LIČNOST ŽENE MUSLIMANKE

ONAKO KAKO JE PRIKAZUJU KUR'AN I SUNNET

Dr. Muhammed Ali el - Hašimi

Sarajevo, 2001 - 1422. H.G.

Naslov originala	**ŠAHSIJJETUL - MER'ETIL - MUSLIME**
Naslov prijevoda	**LIČNOST ŽENE MUSLIMANKE**
Autor	dr. Muhammed Ali el - Hašimi
S arapskog prevela	Sabaheta Ćeman
Šerijatski recenzent	Enes Ljevaković
Likovno - tehnički urednik	Nedžad Kazić, Fatih Farhat
Lektor i korektor	Sabina Deljković, Omer Resulović
DTP	Kavazović D & T, Sarajevo, Mersad Mujagić
Štampa	"OKO" - Sarajevo
Tiraž:	30 000 KNJIGA BROJ 19
Treće izdanje	BESPLATNI PRIMJERAK
Izdavač	Sva prava štampanja i izdavanja zadržava **Visoki saudijski komitet za pomoć** BiH i Kulturni centar "Kralj Fahd" u Sarajevu

ŠTAMPANO POD POKROVITELJSTVOM ČUVARA "DVA HRAMA"
KRALJA FAHDA BIN ABDUL-AZIZA AL-SAUDA, KRALJEVINE SAUDIJSKE ARABIJE

طبع على نفقة خادم الحرمين الشريفين الملك فهد بن عبد العزيز آل سعود   هدية مجانية

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna i univerzitetska biblioteka Bosne i Hercegovine, Sarajevo

UDK 297.17 - 055.2

el - HAŠIMI, Muhammed Ali
Ličnost žene muslimanke - onako kako je prikazuju Kur'an i sunnet
Muhammed Ali el - Hašimi; (s arapskog prevela Sabaheta Ćeman). - 3. izd. -
Sarajevo: Visoki saudijski komitet za pomoć Bosni i Hercegovini; knj. 19)
Prijevod djela: Šahsijetul - mer'etil - muslime.
Bilješke: str. 337 - 370

ISBN 9958 - 880 - 13 - 7
COBIS - ID 593670

بسم الله الرحمن الرحيم

U ime Allaha, Milostivog, Samilosnog

PREDGOVOR

Hvala Allahu, Koji poučava peru, Koji čovjeka poučava onome što ne zna. Hvala Allahu Koji je one koji vjeruju iz tmina na svjetlo izveo i na pravi put ih uputio: ***"I doista, ovo je pravi put moj, pa se njega držite i druge puteve ne slijedite, pa da vas odvoje od puta Njegova." (El - En'am, 153)*** Uzvišeni Allah, također, veli: ***"Reci: 'Zar su isti oni koji znaju i oni koji ne znaju?'" (Ez - Zumer, 9).*** Uzvišeni, također, veli: ***"Zato vjerujte u Allaha i Poslanika Njegova i u svjetlo koje objavljujemo." (Et - Tegabun, 8)***

Neka je Allahov blagoslov na učitelja, koji upućuje najboljoj uputi: ***"Reci: 'Meni je, doista, jasno ko je Gospodar moj'" (El - En'am, 57)***, našeg vjerovjesnika Muhammeda, sallallahu alejhi ve selleme.

Najuzvišenija znanost jeste spoznaja Allaha, a ona nas vodi spoznaji načina ispovijedanja vjere Njemu. Što se više širi vjerska znanost, smutnje je sve manje, a neznanje sve slabije. U hadisu se spominje: "Vrijednost alima (znalca) u odnosu na abida - pobožnjaka jeste kao vrijednost punog mjeseca u odnosu na ostale zvijezde." Jer, najvredniji je, najuzvišeniji i najdostojniji da bude primjen onaj ibadet koji je usklađen i podudaran s časnm Šerijatom. A cilj i svrha egzistencije jeste činjenje ibadeta Allahu: ***"Džine i ljude stvorio sam samo zato da Mi se klanjaju." (Ez - Zarijat, 56)***

Visoki saudijski komitet raduje i čini mu čast da, po preporuci njegove visosti predsjednika Visokog saudijskog komiteta, princa Selmana b. Abdulaziza, guvernera provinicije Rijad, ponudi ovu biblioteku sastavljenu od najvrednijih knjiga potrebnih muslimanu posebno u ovom vremenu. Akcenat smo stavili na moralne vrijednosti, učvršćenje vjerovanja, temelje islama, kompaktnost društva i njegovu etiku te uspostavljanje spona s prvom generacijom, najodabranijom i najčestitijom zajednicom ashaba, koji su najbolje razumijevali i primjenjivali islam, nastojeći valorizirati naš iman, naša djela i razmišljanje u svjetlu njihovog odnosa, povezujući dunjaluk sa ahiretom, život s onim

što slijedi poslije smrti. A to je istina koju nije moguće zanemariti, pogotovo uzimajući u obzir činjenicu da smo izgubili hiljade naše braće u bosanskoj tragediji. Kuda bi nas to onda vodilo?

U okrilju časnog tefsira, plemenitog hadisa i čiste islamske misli, živimo s ovom odabranom skupinom knjiga iz serije "Biblioteka bosanske porodice", koju nudimo odraslom i malom, mušku i žensku. Svako od njih može uzeti iz njih ono što želi u skladu s obimom znanja koje mu je Allah dao, oboružavajući se spoznajom i nalazeći pravi put pomoću Allahova svjetla.

"Ostavio sam vas na čistoj stazi po kojoj je isto ići noću kao i danju, s nje skreće samo onaj ko je propao"- veli Poslanik, a.s. "Ostavio sam vam dvije stvari: ako ih se budete pridržavali, nećete zalutati nikada: Allahovu knjigu i moj sunnet" - veli Poslanik, a.s., također.

Molim Allaha da ovo znanje bude od koristi, da ga učini blagoslovljenim i trajnim dobrim djelom i da nagradi svakog ko je učestvovao u izlasku na vidjelo ove biblioteke, prevođenju djela, pripremanju za štampanje, distribuciji, kao i onog ko se njome okoristi, najboljom nagradom. On čuje dove i odaziva se.

Direktor Regionalnog ureda
Visokog saudijskog komiteta za Evropu

Naser b. Abdurrahman es - Saeed

ŽENA MUSLIMANKA PREMA SVOME GOSPODARU

BUDNA VJERNICA

Najvrednija je odlika žene muslimanke njeno duboko vjerovanje u Allaha, dž.š., njeno jasno ubjeđenje da sve što se događa u svemiru, da sve ono što se dešava ljudima, dešava se po Allahovoj volji i određenju, da sve što zadesi čovjeka nije moglo da ga mimoiđe, a sve što ga mimoiđe nije moglo da ga zadesi. Čovjeku u ovom životu ne preostaje ništa drugo do da slijedi put dobra, da čini dobra djela u svojoj vjeri, a i u životu, da se istinski oslanja na Allaha, dž.š., da prihvata Njegova naređenja, da bude uvjeren da mu je neophodna Njegova pomoć, potpora, da je pod Njegovom upravom i Njegovim zadovoljstvom.

Priča o Hadžeri - nakon što ju je Ibrahim, a.s., ostavio pored Ka'be ispod drveta iznad Zemzema, u Meki El - Mukerremi u kojoj nije bilo nikoga, niti je bilo vode - a Hadžera je uza se imala samo svoje dojenče Ismaila, a.s. - predstavlja za ženu muslimanku najupečatljiviji primjer dubine imana (vjerovanja u Allaha, dž.š.), iskrenog oslanjanja na Allaha, dž.š., kada je staloženo, mirno, samouvjereno i smireno rekla Ibrahimu, a.s.: "O Ibrahime, da li ti je Allah, dž.š., ovo naredio?" Odgovorio joj je: "Da." Njen odgovor bio je pun pomirljivosti, pokornosti, radosne vijesti i smiraja: "Onda, nećeš nas zanemariti."[1] Ovo je bila najkritičnija situacija - čovjek ostavlja svoju ženu i njeno dojenče u pustoj zemlji u kojoj nema ni bilja, ni vode, a ni ljudi, uputivši se prema dalekim zemljama Šama, ne ostavljajući im ništa drugo do torbu datula i mješinu vode! Da nije bilo dubokog imana u duši Hadžere, da nije bilo iskrenog oslanjanja na Allaha, dž.š., koje je ispunilo sva njena čula i osjetila, ne bi mogla podnijeti ovako tešku situaciju, nego bi bila shrvana od prvog trenutka i ne bi to bila ona snažna žena koju spominju hadžije i oni koji obavljaju 'umru - danju i noću - koji je spominju svaki put kada se napiju Zemzem - vode, svaki put kada obavljaju s'aj između Saffe i Merve, poput njenog s'aja - trčanja toga kobnog dana.

Ova budnost imana urodila je čudnim plodovima u životu vjernika i vjernica, jer je probudila osjećaje, istanjila njihova čula i upozorila srca na to da jedino Allah, dž.š., zna tajne

i da je On s čovjekom gdje god on bio. Ništa bolje ne ukazuje na budnost osjećaja i prisutnost bogobojaznosti, u tajnosti i na javi, od događaja koji je vezan za djevojku muslimanku, a koji se navodi u djelu "Sifetus - safveti vel - e'ajan", a koji prenosi Ibn el - Dževzi u svojoj knjizi "Ahkamun - Nisa".[2]

On navodi: "Prenosi se od Abdullaha bin Zijada bin Eslema, a on od svoga oca, a on od svoga djeda da je rekao: 'Bio sam s Omerom bin el - Hattabom kada je usred noći obilazio grad, te se umorio i naslonio na zid. Utom je neka žena rekla svojoj kćeri: 'Kćeri moja, ustani do tog mlijeka pa ga pomiješaj s vodom.' Na to je (djevojka) rekla: 'Majčice, zar ne znaš kakvu je odluku danas donio emirul - mu'minin (vladar pravovjernih)?' 'A kakvu je to odluku donio, kćeri?' - zapitala je. Odgovorila joj je: 'Naredio je da se obznani da se ne smije miješati mlijeko s vodom.' Na to joj je majka rekla: 'Kćeri moja, ustani do mlijeka i pomiješaj ga s vodom. Ti si u situaciji u kojoj te ne može vidjeti Omer.' Na to je djevojka odgovorila majci: 'Neću mu se pokoravati kada me vidi , a biti mu nepokorna kada sam sama.' Omer je to čuo, pa je rekao: 'O Esleme, priđi im pa vidi ko to govori i kome govori i da li imaju muškarca staratelja?'" Pričao je Eslem: "Te sam otišao do njih, kad to bi neudata djevojka i njena majka koje nisu imale staratelja muškarca. Došao sam kod Omera i obavijestio ga o tome, pa je sakupio i pozvao svoje sinove. Rekao im je: 'Da li nekom od vas treba žena, da ga oženim? Da vaš otac ima potrebe za ženama niko ga od vas ne bi pretekao da se oženi ovom djevojkom.' Na to je rekao Abdullah: 'Ja imam ženu.' I Abdurrahman je rekao: 'Ja imam ženu.' A Asim je rekao: 'Ja nemam ženu, pa oženi me.' Nakon toga poslao je po djevojku i udao je za Asima, te je ona Asimu rodila kćerku, a ta kćerka je rodila Omera bin Abdul - Aziza."

Doista je to budnost osjećaja koje je islam učvrstio u duši ove djevojke muslimanke, koja je bogobojazna i ustrajna u tajnosti i na javi, u svojoj samoći i među ljudima, a njen dokaz za to jeste da je Allah, dž.š., stalno s njome, da On čuje i vidi. Ovo je istinski iman i ovo je njegov duševni plod, koji je njegovu vlasnicu uzdigao do stupnja ihsana - dobročinstva, a njena brza nagrada od Allaha, dž.š., bila je u tome da ju je počastio sretnim i blagoslovljenim brakom, iz čijeg potomstva je peti Hulefaur - rašidin Omer bin Abdul - Aziz, r.a.

Akidu (vjerovanje) žene muslimanke koja je svjesna, čestita i čista, ne može pomutiti ni najmanje neznanje, niti njenu čistotu može pomutiti trun iskrivljenosti, kao što ni njeno blještavilo ne može ugasiti nikakav obris sumnje. To je, doista, akida koja se temelji na vjerovanju u Allaha Jednog, Jedinog, Uzvišenog Gospodara, Onoga Koji je Svemogući, Onoga u Čijoj ruci je Vlast i Onoga Kome se sve vraća:

"Upitaj: 'U čijoj je ruci vlast nad svim, ko uzima u zaštitu, od koga niko ne može zaštićen biti, znate li?' ' Od Allaha!' - odgovorit će, a ti reci: 'Pa zašto onda dopuštate da budete zavedeni?'"[3]

Ovaj duboki, jasni i čisti iman povećava snagu, svjesnost i zrelost ličnosti žene

muslimanke, te ona vidi ovaj život onakav kakav on i jeste u biti - kuća iskušenja i ispita, čiji rezultati će se pokazati onog dana u koji nema sumnje:

"Reci: 'Allah vam daje život, zatim će učiniti da poumirete, a poslije će vas na Sudnjem danu sabrati, u to nema nikakve sumnje, ali većina ljudi ne zna.'"[4]

"Zar ste mislili da smo vas uzalud stvorili i da Nam se nećete povratiti?"[5]

"Uzvišen je Onaj u Čijoj je ruci vlast - On sve može! Onaj Koji je dao smrt i život da bi iskušao koji od vas će bolje postupati; On je Silni, Onaj Koji prašta."[6]

Toga će dana čovjek biti nagrađen prema svojim djelima. Ako bude činio dobro, bit će mu dobro, a ako bude činio zlo, bit će mu zlo i neće osjetiti nikakav trag nepravde:

"Svaki čovjek će toga Dana prema zasluzi kažnjen ili nagrađen biti; toga Dana neće biti nepravde! Allah će, zaista, brzo obračunati."[7]

Polaganje računa bit će precizno, da ne može biti preciznije, i bit će u čovjekovu korist ili protiv njega:

"Onaj ko bude uradio koliko trun dobra - vidjet će ga, a onaj ko bude uradio koliko trun zla - vidjet će ga."[8]

Toga dana, Gospodaru moći i veličine neće promaći ništa, makar bilo koliko zrno gorušice:

"Mi ćemo na Sudnjem danu ispravne terezije postaviti, pa se nikome krivo neće učiniti; ako nešto bude teško koliko zrno gorušice, Mi ćemo za to kazniti ili nagraditi. A dosta je što ćemo Mi račune ispitivati."[9]

Nema sumnje da žena muslimanka, koja je svjesna i mudra, nakon što proživi neko vrijeme sa značenjima ovih jasnih ajeta i nakon što dobro razmisli o tom kobnom Danu, usmjerit će se ka svome Gospodara poput onih koje su pokorne, koje se kaju i koje su zahvalne, pripremajući se za ahiret i čineći dobra djela u svakom danu koliko je to moguće.

OBOŽAVA SVOGA GOSPODARA

Nema sumnje da će iskrena muslimanka prihvatiti obožavanje Allaha, dž.š., s najvećom važnošću, jer ona zna da je zadužena određenim šerijatskim djelima, koje je Allah, dž.š., naredio svakom muslimanu i muslimanki. Stoga, ona obavlja islamske farzove i njegove ruknove na najbolji mogući način, ne dopuštajući sebi bilo kakve olakšice, olakšanja, niti propuste.

OBAVLJA PET NAMAZA

Ona obavlja pet namaza u njihovo određeno vrijeme, ne odgađa njihovo obavljanje radi kućnih poslova, niti radi majčinskih ili bračnih odgovornosti, jer namaz je temelj vjere; - onaj

ko ga obavlja uspostavlja vjeru, a onaj ko ga ostavlja ruši vjeru.[10]

To je jedno od najboljih i najuzvišenijih djela, kao što je to obznanio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji prenosi Abdullah bin Mes'ud, r.a., koji je rekao:

"Pitao sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Koje je najbolje djelo?' Odgovorio mi je: 'Namaz u njegovo vrijeme.' Upitao sam: 'A šta je iza toga?' Rekao je: 'Poslušnost roditeljima.' Upitao sam: 'A šta je iza toga?' Rekao je: 'Borba na Allahovu putu.'"[11]

Namaz je veza između roba i Gospodara. On je bogatstvo iz kojeg čovjek izvlači snagu, čvrstinu, milost i zadovoljstvo, čime spira svoju prljavštinu, svoje grijehe i svoje pogreške.

Prenosi se od Ebu - Hurejrea, r.a., da je rekao:

"Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad kaže: 'Šta mislite, kada bi rijeka proticala pored vaših vrata u kojoj biste se svakodnevno prali pet puta, da li bi šta ostalo od vaše nečistoće?' Odgovorili su: 'Ne bi ništa ostalo od nečistoće.' Na to je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Tako je i sa pet dnevnih namaza. Njima Allah, dž.š., briše grijehe.'"[12]

Prenosi se od Džabira, r.a., da je rekao: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Primjer pet dnevnih namaza jeste kao primjer nabujale tekuće rijeke koja protiče pored vaših vrata, u kojoj se svakodnevno pet puta perete."[13]

Namaz je Allahova milost prema Njegovim robovima u kojem oni traže utočište pet puta dnevno, zahvaljuju svome Gospodaru, slave Ga, traže od Njega pomoć, milost, uputu i oprost. Potom, namaz znači i čistotu za ljude i žene koji klanjaju, putem čega se brišu pogreške i iskupljuju grijesi i zablude.

Prenosi se od Osmana bin Affana, r.a., da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

'Nema ni jednog muslimana, kojem se približi propisani namaz, pa se lijepo abdesti, skrušeno i ponizno obavi namaz, a da mu taj namaz neće biti keffaret (oprost, iskup) za grijehe koje je prethodno počinio - osim velikih grijeha - i tako će biti u svim vremenima.'"[14]

Hadisi, predanja i vijesti koji govore o vrijednosti namaza, njegovoj važnosti, dobru i blagodati za klanjače, mnogobrojni su i korisni. Sve je to potvrda sveopćeg bogatstva koje sakupljaju klanjači svaki put kada stanu pred Allaha, dž.š., pokorni i skrušeni.

POVREMENO PRISUSTVUJE DŽEMATU U DŽAMIJI

Islam je oslobodio ženu od obaveznog prisustvovanja namazu u džematu u džamiji, ali u isto vrijeme joj je dozvolio da izađe u džamiju kako bi obavila namaz u džematu. Uistnu je to ona i učinila i klanjala namaz za Poslanikom, s.a.v.s.

Prenosi se od Aiše, majke vjernika, r.a., da je rekla:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao bi sabah, a prisustvovale bi i žene - vjernice, koje su bile umotane u svoje hidžabe.[15] Potom bi se vratile svojim kućama a da ih niko ne bi prepoznao.”[16]

Od nje se također prenosi:

“Vjernice bi, umotane u svoje hidžabe, prisustvovale sabah - namazu sa Poslanikom s.a.v.s., te bi se nakon obavljena namaza uputile svojim kućama, a niko ih zbog mraka ne bi prepoznao.”[17]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., skraćivao bi namaz kada bi čuo plač djeteta, pretpostavljajući da je to zabavilo njegovu majku. On u hadisu, za koji se slažu da je vjerodostojan, kaže:

“Ja, doista, pristupim namazu i želim da ga oduljim kada začujem plač djeteta, pa skratim svoj namaz, jer znam kolika je ljubav majke naspram djeteta kada plače.”[18]

Allahova, dž.š., milost velika je prema ženi kada je nije obavezao da prisustvuje džematu u džamiji pri obavljanju pet dnevnih namaza, a da ju je obavezao time, to bi joj zadalo poteškoće i predstavljalo bi teret za njena pleća. Žena nije u stanju obavljati namaz u džamiji, kao što u današnje vrijeme ni mnogi muškarci nisu u stanju da obavljaju namaze u džematu u džamiji, nego su prisiljeni da obavljaju namaz tamo gdje se nalaze - na svojim radnim mjestima, pa čak mnogo puta i u svojim kućama. Tako, ženina odgovornost za domaćinstvo i njene mnogobrojne obaveze vezane za njenu kuću, muža i njenu djecu, ne omogućavaju joj da pet puta dnevno napusti kuću, nego joj, naprotiv, sve to postaje nemoguće. Ovako nam biva jasnija mudrost uskraćivanja obaveze prisustvovanja žene džematu u džamiji, ali ne i za muškarce. Ovako nam je jasnije zašto je namaz žene bolji u njenoj kući nego u džamji i zašto joj je ostavljeno da izabere ono što je bolje za nju. Ako hoće, klanja u svojoj kući, a ako hoće, može i izaći da obavi namaz u džematu. Njen muž joj ne može zabraniti da izlazi u džamiju, ako je već tražila od njega dozvolu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., o tome govori u mnogobrojnim hadisima, a između ostalog on kaže:

“Ne zabranjujte svojim ženama džamije, a njihove kuće su im bolje.”[19]

“Kada nekom od vas žena traži dozvolu da ide u džamiju, neka joj to ne zabranjuje.”[20]

Muškarci su poslušali Poslanikovu, s.a.v.s., naredbu, pa su dozvolili svojim ženama da izlaze u džamiju, makar taj izlazak bio suprotan njihovom mišljenju i poimanju. Najbolji dokaz tome se nalazi u hadisu Abdullaha bin Omera u kojem se kaže:

“Omerova žena prisustvovala je sabahskom i jacijskom namazu u džematu u džamiji, pa joj je rečeno: ‘Zašto izlaziš kada znaš da Omer to ne voli i da je ljubomoran?’ Odgovorila je: ‘A šta ga to sprečava da mi zabrani?’ Odgovoreno joj je: ‘Sprečavaju ga riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: ‘Ne zabranjujte Allahovim robinjama Allahove džamije.’”[21]

U skladu s ovom Poslanikovom s.a.v.s., dozvolom ženi da posjećuje džamiju i zabranom da joj se to sprečava, žena je u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i poslije njega, navraćala u džamije kad god joj je to bilo moguće. Obavljala je namaz, prisustvovala hairli prigodama, slušanju predavanja i aktivno učestvovala u javnom životu vjernika. Tako je to bilo otkako je propisan namaz u džematu. Muslimani su obavljali namaz prema Bejtul - Makdisu prije nego što je kibla bila okrenuta prema Ka’bi. Kada je došla objava o upravljanju prema Ka’bi, lica vjernika i vjernica bila su okrenuta prema zemljama Šama, pa su se okrenuli prema Ka’bi i ovo je okretanje zahtijevalo da žene pređu na mjesto ljudi, a ljudi na mjesto žena.[22]

Džamija je još uvijek centar zračenja, svjetlosti i upute za vjernike i vjernice. Tako se u prostranstvu čistote vrši ibadet, s njenih minbera šire se predavanja, upute i smjernice, a žena muslimanka je od samog početka islama bila učesnica u svemu tome.

Vjerodostojni tekstovi potvrđuju to mnogobrojno i uzastopno učešće i prisustvo. Oni govore o ženinom prisustvu na džuma - namazu, namazu kod pomračenja, bajram - namazima, kao što govore i o odazivu na mujezinov poziv: “Namaz je u džema’atu.”

U “Sahih Muslimu” nalazi se da je Ummu - Hišam bint Harise bin en - Nu’man rekla: “Kaf vel - Kur’anil - medžid uzela sam (naučila) s jezika Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (tj. slušajući ga), pošto bi to učio svakog petka s minbera, držeći hutbu ljudima.”[23]

U ovoj knjizi također se nalazi da je sestra Amre bint Abdurrahmana pričala: “Petkom sam uzela (naučila) Kaf vel - Kur’anil - medžid s usta Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a učio bi to s minbera svakog petka.”[24]

Poslanik, s.a.v.s., preporučuje da se treba lijepo pripremiti za džuma - namaz, vodeći računa o čistoći, a i ljudima i ženama je mustehab (lijepo) okupati se:

“Ko dođe na džumu, bilo od ljudi ili žena, neka se okupa.”[25]

Ovi tekstovi govore nam o tome da je Esma bint Ebi - Bekr, r.a., prisustvovala namazu nakon pomračenja Sunca, zajedno s Poslanikom, s.a.v.s., i nije joj bio jasan Poslanikov, s.a.v.s., govor, te je zapitkivala nekog čovjeka koji joj je bio blizu, a to se navodi u hadisu koji od nje bilježi El - Buhari. Ona kaže: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je da održi hutbu

(nakon obavljenog namaza - salatul - kusuf), te je spomenuo iskušenje u kaburu u kojem će čovjek biti pitan. Kada je to spomenuo, ljudi su se uznemirili i razgalamili. Nisam razumjela šta je posljednje rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Pošto se umirila njihova galama, rekla sam čovjeku koji je bio pored mene: 'Allah te blagoslovio, šta je Allahov Poslanik, s.a.v.s., na kraju svog govora rekao?' 'Rekao je: 'Objavljeno mi je da ćete biti iskušani u kaburovima, slično kao što ćete biti iskušani Dedžalom...''" [26]

Kod Buharije i Muslima nalazi se drugo predanje od Esme, u kojem se kaže:

"U vrijeme Poslanika, s.a.v.s., došlo je do pomračenja Sunca... Obavila sam svoj posao, a zatim došla u džamiju i vidjela Allahovog Poslanika, kako klanja, pa sam pristala uz njega. Oduljio je stajanje pa sam mislila da ću sjesti. Okrenula sam se i vidjela jednu slabunjavu ženu, pa sam rekla: 'Ova je slabija od mene', te sam nastavila stajati. Učinio je ruku', pa je i s ruku'om oduljio. Nakon toga podigao je svoju glavu i oduljio sa stajanjem, da bi se nekom čovjeku, kada bi tek došao, učinilo da nije ni učinio ruku'. Nakon toga se udaljio i Sunce je izašlo, pa je održao hutbu ljudima, zahvalio Allahu, dž.š., veličao Ga, a zatim rekao:..." [27]

U zlatno doba poslanstva žena je muslimanka strogo vodila računa o pitanjima svoje vjere. Nastojala je shvatiti sve ono što se dešava, vezano za opće stvari koje su muslimanima važne u njihovom ovom i budućem životu. Kada bi začula poziv: "Namaz je u džematu", uputila bi se u džamiju da čuje koje upute dolaze s minbera Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Tako se prenosi od Fatime bint Kajs, jedne od prvih muhadžirki, da je rekla: "Pozvani su ljudi na zajednički namaz, pa sam se uputila zajedno s drugim ljudima prema džamiji. Klanjala sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i bila sam u prvom redu žena, a on je bio u posljednjem redu muškaraca."[28]

Iz prethodnih vjerodostojnih tekstova vidi se da je žena posjećivala džamiju u svim prilikama i ova posjeta u vrijeme Poslanika, s.a.v.s., postala je uobičajenom i obaveznom. Tako se desio i slučaj napada na ženu dok je išla prema džamiji, ali ovaj događaj nije uticao na Poslanika, s.a.v.s., da obrati pažnju na dozvoljenost ženinog izlaska u džamiju. Njegova naredba o dozvoli posjećivanja, a zabrani sprečavanja odlaska u džamiju ostala je važeća, jer njeno prisustvo u džamiji, s vremena na vrijeme od velike je koristi i ima veliki utjecaj na njenu dušu, razum i ličnost općenito.

Prenosi se od Vaila el - Kendija da je u rano jutro jednu ženu kada se vraćala iz džamije, napao neki čovjek. Tražila je pomoć od čovjeka koji je prošao pored nje, a pobjegao je onaj što ju je napao. U to je pored nje prošao određen broj ljudi pa je i od njih tražila pomoć i oni su uhvatili onoga od kojeg je prethodno tražila pomoć, a onaj drugi je pobjegao. Došli su s njime vodeći ga, pa je rekao: "Ja sam, doista, onaj koji ti je pomogao, a drugi je pobjegao." S njime su otišli kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i obavijestili ga o onome što joj se desilo. Ljudi su ga obavijestili da su ga uhvatili dok je bježao, a on je rekao: "Naprotiv, ja sam joj

pomagao protiv onoga koji ju je napao, a ovi ljudi su me vidjeli i uhvatili." Ona je na to rekla: "Laže! On me je napao!" Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Idite i kamenujte ga." Utom je ustao neki čovjek i rekao: "Ne kamenujte ga! Kamenujte mene. Ja sam taj koji ju je napao." Priznao je šta je učinio, nakon čega su njih troje dovedeni kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: onaj koji ju je napao, onaj što je odgovorio na njen poziv i žena. Rekao je: "Što se tebe tiče, Allah, dž.š., ti je oprostio", a onom što ju je spasio, uputio je lijepe riječi. Na to je Omer rekao: "Kamenuj onoga što je priznao da je počinio zinaluk!" Allahov Poslanik, s.a.v.s., odgovorio je: "Ne. On je učinio tevbu Allahu, dž.š.", a prenosilac kaže: "Mislim da je rekao: 'Učinio je takvu tevbu, da kada bi je učinili stanovnici Medine, bila bi im primljena.'"[29]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzimao je u obzir okolnosti u kojim žena prisustvuje džematu i bio je milostiv prema njoj, te je skraćivao namaz ako bi čuo dječiji plač, kao što smo to i vidjeli u jednom od prethodnih hadisa.[30]

Jednom je zakasnio s klanjanjem jacija - namaza, pa ga je pozvao Omer, r.a., govoreći: "Zaspale su žene i djeca." Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Niko na Zemlji ih ne čeka osim vas."[31]

Mnogobrojni su vjerodostojni hadisi koji govore o Poslanikovom, s.a.v.s., uspostavljanju safova za žene prilikom zajedničkog klanjanja. Jednog od njih navodi Muslim: "Najbolji safovi za muškarce su prvi, a najbolji safovi za žene su zadnji, a najgori prvi."[32]

El - Buhari bilježi hadis o pravljenju mjesta za žene, kako bi nakon obavljenog namaza izašle iz džamije prije ljudi. Prenosi se od Hinde bint el - Haris da ju je Ummu Seleme, Poslanikova, s.a.v.s., žena, obavijestila o tome da su žene u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada bi predale selam ustajale, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., ostao bi zajedno s onim ljudima koji su klanjali za njim. Kada bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao, ustali bi i ljudi.[33]

El - Buhari i Muslim bilježe hadis u kojem se govori o tome da žene upozoravaju imama pljeskanjem ruku. Prenosi se od Sehla bin Sa'da es - Sa'idijja da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Šta ja to vidim? Većina vas plješće rukama. Kada nekog od vas nešto zadesi u namazu, neka kaže: 'Subhanallah.' Kada neko kaže 'Subhanallah', okrenut ću se prema njemu, a pljeskanje rukama je za žene.'"[34]

Broj žena koje su posjećivale džamiju iz dana u dan se povećavao, sve dok nisu u vrijeme Abasida ispunile džamijsko dvorište. Ljudi su bili prisiljeni da klanjaju iza njih. Imam Malik u vezi s tim pitanjem izdao je fetvu koja se navodi u djelu "El - Mudevvenetul - kubra" u kojoj stoji: "Ibn - Kasim je rekao: 'Pitao sam Malika o ljudima koji su došli u džamiju i zatekli džamijsko dvorište ispunjeno ženama, a džamija je već bila ispunjena ljudima, te su ljudi klanjali iza žena, a za imamom?' Malik je odgovorio: 'Njihov namaz je potpun i neće ga ponavljati.'"[35]

Izlazak žene muslimanke na namaz u džamiju ne smije ostavljati prostora za fitneluk,

nego mora biti vođen uzvišenim islamskim principima čistote, lijepog ponašanja kao i običajima muslimanskog društva. A ako bi se iz nekog razloga bojala fitneluka zbog izlaska u džamiju, onda joj je bolje i obaveznije da namaz obavi u svojoj kući. To je ono na šta ukazuje prethodni hadis koji prenosi Ibn - Omer od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže: “Ne zabranjujte svojim ženama džamije, a njihove kuće su im bolje.” [36]

Izgleda da su se neki ljudi bojali fitneluka i hodanja njihovih žena po noći, pa su ovaj strah uzimali za ispriku, kako bi zabranili svojim ženama da izlaze u džamiju. Otud je i došla zabrana o sprečavanju žena da s vremena na vrijeme izlaze u džamiju i prisustvuju zajedničkom namazu. Ovo i jeste srž prethodnog hadisa. Navode se i drugi hadisi koji potvrđuju prisustvo žene u džamijama i u drugim situacijama. Među njima spadaju i riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje bilježi Mudžahid od Ibn - Omera:

“Ne zabranjujte svojim ženama da noću izlaze u džamiju.” Na to je rekao sin Abdullaha bin Omera: “Ne dozvolimo im da izlaze, pa, izazvat će fesad i sumnju.” Mudžahid je rekao: “Prekorio ga je Ibn - Omer govoreći: ‘Ja kažem: ‘Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.’, a ti kažeš: ‘Ne dozvolimo im!!’” [37]

Prenosi se od Bilala bin Abdullaha bin Omera, a on od svoga oca da je Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ne zabranjujte ženama njihovu radost da idu u džamiju, ako su od vas već tražile dozvolu.” Bilal je rekao: “Tako mi Allaha, nećemo im zabranjivati.” Na to mu je Abdullah rekao: “Ja kažem: ‘Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.’, a ti kažeš: ‘Spriječit ćemo im to!’”[38]

Rekao je Poslanik, s.a.v.s.: “Ne zabranjujte svojim ženama džamije, ako za njih traže dozvolu od vas.”[39]

“Ne zabranjujte Allahovim robinjama Allahove džamije.”[40]

“Ako od vas vaše žene traže dozvolu da idu u džamiju, dozvolite im.”[41]

Ženi muslimanki je mubah - dozvoljeno da obavlja namaz u džematu. U tome je svako dobro, ali je ono ograničeno određenim uvjetima, a najvažniji među njima jeste da žena ne smije biti namirisana i da ne smije isticati svoje ukrase. Zejneba es - Sekafijje kazuje od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

“Ako neka od vas želi prisustvovati jacija - namazu, neka se te noći ne miriše.”[42]

Mnogobrojni su hadisi koji govore o zabrani da se žena namiriše kada želi izaći u džamiju. Neki od njih su sljedeći hadisi u kojim Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

“Kada neka od vas želi prisustvovati namazu u džamiji, neka ne dotiče miris (tj. neka se ne miriše).”[43]

“Bilo koja žena na kojoj se osjeća miris neka s nama ne prisustvuje sljedećoj jacija - namazu.”[44]

PRISUSTVUJE BAJRAM - NAMAZIMA

Islam je počastio ženu i učinio je odgovornom kao i muškarce u ibadetu svome Gospodaru. Islam, također, zagovara da žena prisustvuje i bajramima: ramazanskom i hadžijskom bajramu, kako bi prisustvovala dobru i pozivu upućenom vjernicima. Potvrdu toga nalazimo u mnogim hadisima koje bilježe El - Buhari i Muslim. Između ostalih, u hadisu stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da sve žene izađu kako bi prisustvovale tim proslavama: djevojčurci, punoljetne djevojke i one koje nisu punoljetne. Čak i onim koje imaju menstruaciju naredio je da izađu. One neće klanjati, ali će prisustvovati svečanosti. Koliko je vodio računa o tome da sve izađu na namaz u ova dva bajrama, očituje se u njegovoj naredbi da ona koja ima više haljina dadne svojoj sestri nešto da obuče na taj dan. U ovome se očituje pažnja da sve žene prisustvuju bajram - namazu, a sve to u okviru međusobnog potpomaganja, razumijevanja, jedinstva, dobročinstva i bogobojaznosti.

Prenosi se od Ummu 'Atijje da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je da izađemo na bajram - namaze, djevojčicama i djevojkama, a onima koje imaju menstruaciju naredio je da se udalje s mjesta gdje će se klanjati namaz."[45]

Od nje se, također, prenosi da je rekla: "Bilo nam je naređeno da izađemo na dan bajrama, punoljetne djevojke i one koje to nisu." Rekla je: 'Izašle bi i one koje imaju menstruaciju, ali su bile iza svih ljudi i donosile su tekbire zajedno s ostalim svijetom.'"[46]

Od nje se prenosi i da je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da izvedemo na bajrame djevojčice, one koje imaju menstruaciju kao i punoljetne djevojke i one koje to nisu. Što se tiče onih koje su imale menstruaciju, one nisu pristupale namazu, ali su prisustvovale dobru i pozivu upućenom muslimanima. Rekla sam: 'O Allahov poslaniče, jedna od nas nema haljine.' Odgovorio je: 'Neka je odjene njena sestra svojom haljinom.'"[47]

U Buharijinom "Sahihu" navodi se: "Pričao nam je Muhammed bin Selam, pa je rekao: "Obavijestio nas je Abdul-Vehhab, a on prenosi od Ejjuba, a on od Hafse bint Sirrin da je rekla: 'Zabranjivali smo našim djevojkama da izlaze za bajrame. Stigla je jedna žena i odsjela u dvorcu Beni-Halef i pričala o svojoj sestri čiji je muž bio u borbi s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u dvanaest pohoda, a i njena sestra je šest puta bila s njim u tim pohodima. Ona je kazivala: 'Brinule smo se o ranjenima, a i o bolesnima, pa je moja sestra upitala Allahovog Poslanika, s.a.v.s.: 'Neće li škoditi ako neka od nas ne bude imala haljinu pa ne izađe?'' Odgovorio je: 'Neka je odjene njena prijateljica svojom haljinom i neka prisustvuje dobru i pozivu upućenom vjernicima.' Hafsa je rekla: 'Kada je stigla Ummu Atijje, otišla sam kod nje

i pitala je: 'Jesi li čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?' Odgovorila je: 'Žrtvovala bih oca za njega, jesam' - nikad ga (Poslanika, s.a.v.s.) ne bi spomenula, a da nije rekla 'žrtvovala bih oca za njega.' 'Čula sam ga kad kaže: 'Neka izađu djevojke i one koje su punoljetne' - ili je rekao: 'Neka izađu one koje su punoljetne i djevojke - i one koje imaju menstruaciju. Neka prisustvuju dobru i pozivu upućenom mu'minima, a one koje imaju menstruaciju neka se udalje od mjesta gdje će se klanjati.' Hafsa je rekla: 'Upitala sam je: - Zar i one koje imaju menstruaciju?' - Odgovorila je: 'Da. Zar one koje imaju menstruaciju ne borave na Arefatu? I zar ne prisustvuju tome?'"[48]

U Buharijinom "Sahihu", također, navodi se drugo predanje od Ummu Atijje koja kaže: "Bilo nam je naređeno da izađemo na dan bajrama, pa čak da izađu i djevojke koje nisu punoljetne, pa čak i one koje imaju menstruaciju, ali da budu iza svijeta, da donose tekbire zajedno s njima, da čine dove kad i oni čine dove, da traže od Allaha, dž.š., da prospe Svoj blagoslov i čistotu toga dana."[49]

U ovim vjerodostojnim hadisima nalazi se očiti dokaz da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obraćao ogromnu pozornost na svijest osjećajne i intelektualne žene muslimanke. Stoga je naredio da sve izađu, pa čak i one koje su imale menstruaciju, s tim da su one oslobođene namaza i nije im dozvoljeno da prisustvuju mjestu na kojem se klanja. On je svojim pozivom obuhvatio sve žene, vodeći računa da one učestvuju u ovakvim velikim svečanostima, da prisustvuju pozivu upućenom vjernicima, da uče tekbire zajedno s drugima, da čine dove zajedno s drugima i da proživljavaju probleme islamskog ummeta o kojima se govori s minbera nakon Bajram - namaza.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., poklanjao je pažnju podučavanju, usmjeravanju žene i njenom uključivanju u izgradnju islamskog društva, pa je odredio vrijeme u kojem će se samo njima obraćati. Upućivao bi se na mjesto gdje su se one sakupljale, govorio bi im i podsjećao ih na njihove obaveze, pa je ovaj njegov govor i podsjećanje prešlo u obavezu da to čine i imami. U to ćemo se uvjeriti na osnovu hadisa kojeg bilježe El - Buhari i Muslim od Ibn - Džurejdža koji je rekao: "Obavijestio me je 'Ata' od Džabira bin Abdullaha da je rekao: 'Čuo sam ga da kaže: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., je na Bajram ustao i klanjao, pa je počeo s namazom prije hutbe, a zatim se obratio ljudima. Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., završio, sišao je, došao do žena i podsjetio ih na njihove obaveze - a oslanjao se na Bilalovu ruku dok je Bilal prostirao svoj ogrtač kako bi žene bacale na njega sadaku. Upitao sam 'Ataa: 'Je li to bio sadekatul - fitr?' Odgovorio je: 'Ne. Ovo je sadaka kojom žene udjeljuju svoje prstenje, pa one to i čine.' Upitao sam 'Ataa: 'Da li sada imam ima pravo da dođe kod žena upozoravajući ih na njihove obaveze?' Odgovorio je: 'Dakako! Naravno da je to njihova obaveza. Ne znam šta im je pa to oni ne čine?'"[50]

U ovom hadisu navodi se da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., obratio ženama, da ih je podsjetio na njihove dužnosti i da je uzeo od njih ono što im je bilo vrijedno, kao sadaku. U drugom hadisu kojeg bilježe El - Buhari i Muslim od Ibn - Tavusa, a on od Ibn - 'Abbasa, r.a.,

dodaje da ih je podsjetio na prisegu (bej'at) i da se uvjerio u njihovu postojanost u toj prisegi. Ibn - 'Abbas je pričao: "Prisustvovao sam ramazanskom Bajram - namazu i s Poslanikom, s.a.v.s., i s Ebu - Bekrom, i s Omerom i s Osmanom. Svi su ga klanjali prije hutbe, a onda bi se obratili prisutnima." Pričao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., sišao je s minbera - kao da sad gledam kako rukom ljudima govori da sjednu - zatim se uputio prema ženama, a s njim je bio i Bilal. Govorio je: ***'O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati,...' (60:12)***, pa je proučio ovaj ajet do kraja, a onda je rekao: 'Jeste li i vi tako učinile?' Rekla je jedna žena - a ni jedna mu osim nje nije odgovorila: 'Da Allahov Poslaniče'
- a tada nije znao ko je ona.[51] Rekao je: 'Dijelite sadaku.' Bilal je prostro svoj ogrtač, a zatim je rekao: 'Dođite ovamo. Neka su vam otkupnina moj otac i majka', te su bacale svoj nakit i prstenje u Bilalov ogrtač." [52]

Nema sumnje da ovo Poslanikovo, s.a.v.s., obraćanje ženama, njegovo predavanje njima, uzimanje sadake od njih, kao i potvrda njihove prisege, predstavlja obavezu za njih da obavljaju obrede ove vjere. Ovo predstavlja i poticaj na njihovo činjenje dobrih djela. Sve ovo odigralo se zahvaljujući pozivu na zajedničko klanjanje Bajrama. U ovome se nalazi i dokaz važnosti zajedničkog namaza u životu pojedinca i zajednice u islamskom društvu.

Pošto islam ne obavezuje ženu da prisustvuje namazu u džema'atu u džamiji, on je učinio mustehabom - dozvoljenim da žene mogu klanjati namaz zajedno u džema'atu, ako se sakupe na jednom mjestu. Ona koja će im biti imam staje na sredinu, između njih, ne izlazeći ispred njih. One neće učiti ni ezan a niti ikamet. Ovako je činila majka vjernika Ummu Seleme kada bi predvodila džemat žena.[53]

KLANJA POTVRĐENE SUNNETE I NAFILE

Žena muslimanka, koja je na pravom putu, neće ograničavati obavljanje pet obaveznih dnevnih namaza, nego će klanjati i potvrđene sunnete. A što se tiče nafila, obavljat će onoliko koliko bude imala volje i slobodnog vremena, kao što su duha - namaz, namaz poslije akšam - namaza i noćni namaz. Nafile približavaju čovjeka njegovom Gospodaru i on ih voli koliko voli i koliko je zadovoljan svojim Gospodarem, što ga čini jednim od klanjača koji su pokorni i koji će pobijediti (ulaskom u Džennet). Nema boljeg dokaza za veličanstvenost stupnja, do kojeg dođe vjernik koji se često približava Gospodaru svojim nafilama od riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji prenosi od Allaha, dž. š., u hadisi - kudsijju:

"Moj mi se rob približava nafilama sve dok ga Ja ne zavolim, a kada ga Ja zavolim, Ja postajem njegov sluh kojim čuje, njegov vid kojim vidi, njegova ruka kojom uzima, njegova noga kojom ide. Kada bi nešto tražio od Mene, dao bih mu. Kada bi tražio od Mene utočište, pružio bih mu ga."[54]

Na Allahovu ljubav prema Njegovom robu nadovezuje se i to da ga vole i stanovnici nebesa i Zemlje. Potvrda za to nalazi se u hadisu koji prenosi Ebu - Hurejre od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: “Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

“Doista, Allah kada zavoli roba, pozove Džibrila i kaže: ***‘Doista volim tog i tog čovjeka, pa i ti ga voli.’”*** Rekao je: “Pa ga zavoli Džibril, a potom uputi poziv prema nebesima govoreći: ‘Doista Allah voli tog i tog čovjeka, pa i vi ga volite.’ Tako ga zavole i stanovnici nebesa. Rekao je: ‘Zatim, to prihvatanje prema njemu biva spušteno na Zemlju. A ako zamrzi roba, pozove Džibrila i kaže: ***‘Doista Ja mrzim tog i tog čovjeka, pa i ti ga mrzi.’”*** Rekao je: “Zamrzi ga i Džibril, a zatim uputi poziv stanovnicima nebesa: ‘Doista Allah mrzi tog i tog čovjeka, pa mrzite ga i vi.’” Rekao je: “Zamrze ga i oni, a zatim, ta mržnja prema njemu biva spuštena na Zemlju.”[55]

Stoga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao noću, sve dok mu noge ne bi natekle, pa bi ga majka vjernika Aiša, r.a., upitala: “Zašto to činiš, o Allahov Poslaniče, kada ti je Allah oprostio sve grijehe? “ Odgovorio bi joj: “Zar da ne budem zahvalni rob? “[56]

Majka vjernika Zejneba klanjala je nafile i zadugo bi klanjala namaz. Razapela bi konopac između dva stupa, pa kad bi se umorila ili malaksala, prihvatila bi se za njega kako bi povratila snagu. Jednom prilikom je Poslanik, s.a.v.s., ušao u džamiju i vidio taj konopac, pa je upitao: “Šta je ovo?” Odgovorili su: “Zejnebino. Klanja, pa kad se umori ili kad malaksa, prihvati ga.” Rekao je: “Odvežite ga. Bilo ko od vas da bi povratio snagu, kada se umori ili malaksa, sjedne - ili neka sjedne”[57]

Jedna žena iz plemena Esd, po imenu Havla’ bint Tuvejt, klanjala bi cijelu noć i ne bi spavala. Jednog dana je prošla pored majke vjernika Aiše, r.a., a kod nje je bio Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa mu je rekla: “Ovo je Havla’ bint Tuvejt. Tvrde da noću ne spava.” Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “Ne spava noću!!? Radite onoliko koliko možete. Tako mi Allaha, Allahu neće dojaditi i kada vama dojadi “[58]

Poslanikov, s.a.v.s., nauk pobuđivala je ljubav prema obavljanju nafila i podsticala ga na njihovo činjenje. On je istovremeno pozivao na umjerenost u ibadetu, a mrzio je pretjerivanja, sukladno savršenoj ravnoteži ličnosti vjernika. To je garancija neprestane pokornosti koju čovjek obavlja s lahkoćom, živošću i slobodnom voljom, kako to u isto vrijeme ne bi predstavljalo poteškoću i teret i kako ga ne bi odvelo od njegova izvršavanja i redovitosti. Poslanikova, s.a.v.s., uputa u sebi sadrži i to da su Allahu, dž.š., najdraža djela koja su stalna, redovita, pa makar bila i minimalna. Potvrdu toga nalazimo u hadisu koji se prenosi od Aiše, r.a., koja je rekla: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: “Uzvišenom Allahu najdraža su djela koja su redovita, pa makar bila i minimalna.” Prenosilac je rekao: “Kada bi Aiša nešto uradila, učinila bi to obaveznim (tj. neprestano bi činila)”[59]

Ova uzastopnost i redovitost činjenja dobrih djela nije bila prisutna samo kod Aiše, r.a., nego je bila prisutna kod svih bliskih članova Poslanikove, s.a.v.s., porodice: njegovih žena,

rodbine i bližnjih. O tome svjedoči hadis koji bilježi Muslim, također od Aiše, r.a., koja je rekla: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., imao je hasuru koju je noću uzimao samo za sebe da bi na njoj klanjao, pa su drugi ljudi klanjali kako je i on klanjao, a danju bi je učinio dostupnom drugima. Jedne noći su se sabrali, pa je rekao: 'O ljudi, na vama je da činite onoliko djela koliko ste u mogućnosti, jer Allahu neće dojaditi sve dok vama ne dojadi. A Allahu su, doista, najdraža djela koja su redovita, pa makar bila i mala.' Članovi porodice Muhammeda, s.a.v.s., kada bi učinili neko djelo, ne bi ga napuštali."[60]

LIJEPO OBAVLJA NAMAZ

Pobožna i svjesna žena muslimanka vodi računa o tome da svoj namaz lijepo obavi, da srcem bude prisutna u namazu, da joj dijelovi tjela budu skrušeni, da u toku namaza bude svjesna značenja ajeta koje uči, da se poistovjećuje sa značenjem tesbiha i dova koje izgovara u namazu kako bi joj duša bila ispunjena skrušenošću i poniznošću prema Allahu, dž.š., i kako bi njeno srce treperilo i bilo ispunjeno uputom, zahvalom i pobožnošću prema Allahu, dž.š. Kada je u njenom namazu napadne neka šejtanska misao, kako bi je odvratila od prisutnosti njenog srca u namazu i od čistote njenih misli, ona se predaje odbacivanju tih misli i udubljivanju u učenje Kur'ana, a.š., i predaje se slavljenju, zahvali i veličanju Allaha, dž.š.

Muslimanka neće, čim završi svoj namaz, okrenuti se istog časa kućnim poslovima ili životnim problemima. Ona će, naprotiv, tražiti oprosta od Allaha, dž.š., tri puta, kao što je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ona će, također, proučiti: "Allahumme entes - selamu ve minkes - selamu tebarekte ja zel - dželali vel - ikram - Allahu moj, Ti si spas i od Tebe dolazi spas. Slavljen si, Veličanstveni i Plemeniti."[61]

Nakon toga će ponavljati tesbih i zikr koji se navodi u sunnetu, a koji je Poslanik, s.a.v.s., ponavljao kada bi završio s namazom. Taj tesbih i zikr je mnogobrojan i raznovrstan,[62] a u najvažnije spada: slavljenje Allaha 33 puta (Subhanallah - Slava Allahu), zahvala Allahu 33 puta (El - hamdu lillah - Hvala Allahu), veličanje Allaha 33 puta (Allahu ekber - Allah je najveći), a stoti put se kaže: "La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul - mulku ve lehul - hamdu ve huve 'ala kulli šej'in kadir - Nema boga osim Allaha, Jedinog, Koji nema saučesnika. Njemu pripada vlast i zahvala. On je moćan nad svim stvarima." U vjerodostojnom predanju od Poslanika, s.a.v.s., stoji da je rekao:

"Ko na kraju svakog namaza prouči 33 puta Subhanallah, 33 puta El - hamdu lillah, 33 puta Allahu ekber i to je 99 puta i stoti put kaže: 'La ilahe illallahu vahdehu la šerike leh, lehul - mulku ve lehul - hamdu ve huve 'ala kulli šej'in kadir', oprostit će mu se njegovi grijesi, pa makar bili kao morska pjena."[63]

Nakon toga žena će se obratiti Allahu, skrušeno moleći da joj poboljša njeno stanje na

dunjaluku, a i na ahiretu, da je obilno obaspe Svojim vidljivim i nevidljivim blagodatima i da joj podari prisebnost u njenim postupcima.

Tako žena napušta svoj namaz očišćene duše, skrušenog srca i produhovljena. Njeno cijelo biće biva prožeto duhovnom snagom koja joj pomaže pri sukobljavanju sa životnim problemima i poteškoćama kućanstva i majčinstva, bježeći u sigurno okrilje svoga Gospodara. Ona se ne žalosti ako je pogodi zlo i ne odbacuje dobro koje je obaspe. Ovo je stanje onih žena koje klanjaju, koje su pokorne i skrušene: ***"Čovjek je, uistinu, stvoren malodušan: kada ga nevolja snađe - brižan je, a kada mu je dobro - nepristupačan je, osim vjernika koji molitve svoje budu na vrijeme obavljali i oni u čijim imecima bude određen dio za onoga koji prosi i za onoga koji ne prosi."***[64]

UDJELJUJE ZEKAT ZA SVOJ IMETAK

Žena izdvaja zekat na svoj imetak, ako je imućna i ako spada u obveznike zekata. Ona će svake godine tačno na vrijeme odrediti koliko posjeduje i sa sigurnošću, preciznošću i pažnjom izdvojit će onoliko koliko je dužna platiti. Zekat je jedan od islamskih ruknova i nije dozvoljeno nipodaštavanje ili traženje olakšica pri njegovom godišnjem izdvajanju, makar to bilo u hiljadama ili milionima. U mislima bogobojazne i svjesne muslimanke nikako ne kruži misao o tome da pobjegne pred zekatom, koji je obavezna da izdvoji.

Jer, zekat je određena imovinsko - obredna obaveza koju je Allah, dž.š., propisao svakom muslimanu koji posjeduje nisab, bez obzira da li to bila žena ili muškarac. Allah, dž.š., učinio je uskraćivanje zekata i njegove legitimnosti ružnim otpadništvom i otvorenim kufrom, a protiv onoga ko ga uskrati dopuštena je borba i prolijevanje njegove krvi, sve dok u potpunosti ne izdvoji zekat onako kako su to pojasnili vjerski propisi. Stav Ebu - Bekra es - Siddika, r.a., naspram ehlur - riddeti (odmetnika) koji nisu htjeli dati zekat, kao i njegove besmrtne riječi koje im je uputio, još uvjek se ponavljaju kroz sva vremena: "Tako mi Allaha, borit ću se protiv onih koji razdvajaju namaz i zekat."[65]

Ovo su, doista, besmrtne riječi koje obznanjuju veličanstvenost ove vjere, povezuju vjeru i ovaj život, koje putem Ebu - Bekrovog dubokog razumijevanja otkrivaju prirodu ove potpune i savršene vjere. Ove riječi otkrivaju njegovo povezivanje između intuitivnog vjerovanja i djelotvornog sprovođenja zahtjeva tog vjerovanja. Došli su kur'anski uzastopni, obavezujući i međusobno isprepleteni ajeti koji u dušama vjernika povezuju namaz i zekat pri izgradnji imana - vjerovanja u ovu vjeru:

"... koji ponizno molitvu obavljaju i zekat daju."[66];
" Molitvu obavljajte i zekat dajite..."[67];
"... i molitvu obavljaju i zekat daju..."[68]

Pred bogobojaznom i svjesnom muslimankom nije skriveno da je islam taj koji daje ženi pravo samostalnosti u raspolaganju njenim imetkom. Islam je nije obavezao da izdvaja za opskrbu, nego je opskrbu propisao muškarcu. On joj je propisao zekat na imetak i učinio ga pravom siromašnoga. Muslimanka ne oklijeva u njegovom izdvajanju i trošenju na njene zakonite troškove, pod izgovorom da je ona žena i da u osnovi nije obavezna izdvajati za opskrbu, osim ako u njenom razumijevanju vjere postoji manjkavost, ako je njeno vjerovanje iskrivljeno ili ako njena ličnost sadrži neke nedostatke. Ili, pak, žena koja je nazigled pobožna, ali zalutala, koja je po prirodi sklona čuvanju i ljubavi prema imetku, te joj nije ni na kraj pameti da izdvoji zekat,iako posti, klanja i hadž obavlja, koja samo ponekad udijeli sadaku mrvicama iz njenog velikog imetka. Ove dvije vrste žena ni po čemu ne odgovaraju muslimanki koju islam želi.

POSTI MJESEC RAMAZAN I NOĆU KLANJA

Bogobojazna muslimanka posti mjesec ramazan. U njenoj je duši nastanjeno uvjerenje da će onome ko isposti ramazan, potpuno vjerujući i preispitujući se, biti oprošteni prethodni grijesi."[69]

Ona će se naoružati ahlakom vjernica koje poste, koje čuvaju svoje jezike, svoje poglede i svoja čula od svake iskrivljenosti koja bi pokvarila post, ili umanjila nagradu za njega. Ako bi bila izložena fitneluku prepirke, netrepeljivosti ili galame, uradit će po poslaničkoj praksi vezanoj za postače:

"Kada neko od vas posti, neka bestidno (sramotno) ne govori, a ako ga neko bude psovao, ili ga napadne, neka kaže: 'Ja postim!'"[70]

"Ko se ne prođe lažnog govora i postupka u vezi s njim, Allahu nije potrebno da on ostavlja jelo i piće."[71]

Svjesna muslimanka osjeća u ramazanu da se nalazi u okrilju jednog posebnog, a ne bilo kojeg mjeseca. To je mjesec u kojem se umnožavaju dobra djela, otvaraju vrata dobra, u kojem je post radi Allaha, dž.š., i samo On za njega nagrađuje. Nagrada Allaha, Onoga Koji je bogat, Koji blagodati daje, Koji je najbolji, Koji sve daje, najveća je, najpotpunija, i ona obuhvata više nego što se može opisati ili zamisliti:

"Svaki čovjekov posao se višestruko nagrađuje; dobro djelo se nagrađuje deseterostruko, do sedam stotina puta, a Uzvišeni je Allah rekao: 'Osim posta, on je Moj i Ja za njega

nagrađujem. Postač ostavlja svoje strasti i hranu radi Mene. Postač ima dvije radosti: radost kod iftara i radost kod susreta svoga Gospodara. Zadah iz njegovih usta je bolji kod Allaha od mirisa mošusa.'"[72]

Na razboritoj i budnoj muslimanki je da uskladi svoje kućne poslove u ramazanu i da iskoristi njegovo mubarek (odabrano) vrijeme. Ne smije dozvoliti da je kućni poslovi odvrate od klanjanja obaveznih namaza u njihovo određeno vrijeme, kao ni od učenja Kur'ana, a.š., i klanjanja nafila. Porodična sijela ne smiju je odvratiti od noćnog namaza i dove, jer ona zna da je Allah, dž.š., onima koji u ramazanu noću klanjaju, obećao ogromnu nagradu i oprost:

"Ko klanja uz ramazan (teravija - namaz), vjerujući i nadajući se (nagradi), bit će mu oprošteni (mali) grijesi koje je počinio."[73]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ramazanu je bio izrazito marljiv u činjenju dobrih djela, a posebno u posljednjih deset dana ramazana.Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi se posebno trudio u posljednjih deset dana ramazana."[74]

Od nje se, također, prenosi da je rekla: "Kada bi nastupila zadnja desetina mjeseca ramazana, Allahov Poslanik, s.a.v.s., bi noć provodio u ibadetu, probudio bi svoju obitelj i trudio se da ibadet bude što bolji."[75]

Naređivao je da se traži Lejletul - kadr, kao što je tražio da se ona provede u namazu:

"Tražite Lejletul - kadr u zadnjih deset dana ramazana."[76]

"Ko provede Lejletul - kadr na kijamu (u namazu), vjerujući i nadajući se (nagradi), bit će mu oprošteni (mali) grijesi koje je počinio."[77]

Ovaj plemeniti mjesec jeste mjesec iskrenog ibadeta i ne pristaje marljivoj muslimanki da njegove noći provodi u igri i zabavi i dugom besposlenom sijeljenju sve dok se ne približi izlazak sunca i dok san ne dođe na oči svih članova obitelji, te im iznese ono što će jesti pa se nakon toga upute u svoje odaje žureći da utonu u duboki san, a da niko od njih nije pomislio na obavljanje sabah-namaza.

Naprotiv, svjesna muslimanka će u ramazanu voditi računa o tome da ona i članovi njene porodice žive islamskim načinom života. Radit će na tome da organizuje život u noćima ramazana, pa kada se svi članovi porodice vrate s teravih-namaza, neće dugo sjediti, jer moraju ustati nakon kratkog vremena kako bi klanjali noćni namaz i sehurili se. Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio je da se ustaje na sehur jer se u njemu nalazi mnogobrojno dobro. On je rekao:

"Ustajte na sehur, jer je u sehuru zaista berićet."[78]

Muslimanka koja je na pravom putu pomaže svim članovima svoje obitelji da ustaju na sehur, povodeći se za primjerom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ostvarujući berićet koji se nalazi u sehuru. U to spada: podsjećanje na obavljanje noćnog namaza, podsticanje na odlazak u džamiju radi obavljanja sabah-namaza u džema'atu, a sve to povećava tjelesnu

snagu za post. Ovo je činio Allahov Poslanik, s.a.v.s., a njegovi ashabi su ga slijedili.

Prenosi se od Zejda bin Sabita, r.a., da je rekao: "Sehurli smo se s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., zatim smo klanjali namaz." Rečeno je: "Koliko je bilo (prošlo vremena) između?" Odgovorio je: "Pedeset ajeta."[79]

Nema sumnje da će muslimanku koja bude uzrokom ostvarenja tog sveg dobra njene porodice u ramazanu Allah obilno darovati i povećati njenu nagradu:

"One koji budu vjerovali i dobra djela činili - Mi doista nećemo dopustiti da propadne nagrada onome koji je dobra djela činio."[80]

POSTI NAFILE

Bogobojazna muslimanka, također, posti nafile pored ramazana, ako joj taj post ne stvara poteškoće: posti Dan Arefata, dan 'ašure, deveti dan muharema. Postiti ove dane kao i druge, spada u dobra djela koja brišu (male) grijehe. O tome nas je obavijestio Plemeniti Poslanik, s.a.v.s.:

Prenosi se od Ebu - Katade, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan je o postu na Dan Arefata, pa je rekao:

'On iskupljuje grijehe prethodne godine, te ostatak tekuće godine.'"[81]

Prenosi se od Ibn - Abbasa, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio dan ašure i da je naredio da se posti."[82]

Prenosi se od Ebu - Katade da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitan o postu ašure, pa je rekao: "Iskupljuje grijehe prethodne godine."[83]

Prenosi se od Ibn - Abbasa, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Kada bih ostao do sljedeće godine, postio bi i deveti dan."[84]

Isto tako je i s postom šest dana mjeseca ševala. O vrijednosti njihovog posta Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Ko isposti ramazan, zatim posti šest dana ševala, kao da je postio čitavu godinu."[85]

Mustehabb (lijepo) je postiti tri dana svakog mjeseca. O tome Ebu - Hurejre kaže: "Moj prijatelj mi je preporučio tri stvari: post tri dana svakog mjeseca, dva rekata duha-namaza i da prije spavanja klanjam vitr-namaz."[86]

Prenosi se od Ebu - Derda'a, r.a., da je rekao: "Moj dragi prijatelj mi je preporučio tri stvari koje neću napustiti dok god sam živ: post tri dana svakog mjeseca, duha - namaz i da ne zaspem dok ne klanjam vitr - namaz."[87]

Prenosi se od Abdullaha bin 'Amr el - 'Asa, r.a., da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Post tri dana svakog mjeseca je post čitavu godinu."[88]

Navode se tekstovi koji preciziraju ova tri dana kao 13.,14. i 15. dan, a ovi dani se nazivaju - bijeli dani. Drugi, pak, tekstovi govore o tome da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio bilo koja tri dana svakog mjeseca.

Prenosi se od Mu'aze el - 'Adevijje da je pitala Aišu, r.a., o tome da li je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postio tri dana svakog mjeseca? Odgovorila je: "Da." Na to sam upitala: "U kojim je mjesecima postio?" Odgovorila je: "Nije vodio računa u kojem je mjesecu postio."[89]

HADŽ OBAVLJA

Svjesna muslimanka pred sobom ima i praktično obavljanje njene vjere, koje se očituje i u tome da obavi hadž, kada za to bude imala mogućnosti. Kada joj se ukažu uvjeti za propisano putovanje na hadž, posvetit će se razboritom, savjesnom i dubokom proučavanju propisa hadža, kako bi obavljanju propisa hadža pristupila s razumijevanjem, savjesnošću i mudrošću, kako bi njen hadž bio ispravan, potpunih zakonskih uvjeta i kako bi bio na stupnju džihada kod muškaraca, kao što nas je o tome obavijestio Plemeniti Poslanik, s.a.v.s. Prenosi se od Aiše, r.a., da je rekla: "Rekla sam: 'O Allahov Poslaniče! Zar se mi ne možemo boriti i vojevati s vama?' Odgovorio je: 'Ali, najljepši i najbolji džihad jeste hadž, hadž mebrur (primljen hadž).'" Rekla je Aiša: "Nakon što sam ovo čula od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ne propuštam hadž."[90]

OBAVLJA UMRU

Kao što je ženi muslimanki propisan hadž, propisana joj je, također, i umra - ako je u prilici. A umra u ramazanu jeste posebna, jer je nagrada za nju kao nagrada za hadž obavljen s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s. To se navodi u hadisu koji bilježi imam El - Buhari od Ibn - Abbasa, r.a., koji je rekao:

"Nakon što se Vjerovjesnik, s.a.v.s., vratio s hadža, upitao je Ummu Sinan

el - Ensarijje: "Šta te je spriječilo da obaviš hadž?" Odgovorila je: "Otac tog i tog" - što znači njen muž. "On ima dvije deve. Na jednoj je išao na hadž, a druga nam napaja zemlju." Rekao je: "Kada dođe ramazan, obavi umru, jer je umra u ramazanu kao hadž." U drugom predanju, također od Ibn - Abbasa, stoji: "Doista umra u ramazanu ima vrijednost hadža (obavljenog) sa mnom."[91]

POKORNA JE NAREDBI SVOGA GOSPODARA

Svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da je ona obavezna izvršavati određene šerijatske propise, koje joj je Allah, dž.š., naredio. Zadužena je onoliko koliko je zadužen i muškarac i među njima nema razlike, osim u propisima koji su vezani samo za ženu i ne tiču se muškaraca, kao i u propisima koji su vezani za muškarce i ne tiču se žena. Osim toga ona i muškarac imaju iste obaveze pred Allahom, dž.š. Uzvišeni Allah je rekao:

"Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha, Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio."[92]

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život, i doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili."[93]

"I Gospodar njihov im se odazva: 'Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih. Onima koji se isele, i koji budu iz zavičaja svoga prognani, i koji budu na putu Mome mučeni i koji se budu borili i poginuli, sigurno ću preko hrđavih djela njihovih preći i sigurno ću ih u dženetske bašče, kroz koje će rijeke teći, uvesti; nagrada će to od Allaha biti.'- A u Allaha je nagrada najljepša."[94]

Kada se u Kur'anu ili sunnetu kaže: "...o ljudi", onda to obuhvata i muškarce i žene. O ovome svjedoči hadis koji bilježi imam Muslim od majke vjernika Ummu Seleme, r.a., da je rekla:

"Slušala sam ljude kako spominju vrelo, ali to nisam čula od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ubrzo nakon toga, sluškinja me je češljala kada sam čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje kaže: 'O ljudi.' Rekla sam sluškinji: 'Ostavi me.' Ona je na to kazala: 'Pozvao je ljude, a nije pozvao i žene.' Odgovorila sam joj: 'Ja sam od ljudi.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Ja ću vas preteći do vrela. Pridružite mi se. Neka niko od vas (na Sudnjem danu) ne dođe

i ne bude otrgnut od mene kao što se otrgne zalutala deva.' Ja ću reći: 'Zašto ovo?' Tada će mi se reći: 'Ti ne znaš šta su oni radili poslije tebe.' Ja ću tada reći: 'Daleko bilo!'"[95]

U predanju koje bilježi Muslim stoji: "Ja ću reći: 'Daleko bilo, daleko bilo onome ko bude mijenjao poslije mene.'"[96]

Čovjek i žena jednaki su pred Allahom, dž.š., u slijeđenju Njegovih naredbi i izbjegavanju Njegovih zabrana. Otud žena i čini ono što joj je Allah, dž.š., naredio, a kloni se onoga što je zabranio. Ona vjeruje da će biti pitana za ono što je učinila u životu. Pa, ako bude činila dobro, i bit će joj dobro, a ako bude činila zlo, i bit će joj zlo.

Ona zastaje kod granice koju je Allah, dž.š., odredio i ne prelazi je, niti zalazi u haram, nego se stalno pridržava Allahovih, dž.š., propisa i propisa Njegovog Poslanika, s.a.v.s., u svemu što joj se ispriječi u životu.

U historiji žene muslimanke postoje svijetli istupi žena koje su ispred sebe postavile Allahov, dž.š., zakon, ne odvajajući se od njega i ne želeći da bude zamijenjen nekim drugim zakonom.

Jedan od tih istupa bilježi Imam Ahmed i Ebu - Davud, a Ibn - Kesir ga navodi na početku sure El - Mudžadela, koji govori o Havli bint Sa'lebe i njenom mužu Evsu bin es - Samitu.

Havla je pričala: "Tako mi Allaha, o meni i o Evsu bin es - Samitu objavljen je prvi dio sure El - Mudžadela." Pričala je: "Bila sam s njime, a on je bio starac ružne naravi i ahlaka." Pričala je: "Jednog dana mi je došao, pa sam ga nešto upitala, a on se rasrdio i rekao: 'Ti si mi kao leđa moje majke.'" Nastavila je: "Potom je izašao i jedno vrijeme sjedio sa svojim narodom na zborištu, pa se vratio meni. Htio je da spava sa mnom." Nastavila je: "Rekla sam: 'Ne. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Havlina duša, ne približavaj mi se. Već si rekao šta si imao reći i tako će biti sve dok o nama ne dođe propis od Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s.'" Kazivala je: "Navalio je na mene. Odbranila sam se onako kako žena može savladati slabog starca, te sam ga odbacila od sebe." Nastavila je: "Nakon toga sam izašla kod svoje komšinice i od nje posudila odjeću, i potom sam se zaputila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Sjela sam pred njega i ispričala mu šta sam od njega doživjela. Tako sam mu se požalila na njega zbog lošeg ponašanja prema meni." Rekla je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'O Havla, tvoj amidžić je starac, boj se Allaha u vezi s njim.'"[97] Pričala je: "Tako mi Allaha, nisam se rasteretila sve dok u vezi s mojim događajem nije objavljen dio Kur'ana. Poslanika, s.a.v.s., snašlo je ono što bi ga snašlo (prilikom primanja objave), zatim se zaputio prema meni i rekao mi: 'O Havla, Allah je objavio dio Kur'ana o tebi i tvome saputniku.' Onda mi je proučio: ***'Allah je čuo riječi one koja se s tobom o mužu svome raspravljala i Allahu se jadala - a Allah čuje razgovor vaš međusobni, jer, Allah, uistinu, sve čuje i sve vidi' - sve do riječi Uzvišenoga: '...A nevjernike čeka patnja nesnosna.'"***

Pričala je: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Naredi mu da oslobodi roba.' Rekla sam:

'O Allahov Poslaniče, nema ga čime osloboditi.' Rekao je: 'Neka posti dva uzastopna mjeseca.' Rekla sam: 'Tako mi Allaha, on je starac i ne može postiti.' Rekao je: 'Neka nahrani 60 siromaha dajući im po vesek (težina od 60 sa'a).' Rekla sam: 'Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, on ni to ne posjeduje.'" Nastavila je: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Mi ćemo ga pomoći s ferekom (posuda od 60 kg.)datula.'" Pričala je: "Rekla sam: 'O Allahov Poslaniče, i ja ću ga pomoći s drugim ferekom.' Rekao je: 'Zaradila si sevab i ispravno si postupila. Idi i podijeli sadaku za njega, a nakon toga svome amidžiću preporuči svako dobro.' Rekla je: 'Tako sam i učinila.'"[98]

Havla bint Sa'lebe nije mogla ni jednog sahata živjeti sa svojim mužem, nakon što je izgovorio riječi zihara (vrsta rastave braka) koje su bile način rastave braka u džahilijetu, sve dok se nije obratila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., kako bi saznala Allahov, dž.š., propis vezan za nju i njenog muža. Nije imala podesnu odjeću koju bi obukla za izlazak i pojavljivanje pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je pozajmila odjeću od jedne svoje komšinice i odmah se uputila prema medžlisu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako bi čula Allahov propis vezan za nju i kako treba da mu se pokori.

Nema sumnje da je ova veličanstvena žena imala posebno mjesto u srcima ashaba koji su živjeli u njeno vrijeme i koji su poznavali njenu vrijednost, a predvodio ih je Omer bin el - Hattab, r.a. Jednog dana ga je srela kad je izlazio iz džamije, a u njegovoj pratnji je bio El - Džarud el - Abdi. Omer ju je poselamio, a bio je vladar pravovjernih, na što mu je rekla: "Omere, poznavala sam te kad si bio na pijaci Ukkaz, kad su te zvali Umejr i kad si tjerao stoku svojim štapom. Boj se Allaha za svoje stado. I znaj da onaj ko strahuje od Allahove prijetnje približi mu se ono što je daleko, a ko strepi od smrti boji se propusta (gubitka)." Na to je El - Džarud rekao: "Ženo, mnogo si govorila vladaru pravovjernih." Omer je rekao: "Pusti je. Zar ne znaš? Ovo je Havla čije je riječi Allah, dž.š., čuo iznad sedam nebesa, a Omer je, tako mi Allaha, najpreči da je sasluša."

U Tefsiru Ibn - Kesira navodi se da je neki čovjek, nakon što je vidio njegovu predusretljivost i pažnju prema njoj, rekao: "Zadržavaš Kurejšije zbog ove starice!?" Rekao je: "Teško tebi! Zar ne znaš ko je ona?" Odgovorio je: "Ne znam." Rekao je: "Ovo je žena čiju žalbu je Allah, dž.š., čuo iznad sedam nebesa. Ovo je Havla bint Sa'lebe. Tako mi Allaha, kada ne bi do noći od mene otišla, ja je ne bih napustio sve dok ne kaže šta ima da kaže, osim ako bi nastupilo vrijeme namaza. Namaz bih klanjao, zatim bih se vratio do nje sve dok ne bi završila s onim šta ima da kaže."

Svjesna i mudra žena muslimanka će pred sebe postaviti riječi Uzvišenog Allaha:

"Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahođenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika ne posluša, taj je sigurno skrenuo s pravog puta."[99]

Pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, je iznad duševnih strasti, bezbrižnog iščekivanja, raskošnog života i ljudskog izbora. Majka vjernika Zejneb bint Džahš predstavlja najbolji primjer poistovjećivanja s naredbama Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., prije nego što se oženio njom Allahov Poslanik, s.a.v.s. Jednog dana je tražio od nje da se uda za njegovog slugu i njegovog posinka Zejda bin Harise, zbog dvije šerijatske (zakonske) odredbe:

prvo: ostvarenje apsolutne jednakosti među ljudima, tako što će lijepu Kurejšijku, prvakinju Abduš - Šemsovih sinova i Poslanikovu amidžićnu, udati za slugu. A sluge su bili najniži sloj gospode. Naime, postojale su duboke i jake slojevne razlike među slugama i gospodom, tako da ih nije ništa moglo slomiti osim stvarnog Poslanikovog, s.a.v.s., djela koje će svima obznaniti i koje će vjernici uzimati za primjer. Tako će se ukloniti razlike, a vjernici se razlikuju samo po bogobojaznosti;

drugo: ukidanje običaja posvajanja koje je bilo rašireno u džahilijetu, tako što je Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., oženio Zejnebu, koja je prethodno bila žena njegovog posinka Zejda. Ovo je predstavljalo praktični dokaz. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne bi se mogao oženiti na osnovu Allahove, dž.š., naredbe u Kur'anu, a.š., da je on njegov stvarni sin.

Izbor je pao na Zejnebu, Poslanikovu, s.a.v.s., amidžićnu, kako bi se praktično sprovela ova dva šerijatska propisa, unutar Poslanikove, s.a.v.s., kuće i kako bi ih ljudi prihvatili zadovoljnih i pokornih duša, pokornih zapovjedima Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Pošto ju je Allahov Poslanik izabrao da bude žena Zejda bin Harise, nije pristajala na taj brak, nego je rekla: "O Allahov poslaniče, ja ne pristajem na brak s njime. Nikad se neću udati za njega. Pa ja sam prvakinja Abduš - Šemsovih sinova." Na to joj je Poslanik, s.a.v.s., smireno, s pouzdanjem i istrajnošću odgovorio: "Naprotiv, udat ćeš se za njega." I dok su tako njih dvoje razgovarali, Allah, dž.š., spustio je ovaj ajet Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

"Kada Allah i Poslanik Njegov nešto odrede, onda ni vjernik ni vjernica nemaju pravo da po svom nahođenju postupe. A ko Allaha i Njegova Poslanika, ne posluša, taj je sigurno skrenuo s pravog puta." [100]

Tada je Zejneb prihvatila zapovijed Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla: "Onda, neću se protiviti Allahu i Njegovom Poslaniku. Udat ću se za njega."

Zatim se desilo ono što se desilo između nje i Zejda, što je dovelo do njihove rastave. Nakon što je istekao njen iddet, objavljene su riječi Uzvišenog Allaha:

"A kad ti reče onome kome je Allah milost darovao, a kome si i ti dobro učinio: 'Zadrži ženu svoju i boj se Allaha!' - u sebi si skrivao ono što će Allah objelodaniti i ljudi si se bojao, a preče je da se Allaha bojiš. I pošto je Zejd s njom živio i od nje se razveo, Mi smo je za tebe udali kako se vjernici ne bi ustručavali više da se žene ženama posinaka svojih kad se oni od njih razvedu - kako Allah odredi, onako treba da bude." [101]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., proučio je ovaj ajet smiješeći se, a zatim rekao: "Ko će otići kod Zejnebe i obradovati je da ju je Allah s nebesa udao za mene!!"

Kao da ju je Allah, dž.š., ovim nagradio za njenu potpunu i izvanrednu pokornost Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., kada je pristala da se uda za Zejda. A poslije toga ona se udaje za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., po Allahovoj naredbi, na osnovu ajeta iz Njegove Knjige, koje će muslimani učiti sve do Sudnjeg dana. Ovo je posebna čast koju je Allah, dž.š., ukazao samo Zejnebi od svih ummehatul - mu'minin. Zejneb je bila poznata po ovoj časti kojom ju je Allah, dž.š., obasuo, pa se hvalila među Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., ženama, govoreći: "Vas su vaše porodice udale, a mene je Uzvišeni Allah udao iznad sedam nebesa."[102]

NE OSAMLJUJE SE SA ONIM KO JOJ NIJE MAHREM

Pokornost prema Allahu i Njegovom Poslaniku očituje se u potčinjavanju njihovim zapovijedima i udaljavanju od njihovih zabrana. U pokornost žene muslimanke prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., spada i to da se ne osamljuje sa stranim muškarcem, jer je osamljivanje sa strancem haram (zabranjeno), po mišljenju svih učenjaka, na osnovu Poslanikovih, s.a.v.s., riječi:

"Neka se muškarac ne osamljuje sa ženom, osim ako je s njom mahrem, i neka žena ne putuje, osim s mahremom." Na to je jedan čovjek ustao i upitao: "O Allahov poslaniče, moja žena je krenula na hadž, a ja sam se upisao (prijavio) za tu i tu bitku." Rekao je: "Idi i ti obavi hadž sa svojom ženom."[103]

Mahrem je svako kome je zauvijek zabranjeno da se oženi njome, kao što je otac, brat, amidža, daidža, itd...

Stranac je svako kome je u osnovi dozvoljeno da se njome oženi, pa makar bio i rođak, bilo da se radi o djeveru ili nekom sličnom iz njegove porodice. Svi oni su joj zabranjeni da se osamljuje s njima, na osnovu Poslanikovih s.a.v.s., riječi:

"Čuvajte se bespotrebnog miješanja i osamljivanja sa ženama." Jedan ensarija je upitao: "Allahov poslaniče, šta misliš za djevera?" Odgovorio je: "Djever je smrt."[104]

Riječ "hamv" (djever) podrazumijeva muževog brata ili neko drugog muškarca iz muževe porodice. Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Djever je smrt", znače da se najčešće s njegove strane desi zlo, zbog lahkoće ulaska u bratovljevu kuću. Stoga je i opisan da je kao smrt, kako bi to bilo prijetnja, zastrašivanje i plašenje i opisan je tako kao da osamljivanje s djeverovima vodi u fesad, fitneluk, skretanje i propast u vjeri, kao što to smrt čini. Svjesna i bogobojazna žena muslimanka neće zapasti u ovakva i slična šerijatska odstupanja u koja, u današnje vrijeme, zapadaju mnogi popustljivi ljudi.

PRIDRŽAVA SE ŠERIJATSKOG HIDŽABA-POKRIVANJA

Ona se pridržava šerijatskog hidžaba kada izlazi iz kuće, a to je specifična islamska odjeća koju određuju nepobitni tekstovi iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Ona neće izlaziti iz kuće niti se pojavljivati namirisana ili otkrivenih ukrasa pred ljudima koji joj nisu mahremi, jer ona zna da je to haram na osnovu kur'anskog teksta:

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje i neka vode brigu o stidnim mjestima svojim; i neka ne dozvole da se od ukrasa njihovih vidi išta osim onoga što je ionako spoljašnje, i neka vela svoja spuste na grudi svoje; neka ukrase svoje ne pokazuju drugima, to mogu samo muževima svojim, ili očevima svojim, ili očevima muževa svojih, ili sinovima svojim, ili sinovima muževa svojih, ili braći svojoj, ili sinovima braće svoje, ili sinovima sestara svojih, ili prijateljicama svojim, ili robinjama svojim, ili muškarcima kojima nisu potrebne žene, ili djeci koja još ne znaju koja su stidna mjesta žena; i neka ne udaraju nogama svojim da bi se čuo zveket nakita njihova koji pokrivaju. I svi se Allahu pokajte, o vjernici, da biste postigli ono što želite."[105]

Žena muslimanka nije od onih koje nose prozirnu odjeću kao da su gole, koje okreću lice svoje od Allahovih, dž.š., zapovijedi, a kojim su preplavljena savremena društva koja su udaljena od Allahove, dž.š., upute i pokornosti prema Njemu. Naprotiv, žena muslimanka podrhtava od straha zbog stravične slike koju je oslikao Allahov Poslanik, s.a.v.s., o tim razgolićenim, zavedenim, zalutalim i nemoralnim ženama:

"Dvije vrste ljudi bit će stanovnici Džehennema i ja ih na ovozemaljskom životu, nisam vidio: silnici u čijim su rukama bičevi debljine kravljih repova kojima tuku svijet i žene koje nose prozirnu odjeću kao da su gole, koje okreću lice od Allahovih zapovijedi i sklone su zlim djelima, a glave njihove su im kao grbe deva. Takve žene neće ući u Džennet, niti će osjetiti njegov miris. A miris njegov širi se na sve strane veoma daleko."[106]

Mudra žena muslimanka, koja se napaja s vrela čistog islama, koja je odrasla u njegovom prostranom i osebujnom okruženju, ne pridržava se šerijatskog hidžaba samo zbog tradicije i običaja koji su na nju prenijele njena majka i nena, te ih je naslijedila od njih. Ovome teže neki besposličari kada opisuju hidžab, ne nalazeći za to potporu u nauci niti bilo koji racionalni dokaz ili uputu iz Svijetle Knjige. Naprotiv, ona ga se pridržava jer je njeno srce ispunjeno

imanom - vjerovanjem da je to Allahova, dž.š., naredba. Njena duša je ispunjena uvjerenjem da je vjera (islam), vjera koju je Allah, dž.š., objavio radi izgradnje žene muslimanke, čija ličnost će biti specifična, i kako bi je udaljio od opasnosti nemorala, ništavne degeneracije i ponora zablude. Otud ona i prihvata islam zadovoljne duše, smirena srca i čvrstog uvjerenja, kao što su ga prihvatile muhadžirke i ensarijke onoga dana u kojem je Allah, dž.š., objavio Svoj propis i Svoju naredbu.

El - Buhari bilježi od Aiše, r.a., da je rekla: "Allah se smilovao prvim ženama muhadžirkama. Kada je objavljeno: ***'Neka vela svoja spuste na grudi svoje...'***, pocijepale su svoje haljine i njima prekrile svoja lica."[107]

U drugom predanju, koje isto tako bilježi El - Buhari, stoji: "Uzele su svoje ogrtače, pocijepale ih s krajeva kojim su pokrile lica svoja."

U predanju od Safijje bint Šejbe stoji da je rekla: "Bile smo kod Aiše, r.a. Spomenule smo žene Kurejšijke i njihovu krepost, na što je Aiša o njima rekla: 'Doista, žene Kurejšijke imaju posebno mjesto, a ja, tako mi Allaha, nisam vidjela boljih žena od žena ensarijki, niti sam kod bilo koga vidjela čvršće vjerovanje u istinitost Allahove Knjige niti čvršći iman u ono što je objavljeno!' Objavljena je sura En - Nur: ***'Neka vela svoja spuste na grudi svoje...'***, pa su se njihovi ljudi uputili prema njima, učeći im ono što im je Allah, dž.š., objavio. Tako je čovjek učio svojoj ženi, kćeri, sestri i svim ženama koje su mu u rodu. Ni jedna od njih nije ostala, a da nije uzela svoju haljinu, koja je bila oslikana crtežima sedala, pa se njome ogrnula, iskreno prihvatajući i vjerujući u ono što je objavio Allah, dž.š., u Svojoj Knjizi. Tako su one bile umotane iza Allahovog Poslanika, s.a.v.s., (klanjajući za njim sabah-namaz), kao da na svojim glavama imaju crne gavrane (tj. njihove glave su bile izrazito crne)."[108]

Allah se smilovao ženama muhadžirkama i ensarijkama. Šta ima jače od njihovog imana!! Šta ima iskrenije od njihovog islama! Šta ima ljepše od njihove predanosti istini, prilikom objave islama! Svaka vjernica koja vjeruje u Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., doista teži tome da se ugleda u ove ugledne i kreposne žene. Ona će, tako, samu sebe natjerati da se pridržava specifične islamske odjeće, ne obraćajući pažnju na golotinju, otkrivenost i razgolićenost koje je okružuju. Ja ću navesti primjer jedne pokrivene djevojke muslimanke koja studira na univerzitetu. Njen primjer nije nimalo slabiji od primjera žena muhadžirki i ensarijki, r.a. Prilikom posjete Univerzitetu u Damasku, novinski izvještač ju je upitao o njenom hidžabu i kako ga podnosi na žestokoj ljetnoj vrućini, na što je odgovorila (kur'anskim ajetom): ***"...Recite: 'Džehenemska vatra je još vruća!...'"***[109]

Pomoću ovakvih svjesnih i čistih djevojaka muslimanki, održavaju se muslimanske kuće i odgajaju generacije na kreposti i dobroti, a društva obiluju radnim ljudima, čvrstim junacima i one su danas, hvala Allahu, mnogobrojne.

Šerijatski hidžab za ženu nije bio novotarija u Šerijatu. Naprotiv, on je postojao još prije islama u svim Allahovim zakonima. O tome svjedoče ostaci tih zakona koje nalazimo u iskrivljenim knjigama, a koje vidimo u čednoj odjeći časnih sestara koje žive i u islamskim

zemljama, a i u ostalim zapadnim zemljama. Ostatke ovog propisa nalazimo i kod pokrivanja glava kod žena kršćanki prilikom njihova ulaska u crkvu. Današnje bestidno odbacivanje pokrivanja žene, kao i odbacivanje njene čednosti, doista, predstavlja nasrtaj na sveukupne nebeske zakone počev od Ibrahimovog, Musaovog i Isaovog, a.s., milleta (naroda), pa sve do nebeske čistote s kojom je došao islam. To je odbacivanje Allahove jedine vjere, koju je Allah, dž.š., slao kroz vremena, a koju su donosili poslanici kroz generacije, kako bi se izgradila ljudska ličnost na istini, kreposti i dobroti i kako bi čovječanstvo koje je na pravom putu, putu nebeske upute, postalo jedan ummet, pokoran Gospodaru, Koji je jedino dostojan da se obožava:

"Ljudi su jednu zajednicu sačinjavali, a onda su se jedan drugome suprotstavili. A da nije riječi ranije izrečene od Gospodara tvoga, ovima bi već bilo presuđeno o onome oko čega se razilaze." [110]

"O poslanici, dozvoljenim i lijepim jelima se hranite i dobra djela činite, jer Ja dobro znam što vi radite! Ova vaša vjera jedina je prava vjera, a Ja sam Gospodar vaš, pa Me se pričuvajte!" [111]

"A i u onu koja je sačuvala djevičanstvo svoje, u njoj život udahnusmo, i nju i sina njezina znamenjem svjetovima učinismo. Ova vaša vjera - jedina je prava vjera, a Ja sam vaš Gospodar, zato se samo Meni klanjajte!" [112]

Mnoga savremena ljudska društva insistiraju na otkrivanju žene i njenom razgolićavanju. Njihova su nastojanja samo dokaz devijacije, iskvarenosti i udaljavanja od Allahove, dž.š., upute. To nije slučaj samo s islamskim zemljama, nego općenito i u svim zemljama svijeta. Ako zapadnjaci ne obraćaju pažnju na ovu devijaciju i nastavljaju u kreiranju sredstava za razgolićavanje, zabludu i dekadencu, ne tražeći za to zapreku u svojim iskrivljenim knjigama, onda muslimani koji se danonoćno mole učenjem savršene i sačuvane Knjige njihovog Gospodara nikako ne mogu biti zadovoljni ovom devijacijom, bez obzira koliko ih prikrivalo neznanje, slabost ili nemoć u njihovoj pravoj vjeri. Jer, njegovi (islamski) sveobuhvatni tekstovi iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s., neprestano dopiru do njihovih ušiju, upozoravaju one koji zastranjuju od naredbe Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., obećavajući im na ovome svijetu kušnju a na onome svijetu bolnu patnju:

"...Neka se pripaze oni koji postupaju suprotno naređenju Njegovu, da ih iskušenje kakvo ne stigne ili da ih patnja bolna ne snađe." [113]

Otud pozivi malodušnih da se žena otkrije, da skine svoj hidžab - dovode do brzog neuspjeha pred nepokolebljivošću vjernika i vjernica - djece islamske svijesti, rasprostranjenih širom svijeta. Tako se u mnogim islamskim krajevima koji svjedoče o pozivima na evropeizaciju žene muslimanke, skidanjem njenog hidžaba i oslobađanjem od njene čednosti, kreposti i pokrivenosti, svjesna, obrazovana i mudra žena muslimanka vraća svojoj islamskoj specifičnoj odjeći, svome čednom, šerijatskom hidžabu i svojoj

omiljenoj čednosti i pored svih zagovornika evropeizacije, zla i nemorala, počevši od sljedbenika Ataturka u Turskoj, Reze Pahlavija u Iranu, Muhammeda Emana u Afganistanu, Ahmeda Zogoa i Envera Hodže u Albaniji, Markosa Fehmija, Kasima Emina i Hude Ša'ravi u Egiptu. Jedan broj pristalica emancipacije žene i njenog oslobađanja od hidžaba i čednosti odustao je od svojih prethodnih stavova o nastojanju da se žena otkrije i da se lahkomisleno miješa s muškarcima.

Imamo dr. Neval es - Sa'davi koja je dugo vremena napadala hidžab i one koje ga nose, pozivajući na opako, nasilno i prisilno skidanje hidžaba. Danas ona kritizira stremljenja žene na zapadu i njeno skandalozno razgolićavanje, pa kaže: "Nalazim se na ulicama Londona... Vidim žene polugole, koje izlažu svoje tijelo kao da je roba. Odjeća ima svoju svrhu. Ona čuva tijelo od svih prirodnih nepogoda i ne treba predstavljati zavodničke poruke. Kad bi žena gledala na samu sebe kao ljudsko biće, a ne kao na robu, ne bi imala potrebu da otkriva svoje tijelo."[114]

Od tada Neval es - Sa'davi objašnjava da podizanje zastora treba biti s umova, posebno kod obrazovanih ljudi i žena. Koliko samo pokrivenih žena, srednjeg obrazovanja posjeduje otvoren i razborit um, koji vrijedi koliko deset umova nekih obrazovanih, glupih, razgolićenih žena koje otkrivaju svoja lica i tijela, a njihovi umovi, instinkti i poimanja su pokriveni. Stoga, ona o svom sljedećem potezu kaže da je to podizanje hidžaba (zastora) kojim su prekriveni umovi obrazovanih ljudi i žena.[115]

Ona, također, kaže: "Ja poznajem profesorice, doktorice, žene inžinjere koje pate od političke, socijalne i kulturne nepismenosti."[116]

Ovo je poznati pisac pripovijedaka Ihsan Abdul - Kuddus koji je preplavio književne krugove svojim pripovijetkama koje pozivaju na izlazak žene iz kuće i miješanje s muškarcima, koje pozivaju na ples s njima na proslavama, skupovima i sijelima. On u intervjuu koji je dao za kuvajtske novine "El - Enba'", u broju koji je izašao 18.01. 1989. god., kaže: "Smatram da je osnova odgovornosti bilo koje žene: kuća i djeca. Ovo je po meni na prvom mjestu. Da nije bilo moje žene, ne bih mogao ostvariti porodicu, postojanost, a ni uspjeh, jer se ona bavi kućom i djecom..."

U tom intervjuu on, također, kaže: "Nikad u životu nisam se želio oženiti ženom koja radi. I ja sam poznat po tome, jer sam od samog početka spoznao značaj ženine odgovornosti za domaćinstvo!!"

IZBJEGAVA APSOLUTNO MIJEŠANJE S MUŠKARCIMA

Mudra žena muslimanka izbjegava miješanje s muškarcima koliko je to u njenoj moći, ne teži tome, niti to podstiče, ugledajući se na Fatimu, Poslanikovu, s.a.v.s., kćerku, i ugledajući se na majke vjernika, žene prvih generacija vjernika (selef), ashaba, tabi'ina, kao i onih koji su ih slijedili u dobročinstvu i koji su bili na pravom putu.

Razboritoj ženi muslimanki nije skriveno koliku opasnu štetu nanosi apsolutno miješanje s muškarcima, kao i kontakt koji upražnjavaju zapadnjaci u najširim razmjerima kako bi upropastili ispravnu naobrazbu. Stoga, oni (zapadnjaci) i namjeravaju odvojiti djevojke od mladića na mnogim univerzitetima i obrazovnim institucijama. Jedan broj muslimanskih pedagoških uglednika je bio svjedokom ovog odvajanja prilikom njihove posjete Evropi, Americi i Rusiji. Jedan od njih je i pedagog prof. Ahmed, koga je sirijsko ministarstvo odgoja poslovno poslalo u Belgiju, prilikom čega je posjetio belgijske škole. Prilikom jedne njegove posjete osnovnoj školi za djevojčice, upitao je direktoricu: "Zašto ne miješate dječake sa djevojčicama na ovom stupnju obrazovanja?" Odgovorila je: "Uočili smo veliku štetu prilikom miješanja djece, čak i na stupnju osnovnog obrazovanja."

Do nas dolaze vijesti da je i Rusija došla do ovih saznanja, pa je osnovala odvojene univerzitetske odsjeke u kojim se ne miješaju studenti sa studenticama.

U Americi broj ovih odsjeka prelazi cifru od 170. odsjeka u kojim se ne miješaju studenti sa studenticama, nakon što su pedagozi i mentori s ovih univerziteta osjetili štetu koju nanosi miješanje u društvu koje je naviklo na miješanje u svim aspektima društvenog života.

Svjedočenja o štetnosti miješanja u cijelom svijetu ne mogu se ni zamisliti, a svako od njih predstavlja očit dokaz mudrosti islama koji zabranjuje miješanje. Islam odvaja islamska društava, koja su na pravom putu uz pomoć upute njihovog Gospodara, od te opasne i ubitačne nevolje, kojom se rasipa energija i koja potresa ljudska srca, osjećaje i svijest.

NE RUKUJE SE S MUŠKARCIMA OSIM S MAHREMIMA

Neosporno je da žena muslimanka nema potrebe da se miješa s muškarcima ili da se rukuje s nekim od njih, osim sa svojim mahremima, ugledajući se na riječi i djela Allahovog Poslanika, s.a.v.s. El - Buhari bilježi od Aiše, majke vjernika, r.a., da je rekla:

"Kada bi vjernice, čineći hidžru, došle Vjerovjesniku, s.a.v.s., bile bi ispitane, na osnovu riječi Uzvišenog Allaha: ***'O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih'***,... do kraja ajeta"[117]

Aiša, r.a., rekla je: "One vjernice koje bi priznale ovaj uvjet, pristale bi i na ispit."[118]

Kada bi pristale na taj uvjet, Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao bi im: "Idite, učinile ste prisegu."

"Ne, tako mi Allaha, ruka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nije nikada dotakla ruku neke žene, nego je tu prisegu činio riječima. Tako mi Allaha, Allahov Poslanik, s.a.v.s., postupao je prema ženama samo onako kako mu je Allah, dž.š., naredio, govoreći im pri tom: 'Prisegnuo sam vam riječima.'"[119]

PUTUJE SAMO S MAHREMOM

Islamska je praksa da žena putuje samo s čovjekom koji joj je mahrem, jer put nije bez poteškoća, naprotiv, biva popraćen raznim opasnostima, nedaćama i poteškoćama. Nije dobro, a ni ispravno, da se žena sama izlaže bilo čemu od ovoga, a da s njom nije mahrem, koji će od nje odstraniti nedaće i otkloniti od nje opasnost. Otud i dolaze mnogobrojne, uzastopne i raznovrsne poslaničke zabrane da žena bez mahrema sama putuje:

U Buharijinom "Sahihu" stoji: "Žena neće putovati ni tri dana osim s mahremom."[120]

U Muslimovom "Sahihu" stoji: "Ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan nije dozvoljeno da putuje ni koliko je razdaljina od tri noći, osim sa svojim mahremom."[121]

Postoje mnogobrojni hadisi o ovom poglavlju (vjere), a nama je dovoljno ovo što smo naveli. Svi ovi hadisi potvrđuju uvjetovanost mahrema za ženino putovanje, osim u iznimnim slučajevima koje su učenjaci pojasnili i prezentirali svoja mišljenja o njima.[122]

Ovako se žena muslimanka s pravom pokorava svome Gospodaru, biva poslušna Njegovoj naredbi, kloni se onoga što je On zabranio, zadovoljna je Njegovom presudom i ustrajna je u izučavanju svoje vjere, vjerskih obreda i vjerskog ponašanja. Ona podnosi

poteškoće kako bi bila pokorna prema Uzvišenom Allahu, pa makar to bilo u suprotnosti s mnogim preovladavajućim društvenim shvatanjima. Sve ovo nam sa sigurnošću dokazuje da je ona spašena, da je ona ta koja ima koristi i ona koja će ući u Džennet, kao što je to Časni i Plemeniti Kur'an potvrdio:

"Tako mi vremena, čovjek, doista, gubi, samo ne oni koji vjeruju i dobra djela čine, i koji jedni drugima istinu preporučuju i koji jedni drugima preporučuju strpljenje."[123]

ZADOVOLJNA JE S ALLAHOVIM KADA'OM I KADEROM

Nema sumnje da je žena muslimanka, koja je pokorna odredbama svoga Gospodara, zadovoljna s Njegovim kada'om i kaderom. Stoga, zadovoljstvo s kada'om i kaderom spada u jedno od najvećih znakova imana, pokornosti, bogobojaznosti i pobožnosti koji se nalaze u čovjeku. Otud je svjesna muslimanka, koja praktikuje svoju vjeru, stalno zadovoljna s onim što je zadesi u njenom životu, bilo da se radi o dobru ili zlu, jer se u ovom njenom zadovoljstvu, u svakom slučaju, nalazi dobro, kao što je to obznanio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojim riječima:

"Čudno je čovjekovo stanje. U svakom je njegovom stanju hajr, a to je samo kod pravih vjernika. Ako ga zadesi radost, zahvalan je i to mu bude hajr, a ko ga zadesi nevolja, strpljiv je i to mu bude hajr."[124]

Muslimanka, doista, duboko u sebi vjeruje da sve ono što je zadesi u ovom životu nije bilo zato da bi pogriješila, a ono u čemu pogriješi nije zato da bi je to pogodilo. Sve je to kada' i kader (određenje), stoga i jeste hajr u svakom njenom stanju. Ako je zadesi dobro, svojim jezikom će mnogo zahvaljivati Bogu, Onome Koji blagodat daje, Onome Koji sve daje. Bit će među onima koje zahvaljuju, koje su pokorne i koje su postigle uspjeh, a ako je zadesi nevolja, strpit će se i bit će od onih koje su strpljive, koje su spašene i koje će ući u Džennet.

Pomoću ovog čvrstog i dubokog imana, žena muslimanka podnosi sve nedaće, iznenađenja i katastrofe. Podnosi ih smireno, zadovoljna s Allahovim kada'om i kaderom, pomažući se strpljenjem, namazom i zadovoljstvom s onim što je zadesi. Njen jezik će se zabaviti zahvalom na Allahovom određenju, kao što je to učinila El - Hansa pošto su joj javili o pogibiji sva četiri sina, kada je rekla: "Hvala Allahu, Koji me je počastio njihovom pogibijom (time što su pali kao šehidi). Molim Allaha da me sastavi s njima u okrilju Svoje milosti."[125]

Ili će , pak, tražiti utočište na mjestu na kojem klanja, tražeći pomoć u strpljivosti i namazu, kao što je to činila Esma bint Umejs, nakon što su je pogodile nedaće, katastrofe

i nevolje, kada je izgubila svog prvog muža Dža'fera bin Ebi - Taliba, r.a., zatim je pretrpjela gubitak drugog muža Ebu - Bekra es - Siddika, r.a., a nakon toga je izgubila i svoga sina Muhammeda bin Ebu - Bekra, r.a.

Mnogobrojni su primjeri slučajeva Esme i El - Hanse u historiji žene muslimanke, vjernice, koja strpljivo podnosi sve nedaće. Njih će Allah bez računa nagraditi:

"... Samo oni koji budu strpljivi bit će bez računa nagrađeni."[126]

ONA JE TA KOJA SE KAJE

Duša žene muslimanke ponekad je prekrivena gafletom (nemarom, neopreznošću i bezbrižnošću), zbog čega se pokliznula ili je zadesio neki propust, koji ne dolikuje budnoj i svjesnoj ženi muslimanki, pa je zaglibila prilikom izvršenja naredbi svoga Gospodara. Ali, ona ne ostaje ravnodušna u tom svom gafletu, nego žuri ka onome što će je probuditi iz sna i trgnuti iz njenog gafleta. Tražit će oprosta za svoju pogrešku ili svoj nemar i vratit će se punom sjaju svoga imana, pročistit će svoju dušu i toplotu svoje pobožnosti, tražeći oprosta, kajući se i vraćajući se u okrilje svoga Gospodara, Koji daje smiraj i sigurnost:

"Oni koji se Allaha boje, čim ih sablazan šejtanska dodirne, sjete se, i odjednom dođu sebi."[127]

Gaflet ne obuzima srce u kojem se nalazi radost imana, nego obuzima srca koja su zahrđala od gafleta, nereda, smutnji i nepokornosti. A srce bogobojazne i budne žene muslimanke neprestano je otvoreno za prihvatanje upute, pokornosti i udisanja povjetarca tevbe, milosti i oprosta.

OSJEĆA ODGOVORNOST ZA ČLANOVE SVOJE PORODICE

Odgovornost žene muslimanke za članove njene porodice nije ništa manja pred Allahom, dž.š., od odgovornosti muškarca. Naprotiv, odgovornost je žene čak i veća od odgovornosti muškarca, zbog njenog poznavanja skrivenih stvari iz života njene djece koja s njome žive duži period vremena. Oni je upoznaju sa stvarima s kojim ne upoznaju oca. Svjesna žena muslimanka osjeća ovu odgovornost, svaki put kada do njenog sluha dopru riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Svi ste vi pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado. Narodne straješine i poglavari su pastiri, pa će i oni biti odgovorni za svoje stado. Čovjek je pastir u svojoj porodici i bit će

odgovoran za svoje stado. Žena je pastir u kući svoga muža, pa će i ona biti odgovorna za svoje stado. Sluga je pastir u imetku svoga gospodara pa će i on biti odgovoran za svoje stado. Ukratko, svi ste vi pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado."[128]

Njeni osjećaji odgovornosti neprestano je tjeraju na suprotstavljanje devijacijama, ako se nađu u ponašanju nekih članova njene porodice te ih odstranjuje ako bi zadesile nekog od njih. Žena neće šutjeti ni na kakvu vrstu devijacije ili slabosti, nipodaštavanja ili nedostatka koji nađe u svojoj kući i u svojoj porodici. Ako se to ne desi, onda je njena vjera tanka, u njenoj ličnost se nalazi slabost, a u njenoj svijesti je nedostatak.

NJEN CILJ JE ZADOVOLJSTVO ALLAHA, DŽ.Š.

Iskrena muslimanka neprestano teži, u činjenju svojih djela, ka Allahovom, dž.š., zadovoljstvu, vagajući ih ovom preciznom vagom: ono čime je Allah, dž.š., zadovoljan, činit će, a ono čime Allah, dž.š., nije zadovoljan, odreći će toga se i klonit će ga se.[129]

Kada dođe do konflikta između onoga čime je Allah, dž.š., zadovoljan i onog s čime su ljudi zadovoljni, ona će izabrati ono čime je Allah, dž.š., zadovoljan, bez ikakvog kolebanja ili kajanja, pa makar to i ne odgovaralo ljudima.

To je zato jer ona svojom dubokom islamskom svješću i svojom suptilnošću, saznaje da je zadovoljstvo ljudi cilj do kojeg se ne može doći, cilj koji svojom aspiracijom vodi do Allahove, dž.š., srdžbe. Ona o svemu ovome traži uputu u praksi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže:

"Ko teži Allahovom zadovoljstvu time što će rasrditi ljude, Allah će mu biti dovoljan i neće ovisiti od pomoći ljudi, a ko bude težio zadovoljstvu ljudi time što će rasrditi Allaha, Allah će ga prepustiti ljudima (da od njih traži pomoć)."[130]

Ovim preciznim mizanom i savršenim mjerilom, pred ženom muslimankom se pojašnjavaju saznanja o pravom i autentičnom putu. Tako ona zna šta odabire, a šta ostavlja, a njeno vječito mjerilo, koje ne griješi, jeste zadovoljstvo Allaha, dž.š. Time iz života žene muslimanke iščezavaju sve tragikomične suprotnosti u koje zapadaju mnoge žene koje su zalutale od upute Allaha, dž.š.

Ima i onih koje vidimo na namazu skrušene, ali su u mnogim slučajevima potpale pod uticaj svojih strasti. Udaljile su se od istine, a na sijelima njihovi jezici bivaju zabavljeni gibetom, nemimetom (ogovaranjem) i klevetanjem ljudi. Spletkare protiv onih koje ne vole i izmišljaju protiv njih izmišljotine, kako bi im nanijele zlo i kako bi im naštetile. One imaju nedostatak u svojoj vjeri, slabost u svom vjerovanju i nedostatak u svom poimanju istinitosti

ove savršene i potpune vjere, koju je Allah, dž.š., objavio kako bi se u potpunosti formirao čovjek u svim oblicima svoje ličnosti. Sve ovo je zbog toga kako bi čovjekovi javni i tajni postupci bili u skladu s Allahovim, dž.š., zadovoljstvom, kako bi bili u skladu s Njegovom uputom, ostvarujući autentično ponašanje koje je islam zacrtao za čovjeka u ovom životu.

Što se tiče onih žena koje se u nekim stvarima pokoravaju Allahu, dž.š., a u drugim ne, svoje postupke ili neke od njih proizvoljno mjere, one su polovične muslimanke i ovo je dvojnost kojom bivaju pogođene žene koje su se odvojile od upute svoje vjere i vjerovanja. Ovo je jedna od najopasnijih moralnih i etičkih bolesti koje pogađaju savremenog čovjeka.

POKORNA JE SVIM ASPEKTIMA ROBOVANJA ALLAHU, DŽ.Š.

Žena muslimanka koja je svjesna svoje vjere, vjeruje dubokim imanom da je na ovom svijetu stvorena radi jednog velikog cilja, koji je Uzvišeni Gospodar odredio:

"Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju." [131]

Po mišljenju mudre žene muslimanke, život nije samo zato da bi se vrijeme provelo u uobičajenim svakodnevnim poslovima niti da bi se uživalo u ugodnostima života i njegovih ukrasa. Život je poruka upućena svakom muslimanu da se uzdigne do razine na kojoj će se ostvariti njegov ibadet prema Allahu, dž.š. Ova razina se sastoji u tome da svim svojim djelima priključi nijet - odluku, da teži ka Allahovom zadovoljstvu i da se trudi da zadobije Njegovo zadovoljstvo. To je stoga što su djela u islamu ograničena nijetom, kao što je to potvrdio Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Zaista se djela cijene prema namjerama i zaista će svaki čovjek dobiti ono što je naumio svojim djelom, pa ko bude hidžru učinio u ime Allaha i Njegova Poslanika, njegova hidžra je hidžra Allahu i Poslaniku; a ko bude učinio hidžru zbog materijalne koristi, ili zbog žene - da bi se njom oženio, njegova hidžra je za ono za šta je naumio."[132]

Otud žena muslimanka može i biti u neprestanom ibadetu dok obavlja sve svoje poslove, kao da je u neprestanoj pokretnoj bogomolji, sve dok je svjesna da obavlja svoju misiju u ovom životu, onako kako joj je to Allah, dž.š., odredio.

Ona se nalazi u ibadetu dok čini dobročinstvo prema svojim roditeljima, dok je poslušna prema svome mužu, dok se posvećuje odgoju svoje djece, dok obavlja svoje kućne poslove, održava rodbinske veze itd. Sve dok to čini s nijjetom, povodeći se za Allahovom, dž.š., naredbom, njen ibadet pripada samo Njemu.

RADI NA POTPOMAGANJU ALLAHOVE, DŽ.Š., VJERE

U najuzvišenija djela koja žena muslimanka obavlja, spada potpomaganje Allahove, dž.š., vjere u stvarnom životu kao i djelovanje na primjeni njenog programa u životu pojedinca i porodice, a tako i društva i države.

Iskrena žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, u svojoj dubini osjeća da njen ibadet ostaje nepotpun, ukoliko ona podbaci u ovom dinamičnom dijelu svoga života, kao i života svih muslimana. Jer, njime se ostvaruje veliki cilj radi kojeg je Allah, dž.š., stvorio ljude i džine, a to je isticanje Allahove Riječi na Zemlji, putem čega se jedino ostvaruje ljudski ibadet prema Allahu, dž.š.: ***"Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju."***[133]

Time se jedino u stvarnom životu ostvaruje značenje riječi" La ilahe illallah Muhammed resulullah" - Nema boga osim Allaha, Muhammed je Allahov Poslanik.

Prva žena muslimanka je duboko spoznala značenje ovih riječi dubokom spoznajom koja ovladava njenim bićem, da ona nimalo ne zaostaje za muškarcem u odbrani, požrtvovanju i smjelosti na Allahovom putu. Naprotiv, neke žene selefijke ovog ummeta, prednjače pred mnogim muškarcima na tim poljima.

Esma bint Umejs, supruga Džafera bin Ebi - Taliba, brzo je, zajedno sa svojim mužem, prihvatila islam u prvim danima, danima žestine, žalosti, skučenosti i kušnji. Zajedno s njim je radosno pozdravila i hidžru u Abesiniju. Taj put su okruživale razne poteškoće, nedaće i opasnosti, a ona je sve to činila u ime Allaha i radi pomaganja Njegove vjere. A kada joj je Omer bin el - Hattab, šaleći se s njome, rekao: "O Abesinko! Pretekli smo te u hidžri", odgovorila je: "Moj živote! Istinu si rekao! Bili ste s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., hranio je vaše gladne, podučavao je vaše neuke, a mi smo bili daleko, odbačeni. Tako mi Allaha, idem Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da mu to kažem." Došla je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i obratila mu se: "O Allahov poslaniče! Neki ljudi nas kleveću i smatraju da mi nismo prvi muhadžiri." Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Naprotiv, vi imate dvije hidžre. Učinili ste hidžru u Abesiniju, a mi smo bili vezani za Meku, a zatim ste, nakon toga, učinili hidžru meni."[134]

Dobro je Esma bint 'Umejs učinila time što je iznijela argument o vrijednosti prvih muhadžira u Abesiniji. Iznudila je od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., spominjanje da ova plemenita skupina ima pri sebi vrijednost dvije hidžre. Doista, veličanstvena je čast imati takvu vrijednost u težnji da pomognu plemenitog Poslanika, s.a.v.s., napuštajući porodicu i svoju domovinu na Allahovom putu.

Žena muslimanka bila je prisutna i prilikom prve prisege na Akabi, koja se tajno odvijala u okrilju noći i koja je ostavila veliki trag u potpomaganju Poslanika, s.a.v.s. U delegaciji ensarija bile su i dvije žene čije se mišljenje poštovalo i koje su uživale određeni ugled. To su Nesiba bint Ka'b el - Mazinijje i Ummu Meni' Esma bint 'Amr es - Sulemijje - tj. majka Mu'aza bin Džebela, r.a., koja je u Bici na Hajberu učestvovala zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u kojoj je imala lijepu kušnju i pohvaljeno mjesto.

Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., počeo javno pozivati u vjeru, u iskreni tevhid, kada je počeo pozivati na ostavljanje obožavanja kipova, mušrici su osjetili tjeskobu i nelagodu, pa su skovali urotu da ga noću u njegovoj kući ubiju. Zavjerenici su se sakrili i kovali zavjeru dogovarajući se da njihova zavjera o ubistvu Vjerovjesnika bude tajna koja će ostati među njima. Vijest o ovoj zavjeri nije otkrio niko drugi do žena muslimanka koja je bila premašila stotu godinu, a to je Rukajja bint Sajfijj. Duboka starost i iznemoglost nisu je spriječili da požuri spasiti Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Skupila je snagu i došla mu pričajući ono što je čula, te se on istog trena zaputio na hidžru, ostavljajući Allahu najdraži grad, ostavljajući svoga amidžića Aliju da spava na njegovoj postelji, kako bi zavarao zavjerenike, one koji su postavili zamku okružujući njegovu kuću, misleći da je on u njoj. Sve je to bilo kako bi ih odvratio od toga da ga slijede i ubiju na putu.[135]

Koju je samo uslugu učinila ova veličanstvena žena za islam i muslimane!? Koji napor je učinila kako bi spasila Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u najtežim uvjetima koji su je zadesili i u najopasnijim situacijama kroz koje je prolazio njegov znameniti poziv.

Pošto su Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegov prijatelj napustili Meku, skrivajući se u pećini koja se nalazila na vrhu planine Sevr, njima je jedan djevojčurak donosio hranu, vodu i vijesti o zavjerenicima, a to je bila Esma bint Ebi - Bekr es - Siddik r.a.

Ova izuzetna djevojka muslimanka usred noći prelazila je dugu razdaljinu između Meke i planine Sevr. Od njene zadaće je nije odvraćala ni sumornost puta, rijetkost prolaznika, a ni pravljenje zasjeda od neprijatelja, jer je znala da je izbavljenje Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegovog prijatelja, kao i uspjeh u ostvarenju njihovog cilja i njihovog dolaska u Medinu, zapravo pomaganje Allahove, dž.š., vjere, uzdizanje Njegove Riječi i objelodanjivanje istine i njenih pobornika. Ovaj svoj teški zadatak obavljala je svakog dana, oprezno odlazeći i skrivajući se. Penjala bi se na planinu kako bi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i njegovom prijatelju donijela hranu i vijesti, a zatim bi se vratila u Meku pod okriljem crne i mračne noći.[136]

Mnogo snažniji muškarci se ne bi posvetili ovom zadatku, kao što je to Esma uradila kako bi potpomogla svoju vjeru i svoga Poslanika. Naprotiv, izložila se surovoj zadaći, u čijem ispunjenju je bila čvrsta poput stamenih planina, onog dana kada su je mušrici pitali o njenom ocu. Zanijekala je i rekla da ne zna ništa o njemu, pa su upotrijebili i silu protiv nje, čak ju je i Ebu - Džehl udario, prilikom čega joj je ispala minđuša iz uha. Sve to nije nimalo umanjilo njenu veličanstvenost, kao što nije podlegla ni njihovom navaljivanju, nego je sačuvala

svoju skrivenu tajnu. Taj njen zadatak je potrajao sve dok nije došao dan kada će Poslanik, i njegov prijatelj, napustiti pećinu i zaputiti se prema Medini, kada im je donijela hranu za putovanje. Pošto je došlo vrijeme da krenu, ustala je da pripremi njihove uzlove. Nije mogla naći ništa čime bi se poslužila osim svoga pojasa (koji je omotavala oko svoga struka). O tome je obavijestila svoga oca, na što je on rekao: "Pocijepaj ga na dva dijela i njima poveži. Jednim sveži piće, a drugim hranu." To je i učinila, te je zbog toga nazvana "Vlasnica dvaju pojaseva."[137]

Potpomaganje Allahove, dž.š., vjere i pristupanje pozivu u Njegovu vjeru bio je dug žene muslimanke u početku islama. Iman je oživljavao srca žena muslimanki, prekrivajući ih i silovito izbijajući iz njih. Nisu mogle ostati u kućama nevjerstva, daleko od svjetlosti islama, njegove velikodušnosti i sjaja. Činile su hidžru u pratnji svojih muževa, ako su ih imale, a njihova hidžra je kao i hidžra muškaraca, čineći to iz pokornosti prema Allahu, dž.š., i radi potpomaganja Njegove vjere.

Postoje stvari koje su povjerene ženama kao što su povjerene i muškarcima. One su se žrtvovale na Allahovom putu, kao što su se žrtvovali i muškarci. Vjerovanje u odredbu bilo je povodom da Ummu - Kulsum bint Ukbe bin Ebi - Mu'ajt sama učini hidžru u Medinu u periodu primirja koje je sklopljeno na Hudejbiji. To je period u kojem je važio dogovor između Poslanika, s.a.v.s., i mušrika, da ako neko dođe Poslaniku, s.a.v.s., kao musliman, mora biti vraćen njima. Allahov Poslanik, s.a.v.s., im je po dogovoru vratio dva čovjeka. Kada je Ummu Kulsum stigla u Medinu, rekla je Poslaniku, s.a.v.s.: "Ja sam, doista, svojom vjerom pobjegla tebi, pa nemoj me vratiti njima. Oni će mi nasilje učiniti i mučit će me, a ja nemam sabura da podnesem mučenje. Ja sam žena, a ti znaš kolika je slabost žena, a vidjela sam i da si vratio dva čovjeka." Rekao je: "Allah, dž.š., poništio je ugovor u slučaju žena."[138]

Allah, dž.š., znao je da je iman Ummu Kulsum bint Ukbe bin Ebi - Mu'ajt iskren, kao i iman drugih žena koje su učinile Hidžru samo iz ljubavi prema Allahu, dž.š., Njegovom Poslaniku, i islamu. Stoga je objavio o njima dio Kur'ana koji se uči, a u kojem se poništava ugovor, koji je bio između Poslanika i mušrika samo u slučaju žena i kojim se zabranjuje njihovo vraćanje mušricima, nakon što se ispitaju i nakon što se utvrdi da su učinile Hidžru, ne radi muža, niti radi imetka ili dunjaluka, nego da su je učinile iz ljubavi prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s.:

"O vjernici, kada vam vjernice kao muhadžirke dođu, ispitajte ih, - a Allah dobro zna kakvo je vjerovanje njihovo - pa ako se uvjerite da su vjernice, onda ih ne vraćajte nevjernicima: one njima nisu dopuštene, niti su oni njima dopušteni..."[139]

U odabrane žene, prethodnice, koje su pomagale islam i njegovog Poslanika, s.a.v.s., spada i Ummul - Fadl bint el - Haris. Ime joj je Lubabe i ona je rođena sestra (i po ocu i po majci) od Mejmune - majke vjernika. Ona je bila druga žena u islamu jer je primila islam odmah nakon Hatidže bint Huvejlid, r.a. Ona je bila potpora, pomoć i prijatelj Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Bila je supruga njegovog amidže El - Abbasa bin Abdul - Muttaliba. Stajala je na protivničkoj strani supruge njegovog drugog amidže Ebu - Leheba, a to je Ummu - Džemil bint Harb i ona je nosila granje, kao što ju je Kur'an Časni i opisao, govoreći da će " o vratu njenu biti uže od usukane ličine", zbog jačine njenog zlostavljanaja Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Lubabe je bila jedan od njegovih najbržih pomagača, od onih koji su mu potporu davali i koji su se žrtvovali na putu potpomaganja njegove vjere u najžešćim danima iskušenja i tegobe kroz koju su prošli prvi muslimani.

Ona, njen muž El - Abbas i njihovi snovi skrivali su svoj islam, po naređenju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i po mudrom i proračunatom planu, kako bi saznali tajne mušrika i dostavili ih Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. Kada se odigravala Bitka na Bedru između muslimana i mušrika, stigla je vijest da su Kurejšije izgubili, pa je Ummul - Fadl savjetovala svoje sinove i svog slugu Ebu - Rafi'a da sakriju svoju radost zbog tog poraza i kako bi izbjegli svako zlo koje bi ih moglo zadesiti od mušrika, a posebno od Ebu - Leheba koji je jako mrzio Muhammeda, s.a.v.s., njegove ashabe i njegovo pozivanje u islam. Ali, Ebu - Rafi' nije se spasio od Ebu - Lehebovog ugnjetavanja, jer je pokazao svoju radost zbog pobjede muslimana. Planuo je Ebu - Leheb srdito ispoljavajući svoj bijes na sirotog slugu, pa ga je udario pred očima njegove gospodarice Ummul - Fadl.

Ummul - Fadl je ustala kao lavica, napadajući na Ebu - Leheba vičući: "Oholo se ponašaš prema njemu, jer nema svog Gospodara", te ga je udarila jednim od stupova u kući, razbivši mu glavu, nakon čega je živio samo sedam noći.

Ummul - Fadl bila je strpljiva zbog rastanka sa svojim mužem koji se borio na Allahovom putu i pomagao Njegovu vjeru od onog dana kada je Plemeniti Poslanik naredio da ostane u Meki, a da ona učini hidžru u Medinu. Oduljio se ovaj rastanak, a bio je srceparajući, bolan i strahovit. Ummul - Fadl je strpljivo provodila dane i noći, tražeći pomoć u postu i namazu, očekujući dolazak svog dragog muža u Medinu, po završetku njegovog zadatka u Meki. Njegovo odsustvo oduljilo se do te mjere da je bio posljednji koji je učino hidžru u Medinu. Ništa nije moglo umanjiti bol koju je osjećala zbog rastanka sa svojim mužem, osim kada bi vidjela svoga najstarijeg sina da je stalno uz Vjerovjesnika, s.a.v.s., napajajući se s izvora njegove blistave upute, svakodnevno uzimajući iskrice njegove blistave svjetlosti. Nije mogla ni zamisliti da je time historija priprema za to da će u nju ući, na najbolji način, da će biti veličanstvena majka "Hibrul - ummetil - islamijjeti" (učenjak islamskog ummeta) i tumača Kur'ana, a.š., majka Abdullaha bin Abbasa, r.a.

U prethodnice islama i one koje su se žrtvovale i bile ponižene onim što ih je snašlo na njegovom putu od zlostavljanja, mučenja i nanošenja boli, spada i Sumejja, majka Ammara bin Jasir. Pripadnici plemena Benu - Mahzum su, kada je bila najžešća podnevna žega i kada se ugrijao pustinjski pijesak, izašli s njom, njenim sinom i mužem u pustinju. Nagomilali

su na njih vreli pijesak, obukli im oklope i gađali ih jakim kamenicama, sve dok se nisu oslobodili njen sin i muž od jakog azaba, izgovarajući riječi koje su odgovarale mušricima, a koje su izgovorili pod prisilom. Allah, dž.š., objavio je ajet vezan za njih i njima slične: ***"...osim ako na to bude primoran, a srce mu ostane čvrsto u vjeri..."***[140]

A što se tiče Sumejje, ona je ustrajala u svom saburu i odbila da zadovolji mušrike izgovaranjem tih riječi. Ebu - Džehl nije mogao ništa podlije uraditi do da je kopljem probode i usmrti. Historija je bilježi kao prvog šehida u islamu.

Historija islama bilježi mnoge žene poput Sumejje koje su iznad svojih mogućnosti podnijele mučenja na putu pomaganja islama. Njihova veličanstvenost nije nimalo umanjena niti je mučenje umanjilo njihov sabur. Naprotiv, prihvatale su mučenje koje bi ih snašlo sa strpljenjem i zadovoljstvom, ne ostavljajući iza sebe bilo kakvu ružnu stvar u svojoj vjeri, niti su tražile za sebe nježnost ili milost. Biografi čak bilježe da su slabići bili, zapravo, muškarci, osim Bilala, neka mu se Allah smiluje - koji su pribjegli samoodržanju i opstanku u životu izgovaranjem riječi koje su zadovoljavale zalutale silnike, a ne bilježe ni jednu strpljivu ženu muslimanku koja je podlegla toj slabosti.

Naprotiv, ovo je jedinstvena skupina žena muslimanki, kojima je odgovarao azab na Allahovom putu i pri iskazivanju ljubavi prema Njegovoj vjeri. One nisu prestajale pozivati u islam ne osvrćući se na ono što bi ih snašlo na putu njihovog poziva, bilo da se radi o trnju, boli ili kušnjama.

U hadisu koji se prenosi od Ummu Šerik el - Kurešijje el - Amirijje, a koji bilježi Ibn - Abbas, nalazi se živo svjedočanstvo o blještavilu žeravice imana koja se nalazila u njihovim dušama. On svjedoči o elanu koji su posjedovale na putu pozivanja Allahu, dž.š., kao što svjedoči i o saburu koji su podnosile na ovom putu, putu punom muka, teškoća i napora.

Ibn - Abbas kazuje: "Ummu - Šerik primila je islam dok je bila u Meki. Nakon toga, tajno je odlazila kod Kurejšijki pozivajući ih i navodeći u islam, sve dok za to stanovnici Meke nisu saznali. Uzeli su je i rekli joj: 'Da nije tvog naroda, svašta bi ti uradili, ali mi ćemo te njima vratiti.' Pričala je: 'Odveli su me na devi a ispod mene nije bilo ništa. Onda su me ostavili tri dana, ne dajući mi ni hranu ni vodu.' Pričala je: 'Do mene nije niko dolazio puna tri dana, pa čak nisam ništa čula na ovoj zemlji. A kada su došli, svezali su me na suncu, a oni su se sklonili u hladovinu i nisu mi dali ni da jedem niti da se napijem, i sve tako dok nisu otišli.... itd.'"

Žena muslimanka nije se zadovoljila ovim iskrenim učestvovanjem u pomaganju islama, niti žrtvovanjem na njegovom putu, nego je u mnogim bitkama pristupila da se bori zajedno s Poslanikom, s.a.v.s., i njegovim ashabima. Nakon što je otpočeo oružani sukob između vojske imana i vojske kufra, obavljala je zahvalne i znamenite poslove, kao što je priprema mješina, njihovo punjenje vodom, zatim nošenje i pojenje mudžahida, zbrinjavanje ranjenika

i nošenje poginulih izvan mjesta na kojima su se vodile bitke. Nije oklijevala u najtežim trenucima da nosi i oružje u vrtlogu rata, zajedno uz rame Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegovih ashaba.

Buharija i Muslim bilježe mnogobrojne hadise koji razotkrivaju blistavu sliku o ženi muslimanki u najboljem pokoljenju, u danima kada je islam živio u njenom srcu s nježnošću, blagošću, izričući ljubav prema Allahu, dž.š., i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., kao i o veličanstvenosti ove vjere.

Jedan od tih hadisa jeste i hadis koji bilježi Imam Muslim od Ummu Atijje el - Ensarijje, koja je rekla:

"Sedam puta sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., učestvovala u bitkama. Ostajala sam kod njihovog prtljaga, pa sam im pravila hranu, zbrinjavala ranjenike i bolesnike."[141]

Od Enesa bin Malika prenosi se da je rekao: "U jednoj od bitaka s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., bila je i Ummu - Sulejm. Ensarijke su bile s njim kada god bi išao u bitku, pa bi pojile žedne i brinule se o ranjenima."[142]

Imam El - Buhari bilježi riječi Er - Rubejje bint Mu'avviz: "Bile smo s Vjerovjesnikom s.a.v.s., pojile smo i brinule se o ranjenima, a mrtve smo vraćale u Medinu."[143]

El - Buhari i Muslim bilježe od Enesa, r.a., da je rekao: "Kada je bila Bitka na Uhudu, neki ljudi su pobjegli (napustili) od Vjerovjesnika, s.a.v.s., a Ebu - Talha bio je pored Vjerovjesnika, s.a.v.s., i štitio ga je od nevjernika." Pričao je: "Ebu - Talha bio je žestok strijelac i tog dana je slomio dva ili tri luka" Nastavio je: "Neki čovjek prošao je s tobolcem punim strijela, pa mu je rekao: "Baci ih Ebu - Talhi." Pričao je dalje: "Allahov Vjerovjesnik, s.a.v.s., nadgledao je i pratio narod, pa je Ebu - Talha rekao: 'O Allahov vjerovjesniče! Kao otac i majka si mi. Nemoj nadgledati, kako te ne bi pogodila neka strijela. Žrtvovat ću se za tebe.'" Nastavio je: "A vidio sam i Aišu bint Ebi - Bekr i Ummu - Sulejm. One su, doista, bile brze, jer vidio sam njihove halhale. Na svojim leđima su nosile mješine koje su praznile pojeći narod, zatim bi se vraćale i punile ih, pa bi ponovo dolazile i praznile ih pojeći narod. A Ebu - Talhi je zbog pospanosti ispala sablja iz ruku dva ili tri puta."[144]

Kako je samo veličanstven ovaj posao koji su obavljale ove dvije plemenite žene koje su se borile na Allahovu putu, koje su se borile da ugase žeđ mudžahidima, da napoje njihove žedne duše dok se nalaze na polju žestoke i krvoločne bitke, na vrelom vazduhu od kojeg se izgara od žeđi, a koji je nadaleko poznat u području Hidžaza. One su se zapućivale ka žestokom bojištu, ne strahujući od strijela koje su padale oko njih, a niti od ukrštanja sablji!

Zbog toga je pravovjerni halifa Omer bin el - Hattab dao prednost Ummu Selit el- - Ensarijje nad svojom ženom Ummu Kulsum bint Alijj prilikom podjele vunenih haljina među ženama Medine, jer je Ummu - Selit šivala mješine na dan Uhuda i jer je taj važni posao ostavio velikog traga prilikom napajanja žednih mudžahida i obnavljanja njihovih snaga i

aktivnosti.

El - Buhari bilježi od Sa'lebe bin Ebi - Malika da je Omer bin el - Hattab, r.a., dijelio vunene haljine među ženama Medine, pa je ostala jedna nova haljina. Neki njegovi bližnji su mu rekli: "O vladaru pravovjernih! Ovu podaj kćeri Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koja je kod tebe" , misleći time na Ummu - Kulsum bint Alijj.[145]

Na to je Omer rekao: "Ummu - Selit je preča. Ummu Selit je jedna od žena ensarijki koje su se zavjetovale Poslaniku, s.a.v.s." Nastavio je Omer: "I ona nam je, doista, na dan Uhuda šivala mješine."[146]

U Bici na Uhudu ranjeno je lice Plemenitog Poslanika, s.a.v.s., slomljen mu je sjekutić i ozlijeđen mu je obraz i gornja usna. Njegova kći Fatima ispirala mu je ranu, a Alija joj je polijevao. Pošto je Fatima vidjela da voda uveliko pojačava isticanje krvi, uzela je komad hasure, spalila je, te ju je stavila na ranu, što je zaustavilo krv.[147]

Među žene koje su bile postojane u presudnim trenucima u Bici na Uhudu, ubraja se i Safijja bint Abdul - Muttaliib, Vjerovjesnikova, s.a.v.s., tetka po ocu. S kopljem u ruci ustala je udarajući ljude i govoreći: "Pobjegli ste od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. !" Pošto ju je vidio, Poslanik, s.a.v.s., pokazao je na nju njenom sinu Ez - Zubejru bin el - Avvamu da je vrati kako ne bi vidjela šta se desilo s njenim rođenim bratom Hamzom, r.a. Rekla je: "A zašto? Do mene je došla vijest da mi je brat raskomadan, a to je mala žrtva u ime Allaha. Ništa više od toga nas ne bi moglo zadovoljiti, a mi ćemo biti strpljivi i osaburit ćemo, ako Bog da."

Safija je učestvovala i u Bici na Hendeku. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada se iz Medine borio protiv svojih neprijatelja, izveo je svoje žene u tvrđavu Hassana bin Sabita, a to je bio jedan od najutvrđenijih brežuljaka u Medini. Jedan židov prošao je pored tvrđave pa je kružio oko nje, na što je ona rekla: "O Hassan! Ovaj čovjek, doista, kruži oko tvrđave. Ja mu, tako mi Allaha, ne vjerujem. Mogao bi drugim židovima ukazati na nas, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., i njegovi ashabi ne misle o nama. Idi do njega i ubij ga." Na to je on rekao: "Neka ti Allah oprosti, o kćeri Abdul - Muttalibova! Tako mi Allaha, ja to neću uraditi." Pošto je Safijja čula njegove riječi, uzela je jednu motku, a zatim izašla iz tvrđave, udarila ga tom motkom i ubila ga. Potom se vratila u tvrđavu i rekla: "O Hassane! Siđi i uzmi plijen od njega! Ništa me ne sprečava da uzmem plijen od njega osim što je muškarac." Rekao joj je Hassan: "Ja nemam nikakve potrebe da uzimam plijen od njega, o kćeri Abdul - Muttalibova." Nakon toga, Safijja je također učestvovala i u Bici na Hajberu.

Među najistaknutije žene koje su se borile na Uhudu, pa čak i najistaknutija među njima, bila je Nesiba bint Ka'b bin el - Mazinijje Ummu Umare. U početku bitke pojila je žedne i brinula se o ranjenima, kao što su to radile i druge žene, gdje je ona većinu muslimana obilazila. Kada se desilo da su strijelci odstupili od naredbe Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,

što je njihovu pobjedu promijenilo u poraz, te su imali velikih žrtava, kako to Uzvišeni Allah kaže: ***"Kad ste ono uzmicali, ne obazirući se ni na koga, dok vas je Poslanik zvao iza vaših leđa... "***[148]***,*** ustala je Nesiba, isukala svoju sablju, ponijela svoj luk i pridružila se maloj, ali čvrstoj skupini koja je bila uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ona je bila poput ljudskog štita kojim je štitila Poslanika, s.a.v.s., od mušričkih strijela. Svaki put kad bi se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., približila neka opasnost, požurila bi da ga zaštiti, i sve tako dok nije izazvala pažnju Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa je rekao: "Nisam se okrenuo ni lijevo ni desno, a da je nisam vidio da se bori pored mene."

O ovoj teškoj situaciji, njen sin Umare je pričao: "Tog dana sam bio ranjen u lijevu stranu. Udario me je čovjek koji je bio poput visoke palme. Prošao je pored mene, a da se nije ni osvrnuo na mene, dok krv nije prestajala teći. Tada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Previj svoju ranu." Prišla mi je majka i kod sebe je imala zavežljaj pripremljen za ranjavanje, te mi je povezala ranu, a Poslanik, s.a.v.s., stajao je i gledao u mene. Zatim je ona rekla: "Sinko moj, idi i bori se." Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Ko još može podnijeti ono što ti možeš podnijeti, o Ummu Umare!?" Ona je dalje pričala: "Prema meni se uputio čovjek koji je udario moga sina, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ovaj je udario tvoga sina.'" Pričala je dalje: "Pristupila sam mu i udarila ga po koljenu, te je kleknuo." Nastavljala je: "Vidjela sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako se smiješi, tako da sam mu vidjela kutnjake. Rekao je: 'Osvetila si se, Ummu Umare.' Potom smo se ponovo okrenuli oružju, sve dok ponovo nismo naletjeli jedno na drugo, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Hvala Allahu, Koji ti je dao da pobijediš, Koji te je obradovao protiv tvoga neprijatelja i Koji ti je dao da se lično osvetiš.'"

Ovog teškog dana Nesibino tijelo oslabila je rana koju je zadobila dok se borila s neprijateljima udarajući ih po njihovim vratovima. Vidio ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pa je pozvao njenog sina: "Tvoja majka, tvoja majka. Previj njenu ranu. Allah vas blagoslovio. Mjesto tvoje majke bolje je od tog i tog." Pošto je njegova majka čula riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekla je: "Moli Allaha da budemo tvoji pratioci u Džennetu." Rrekao je: "Allahu moj, učini ih mojim pratiocima u Džennetu." Rekla je: "Nije me briga što će me snaći na dunjaluku."[149]

Iskreni džihad Ummu Umare, kao ni njen lijepi belaj, nije završen Bitkom na Uhudu. Naprotiv, ona je učestvovala s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u mnogobrojnim situacijama. Bila je, tako, s njime prilikom zavjeta na Akabi, kao i na Hudejbiji, Hajberu i Hunejnu. Njeni doživljaji na Hunejnu nimalo nisu manji nego na Uhudu. Nakon toga, prisustvovala je Bici na Jemami u vrijeme Ebu - Bekra es - Siddika, r.a., gdje se žestoko borila i zadobila jedanaest rana i gdje joj je odsječena ruka.

Nema sumnje da ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., obradovao Džennetom, kao što nema sumnje da je bila jedan od faktora uspjeha halife Ebu - Bekra es - Siddika i njegovog vojskovođe Halida bin el - Velida, r.a., a tako i halife nakon njega, Omera bin el - Hattaba, r.a.[150]

U ovom svijetlom periodu historije žene muslimanke, mudžahida, spominje se i žena koja svojom veličinom nimalo ne zaostaje za Nesibom bint Ka'b, a to je Ummu Sulejm bint Milhan. Već smo je spominjali zajedno s Ummu Umare, Aišom - majkom vjernika, Fatimom i drugim ženama koje su pojile žedne i brinule se o ranjenima. Sada ćemo je vidjeti u drugoj situaciji u kojoj se muslimani pripremaju za polazak s Poslanikom, s.a.v.s., na put osvojenja Meke, a među njima je i njen muž Ebu - Talha. Ummu Sulejm je bila u posljednjim mjesecima trudnoće, ali joj ta njena trudnoća nije zabranjivala da uporno želi pratiti svoga muža Ebu - Talhu, kako bi s njime zadobila čast džihada - borbe na Allahovu putu, ne bojeći se teškog putovanja, niti nevolja na njemu, kao ni neravnog puta i teškog prevoza, isto kao ni surovosti takvog načina života. Zbog svega toga brinuo se njen muž, i nije vidio drugog izlaza do da traži dozvolu od plemenitog Poslanika, pa mu je on dozvolio. Ummu Sulejm se obradovala pratnji svoga dragog muža, te je s njime prisustvovala Allahovoj pobjedi i osvojenju Meke. Tog značajnog i znamenitog dana, dolina Meke odzvanjala je odjecima uzvika mudžahida, vjernika: ***"Nema drugog boga osim Allaha, Jedinoga. Ispunilo se Njegovo obećanje. Pomogao je Svoga roba. Pobijeđeni su saveznici. Ništa nema prije Njega niti šta ima poslije Njega. Nema drugog boga osim Allaha. Mi ne obožavamo nikog drugog osim Njega. Iskreno u Njega vjerujemo, makar se to i ne sviđalo kafirima." Vidjela je i utočište idolopoklonstva i širka na Arapskom poluotoku koje je bespovratno propadalo, a kipovi su rušeni rukom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dok je izgovarao: '"Istina je pobijedila, a laž je propala. Doista, laž propada."'***

Ovi događaji su imanom ispunili dušu Ummu Sulejm i povećali njeno nastojanje i volju za džihadom na Allahovom putu. Ubrzo se desila i Bitka na Hunejnu koja je žestoko uzdrmala muslimane. Otišli su bježeći, ne obazirući se ni na šta, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se na desno, a zatim rekao: "Kuda, o ljudi? Dođite ovamo. Ja sam Allahov Poslanik. Ja sam Muhammed bin Abdullah." Uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ostala je samo jedna mala skupina muhadžira, ensarija i članova njegove porodice. Ummu Sulejm je pripadala ovoj skupini, zajedno sa svojim mužem Ebu - Talhom. Ona je imala Ebu - Talhinu devu i pribojavala se da je deva ne nadvlada, pa je njenu glavu udaljila od sebe. Svoju ruku stavila je u halku, koju je imala u nosu, zajedno s povodcem, kako bi je učvrstila da se ne pridruži drugim pobjeglim devama. Pozvao ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Ummu Sulejm?" Odgovorila je: "Da. Žrtvovala bih i oca i majku za tebe, Allahov poslaniče."

U Muslimovom "Sahihu" navodi se da je Ummu Sulejm na dan Hunejna uzela handžar koji je imala uza se. Vidio ju je Ebu - Talha, pa je rekao: "Allahov Poslaniče! Ovo je Ummu Sulejm. Ona ima handžar." Rekao joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Što će ti ovaj handžar?" Odgovorila je: "Uzela sam ga u slučaju da mi se približi neki mušrik. Njime bih rasporila

njegov stomak." Allahov Poslanik, s.a.v.s., nasmijao se, pa je ona rekla: "O Allahov Poslaniče! Pa ubij one koji su primili islam na dan osvojenja Meke, a koji su pobjegli od tebe." Na to je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "O Ummu Sulejm! Doista je Allah to spriječio i to je najbolje."[151]

Ummu Sulejm bila je postojana uz Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u najtežim trenucima, trenucima tuge i tjeskobe, u vrijeme kad se rasplamsao rat, kada su se zakrvavile oči, kada su se uzdrmali junaci i kad se nisu mogli gledati oni koji su pobjegli od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Rekla mu je: "Ubij ih. Pa, pobjegli su od tebe..." Nije čudo da joj Allahov Poslanik, s.a.v.s., donosi radosnu vijest o Džennetu u koji će ući. Ta vijest nalazi se u hadisu kojeg bilježe El - Buhari i Muslim, kao i drugi, od Džabira bin Abdullaha, r.a., koji je rekao: "Rekao je Vjerovjesnik s.a.v.s.:

'Vidio sam samog sebe kako sam ušao u Džennet, kad tamo Rumejsa'[152] bint Milhan, žena Ebu - Talhe...'"[153]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjećivao je Ummu Sulejm, a posjećivao je i njenu sestru Ummu Haram bint Milhan. Kao što je obradovao Džennetom Ummu Sulejm, tako je obradovao i njenu sestru Ummu Haram time da će se voziti morskom pučinom, zajedno s mudžahidima na Allahovom putu, da će s njima biti kao gazija i mudžahid.

El - Buhari bilježi od Enesa bin Malika, r.a., da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao je kod Milhanove kćeri. Naslonio se kod nje, a zatim se nasmijao. Rekla je: "Zašto se smiješ, Allahov Poslaniče?" Rekao je: "Jedan će dio mog ummeta ploviti zelenim morem na Allahovom putu. Njihov primjer jeste kao primjer kraljeva na krevetima." Rekla je: "Allahov poslaniče! Moli Allaha da me učini jednom od njih." Rekao je: "Allahu moj, učini je jednom od njih." Potom se vratio pa se nasmijao, te ga je ona upitala slično tome. I on joj je odgovorio slično tome, pa je rekla: "Moli Allaha da me učini jednom od njih." Rekao je: "Ti si među prvima, a ne među zadnjima."

Obistinila se radosna vijest Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kao što to kazuje Enes, r.a.: "Udala se za Ubadea bin es - Samita, pa je s njime krenula u džihad. Plovila je morem sa Bint - Kareza.[154] Kada se vraćala s puta, uzjahala je svoju jahalicu, koja ju je zbacila, te je pala i umrla.[155]

Njen je kabur ostao na Kipru sve do danas kao svjetionik koji priča priču o ženi muslimanki, mudžahidu, koja se borila na Allahovom putu. Ljudi zastaju kod njega izgovarajući: "Ovo je kabur dobre žene, neka joj se Allah smiluje."[156]

Među žene koje su učestvovale u pomaganju islama i u džihadu na Allahovom putu, kao i one koje su pristupile bitkama, zajedno s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., svakako spada i Ummu Ejmen - Poslanikova, s.a.v.s., dadilja. Učestvovala je u bitkama na Uhudu, Hajberu, Mu'ti i Hunejnu. Obavljala je uzvišene poslove povijajući rane ranjenima i pojeći žedne.[157]

Od njih je i Kebša bint Rafi' el - Ensarijje - majka Sa'da bin Mu'aza, r.a. Prilikom Bitke na Uhudu, zaputila se prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., a on je bio na konju. Pored njega je bio Sa'd bin Mu'az, r.a., držeći za njegov povodac (od konja), pa mu je Sa'd rekao: "Allahov poslaniče, ovo je moja majka." Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Neka je dobro došla." Zastao je, a ona mu se približila. Izrazio joj je saučešće povodom smrti njenog sina Amra bin Muaza. Obradovao ju je Džennetom, kao i poginule članove njene porodice i molio Allaha, dž.š., za njih.[158]

Među njih spadaju i El - Furej'a bint Malik i Ummu Hišam bint Harise bin en - Nu'man, r.a. One su dale zavjet Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., ispod drveta na Hudejbijji, tj. zavjet "Er - ridvan", koji je Allahov Poslanik, s.a.v.s., tražio nakon što su mušrici odbili muslimane da uđu u Meku. Poslanik, s.a.v.s., poslao je Osmana bin Affana Kurejšijama i njegovo odsustvo se oduljilo, tako da su muslimani mislili da su ga prevarili i ubili. Allah, dž.š., počastio je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i sve one koji su bili s njime prilikom ovog časnog zavjeta i darovao ih Svojim zadovoljstvom, radi kojeg se žrtvuju životi i do kojeg ne dopiru ni slatka nadanja. Allah, dž.š., o tome je objavio kur'anski ajet, koji će se vječito učiti sve dok je nebesa i Zemlje:

"Allah je zadovoljan onim vjernicima koji su ti se pod drvetom na vjernost zakleli. On zna šta je u srcima njihovim, pa je spustio smirenost na njih, i nagradit će ih skorom pobjedom."[159]

I Ummul - Munzir Selma bint Kajs bila je jedna od onih koje su prsustvovale zakletvi Er - Ridvan, a prisustvovala je prije toga i zakletvi vjernica, te je stoga i nazvana onom koja se je dva puta zavjetovala. Kada se Allahov Poslanik, s.a.v.s., zaputio s vjernicma u opsadu plemena Kurejza, ona je krenula s njima i tako zadobila čast džihada na Allahovom putu.

Jedna od njih je i Esma bint Jezid bin es - Seken el - Ensarijje. Učestvovala je s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., u Bici na Hendeku. Izišla je s njime i na Hudejbijju, a prisustvovala je i zakletvi Er - Ridvan. Učestvovala je i u Bici na Hajberu i ulagala je sav svoj trud za islam i njegove principe sve dok nije umro Allahov Poslanik, s.a.v.s., zadovoljan njome. Nakon njegove smrti ona nije prestala pomagati islam. Naprotiv, trinaeste godine po Hidžri, izašla je u Šam i učestvovala u Bici na Jermuku, pojeći žedne, povijajući ranjene i podstrekavajući mudžahide da napadaju i ustrajavaju. Bitka na Jermuku je jedna od najpoznatijih bitaka u kojoj je žena muslimanka istinski učestvovala pored mudžahida. U ovoj bici su mudžahidi bili žestoko uzdrmani, pa su se neki od njih povukli, ali žene mudžahidi borile su se iza njih, te su susretale one koji bježe s motkama i kamenjem, podstičući ih da napadaju i da ustrajavaju. Ibn - Kesir hvali hrabrost žena muslimanki, kao i njihovu časnu ulogu koju su odigrale u ovoj bici, pa kaže:

"Ovog dana su se i žene vjernika borile i ubile su mnoge Rimljane, a udarale su i one

muslimane koji su bježali, govoreći im: "Gdje to idete, a nas ostavljate nevjernicima?" Kada bi ih izgrdile, nije im preostajalo ništa drugo do da se vrate u borbu."[160]

Ovaj hrabri stav muslimanki i njihova potpora mudžahidima ostavili su najvećeg traga u njihovoj postojanosti i ustrajnosti, sve dok im Allah, dž.š., nije odredio pobjedu nad Bizantincima.

Ovog teškog dana junakinja Esma bint Jezid stavljena je na kušnju u kojoj se istakla njena hrabrost, odvažnost i neustrašivost koju nisu imali ni mnogi junaci. Uronila je među borbene redove i pogubila mnoge mušrike. Ibn - Hadžer je pohvalio njenu hrabrost riječima:

"Ummu Seleme el - Ensarijje, a to je Esma bint Jezid bin es - Seken, učestvovala je u Bici na Jermuku. Tog dana ubila je devet Rimljana stupom od njenog šatora i nakon toga je zadugo živjela."[161]

Izgleda da je ova veličanstvena junakinja ostatak svog života provela u Šamu, gdje se i odigrala Bitka na Jermuku. Ona se preselila u Šam zajedno s još nekim plemenitim ashabima, gdje je živjela čak do vremena Jezida bin Muavije. Kada joj je došao edžel, namirisala je Damask svojim čistim tijelom koje je zakopano u mezarlucima El - Babus - sugra. Njen kabur i danas svjedoči o veličanstvenosti džihada žene muslimanke na Allahovom putu.[162]

Ovo su svijetle stranice historije žene muslimanke koje su ispisale ove odabrane žene svojim iskrenim imanom, svojim dubokim poimanjem stvari, sveobuhvatnom spoznajom životne poslanice žene muslimanke i njene obaveze prema njenom Gospodaru i njenoj vjeri. To su, doista, mnogobrojne stranice iz ogromnog i bogatog dosijea, krcatog uzvišenim osobinama, rijetkim žrtvovanjima, veličanstvenim stavovima, gordim voljama, neobičnim sposobnostima i dubokim imanom. Nema sumnje da današnja svjesna žena muslimanka, u ovim jedinstvenim stranicama biografija ovih odabranih žena muslimanki, nalazi uzor na koji se može ugledati, nalazi svjetiljku pomoću koje traži uputu. U tim stranicama, također, nalazi i primjere koji govore sami za sebe, vodeći računa o tome da se na njih ugleda pri formiranju svoje ličnosti savremene muslimanke.

PONOSNA JE SVOJOM ISLAMSKOM LIČNOŠĆU I SVOJOM ISTINITOM VJEROM

Nije čudo da je svjesna žena muslimanka ponosna svojom islamskom ličnošću, ponosna zbog svog visokog mjesta do kojeg ju je doveo islam u rano doba, prije nego što je žena mogla bilo šta postići u drugim narodima. Prije petnaest vijekova islam je po prvi put u historiji obznanio potpuna prava žene. Time je ona jedan dugi niz stoljeća bila u mogućnosti da uživa

prava ljudskog bića, prije nego što je svijet uopće poznavao bilo kakve organizacije za ljudska prava ili povelje o ljudskim pravima.

U tom ranom periodu islam je obznanio jednakost žene s muškarcem, kako se to navodi u časnom hadisu koji bilježe Ebu - Davud, Et - Tirmizi, Ed - Darimi i Ahmed. To je bilo vrijeme u kojem je srednji stalež u kršćanskom svijetu sumnjao u ljudskost žene i prirodu njene duše. To je vrijeme u kojem je Kur'an časni objavio:

"Gospodar njihov im se odaziva: 'Nijednom trudbeniku između vas trud njegov neću poništiti, ni muškarcu ni ženi - vi ste jedni od drugih...'"[163]

Žene su se Poslaniku, s.a.v.s., zavjetovale na islam i poslušnost i pokornost, kao što su se zavjetovali i muškarci. Njihov je zavjet bio odvojen od muškaraca i nije bio uz njihov zavjet. U svemu tome nalazi se potvrda samostalne ličnosti žene muslimanke i njene sposobnosti da podnese odgovornost zakletve, zavjeta i davanja obaveze prema Allahu i Njegovom Poslaniku. Sve je to bilo vijekovima prije priznanja savremenog svijeta da žena ima pravo na samostalno mišljenje putem anketa i izbora. Ovo je samo jedan dio njenih prava u koje spada i nezavisnost u onome što joj pripada i što posjeduje. Ona je oslobođena obaveze da izdržava porodicu, makar bila i bogata. Jednaka je s muškarcem u ljudskoj plemenitosti, odgoju, obrazovanju i sveobuhvatnoj šerijatskoj obavezi. Kada bismo izlagali prava koja je islam dao ženi i počasti kojim ju je okružio, izgubili bismo mnogo vremena.

Žena muslimanka dostigla je počasti i zadobila prava i sposobnosti koje joj pripadaju, koje su zapanjile žene na zapadu. Ovom prilikom prenijet ću riječi jedne Amerikanke, prilikom predavanja jednog sirijskog učenjaka u Americi, a to je šejh Behdžet el - Bejtar, koji je govorio o pravima žene u islamu. Ta gospođa Amerikanka se začudila zbog ovih šerijatskih prava do kojih je došla žena muslimanka još prije petnaest stoljeća. Upitala je predavača: "Da li je ovo što kažete o ženi muslimanki i njenim pravima istina ili propaganda?! Ako je to istina, dopustite mi da živim kod vas jedno vrijeme, pa me onda ubijte!!" Riječi zapadnih žena koje izražavaju svu njihovu zapanjenost i čuđenje položajem žene muslimanke i njenim počastima predstavljaju mnogostruku korist.

Savremena svjesna žena muslimanka, kada sazna sve ovo, njena duša ispuni se ljubavlju prema njenoj istinitoj vjeri, što povećava iman i jasno dokazuje njegovu veličanstvenost, potpunost, sveobuhvatnost i njegove božanske principe u svemu onome što predstavlja sreću za čovjeka, bio muškarac ili žena. Dovoljno je da znaš da sve ono što je islam, još prije petnaest stoljeća, ostvario u jednom mahu o pitanju poboljšanja stanja žene, nije niko u historiji bio u stanju da ostvari u svih ovih dvadeset stoljeća.

Dovoljno je da znaš da je Francuska revolucija, krajem osamnaestog stoljeća objavila Povelju o ljudskim pravima pod nazivom "Prava muškaraca." U prvom paragrafu ove Povelje stoji: "Čovjek se rađa slobodan i nije dozvoljeno da se pretvara u roba..." Nakon toga, tekli

su pokušaji dodavanja riječi "žena", ali svi ovi pokušaji su odbačeni. I dalje je prvi paragraf revolucionarnog proglasa o slobodi bio sažet na riječi: "Čovjek se rađa slobodan i nije dozvoljeno da se pretvara u roba..." Nakon jednog stoljeća, krajem devetnaestog i početkom dvadesetog stoljeća, javlja se veliki francuski učenjak Gustav Lupon koji je u svojoj knjizi "Društveni duh" obznanio da žena nikad nije bila jednaka s muškarcem, osim u vrijeme dekadence. To je bio njegov odgovor onima koji su tražili jednakost žene s muškarcem, time što će joj se dati jednako pravo izbora kao kod muškarca. Tako je bilo dok nije došlo vrijeme "Lige naroda", nakon Prvog svjetskog rata, a zatim vrijeme "Organizacije ujedinjenih naroda", nakon Drugog svjetskog rata. Nakon velikog uloženog truda i mnogih poteškoća uspjeli su oni koji su radili na tome da žena tekstualno dobije pravo da bude jednaka s muškarcem. Oni su se sukobljavali s tradicionalnim shvatanjima koja su imala vjerski karakter i koja su im stajala nasuprot. Nisu imali nikakvih lokalnih niti međunarodnih zakona koji bi u potpunosti davali pravo ženi, kako bi ih iskoristili kao zakonsko sredstvo u svladavanju tih prepreka na putu do oslobođenja žene od teških i mnogobrojnih ostataka prošlosti. Prije petnaest vijekova istovremeno je u Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s., došao kategoričan islamski tekst kojim se izjednačavaju muškarac i žena, prilikom nagrade i kazne, odgovornosti, nagrađivanja i kažnjavanja, u ibadetu, plemenitosti, ljudskosti i svim drugim ljudskim pravima.

Kako je islam izjednačio čovjeka i ženu u uživanju ljudskih prava tako ih je izjednačio i u izvršavanju ljudskih dužnosti i obaveza, jer im je postavio da zajedno upravljaju zemljom i njenom izgradnjom. Isto tako izjednačio ih je u ibadetu prema Allahu, dž.š., i svakom od njih je odredio specifičnu ulogu koju će obavljati pri izgradnji čistog, savršenog i blagoslovljenog ljudskog društva. To su dvije savršene uloge koje nisu u neskladu, a koje obavezuju i čovjeka i ženu. Na svakom je od njih da obavlja ono što je za njega podesnije od drugoga, u izgradnji čovjeka, porodice i zajednice, kako bi se ostvarila solidarnost, međusobno potpomaganje i saradnja između dva pola, a da ni jedno od njih ne sprečava drugoga da obavlja propisani posao zbog kojeg je rođen. Muškarcem i ženom upravljaju zahtjevi sveopćih ljudskih interesa koji se temelje na tome da će oni precizno biti nagrađeni ili kažnjeni prema svojim djelima na ovom životu, kao što je to rekao Uzvišeni:

"Onome ko čini dobro, bio muškarac ili žena, a vjernik je, Mi ćemo dati da proživi lijep život, i, doista, ćemo ih nagraditi boljom nagradom nego što su zaslužili."[164]

Svaki čovjek i žena jesu pastiri i zaduženi su za svoja stada, kao što se to navodi u poslaničkoj uputi.

Žena muslimanka koja je svjesna upute svoje vjere, koja je svjesna svog visokog mjesta do kojeg je doveo islam još prije petnaest vjekova, u potpunosti će saznati kakav je bio položaj žene prije islama kod svih naroda svijeta. U zemljama starih zakona, a posebno

u Indiji i Rimu, u srednjevjekovnom kršćanskom svijetu, a i u arapskim zemljama prije islama, položaj žene bio je na najnižem i najlošijem stupnju. Zbog toga dolazi do povećanja stupnja ponosa zbog svoje ličnosti muslimanke, svoje istinite vjere i svog visokog ljudskog položaja.

Što se tiče položaja žene u starim zakonima, njih je sabrao indijski poglavar Dževaharlal Nehru u svojoj knjizi "Otkriće Indije", u kojoj kaže: "Što se tiče zakonskog položaja žene, prema riječima Manoa, bio je, bez sumnje, veoma loš. Uvijek su se oslanjale na oca, muža ili sina." Poznato je da je kod njih svo nasljedstvo od mrtvih muškaraca išlo njihovim živim muškarcima, a žene nisu dobivale ništa.

Nehru je to tumačio riječima: "U svakom slučaju, stanje žene u staroj Indiji bilo je bolje od stanja žene u starogrčkim gradovima ili u starom Rimu ili pak u vrijeme prvog razdoblja kršćanstva."

Položaj žene u starorimskom pravu zasnivao se na tome da žena nema nikakve pravne sposobnosti i da je pod neprestanim starateljstvom, jer je žensko, bez obzira da li je mlada ili, pak, punoljetna i zrela žena. Ona je neprestano bila pod skrbništvom oca ili muža i nije posjedovala nikakvu slobodu u svojim postupcima. Bila je sa svim ostalim nasljeđivana, a nije ništa nasljeđivala.

U rimskom pravu žena je bila jednom od stvari koje su pripadale muškarcu, te je stoga i gubila svoju ličnost, a bilo joj je zabranjeno i da slobodno djeluje. Sve to i danas, u dvadesetom stoljeću, ostavlja traga u većini savremenih država koje su još uvijek u svojim zakonima pod uticajem rimskog prava.

U skladu s rimskim zakonima i njihovom uticaju, stanje žene u vrijeme ranog kršćanstva bilo je veoma loše, a na njeg ukazuje indijski poglavar Nehru. Čak su neki vjerski skupovi posumnjali u ljudskost žene i u prirodu njene duše. Održavani su i simpoziji u Rimu koji su se bavili proučavanjem žene i njene prirode, da li ona posjeduje dušu koju posjeduju i muškarci ili je njena duša poput duše životinja kao što su zmije i psi... Čak je na jednom od ovih sastanaka odlučeno da ona uopće nema duše i da neće biti proživljena na drugom svijetu.

Što se tiče žene na Arapskom poluotoku, ona je u mnogim plemenima prije islama bila predmet om omalovažavanja i gađenja. Bila je mahanom, o kojoj su vodili računa njeni staratelji kako im se ne bi prilijepila, tako što su zakopavali živu tek rođenu žensku djecu.

Islamski poziv otkriva ovaj bolni i bijedni položaj žene na više mjesta u Allahovoj Knjizi. Tako Allah, dž.š., opisujući degradaciju osjećaja i opisujući zločin koji je učinjen naspram žene u džahilijetu, kaže:

"I kad se nekom od njih javi da mu se rodila kći, lice mu potamni i postaje potišten, krije se od ljudi zbog nesreće koja mu je dojavljena; da li ovako prezren da je zadrži ili da je u zemlju zarovi? Kako ružno oni prosuđuju!" [165]

Uzvišeni Allah, opisujući užas zločina učinjenog zakopavanjem žive, bezgrješne i čiste djevojčice, koja nije počinila niti stekla bilo kakav grijeh, kaže:

"I kada živa sahranjena djevojčica bude upitana zbog kakve krivice je umorena." [166]

To je doista bijedno, bolno i prezreno stanje čovječnosti, a posebno stanje čovječnosti žene u arapskim zemljama prije islama, kao i u većini tadašnjih civilizovanih zemalja, a posebno u Rimskoj državi, i u vrijeme ranog kršćanstva, a potom i u većini savremenih država čiji su zakoni još uvijek pod uticajem rimskog prava, što je poznato pravnicima.[167]

Svjesna žena muslimanka spoznat će veliku blagodat kojom ju je Allah, dž.š., obasuo onog dana kada ju je obasjao Svojim suncem (objavom), koja je svojom blistavom svjetlošću prekrila arapski svijet: ***"... Sada sam vam vjeru vašu usavršio i blagodat Svoju prema vama upotpunio i zadovoljan sam da vam islam bude vjera...."*** [168]

Naprotiv, ono što ispunjava srećom, zadovoljstvom, smirenošću i ponosom dušu žene muslimanke, ono što povećava njen značaj i ulogu, jeste postavljanje njenog majčinstva iznad očinstva. Jedan je čovjek došao Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i upitao ga: "Allahov poslaniče! Ko je od ljudi najzaslužniji da mu poklonim svoju pažnju i prijateljstvo?" "Tvoja majka" - reče mu Allahov Poslanik. "A ko onda?" - zapita čovjek. " Tvoja majka" - odgovori. "A ko onda?", ponovo će čovjek. "Tvoja majka", odgovori. " A ko onda?", ponovo će čovjek. "Tvoj otac", odgovori mu Allahov Poslanik."[169]

To je zato što je žena svojom prirodom i fizičkom konstrukcijom predodređena da nosi embrion, a nakon toga da ga doji, da ga njeguje. To je, doista, ogroman trud i veličanstven posao koji Kur'an časni hvali riječima:

"Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, i odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti." [170]

Zbog ovog teškog napora koji je natovaren na ženina pleća, na čovjeku je da nosi teret izdržavanja porodice, da izvršava svoju obavezu zarađivanja i pribavljanja opskrbe. Pa čak ni svim time ne može dostići stupanj majčinstva u islamu, kao što smo to vidjeli iz preporuke Vjerovjesnika, s.a.v.s., tom čovjeku koji ga je pitao ko je od ljudi najzaslužniji da mu posveti svoju pažnju i prijateljstvo.

Kao što je islam uzdigao vrijednost žene, time što je stupanj majčinstva učinio iznad stupnja očinstva tako je njenu vrijednost uzdigao i nakon njenog sjedinjenja s mužem, time što je sačuvao njeno porodično ime (prezime) nakon njene udaje. Žena muslimanka ostaje pri svom porodičnom imenu i svom porijeklu nakon udaje. Ono se ne utapa u porodicu muža i njegovo porijeklo, a niti se anulira kao što je to slučaj u zapadnim društvima. Tako žena, nakon sklapanja braka, postaje madam tog i tog, a izuzima se njeno porodično ime i porijeklo iz rodnog lista i lične karte. Stoga je islam sačuvao ženi njenu osobenost i ličnost i nakon sklapanja braka, a u mnogome joj preporučuje da čini dobročinstvo svome mužu, da mu

bude pokorna, da ga poštuje, uvažava i lijepo se ophodi prema njemu, ne tražeći od nje potpuno utapanje za ličnost muškarca.

Ako ovome dodamo još i to da je islam ženi omogućio da slobodno postupa sa svojm imetkom i nije je nimalo zadužio da ga troši na opskrbu, dodajući to mnogobrojnim ljudskim pravima koja smo već nabrojali, jasno ćemo spoznati koliko je visoko mjesto do kojeg je islam doveo ženu. Bit će nam jasno koliko islam vodi računa o tome da njena ličnost bude slobodna, veličanstvena, časna, otvorena, djelotvorna, da bude u stanju da se posveti svojoj ogromnoj zadaći na ovome svijetu.

PRIVRŽENA JE SAMO ALLAHU, DŽ.Š.

U plodove ponosa žene muslimanke njenom islamskom ličnošću spada i njena vječita privrženost Allahu, dž.š., a ne nekom drugom, poput njenog muža ili oca, a oni su joj najbliži od ljudi. Vrhunac ove privrženosti nalazimo u postupku majke vjernika - Ummu Habibe, r.a., Remle bint Ebi - Sufjan, kćeri mekanskog poglavara i vođe mušrika. Bila je žena Poslanikovog tečića (od tetke po ocu) Ubejdullaha bin Džahša el - Esdi, brata Zejneb bint Džahš, majke vjernika. Njen muž Ubejdullah primio je islam, a i Remla zajedno s njime, dok je njen otac još uvijek bio u nevjerstvu. Učinila je hidžru sa svojim mužem u Abesiniju, zajedno s prvim muslimanima. Svoga oca ostavila je u Meki, a on se isticao po svojoj srdžbi i nezadovoljstvu što je njegova kćer prešla na islam, a on na to nije mogao ni najmanje uticati.

Ali, život nije imao milosti prema ovoj strpljivoj ženi muslimanki koja je učinila hidžru. Pretrpila je težak udarac zbog odmetništva njenog muža Ubejdullaha od islama i njegovog prelaska u kršćanstvo, vjeru Abesinaca!! Pokušao je da je odvrati od njene vjere, ali je ona odbila i ostala čvrsta u svojoj vjeri i postojana u svojoj strpljivosti. Rodila je svoju kćer Habibu, po kojoj je i dobila ime, te su je zvali Ummu Habiba. Povukla se od ljudi i gotovo su je upropastili tuga, očaj i nedaće, jer su se na nju svalile nesreće, slijedile su je jedna za drugom katastrofe i nad njom su se nadnijele brige. Ona i njena kći bile su u izgnanstvu i tuđini, i raskinulo se sve šta je bilo između nje, njenog muža i njenog oca. Otac njene male kćeri je kršćanin, a djed joj je tada bio mušrik (neprijatelj islama) koji je Vjerovjesniku, s.a.v.s., u čiju istinitost je vjerovala, objavio žestoki rat, kao što je objavio i rat vjeri u koju je vjerovala.

Jedino ju je budno oko Plemenitog Poslanika, s.a.v.s., spasilo od zbunjenosti, izgubljenosti, tuge i poteškoće, oko koje budno motri šta se dešava s vjernicima muhadžirima i u kakvom se oni stanju nalaze. Poslao je Negusu glasnika po kojem mu poručuje da ga oženi Ummu Habibom bint Ebi - Sufjan, jednom od muhadžirki koja se nalazi u njegovoj zemlji, a o tome

podrobno govore biografije i historija. Tako se udala Ummu Habiba bint Ebi - Sufjan i ona je “majka vjernika.”

Prolazili su dani. Približilo se osvojenje Meke i pojavili su se znakovi opasnosti koji su prijetili Kurejšijama, nakon što su prekršili ugovor sklopljen na Hudejbiji. Njihove vođe su se posavjetovale i spoznale da Muhammed, s.a.v.s., neće šutiti na nasilje i da neće biti zadovoljan time da ga neko prevari ili da prekrši ugovor. Složili su se da pošalju glasnika u Medinu kako bi pregovarao s Muhammedom s.a.v.s., o obnavljanju i produžetku primirja. Glasnik koji je poslan Muhammedu, s.a.v.s., bio je Ebu - Sufjan bin Harb.

Stigao je Ebu - Sufjan u Medinu plašeći se susreta s Muhammedom, s.a.v.s. Sjetio se da ima kćerku u njegovoj, s.a.v.s., kući, pa se prikrao do nje, tražeći od nje pomoć u onome zbog čega je došao.

Iznenadila se majka vjernika kada je ušao u njenu kuću, a nije ga vidjela otkako je učinila hidžru u Abesiniju. Zastala je gledajući u njega s očitom iznenađenošću i zbunjenošću, ne znajući šta da radi ili šta da kaže.

Uvidio je Ebu - Sufjan da je njegova kći iznenađena njegovim iznenadnim i neočekivanim dolaskom. Izvinio se i tražio od nje dozvolu da sjedne, pa je krenuo da sjedne ne prostirku. Iznenadila ga je Remla, koja je brzo prišla i smotala prostirku i uklonila je ispred njega. Rekao joj je: “Kćeri draga, ne znam da li daješ prednost meni nad prostirkom ili prostirci nada mnom?” Odgovorila je: “Naprotiv, ovo je prostirka Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ti si mušrik i ne volim da sjediš na njoj!”

Bila je iskrena u svojoj privrženosti Allahu i nije žalila za beznačajnim mužem, koji je prodao svoju vjeru za dunjaluk, nego je ostala čvrsta u svojoj vjeri i podnijela poteškoće tuđine, tjeskobe, tuge, napornog rada i nedaća u mjestu u koje je došla čineći hidžru. Tada je imala najveću potrebu da pored sebe ima muškarca, muža koji će je štititi i paziti, koji će ispuniti njenu samoću i koji će se brinuti o njenoj kćeri. A Allah, Onaj Koji opskrbu daje, Koji obilno nagrađuje, dodijelio joj je ono o čemu je tadašnja žena sanjala. Sve to joj je nadomjestio udajom za Poslanika, s.a.v.s., i njenim podizanjem na stupanj majke vjernika.

Isto tako, iznenadni susret s ocem kojeg zadugo nije vidjela, nije je odvratio od privrženosti prema Allahu i Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., kada je smotala pred njim prostirku Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jer je on čovjek nevjernik i nije mu dozvoljeno da je svojim sjedenjem uprlja!! Ovo je slučaj žene muslimanke koja je ponosna na svoju vjeru i svoje vjerovanje, jer u njenom srcu nema mjesta za vjerovanje u plemensku privrženost pored privrženosti prema Allahu, Njegovom Poslaniku i Njegovoj vjeri.

Ponos žene zbog njene ličnosti vjernice u svim vijekovima joj je podario snagu, postojanost i čvrstinu, te nije poklekla, što ju je sačuvalo od pada u bezdan nevjerstva. Njena ličnost ju je sačuvala od toga da je preplavi val zla (neistine), bez obzira koliko on bio

snažan, rasprostranjen i žestok. To je u njenoj duši usadilo žeravicu imana koja se ne gasi. Isto tako, nalazimo postojanost faraonove žene u njenoj vjeri, izazivajući svijet faraona, koji je bio krcat svim vrstama užitaka, bestidnosti i primamljivosti, omalovažavajući patnju koju je za nju pripremio njen muž, ostajući čvrsto u svojoj vjeri i ponavljajući riječi:

"...Gospodaru moj, sagradi mi kod Sebe kuću u Džennetu i spasi me od faraona i mučenja njegova, i izbavi me od naroda nepravednoga!"[171]

Allahovo je zadovoljstvo iznad svih želja. Uzdizanje Njegove riječi je ispred svakog cilja. Allahov zakon je najispravniji put. Sve ove istine nisu nimalo strane svjesnoj ženi muslimanki. Ona je svakog dana sve ponosnija na svoju ličnost muslimanke i sve se više pridržava principa svoje jedinstvene božanske vjere, kao što se svakim danom povećava i njena privrženost vjeri.

ISPUNJAVAO SVOJU OBAVEZU POZIVANJA ČINJENJU DOBRA I ODVRAĆANJA OD ZLA

Žena muslimanka koja je svjesna upute svoje vjere, učit će riječi Uzvišenog Allaha:

"A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćaju, i molitvu obavljaju, i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojima će se Allah sigurno smilovati. - Allah je doista silan i mudar." [172]

Ovo su riječi koje je Allah, dž.š., objavio još prije skoro petnaest vijekova u kojim žena pronalazi sebe na vrhuncu stupnja društvene misli, na najvišem društvenom položaju do kojeg je došla žena u svim narodima, nacionalnostima i bojama kože.

Islam je potvrdio potpuni ljudski dignitet, dostojanstvo i čast žene, potpuno uživanje svih prava i njenu samostalnost. U svemu tome ona se ne razlikuje od muškarca: u pravu na posjedovanje imovine, u pravu na kupoprodaju i pravu na brak, a sve ovo nije bilo ranije poznato u drugim narodima, nego je žena pripadala muškarcu, bila je pod njegovom vlašću i nadzorom.

U riječima Uzvišenog Allaha: ***"A vjernici i vjernice su prijatelji jedni drugima"***, uzdizanje je žene na stupanj međusobnog prijateljstva između muškarca i žene, a isto tako i njeno učestvovanje s muškarcem u obavezi naređivanja dobra a odvraćanja od zla, kao i njeno zaduženje da podnese, zajedno s muškarcem, isti teret emaneta, radi kojeg su postavljeni na Zemlji, kako bi njome upravljali i kako bi na njoj Allahu ibadet činili.

Islam je spasio ženu od apsolutne pripojenosti muškarcu, od njegovog potpunog starateljstva nad njom, starateljstva koje se u mnogim slučajevima završavalo njegovim određivanjem njenog života i smrti. Islam ju je podigao na stupanj jednakosti i plemenite čovječnosti.

Pošto joj je islam dao u obavezu da naređuje dobro, a odvraća od zla, dodijelio joj je visok društveni i ljudski položaj, jer ju je po prvi put u historiji učinio onom koja naređuje, a mimo islamskog svijeta, bila je poznata kao ona kojoj se naređuje.

Objavljeno je jedinstvo dva spola pred Allahom, dž.š., u njihovim sposobnostima, zbog njihove časti da Ga obožavaju i njihovog ostvarivanja Njegove milosti. Mnogobrojni su tekstovi koji o tome govore u Allahovoj Knjizi i sunnetu Njegovog Poslanika, s.a.v.s.

Ovim potpunim i uzvišenim formiranjem ličnosti žene muslimanke obiluje historija, koja govori o ženama koje su se istakle po svom govoru, djelima i svojim stavovima, koje su otvoreno govorile istinu osjećajući da su odgovorne da to javno kažu pred Allahom, dž.š., i niko im u tome ne prigovara.

U primjere stavova žene koji ukazuju na snagu ličnosti žene muslimanke, njenu zrelost, slobodu prigovora i osude, kao i na slobodu iznošenja mišljenja, spada i događaj sa ženom koja je slušala vladara pravovjernih Omera bin el - Hattaba, r.a., koji je zabranjivao pretjerivanje u davanju mehra, pozivajući da se on ograniči na određenu količinu. Suprotstavila mu se žena govoreći: "Ti na to nemaš pravo, Omere!" Rekao je: "A zašto?" Odgovorila je: "Jer je Uzvišeni Allah rekao:

'Ako hoćete da jednu ženu pustite, a drugom se oženite, i jednoj od njih ste dali mnogo blaga, ne oduzimajte ništa od toga. Zar da joj to nasilno oduzmete, čineći očigledan grijeh?'[173]

Tada je Omer rekao: "Žena je tačno rekla, a Omer je pogriješio."

Vladar pravovjernih Omer bin el - Hattab saslušao je ovu ženu i pošto se u njenim riječima razaznala istina, priznao je da je to istina i da je on pogriješio. Time je žena muslimanka zabilježila prvi historijski događaj u kojem je prigovorila predsjedavajućem države. A koji je to bio predsjednik države?! To je odabrani vladar muslimana, najveličanstveniji sudija svoga vremena, snažni čovjek koji je ulivao strahopoštovanje, čovjek koji je pokorio Perzijance i Rimljane. Ta žena mu se ne bi suprotstavila niti bi mu prigovorila da nije bila svjesna i da nije poznavala pravna pitanja svoje vjere, što joj je dalo pravo da iznese svoje mišljenje, da izvrši obavezu naređivanja dobra i odvraćanja od zla.

MNOGO UČI KUR'AN

Da bi žena dostigla ovaj uzvišeni cilj pokornosti, dobrobiti, bogobojaznosti, svijesti i sazrijevanja, neophodno je da se namiriše dahom mirisave upute iz Allahove Knjige, bivajući tako pod Njegovim prostranim okriljem svakoga dana. Tako će sebi odrediti neprestani kur'anski vird[174] gdje će se posvetiti jasnim ajetima, koje će učiti s uživanjem, razumijevanjem, razmišljanjem i tumačenjem. Tako će njegova značenja prolaziti kroz pore njenog razuma i njenih osjetila. Njeno će se srce napajati njegovom čistom svjetlošću i prosvijetlit će njenu dušu blistavom uputom.

Ženi je dovoljno da zna kakav položaj kod Allaha, dž.š., ima onaj ko uči Kur'an, kao što je to pojasnio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u mnogobrojnim hadisima, pa da pristupi njegovom učenju svaki put kada za to nađe zgodan trenutak. Naprotiv, trebala bi da ispuni bjelilo dana i mrklinu noći njegovim učenjem i tumačenjem njegovog značenja.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je:

"Vjernik koji uči Kur'an je kao 'utrudže' - cedrat (limun, pomorandža); ima lijep miris, a i okus mu je lijep, a vjernik koji ne uči Kur'an je kao hurma; nema mirisa, a okus joj je sladak. Munafik koji uči Kur'an je kao bosiljak; ima lijep miris, a okus mu je gorak, a munafik koji ne uči Kur'an je kao gorka tikvica; nema mirisa, a okus joj je gorak."[175]

Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Učite Kur'an, jer će on doći na Sudnjem danu da se zauzima (šefa'at čini) za svoje učače."[176]

Isto tako on kaže:

"Onaj ko vješto uči Kur'an, bit će u društvu s pisarima (melekima) časnim i čestitim, a ko ga uči zamuckujući i s poteškoćom, imat će dvije nagrade."[177]

Da li će svjesna, bogobojazna žena muslimanka, nakon svega ovoga, zanemariti učenje Kur'ana, bez obzira koliko je zabavili poslovi, bez obzira koliki teret nosila njena pleća izvršavanjem majčinskih, supružanskih i kućnih poslova?

Da li će oklijevati u pristupanju učenju Kur'ana i življenju u mirisnom i božanskom okruženju, na taj način samoj sebi zabranjujući tu obilnu i veličanstvenu blagodat koju je Allah, dž.š., odredio za učenje Kur'ana?

Na kraju, ovo je stanje žene u odnosu na njenog Gospodara: duboko vjerovanje u Allaha, pomirljivost s onim što nam je Allah, dž.š., odredio, iskreno pristupanje Njegovom ibadetu, apsolutna pokornost Njegovim naredbama i udaljavanje od Njegovih zabrana, svjesna pokornost značenju njenog ibadeta prema Allahu, dž.š., neumorni rad na pomaganju Njegove

vjere i ostvarenja Njegove Riječi, izražavanje ponosa zbog njene ličnosti muslimanke koja proizilazi iz snage njenog imana i njegove čistote i ispravno razumijevanje cilja zbog kojeg je čovjek prisutan u ovom životu, koji je Allah, dž.š., odredio riječima:

"Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju." [178]

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SAME SEBE

UVOD

Islam podstiče muslimane da budu istaknutim znakom među ljudima, da se ističu po svojoj odjeći, svom karakteru, postupcima i djelima, da budu primjernim uzorom, kako bi bili dostojni da ponesu odgovornost ispunjenja uzvišenog zadatka među ljudima. U hadisu, koji se prenosi od uglednog sahabije Ibn el - Hanzale, stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao svojim ashabima, prilikom dolaska kod njihove braće: "Vi idete svojoj braći, pa sredite svoja sedla i uredite svoju odjeću kako biste bili uzor među ljudima. Allah, doista, ne voli neuljudnost neurednost."[179]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., loše je ponašanje, bijedno stanje, zanemarivanje spoljašnjeg izgleda i neumjerenost u odjeći i popratnoj prostirci, označio kao neuljudnost i neurednost, a to je ono što čisti islam najviše prezire i zabranjuje.

Pošto islam općenito podstiče muslimane na to da budu uzor među ljudima, onda ženu muslimanku posebno podstiče na to da bude uočljivi, vidljivi i istaknuti uzor u svom izgledu, pojavi i ponašanju, jer se to reflektuje na njen život i život njenog muža, njene kuće i njene djece.

Zato žena neće zaboraviti samu sebe niti će zaboravit svoj lijepi i čisti spoljašnji izgled, pored svih kućnih poslova i obaveza majčinstva. Naprotiv, ona će lijepo izgledati, umjereno i bez imalo pretjerivanja. Njena briga o spoljašnjem izgledu obavještava o njenom poimanju njene osobenosti što ukazuje na njen ukus i preciznost njenog pogleda na njenu zadaću u životu. Ta briga ukazuje na njeno ispravno zamišljanje ličnosti ispravne žene, čiji izgled nije odvojen od svog unutarnjeg stanja jer čisti, lijepi i uredni izgled odgovara uzvišenom sadržaju i plemenitom dragulju, a od njih se formira ličnost svjesne žene muslimanke...

Razborita i inteligentna žena muslimanka balansirat će između svog spoljašnjeg izgleda i svog unutarnjeg stanja, te će spoznati da se sastoji od tijela, intelekta i duše. Svakom od njih pružit će ono što mu pripada i neće pretpostavljati jedno nad drugima. U ovom balansiranju oslanjat će se na uputu čistog islama, koji podstiče i preporučuje ovo uravnotežavanje. Kako će žena muslimanka ostvariti ovaj balans između svog tijela, intelekta i svoje duše?

NJENO TIJELO

UMJERENA JE U SVOJOJ HRANI I PIĆU

Žena u potpunosti vodi brigu o tome da bude zdravog tijela, snažne građe, da bude aktivna, a ne mlitava niti teška. Stoga, ona se neće približavati hrani s proždrljivošću, halapljivošću i prekomjernošću, nego će uzimati tek toliko koliko je potrebno za održavanje njenog tijela, čime će voditi računa o svom zdravlju, svojoj aktivnosti, snazi i spretnosti svoga tijela. Pri tom će se oslanjati na riječi Uzvišenog Allaha, koje se nalaze u Njegovoj mudroj Knjizi: ***"...I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju."*** [180]

Ugledat će se i na riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na njegovu praksu umjerenosti u jelu i piću: "Čovjek ne puni nikakvu goru posudu od svoga stomaka, ali kad već mora da se hrani, onda nek jednu trećinu stomaka zauzme hrana, jednu trećinu piće, a jedna trećina nek ostane slobodna za disanje."[181]

Omer, r.a., rekao je:

"Čuvajte se pretjerivanja u hrani i piću, jer ono uništava tijelo i uzrokuje bolesti, uljenjuje i odvraća od namaza. Na vama je da ih učinite umjerenim, jer je to najbolje za tijelo i ne spada u israf (pretjerivanje). Allah, doista, prezire debelog učenjaka, a čovjek, doista, neće biti uništen sve dok njegove strasti ne počnu uticati na njegovu vjeru."[182]

Nema sumnje da je žena muslimanka daleko od narkotika, opojnih sredstava i stimulansa, a pogotovo zabranjenih stvari, kao i od propasti koje bi ženu u iznimnim slučajevima degenerirale od upute Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Ona je daleko od običaja koji su strani islamskom društvu i muslimanima, kao što je dugo i besposleno bdijenje u igri, kockanju i besposličarenju. Ona rano zaspe i rano se probudi kako bi nastavila sa svojom svakodnevnom aktivnosti i kako bi aktivno, djelotvorno i sa zadovoljstvom izvršavala svoje obaveze. Iskru njene aktivnosti neće ugasiti dugo sjedenje noću (jer to ne radi) niti će oslabiti njenu snagu loša navika. Ona je neprestano aktivna i djelotvorna i ne dojade joj kućni poslovi jer se drži zdravog i prirodnog sistema koji joj neprestano omogućava i daje slobodu, snagu i aktivnost.

Ona, također, zna da je snažan vjernik draži Allahu od slabog vjernika, kao što se to navodi u Poslanikovoj, s.a.v.s., uputi. Stoga ona neprestano vodi brigu o jačanju svoga tijela, slijedeći prirodni i zdravi poredak u svom životu.

PRAKTIKUJE TJELESNE VJEŽBE

Razboritoj ženi muslimanki ne silazi s uma da briga o njenoj tjelesnoj spretnosti i aktivnosti, kao i o njenom sveobuhvatnom zdravlju, predstavlja jednu od stvari koje islam preporučuje i na koje podstiče. Stoga, ona se, zbog tog ostvarenja, ne zadovoljava samo pridržavanjem prirodnog i zdravog reda o kojem smo već govorili, nego prakticira i tjelesne vježbe koje odgovaraju njenom tijelu, težini, godinama i društvenom okruženju. Tjelesne vježbe prakticira u određeno vrijeme, u čvrsto određenim terminima od kojih ne odstupa, kako bi joj te tjelesne vježbe poklonile vitko, dotjerano i lijepo tijelo, koje će joj dati zdravlje, snagu; tijelo koje će od nje odstraniti slabosti i bolesti i učiniti je sposobnijom za izvršavanje njenih obaveza i spretnijom pri ispunjenju njene zadaće u ovom životu, bez obzira da li bila supruga ili majka, djevojčica koja raste ili sredovječna žena koja je proživjela jedan dio svoga života.

ONA JE ČISTOG TIJELA I ODJEĆE

Svjesna žena muslimanka, koja postupa prema uputi svoje vjere, veoma je čistog tijela i odjeće, kupa se u kratkim razdobljima i vodi brigu o čistoći svoga tijela i odjeće. Ona se time pridržava Vjerovjesnikove, s.a.v.s., upute u kojoj preporučuje kupanje i mirisanje, a posebno petkom:

"Okupajte se petkom i operite svoje glave, iako niste bili džunupi, i namirišite se."[183]

"Ko ide na džumu, od muškaraca i žena, neka se okupa."[184]

Jačina preporuke vezane za održavanje čistoće putem kupanja, dolazi do izražaja do te mjere da su neki učenjaci išli tako daleko, pa su kupanje, radi klanjanja džuma-namaza, smatrali vadžibom.

Prenosi se od Ebu - Hurejrea, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

"Dužnost je svakog vjernika da se jednom u sedam dana okupa, da opere svoju glavu i svoje tijelo."[185]

Čistoća je jedno od najobaveznijih čovjekovih svojstava, a posebno žene. Ona najviše ukazuje na njenu omiljenu, inteligentnu i ispravnu ličnost. Čistoća je ne približava samo njenom mužu nego i svim ženama koje je poznaju i muškarcima koji su joj u srodstvu.

Imam Ahmed i En - Nesai bilježe od Džabira, r.a., da je rekao:

"Došao nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u posjetu pa je vidio čovjeka prljave odjeće, te je rekao: "Zar ovaj nije ništa našao čime bi oprao svoju odjeću!"

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., prezirao je da se čovjek javno pojavi u prljavoj odjeći sve dok je u stanju da je opere i očisti. Time je Poslanik, s.a.v.s., ukazao na to da musliman mora stalno biti čiste odjeće, lijepe spoljašnjosti i ugodnog izgleda.

Ako je ova vjerovjesnička uputa upućena muškarcu, onda je preče da je upućena ženi, jer je ona izvor čistoće, intimnosti, izvor radosti, veselja i smirenosti u kući. Nema sumnje da se kod žene svjesni i duboki osjećaj za čistoću reflektuje i na njenu kuću, muža i na njenu djecu. Tako su zbog njene brige i čistoće svi oni čisti, uredni, uljepšani, njihova odjeća miriše, a iz iz njihovih tijela širi se miris čistoće.

U svim mjestima i svim vremenima istraživačima privlači pažnju činjenica da je ova vjerovjesnička, veličanstvena uputa o čistoći i kupanju došla prije skoro petnaest vijekova, u vrijeme u kojem svijet nije poznavao ni kupatila a ni kupanje. Naprotiv, svijet, osim muslimana, nije ni poslije hiljadu godina dostigao nivo ove upute, vezane za čistoću, koja je prisutna kod muslimana.

Samiha Ajvorti u svojoj knjizi " Od ropstva do gospodstva ", kaže:

"Nema potrebe da se vraćamo u dane krstaških pohoda da bismo saznali na kojem je civilizacijskom stupnju bila tadašnja Evropa. Dovoljno je da se vratimo unazad nekoliko stotina godina, u vrijeme Osmanske države, i da uporedimo na čemu su bili Evropljani i na kojem stupnju je bila Osmanska cvilizacija.

Princ Brandebourg je 1624. god. na pozivnicama koje je poslao prinčevima i uglednim ljudima pozivajući ih na banket, napisao: "Gosti se zamoljavaju da ne pružaju svoje ruke prema poslužavnicima, da ne bacaju iza sebe hranu, da ne jedu prstima, da ne pljuju u tanjire i da ne brišu svoje noseve krajevima prekrivača za hranu."

Ona dalje kaže:

"Ove riječi jasno ukazuju na kulturni i civilizacjski nivo Evropljana kao i na stupanj njihovog poznavanja pristojnog ponašanja. U isto vrijeme, u drugom dijelu Evrope, stanje se nije nimalo razlikovalo od prethodnoga. U dvorcu francuskog kralja Žaka Prvog, ružni i ogavni mirisi koji su dolazili od kralja i njegovih prinčeva i princeza prevazilazili su svaki izgled raskoša koji se uočavao na baršunastoj odjeći i francuskoj čipki. Ovo se dešavalo u Evropi. A što se tiče Istanbula, prijestolnice hilafeta, bilo je poznato da su evropski ambasadori koji su bili poslani u Osmansku državu, uguravani u kupatilo prije nego što uđu kod sultana. Oko 1730. god., u vrijeme vladavine sultana Ahmeda Trećeg, kada je Osmanska država počela slabiti u vojnom i političkom aspektu, supruga engleskog ambasadora u Istanbolu ledi Montague napisala je nekoliko pisama koja su kasnije objavljena. U njima se otkriva veo čistoće kod muslimana, njihov lijep odgoj i profinjenost njihovog morala. U tim pismima navodi jedan dio svojih sjećanja pa kaže da joj je osmanska princeza Hafiza poklonila rukom vezeni peškir, koji joj je bio drag do te mjere da ga je brižno pazila i njime samo usne brisala. Za Evropljane je bilo nevjerovatno i to da vide muslimane kako peru ruke prije nego što sjednu za sofru da jedu, a i nakon jela. Čovjeku će biti dovoljno da pročita šta je napisala

poznata engleska medicinska sestra Florance Nightingale o engleskim bolnicama sredinom devetnaestog stoljeća. Ona spomnje kako su ove bolnice bile prepune prljavštine, nemara i moralnog raspada. Pisala je o tome kako su bolnički odjeli bili krcati stotinama bolesnika, kojim nije preostajalo ništa drugo do da svoje prirodne potrebe obavljaju na krevetima."[186]

Kako je to samo ogromna razlika između potpune i božanske civilizacije islama i drugih ograničenih i uskraćenih ljudskih civilizacija!!!

VODI BRIGU O SVOJIM USTIMA I SVOJIM ZUBIMA

Inteligentna žena muslimanka brine se o svojim ustima. Niko neće iz njenih usta osjetiti ružan miris, a to je stoga što svoje zube nakon svakog obroka čisti misvakom, četkicom i sredstvima za čišćenje. Ona pregleda svoje zube, odlazi kod stomatologa najmanje jednom godišnje, makar i ne osjećala nikakav bol, kako bi svojim zubima sačuvala zdrav izgled, čistoću i sjaj. Ona se, također, ako za to ima potrebu, savjetuje s ljekarom za grlo kako bi njen dah bio čist i mirisan. Nema sumnje da ovo najviše dolikuje ženi, i da je to nešto najljepše i najbolje.

Aiša, r.a., vodila je veoma računa o svojim zubima i nije odustajala od njihovog čišćenja misvakom. Kod Buharije i Muslima nalaze se mnoga vjerodostojna predanja koja govore o tome, a prenose ih mnogi ashabi.

U Buharijinom "Sahihu" prenosi se od Mudžahida, a on prenosi od Urvea, r.a., da je rekao:

"Čuli smo Aišu, majku vjernika, kako u sobi čisti zube..."[187]

U Muslimovom "Sahihu" prenosi se od Ata'a, a on od Urvea, r.a., da je rekao:

"Čuli smo njen udarac misvakom dok je čistila zube..."[188]

Aiša, r.a., prenosi da Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne bi nikad legao ni noću ni danju, pa ustao, a da nije očistio zube misvakom prije nego se abdesti.[189]

Poslanikova, s.a.v.s., briga o čistoći zuba dolazi do te mjere da je rekao:

"Kada ne bi otežavao svome ummetu, naredio bih mu da misvak upotrebljava pri svakom namazu."[190]

Aiša, r.a., upitana je o tome šta bi Allahov Poslanik, s.a.v.s., prvo uradio kada bi ušao u svoju kuću? Rekla je: "Upotrijebio bi misvak."[191]

Veoma je čudno da neke žene muslimanke zanemaruju ovu stranu, a to je jedan od najvažnijih sastavnih dijelova ličnosti žene muslimanke i to je prednost koju u biti sadrži islam i njegova postojanost.

To je jedan od sastavnih dijelova njene nadahnute, omiljene, nježne i ženstvene ličnosti koja u sebi sadrži žensku ljepotu, eleganciju i prijaznost. To je jedan dio suštine islama i njegove postojanosti jer Poslanik, s.a.v.s., više puta podstiče na čistoću i izražava prezir prema ružnim mirisima i bijednoj i prljavoj spoljašnjosti, pa kaže:

"Ko jede luk: bijeli luk ili prasu neka se ne približava džamiji, jer i meleki osjećaju neprijatnost od onoga od čega je i ljudi osjećaju."[192]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., upozorio je one koji jedu bilo koju vrstu luka, koji ima ružan miris, da se ne približavaju džamiji kako ne bi naštetili melekima i ljudima zbog svog zadaha ispunjenog tim mirisima. To je, doista, najvrednija stvar i jednostavnija preventiva od mnogih drugih ružnih mirisa koji dolaze iz prljave odjeće, čarapa, prljavštine tijela i ružnih mirisa koji dolaze iz usta. Te mirise šire neki popustljivi pojedinci i oni koji ne znaju za čistoću, pa tako štete ljudima u svojim društvima.

VODI BRIGU O ULJEPŠAVANJU SVOJE KOSE

U uputu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ubraja se i naredba o njegi kose, njenom održavanju i uljepšavanju kroz legalno uljepšavanje u islamu. To se navodi u hadisu koji bilježi Ebu - Davud od Ebu - Hurejrea, r.a., koji je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

'Ko ima kosu neka je očisti.'"[193]

Čišćenje kose u islamu podrazumijeva njeno čišćenje, češljanje, mirisanje i uljepšavanje njenog izgleda.

Vjerovjesnik, s.a.v.s., prezirao je da kod čovjeka bude kosa raspletena, zapuštena, razbarušena i raščupana kako u očima ljudi ne bi izgledala poput razjarenog čudovišta. On je njen ružni izgled uporedio sa šejtanom. Potvrdu toga nalazimo u hadisu koji bilježi imam Malik u djelu "El - Muvetta'", prenoseći ga kao mursel predanje od Ata'a bin Jesara, koji je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je u džamiji kada je ušao čovjek razbarušene kose i brade. Rukom mu je dao znak kao da mu naređuje da uredi svoju kosu i bradu pa je to čovjek učinio i vratio se. Tada je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Zar ovako nije bolje, nego da neko od vas dođe razbarušene kose kao da je šejtan!?'"[194]

Očito je da Poslanikova, s.a.v.s., uporedba raščupanog čovjeka sa šejtanom izražava veličinu brige islama o lijepom izgledu, kao i prezrenosti nepristojnog i ružnog izgleda.

Plemeniti Poslanik neprestano je upozoravao na ove estetske stvari u ljudskom izgledu. Nikada ne bi vidio čovjeka bijednog izgleda, zapuštenog i nepočešljanog, a da ne bi ukazao na njegovu zapuštenost, nedostatak i bijedu.

Imam Ahmed i En - Nesai prenose od Džabira, r.a., da je rekao:

"Posjetio nas je Allahov Poslanik, s.a.v.s. Vidio je čovjeka raspuštene kose, koja se raspršila na sve strane, pa je rekao: 'Zar ovaj nije našao ništa čime bi sabrao svoju kosu?!'"[195]

Ako je ovo Poslanikova, s.a.v.s., uputa ljudima, kakva onda treba biti ženama, jer, kao što smo već naveli, one su izvor ukrasa, sjaja i ljepote, kod njih čovjek nalazi smiraj, on u suživotu s njima nalazi smiraj, užitak, intimu, sreću i zadovoljstvo? Ženi muslimanki, zdravog rasuđivanja, nije skriveno da je ljepota ženine kose najvažniji dio njene ljepote i da njeno uljepšavanje predstavlja najvažniji činilac njene privlačnosti.

ONA JE LIJEPE SPOLJAŠNOSTI

Nema sumnje da je žena koja vodi brigu o svojoj odjeći i svom izgledu lijepe spoljašnosti i elegantnog izgleda bez razgolićavanja i raskalašenosti. Pogled na nju odmara oči njenog muža, njene djece, njenih mahrema i drugih žena muslimanki. Pogledom na nju duša se zadovoljava. Ona neće izaći pred ljude kojima je dozvoljeno da je vide, mizerne, bijedne i prozirne spoljašnosti, nego će se potruditi i urediti se, postupajući po uputi čistog islama, koji zahtijeva lijep izgled i dozvoljene ukrase.

Prilikom tumačenja riječi Uzvišenog Allaha: ***"Reci: 'Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela...'"*** , El - Kurtubi kaže: "Mekhul prenosi od Aiše, r.a., da je rekla: 'Skupina ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., čekala ga je pred vratima, pa je krenuo pred njih. U kući se nalazila mala mješina u kojoj je bila voda, gledao je u vodu i uredio svoju bradu i kosu.'" Pričala je Aiša: "Rekla sam mu: 'Allahov poslaniče, i ti ovo radiš?' Rekao je: 'Da. Kada čovjek izlazi pred svoju braću, neka se uredi, jer je Allah, doista, lijep i voli ljepotu.'"[196]

Musliman će sve ovo činiti gledajući u svim stvarima sredinu, a to je ravnomjernost u kojoj nema pretjerivanja niti nemara. On se pokorava riječima Uzvišenog Allaha:

"I oni koji, kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine."[197]

Islam svojim sinovima i kćerima, a posebno svojim misionarima želi da preplave društva i da budu ugledni uzori, a ne užasni prizori koji bodu oči i odbojni su. Islam ne odobrava da čovjek, bilo da se radi o muškarcu ili ženi, u svom izgledu tako nisko padne, do nivoa mizerije i nemarnosti, vadeći se na to da je to zuhd i skromnost. Pa, Allahov Poslanik, s.a.v.s., predvodnik je skromnih, ali je oblačio lijepu odjeću, uljepšavao se svojoj porodici i svojim prijateljima. Kroz to svoje uljepšavanje i lijepo dotjerivanje vidio je ispoljavanje Allahove, dž.š., blagodati koju mu je podario:

"Doista Allah voli da vidi tragove Svoje blagodati koju je podario Svome robu."[198]

U djelu “El - Tabekat” od Ibn - Sa’da[199] navodi se hadis koji se prenosi od Džunduba bin Mekisa, r.a., da je rekao:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi mu došla delegacija, obukao bi najljepšu odjeću, a to bi naredio i svojim najodabranijim ashabima. Onog dana kada je došla delegacija plemena Kinde, vidio sam na Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., jemenski ogrtač, a i na Ebu - Bekru i Omeru, r.a., isto tako.”

Ibn el - Mubarek, Et - Taberani, El - Hakim, El - Bejheki i drugi bilježe od Omera, r.a., da je rekao: “Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako čini dovu za novu odjeću. Oblačio ju je i kada mu je došla do grla, rekao je:

‘Hvala Allahu, Koji me je obukao (ovom odjećom) kojom pokrivam svoje stidno mjesto i kojom se uljepšavam u svom životu.’”[200]

Sve dok uljepšavanje ne prelazi u ekstravagantnost, ono je lijep ukras koji je Allah, dž.š., dozvolio Svojim robovima. To je uljepšavanje na koje Allah, dž.š., podstiče:

***"O sinovi Ademovi, lijepo se obucite kad hoćete da molitvu obavite! I jedite i pijte, samo ne pretjerujte; On ne voli one koji pretjeruju. Reci: 'Ko je zabranio Allahove ukrase, koje je On za robove Svoje stvorio, i ukusna jela?ž Reci: 'Ona su za vjernike na ovom svijetu, na onom svijetu su samo za njih.ž Eto, tako Mi podrobno izlažemo dokaze ljudima koji znaju."*[201]**

Muslim u svom “Sahihu” bilježi od Ibn - Mes’uda da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Neće ući u Džennet onaj čovjek u čijem srcu se nalazi koliko trun kibura - oholosti.” Jedan čovjek je rekao: “Doista čovjek voli da mu je odijelo lijepo i da mu je obuća lijepa. Da li i ovo spada u kibur - oholost?” Odgovorio je Vjerovjesnik s.a.v.s.: “Doista je Allah lijep i voli ljepotu. Kibur je nepriznavanje istine i omalovažavanje i ismijavanje ljudi.”[202]

Ovako su poimali časni ashabi i oni koji su ih slijedili i bili kao oni. Zato je i imam Ebu - Hanifa bio lijepe spoljašnjosti i odjeće i ugodna mirisa. Redovito je vodio računa o uljepšavanju svoje odjeće. Njegova briga za uređivanjem i uljepšavanjem odijela sastojala se i u tome da ju je ljudima i preporučivao. Jednog dana na svom sijelu vidio je čovjeka stare odjeće, pa se izdvojio s njime i ponudio mu 1000 dirhema kako bi se poslužio njima i dotjerao svoju spoljašnost. Čovjek mu je rekao: “Ja sam imućan, imam blagodati i nemam potrebe za njima.” Na to mu je Ebu - Hanifa prijekorno rekao: “Zar ne znaš za hadis: ‘Doista Allah voli da vidi tragove Svoje blagodati koju je podario Svome robu.’[203]

Moraš promijeniti svoje stanje kako se tvoj prijatelj ne bi ražalostio zbog tebe.”

Samo po sebi razumljivo je da Allahovi misionari, ljudi i žene, moraju biti lijepe spoljašnosti, najljepšeg izgleda, najpotpunije elegancije, moraju više privlačiti od drugih kako bi bili u stanju da prodru do najdaljih dubina srca, da njihov poziv dospije do unutrašnjosti duša.

Naprotiv, od njih se, za razliku od drugih ljudi, traži da budu takvi pa čak i ako se ne ističu

među ljudima. Allahovi misionari trebaju voditi brigu o svojoj spoljašnosti, čistoći svojh tijela, odjeće, noktiju, kose i onda kada su sami kako bi odgovorili pozivu zdrave prirode o kojoj nas je obavijesto Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Pet je stvari koje se ubrajaju u islam (fitret): obrezivanje, uklanjanje dlaka sa stidnog mjesta, odstranjivanje dlaka ispod pazuha, odrezivanje nokata i skraćivanje brkova."[204]

Ova vjera preporučuje brigu o ljepoti ljudske prirode i to je ono za čim žudi svaki musliman koji ima istančan ukus i osjećaje.

ONA SE NEĆE OKLIZNUTI PRED POKAZIVANJEM DRAŽI I PRETJERIVANJEM S UKRASIMA

Iskrenu ženu muslimanku ova briga o izgledu neće dovesti do pokazivanja draži i njenih ukrasa pred drugim ljudima, mimo njenog muža i njenih mahrema. Ona je neće dovesti do raskalašenosti i pretjeranosti, nego će svoje ukrase pokazivati u granicama ravnomjernosti koje je islam uspostavio za sve svoje propise. Iskrena i svjesna muslimanka neprestano je na oprezu i budno vodi računa o ravnomjernosti i umjerenosti u svemu kako ne bi zanemarila neki dio svoga života.

Ona ne zaboravlja da islam, koji podstiče na dozvoljene ukrase i koji ih preporučuje, zapravo upozorava na pretjerivanje i raskalašenost u svemu tome kako žena u ovome životu ne bi postala robom i kako ne bi ostavila svoj posao i veliki, neprestani interes. U hadisu se kaže:

"Propao je rob dinara i dirhema , kadife i ogrtača od puplina. Ako mu se dadne, zadovoljan je, a ako mu se ne dadne, nije zadovoljan."[205]

Naše su žene danas zapale u ropstvo i pod uticajem su modnih kuća i njihovih svjetskih trgovaca. Imućna žena neće obući jednu skupu i vrijednu odjeću više od jednaput. Današnje žene zapale su u ropstvo na koje je upozorio Allahov Poslanik, s.a.v.s. Zapale su u opasni, mutni, gnusni i odvratni glib do kojeg ih je dovelo to naivno robovanje luksuznoj odjeći i ukrasima koji uz nju idu. Nakinđurenost je prešla granicu umjerenosti, što je onu koja to čini odvelo od cilja radi kojeg je čovjek stvoren u ovome životu.

Među nesreće u koje je zapao veliki broj muslimanki u ovom vijeku spada hvalisanje i mnogobrojnost skupe, vrijedne i raskošne odjeće u prvim bračnim noćima. Proslava sklapanja braka predstavlja modnu reviju u kojoj se pojačava takmičenje do granice bespotrebnog rasipanja i isprazne nadmenosti, daleko od bilo kakve razumnosti,

promišljenosti ili umjerenosti. Ova slika dolazi do izražaja u najjasnijem obliku kada mlada, u svojoj prvoj bračnoj noći, oblači svu svoju novu odjeću. Ponekad se ta odjeća sastoji od deset vrsta odjeće koju oblači jednu za drugom. Svaki put kada obuče nešto novo, dolazi i izlaže se pred prisutnim ženama kao što to čine manekenke na zapadu. U dubini duše gospođe koje hvale ovaj običaj, ne mogu znati da li među prisutnim ženama ima i onih koje svojim materijalnim mogućnostima ne mogu sebi osigurati kupovinu nekih od ovih komada odjeće. Zbog toga se njihova duša puni žalom, tugom i nezadovoljstvom, te je zaokupi ljubomora, zavidnost, pakost i mržnja prema ovoj mladoj, njenoj porodici i prema onim koji su joj slični u blagostanju i blagodatima. Ovo se ne bi desilo da se mlada pridržavala umjerenosti i da je, u noći svoje udaje, obukla svega jednu ili dvije vrste odjeće. U ovoj pojavi jeste primjer onoga šta se može naći u iskrivljavanju duha islama, koji se temelji na olakšanju, praštanju, umjerenosti i srednjem putu; koji zabranjuje pretjerivanje, rasipništvo i nadmenost.

Nema sumnje da je žena muslimanka, koja je svjesna svoje vjerske upute, spašena od ovog pokliznuća i iskušenja. Razlog tome je uputa ove veličanstvene vjere kojom je žena okružila samu sebe i jer je za sebe izabrala put umjerenosti i ravnomjernosti s kojom dolaze svi šerijatski propisi.

NJEN UM

BRINE SE DA SVOM UMU PODARI ZNANJE

Razborita žena muslimanka ne zaboravlja brinuti se o svom intelektu kao što se brine o svom tijelu. Stoga, briga o intelektu nije ništa manje vrijednosti od brige o tijelu. Nekada davno pjesnik Zuhejr bin Ebi - Sulma[206] rekao je:

"Pola je mladićev jezik, a njegovo srce je drugo pola,
I nije ostalo ništa drugo do slika od krvi i mesa."

Čovjek se mjeri po svojim najmanjim dijelovima: po svom srcu i jeziku, kako to kažu, tj. po svom intelektu i svom razmišljanju i rezonovanju. Otud i dolazi do izražaja važnost odgoja i obrazovanja intelekta, njegovog snabdijevanja korisnim saznanjima i njegovim razvijanjem pomoću izučavanja raznovrsnih znanosti.

Žena muslimanka jeste obaveznik kao i muškarac. Obavezna je da traži znanje koje će joj koristiti u njenoj vjeri i životu. Ona kada čita riječi Uzvišenoga: "... ***I reci: 'Gospodaru moj, Ti znanje moje proširi!'"***[207] i kad čuje riječi plemenitog Poslanika, s.a.v.s.: "Traženje je nauke obaveza za svakog muslimana i muslimanku"[208], spoznaje da kur'anska i sunnetska uputa istovremeno podrazumijevaju i čovjeka i ženu. Saznat će da su jednaki u znanostima

koje su fardi - ajn i koje su fardi - kifaje još odkad se pojavila nauka u islamskom društvu.

Žena muslimanka je u tom društvu koje je pokorno Gospodaru spoznala vrijednost znanja od prvih dana islama. Žene ensarijke su Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekle: "Odredi nam dan u kojem ćemo učiti. Odvojili su nas ljudi od tebe." Odgovorio im je: "Odredište vam je kuća te i te žene." Došao im je u određeno vrijeme, posavjetovao ih je, opomenuo i podučio."[209]

Žena muslimanka bila je aktivna u traženju nauke. Nije se ustručavala pitati o propisima svoje vjere, jer je pitala o istini, a Allah se ne stidi istine. Zabilježeni su mnogi tekstovi koji govore o radoznalosti žene muslimanke, sazrijevanju njene ličnosti i njenoj pronicljivosti i razboritosti, zbog pitanja koja je uputila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., veličanstvenom učitelju, želeći time da sazna fikhske propise u vjeri.

Od Aiše, r.a., prenosi se da je Esma bint Jezid bin es - Seken el - Esdijje[210] pitala Vjerovjesnika, s.a.v.s., o kupanju žene nakon hajza (menstruacije), pa joj je odgovorio: "Bilo koja od vas uzet će svoju vodu i sidr[211] pa će se očistiti i lijepo će to obaviti. Zatim će se politi vodom, a zatim će uzeti namirisani komad platna (od vune ili pamuka) i njime se očistiti." Esma, r.a., rekla je: "A kako će se njime očistiti?" Rekao je: "Subhanallah! Očistit će se njime." Aiša, r.a., kao da se skriva[212], rekla je: "Slijedit ćeš tragove krvi."

Pitala je i o kupanju nakon dženabeta, pa je rekao:

"Vodom se očistiš, lijepo to obavljajući. Završiš sa čišćenjem, pa poliješ svoju glavu vodom te je trljaš sve dok ne završiš s čišćenjem glave. Nakon toga ispereš je vodom."[213]

Na to je Aiša, r.a., rekla:

"Najbolje su žene žene ensarija! Stid im ne zabranjuje da pitaju o fikhskim pitanjima vjere."[214]

Ummu Sulejm bint Milhan, majka Enesa bin Malika, došla je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla: "Allahov poslaniče! Doista se Allah ne stidi od istine. Pa da li se žena mora okupati ako u snu doživi seksualni užitak?" Rekao joj je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Da. Ako vidi (nađe tragove) tekućinu." Ummu Sulejm je od stida pokrila svoje lice i zapitala: "Allahov poslaniče. Može li žena polucirati u snu?" Rekao je: "Da. Teribet jeminuki.[215] Pa, kako joj inače liči njeno dijete?"[216]

U predanju koje bilježi Muslim stoji da je Ummu Sulejm došla kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., a kod njeg je bila Aiša, r.a. Nakon što ga je pitala Ummu Sulejm, Aiša je rekla: "Ummu Sulejm, zasjenila si žene. Teribet jeminuki." Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je Aiši: "Naprotiv, ti si. Teribet jeminuki. Ummu Sulejm, neka se žena okupa ako to vidi."[217]

U jedinstvenoj generaciji ashaba žena nije oklijevala u traženju pojašnjenja šerijatskog propisa od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je zakonodavac. Izravno bi postavljala pitanje o onome šta ju je interesovalo ako bi posumnjala u nečiju fetvu ili ako nije uvjerena u ispravnost nečije fetve. Tražila je preciznost pri razumijevanju određenog pitanja, sve dok ne bi došla do jasnog dokaza, a tako je postupala svjesna, inteligentna i razborita žena. Sve

je ovo sadržano u postupku sahabijke Subeje bint el - Haris el - Eslemijje, koja je bila udata za Sa'da bin Havle, a on je iz plemena Benu - Amr bin Luejj. Učestvovao je u Bici na Bedru, a umro je na Oprosnom hadžu, a ona je bila trudna i ubrzo nakon njegove smrti ona se i porodila. Nakon što se očistila, uljepšala se za prosce. Kod nje je došao Ebu - Senabil bin Ba'kek (čovjek iz plemena Benu - Abdud - dar), pa joj je rekao: "Šta ja to vidim? Uljepšala si se za prosce? Želiš se udati? Ti se, tako mi Allaha, doista, nećeš udati sve dok ne prođu četiri mjeseca i deset dana." Subej'a je pričala: "Pošto mi je to rekao, kada je svanulo, ja sam se obukla i otišla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa sam ga pitala o tome. Izdao mi je fetvu po kojoj mi je dozvoljeno da se udam nakon što sam se porodila i naredio mi je da se udam ako za to imam potrebu."[218]

U Subejinoj preciznosti i traženju pojašnjenja šerijatskog propisa, kao i u njenom istraživanju i traženju jasnog dokaza, nalazi se blagodat, dobrobit, berićet i korist, ne samo za Subeju, nego i za sve žene do Sudnjeg dana, jer su svi učenjaci selefa i halefa, a predvode ih četiri imama, prihvatili ovaj njen hadis, pa kažu: "'Iddet žene kojoj je muž umro traje sve dok se ne porodi. Čak kada bi se porodila jedan trenutak nakon njegove smrti, a prije nego se on ogasuli, prestaje njen iddet i odmah joj je dozvoljeno da se uda."[219]

Kako je samo velik i važan dokaz Subeja ponudila islamskim pravnicima zahvaljujući svojoj revnosti u traženju pojašnjenja pravne norme, nastojanjem da je precizno shvati i tako stigne do sigurnog znanja u vezi s tim pitanjem.

Islam je ženi stavio u obavezu traženje nauke, kao što je to stavio u obavezu i muškarcu, jer Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Traženje je nauke obaveza za svakog muslimana i muslimanku"[220], tj. za svakog muslimana koji je izgovorio dva šehadeta, bez obzira da li bio muškarac ili žena. Nema sumnje da ćemo naići na to da žena muslimanka žudi za traženjem nauke i pristupa joj pridajući punu važnost i razumijevanju njenih postulata. Žena muslimanka koja je u svakom vremenu i na svakom mjestu svjesna svoje vjerske upute, poznaje vrijednost svoga traženja korisne nauke kao i vrijednost njenih tragova koje ostavlja uticaja na njenu ličnost, njenu djecu, porodicu i na njeno društvo. Ona, stoga, željno, smireno i žedno pristupa onome od čega će imati koristi u svojoj vjeri i životu.

ONO ŠTO ŽENA MUSLIMANKA TREBA NAUČITI I TEMELJITO POZNAVATI

Prvo što žena muslimanka treba temeljito upoznati jeste Allahova, dž.š., Knjiga, upoznajući njen tilavet (učenje), tedžvid i tefsir. Zatim treba upoznati hadiske znanosti, siru i vijesti o poznatim ženama iz generacije ashaba i tabiina koje su bile najučenije među ženama. Ona ima uvida u za nju neophodna pitanja iz oblasti fikha kako bi pravilno obavila ibadete i imovinskopravne poslove i upoznala propise svoje vjere na čvrstoj osnovi.

Nakon toga, okrenut će se svojoj prvoj preokupaciji u životu, a to je briga o njenoj kući, mužu, porodici i djeci. Ona je stvorenje koje je Allah, dž.š., odredio da bračnom domu i majčinstvu podari intimu, smiraj, sreću, radost i ugodnost. Ona je ta kojoj je islam odredio veliku odgovornost u odgoju generacija, kreiranju junaka i obrazovanju genijalki. U ovom vijeku su se, otuda, umnogostručile izjave koje govore o utjecaju žene na uspjeh muža i djece u njihovom djelatnom životu. U te izreke spadaju i sljedeće:

“...Pita ženu” , “Iza svakog velikana je žena”, “Ona koja drma kolijevku svojom desnom rukom, drma svijet svojom lijevom rukom”,... itd.

Sve ovo ne može žena pružiti ako nije inteligentna, prosvijetljenog uma, snažne ličnosti, ako nije pronicljiva i visokih moralnih standarda. Zato ona i ima potrebu za povećanjem odgoja, obrazovanja, prave upute i usmjerenja pri formiranju njene osebujne ličnosti muslimanke.

Nema nikakve mudrosti u tome da su njeno obrazovanje i kultura u svemu poput obrazovanja i kulture muškarca. Naprotiv, postoje stvari koje su specifične samo za ženu i koje ne može čovjek uraditi, kao što postoje stvari koje su specifične za čovjeka, a koje ne može žena učiniti, ili, pak, postoje stvari zbog kojih je žena stvorena i stvari zbog kojih je čovjek stvoren. Svakom od njih olakšano je ono radi čega je i stvoren, kao što se to navodi u mudroj Vjerovjesničkoj uputi. Žena, kada se usmjeri obrazovanju i specijalizaciji, ima stalno pred svojim očima uputu veličanstvenog islama tokom svog intelektualnog, duševnog i društvenog formiranja. To je zbog toga da je njeno obrazovanje ne bi odvuklo od njene osnovne zadaće radi koje je stvorena i kako bi postala svjesna, proizvodna i djelotvorna osoba u svojoj porodici, svojoj zajednici i među svojim narodom, a ne primjer istovjetan čovjeku, gurajući se s njime u poslu, zauzimajući njegovo mjesto u društvima muškaraca, kao što to vidimo u društvima koja ne prave razliku u obrazovnom programu između muškaraca i žene niti u zakonima vezanim za zapošljavanje.

Koja god bila naučna specijalnost žene, ona nastoji da je temeljito upozna, savlada i da obavlja taj posao na najbolji mogući način, postupajući po uputi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Allah, doista, voli da kada neko od vas obavlja neki posao, da to temeljito uradi."[221]

NADARENOST I SPOSOBNOST ŽENE MUSLIMANKE U NAUCI

S obzirom da su vrata znanja otvorena pred ženom muslimankom, ona prodire tamo gdje želi i istražuje dragocjenosti bogatog znanja sve dok to ne dovodi u pitanje njenu ženstvenost i njenu prirodu. Naprotiv, sve ovo prosvjetljuje njen um, istančava njena osjetila, a njenu ličnost čini blistavijom i zrelijom. U historiji učenih žena muslimanki postoje snažni primjeri želje i aktivnosti u traženju nauke, upijanju njenog blaga i temeljitog poznavanja.

Majka vjernika Aiša, r.a., bila je prvi izvor u hadisu i čistom sunnetu. U cvijetu svoje mladosti bila je prva žena pravnik u islamu, kad još nije bila napunila ni devetnaest godina.

Imam Ez - Zuhri je rekao: "Kada bi se sabralo znanje Aiše, znanje svih Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., žena i znanje svih žena uopće, Aišino znanje bilo bi vrednije."[222]

Koliko puta su najugledniji ashabi kod nje potražili utočište kako bi od nje čuli jasnu presudu u pitanjima vjerovanja i preciznim stvarima Jasne Knjige.

Prodornost njenog mišljenja i njena pronicljivost nije bila samo u pitanjima vjere, već je ona bila takva i u prenošenju poezije, književnosti, historije i medicine, kao i u drugim znanostima, poznatim u njeno vrijeme. O tome svjedoče riječi muslimanskog pravnika Urvea bin Ez - Zubejra, koje prenosi njegov sin Hišam, gdje on kaže: "Nisam vidio nikog učenijeg u fikhu, niti medicini, a ni u pjesništvu od Aiše, r.a."[223]

U Muslimovom "Sahihu" prenosi se da je čula pogrešku u govoru svoga bratića El - Kasima bin Muhammeda bin Ebi - Bekra es - Siddika, r.a., prilikom razgovora između njega i njegovog amidžića, a koji se odvijao pred Aišom, r.a., te mu je ona to zamjerila. O tome govori imam Muslim: "Od Ibn - Atika prenosi se da je rekao: 'Razgovarao sam sa El - Kasimom kod Aiše, r.a., a El - Kasim je griješio u govoru i bio je pravi majčin sin, pa mu je Aiša rekla: 'Šta ti je pa ne govoriš poput ovoga mladića? Doista, ja znam odakle to dolazi. Ovog je odgojila njegova mati, a tebe je odgojila tvoja mati...''"[224]

Među hadisima koji govore o širokom znanju Aiše, r.a., a koji ispunjavaju knjige iz književnosti, nalazi se da je Aiša bint Talha prisustvovala medžlisu kod Hišama bin Abdul - Melika, na kojem su bili i velikodostojnici plemena Umejje. Nisu ništa spomenuli što je bilo vezano za vijesti o Arapima, njihovoj poeziji i dogodovštinama, a da ona nije s njima naširoko

o tome raspravljala, kao što se nije pojavila niti zasjala ni jedna zvijezda, a da nije spomenula njeno ime. Tada joj je rekao Hišam: “Što se tiče prvoga, slažem se s time. Ali, što se tiče zvijezda, otkud to znaš?” Odgovorila je: “Naučila sam od moje tetke Aiše.”[225]

Majka vjernika Aiša, r.a., bila je radoznala i ljubopitljiva. Kada bi čula nešto što nije znala, raspitivala bi se i vraćala tome sve dok ne bi saznala. Tako je njeno prisustvo pored Allahovog Poslanika, s.a.v.s., učinilo da predstavlja izvor znanja.

U knjizi “El - ‘Ilmu” imam El - Buhari prenosi od Ebu - Mulejkea da Vjerovjesnikova, s.a.v.s., supruga Aiša nije nikad čula nešto što ne zna, a da se nije vraćala na to, sve dok ne bi saznala. On, također, prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Ko bude račun polagao bit će kažnjen.” Aiša, r.a., veli: “Pa sam rekla: ‘Zar Uzvišeni Allah ne kaže: ‘Lahko će račun položiti.’”[226]

“To se odnosi na izlaganje (pokazivanje) djela (vjernika), ali s kim se bude raspravljalo tokom polaganja računa, bit će kažnjen”[227], odgovorio je Poslanik, a.s.”

Pored svog ovog znanja, Aiša, r.a., izražavala se rječito i poetično. Kada bi govorila, privlačila bi svačiju pozornost i plijenila njihova srca. Na to ukazuje El - Ahnef bin Kajs u svojoj izjavi: “Slušao sam hutbu Ebu - Bekra, Omera, Osmana, Alije i halifa nakon njih, ali nisam čuo govor iz usta nekog stvorenja koji je bio uznositiji i ljepši od govora Aiše, r.a.”

Musa bin Talha je rekao: “Nisam vidio nikoga ko rječitije govori od Aiše.”[228]

Jedna od istaknutih žena u nauci bila je i kćerka Seida bin El - Musejjeba, najvećeg učenjaka svoga vremena, koji je odbio da uda svoju kćer za sina vladara pravovjernih Abdul - Melika bin Mervana i udao je za jednog od svojih čestitih učenika, a to je Abdullah bin Veda’a. Kada je Abdullah ušao kod svoje žene, uvjerio se da je to jedna od najljepših žena, jedna od onih koje najviše znaju napamet iz Allahove Knjige i najbolje poznaju sunnet Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i bračno pravo. Kada je svanulo, Abdullah je krenuo da izađe, a ona ga upita: “Kuda ćeš?” Odgovorio joj je: “Idem kod tvoga oca Seida bin el - Musejjeba... da steknem znanje.” Na to je rekla: “Sjedi. Ja ću te naučiti onome što zna Se’id.” Cijeli mjesec Abdullah nije prisustvovao naučnoj halki, zadovoljavajući se znanjem ove mlade ljepotice, koje je stekla od svoga oca.

Jedna od ovih darovitih žena - učenjaka jeste i Fatima bint Alauddin es - Semerkandi, kćerka autora djela “Tuhfetul - fukaha”, koji je umro 539. god. po Hidžri. Bila je veoma učena pravnica, a učila je od svog oca i naučila njegovo djelo napamet. Otac ju je udao za svog učenika Alauddina el - Kasanija, koji je bio upućen u dvije znanosti: usulul - fikh i fikh. Napisao je svoju veličanstvenu knjigu “Bedai’us - sanai’i”, koja je komentar djela “Tuhfetul - fukaha”. Ovo je djelo izložio svom učitelju, koji se veoma obradovao i učinio to djelo mehrom svojoj kćeri, koju su tražili mnogi vladari, ali ju njen otac nije dao njima, već je svome učeniku dao prednost nad njima. Pravnici njegovog vremena govorili su: “Prokomentarisao je njegov

‘Tuhfetul - fukaha’, a on ga je oženio svojom kćeri.” Prije udaje, pomagala je svome ocu pri izdavanju fetvi, te se tako na njima pojavljivao njen rukopis i rukopis njenog oca. Pošto se udala za vlasnika “ Bedai’us - sanai’i”, javljale su se fetve na kojima je bio njen rukopis, rukopis njenog oca i rukopis njenog muža. Njen muž je griješio i ona bi ga ispravljala.[229]

Aiša, majka vjernika, kćerka Seida bin el - Musejjeba, Fatima es - Semerkandi i druge poznate i učene žene nisu bile neki izuzeci među ženama muslimankama. Naprotiv, broj učenih žena i svestrano obrazovanih bio je daleko veći. Ima ih istaknutih u brojnim znanostima. Ibn - Sa’d je jedan dio svoje knjige “Et - Tabekatu” posvetio ženama prenosiocima hadisa u kojem navodi više od 700 žena koje su prenosile hadis od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i njegovih pouzdanih ashaba. Od njih hadis prenosi skupina vjerskih učenjaka i imama.

El - Hafiz Ibn - Asakir, koji je umro 571.god. po Hidžri, bio je jedan od najpouzdanijih i najiskrenijih prenosilaca hadisa pa je po tome čak dobio nadimak “Hafiz ummeta”. On je među svojim šejhovima i učiteljima imao čak preko 8o (osamdeset) žena. Ako znamo da ovaj učeni čovjek nije napuštao istočni dio islamske države, jer nije išao u Egipat niti Maroko i Andaluziju, a to su zemlje u kojim najviše ima učenih i sposobnih žena, onda moramo znati da je broj učenih žena muslimanki, koje nije sreo, veći od broja onih koje je sreo i od kojih je učio.

Među formulacijama kojima su se služili učenjaci u hadiskim knjigama, nalazimo i sljedeću: “Haddesetni eš - šejha el - musnida es - saliha, Fulana bint Fulan”. Među svijetla imena žena prenosioca hadisa, koja navodi El - Buhari, spadaju: Sittul - Vuzera’ Vezira bint Muhammed bin Omer bin Es’ad bin el - Munedždža et - Tenvihijje i Kerima bint Ahmed el - Mirvezijje. Njih spominje Ibn - Hadžer el - Askalani u predgovoru svoje knjige “ Fethul - bari.”[230]

Ono što stranicu žene muslimanke čini još blještavijom, ljepšom i čistijom, jeste činjenica da je bila iskrena i povjerljiva u svojim predanjima hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., daleko od potvore i sumnje do te mjere da mnogi muškarci nisu uspjeli doći do tog stupnja. O tome svjedoče riječi imama El - Hafiza ez - Zehebija, koji u svojoj knjizi “ Mizanul - i’tidali fi nakdi ridžalil - hadisi” iznosi 4000 osumnjičenih ravija - muškaraca, a zatim slijede njegove riječi: “Ne znam ni za jednu ženu koja je osumnjičena niti za neku ženu koju su izostavili.”[231]

Savremena žena muslimanka, kada stane pred ovo časno blago za ženu muslimanku u njenoj historiji, ono će povećati njenu ljubav prema nauci. Spominjanje učenih žena nije ovjekovečeno osim zbog znanja. One su u historiji to visoko mjesto postigle zahvaljujući znanju. Samo je korisno znanje i ispravno usmjerenje njihove umove razvilo i opskrbilo ih ispravnim mišljenjem, dalekovidnošću, snagom ličnosti i razboritošću.

ONA JE DALEKO OD BILO KAKVIH IZMIŠLJOTINA I PRAZNOVJERJA

Žena muslimanka koja traži nauku daleko je od gluposti legendi, mitova i izmišljotina koje običaji ugrađuju u svijest neobrazovanih majki. Naprotiv, žena koja je svjesna svoje vjerske upute, vjeruje da oslanjanje na sljedbenike novotarija, one koji izmišljaju legende i mitove, kao i oslanjanje na vračeve i sihirbaze, predstavlja veliki grijeh koji upropaštava vjernikova djela i ugrožava njegovu poziciju na budućem svijetu. Muslim bilježi od nekih Vjerovjesnikovih žena da je rekao:

"Ko ode gataru i povjeruje u ono što mu on kaže, ne prima mu se namaz četrdeset noći."[232]

Ebu - Davud u svom "Sunenu" bilježi hadis Ebu - Hurejrea od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao:

"Ko ode gataru i povjeruje u ono što mu on kaže, taj je zanijekao ono što je objavljeno Muhammedu."[233]

ONA KONTINUIRANO UČI I ČITA

Kućni poslovi i majčinske obaveze žene muslimanke ne udaljavaju je od učenja. Svjesna žena muslimanka zna da je učenje izvor koji intelekt podupire spoznajom. To je izvor koji intelekt opskrbljuje hranom koja mu poklanja otvorenost, sazrijevanje, razvoj i dobru formu.

Žena muslimanka iz upute svoje vjere zna da je traženje nauke obaveza za svakog muslimana i muslimanku. Stoga, ona svoj intelekt naoružava znanjem i vječitom spoznajom. Ona ne prekida korisno učenje (obrazovanje), bez obzira koliko je zaokupili kućni poslovi i bez obzira koliko joj je postalo teško majčinstvo. Ona će s vremena na vrijeme ugrabiti malo vremena u kojem će pročitati neku korisnu knjigu ili koristan znanstveni časopis. Njenu će misao obogatiti nova intelektualna, društvena, književna i naučna istraživanja koja su izložili nadareni učenjaci, književnici i intelektualci. Sve to će proširiti njena shvatanja, razvit će njene intelektualne sposobnosti i povećat će njeno znanje.

NJENA DUŠA

Ženi muslimanki koja je svjesna upute svoje vjere neće promaći da svoju dušu dotjeruje ibadetom, zikrom i učenjem Kur'ana, stalno i u određenom vremenu koje se ne mijenja. Kako ona vodi brigu o svom tijelu i svom intelektu, tako vodi brigu i o svojoj duši. Ona zna da se čovjek sastoji od tijela, intelekta i duše i da svako od ova tri dijela ima svoje pravo kod čovjeka. Čovjekova ljepota ogleda se u usklađenosti između tijela, intelekta i duše, tako da ne prevlada jedan od ovih dijelova. U uspostavljanju ravnoteže među ovim dijelovima nalazi se garancija za razvoj ispravne, umjerene i otvorene ličnosti.

USTRAJAVA U IBADETU I ČIŠĆENJU DUŠE

Mudra žena muslimanka izvršava obavezu prema svojoj duši, a to je da je čisti ibadetom. Ona pristupa ibadetu čiste, smirene i neokaljane duše, čime prodiru duhovna značenja u njene dubine. Sve to čini daleko od buke, žamora i drugih poslova, onoliko koliko je to ona u mogućnosti. Kada obavlja namaz, obavlja ga u tišini i smiraju, čistih misli, kako bi se napojila značenjem onoga što izgovara u toku svog namaza, bilo da se radi o učenju Kur'ana, zikra ili tespiha. Načas se malo osami i veliča svoga Gospodara, uči ajete iz Njegove Knjige, razmišljajući o značenju zikra koji joj protiče jezikom, razmišljajući o mislima koje kruže u njenoj duši. Ona s vremena na vrijeme razmatra svoje stanje, izlaže ono što je učinila, bilo da se radi o riječima ili djelima. Ona samu sebe prekorava ako joj je promakla neka greška ili ako je napravila neki nedostatak u svojoj obavezi prema Allahu. Na taj način njen ibadet daje poželjne rezultate pri čišćenju duše i svijesti od prljavština, iskrivljivanja i neposlušnosti. Ona ibadetom vezuje šejtana pri njegovim neprestanim i pogubnim vesvesama koje čini čovjeku. Tako, iskrena i bogobojazna žena muslimanka griješi, ima nedostataka i oduvijek je griješila, ali ona žuri da se oslobodi svoje pogreške i zablude, pa traži oprosta od Allaha za svoju grešku, udaljava se i distancira od grijeha i kaje zbog počinjene greške. Ovako rade dobre i bogobojazne žene muslimanke:

"Oni koji se Allaha boje, čim ih sablazan šejtanska dodirne, sjete se, i odjednom dođu sebi."[234]

Stoga je Poslanik, s.a.v.s., i rekao svojim ashabima: "Obnovite svoj iman." Rečeno je: "Allahov poslaniče! A kako da obnovimo svoj iman?" Odgovorio je: "Mnogo izgovarajte La ilahe illallah."[235]

Bogobojazna žena muslimanka neprestano se pomaže u jačanju i čišćenju svoje duše putem kontinuiranog ibadeta, zikra, samoobračunavanja, podsjećanja na strah od Allaha i Njegovu kontrolu u svim djelima. Ono što Ga čini zadovoljnim, ona to i radi, a ono što On mrzi, ona izbjegava. Tako ostaje na pravom putu, ne čineći nepravdu, ne skrećući s pravog puta, ne nanoseći nikome nasilje, i ne udaljavajući se s pravog puta.

IZABIRE ČESTITU PRIJATELJICU I OBAVEZNO PRISUSTVUJE DRUŽENJIMA NA KOJIM SE UČI O VJERI

Kako bi dosegla do ovog visokog stupnja, ona izabire sebi dobru, čestitu i bogobojaznu prijateljicu koja će je iskreno voljeti, savjetovati i neće je obmanjivati pri svojim postupcima i govoru. Dobra družbenica ima velikog udjela u pravilnom načinu života mlade muslimanke i njenom vršenju lijepih običaja i uzvišenih vrlina. Družbenica ili pratilja, zapravo je istovjetna slika njenog morala i ćudi:[236]

"Ne pitaj za čovjeka, pitaj za njegovog pratioca
Pa svaki se pratioc na onog koga prati, ugleda."

Druženje s plemenitim ljudima predstavlja dokaz plemenitosti i velikodušnosti onoga ko je s njima:[237]

"Svojim druženjem s plemenitima pripadat ćeš njima
i zato ne pokazuj svoju privrženost drugima."

Zato je i obavezno druženje s dobrim ljudima, kao što je obavezno izbjegavanje loših ljudi:[238]

"Kada si među ljudima, druži se s najboljima.
I ne druži se s propalicama, jer ćeš propast s njima."

Žena muslimanka vodi brigu o tome da prisustvuje druženjima na kojim se odvija razgovor o islamu, njegovoj velikoj ulozi u izgradnji pojedinca, porodice i društva. Trudi se prisustvovati sijelima na kojima prisutne žene uživaju u Allahovoj veličanstvenoj moći, Njegovim blagodatima koje je spustio Svojim stvorenjima, gdje se obavezuju da će se pridržavati Allahovih, dž.š., zapovijedi i kloniti se Njegovih zabrana i da će Mu biti pokorni i ponizni. Na ovakvim i sličnim sijelima duša se čisti, dijelovi tijela bivaju ponizni, čovjek se uzvisuje, a njegovo srce obasjava svjetlo imana.

Zato bi Abdullah bin Revaha, kada bi susreo nekog od ashaba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekao: "Dođite da vjerujemo u Allaha jedan sahat." To je čuo Vjerovjesnik, s.a.v.s.,

pa je rekao: “Allah se smilovao Ibn - Revahi. On, doista, voli sijela na kojima se hvale meleki.”[239]

Mudri halifa Omer el - Faruk, r.a., sklanjao se od poslova hilafeta i obaveza presuđivanja, pa bi uzeo za ruku jednog ili dva čovjeka te bi rekao: “Hajde da povećamo naš iman”, pa su spominjali Allaha, dž.š., (zikr su činili).[240]

Omer, r.a., spadao je među one koji su bili bogobojazni, čestiti i lijepog ibadeta. S vremena na vrijeme osjećao bi potrebu da se uzdigne, te bi ovaj sahat ugrabio iz dunjalučke omče i životnih potreba, kako bi se u njemu osamio i osvježio svoje srce, uzdigao i očistio svoju dušu.

Isto tako, i Muaz bin Džebel, r.a., svojim bi ashabima, koji su prolazili, rekao: “Sjedite s nama da vjerujemo jedan sahat.”[241]

Musliman je odgovoran za jačanje i čišćenje njegove duše i uvijek će težiti naviše i zauvijek će je čuvati od vraćanja naniže:

"Tako mi duše i Onoga Ko je stvori pa joj put dobra i put zla shvatljivim učini, uspjet će samo onaj ko je očisti, a bit će izgubljen onaj ko je na stranputicu odvodi!"[242]

Zato je poželjno da žena muslimanka pravilno izabere prijateljice, okolinu i kružoke, što će oplemeniti i očistiti njenu dušu i učiniti je bogobojaznom pri vršenju njenih djela:

"Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer u želji da naklonost Njegovu zasluže, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovome svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili i koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od raboritosti."[243]

ČESTO IZGOVARA TRADICIONALNE KONSTRUKCIJE I DOVE

Ženi muslimanki u jačanju njene duše, povezivanju njenog srca s Uzvišenim Allahom, pomaže: njeno pamćenje dova prenesenih od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pri činjenju svakog djela za koje je utvrđeno da je Poslanik, s.a.v.s., učio dovu. Od njega, s.a.v.s., prenose se mnoge veličanstvene konstrukcije dova za svaki posao koji bi činio. Pa, tako, imamo dovu pri izlasku iz kuće, dovu pri ulasku u kuću, dovu za početak jela, dovu na kraju jela, dovu prilikom oblačenja nove odjeće, dovu prilikom ležanja u postelji, dovu prilikom ustajanja iz sna, dovu za ispraćaj musafira, dovu za doček musafira... Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije činio ni jedan posao, a da nije proučio dovu, koju bi upućivao Allahu, dž.š., kako bi ga blagoslovio u njegovom trudu, odstranio od njega pogrešku, nadahnuo ga da uradi

onako kako je ispravno, da mu upiše dobro djelo i da ga sačuva od zla. Sve je ovo lahko dostupno i nalazi se hadiskim zbirkama, a potvrđeno je da je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s.[244]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučavao je ashabe ovim veličanstvenim konstrukcijama, dovama i zikrovima, kao što ih je podsticao na njihovo redovno i pravovremeno učenje (izgovaranje).

Bogobojazna žena muslimanka, koja vodi brigu o uzdizanju njene duše, pristupa učenju jednog broja ovih tradicionalnih konstrukcija, ugledajući se na Poslanika, s.a.v.s., i njegove čestite ashabe. Ona će biti ustrajna, onoliko koliko je u mogućnosti, u njihovom ponavljanju u njihovo vrijeme i u njihovim prilikama. Time se njeno srce veže za Uzvišenog Allaha, pročišćava se njena duša, izoštravaju njena čula i povećava njen iman.

Doista, danas savremena žena muslimanka ima najveću potrebu za ovom duševnom opskrbom, kojom opskrbljuje i čeliči svoju dušu, kojom se udaljava od savremenih nedaća, iskvarenosti i degeneracija koje okružuju ženu u mnogim društvima, zalutalim od Allahove upute. To je mnoge žene odvelo u vatru džehenemsku, kao što na to ukazuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojim riječima:

"Pogledao sam u vatru i vidio sam da su njeni stanovnici u najvećem broju žene."[245]

Žena muslimanka, koja je svjesna svoje vjere, vidi (jasno) svoj put, mnogo čini dobra djela kako bi se spasila od ovog strašnog kraja do kojeg ljudski i džinski šejtani, u svakom vremenu i na svakom mjestu, nastoje da dovedu ženu.

ŽENA MUSLIMANKA PREMA SVOJIM RODITELJIMA

POSLUŠNA JE PREMA NJIMA

Ono čime se najviše ističe žena muslimanka jeste njena poslušnost i dobročinstvo prema roditeljima. Islam podstrekava na činjenje dobročinstva prema roditeljima u mnogim jasnim tekstovima iz Kur'ana i sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s. Svaka muslimanka koja čita ove tekstove dužna je pridržavati se uputa koje ti tekstovi sadrže i užurbano činiti dobročinstva prema roditeljima, bez obzira u kakvim se uvjetima i stanju nalazila i bez obzira kakav odnos bio između djevojke i njenih roditelja.

ONA ZNA NJIHOVU VRIJEDNOST I VELIČINU I SVOJE OBAVEZE PREMA NJIMA

Žena muslimanka, učeći Allahovu Knjigu, saznaje na koliko visok stupanj je Allah, dž.š., uzdigao roditelje. To je stupanj koji je čovječanstvo upoznalo tek s ovom vjerom, koja je taj stupanj učinila odmah iza stupnja imana - vjerovanja u Allaha, dž.š., i Njegovog obožavanja.

Jedan iza drugoga slijedili su kur'anski ajeti koji zadovoljstvo roditelja stavljaju odmah nakon Allahovog zadovoljstva, a dobročinstvo prema njima čine glavnom vrijednošću nakon imana - vjerovanja u Allaha, dž.š.:

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima doboročinstvo činite,..."[246]

Stoga, mlada muslimanka, koja je svjesna svoje upute, čini dobročinstvo prema roditeljima više od bilo koje druge djevojke u ovom opstojanju. Njeno dobročinstvo prema roditeljima ne prestaje nakon njenog prelaska kod muža i odlaska u dom njene djece, gdje ona ima svoj bezbrižni, odvojeni i posebni svijet. Naprotiv, ona će nastaviti činiti dobročinstvo svojim roditeljima sve dok je živa. Radit će prema kur'anskoj uputi, kojom se oporučuje da se brine o roditeljima sve do kraja života, a posebno kada im se približi starost, kada dođu do stupnja iznemoglosti, nemoći i duboke starosti, kada najviše budu imali potrebu za lijepim ophođenjem, nježnim osmijehom i lijepom riječju:

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!' - i ne podvikni na njih, obraćaj im se riječima poštovanja

punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci:"Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'" [247]

Svjesna i mudra žena muslimanka, koja je prosvijetlila svoj um kur'anskom svjetlošću, neprestano se susreće s ovim lijepim, božanskim postupkom. Svaki put kada uče kur'anske ajete kojim se preporučuju lijepi postupci prema roditeljima, njeno dobročinstvo i poslušnost prema roditeljima se povećava, kao što se povećava njeno nastojanje da im bude na usluzi i njena predanost u traženju njihovog zadovoljstva, makar i imala muža, kuću, djecu i druge odgovornosti:

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite..." [248]

"Mi smo svakog čovjeka zadužili da bude dobar prema roditeljima svojim..." [249]

"Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi..." [250]

Istraživač koji pomno promatra tekstove koji govore o dobročinstvu prema roditeljima, pronalazi hadise koji idu slijedom ovih ajeta, potvrđujući vrijednost činjenja dobročinstva prema roditeljima. Ti hadisi upozoravaju na neposlušnost prema njima ili, pak, na loše ophođenje prema njima, bez obzira kakvi razlozi bili za to.

Od Abdullaha bin Mes'uda, r.a., prenosi se da je rekao: "Pitao sam Vjerovjesnika s.a.v.s.: 'Koje djelo je najdraže Allahu?' Odgovorio je: 'Namaz u njegovo vrijeme.' Rekao sam: 'A šta onda?' Rekao je: 'Dobročinstvo prema roditeljima.' Rekao sam: 'A šta onda?' Odgovorio je: 'Džihad na Allahovom putu.'"[251]

Poslanik, veličanstveni pedagog, dobročinstvo prema roditeljima učinio je između dva najuzvišenija djela u islamu: namaza u njegovo vrijeme i džihada na Allahovom putu. Namaz je stup vjere, a džihad je vrhunac islama. Kako li je to časno mjesto koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio roditeljima!?

Jedan čovjek došao je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dajući mu prisegu na vjernost u hidžri i džihadu, želeći time zaraditi nagradu kod Allaha, dž.š., Poslanik, s.a.v.s., oklijevao je u tome da li da prihvati njegovu prisegu, pa ga je upitao: "Da li ti je iko od roditelja živ?" Čovjek je odgovorio: "Da. Oboje su živi." Poslanik, je rekao: "I ti želiš nagradu od Allaha, dž.š.!?" Odgovorio mu je čovjek: "Da." Milostivi Poslanik, dobročinitelj rekao je: "Vrati se svojim roditeljima i lijepo postupaj prema njima."[252]

U predanju koji bilježe El - Buhari i Muslim, stoji: "Došao je čovjek i tražio dozvolu od Poslanika, s.a.v.s., da ide u džihad, pa mu je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Da li su živi tvoji roditelji?' Odgovorio je: 'Da.' Rekao je: 'Idi njima i trudi se (oko njih).'"[253]

Poslaniku, vojskovođi, koji je pripremao vojsku za džihad, nije promaklo da svojim nježnim, ljudskim srcem spomene slabost roditelja i njihovu potrebu za sinom, pa je ovog dobrovoljca odvratio od džihada i svojom nježnošću obratio mu pažnju na dobročinstvo prema roditeljima, a bila mu je potrebna svaka ruka koja dobro udara sabljom. Sve je to bilo

predstavljanje opasnosti u dobročinstvu prema roditeljima i lijepom ophođenju prema njima, unutar savršenog, ravnomjernog i jedinstvenog islamskog programa koji je Allah, dž.š., zacrtao kako bi čovjek bio sretan.

Pošto je majka Sa'da bin Ebi - Vekkasa zamjerila njemu na njegovom islamu, rekla mu je: "Ili ćeš odustati od svog islama ili ću gladovati dok ne umrem, pa ćeš se osramotiti kod Arapa; oni će govoriti: 'Ubio je svoju majku.' Odgovorio joj je Sa'd: "Da znaš, tako mi Allaha, kad bi imala stotinu duša i one izlazile jedna po jedna, ne bih odustao od svoga islama." Njegova je majka saburila jedan dan, pa dva dana, a trećeg dana glad ju je savladala, pa se najela. Allah, dž.š., spustio je Kur'an koji je Poslanik, s.a.v.s., učio pred muslimanima, a u njemu se nalazi prijekor Sa'du zbog njegove žestine prema majci u odgovoru koji joj je dao:

***"A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj..."*[254]**

U kazivanju o pobožnjaku Džurejdžu nalazi se velika pouka o važnosti dobročinstva prema roditeljima i ažurnost u pokornosti prema njima. Njegova majka ga je pozvala dok je klanjao, pa je rekao: "Gospodaru moj, moja majka i moj namaz." Izabrao je svoj namaz. Pozvala ga je po drugi put, pa joj nije odgovorio, nego je nastavio sa svojim namazom. Pozvala ga je po treći put, pa joj nije odgovorio, te je ona dovu za njega učinila, da ga Allah ne usmrti dok ne vidi lica prostitutki. Jedna prostitutka je učinila zinaluk sa pastirom, pa je ostala trudna. Pošto se pribojavao razotkrivanja njenog stanja, rekao joj je pastir: "Ako te budu pitali ko je otac novorođenčeta, ti reci: 'Pobožnjak Džurejdž.'" Tako je i rekla. Nasrnuli su ljudi da sruše Džurejdžovu isposničku ćeliju. Sudija je tražio da se dovede na trg. Dok je bio u putu, sjetio se majčine dove, pa se nasmiješio. Kada je stigao do mjesta gdje će se izvršiti kazna, zamolio je da se pričeka dok klanja dva rekata, a zatim je potražio dječaka i prišapnuo mu na uho: "Ko je tvoj otac?" Odgovorio je: "Moj otac je taj i taj "[255]

Ljudi su uzvikivali: "La ilahe llallah" i "Allahu ekber", pa su rekli: "Nanovo ćemo izgraditi tvoju isposničku ćeliju od srebra i zlata." Rekao je: "Ne. Izgradite je nanovo onako kako je bila, od zemlje i blata."

Vjerovjesnik, s.a.v.s., u hadisu koji bilježi El - Buhari, kaže:

"Da je Džurejdž bio učen, znao bi da je njegov odgovor majci preči od ibadeta njegovom Gospodaru."[256]

Zato pravnici smatraju da ako je čovjek u nafila - namazu i pozove ga jedan od roditelja, prekinut će svoj namaz i odgovoriti mu.

U srcima vjernika i vjernica ustalilo se uvjerenje o obaveznosti dobročinstva prema roditeljima, pa su sinovi i kćeri požurili da im čine dobročinstvo, dok su živi, a i kada umru. Mnogobrojni su hadisi koji govore o tome, a neki od njih su slijedeći:

"Žena iz Džuhejne došla je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i rekla mu: 'Moja majka se

zavjetovala da će obaviti hadž, ali ga nije obavila do svoje smrti. Da li da za nju obavim hadž?' Odgovorio je: 'Da. Obavi hadž za nju. Šta misliš, da je tvoja majka imala duga, da li bi ga vratila za nju? Izvršite obavezu prema Allahu, jer je Allah najpreči da se to prema Njemu izvrši.'"[257]

U predanju kod Muslima stoji: "Rekla je: 'Ona je, doista, bila obavezna ispostiti mjesec dana, pa da li da postim za nju?' Rekao je: 'Posti za nju.' Rekla je: 'Ona nije nikad obavila hadž, da li da za nju obavim hadž?' Rekao je: 'Obavi hadž za nju.'"[258]

ČINI DOBROČINSTVO PREMA SVOJIM RODITELJIMA IAKO NISU MUSLIMANI

Vjerovjesnik islama, s.a.v.s., svojim plemenitim uputstvima, uzdiže se do vrhunca čovječnosti preporučujući dobročinstvo i poslušnost prema roditeljima, makar bili pripadnici neke druge vjere. To se vidi iz hadisa koji se prenosi od Esme bint Ebi - Bekr es - Siddik, r.a., koja je pričala:

"Došla mi je majka, a bila je mušrik u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa sam tražila fetvu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., govoreći: 'Došla mi je majka i ona želi da me posjećuje, pa da li da održavam s njome rodbinsku vezu?' Rekao je: 'Da. Održavaj vezu sa svojom majkom.'"[259]

Žena muslimanka, koja je svjesna uzvišenih kur'anskih uputstava i poslaničkih upozorenja, teži tome da bude jedno od Allahovih stvorenja najposlušnijih roditeljima i najljepšeg ponašanja prema njima u svakom vremenu i u svakoj situaciji. Ovako su postupali ashabi i oni koji su ih slijedili u dobročinstvu. Jedan je čovjek upitao Seida bin el - Musejjeba, r.a., govoreći mu: "Ajet koji govori o dobročinstvu prema roditeljima, u potpunosti sam razumio, osim dijela u kojem se kaže: 'I obraćaj im se riječima poštovanja punim'[260], pa kakve su to riječi pune poštovanja?" Odgovorio mu je Seid: "Znači da im se obraćaš riječima kojima se rob obraća svome gospodaru." Ibn - Sirin se obraćao svojoj majci tihim glasom, kao da je bolestan, iz uvažavanja i poštovanja prema njoj.

STRAHUJE OD NEPOSLUŠNOSTI PREMA NJIMA

Zavisno od toga koliko žena muslimanka teži činiti dobročinstvo prema svojim roditeljima, ona toliko i strahuje od zapadanja u grijeh neposlušnosti prema njima. Ona zna kolika je težina ovog grijeha koji se smatra velikim grijehom, kao što poznaje crnu, odvratnu i tmurnu sliku koju su uobličili vjerodostojni tekstovi, vezano za svaku ženu koja je neposlušna prema svojim roditeljima, čije srce je okrutno i hladno. Ta slika potresa njenu uspavanu savjest i pobuđuje njena zaleđena i uspavana osjećanja.

To je slika koja sramoti i ponižava svaku ženu koja je neposlušna prema svojim roditeljima, upoređujući neposlušnost sa širkom prema Allahu, dž.š., kao što se upoređuje dobročinstvo prema njima s imanom prema Allahu, dž.š. Pošto je neposlušnost ružni, ogavni i crni grijeh, uznemirit će dušu iskrene vjernice i navesti je na ono što je ispravno. Neposlušnost prema roditeljima spada u najveće grijehe i najružnije pogreške.

Od Ebu - Bekra Nufej' bin el - Harisa prenosi se da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Želite li da vas upozorim na najveće grijehe?' Ponovio je to tri puta. Rekli smo: 'Da, Allahov poslaniče.' Rekao je: 'Širk (pridruživanje Allahu sudruga) prema Allahu i neposlušnost prema roditeljima.'"[261]

ČINI DOBROČINSTVO PREMA MAJCI, A ZATIM PREMA OCU

Smjernice islama podstrekavaju na dobročinstvo prema roditeljima, a neke od tih smjernica podstrekavaju na pojedinačno dobročinstvo prema majci i prema ocu. Te smjernice sveobuhvatno obavezuju na ravnomjernost, kod sinova i kćeri, prilikom činjenja dobročinstva prema roditeljma, kako dobročinstvo prema jednom ne bi bilo na uštrb drugoga. A neki tekstovi, pak, utvrđuju obaveznost davanja prednosti majci nad ocem u činjenju dobročinstva.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., čovjeka koji je došao da mu da prisegu na džihad, kao što smo prethodno vidjeli, pita: "Da li su živi tvoji roditelji?" Ovo je izvješće o tome da je dobročinstvo prema oba roditelja podjednako obavezno.

U hadisu koji prenosi Esma, r.a., vidjeli smo da joj je naredio da održava vezu sa svojom majkom mnogoboškinjom. Došao mu je čovjek i pitao: "Allahov poslaniče! Ko je najzaslužniji

da mu posvetim svoju pažnju i poštovanje?” Odgovorio mu je plemeniti Poslanik, s.a.v.s.: “Tvoja majka.” Upitao je: “A ko onda?” Rekao je: “Tvoja majka.” Upitao je: “A ko onda?” Rekao je: “Tvoja majka.” Upitao je: “A ko onda?” Odgovorio je: “Tvoj otac.”[262]

U ovom hadisu nalazi se potvrda davanja prednosti majci u odnosu na oca. Ashabi su muslimanima potvrđivali ovo značenje nakon smrti Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Čak je Ibn - Abbas, Hibrul - ummeti (Pero ummeta) i njegov pravnik, dobročinstvo prema majci predstavljao jednim od Allahu najbližih djela. Jedan čovjek mu je došao i rekao: “Zaprosio sam jednu ženu, pa je odbila da se uda za mene. Zaprosio ju je drugi , pa je pristala da se uda za njega. Bio sam ljubomoran, pa sam je ubio. Da li trebam učiniti tevbu - pokajanje?” Upitao je: “Da li ti je majka živa?” Rekao je: “Nije.” Rekao mu je: “Traži oprosta od Allaha, dž.š., i približi Mu se koliko god možeš.” Ata’ bin Jasir, prenosilac ovog hadisa pričao je o Ibn - Abbasu: “Otišao sam i pitao Ibn - Abbasa: ‘Zašto si ga pitao da li mu je majka živa?’ Odgovorio je: ‘Ja, doista, ne znam ni za jedno djelo koje je bliže Allahu, dž.š., od dobročinstva prema roditeljima.’”[263]

Vidimo da El - Buhari u svojoj knjizi “El Edebul - mufredi”, koju započinje poglavljem “Birrul - validejni”, daje prednost poglavlju “Birrul - ummi” (dobročinstvo prema majci) nad poglavljem “Birrul - ebi” (dobročinstvo prema ocu), ostvarujući time sklad i harmoniju unutar ove njegove klasifikacije, kao što obuhvata i sve ono što se nalazi u poslaničkoj uputi.

Časni Kur’an u dušama sinova izaziva veliko zanimanje za dobročinstvo i pokornost prema roditeljima, te stoga i preporučuje brigu o roditeljima. On veliča vrijednost majke u trudnoći i dok doji djete, kao i sve poteškoće koje podnosi u te dvije godine života na najljepši mogući načn. Govori o plemenitom trudu, apsolutnoj nježnosti i nježnoj samilosti:

“Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti.”[264]

Kako je to uzvišen odgoj! Kako je to samilosno usmjeravanje čovjeka! ***“Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim.”*** Zahvalnost je roditeljima u tome što su dobro činili za dijete, a ta zahvalnost slijedi iza zahvalnost prema Allahu, dž.š., što je glavna vrijednost i najbolje djelo. Kako je ovo uzvišen i plemenit stupanj koji je ova vjera odredila za roditelje!

Ibn - Omer svjedoči o čovjeku Jemencu koji je tavafio oko Kabe, nosio svoju majku na leđima i govorio: “Ja sam njena poslušna deva.” “ Nosio sam je više nego što je ona mene nosila. Šta misliš, Ibn - Omere, da li sam joj se odužio?” Odgovorio mu je: “Nisi. Nisi ni koliko za jedan uzdisaj!!”[265]

Omer bin el - Hattab bi svaki put kada bi vidio Jemence, koji su dolazili kao pojačanje muslimanskoj vojsci, pitao da li je među njima i Uvejs bin Amir? I sve tako dok nije došao do samog Uvejsa, te mu je rekao: “Ti si Uvejs bin Amir?” Rekao je: “Da.” Ti si od Murada, a

zatim iz plemena Karen?" Rekao je: "Da." " Imao si gubu i ozdravio si od nje, osim na jednom dijelu koliko dirhem?" Rekao je: "Da." Pitao je: "Ti imaš majku?" Odgovorio je: "Da." Rekao je: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: 'Doći će vam Uvejs bin Amir s pojačanjem iz Jemena, od Murada iz plemena Karen. Imat će gubu i izliječit će se od nje, osim jednog dijela koliko dirhem. Imat će majku i bit će joj poslušan. Kada bi zakleo Allaha, On bi mu zakletvu ispunio. Pa ako uzmogneš da traži oprosta za tebe od Allaha, učini to.' Pa traži oprosta za mene od Allaha", pa je to i učinio. Omer ga tada priupita: "Gdje želiš ići?" Odgovorio je: "U Kufu." Rekao je: "Hoćeš da za tebe pišem njenom namjesniku?" Odgovorio je: "Draže mi je da budem među slabim ljudima."[266]

Do kojeg li je samo stupnja došao Uvejs el - Kareni zbog dobročinstva prema majci, da je čak i Allahov Poslanik, s.a.v.s., preporučio svojim ahabima da traže od njega da učini dovu!

Sve ovo dokazuje koliko je visok položaj na koji je islam uzdigao majčinstvo, kao i davanje prednosti majčinstvu nad položajem očinstva. Islam je predusretljiv prema oba ova stupnja i on daje vrijednost svakom od njih, kao što podstrekava i na činjenje dobročinstva prema njima.

Dunjaluk se osmjehuje djevojci premještajući je u bračnu kuću, u ugodnu sredinu. Ona odlazi mužu i okreće se svom podmlatku, biva zabavljena drugim stvarima pored roditelja, pa manje vodi brigu o njima, manje im čini dobročinstvo i manje ih obilazi.

Ali, mudra i svjesna žena muslimanka daleko je od ovog nemara, jer slijedi kur'ansku preporuku i preporuku časnog hadisa o dobročinstvu prema roditeljima. Ona će se toga pridržavati, neprestano će voditi brigu o njihovom stanju, žurit će da im bude poslušna, da im čini dobročinstvo koliko god može, koliko god ima vremena, koliko joj to uvjeti dozvoljavaju i koliko je god u mogućnosti.

NA LIJEP NAČIN ČINI IM DOBROČINSTVO

Svjesna žena muslimanka, koja se otvorila pred uputom islama, koja je prigrlila njegove primjere, visoke vrijednosti, koja je poslušna svojim roditeljima, koja se na lijep način ophodi prema njima, traži najuzorniji put i najbolji način razgovora s njima kao i ophođenja prema njima. Ona im se obraća s puno poštovanja, uvažavanja i odgoja. Ona ih okružuje svojom brigom, pažnjom i uvažavanjem, pažljiva je i ponizna, kao što je to Gospodar Veličanstveni naredio u Svojoj Plemenitoj Knjizi. Njoj ne promiče riječ koja bi ih uznemirila, ne govori im "uf" niti ih žalosti zbog bilo čega, bez obzira u kakvim se uvjetima nalazili, ona za uzor ima riječi Uzvišenog Allaha:

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite. Kad jedno od njih dvoje, ili oboje, kod tebe starost dožive, ne reci im ni: 'Uh!'- i ne podvikni na njih, obraćaj im se riječima poštovanja punim. Budi prema njima pažljiv i ponizan i reci: 'Gospodaru moj, smiluj im se, oni su mene, kad sam bio dijete, njegovali!'"

Nekad oba roditelja, ili samo jedan od njih, skrenu s pravog puta i puta istine. Dužnost poslušne djevojke muslimanke, u ovakvim i sličnim situacijama, jeste da im na lijep način priđe, da pri tom bude nježna, pažljiva, smirena i odlučna, a ne okrutna niti da ih psuje ili da izađe iz okvira lijepog odgoja. Naprotiv, ona će nastojati da ih uvjeri na najljepši način za koji smatra da je najbolji u ophođenju s njima, a njeno oružje u postizanju cilja jeste sabur, lijepa riječ, nježni osmjeh, jak dokaz i zdravo razmišljanje; i sve to na mudar i učitiv način.

Od djevojke muslimanke traži se svo ovo dobročinstvo prema roditeljma, pa čak i ako su mušrici. Nije joj skriveno da je obavezna da se lijepo ophodi prema njima u njihovm širku. Ona zna da je širk (pripisivanje Allahu druga) jedno od najvećih grijeha, pa i pored toga ona bez dobročinstva prema roditeljima ne zauzima svoje mjesto u čistom i jedinstvenom islamu.

"Mi smo naredili čovjeku da bude poslušan roditeljima svojim. Majka ga nosi, a njeno zdravlje trpi, odbija ga u toku dvije godine. Budi zahvalan Meni i roditeljima svojim, Meni će se svi vratiti. A ako te budu nagovarali da drugog Meni ravnim smatraš, onoga o kome ništa ne znaš, ti ih ne slušaj i prema njima se, na ovom svijetu, velikodušno ponašaj..."[268]

Dobročinstvo prema roditeljima u islamu jeste veličanstvena stvar, jer u sebi sadrži najpouzdanije veze i najčvršće ljudsko porijeklo, kao što su veze između majčinstva, očinstva i potomstva. Ali, ove veze, koje imaju uzvišenu vrijednost, dolaze poslije akaidskih veza. Ako bi roditelji bili mušrici i naredili svome sinu ili kćeri da se prihvate širka, onda im se neće pokoravati u tome, jer nema pokornosti prema stvorenju u neposlušnosti prema Stvoritelju, jer ni jedna veza ne može biti iznad akaidske veze niti ijedno porijeklo iznad vjerskog porijekla. Ali djeca će i dalje biti poslušna prema roditeljima, vodit će brigu o njima i činit će im dobročinstvo.

Žena muslimanka poslušna je svojim roditeljima u svim situacijama. Ona ne oklijeva da ih usreći, da u njihova srca unese radost, onoliko koliko je u mogućnosti. Činit će ono čime je Allah zadovoljan, time što će se, s vremena na vrijeme, brinuti o njihovom stanju, činit će im usluge koje će njihovu dušu razveseliti, često će ih posjećivati, prilazit će im vesela osmijeha, otvorene i ugodne duše, dolazit će s lijepim poklonom koji će ih usrećiti i obraćat će im se lijepim i nježnim riječima.

Ovako treba postupati u njihovom životu. A nakon njihove smrti, dobročinstvo žene muslimanke prema roditeljma produžava se činjenjem dove i dijeljenjem sadake za njih,

obavljanjem onoga što je ostalo iza njih od dugova prema Allahu, dž.š., ili prema ljudima.

Poslušnost i dobročinstvo prema roditeljima jeste jedna plemenita osobina u moralu muslimana i muslimanki. Ova plementa i uznosita moralna osobina treba opstati u njihovom životu, bez obzira šta se desilo u životu, koliko se uzdigle životne vrijednosti, bez obzira koliko se povećale obaveze, poslovi i odgovornosti.

Ova moralna osobina dokaz je osebujne osjećajnosti koja je, hvala Allahu, još uvijek prisutna u mjestima u kojim žive muslimani. Ona je jasni dokaz pokornosti kojom se odlikuju muslimani i muslimanke naspram velike generacije, koja se brinula o materijalnom izdržavanju, koja se žrtvovala i koja se približava završetku života. Ta generacija ima najveću potrebu da joj se kaže utješna riječ, nježan govor, da joj se pruži blaga ruka, drago srce i osmijeh pun nadanja.

Ova moralna osobina čuva čovjeka, bilo da je muškarac ili žena, od toga da se srce ne okameni, da ne presuši nježnost i čuva ga od grijeha nevjerstva i nezahvalnosti. Ona će, napokon, otvoriti čovjeku vrata dženetska.

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOGA MUŽA

BRAK U ISLAMU

Brak u islamu jeste blagoslovljeni ugovor između čovjeka i žene, ugovor kojim biva dozvoljen bračni odnos među njima, čime započinju svoje dugo životno putovanje u ljubavi, jednakosti, slozi, praštanju, gdje svako od njih traži smiraj u drugome, pa u zajedničkom životu nalaze smiraj, nježnost, sigurnost, smirenost i slasti života. Kur'an, a.š., ovu šerijatsku vezu između muškarca i žene opisuje na najljepši mogući način. Iz njega zrači poziv na ljubav, slogu, povjerenje, razumijevanje i milost. Iz njeg se širi miomiris ljubavi, sreće, oduševljenja i nježnosti:

"I jedan od dokaza Njegovih je to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njih smirite, što između vas uspostavlja ljubav i milost; to su, zaista, pouke za ljude koji razmišljaju." [269]

To je veza pokornosti Gospodaru koja ne može biti pouzdanija, koju Gospodar stvara između duša dvoje supružnika muslimana. Jer, oni se sastaju u ljubavi, razumijevanju, međusobnom potpomaganju i savjetovanju. Oni osnivaju muslimansku porodicu koja pruža nježnost, otvara obzorja razuma, vodi duše ka Uputi i lijepom ponašanju s kojim je došao čisti islam. Muslimanska je porodica čvrsta cigla u izgradnji muslimanskog društva, jer su njeni pojedinci članovi koji proizvode, grade, međusobno se pomažu u doboročinstvu i bogobojaznosti, takmiče se i natječu u činjenju dobrih djela.

Dobra žena jeste stup muslimanske porodice, njen čvrsti oslonac i stabilni temelj. Ona je prvi životni užitak u životu čovjeka, pa čak, ona mu je i najbolji užitak u životu, kao što je to rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Ovaj svijet je užitak, a najbolji ovosvjetski užitak je dobra i čestita žena."[270]

Doista je ona najveća Allahova blagodat data čovjeku, jer u njoj nalazi smiraj od životnih nevolja i premorenosti od napora i muka, pa nalazi kod nje rahatluk, utjehu, smiraj i užitak koji se ne može mjeriti ni sa kojim drugim užitkom u čovjekovom životu.

Pa kako onda može žena, koja je najbolji životni užitak, biti uspješna supruga, kako može u svoj svojoj ženstvenosti biti voljena, omiljena i poštovana? Ovo će nam pojasniti sljedeće stranice.

NA LIJEP NAČIN IZABIRE MUŽA

Jedna od počasti koje je islam dao ženi jeste i to što joj daje pravo na izbor muža. Roditelji ne mogu prisiliti svoju kćer da se uda za nekoga koga ona ne želi za muža. Mudra žena muslimanka koristi se ovim pravom, ali se ne odriče savjeta i usmjerenja svojih roditelja, u onome što je za nju korisno pri dolasku prosca, jer njih dvoje imaju više od nje iskustva vezanog za život i ljude. U isto vrijeme, ona se ne zadovoljava time da bude lišena tog prava, zbog nahođenja njenog oca, jer bi prisilio svoju kćer da se uda za čovjeka kojeg ne želi.

Tekstovi koji staju uz stranu žene muslimanke, u ovom osjetljivom pitanju, veoma su mnogobrojni. Imam El - Buhari bilježi od El - Hanse bint Hidam:

"Otac me je dao za svoga bratića, a ja to nisam željela, pa sam se zbog toga žalila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te mi je rekao: 'Dozvoli ono što je tvoj otac učinio.' Rekla sam: 'Ja nemam želje za onim što je učinio moj otac.' Rekao je: 'Idi. Nema mu braka s tobom. Udaj se za onoga kojeg želiš.' Rekla sam: 'Već sam dozvolila ono što je načinio moj otac, ali sam željela da žene znaju da očevi u stvarima njihovih kćeri nemaju ništa...'"[271]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u početku ju je uputio na to da ispuni volju njenog oca, i tako bi trebalo biti u osnovi, jer je poznato koliko očevi vode brigu o sreći svojih kćeri. Ali, kada je vidio da je njen otac želi prisliti da se uda za nekog koga ne želi, dao joj je slobodu izbora i spasio je od samovolje oca koji nasilje čini svojoj kćeri, prisiljavajući je na brak u kojem ne nalazi rahatluk za svoju dušu.

Islam ne zadaje ženi poteškoće niti se zadovoljava time da ona živi s čovjekom kojeg ne voli, jer islam želi da brak bude uspješan, da se gradi na čvrstim temeljima jednakosti među supružnicima, javno i tajno, na bliskosti naravi, običaja, sklonosti i ciljeva. Ako bi se desio neki nedostatak u izgradnji bračne zajednice, ako supružnici ne bi lijepo živjeli, ako bi žena osjećala da nije u stanju da pristupi mužu s iskrenom ljubavlju, odanošću i pokornošću, ako bi se bojala da ne zapadne u grijeh neposlušnosti i suprotstavljanja mužu kojeg ne voli, na njoj je da traži razvod braka. A to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pojasnio kada mu je došla žena Sabita bin Kajsa bin Šemmasa, Džemila, sestra Abdullaha bin Ubejja. Rekla mu je:

"Allahov poslaniče, Sabitu bin Kajsu ne zamjeram ni u vjeri ni u moralu, ali ja mrzim nevjerstvo u islamu."[272]

Rekao joj je Poslanik, s.a.v.s.: "Hoćeš li mu vratiti njegovu bašču?" A njen mehr je bila bašča. Rekla je: "Da." Pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao po njega: "Prihvati bašču i razvedi se od nje."[273]

U Buharijinom predanju od Ibn - Abbasa stoji da je rekla:

"Ja ne zamjeram Sabitu u vjeri niti u moralu, ali ja ga ne podnosim."

Islam štiti dignitet žene, čuva njenu čast, poštuje njenu volju pri izboru čovjeka s kojim će provesti svoj život i ne dopušta da je iko prisiljava na brak s čovjekom kojeg ne želi. Nema boljeg dokaza za to od priče koja govori o Beriri (robinji Abesinki) koja je bila vlasništvo Utbea bin Ebi - Leheba. On ju je prisilio na brak s jednim robom, koji se zvao Mugis, a ona ne bi bila zadovoljna njime da je stvar bila u njenim rukama. Nad njom se sažalila majka vjernika Aiša, pa ju je kupila i oslobodila ropstva.

Ovdje je ova robinja osjetila da je samostalna i da treba odlučiti šta će biti s njenim bračnim životom, pa je od svoga muža tražila razvod braka. Njen muž je išao za njom plačući, a ona ga je odbijala. Da poslušamo i hadis koji bilježi El - Buhari od Ibn - Abbasa, r.a., koji nam pruža sliku slobodne žene, žene koja je odlučna prekinuti svoj brak s čovjekom koga ne voli, kao što nam pruža i komentar Poslanika, s.a.v.s., velikog srca za tu upečatljivu situaciju i njegovo zagovorništvo u toj stuaciji.

Od Ibn - Abbasa, r.a., prenosi se: "Beririn muž bio je rob. Zvali su ga Mugis. Kao da gledam kako ide iza nje i plače toliko da mu se suze slivaju niz bradu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je Abbasu: 'O Abbase! Zar se ne čudiš Mugisovoj ljubavi prema Beriri i Berirnoj mržnji prema Mugisu!?' Pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: 'Kada bi mu se vratila!' Rekla je: 'Allahov poslaniče, da li mi to naređuješ?' Odgovorio je: 'Ja se samo zauzimam.' Rekla je: 'Ja nemam nikakve potrebe za njim.'"[274]

Ovaj osjećajni ljudski prizor ostavio je traga na plemenitog Poslanika: duboka i neskrivena ljubav od muža i čvrsta odbojnost od žene. Nije mu ništa drugo preostajalo do da opomene ženu govoreći: "Kada bi mu se vratila! Pa on je tvoj muž i otac tvoga djeteta." Ovdje žena vjernica traži pojašnjenje: "Da li mi to naređuješ?", tj. da li mi ovim riječima naređuješ, pa, onda mi je to obaveza? Dolazi odgovor Poslanika, veličanstvenog čovjeka, učitelja i zakonodavca: "Ja se samo zauzimam", tj. kažem to radi zauzimanja, a ne radi naredbe, odluke, obaveze ili prisile!

Neka strogi, tvrdoglavi očevi koji nasilje čine svojim kćerima, poslušaju ovu veličanstvenu vjerovjesničku uputu!

Žena muslimanka koja je svjesna svoje vjere ima čvrsta, postojana i mudra mjerila pri izboru muža. Ona se ne zadovoljava ljepotom prirode i izgleda niti njegovim visokim položajem u društvu, njegovim bogatstvom, kao ni drugim sličnim svojstvima kojim se žene obično zadovoljavaju. Ona će se zaustaviti kod njegove vjere i morala, jer su oni temelj uspješne bračne zajednice i najljepši ukras kojim se muž može okititi. Čisti islam tekstualno je stavio u obavezu ova dva svojstva kod prosca, pa ako bi kod njega bila prisutna ova dva svojstva, obavezna je da se uda za njega, a ako ne bi to učinila, propast bi zaslijepila društvo i nastao

bi u njemu fesad:

"Ako vam dođe neko s čijom vjerom i moralom ste zadovoljni, udajte se za njega. Ako to ne učinite, nastat će velika propast i nered na Zemlji."[275]

Kako iskreni mladi musliman ne žudi za zelenim biljem koje raste iz đubriva, a to je lijepa djevojka koja je izdanak lošeg okruženja - tako mudru, svjesnu, mladu muslimanku ne primamljuje mladić koji se zabavlja, koji je nestabilan i koji je lahkouman, pa makar bio lijepog izgleda i elegantne pojave. Nju će interesovati vrijedni mladi musliman koji je svjestan, oštrouman, nježnog srca, čiste uljudnosti i lijepe vjere, morala i ponašanja. Pa, dobroj mladoj muslimanki dolikuje samo dobar mladi musliman, a nevaljala i zalutala djevojka dolikuje samo nevaljalom i zalutalom mladiću. A Uzvišeni Allah rekao je istinu kada kaže:

"Nevaljale žene su za nevaljale muškarce, a nevaljali muškarci su za nevaljale žene; čestite žene su za čestite muškarce, a čestiti muškarci su za čestite žene..."[276]

Ovo ne znači da žena odbacuje lijep izgled i lijepu pojavu i da se zadovoljava ružnoćom i odvratnim i bijednim izgledom. Ona ima pravo - kao što smo već rekli - da se odluči za čovjeka koji ispunjava njenu dušu i istovjetno zadovoljava njena osjetila i čula po svom izgledu i svom sadržaju. Neće odbaciti izgled na uštrb sadržaja, niti će odbaciti sadržaj na uštrb izgleda. Osnova ovog problema jeste da žena muslimanka izabere čovjeka koji će svojom ličnošću u potpunosti ispuniti njenu dušu, osvojiti njeno divljenje i poštovanje. Mudru i svjesnu ženu muslimanku ne zasljepljuje sjaj izgleda niti je to odvraća od viđenja istine i dragocjenosti.

Žena muslimanka zna da čovjek ima pravo na skrbništvo nad ženom, na osnovu kur'anskog teksta:

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje...."[277]

Stoga se ona želi udati za čovjeka kojim će se ponositi zbog njegove brige o njoj i radovati zbog svoje udaje (za njega), a ne da se kaje zbog toga što se udala za njega. Ona želi čovjeka u čiju ruku će staviti svoju ruku, kako bi se zaputili ka izvršenju njihove zadaće u ovom životu, ka izgradnji muslimanske porodice, uzgajanju čistih generacija i odgoju razboritih umova, srca i osjećaja pod okriljem razumijevanja, ljubavi i harmonije, a ne da im na tom njihovom putu prave nesklad i poteškoće u ponašanju, oprečnosti karaktera, raznolikost ćudi ili različitost u vjeri. Stoga, te dvije zvijezde kod vjernika i vjernica idu jedna uz drugu na životnom putu vrijedne vjernice kako bi se obavila velika zadaća, koju je Allah, dž.š., učinio ovisnom od čovjeka i učinio je emanetom u dubini duše muškaraca i žena, onako kako je to Kur'an časni zacrtao:

"Muslimanima i muslimankama, i vjernicima i vjernicama, i poslušnim muškarcima i poslušnim ženama, i iskrenim muškarcima i iskrenim ženama, i strpljivim muškarcima i strpljivim ženama, i poniznim muškarcima i poniznim

ženama, i muškarcima koji dijele zekat i ženama koje dijele zekat, i muškarcima koji poste i ženama koje poste, i muškarcima koji o svojim stidnim mjestima vode brigu i ženama koje o svojim stidnim mjestima vode brigu, i muškarcima koji često spominju Allaha i ženama koje često spominju Allaha, Allah je, doista, za sve njih oprost i veliku nagradu pripremio."[278]

Za ispravnost ovog puta i dosezanje do velikog cilja, neophodna je jaka bračna veza, stabilnost porodice i njena izgradnja na ispravnim temeljima dobrog izbora.

Među veličanstvenim ženama muslimankama, koje su se odlikovale snagom ličnosti, uzvišenosti cilja i dalekosežnom izboru muža, svakako spada i Ummu Sulejm bint Milhan. To je žena koja je među prvim ženama ensarijkama primila islam. Bila je udata za Malika bin en - Nadra i rodila mu je sina Enesa. Pošto je primila islam, njen muž Malik bio je nezadovoljan njenim islamom, pa ju je u srdžbi ostavio, a ona je ustrajala u svom islamu. Nakon toga ju je pogodila žalosna vijest o njegovoj smrti, a ona se nalazila u cvijetu svoje mladosti. Sve je to podnosila u ime Allaha. Sa svojim desetogodišnjim sinom Enesom, zaputila se kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ostavila ga da mu služi.

Zaprosio ju je jedan od najboljih mladića Medine, koji se isticao po svojoj muževnosti, bogatstvu i snazi, a to je bio Ebu - Talha, prije nego je primio islam. Bio je čežnjom srca mnogih djevojaka Jesriba zbog svog imetka, mladosti i zbog svoje snage. Mislio je da će Ummu Sulejm letjeti od sreće zbog njega. Ali se iznenadio kada mu je rekla: "O Ebu - Talha, zar ne znaš da je božanstvo koje ti obožavaš drvo koje raste iz zemlje i koje je izradio Abesinac iz tog i tog plemena?" Rekao je: "Znam." Rekla je: "Zar se ne stidiš da učiniš sedždu drvetu koje niče iz zemlje i koje je izradio Abesinac iz tog i tog plemena?" Ebu - Talha je bio uporan, te joj je ponudio skupi mehr i raskošni život. Ali je ona ostala ustrajna na svom stanovištu, te mu je rekla: "O Ebu - Talha! Tako mi Allaha, čovjek kao što si ti ne odbija se, ali ti si čovjek kafir, a ja sam žena muslimanka i nije mi dozvoljeno da se udam za tebe. Ako bi primio islam, to bi ti bio moj mehr, i neću ti tražiti ništa drugo."[279]

Drugog dana stavio ju je na kušnju većim mehrom i obilnijim poklonima. Ummu Sulejm je ustrajala, a njena čvrstina je u njegovim očima povećavala njenu ljepotu, privlačnost, odvažnost i razboritost. Rekla mu je: "Zar ne znaš, o Ebu - Talha, da vaše božanstvo koje obožavate, pravi tesar - rob te i te porodice? Kada biste njime zapalili vatru, izgorio bi?" Njene riječi bile su poput udarca koji je uzdrmao osjećaje kod Ebu - Talhe, te se zapitao: "Da li može Gospodar izgorjeti?" Te je njegov jezik izgovorio riječi šehadeta: "Ešhedu en la ilahe illallah ve ešhedu enne Muhammeden resulullah."

Tada je Ummu Sulejm, dok je sreća oblivala svo njeno biće, rekla svome sinu Enesu: "Ustani Enese i oženi Ebu - Talhu." Enes je doveo svjedoke i teklo je sklapanje braka.

Radost Ebu - Talhe bila je tolika da je svo svoje bogatstvo stavio među ruke Ummu

Sulejm, ali mu se s visine, iskrenih, dragih i nježnih osjećanja,vjernica obratila riječima: “O Ebu - Talha. Ja sam se udala za tebe u ime Allaha i neću ništa osim toga uzeti kao mehr..” Ona je znala da se islamom Ebu - Talhe nije dočepala samo prikladnog i plemenitog muža, nego je zadobila i nagradu od Allaha, dž.š., koja prevazilazi sve ono što se nalazi na dunjaluku od najboljih (crvenih) deva, kao što je to čula od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

“Da Allah pomoću tebe uputi jednog čovjeka, bolje je nego da imaš najbolju stoku.”[280]

Ovako žena muslimanka za primjer uzima veličanstvenu ženu, kao što se ugleda i na žene slične njoj u pitanju čistote imana, snage ličnosti, ispravnog vjerovanja i pravilnog izbora.

POKORNA JE I POSLUŠNA SVOME MUŽU

Mudra žena muslimanka uvijek je poslušna svome mužu u onome što ne predstavlja grijeh. Ona vodi brigu o tome da mu udovolji i da u njegovu dušu ne unese sreću, makar bio i siromah koji se nalazi u teškoj situaciji. Ona ne gunđa zbog stisnute ruke niti se žali zbog tjeskobe koju osjeća zbog kućnih poslova. U historiji islama spominje se jedan broj odabranih žena koje su bile primjer strpljivosti, dobročinstva, velikodušnosti i darežljivosti u služenju svojih muževa i domaćinstava, zbog oskudice i bijede u kojoj su se nalazile. Predvodnica tih uzornih žena je Fatima Ez - Zehra’, kćerka Muhammeda, s.a.v.s., i žena Alije bin Ebi - Taliba, r.a. Žalila se zbog onog šta joj je zadesilo ruke od žrvnja, te joj je jednog dana njen muž Alija bin Ebi - Talib rekao: “Došao je tvoj otac s robljem, pa idi i traži od njega jednu sluškinju.” Otišla je svome ocu, ali joj je stid zabranjivao da ga pita za ono zbog čega je došla. Otišao je Alija i pitao ga za sluškinju njegovoj kćeri, koja je draga njegovom srcu. Ali, Poslanik, nije mogao udovoljiti najdražem stvorenju, a da zapostavi muslimane. Došao je kod kćeri i njenog muža, te im je rekao:

“Hoćete li da vas naučim nečem što je bolje od onoga što ste tražili od mene? Kada pođete leći, proučite 33 puta subhanallah, 33 puta el - hamdu lillah i 34 puta Allahu ekber. To vam je bolje od sluge.”

Oprostio se od njih i otišao, nakon što je u njihove uši i u dubinu njihovih duša ostavio ovu božansku pomoć, uz pomoć koje se zaboravljaju poteškoće i zanemaruju problemi.

Alija, r.a., počeo je redovno učiti Poslanikove, s.a.v.s., riječi, pa je rekao: “Tako mi Allaha, nisam ih izostavio otkako sam ih naučio.” Jedan od ashaba ga je upitao: “Ni u noći Bitke na Sifinu?” Rekao je “ Ni u noći Bitke na Sifinu.”[281]

Esma bint Ebi - Bekr bila je u službi svoga muža i svoga domaćinstva. Njen muž imao je konja kojeg je uređivala, sakupljala mu sijeno, hranila ga, održavala ga, kuhala i donosila iz

daleka zrnevlje na svojoj glavi. Pustimo je da sama priča o svemu ovome, kao što to bilježe El - Buhari i Muslim.

Pričala je: “Udala sam se za Ez - Zubejra, koji nije imao ništa osim svoga konja.” Nastavljala je: “Hranila sam njegovog konja , uređivala sam ga i timarila. Mljela sam zrnevlje za njegovu devu, uređivala sam je, pojila, pripremala za korištenje i kuhala, ali nisam dobro pekla hljeb, pa su mi komšinice ensarijke pekle hljeb, a one su bile iskrene žene.” Nastavljala je: “Donosila sam zrnevlje na svojoj glavi sa Ez - Zubejrove zemlje, koju mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., odredio, a bila je udaljena dvije trećine sahata.” Pričala je: “Jednog dana išla sam sa zrnevljem na glavi, te sam srela Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a s njim je bila i skupina ashaba. Pozvao me je, a zatim rekao: ‘Ih, ih’[282], kako bih iza njega sjela na devu.” Kaže: “Pa sam se postidjela, a i znala sam kolika je tvoja ljubomora”[283] Rekao je: “Tako mi Allaha, tvoje nošenje zrnevlja na glavi gore je od toga da si s njime jahala na devi.” Rekla je: “Nakon toga mi je Ebu - Bekr poslao slugu koji me je poštedio konjušarstva, a time kao da me je oslobodio ropstva.”[284]

Iskrena žena muslimanka prihvata službu svoga domaćinstva i svoga muža, poznajući pravo njenog muža nad njom, a to je veliko, veliko pravo... To je pravo koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., potvrdio riječima:

“Čovjeku ne priliči da učini sedždu nekom drugom čovjeku, a da priliči čovjeku da učini sedždu nekom drugom čovjeku, naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu, zbog veličine njegovog prava nad njom.”[285]

Rekao je i ovo:

“Da sam ikome naredio da učini sedždu drugome, naredio bih ženi da učini sedždu svome mužu.”[286]

Aiša, r.a., pitala je Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

“Ko ima najveće pravo nad ženom?” Odgovorio je: “Njen muž.” Upitala je: “A ko ima najveće pravo nad muškarcem?” Odgovorio je: “Njegova majka.”[287]

Jedna je žena došla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zbog neke potrebe, pa kad je završio s tim što je imala kod njega, rekao je:

“Da li imaš muža?” Odgovorila je: “Imam.” Rekao je: “Pa kakva si mu?” Odgovorila je: “Ne uskraćujem mu njegovo pravo, osim u onome što nisam u stanju.” Rekao je: “Pogledaj gdje se ti nalaziš kod njega. Pa on je, doista, tvoj Džennet i tvoj Džehennem.”[288]

Da li je žena muslimanka, koja čuje ovu vjerovjesničku uputu, u mogućnosti da se žali zbog službe u svom domaćinstvu i kod svoga muža? Ona se, doista, bavi odgovornostima njene kuće, vodi brigu o pravu njenog muža nad njom, a njena duša je ispunjena vedrinom i radošću jer osjeća da ne obavlja teški zadatak od kojeg bi duša bježala i osjećala njegovu težinu. Ona obavlja svoje kućne poslove, znajući da će za njih imati nagradu kod Allaha, dž.š.

Ashabi i oni koji idu njihovim putem upućivali su na ovaj islamski odgoj, a prenosili su ga od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Kada bi vjenčavali ženu za nekog čovjeka, naredili bi joj da ga služi, da vodi brigu o njegovom pravu, te je tako žena muslimanka znala kakva joj je dužnost prema njenom mužu. Briga o mužu i lijepo ophođenje prema njemu postali su moralnim osobinama i karakteristikama kroz sve vijekove. Primjer toga imamo u onome što bilježi hanbelijski pravnik Ibn el - Dževzi u svojoj knjizi "Ahkamun - nisa'i"[289], u kojoj se govori o pobožnom čovjeku koji je mnogo postio i mnogo klanjao. Živio je u dvanaestom stoljeću po Hidžri i zvao se Šu'ajb bin Harb. Htio se oženiti nekom ženom, pa joj je skrušeno rekao: "Ja sam lošeg ponašanja." Lukavo, dovitljivo i ljubazno mu je odgovorila: "Goreg ponašanja od tebe jeste onaj ko te je prisilio na to da budeš lošeg ponašanja." Tako je spoznao da se pred njim nalazi mudra, oštroumna i inteligentna žena, pa joj je odmah rekao: "Onda. Ti ćeš biti moja žena."

Ovo je oštrouman i razborit pogled na lijepo ophođenje koje je ova žena primijenila. Ona je dokazala, čovjeku koji joj je pristupio proseći je, da žena ako razumije mentalitet svoga muža, ako upozna njegove običaje, ono čime je zadovoljan i što ga srdi, sposobna je da pridobije njegovo srce i zadobit će njegovo divljenje. Postojanje bilo kakvog propusta, omogućava puhanje vjetrova neslaganja, koji mute čistotu bračnog života. Žena koja ne poznaje ove činjenice nije podesna da bude uspješna supruga, te svoga muža, svojim neznanjem, nedostatkom i glupošću, dovodi do lošeg morala, pa on biva goreg morala, jer ga je prisilila na taj loši moral.

Inteligentna i mudra žena muslimanka neće se tako ponašati, nego će brinuti o tome da se lijepo ophodi prema svome mužu. Koristit će se svojom inteligencijom, dovitljivošću i razboritošću u svojim lijepim postupcima koji će joj otvoriti zasune na srcima, koji će razveseliti duše. Ona će to činiti, smatrajući da lijepo ophođenje prema mužu ne predstavlja samo društveni moral kojim se ponosi među svojim bližnjim, nego je to vjera za koju će je Allah, dž.š., nagraditi. Ako se bude lijepo ophodila, zadobit će nagradu, a bit će kažnjena ukoliko mu to uskrati.

Najbolji način pokornosti i poslušnosti žene muslimanke prema njenom mužu očituje se u njenom odgovaranju na njegove specifične želje, koje su zakonom propisane. Udovoljavanjem mužu, na najbolji način i u najboljem obliku, iskazuje se užitak bračnog života u okviru zajedničkog života, posjeta, hrane, odjeće, razgovora i drugih sličnih oblika svakodnevnog života. Što god ona više zadovoljava njegove želje, to se sve više njihov zajednički život ispunjava srećom, čistotom i zdravljem. Njihov život biva sve bliži islamskom duhu i uputi.

Svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da je pokornost prema mužu može uvesti u Džennet, kao što nas je o tome obavijestio plemeniti Poslanik, s.a.v.s.:

"Ako žena bude klanjala pet dnevnih namaza, ako bude postila mjesec ramazan, ako bude pokorna svome mužu, ako bude čuvala svoje stidno mjesto, bit će joj rečeno: 'Uđi u Džennet s kojih god vrata želiš.'"[290]

Od Ummu Seleme, r.a., prenosi se da je rekla: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: "Koja god žena umre, a njen muž bude zadovoljan njome, ući će u Džennet."[291]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., zacrtao je svijetlu, jasnu i dragu sliku pobožne, drage, moralne i sretne žene na dunjaluku i na ahiretu:

"Hoćete li da vas obavijestim o vašim ženama u Džennetu?" Rekli smo: "Da, Allahov poslaniče." Rekao je: "To je ona koja mnogo rađa djecu i koja je umiljata, a kada se naljuti, ili kada joj se zlo nanese, ili kada se na nju njen muž naljuti, kaže: 'Ovo je moja ruka u tvojoj ruci. Neću zaspati dok ne budeš zadovoljan.'"[292]

Mudra žena muslimanka zna da je islam koji je obećao obilnu nagradu zbog njene pokornosti prema mužu, i ulazak u Džennet, taj koji prijeti ženi koja je skrenula s puta pokornosti mužu, koja ga odbija i ne mari za njega, kaznom, srdžbom i proklinjanjem od meleka.

El - Buhari i Muslim bilježe od Ebu - Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Kada muškarac pozove svoju ženu u postelju i ona mu se ne odazove, pa on zaspi srdit, proklinju je meleki sve dok ne svane."[293]

U Muslimovom "Sahihu" od Ebu - Hurejrea, r.a., navodi se da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

"Tako mi onoga u Čijoj ruci je moja duša, nema čovjeka koji kada pozove svoju ženu, a ona mu se ne odazove, a da Onaj Koji je na nebesima nije srdit na nju, sve dok on ne bude zadovoljan njome."[294]

Prokletstvo se spušta na svaku odbojnu, svojeglavu i zloćudnu ženu, a neće se prokletstva spasiti ni mrzovoljne, spore žene, kao ni one koje odgađaju:

"Prokleo je Allah one koje odgađaju, žene koje, kada ih muž pozove u postelju, govore: 'Sad ću' , sve dok se ne sklope njegove oči."[295]

Brak u islamu je podjednako radi kreposti muškarca i žene, a nakon toga, na ženi je da odgovori na zahtjeve svoga muža, ako bi šta od nje tražio. Ona se neće služiti ružnim isprikama niti će bježati od njega. Zbog toga se i navode mnogobrojni hadisi koji podstiču na to udovoljavanje njihovim željama, koliko je to ona u mogućnosti, bez obzira na obaveze i kućne poslove, osim ako za to postoji razlog koji joj to zabranjuje i koji to ne omogućava.

U te hadise spadaju i njegove, s.a.v.s., riječi:

"Kada čovjek pozove svoju ženu u postelju, neka mu se odazove, makar bila na samaru deve."[296]

"Kada čovjek pozove svoju ženu iz bilo koje potrebe, neka mu se odazove, pa makar bila kod šporeta."[297]

Stoga je pitanje čestitosti muškarca i njegovo udaljavanje od fitneluka važnije od bilo kojeg drugog posla koji žena može obavljati, jer, islam traži i za muškarca i za ženu jednakost, da žive u čistoj, pročišćenoj i ugodnoj atmosferi koja je udaljena od bilo kakvog uticaja fitneluka i upuštanja u zabranjene užitke. Vrelina strasti se ne može ugasiti niti se može odagnati primisao o širenju harama, osim korištenjem prirodne energije na legitiman, dozvoljen i prirodan način. Na ovo nas upućuje plemeniti Poslanik, s.a.v.s., riječima koje se navode u hadisu koji bilježi Muslim od Džabira, u poglavlju o braku ("En - nikahu"):

"Ako se nekom od vas svidi neka žena koja potakne strast u njegovom srcu, neka ode kod svoje žene i ima snošaj s njome, tako će izbaciti ono što se u njemu nalazi."[298]

Prijetnja ženi na koju je muž srdit, dostiže takav nivo da se od toga prestravi srce svake bogobojazne žene koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan, jer joj neće biti primljen namaz, niti će joj se podići bilo koje dobro djelo na nebesa, sve dok njen muž ne bude zadovoljan njome. To se navodi u hadisu koji se bilježi od Džabira bin Abdullaha, koji kaže:

"Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Trome neće namaz biti primljen, niti će im se podići bilo koje dobro djelo do nebesa: odbjeglom robu, sve dok se ne vrati svome gospodaru, pa svoju ruku stavi u njegove ruke; ženi na koju je muž srdit, sve dok ne bude zadovoljan i pijanici sve dok se ne osvijesti.'"[299]

Pod ljutnjom muža na ženu podrazumijeva se da muž bude u pravu, a da mu se ona suprotstavlja u tome. Nekad se desi i suprotno, pa muž bude nasilnik, ali ta njegova srdžba joj neće nauditi, nego će je Allah, dž.š., nagraditi zbog njene strpljivosti. Od žene se traži da se lijepo ophodi prema svome mužu, da mu bude pokorna u stvarima koje ne predstavljaju nepokornost prema Allahu, dž.š., jer u islamskom pravu nema pokornosti stvorenju u nepokornosti Stvoritelju. O tome govori Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Ženi koja vjeruje u Allaha nije dozvoljeno da bilo koga pusti u kuću, ako on to ne voli; nije joj dozvoljeno da izađe, ako on to ne voli, ne pokorava se ispred njega nikome; nije joj dozvoljeno da se udaljava od njegove postelje niti da mu je uskraćuje. Ako bi on bio taj kome je nepravda učinjena, neka mu priđe sve dok ga ne odobrovolji, pa ako to prihvati, to je dobro za nju i Allah, dž.š., će primiti njenu ispriku i objaviti i ojačati njen dokaz, te ona neće imati nikakva grijeha. A ako on ne bi bio zadovoljan, pa, njena isprika došla je do Allaha."[300]

Pod pokornošću i poslušnošću prema mužu podrazumijeva se da njegova žena - pored ramazana - posti samo uz njegovu dozvolu, da u njegovu kuću pušta samo onoga kome on dozvoli i s kime je on zadovoljan i da troši njegovu zaradu samo njegovom dozvolom. Ako bi potrošila bez njegove naredbe, pola nagrade od toga njemu pripada. Bogobojazna i svjesna žena muslimanka pridržava se ovog šerijatskog propisa koji je odredio Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Ženi, u muževu prisustvu, nije dozvoljeno postiti bez njegove dozvole niti smije koga

pustiti u kuću bez njegove dozvole, a za ono što bez njegove dozvole potroši (dijeleći sadaku), on ima pola nagrade."[301]

U Muslimovom predanju stoji: "Ženi, u muževu prisustvu, nije dozvoljeno postiti bez njegove dozvole niti smije koga pustiti u kuću, kada je on prisutan, bez njegove dozvole. A ono što bez dozvole od zarade njegove potroši (dijeleći sadaku), pa, pola nagrade za to njemu pripada."[302]

Oslonac svemu ovome jeste muževa dozvola i njegovo zadovoljstvo. Ako nešto potroši u cilju davanja sadake i dobrovoljnog priloga bez njegove dozvole, ona za to neće imati nagradu, nego će za to, čak, imati i grijeh. A kada bi željela da iz njegovog imetka nešto potroši u njegovom odsustvu i kada bi znala da bi joj dozvolio i da bi time bio zadovoljan, dozvoljeno joj je, a ako bi znala da joj ne bi dozvolio, onda joj to nije dozvoljeno.

Razumijevanje i harmonija između dvoje supružnika ostvaruje se samo međusobnim usklađivanjem u ovim i sličnim stvarima jer ne priliči ni jednom od njih da nanosi štetu, da uznemirava ili da uskraćuje drugoga. Time bi pokvarili čistotu bračnog života koji islam gradi na ljubavi i milosti, i želi da taj bračni život bude u neprestanoj harmoniji, pažnji i čistoti.

A ako bi muž bio škrtica, ako bi njoj i njenoj djeci uskraćivao opskrbu, na njoj je da bez njegovog znanja iz njegovog imetka na sebe i svoju djecu troši umjereno i onoliko koliko je neophodno. To je Allahov Poslanik, s.a.v.s., preporučio Hindi bint Utbe, Ebu - Sufjanovoj ženi, kada mu je došla i rekla:

"Allahov poslaniče! Ebu - Sufjan je doista škrt čovjek i ne daje mi onoliko koliko je dovoljno meni i mom djetetu, osim ako ne uzmem od njega, a da ne zna." Rekao je: "Uzmi na lijep način onoliko koliko je dovoljno tebi i tvojoj djeci."[303]

Time ju je islam učinio odgovornom za lijepo postupanje pri upravljanju kućnim poslovima.

Odgovorna žena muslimanka zna kakve su njene odgovornosti kojima ju je islam obavezao pri vođenju brige o kući njenog muža i djeteta, jer ju je učinio pastiricom, odgovornom za kuću njenog muža i za njegovo dijete. Islam posebno spominje njenu odgovornost, veličajući je zbog vršenja ove odgovornosti. To nalazimo u hadisu - muttefekun alejhi - u kojem je Poslanik, učinio svakog pojedinca u islamskom društvu odgovornim za ono što se nalazi u njegovom posjedu i što je pod njegovom upravom, kako niko ne bi izbjegao teret odgovornosti, bez obzira da li bio muškarac ili žena:

"Svi ste vi pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado. Vladar je pastir i odgovoran je za svoje stado, čovjek je pastir u svojoj obitelji i odgovoran je za nju, žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado, sluga je pastir u imetku svoga gospodara i odgovoran je za njega. Svi ste vi, dakle, pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado."[304]

Iskrena žena muslimanka neprestano se odlikuje time što je nježna majka prema svojoj djeci i što vodi brigu o svome mužu, a to su lijepa dva svojstva koja se ubrajaju među

najljepša svojstva kojim se žena može okititi kroz sva vremena i na svim mjestima. Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., hvali ta svojstva koja su bila prisutna kod Kurejšijki, a one su predstavljale ideal arapskih žena, po svojoj nježnosti prema djeci i po svojoj brizi o pravu muža u pogledu njegovog imetka, njegovog čuvanja i povjerljivosti u tome, kao i ekonomičnosti u trošenju toga imetka i pažnji da se ne upropasti:

"Najbolje žene koje su jahale na devama jesu žene Kurejšija. One su najnježnije prema djetetu dok je malo i one najviše brinu o mužu i njegovom imetku."[305]

Ovo je vrijedno svjedočanstvo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kojim oko vrata žena Kurejšija stavlja ogrlicu od duševnih vrijednosti koje uvećavaju njihovu ljepotu, vrijednost i sjaj. U ovom svjedočanstvu nalazi se poziv svakoj ženi muslimanki da bude poput njih u svojoj nježnosti prema svojoj djeci i da vodi brigu o svome mužu. Pomoću ova dva veličanstvena svojstva i brak biva uspješnim, usrećuje pojedinca, obogaćuje porodicu i unapređuje društvo.

Doista je velika čast za ženu da oblijeće oko svoga muža, da je zainteresovana i da vodi brigu o njegovim stvarima, ujutro i navečer, da vodi brgu o njegovom kolebanju i njegovoj staloženosti, da mu poklanja svoju nježnost, blagost, intimnost, što će njegov život ispuniti srećom, radošću, smirenošću i sigurnošću. Žena muslimanka ima najbolji primjer u primjeru Aiše, r.a. Ona je pratila Allahovog Poslanika, s.a.v.s., na njegovom putu na Oprosni hadž. Okruživala ga je svojom brigom i pažnjom. Mirisala bi ga prije njegovog oblačenja ihrama i poslije njegovog skidanja ihrama, a prije nego obavi tavaf, tavaful - ifada, mirisala bi ga svojom rukom, a izabirala mu je najljepši miris koji bi mogla naći. O tome se govori u mnogim vjerodostojnim hadisima, koje bilježe El - Buhari i Muslim. U te hadise se ubrajaju i njene riječi:

"Mirisala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., svojom rukom prilikom oblačenja ihrama i kada bi skidao ihrame prije nego tavafi oko Ka'be."[306]

"'Mirisala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ovim svojim rukama kada je oblačio ihrame i kada bi skidao ihrame prije nego tavafi.' I pokazala je na svoje ruke."[307]

Od 'Urvea se prenosi da je rekao: "Pitao sam Aišu, r.a.: 'Čime si mirisala Allahovog Poslanika, s.a.v.s., prilikom oblačenja ihrama?' Odgovorila je: 'Najljepšim mirisom koji bih našla.'"[308]

U Muslimovom predanju od nje se, također, prenosi:

"Mirisala sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada je oblačio ihrame i kada bi skidao ihrame prije nego tavafi, najljepšim mirisom koji bih našla."[309]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je bio u i'tikafu, spustio bi svoju glavu pa ga je Aiša, r.a., češljala i prala je. O ovome govore vjerodostojni hadisi koje bilježe El - Buhari i Muslim od Aiše, r.a. Pričala je:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., kada bi bio u i’tikafu, spuštao bi svoju glavu prema meni pa bih ga češljala. A u kuću nije ulazio osim kad je imao neku ljudsku potrebu.”[310]

“Prala sam glavu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a imala sam menstruaciju.”[311]

Aiša, r.a., pojačava svoju preporuku ženama da se brinu o svojim muževima i da saznaju kakva su prava njihovih muževa nad njima. Ona, čak, ova prava vidi tako velikim, važnim i značajnim da dozvoljavaju ženi da svojim jagodicama na obrazima briše prašinu s nogu njenog muža. To se nalazi u hadisu u kojem kaže:

“O skupino žena! Da znate kakva prava imaju vaši muževi nad vama, svaka žena bi jagodicama svojih obraza brisala prašinu sa stopala svoga muža.”[312]

Ovo je opis koji ukazuje na važnost prava muža nad ženom. Majka vjernika je njime htjela ženskim umovima približiti mjesto muža naspram njegove žene. Željela je iz duša nekih oholih žena i žena koje se uzdižu iznad svojih muževa izvući te osjećaje gorčine, grubosti i nesklada koji često vode do propasti bračnog života ili ga pretvaraju u patnju koja nema granica.

Poslušnost prema mužu i njegovo poštivanje, predstavlja iskonska moralna svojstva u našem ummetu. Ona spadaju u lijepa moralna svojstva koja su vladala u džahilijetu, a koje je islam potvrdio, te su je prenosile generacije muslimana Arapa. Naša arapska tradicija čuva izvanredne tekstove u kojim majke savjetuju svoje kćeri da paze svoje muževe, da im budu poslušne i da ih poštuju. Tako su nastajali vrijedni, veličanstveni društveni principi.

U najljepša i najupečatljivija predanja spada i ovo koje bilježi Abdul - Melik bin Umejr el - Kurešijj, a on je jedan od ljudi iz drugog stoljeća po Hidžri i bio je poznat i po svom znanju. On hadis prenosi od Umame bint el - Haris. Ona je jedna od žena prvakinja koja je poznavala rječitost, stilistiku, mišljenje i intelekt. On prenosi njen savjet, upućen kćeri, koja je na pragu udaje, na veličanstven i prikladan način koji bi se mogao zlatom ispisati.

Pričao je: “‘Avf bin Muhallim eš - Šejbani, a u džahlijetu je bio jedan od arapskih velikodostojnika, udao je svoju kćer Ummu Ijas za El - Harisa bin Amra el - Kendija. Bila je spremljena i pripremljena da mu se odnese te joj je ušla njena majka Umame da je nasavjetuje, pa joj je rekla:

‘Kćeri moja, kada bi se savjet izostavio zbog lijepog bontona ili plemenitog porijekla, bio bi ostavljen u tvom slučaju, ali je taj savjet opomena nemarnom i nepažljivom i pomoć inteligentnome.

O kćeri moja, ako bi žena bila neovisna od muža zbog bogatstva njenog oca i njene jake potrebe za njim, on bi ti najmanje koristio, ali žene su stvorene radi muškaraca, kao što su i oni stvoreni radi njih.

O kćeri moja, ti se rastaješ od okoline na koju si navikla i od gnijezda u kojem si odrasla i izlaziš u boravište koje ne poznaješ i kod muža na kojeg se nisi navikla, a on ti postaje

vladarem zbog svoje vlasti nad tobom. Budi mu sluškinja, bit će ti rob.

Uzmi od mene ovih deset karakteristika koje će ti biti blago i podsjetnik:

prva i druga: skromno saputništvo i ponašanje, lijepim slušanjem i pokoravanjem. Zaista je u skromnosti smiraj srca, a u lijepom slušanju i pokoravanju nalazi se zadovoljstvo Gospodara;

treća i četvrta: ispitivanje područja njegovog nosa i briga za područje njegovog oka. Tako, njegovo oko neće od tebe dočekati nešto ružno, niti će njegov nos od tebe osjetiti bilo šta drugo osim najljepšeg mirisa. A surma je, doista, najljepša prisutna ljepota, a voda je najljepši izgubljeni miris;

peta i šesta: briga o vremenu njegovog jela i tišina prilikom njegovog sna. Doista je žestina gladi plamen, a remećenje sna je srdžba;

sedma i osma: briga o njegovoj porodici i njegovoj djeci i čuvanje njegovog imetka. Čuvanje njegovog imetka postiže se dobrim ekonomisanjem, a briga o njegovoj porodici i njegovoj djeci lijepim ponašanjem;

deveta i deseta: ne otkrivaj njegovu tajnu i ne suprotstavljaj se njegovoj naredbi. Ako bi otkrila njegovu tajnu, ne bi bila sigurna od njegove prevare, ako se ne bi pokorila njegovoj naredbi, raspalila bi srdžbu u njegovim prsima.

Zatim, kćeri moja, čuvaj se toga da u njegovom prisustvu budeš radosna kada je tužan i potištena kada je sretan. Prva karakteristika se ubraja u nedostatak, a druga u vrijeđanje.

Što mu više budeš pridavala važnosti, više će te poštovati. Što se više budeš s njime slagala, više ćeš mu biti pratilja.

Znaj, kćeri moja, ti nećeš doći do onoga što voliš kod njega sve dok svoje zadovoljstvo žrtvuješ radi njegovog i sve dok svoje želje žrtvuješ radi njegovih želja u onome što voliš ili što mrziš, a Allah neka ti je naklonjen i neka te čuva.'"[313]

Ona mu je, zatim, odnesena i imala je posebno mjesto kod njega. Rodila mu je sinove vladare, koji su vladali poslije njega.

Očito je da ovaj savjet u sebi sadrži i obuhvata sve ono što bi se moglo desiti, kao i sva pohvalna moralna svojstva, lijep suživot, oštroumno postupanje i ponašanje. Sve je to neophodno djevojci u bračnom životu, a te karakterisitke pogodne su da budu zakonikom za svaku djevojku kojoj predstoji brak.

Bogobojazna i svjesna žena muslimanka, ako je bogata, njen pogled neće zaslijepiti kušnja koju izaziva imetak, bogatstvo, ekonomska samostalnost koju uživa, nego i dalje vodi brigu o pravima svoga muža, lijepo se ophodi prema njemu, bez obzira na različitost opskrbe i bez obzira koliko iskusila raskoš i bogatstvo. Ona zna da je obavezna zahvaljivati Allahu, dž.š., na toj velikodušnoj opskrbi, kao što zna da je obavezna dijeliti sadaku, čime izražava svoju želju za susretom s Allahom, dž.š. Prva osoba koja je predodređena za njeno prikladno i obilno davanje jeste njen muž, ako je u teškoj situaciji, te će tako time

zaraditi dvije nagrade: nagradu za brigu o rodbini i nagradu za sadaku. O tome govori Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji prenosi Zejneb es - Sekafijje, žena Abdullaha bin Mes'uda, r.a. Ona je pričala:

"Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'O skupino žena, dijelite sadaku (zekat), pa makar i iz vaših nakita.'" Rekla je: "Vratila sam se Abdullahu bin Mes'udu i rekla: 'Ti si čovjek skromne ruke, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da dajemo sadaku. Idi do njega i pitaj ga. Ako za to neću imati nagradu, udijelit ću je nekom drugom pored tebe.' Rekao je Abdullah: 'Naprotiv, idi ti.' Zaputila sam se tako, kad pred vratima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stoji jedna žena ensarijka, koja je imala istu potrebu kod njega kao i ja. A Allahov Poslanik, s.a.v.s., izazivao je strahopoštovanje, pa nam je izašao Bilal, r.a., a mi smo mu rekle: 'Idi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i obavijesti ga o tome da se dvije žene nalaze pred vratima i da su te pitale: da li će imati nagradu za sadaku koju bi dale svojim muževima i jetimima koji se kod njih nalaze? Nemoj ga obavijestiti o tome ko smo mi.'" Pričala je: "I ušao je Bilal kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i pitao ga. Upitao ga je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Ko su njih dvije?' Odgovorio je: 'Jedna žena ensarijka i Zejneb.' Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Koja Zejneb?' Odgovorio je: 'Žena Abdullaha bin Mes'uda.' Onda je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Njih dvije imaju dvije nagrade: nagradu za brigu o rodbini i nagradu za sadaku.'"[314]

U predanju kod Buharije stoji: "Tvoj muž i tvoje dijete najpreči su da im udijeliš sadaku."[315]

Svjesna žena muslimanka neprestano vodi brigu o zahvali na blagodatima u radosti, a ne napušta je strpljenje ako je zadesi neka nevolja. Ona ne zaboravlja Poslanikovo, s.a.v.s., upozorenje, dato općenito ženama, jer je vidio da su žene većinom stanovnici Džehennema. Pa i ti traži utočište kod Allaha i moli da ti ne budeš jedna od njih. To se nalazi u hadisu koji bilježe El - Buharija i Muslim od Ibn - Abbasa, r.a., u kojem se kaže da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "O skupino žena, dijelite sadaku, jer vidio sam vas da ste vi najveći broj stanovnika Džehennema." Rekle su: "A zašto to, Allahov poslaniče?" Rekao je: "Zato što proklinjete i niječete dobročinstvo svojih muževa."[316]

U drugom predanju, također, kod Buharije stoji: "One niječu mužu zahvalu i dobročinstvo. Kada bi nekoj od njih dobro činio cijelog života, a zatim ti nešto zamjerila, rekla bi: 'Nisam nikad od tebe vidjela nekog dobra.'" [317]

U predanju kod Ahmeda kaže se: "Rekao je neki čovjek: 'Allahov poslaniče, zar one nisu naše majke, naše sestre i naše žene?' Rekao je: 'Jesu, ali one, ako im se nešto da, nisu zahvalne, a ako na kušnju budu stavljene, nisu strpljive.'"[318]

Mudra i bogobojazna žena muslimanka ako promisli o ovim vjerodostojnim hadisima koji govore o završetku većine žena na ahiretu, neprestano će biti oprezna, kako ne bi zapala u grijeh nijekanja dobročinstva svoga muža, mnogostrukog proklinjanja, poricanja dobročinstva, zaborava zahvalnosti u rahatluku i gubljenja strpljenja u teškoći. Ona će žuriti

da što više dijeli sadaku na koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podsticao sve žene nadajući se njihovom izbavljenju od tog stravičnog završetka, ka kojem ide većina iskvarenih žena koje ne vode računa o spominjanju Allaha (zikrullah) niti o Sudnjem danu. One koje se odlikuju tim pokuđenim svojstvima bit će odvedene u Džehennem. Naprotiv, mudra žena muslimanka predstavlja najuzvišeniji primjer poštivanja muža, hvaljenja njegovih vrijednosti, spominjanja njegovih karakteristika i širenja njegovih lijepih osobina. Ovo je vrijedna osobina odane žene muslimanke koja poštuje prava i ne zaboravlja dobrotu dobročinitelja.

U historiji žene muslimanke nalaze se neprolazni primjeri koji zrače odanošću, priznavanjem dobrote i isticanjem lijepih karakterstika muža. Neke od njih bilježi historija o Esmi bint Umejs, a ona je jedna od veličanstvenih žena u islamu, jedna od plemenitih muhadžirki. Udavala se za Džafera bin Ebi - Taliba, zatim za Ebu - Bekra es - Siddika, a nakon njega za Aliju, Allah bio zadovoljan svima njima. Jednom prilikom su se njena dva sina Muhammed bin Dža'fer i Muhammed bin Ebi - Bekr međusobno hvalili. Svaki od njih bi govorio: "Ja sam plemenitiji od tebe, a moj otac je bolji od tvog oca." Rekao joj je Alija: "Esma, presudi među njima." Rekla je: "Nisam vidjela arapskog mladića boljeg od Džafera, niti sam vidjela sredovječnog čovjeka boljeg od Ebu - Bekra." Rekao joj je Alija: "Na moj račun nisi ništa ostavila, a da si rekla bilo šta drugo osim onoga što si rekla, osjećao bih odvratnost prema tebi!" Na to je Esma rekla: "Među trojicom dobrih, ti si najslabiji."[319]

Kakva li je to oštroumnost! Kakva li je to inteligentnost u odgovoru! Kakvo li je to umijeće u izražavanju! Svakom od svojih muževa podarila je važnost koju zaslužuje, a i zadovoljila je Aliju, makar i bio najslabiji od njih, jer ih je svu trojicu uvrstila među skupinu odabranih i dobrih ljudi.

ČINI DOBROČINSTVO PREMA NJEGOVOJ MAJCI I POŠTUJE NJEGOVU PORODICU

U dobročinstvo razborite žene muslimanke i u njeno lijepo ponašanje prema mužu ubraja se i dobrota prema njegovoj majci, njeno poštivanje i uvažavanje. To je stoga što žena muslimanka, koja je svjesna svoje vjere, zna da kod muškarca najveće pravo od svih ljudi ima njegova majka, kao što smo to vidjeli u hadisu koji prenosi majka vjernika Aiša, r.a., a koji smo već spominjali. Ona mu pomaže u tome da poštuje svoju majku i da joj čini dobročinstvo time što je i ona poštuje i čini joj dobročinstvo. Ona time čini dobro samoj sebi, a i svome mužu, vodeći računa o dobročinstvu, bogobojaznosti, činjenju dobrih djela koje je Kur'an, a.š., propisao. Ona je u isto vrijeme draga srcu svoga muža koji vrednuje njeno

poštovanje i dobročinstvo prema njegovoj porodici općenito, a posebno prema njegovoj majci. Ništa ne može raspoložiti srce odlučnog, plemenitog čovjeka koji čini dobročinstvo kao kad vidi uspostavljanje veze ljubavi, poštovanja i uvažavanja između njegove žene i njegove majke, a nije ništa mrže srcu plemenitog čovjeka kao kad vidi da su te veze pokidane i prekinute i da se učvrstilo zlo, mržnja, prezir, osvetoljubivost i pakost između njegove žene i njegove majke. Muslimanska porodica koja je zadovoljna vjerovanjem u Allaha, koja je uputom čistog islama prosvijetlila umove i srca svojih članova, daleko je od upadanja u glib ovih džahilijetskih osobina udaljenih od Allahove upute koje se obično gnijezde u sredinama daleko od Allahove upute, daleko od upoznavanja Njegove čvrste i istinite vjere.

Žena muslimanka ponekad biva stavljena na kušnju svekrvom ili općenito članovima muževe porodice koji nemaju lijepe osobine. U ovakvoj situaciji, njena obaveza je da se lijepo ponaša prema njima s mnogo mudrosti, pronicljivosti, na lijep i ljubazan način, dobrim zlo uzvraćajući, kako bi sačuvala ravnomjernost u svom odnosu prema svome mužu i njegovoj rodbini i kako bi udaljila sebe i svoj bračni život od bilo kakvog uticaja poremećaja te ravnoteže, a koji bi se mogao odraziti na njih dvoje.

Neka žena muslimanka ne misli da se samo od nje traži da čini dobročinstvo svome mužu, da vodi brigu o njemu i da se lijepo ophodi prema njemu, a da se ništa od ovoga ne traži i od muža, da on nema nikakva grijeha ako se ružno ponaša prema njoj, ili ako joj uskrati ispunjenje bračnih obaveza.

Veličanstveni islam, koji je uredio bračnu vezu, doista je odredio za svakog muža i ženu određena prava, kao što im je odredio i dužnosti. Tako su dužnosti žene, koje se sastoje u njegovom poštovanju i brizi o njemu, učinjene nasuprot njenih prava kod njenog muža. To su prava koja štite njenu čast, čuvaju njenu ličnost od bilo kakvog izrugivanja, nepažnje, omalovažavanja ili nasilja. Ova njena prava su u stvari dužnosti njenog muža naspram njegove žene. Na njemu je da je poštuje, da vodi brigu o njoj i da se na najbolji način posveti primjeni i sprovođenju tih njenih prava.

Dužnost muža muslimana jeste da se lijepo brine o opskrbi svoje žene, a ovo dobročinstvo će mu se ostvariti, samo ako bude uspješan čovjek u upravljanju svojom kućom i porodicom, u čemu će mu pomoći svojstva muževnosti koja su omiljena kod žene kao što su: snaga ličnosti bez žestine, nježnost bez slabosti, plemenita i uzvišena svojstva, praštanje, popustljivost na ženine sitne pogreške, vješto, razumno i sposobno upravljanje kormilom bračnog života, velikodušnost i darežljivost bez rasipnosti i pretjerivanja, poštivanje ženinih osjećaja i izgradnja osjećaja kod nje za odgovornostima u zajedničkom upravljanju kućnim poslovima, pri odgoju djece i u međusobnom potpomaganju u izgradnji čestite muslimanske porodice, kao što to islam od njih traži.

UMILJAVA SE SVOM MUŽU I BRINE O NJEGOVOM ZADOVOLJSTVU

Razborita i bogobojazna žena muslimanka neprestano iskazuje svoju ljubav prema mužu, brine se o tome da bude sretan i zadovoljan, ničim ne remeti njegov život, ničim ne muti njegovu sreću, govori mu ugodne i radosne riječi, a kloni se ružnog, štetnog i neugodnog govora. Ona mu nameće radosne vijesti, a skriva od njega tužne vijesti, koliko je to u njenoj moći, ili ih odgađa do odgovarajućeg trenutka čime će ublažiti njihov efekat. A ako ne nađe načina da izbjegne tu obavijest o onome što bi ga moglo uznemiriti i ražalostiti njegovu dušu, ona će pribjeći nekom od odgovarajućih načina pomoću kojeg bi s tim vijestima došla do njega, kako bi sebi olakšala, a i da ga ta vijest ne pogodi. Ovo je jedan od načina lijepog ponašanja, razboritosti i oštroumnog postupanja kojim se kiti mudra i prosvijećena žena. A to je najteže, a i među odabranim ženama rijetko koja žena da zna tako postupati.

Vrhunac ovog veličanstvenog stupnja žene muslimanke dostigla je Ummu Sulejm bint Milhan, žena Ebu - Talhe el - Ensarije. Ebu - Talha bio je na putu kada se desio ovaj jedinstveni slučaj. Da se ne navodi u Muslimovom "Sahihu" ubrojali bismo ga u priče i legende. Da poslušamo njenog sina Enesa bin Malika kako kazuje čudnu priču o svojoj majci i o njenom jedinstvenom postupku. Pričao je:

"Ebu - Talhi umro je sin kojeg je imao sa Ummu Sulejm, pa je rekla svojoj porodici: 'Ne govorite Ebu - Talhi o njegovom sinu, sve dok ga ja o tome ne obavijestim.'" Pričao je: "Stigao je, te mu je prinijela večeru, pa je jeo i pio." Nastavljao je: "Dotjerala mu se ljepše nego ikad do tad, te je imao snošaj s njome. Pošto je primijetila da se zadovoljio, rekla je: 'O Ebu - Talha! Šta misliš kada bi narod uzeo pozajmicu članova porodice i oni budu tražili tu svoju pozajmicu, da li imaju pravo da im je zabrane?' Rekao je: 'Nemaju' Rekla je: 'Onda mirno podnesi gubitak svoga sina.'" Pričao je dalje: "On se naljutio i rekao: 'Pustila si me da budem džunub, pa si me onda obavijestila o mome sinu.' Izašao je i otišao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te ga obavijestio o onome šta se desilo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Allah vas blagoslovio u vašoj protekloj noći.'" Enes kaže: "I zatrudnjela je", pa nastavlja: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je na putu, a i ona je bila s njime, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi se vraćao u Medinu s puta, ne bi nikad bez najave bahnuo. Približili su se Medini, a nju su uhvatili porođajni bolovi te je Ebu - Talha bio spriječen, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., je krenuo na put." Pričao je: "Ebu - Talha reče: 'Gospodaru, doista Ti znaš da ja volim izaći s Tvojim Poslanikom, kada on izlazi (iz grada) kao što volim ući s njime kada ulazi. A kao što

vidiš ja sam se zadržao.'" Nastavljao je: " Ummu Sulejm reče: 'O Ebu - Talha! Nije mi onako kao što je bilo. Idi.' I mi smo krenuli." Pričao je dalje: "Zadesili su je porođajni bolovi odmah nakon što su stigli, te je rodila sina. Rekla mi je moja majka: 'O Enese! Niko ga neće zadojiti sve dok ne otiđeš s njime kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' Pošto je svanulo, prihvatio sam ga i zaputio se s njime Allahovom Poslaniku, s.a.v.s." Pričao je: "Našao sam ga a u ruci je držao željezo za žigosanje (deva). Pošto me je ugledao, rekao je: 'Da se nije Ummu Sulejm porodila?' Rekao sam: 'Jeste', te je on ostavio željezo." Nastavljao je: "Prišao sam mu s njime i stavio ga u njegovo krilo. Allahov Poslanik, s.a.v.s., tražio je jednu medinsku adžvu (vrsta hurmi), te ju je žvakao u svojm ustima dok se nije rastvorila, a zatim ju je stavio u djetetova usta, a dijete se je oblizivalo." Pričao je: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: 'Pogledajte kako ensarije vole hurme.'" Pričao je dalje: "Pomilovao je njegovo lice i nadio mu ime Abdullah."[320]

Divna li si, o Ummu Sulejm! Kako je veličanstven tvoj iman! Kako je veličanstvena tvoja strpljvost! Kako je samo velika tvoja vrijednost! Šta ima ljepše od tvoga uljepšavanja mužu i šta ima ljepše od izražavanja tvoje ljubavi prema njemu! Kako si mogla progutati gorčinu tuge koja izjeda tvoje džigerice?! Kako se tvoja ispaćena i izbezumljena duša uzdržala zbog gubitka djeteta, zbog gubitka najdražega, dok si strpljivo i postojano provodila trenutke sa svojim mužem, želeći svojim strpljenjem, mirnim podnošenjem i lijepim postupanjem prema mužu, zaslužiti Allahovo zadovoljstvo?! To je, doista, duboki, iskreni i istiniti iman.

Allah, dž.š., uslišao je Poslanikovu, s.a.v.s., dovu koju je činio za tebe i tvog muža, pa si zanijela te noći. Kada ti je poodmakla trudnoća, vidjela si svoga muža kako se sprema u novu bitku s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., te si prihvatala samo da i tebi, zajedno s njime, pripadne čast džihada u pratnji Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ti si u posljednjim mjesecima trudnoće. Tvoj muž zabrinuo se za tebe zbog teškoće putovanja, njegovih nepredvidivosti, zbog mučnog putovanja i teškoće jahanja na vrelini. Tražio je dozvolu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da i ti izađeš zajedno s njime, pa ti je dozvolio, jer je poznavao snagu tvoje odlučnosti i snagu tvoje ljubavi za džihadom.

Prisustvovala si islamskom veselju povodom osvojenja Meke, a potom i pri iskušenju muslimana na Hunejnu i bila si postojana kao gordi brijeg, zajedno sa svojim mužem i skupinom vjernika koji su bili oko Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a bila si trudna i to u vrijeme u kojem su mnogi junaci bježeći leđa okretali! I sve tako dok Allah, dž.š., nije spustio pobjedu Svome Poslaniku i vjernicima.

Vojska mudžahida noću je stigla do Medine i kada joj se približila, zadesile su te porođajne muke i osjetila si žestoke bolove. Zadržala si se malo sa svojim mužem, ali je tvoj muž u tišini noći dozivao svoga Gospodara, govoreći da on voli izlazak s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kao i ulazak s njime. Porođajni su bolovi kod tebe nestali i o tome si obavijestila

svoga muža i zajedno ste krenuli odmah iza vojske koju ste ugledali. Odmah po dolasku u Medinu, po drugi put su te zahvatile porođajne muke i rodila si sina, kojeg je njegov brat, po majci, Enes odnio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., koji mu je natrljao nepce i nadio mu ime Abdullah. Tako se ostvario blagoslov dove Allahovog Poslanika, s.a.v.s., vezan za ovo novorođenče, jer je od njega poteklo deset odabranih učenjaka.

Nema sumnje da Allah zna za iskrenost tvoga imana, te ti je došla radosna vijest o Džennetu, putem Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ušao sam u Džennet, pa sam čuo bat koraka, te sam upitao: 'Ko je ovo?' Odgovorili su: 'Ovo je El - Gumejsa bint Milhan, majka Enesa bin Malika.'"[321]

U dražesne i oštroumne postupke umiljavanja žene muslimanke svome mužu ubraja se i ono što je majka vjernika Aiša, r.a., rekla Vjerovjesniku, s.a.v.s., pošto se vratio svojim ženama nakon što se bio od njih odvojio jedan mjesec. A bio je rekao: "Neću s njima spavati mjesec dana", zbog silnog gnijeva prema njima. Nakon što je prošlo dvadeset i devet dana, ušao je kod Aiše, r.a., te je počeo od nje. Aiša mu je rekla: "Ti si se zakleo da nam nećeš ući mjesec dana, a mi se sada nalazimo u noći dvadeset i devetog dana. Dobro ih izbroji." Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Mjesec ima dvadeset i devet dana", a taj mjesec je baš imao dvadeset i devet dana.[322]

U riječima majke vjernika Aiše, r.a.: "Nalazimo se u noći dvadeset i devetog dana. Dobro ih brojim", nalazi se iskaz koji ukazuje na vezanost omiljene i drage žene za svoga muža, iščekujući ga iz noći u noć, iz sahata u sahat. U ovim riječima nalazi se izraz ljubavi, dragosti i priraslosti za srce dragog i željenog muža, jer je počeo od nje, prije bilo koje druge njegove žene.

Razborita žena muslimanka, koja iskazuje svoju ljubav prema mužu raspoznaje težnje, želje i običaje njenog muža. Ona vodi računa o njima, koliko je to u njenoj moći, težeći za razumijevanjem i harmonijom unutar bračnog života, sprečavajući dosadu i gunđanje zbog jednoličnosti. Sve ovo čini mudra, svjesna i razborita žena. Prenosi se od Šurejha, koji je bio sudija i pravnik, da se oženio ženom iz plemena Benu - Hanzale. U svojoj prvoj bračnoj noći svako od njih dvoje klanjalo je dva rakata i zamolilo Allaha da im podari svako dobro. Nakon toga Šurejhova je žena pristupila, govoreći: "Ja sam žena strankinja. Ne znam kakvog si ahlaka. Pojasni mi šta voliš, pa ću to raditi, i šta mrziš, te ću se od toga udaljiti. Šurejh je rekao: "Ostala je sa mnom dvadeset godina, nisam je grdio ni u čemu, osim jednom kada sam joj nepravdu učinio."

Islam želi ovakvu poslušnu ženu koja iskazuje svoju ljubav prema mužu, koja se brine o svojoj kući, o svemu onome što se nalazi u njoj, a što pripada njenom mužu, kao što vodi brigu o trajnosti suživota među njima. Ona ne sluša šejtanske vesvese i ružne pomisli koje donosi duša koja nagovara na zlo da od svoga muža potraži razvod braka bez razmišljanja.

Bračni je život najuzvišeniji i najveći ugovor koji raskida svoju vezu zbog neslaganja ili lošeg razumijevanja. Stoga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., slaboj, lahkovjernoj i lahkomislenoj ženi, koja žuri da od svoga muža što prije dobije razvod braka bez ikakvog valjanog pravnog razloga, zabranjuje miris Dženneta, gdje on kaže:

"Svakoj ženi koja traži od svoga muža razvod braka, bez pravnog razloga, zabranjen je miris Dženneta."[323]

NE OTKRIVA NJEGOVU TAJNU

Bogobojazna i čedna žena muslimanka ne širi tajnu svoga muža niti ikome priča o tajnama ili stvarima koje se dešavaju između njih dvoje. To je stoga što je ona svjesna, marljiva žena muslimanka; ona je iznad propadanja na nivo lahkoumnosti, podrugivanja i raspravljanja u bezvrijednim i banalnim razgovorima koji se dešavaju u iskvarenim okruženjima. Njeno je vrijeme, doista, vrednije od toga da ga provodi u ovakvim i sličnim uzaludnim poslovima koje upražnjavaju samo besposleni i banalni ljudi i žene. Pored toga, ona samu sebe nastoji suzdržati od toga da bude među onima koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., opisao kao najgore ljude u riječima:

"Najgori čovjek, kod Allaha, dž.š., na Sudnjem danu bit će čovjek koji se povjerio svojoj ženi i ona se povjerila njemu, pa onda jedno od njih raširilo tajnu svog životnog druga."[324]

Razgovor o onome šta se dešava između čovjeka i žene ubraja se u najružnije otkrivanje tajni, a čine ga samo najgori ljudi. Postoje i tajne čije otkrivanje ne doseže ovaj stupanj neodobravanja i osuđivanja. Ali, u svakom slučaju, ovo razotkrivanje je pokuđeno i ne može se odobriti, jer se čuvanje tajne samo po sebi smatra vrlinom i potpunošću, a njeno otkrivanje ubraja se u nedostatke, pogreške i mahane od kojih je čist samo Poslanik, s.a.v.s. Odavanje razgovora koji je Vjerovjesnik, s.a.v.s., povjerio Hafsi, a ona ga prenijela Aiši, i intrige koje su uslijedile u Poslanikovoj, s.a.v.s., porodici, dovelo je do toga da se Vjerovjesnik, s.a.v.s., odvoji od svojih žena mjesec dana, zbog žestine ljutnje na njih.[325]

O tome Allah, dž.š., govori:

"Kad je Vjerovjesnik jednoj od svojih žena jednu tajnu povjerio, pa je ona odala, a Allah je to njemu otkrio, on joj je bio jedan dio kazao, a ostalo prešutio. I kad je on s tim nju upoznao, ona je upitala: "A ko je to kazao?", on je rekao: "Kazao mi je Onaj Koji sve zna i Kome nije ništa skriveno." [326]

Nakon toga suočio je ove dvije žene s njihovom pogreškom i pozvao ih da učine tevbu i pokaju se, kako bi se njihova srca povratila Allahu, nakon što su se udaljila od Njega. Ako to ne učine, pa, doista, je Allah Taj Koji ga štiti, i Džibril, i čestiti vjernici i meleki:

"Ako vas dvije učinite pokajanje Allahu, pa vi ste bile učinile ono zbog čega je trebalo da se pokajete. A ako se protiv njega udružite, pa Allah je zaštitnik njegov, i Džibril, i čestiti vjernici; najposlije, i svi meleki će mu na pomoći biti."[327]

Iza toga slijedi žestoki napad i strašna i užasna prijetnja da će one izgubiti čast življenja u braku s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ako i dalje ustraju na činjenju ove pogreške:

"Ako vas on pusti, Gospodar njegov će mu dati umjesto vas boljih žena od vas: odanih Allahu, vjernica, poslušnih Allahu, pokajnica, koje se boje Allaha, koje poste, hudovica i djevojaka."[328]

U ovom događaju nalazi se svojstvena uputa ženi muslimanki o vrijednosti ženinog čuvanja muževe tajne i o uticaju ovog čuvanja na smirenost duša i ličnosti i na postojanost porodica. Velika Allahova blagodat data muslimanima posebno, a i cijelom čovječanstvu općenito, sastoji se u tome da je Poslanikov, s.a.v.s., život, privatni i društveni, učinio otvorenom knjigom za njegov ummet i cijelo čovječanstvo. U njoj se mogu pročitati vrijednosti ovog vjerovanja i vidjeti njihovo praktično sprovođenje u stvarnom životu. U njoj se ne nalazi skrivena tajna niti nejasnoća, nego se naprotiv u Kur'anu, a.š., i sunnetu nalaze događaji i stanja koja ljudi obično skrivaju u svom svakidašnjem životu, vodeći računa o njihovom prikrivanju, pa, čak, i u slučajevima ljudske slabosti u kojima čovjek ništa ne može. To su događaji i stanja koja islamski tekstovi izlažu svim ljudima, kako bi iz njih znali šta je istina, a šta je neistina, kako bi znali šta je ispravno, a šta neispravno i kako bi znali šta je pravilno, a šta pogrešno.

Ashabi, r.a., razumjeli su da je cijeli Poslanikov, s.a.v.s., život radi Allaha i pozivanja Njemu, pa zašto da skrivaju i prikrivaju neki dio njegovog života? Oni su razumjeli da događaji, koji se prenose od njega, a vezani su za njegov život, porodicu i žene, predstavljaju praktično sprovođenje onoga što im on naređuje svojim jezikom. Stoga su oni - da ih Allah nagradi svakim dobrom - prenijeli ljudima najpreciznije i najtananije dijelove njegovog, s.a.v.s., života. Ništa im nije promaklo iz njegovog svakodnevnog života, ni malo ni veliko, a da ga nisu zabilježili i prenijeli. Ovo je bilo jedno Allahovo određenje vezano za bilježenje života ovog odabranog Poslanika, ili je, pak, ovo bilježenje preciznih detalja islamskog vjerovanja sprovedenog u njegovom, s.a.v.s., životu. Pored ovog je i sve ono o čemu će Kur'an, a.š., vječiti zapis čovječanstvu, govoriti o životu Poslanika, s.a.v.s., sve dok je nebesa i Zemlje.

STAJE UZ NJEGA I S NJIM UČESTVUJE U ISKAZIVANJU MIŠLJENJA

U Allahove zakone u ovom životu spada i to da čovjek i žena zajedno rade na kultiviranju ovog svemira i upravljanju životnim pitanjima u kojim čovjek ne može bez žene niti žena može bez čovjeka. Zato se i javljaju islamski propisi i smjernice ka njihovoj međusobnoj jednakosti u svemu. Islam preporučuje čovjeku da pomaže svojoj ženi, koliko je to u mogućnosti, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzor je svim muslimanima u svojoj brizi i svom zanimanju za ženu, sve dok ne bi pošao na namaz, kao što to priča majka vjernika Aiša, r.a.[329]

Kao što se u islamu čovjek zanima za ženin posao i uređenje domaćinstva, tako se žena zanima za ovosvjetske poslove i aktivno učestvuje u životu svojim riječima, mišljenjem i djelom.

Historija nam govori o ženi muslimanki koja se borila na Allahovom putu, koja je uz muškarca išla u pohode i bitke, pojila žedne, previjala ranjene, namiještala prelome, zaustavljala krvarenje, podizala borbeni moral i revnost, a nekad učestvovala u ratnim mukama i osjećala vatru borbe. Poskakivala je i kružila između mačeva i kopalja, bila je ustrajna i postojana u trenucima kada su junaci bježali i imala je nekoliko istinskih i iskrenih situacija koje je hvalio Allahov Poslanik, s.a.v.s., a o kojim smo već govorili u prethodnim poglavljima ove knjige.[330]

U životu uopće, ženi muslimanki nije ograničeno učešće u čovjekovoj potpori u ratu, naprotiv, ona je uz čovjeka i u miru, pomaže mu svojim čvrstim stavom, učvršućuje njegovo srce u najtežim trenucima i pruža mu potporu u teškim situacijama.

Historija spominje mnoga imena islamskih velikana koji su slušali savjete svojih žena, a među prvima je Allahov Poslanik, s.a.v.s. On je ponekad postupao po mišljenjju Hatidže, Ummu Sulejm, Aiše i drugih svojih žena. Abdullah bin Ez - Zubejr postupao je po mišljenju svoje majke Esme, El - Velid bin Abdul - Melik postupao je po mišljenju svoje žene Ummul - Benin bint Abdul - Aziz bin Mervan, a Er - Rešid je postupao po mišljenju svoje žene Zubejde kao i mnogi drugi koje historija islama bilježi.

Tako, mudra i svjesna žena muslimanka zna koliko je ogromna odgovornost koju je islam stavio na njena pleća, jer ju je obavezao da lijepo postupa prema svome mužu, da ga okružuje svim onim što zadovoljava njegovu ljudsku prirodu, onim što hrani njegovo srce,

što zadovoljava njegovu dušu, obnavlja njegovu aktivnost i omogućava mu izvršenje njegovog zadatka u ovom životu. Pored toga, ona mu neće uskratiti svoje mišljenje, ako vidi da on ima potrebu za tim mišljenjem, niti oklijeva da stane uz njega, da ga bodri, da ga učvrsti, utješi i posavjetuje.

Prva žena muslimanka, majka vjernika, Hatidža bint Huvejlid najbolji je primjer žene koja je imala uticaja u životu svoga muža. Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., došao joj je na dan prve objave, sav preplašen, uzbuđen, podrhtavala mu je kožica između ramena i vrata, zglobovi su mu se tresli dok je govorio: "Pokrijte me, pokrijte me." Odmah je požurila da mu pomogne i da stane uz njega svojim mišljenjem, ponašanjem i bodrenjem. Da čujemo šta nam majka vjernika Aiša, r.a., priča o početku objave Poslaniku, s.a.v.s., o Hatidžinom veličanstvenom postupku i o njenom primjernom stavu naspram plemenitog Poslanika, s.a.v.s., onako kako to bilježe El - Buhari i Muslim. Pričala je:

"Prvo s čim je počela Objava Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., bilo je u vidu istinitog sna. Sve što bi vidio u tom snu, dolazilo bi poput jutarnjeg svjetla. Kasnije je zavolio samoću. Osamljivao bi se u pećinu Hira. Tu je boravio u pobožnosti i provodio brojne noći u molitvi ne silazeći svojima. Zato bi se, prethodno, snabdio hranom. Kasnije bi se povratio Hatidži i opet snabdio kao ranije i tako dok mu ne stiže Istina, a on u pećini Hira. Melek mu je došao i rekao: 'Uči!' 'Ne znam', odgovorio je." Pričao je: "Zatim me je uzeo k sebi i stisnuo toliko da me je muka spopala, a potom pustio i rekao: 'Uči!' 'Ne znam učiti', rekao sam, a on me opet uze i po drugi put stisnu k sebi da me je muka spopala, pa pusti i reče: 'Uči!' 'Ne znam učiti', rekao sam, a on me opet uze i po treći put stegnu, pa pusti i reče: ***'Uči u ime tvoga Gospodara, Koji je sve stvorio. Stvorio je čovjeka od zgrušane krvi. Uči i poučavaj, a tvoj je Gospodar najmilostiviji.'"***

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., povratio se dršćući, te je ušao kod Hatidže i rekao: 'Pokrijte me, pokrijte me!' Pokrili su ga dok ga strah nije napustio, a onda je obavijestio Hatidžu o onome šta mu se desilo. Rekao je: 'Bojim se za sebe.' Rekla mu je Hatidža: 'Ne boj se! Raduj se! Allah te neće nikada poniziti niti napustiti, jer ti obilaziš rodbinu, istinu govoriš, snosiš teret (pomažući siročad), daješ i pomažeš siromahe, gostoljubiv si i pomažeš(one koji zastupaju) istinu.' Tada se Hatidža s njime zaputila Vereki bin Nevfel bin Esd bin Abdul - Uzza, a on je Hatidžin amidžić, bratić njenog oca, zaputili su se čovjeku koji je još u predislamsko doba primio kršćanstvo. Dobro je pisao arapsko pismo i pisao je iz Indžila na arapskom ono šta je htio da piše, a bio je oronuli starac koji je već oslijepio. Rekla mu je Hatidža: 'O amidžiću! Poslušaj nešto od svoga bratića.' Vereka bin Nevfel je rekao: 'Bratiću moj, šta je to što si vidio?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., obavijestio ga je o onome šta je vidio, te mu je Vereka rekao: 'To je Džibril koji je slan i Musau, a.s. Da sam makar mlad i da budem živ kada te tvoj narod bude izgonio.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., zapitao je: 'A zar će me oni izgoniti?' Vereka mu je odgovorio: 'Hoće. Ni jedan čovjek nije došao s onim s čime si ti došao, a da nije

napadan. Ako doživim tvoje vrijeme (vjerovjesničko), pomoći ću te koliko budem mogao.'"[331]

U ovom tekstu nalazi se veliki dokaz i nepobitni argument savršenstva velike supruge Hatidže, r.a. Ovaj tekst dokazuje staloženost njenog mišljenja, snagu ličnosti, postojanost njenog srca, veličinu njenog poimanja i njene dalekovidnosti. Uočila je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., lijepe moralne osobine, veličanstvenost njegovog karaktera, čistotu njegove duše i ponašanja i sve to je učinilo da bude sasvim sigurna da čovjeka poput Muhammeda, s.a.v.s., Allah, dž.š., nikad neće ražalostiti niti mu se može desiti neka nesreća. Svojom oštroumnošću spoznala je da se iza ove nove situacije koja je zadesila Allahovog Poslanika, s.a.v.s., krije velika stvar za koju je Allah, dž.š., pripremio Svoga Poslanika. Nježnim i slatkim glasom kazivala mu je radosnu vijest ubacujući u njegovo srce povjerenje, sigurnost, smirenost i uvjerenje: "Raduj se i budi postojan. Tako mi Onoga u Čijoj ruci je Hatidžina duša, nadam se da si ti Vjerovjesnik ovoga ummeta." Nakon toga zaputila se, zajedno s njime, do njenog amidžića Vereke bin Nevfela, koji je poznavao Tevrat i Indžil, pa ga je plemeniti Poslanik, s.a.v.s., obavijestio o onome šta je vidio.

Prva majka vjernika Hatidža, r.a., plemenitom je Poslaniku, s.a.v.s., bila istinski pomagač u islamu. Dovoljna joj je čast, ugled i trajan spomen da je ona bila prva koja je povjerovala u Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika, da je bila prva koja je stala uz svog muža Poslanika, s.a.v.s., pomažući i podupirući ga, da mu je pomagala pri podnošenju najžešćih udaraca nasilja i ugnjetavanja koja su doživljavali u početku njegovog poziva u islam i da je s njime podnosila sve nevolje, propasti, nesreće i iscrpljivanja koja bi ga zadesila.

Ibn - Hišam u svom djelu "Es - Sire" kaže: "I Hatidža bint Huvejlid primila je islam, povjerovala je u ono s čime je došao od Allaha i pomagala mu je u tome, a bila je prva koja je povjerovala u Allaha i Njegovog Poslanika, i u ono s čime je došao, a time je Allah, dž.š., olakšao Svome Vjerovjesniku, s.a.v.s. Ne bi slušao nikakvo odbijanje koje bi mrzio niti utjerivanje u laž koje bi ga ražalostilo, Allah, dž.š., mu je pomoću nje sve to odagnao. On joj se povratio i ona ga je učvrstila, umirila, povjerovala mu i olakšavala njegove probleme s ljudima, neka je Uzvišeni Allah obaspe svojom milošću."

Ona je, doista, prva žena koja je potvrdila vjeru islam, koja je istinski ponijela teret potvrde i nema sumnje da ona zaslužuje od Allaha, dž.š., počast, zadovoljstvo i uzdizanje, pa joj je poslao selam po Džibrilu i Muhammedu, s.a.v.s., i obradovao je kućom u Džennetu, kao što se to navodi u hadisu oko kojeg su suglasni Buharija i Muslim, a prenosi se od Ebu - Hurejrea, koji kaže:

"Džibril je došao Vjerovjesniku i rekao mu: 'Allahov poslaniče, evo Hatidža dođe. Ona nosi posudu sa smokom (začinom), ili jelom, ili pićem. Kada dođe kod tebe, prenesi joj selam od Njenog Gospodara i od mene i obraduj je kućom od dragulja u Džennetu, u kojoj nema galame niti buke, a ni posla ni umora.'"[332]

Mudra žena muslimanka napreže svoj razum, duboko razmišlja i savjetuje svoga muža u različitim vremenima i situacijama, u kojim on ima najveću potrebu da ga neko posavjetuje. Stoga, ona i pruža velikodušnu pomoć svome mužu, čineći mu dobročinstvo na lijep način.

U neprolazne događaje, u kojima se istakla žena po ispravnom savjetovanju, jeste i događaj vezan za muslimane prilikom sklapanja primirja na Hudejbiji i stav koji je iznijela majka vjernika Ummu Seleme, r.a., svojom pronicljivošću, mudrošću i oštroumnošću.

Ummu je Seleme šeste godine po Hidžri, pratila Poslanika, s.a.v.s., na putu u Meku kako bi obavili umru. To je putovanje na kojem su Kurejšije spriječile Poslanika, s.a.v.s., i one koji su bili s njime, da uđu u Bejtul - haram. Na tom putovanju odvijalo se sklapanje ugovora na Hudejbijji između Poslanika, s.a.v.s., i Kurejšija. To je ugovor koji je u sebi sadržavao uvjete primirja, po kojim se obustavlja rat na deset godina, u toku kojeg će se ljudi sigurno kretati. Ako neko od Kurejšija dođe Muhammedu, bez dozvole svoga starješine, on će im ga vratiti u Meku, a ako neko od muslimana dođe Kurejšijama, oni ga neće vratiti, kao i to da se muslimani ove godine vrate i ne ulaze u Meku...itd.

Uz pomoć svoje pronicljivosti koja je prosvijetljena Allahovom uputom, Poslanik, s.a.v.s., znao je da se u ovom ugovoru, koji naizgled predstavlja nepravedno primirje za muslimane, nalazi isključivo dobro i velika pobjeda za islam i muslimane.

Ali, ashabi, kada su saznali za tekst ovog ugovora, uznemirili su se i u njemu su vidjeli samo nepravdu i uskraćivanje njihovih prava, a oni su bili pobjednici. O osjećajima ražalošćenih ashaba govori nam Omer bin el - Hattab koji je otišao kod Ebu - Bekra i pitao ga:

“ Zar on nije Allahov Poslanik?” Odgovorio je: “Jeste.”

“ Zar mi nismo muslimani?” Odgovorio je: “Jesmo.”

“ Zar oni nisu mušrici?” Odgovorio je: “Jesu.”

Rekao je: “Zašto mi onda omalovažavamo našu vjeru?”

Ebu - Bekr upozorio ga je, govoreći: “Omere, prihvati to. Ja, doista, svjedočim da je on Allahov Poslanik.” Rekao je Omer: “I ja svjedočim da je on, doista, Allahov Poslanik.”

Omer ga je napustio i otišao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i pitao ga isto što je pitao i Ebu - Bekra. A kada je upitao: “Zašto mi onda omalovažavamo našu vjeru?” Poslanik mu je odgovorio: “Ja sam, doista, Allahov rob i Njegov Poslanik. Neću se suprotstavljati Njegovoj naredbi i On me neće napustiti.”[333]

Omer je uvidio grešku svog strastvenog suprotstavljanja, pa je govorio: “Još uvijek dijelim sadaku, postim, klanjam i oslobađam od ropstva kako bih se iskupio za ono što sam tog dana rekao, strahujući za riječi koje sam izgovorio. Molim Allaha da na kraju sve bude dobro.”[334]

Nakon što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., završio sklapanje ugovora o primirju, naredio je ashabima da ustanu, zakolju kurbane i da obriju svoje glave. Ali, ni jedan čovjek nije to

uradio. Poslanik je to tri puta ponovio, ali niko od njih nije odgovorio na njegovu naredbu. Ušao je kod svoje žene Ummu Seleme i ispričao joj šta je dočekao od ljudi. Ovdje se pokazala njena priroda i ukazala njena oštroumnost, kada je rekla: "Allahov poslaniče, izađi i nemoj se nikom od njih obraćati sve dok ne zakolješ svoj kurban i dok ne obriješ glavu."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslušao je njen savjet, te je uradio onako kako je savjetovala. Pošto su to ashabi vidjeli, brzo su ustali gurajući jedni druge. Zaklali su kurbane i jedni drugima obrijali glave, a čak su se mogli i poubijati zbog velike gužve koju su stvorili.[335]

Nakon toga su se muslimani opametili i sagledali dubinu oštroumnosti plemenitog Poslanika, s.a.v.s., prilikom sklapanja ovog primirja koje je bilo veličanstvena pobjeda, jer je u Allahovu vjeru, nakon ugovora na Hudejbiji, ušlo više ljudi nego što ih je bilo prije sklapanja ugovora. Muslim u "Sahihu" bilježi da je Allah objavio riječi: "Mi ćemo ti dati sigurnu pobjedu", i da je ta pobjeda zapravo primirje na Hudebiji. Allahov Poslanik, s.a.v.s., poslao je po Omera i proučio mu ove riječi, te je on rekao: "Allahov poslaniče! Je li to pobjeda?" Odgovorio je: "Jeste." Nakon toga je Omer bio zadovoljan.[336]

PODSTIČE GA NA TROŠENJE NA ALLAHOVOM PUTU

U stajanje mudre žene muslimanke uz njenog muža ubraja se i njeno podsticanje na to da on dijeli sadaku, da čini dobročinstvo na Allahovom putu, ali da to ne bude raskalašeno i prekomjerno rasipanje imetka, radi uživanja, gluposti i uobraženosti, kao što to primjećujemo kod mnogih neukih i prosječnih žena koje su odlutale od Allahove, dž.š., Upute.

Svjesna, bogobojazna žena muslimanka svome mužu neprestano želi svako dobro, napredak i sreću. Ona ga podstiče na činjenje dobrih djela i bodri ga na što češće činjenje, vjerujući da će podsticanjem svoga muža na činjenje dobrih djela povećati čast na dunjaluku i ogromnu nagradu na ahiretu.

Lijep primjer ženinog podsticanja muža na trošenje imetka na Allahovom putu predstavlja i slučaj Ummu ed - Dahdah pošto joj je muž došao obavještavajući je da je kao sadaku udijelio bašču u kojoj živi ona i njena djeca, kako bi zaradio grozdove[337] u Džennetu. Njen odgovor je bio: "Unosna kupoprodaja, unosna kupoprodaja." O tome je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Kako mnogo grozdova ima Ebu ed - Dahdah u Džennetu", i ponovio je to nekoliko puta.[338]

POTPOMAŽE GA U POKORNOSTI PREMA ALLAHU

U odlike mudre žene muslimanke ubraja se i njeno pomaganje muža u različitim vrstama pokornosti, a osobito u noćnom namazu. Ona mu time čini veliku korist jer ga podsjeća na ono što nije znao, ili mu je mrsko, ili je nemaran, te tako biva uzrokom njegovog, a i svoga ulaska u okrilje Allahove milosti.

Šta ima ljepše od ugodne slike kojom je oslikao Allahov Poslanik, s.a.v.s., dvoje supružnika koji se međusobno potpomažu u pokornosti, koji izražavaju solidarnost u razmjeni dobra i koji ulaze u okrilje Allahove milosti, a to se nalazi u hadisu koji se prenosi od Ebu - Hurejrea, r.a. On kaže: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

'Allah se smilovao čovjeku koji noću ustane i klanja noćni namaz te probudi svoju ženu i ona klanja, a ako ona odbije, popršće je vodom po licu. Allah se smilovao ženi koja ustane i klanja te probudi svoga muža i on klanja, a ako odbije, popršće ga vodom po licu.'"[339]

ISPUNJAVA NJEGOVU DUŠU

Razborita, svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da se, nakon ibadeta njenom Gospodaru, u njena najbolja djela u životu ubraja i to da se uspješno zavuče u srce svoga muža i da ispuni njegovu dušu, kako bi on u dubini svoje duše osjećao da je radostan zbog ženidbe njome, da je sretan i da živi u blagostanju s njome. Koristit će se svojom oštroumnošću kako bi došla do sredstava i uzroka koji otvaraju zasune na srcu njenog muža, kako bi mu se približila s lahkoćom, darežljivošću i radošću, kako bi sjedila na njegovom prijestolju živeći u blagostanju, sreći i zadovoljstvu.

Ona zna da predstavlja najljepši ovosvjetski užitak za čovjeka, kao što se to navodi u hadisu koji se prenosi od Abdullaha bin Amra bin el - Asa, r.a., a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ovaj svijet je užitak, a najbolji ovosvjetski užitak je dobra žena."[340]

Ona ne zaboravlja da je ona čovjekov najljepši ovosvjetski užitak, ni nakon što spozna kako da dospije do srca svoga muža i kako da ispuni njegovu dušu. Ali, ako ne spozna kako da dođe do srca svoga muža i kako da ispuni njegovu dušu, ona će uglavnom predstavljati izvor nesreće, propasti i tegobe za svoga muža. Ovo potvrđuju riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Čovjekovu sreću predstavljaju tri stvar, a i čovjekovu nesreću predstavljaju tri stvari. Čovjekovu sreću predstavljaju: dobra žena, dobro mjesto stanovanja i dobro prevozno sredstvo. Čovjekovu nesreću predstavljaju: loša žena, loše mjesto stanovanja i loše prevozno sredstvo."[341]

Otud ženino lijepo ponašanje prema mužu i njeno približavanje njegovom srcu predstavlja dio vjere, jer je u tome čovjekova čednost i poštenje, čvrstina i stabilnost porodičnih temelja kao i sreća i radost za njih dvoje i njihovu djecu.

Žena po svojoj prirodi voli da osvaja muško srce i u tome nalazi zadovoljenje svoje ženstvenosti, privlačnosti i zavođenja, ali žena muslimanka neće se zadovoljiti ovim sklonostima, težnjama i sredstvima, nego će u osvajanju njegova srca težiti ka Allahovom, dž.š., zadovoljstvu, Koji je lijepo postupanje prema mužu učinio dijelom vjere, a za koje će ona biti odgovorna. Stoga, ona ne oklijeva da upotrijebi sve svoje snage kako bi ispoljila svoju ljubav i naklonost prema mužu, putem lijepog ponašanja, lijepe riječi i kroz omiljen, razborit i unaprijeđen suživot.

ULJEPŠAVA MU SE

Žena se svome mužu uljepšava svim vrstama ukrasa i nakita, kako bi mu bila lijepa, elegantna i izazovna, kako bi obradovala oko svoga muža, kako bi unijela sreću u njegovo srce i kako bi ispunila njegovu dušu radošću i srećom. Ovako su radile žene selefi - saliha, one koje su se povlačile u ibadet svome Gospodaru, one koje su učile iz Njegove Knjige, a njihov predvodnik je majka vjernika Aiša, r.a. Oblačile su zanosne haljine, stavljale su nakit i kod kuće a i na putovanju, uljepšavajući se svojim muževima.

Bekra bint Ukbe došla je kod majke vjernika Aiše, r.a., i upitala je za kanu[343], pa joj je odgovorila: "Plemenito drvo i čista voda." Upitala ju je o depilaciji, pa joj je odgovorila: "Ako imaš muža i u mogućnosti si da iščupaš svoje obrve kako bi ih uljepšala, onda to učini."[343]

Neka zapuštene i nemarne žene čuju uputstva majke vjernika Aiše, r.a., o ukrašavanju svojim muževima i neka znaju da njihovo ukrašavanje treba u prvom redu biti njihovim muževima, a ne njihovim družbenicama, čeljadi i drugaricama. Neka znaju nemarne žene i one koje se ne kite svojim muževima, da su grješnice, jer nisu ispunile jednu od svojih velikih obaveza. Ova njihova nemarnost može biti uzrok odbojnosti njihovih muževa prema njima i uzrok njihovog zagledanja u druge žene.

Žena koju njen muž vidi raščupane i neuredne kose, žutog i blijedog lica, pohabane i bijedne odjeće, ona je, doista, glupa, nerazborita i neposlušna supruga, jer joj ni najmanje ne pomaže to što se nakiti kada joj dolaze gosti, ili kada ide na neku proslavu na kojoj se

iskupljaju žene, a većinom ne mari za svoj izgled niti se ukrašava svome mužu. Smatram da je žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, spašena od ovog nedostatka, jer je poslušna svome mužu, a poslušnost mužu i uskraćivanje njegovog prava ne mogu se naći zajedno u srcu mudre, razborite i omiljene žene muslimanke.

Vjera upućuje ženu da se nakiti i uljepša svome mužu, kako bi on kod nje vidio samo ono što voli. Vjera zabranjuje da se pojavljuje u tamnoj odjeći, odjeći žalosti, duže od tri dana, osim kada žali za svojim mužem. Dozvoljeno joj je da nosi odjeću žalosti za njim četiri mjeseca i deset dana. Potvrdu tome nalazimo u hadisu koji bilježi Buharija od Zejnebe bint Ummu Seleme koja je rekla:

"Ušla sam kod Zejnebe bint Džahš, Vjerovjesnikove, s.a.v.s., žene, nakon što joj je umro brat, pa je zatražila miris, te se namirisala, a zatim rekla: 'Nemam nikakve potrebe za mirisom, osim što sam čula Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje je sa minbera rekao: 'Ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan nije dozvoljeno da žali duže od tri noći, osim za mužem, kada joj je dozvoljeno da žali četiri mjeseca i deset dana.'"[344]

VESELO, RADOSNO I ZAHVALNO GA DOČEKUJE

Ono što razboritu ženu muslimanku uljepšava njenom mužu jeste radost, veselje, ljupkost i prijaznost kojom ispunjava cijeli život svoga muža i čini ga sretnim, radosnim i prijatnim. Kada se vraća svojoj kući, umoran od posla ili iznemogao od intelektualnih napora, ona ga dočekuje veselog lica, razdraganog osmjeha i s ugodnom riječi, odgoneći od njega sve nedaće, onog trena kada je sretne. Ona time nastoji odagnati od njega makar malo njegove nedaće, te, onoliko koliko je u stanju, ispoljava sreću, veselje, prijaznost i ljupkost kako bi u njegovu dušu unijela sreću i radost življenja. Ona mu izražava zahvalnost svaki put kad god prema njoj lijepo postupi, ili kad god joj nešto lijepo pokloni, ili kad učini bilo šta što zaslužuje zahvalnost.

Uslužna, odana i svjesna žena muslimanka ne zna za nezahvalnost, poricanje ili nepovjerenje prema bilo kome, jer je vjera čuva od svega onoga što je vodi u bezdan nedoličnog ponašanja, koje negira i koje je suprotno dobrom i blagonaklonom ponašanju. Pa kako onda da se ponaša prema svom dragom mužu, prema svom pratiocu na njenom dugom putu?

Na osnovu vjerske upute razumjela je riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao: "Allahu ne zahvaljuje onaj ko ne zahvaljuje ljudima."[345]

Iz ove veličanstvene upute shvatila je da svako ko učini neko dobro, ili čini dobročinstvo prema ljudima, zaslužuje zahvalnost, pa, kako onda ona da zanemari, ili da oklijeva u izražavanju zahvalnosti prema svome mužu, a ona sluša Poslanikove, s.a.v.s., riječi:

"Allah neće pogledati u ženu koja ne zahvaljuje svome mužu, a ona ne može bez njega."[346]

SUDJELUJE U NJEGOVOJ RADOSTI I ŽALOSTI

Žena prodire do srca svoga muža i ispunjava njegovu dušu svojim sudjelovanjem u njegovoj radosti i žalosti, u njegovoj tuzi i veselju.

Ona učestvuje u nekim njegovim svakodnevnim hobijima i zanimanjima, kao što su čitanje, sport, slušanje nekih korisnih hadisa itd., kako muž ne bi osjećao da je usamljen u svom uživanju životnih ugodnosti, nego da s njim "životne čaše" ispunjene slašću, razmjenjuje njegova odana, ljupka, vesela i umiljata žena.

U ne samo jednoj utrci između plemenitog Poslanika, s.a.v.s., i Aiše, r.a., nalazi se dokaz da islam podstiče svakog od supružnika na međusobno dijelenje bliskosti životnih užitaka, radosti i sreće. To sudjelovanje ostavlja velikog traga na razvoj bračne naklonosti, stabilnosti njenih temelja i učvršćenje njenih veza.

Kako učestvuje u njegovoj radosti i sreći tako učestvuje i u njegovoj nesreći, žalosti i tuzi. Ona staje uz njega ugodnom, nježnom i umirujućom riječju, ispravnim, zrelim i savjetničkim mišljenjem i nježnom, iskrenom i srčanom saosjećajnošću.

NE GLEDA U DRUGE MUŠKARCE

Bogobojazna žena muslimanka spušta pogled pred drugim muškarcima. Ona ne upravlja pogled prema drugim muškarcima, osim prema svojim mahremima, postupajući po riječima Uzvišenog Allaha:

"A reci vjernicama neka obore poglede svoje..."[347]

Ako bude spuštala svoj pogled pred drugim muškarcima, osim pred mužem, ubrajat će se među one koje preda se gledaju, a to je poželjno ženino svojstvo, koje je drago muškaracima, jer dokazuje čistotu i čednost osjećaja i očuvanost i pouzdanost pogleda. To

je jedno od najljepših svojstava koje se može naći kod čiste i čedne žene muslimanke. Stoga Kur'an Časni, u kontekstu govora o ženama koje će biti u Džennetu i njihovim svojstvima, koja su draga muškarcima, kaže:

***"U njima će biti one koje preda se gledaju, one koje, prije njih, ni čovjek ni džin nije dodirnuo."*[348]**

NE OPISUJE MU DRUGU ŽENU

U moralne osobine razborite žene muslimanke ubraja se i to da ona ne opisuje svome mužu neku drugu ženu, bilo da se radi o njenoj drugarici ili poznanici, jer je to zabranjeno u islamu na osnovu Poslanikovih, s.a.v.s., riječi:

"Neka žena ne pokazuje svoje draži pred drugom ženom, pa da je ona opiše svome mužu kao da on gleda u nju."[349]

Islam želi da se ličnost učvrsti, da se srca smire, da se razdražujuće misli, osjetila i maštanja sputaju, kako bi čovjek živio spokojno, sretno, ne brinući se ni o čemu; lahko izvršavajući obaveze i poslove za koje je stvoren. Muškarac se ne bavi bespredmetnim upoređivanjem između one koja opisuje i one koja se opisuje. On nije izgubio glavu zbog onoga što mu uljepšava njegova mašta u tim poređenjima. Ne uznemirava se niti se kvare njegove sposobnosti i djela zbog beskorisnog i bespotrebnog govora, koji ženu koja takve stvari govori, može odvesti u zabludu, neznanje i grijeh.

OMOGUĆAVA MU MIR, ODMOR I UTOČIŠTE

Svjesna žena muslimanka ne zadovoljava se svojim uljepšavanjem mužu niti svojim sudjelovanjem u hobiju koji voli, nego, također, vodi brigu o tome da mu omogući mir, odmor i utočište u kući, kao što vodi brigu o tome da se njegov pogled zaustavlja na čistoj, urednoj kući u kojoj se vidi red i urednost, da vidi djecu koja su odgojena i čista, da vidi lijepo postavljenu sofru s jelima i svim onim što mu priprema njegova razborta, oštroumna pametna žena, po svom ukusu, sposobnosti i svojim osjećajima. Sve ovo spada u lijepo ponašanje žene muslimanke prema njenom mužu, koje joj islam preporučuje.

Svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da je brak jedan od Allahovih, dž.š., znakova, jer je ženu učinio utočištem, smirajem, spokojem i nježnošću njenom mužu:

***"I jedan od dokaza Njegovih jeste to što za vas, od vrste vaše, stvara žene da se uz njh smirite, i što između vas uspostavlja ljubav i samilost..."*[350]**

To je najdublja veza, koju je Allah, dž.š., stvorio između dvije duše, kako bi uživale smireno, spokojno, stabilno, u onome što je dozvoljeno. Žena, doista, predstavlja utočište, sigurnost i spokoj za čovjeka unutar drage bračne zajednice, pune iskrene ljubavi i natkriljujuće, nježne milosti. Mudra žena muslimanka najbolje razumije ova uzvišena značenja i ona najviše radi na tome da ih pretoči u prisnu, radosnu i sretnu stvarnost.

ONA MNOGO PRAŠTA I VELIKODUŠNA JE

Žena muslimanka mnogo prašta i velikodušna je. Prelazi preko pogrešaka ako se dese od njenog muža; ne pamti ih niti mu ih s vremena na vrijeme napominje. Nema vrline, kojom se otvaraju zasuni čovjekovog srca, kao što je praštanje i velikodušnost, a nema svojstva, koje zatvara vrata čovjekovog srca, kao što je pamćenje grešaka i sitnica, nabrajanje loših postupaka i napominjanje pogrešaka.

Žena muslimanka pridržava se upute vjere koja daje primjer u riječima Uzvišenog: ***"...neka im oproste i ne zamjere! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti?..."***[351]

Ona jedina zaslužuje sjesti na prijestolje srca svoga muža i jedino ona može ispuniti njegovu dušu radošću, srećom i veseljem.

ONA JE MUDRA I SNAŽNE LIČNOSTI

Žena muslimanka, koja je prosvijetljena uputom svoje vjere, ističe se najbolje po jačini svoje ličnosti, svom zrelom razmišljanju i po svom ozbiljnom ponašanju. Ove osobine se nalaze kod žene prije njenog sklapanja braka, jer su one rezultat njenog razumijevanja vjere i poimanja njenog zadatka na ovome svijetu.

Ona je snažne ličnosti pri izboru muža. Njen karakter se ne gubi niti rasplinjuje pred željom njenih roditelja da je skrenu od istine, kao ni pred njihovom željom da je natjeraju da se uda za onog koga ne želi. Njena ličnost, također, ne slabi ni pred muškarcem koji dođe da je zaprosi, bez obzira koliko on bio bogat i ugledan, ako pri sebi nema svojstva muža - istinskog vjernika.

Ona je čvrste ličnosti i nakon udaje. Zato što se odlikuje lijepim moralom, blagim ponašanjem i poslušnošću dragom mužu. Čvrstina njenog karaktera posebno dolazi do izražaja u situaciji koja to traži od nje, a vezana je za njeno uvjerenje i njenu vjeru, kao što smo to vidjeli u slučaju Ummu Sulejm bint Milhan i njenog sina Enesa, koji su se čvrsto držali islama, za razliku od njenog muža Malika bin En - Nadra, koji je ostao u širku odbacujući islam.[352]

To smo vidjeli i u slučaju Ummu Habibe bint Ebi - Sufjan koja je bila čvrsta u svom vjerovanju i u svojoj vjeri, onog dana kada se njen muž Abdullah bin Džahš el - Esdi odmetnuo od islama i prihvatio vjeru Abesinaca.[353]

Čvrstinu ličnosti naziremo i u upornosti Berire da se rastane od svoga muža koga ne voli, i pored Vjerovjesnikovog, s.a.v.s., posredovanja.[354]

Tu čvrstinu vidimo i u traženju razvoda braka žene Sabita bin Kajsa bin Šemmasa, želeći da se razvede od muža koga ne voli[355] i, također, Poslanikovo, s.a.v.s., udovoljavanje njenoj molbi.

U krajnjem slučaju, osnovni poticaji čvrstih stavova ovih odabranih žena, bili su: briga o ispravnosti vjere, čistota vjerovanja i Allahovo, dž.š., zadovoljstvo.

Svaka od njih je u svom životu nastojala činiti samo ono što je dozvoljeno i svaka od njih bojala se da ne zapadne u haram ako bi se udala za čovjeka koji ne vjeruje i ne ispovijeda njenu vjeru ili ako bi uskratila neko pravo mužu koga ne voli, ili ako ne podnosi da živi sa njime. Da nema njene čvrstine karaktera, ličnosti i njenog osjećaja ponosa zbog svoje vjerničke duše, pomirila bi se sa situacijom svog zalutalog muža i izgubila bi se u labirintu njegovih zabluda, ili bi suzbijala gorčinu zbog propasti i nesreće s mužem koga njeno srce ne prihvata. Ovako se ponaša žena muslimanka koja je obasjana uputom svoje vjere, u svakom vremenu i na svakom mjestu.

Čvrstina ličnosti kojom se odlikuje žena muslimanka ne eliminiše od nje njenu specifičnu vrlinu pokornosti prema mužu, njeno lijepo postupanje prema njemu, poštivanje i uvažavanje. Naprotiv, njena čvrstina ličnosti čini je uravnoteženom i mudrom u njenom govoru i postupcima prema mužu. Kod nje nema smetenosti, brzopletosti niti lahkomislenosti, pa čak ni u trenucima srdžbe od koje nije spašena ni jedna bračna zajednica. Žena će se muslimanka suzdržati, držat će povodac na svom jeziku i neće joj promaći ni jedna loša konstatacija koja je vezana za njenog muža, a koja bi mogla povrijediti njegove osjećaje. Ovo je slučaj čvrste, uravnotežene i sabrane ličnosti.

Majka vjernika Aiša, r.a., zauzima počasno mjesto kada je u pitanju ova vrlina u koju se treba ugledati svaka žena muslimanka. Formulacija njene zakletve kojom se zaklinjala Poslaniku, kada je bila zadovoljna, razlikovala se od formulacije zakletve, kada se ljutila na njega, a u svakoj se očitovao odgoj, ukus, poštovanje i uvažavanje. To je primijetio Allahov Poslanik, s.a.v.s., te je, kako ona prenosi od njega, rekao:

"Ja, doista, znam kada si ti sa mnom zadovoljna i kada si na mene ljuta." Rekla je: "A otkud to znaš?" Odgovorio je: "Kada si zadovoljna sa mnom, ti kažeš: "Ne, tako mi Muahmmedovog Gospodara." A kada si ljuta na mene, ti kažeš: "Ne tako mi Ibrahimovog Gospodara." Rekla je: "Da. Tako mi Allaha, Allahov Poslaniče, ja samo izostavljam tvoje ime."[56]

Kako su to visoki standardi odgoja! Kako je to samo iskrena ljubav! Kako je to veličanstven

osjećaj!

Snaga ličnosti majke vjernika Aiše, r.a., najjače se istakla na dan kada je iskušana potvorom. To je iskušenje koje je Allah, dž.š., učinio kušnjom i ispitom Svome Poslaniku, s.a.v.s., i cijelom islamskom ummetu, kako bi time uzdigao jedne, a ponizio druge i kako bi onima koji su na pravom putu povećao njihov iman, a nasilnicima On samo propast povećava.

U ovoj priči ističe se snaga ličnosti Aiše, r.a., koju uzvisuje duboki iman u Allaha, dž.š., i njena uvjerenost da će je samo Allah, dž.š., osloboditi. Ne nalazim ništa ljepše ni jasnije od izlaganja Ibn - Kajjima el - Dževzija u kojem iznosi ovu svijetlu stranicu iskrenog i dubokog imana kojim se kitila majka vjernika, kao i snagu ličnosti, jer je bila sigurna u Allahovu pravednost i nepristrasnost.

Ibn el - Kajjim kaže:

“Potpunost ispita i kušnje iziskivala je obustavu Objave Allahovom Polaniku, s.a.v.s., mjesec dana u vezi s tim pitanjem. Nije mu objavljeno ništa o tom pitanju kako bi došla do izražaja Njegova mudrost koju je odredio, kako bi se pojavila u najljepšem svjetlu, kako bi se iskrenim vjernicima povećao iman, kako bi bili ustrajni u pravednosti, lijepom mišljenju o Allahu, Njegovom Poslaniku, Poslanikovoj porodici i Njegovim iskrenim vjernicima. Nije mu ništa objavljivano zbog toga da bi se povećalo nevjerničko potvaranje i dvoličnjaštvo, kako bi oni Njegovom Poslaniku i vjernicima otkrili svoje tajne. Taj prestanak objave bio je zbog toga da bi se upotpunilo vjerovanje Siddike (Aiše) i njenih roditelja, kako bi se upotpunila Allahova blagodat prema njima, kako bi se pojačala potreba, naklonost i žudnja nje i njenih roditelja za Allahom, dž.š., kako bi se pojačala poniznost prema Njemu, lijepo mišljenje o Njemu, obraćanje za pomoć jedino Njemu, kako bi bilo prekinuto njeno obraćanje za pomoć drugim stvorenjima i kako bi se odrekla traženja pomoći i olakšanja od bilo kojeg stvorenja. Stoga je i došlo do ostvarenja ovog cilja, jer pošto su joj roditelji rekli: “Ustani pred njim”, a Allah, dž.š., je već obznanio njenu nevinost, rekla je: “Tako mi Allaha, neću ustati pred njim, niti pred bilo kim drugim, osim pred Allahom. On je Taj Koji me je oslobodio.”

“Prekid objave na mjesec dana predstavljao je, također, mudrost i u tome što je ovaj slučaj pročišćen i stavljen na probu i što su srca vjernika željno iščekivala ono što će im Allah, dž.š., i Njegov Poslanik, s.a.v.s., objaviti i što su to neizmjerno iščekivali. Objava je bila ono za čim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., imao potrebu, kao i njegova porodica, Es - Siddik i njegova porodica, njegovi ashabi i vjernici. Procvali su poput cvijeća nakon kiše koja padne na zemlju koja ima najveću potrebu za njom. Tako se desilo nešto najljepše i najfinije, čemu su se u potpunosti obradovali, a osjećali su i najveće zadovoljstvo i radost zbog toga. Da je Allah, dž.š., u prvom trenutku otkrio istinu i odmah spustio objavu o tome, promakle bi ove višestruke mudrosti.”

"Isto tako, Allah, dž.š., želio je istaknuti položaj Njegovog Poslanika, s.a.v.s., i njegove porodice kod Njega, kao i Njegovu plemenitost prema njima. Allah, dž.š., htio je da isključi Svoga Poslanika iz ovog slučaja i da ga On sam odbrani i zaštiti, da odgovori njegovim neprijateljima, da ih izgrdi i prekori nečim s čime on (Poslanik, s.a.v.s.) neće imati nikakve veze niti će mu se to pripisati. Naprotiv, tu stvar će samo On razriješiti i 'osvetiti' Svoga Poslanika i njegovu porodicu."

"Cilj je bio da se ovim napakosti Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i tako što će se njegova žena potvoriti. Ne bi bilo podesno da on svjedoči o njenoj nevinosti iako je njegovo znanje ili mišljenje bili približno znanju o njenoj nevinosti, a nikad nije ništa loše mislio o njoj, i to je daleko od njih dvoje, te je, stoga, želeći se opravdati pred onim koji su spletkarili, rekao:

'Ko će me opravdati i pomoći protiv čovjeka koji je, kako sam čuo, povrijedio moju ženu? Tako mi Allaha, ja o svojoj ženi znam samo dobro. Spominju čovjeka koga znam samo po dobru i koji nije ulazio kod moje žene osim sa mnom.'"

Što se tiče pretpostavki koje su svjedočile o nevinosti Es - Siddike, imao ih je više od drugih vjernika, ali zbog savršenstva svoga sabura, postojanosti, dobročinstva, lijepog mišljenja o svome Gospodaru i zbog svog pouzdanja u Njega, zauzeo je stav strpljivosti, postojanosti i pouzdanja u Allaha, dž.š., sve dok nije došla objava koja ga je obradovala i razveselila njegovo srce, objava koja je pokazala njegovom ummetu da njegov Gospodar vodi računa o njemu i da se brine za njega."

"Ko promisli o riječima Es - Siddike, nakon što je objavljena njena nevinost, nakon što su joj roditelji rekli: 'Ustani pred Allahovim Poslanikom, s.a.v.s.', i njenog odgovora: 'Tako mi Allaha, neću ustati pred njim niti ću se zahvaljivati bilo kome osim Allahu' - spoznat će kolika je njena spoznaja, kolika je jačina njenog imana. Spoznat će da ona blagodat očekuje samo od svoga Gospodara, da u takvoj situaciji samo Njemu zahvaljuje, da samo Njemu iskazuje tevhid (jednoću) - saznat će snagu njene odvažnosti i hrabrost u dokazivanju svoje nevinosti. Spoznat će, također, da ona nije učinila ono što iziskuje njeno stajanje na poziciji onoga koji žudi za znanjem i koji ga traži. Zbog sigurnosti u ljubav Allahovog Poslanika, s.a.v.s., rekla je ono što je rekla, ukazujući miljeniku na njegovog miljenika. Naročito u ovakvoj situaciji koja je najbolji način dokazivanja postavila ga je na njegovo mjesto i, tako mi Allaha, niko mu nije bio draži od nje kada je rekla: 'Neću zahvaljivati nikome osim Allahu, On je Taj Koji me je oslobodio.' Radi Allaha je ta njena postojanost, a on (Poslanik, s.a.v.s.) bio joj je najdraže stvorenje i nikako nije mogla bez njega, a srce njenog dragog već mjesec dana bilo je prema njoj odbojno. Nakon toga njegovo zadovoljstvo i prihvatanje iznenadilo ju je, te se nije žurila da ustane pred njim, niti da pokaže sreću zbog njegovog zadovoljstva i njegove blizine i pored jake ljubavi koju je osjećala prema njemu. Ovo je krajnji cilj postojanosti i snage."[357]

Da, to je krajnji cilj postojanosti, čvrstine i snage ličnosti. Svjesna žena muslimanka

ponizna je svome mužu, poslušna, umiljata i pokorna, ali se njen karakter ne rasplinjuje pred njim, makar on bio najdraži i najugledniji od svih stvorenja, dok god je istina na njenoj strani i dok god se pridržava "najčvršće veze" (islama). Majka vjernika Aiša, r.a., predstavlja najveličanstveniji primjer ličnosti žene muslimanke koja se ponosi svojim vjerovanjem i svojom vjerom, koja zna istinu svoga obožavanja Allaha, kao što zna da je samo i jedino On dostojan da se obožava.

Neka ne misli žena muslimanka da ovaj postupak Aiše, r.a., znači superiornost, oholost i odbacivanje onoga čime je muž zadovoljan. Već smo govorili o obavezi poslušnosti žene muslimanke naspram njenog muža, kao što smo govorili o njenoj pokornosti, izražavanju ljubavi prema njemu, njenoj brizi o tome da mu udovolji, kao i o tome da je obavezna da se požuruje u svemu tome, a sve to će činiti povodeći se za naredbom vjere islama. Pouka iz događaja vezanog za majku vjernika Aišu, r.a., sastoji se u: ugledu koji islam daje ženi muslimanki i poštovanju kojim je obasipa, sve dok se pridržava Allahovih propisa i upute njene istinite vjere, dok god primjenjuje njena divna i veličanstvena saznanja. Sve to će njenu ličnost učiniti snažnom, uglednom, plemenitom i mudrom.

Islam je dao ženi muslimanki određena prava, kao što joj je poklonio ugled i poštovanje, na čemu joj pozavidi žena zapada svaki put kada čuje nešto o pravima žene u islamu.[358] Oni koji zagovaraju emancipaciju žene u arapskim zemljama priznaju to, kao što smo to već vidjeli.[359] Mnogi od njih su se odrekli svojih stavova da žena muslimanka ima potrebu za emancipacijom, a među njima je i dr. Neval es - Sa'davi. Novine "Džeridetul - vetanil - 'Kuvejtijjeti", polovinom mjeseca aprila 1989.god. pitale su je:

"Da li smatraš da je Evropa uzor koji treba oponašati i da li je ona model koji treba imitirati?" Odgovorila je: "Ne. Nikada. Evropska žena napredovala je u nekim oblastima, ali je zato zaostala u nekim drugim oblastima. Bračna prava u Evropi čine nasilje prema ženi i to je uzrok nastanka ženskih pokreta za emancipaciju kod njih, a također i u Americi. To su veoma jaki pokreti koji su ponekad i žestoki."

Potom je rekla: "Naša vjera islam dala je prava ženi, više nego sve druge vjere, kao što joj je podarila i ugled i poštovanje, osim u nekim slučajevima kada čovjek iskoristi neke vidove ove vjere kako bi uspostavio klasno, patrijarhalno društvo u kojem bi muškarci gospodarili nad ženama."

Očito je da je ovo patrijarhalna samovolja koju spominje dr. Es - Sa'davi, a načini li muž prema ženi kakvo nasilje i nepravdu, razlog tome je nepoznavanje islama i udaljavanje od njegove upute.

ONA JE JEDNA OD NAJUSPJEŠNIJIH SUPRUGA

Prethodno navedena moralna svojstva žene muslimanke i njene umne, duhovne, društvene i estetske osobenosti, pojašnjavaju nam da je to uspješna žena, pa čak da je ona jedna od najuspješnijih supruga, kao i to da žena muslimanka predstavlja najveću blagodat, sreću i dobro za čovjeka.

Stoga, razumijevajući svoju vjeru prilikom izvršavanja svojih obaveza prema mužu, ona s pravom predstavlja najveći užitak za čovjeka u njegovom životu, jer kad uđe u kuću, dočeka ga širokim i blistavim osmjehom i ugodnim pozdravom, dočekuje ga poput proljeća, uljepšava njegov život lijepom riječju, ljubaznim govorom, savršenim gestom i ugodnom šalom. Dočekuje ga raskošno nakićena, savršene lijepe prirode, u kući koja je čista i uredna, dočekuje ga ugodnim i razdraganim razgovorom, raznovrsnom i ukusnom hranom, čineći sve ono čime će on biti zadovoljan i unoseći radost i veselje u njegovu dušu.

Ona je, doista, pokorna svome mužu, poslušna mu je, iskazuje mu svoju ljubav, vodi brigu o tome da ga zadovolji, ne otkriva njegovu tajnu, staje uz njega u teškim trenucima, potpomaže ga čvrstim stavovima i mišljenjem, upućuje mu iskreni savjet, raduje se njegovoj radosti, žalosti se zbog njegove žalosti, ispunjava njegovu dušu svojom pojavom i svojom nutrinom, ispunjava njegov život srećom, radošću i veseljem, podstiče ga na dobročinstvo u svim njegovim aspektima, podstiče ga da zajedno ustaju na noćni namaz, čini dobročinstvo njegovim roditeljima i poštuje njegovu porodicu i rodbinu. Ona odvraća pogled od muškaraca, čuva se bezvrjednih stvari, naklapanja i ružnog govora, vodi brigu o tome da osigura mir, rahatluk, smiraj i postojanost svome mužu i svojoj djeci. Ona je i snažnog karaktera, a nije grube i neuljudne prirode, nježnih je osjećaja, a nije suviše blaga niti slaba. Kod onoga kome se obraća, izaziva poštovanje i ugled. Ona mnogo prašta i velikodušna je, zaboravlja zlo koje joj je naneseno i odbacuje prezir.

Otud je žena muslimanka s pravom najuspješnija supruga i jedna od najvećih Allahovih blagodati datih čovjeku. Ona je njegov užitak koji se u njegovom životu ne može mjeriti ni s jednim drugim užitkom.

Istinu je rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je rekao:

“Ovaj svijet je užitak, a najbolji ovosvjetski užitak je dobra žena.”[360]

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJE DJECE

UVOD

Neosporno je da su djeca čovjekova zjenica oka, izvor njegove sreće i radost njegovog života. Zbog njih život je sladak, življenje je ugodno, zbog njih se pribavlja opskrba, za njih se vezuju nadanja i pomoću njih se smiruju duše. Ako otac u svojoj djeci vidi pomoć, podršku, umnožavanje potomstva, produžetak i snagu, majka u njima vidi životno nadanje, duševnu utjehu, radost srca, sreću življenja i sigurnost u budućnosti; sve ovo ovisi o lijepom odgoju, pripremanju i formiranju djece za život kako bi bili faktor koji koji će graditi i djelovati, a njihovo dobro će se vraćati njihovim roditeljima, njihovoj zajednici i svim ljudima. Stoga oni postaju ukras na ovom svijetu, kako to Allah, dž.š., kaže:

"Bogatstvo i sinovi su ukras u životu na ovome svijetu..." [361]

Ako se zanemari njihov odgoj, loše formira njihova ličnost (karakter), bit će nesreća za roditelje i prijeteće zlo za društvo i sve ljude.

ONA ZNA ZA SVOJU NAJVEĆU ODGOVORNOST NASPRAM SVOJE DJECE

Žena muslimanka ne zaboravlja da je odgovornost majke u odgoju djece i formiranju njihove ličnosti veća od odgovornosti oca, zbog toga što su djeca blizu majke, što mnogo vremena provode s njom i jer ona precizno zna sva njihova stanja i kretanja u periodu razvoja i u značajnom periodu puberteta, u okviru dječijeg intelektualnog, emocionalnog i djelatnog života.

Žena muslimanka koja je svjesna upute svoje vjere, koja je u stanju da izvrši svoju pedagošku zadaću u životu, svjesna je potpune odgovornosti u odgoju svoje djece, o kojoj Kuran, a.š., govori:

"O vi koji vjerujete, sebe i porodice svoje čuvajte od vatre čije će gorivo ljudi i kamenje biti..." [362]

O njoj govori i plemeniti Poslanik, s.a.v.s., u riječima:

"Svi ste vi pastiri i svaki pastir će biti odgovoran za svoje stado. Vladar je pastir, čovjek je pastir svojoj porodice, žena je pastirica u kući svoga muža i njegove djece. Svi ste vi, dakle, pastiri i svi ćete biti odgovorni za svoje stado."[363]

To je potpuna odgovornost koju je islam "objesio oko vrata" svim živim bićima i nije nikoga izostavio. Islam je, u skladu s tom odgovornošću učinio da su roditelji - a posebno majka - odgovorni da ih odgoje u duhu islama, kao što su odgovorni i za njihov pravilan razvoj koji će se zasnivati na lijepom moralu, o kojem nas je plemenit Poslanik, s.a.v.s., obavijestio da je poslan da ga upotpuni i utvrdi njegovo porijeklo kod ljudi:

"Poslan sam da upotpunim plemenite ćudi. "[364]

Ništa bolje ne ukazuje na veličinu odgovornosti roditelja naspram njihove djece niti na veličinu odgoja njihove djece, koji priliči bogobojaznim muslimanima, od mišljenja učenjaka da svaka kuća čuje Poslanikove, s.a.v.s., riječi: "Naređujte svojoj djeci da klanjaju kada budu imali sedam godina, a kada budu imali deset godina, pa ne budu klanjali, udarite ih..."[365] Svaka kuća u kojoj se odbacuju ove Poslanikove, s.a.v.s., riječi, u kojoj roditelji ne žure da ih primijene i sprovedu na najpotpuniji način, naređujući djeci da klanjaju namaz kada imaju sedam godina, niti ih udaraju ako ga izostave kada imaju deset godina, ta kuća je grješna, nemarna i zapuštena, a roditelji su odgovorni pred Allahom, dž.š., zbog njihovog nemara i zapuštenosti.

Kuća u kojoj živi porodica zapravo je jedna mala zajednica, društvo u kojem se formiraju mentaliteti pojedinaca. U kući se formiraju njihovi umovi, ćudi i stremljenja, dok su oni još, zapravo, mali ptići koji su spremni da se susretnu s riječju upute i čvrstog usmjerenja. Iz ovog vidimo da je misija roditelja unutar porodice velika i značajna pri formiranju mentaliteta njihovih kćeri i sinova kao i pri usmjeravanju njihovih koraka ka spoznaji, uputi i kreposnim djelima.

Svjesna žena muslimaka shvatala je kolika je bila njena odgovornost za odgoj njene djece kroz sva vremena. Bila je vješta i spretna u formiranju ljudi, u uticaju na njih, u prodiranju do njihovih srca i u zasađivanju plemenitih vrijednosti u njihovim dušama. Nema boljeg pokazatelja za to od toga da su ugledne i izvrsne žene dale i odgojile najplemenitije i najbolje potomke od plemenitih i izvrsnih ljudi. Gotovo da ne možeš naći ni jednog velikana našeg ummeta, od onih koji su se borili s nedaćama svoga vremena, savlađivali njegove prepreke i pred čijom su se čovječnošću i hrabrošću povinovale sve pojave i nedaće, a da nije bio dužan svojoj veličanstvenoj majci.

Ez - Zubejr bin el - Avam je za svoju veličinu dužan svojoj majci Safijji bint Abdul- - Muttalib, koja je u njega usadila karakter i sve njene lijepe osobine.

Abdullah, El - Munzir i Urve ez - Zubejrovi sinovi, plodovi su onoga što je zasijala njihova majka Esma bint Ebi - Bekr i svaki od njih ostavio je svoj neizbrisivi trag i ima svoje istaknuto mjesto.

Alija bin Ebi - Talib, r.a., uzeo je mudrost, naobrazbu i lijepo ponašanje od svoje majke, koja je obilovala mudrošću i druželjubivošću, Fatime bint Esed.

Abdullah bin Džafer, predvodnik plemenitih Arapa i jedan od najboljih njihovih mladića,

ostao je bez oca dok je bio dijete, te ga je nadzirala njegova majka Esma bint Umejs. Darovala mu je mudrost i lijepo ponašanje koje je posjedovala Esma, jedna od nezaboravnih žena u islamu.

I Muavija bin Ebi - Sufjan je od svoje majke Hind bint Utbe naslijedio snagu i čvrstinu ličnosti i blistavu inteligenciju, što nije naslijedio i od svoga oca Ebu - Sufjana. Pošto je kod njega uočila osobine plemenitog roda i inteligencije,dok je još bio dijete, rečeno joj je: “Ako poživi, predvodit će svoj narod.” Na to je odgovorila: “Da bog da ga izgubila ako ne bude predvodio svoj narod!”

Muavija nije uspio prenijeti na svoga sina i svog halifu Jezida ono po čemu se on isticao: mišljenje, zrelost i dovitljivost, jer je njegova majka bila obična i prosta žena Arapka kojom se Muavija oženio samo zbog njene ljepote i zbog ugleda njenog plemena i njene porodice.

Isto tako, ni njegov brat Zijad bin Ebi - Sufjan, koji je predstavljao primjer oštroumnosti, pronicljivosti i dovitljivosti, nije sve to mogao prenijeti na svoga sina Ubejdullaha, te je on izrastao u jednog ahmaka, nesposobnjakovića, nespretnjakovića i glupaka, jer njegova majka Merdžana, koja je bila Perzijanka, nije posjedovala osobine koje bi je učinile majkom velikana.

Historija bilježi dva velikana iz plemena Benu - Umejje. Prvi je poznat po pronicljivosti, moći, inteligenciji, mudrosti i energičnosti. Drugi je, pak, utro puteve pravednosti, dobrote, poštenja i bogobojaznosti, a obojica su plodovi velike i razborite žene.

Što se tiče prvoga, on je Abdul - Melik bin Mervan, a njegova majka je Aiša bint El - Mugire bin Ebi el - ‘As bin Umejje, koja je bila poznata po svom snažnom karakteru, po prodornoj odrješitosti i čistoti srca.

Što se tiče drugoga, on je Omer bin Abdul - Aziz, peti “ hulefair - rašidin”, a njegova majka je Ummu Asim bint Asim bin Omer bin el - Hattab, koja je bila najuglednija žena svoga vremena zbog svoje potpunosti i druželjubivosti. Njena majka je pobožna i bogobojazna žena koju je Omer uzeo za ženu svome sinu Asimu, pošto je kod nje uočio utjelovljenje iskrenosti i postojanost u govoru, onog dana kada nije pristala pomiješati vodu s mlijekom, kao što je to od nje tražila njena majka, jer je Allah vidi.

A kada bismo svoja lica okrenuli prema Andaluziji, pronašli bismo ambicioznog čovjeka i mudrog velikana, poglavara pravovjernih Abdur - Rahmana En - Nasira, koji se uputio iz kolijevke jetimstva kako bi osnovao državu u Maroku kojoj su se pokorile nezavisne evropske države i njihovi vladari. Njene znanstvene institucije često su posjećivali učenjaci drugih naroda i njihovi filozofi. Ova država imala je velik udio u civilizaciji naroda islamskog svijeta.

Kada bismo istraživali koja je tajna veličine ovog čovjeka, naišli bismo na ženu, veličanstvenu majku, koja je znala kako da u njega usadi duh energičnosti, veličine i ambicioznosti.

U periodu Abbasija našu pažnju izazivaju dvije žene koje su u svoja dva sina ugradile

duh veličanstvenosti, sposobnosti i posebne nadarenosti. Prva je majka Džafera bin Jahja'a, koji je bio vezir halife Haruna er- Rešida, a druga je majka imama Eš - Šafije koji nije vidio svoga oca, jer je on umro kad je ovaj bio dojenče, a njegova majka se brinula za njega i njegov odgoj.

Naša historija bilježi mnoge istaknute žene koje su svojim sinovima podarile tajnu uspjeha, koje su u njih ukorijenile veličanstveno ponašanje, koje su bila iza njih u svemu što su radili, u lijepom ponašanju do kojeg su dosegli i u svim velikim djelima koja su ostvarili.

U NJIHOVOM ODGOJU KORISTI SE NAJUSPJEŠNIJIM METODAMA

Mudra i oštroumna žena muslimanka poznaje dušu svoje djece, uočava razliku u njihovim karakterima i njihovim stremljenjima, te na lijep načiin prodire do njihovih duša. Na taj način prodire i u njihov čisti i bezgrješni svijet kako bi u njima zasadila visoke vrijednosti, uzvišene vrline i visoke moralne vrijednosti, pridržavajući se najsavršenijih i najoštroumnijih metoda pri formiranju tih blistavih karaktera.

Priroda majke sama po sebi bliska je djeci, draga im je i privlačna, te ona otvaraju svoje duše i srca pred njom, otkrivaju joj misli i osjećaje koji se kriju u njima. Ona se posvećuje njihovom usmjeravanju, uljepšavanju njihovih naravi i njihovim osjećajima, vodeći brigu o njihovom intelektualnom stupnju i o njihovoj dobi, jednom se igrajući s njima, drugi put šaleći se s njima, treći put laskajući im i obraćajući im se riječima punim nježnosti, blagosti i simpatija, te je oni još više vole, prihvataju njena usmjerenja i upute, a to čine iz sveg srca. A kakva li je razlika između iskrene pokornosti koja izvire iz srca, koja se zasniva na ljubavi, poštovanju, uvažavanju i pouzdanju i između lažne pokornosti koja se zasniva na poniženju, nasilju, ugnjetavanju i zabranjenom iskorištavanju. Prvo je pokornost koja je neprestana, nepokolebljiva i to je pokornost koja daje plodove, a što se tiče druge pokornosti, ona je privremena, krhka je i ništavna. Kako brzo iščezava i nestaje s nestankom nasilja, ugnjetavanja, poniženja, grubosti i sile.

UKAZUJE IM SVOJU LJUBAV I NJEŽNOST

Ženi je muslimanki poznato da djeca imaju potrebu za toplim krilom, dubokom i neizmjernom ljubavlju i za iskrenom i bezuvjetnom nježnošću kako bi mogli rasti u zdravoj sredini sačuvanoj od bilo kakvih bolesti, životnih udaraca i nedaća. Njihov život ispunjen je

optimizmom, njihova srca ispunjena su pouzdanjem, a njihovi umovi zaokupljeni su nadom i ambicijama. Svjesna žena muslimanka u svakoj prilici ukazuje svojoj djeci ljubav, nježnost i blagost koji izviru iz njenog velikog srca, te tako njihove živote obasipa radošću i veseljem a njihove duše puni pouzdanjem i smirenošću.

Bogobojazna žena muslimanka milostiva je prema svojoj djeci, jer je milost izvorno islamsko moralno svojstvo koje Poslanik, s.a.v.s., preporučuje svojim riječima i djelom. Jedno od njegovih najizražajnijih moralnih svojstava bilo je i milost prema drugma, a posebno prema djeci, kao što nas o tome obavještava Enes, r.a., koji je rekao:

“Nisam vidio nikog milostivijeg prema djeci od Allahovog Poslanika, s.a.v.s.” Pričao je: ‘Tražio je dojilju za Ibrahima u selima oko Medine. Kada bi pošao, i mi bismo išli s njime, ušao bi u kuću i počeo ga ljubiti, a potom bi se vratio.’”[366]

Milost plemenitog Poslanika, s.a.v.s., prostirala se i na mlade muslimanske pupoljke. Njegova milost širila se i obuhvatala djecu dok su se igrala, jer ih je obasipao svojom nježnošću i blagošću, kao što to prenosi Enes, r.a., koji kaže da bi se Vjerovjesnik, s.a.v.s., svaki put obradovao kada bi prošao pored djece te ih poselamio.[367]

Jedna od njegovih pedagoških izreka je i sljedeća:

“Nama ne pripada onaj ko nema milost prema djeci i ko ne poštuje starije.”[368]

Ebu - Hurejre, r.a., prenosi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poljubio Hasana bin Alija, pa je El - Akre’ bin Habis rekao: “Ja imam desetero djece i ni jedno od njih nisam nikad poljubio”, pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: “Onaj ko nema milosti prema drugima, neće ni drugi imati milosti prema njemu.”[369]

Poslanik, s.a.v.s., bio je veliki pedagog koji je neprestano pokušavao da u dušama izazove izliv milosti, da njene zasune otvori za ljubav i nježnost, dvije najspecifičnije ljudske karakteristike.

Jednom mu je došao beduin i upitao ga: “Zar vi ljubite svoju djecu? Pa mi ih ne ljubimo.” Na to mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., odgovorio: “Ne mogu ispuniti tvoje srce milošću ako ju je Allah, dž.š., odstranio iz tvoga srca.”[370]

Majka vjernika Aiša, r.a., prenosi da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., ustao kada bi mu došla Fatima, te bi je pozdravio i poljubio i posjeo je pored sebe. Kada bi on ušao kod nje, ustala bi, uzela bi ga za ruku, pozdravila ga, poljubila i posjela ga pored sebe. Ona, također, prenosi da je (Fatima) ušla kod njega za vrijeme njegove bolesti, u kojoj je i preselio (na ahiret), pa ju je pozdravio i poljubio je.[371]

Poslanik, s.a.v.s., uznosi žene Kurejšijke, jer su one bile najbrižnije žene prema svojoj djeci, najviše su vodile brigu o njihovom odgoju i razvoju, najviše su se bavile oko njih i najviše su se žrtvovale radi njih, a u isto vrijeme brinule su se o svojim muževima. Sve to bilježi Buharija od Ebu - Hurejrea koji je rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad kaže:

‘Kurejšijke su najbolje žene koje su jahale deve, najnježnije su prema svojoj djeci i najbrižnije su prema imecima svojih muževa.’”[372]

Žena muslimanka, koja je obasjana svjetlošću Allahove upute, ne posjeduje ništa što je suprotno ovoj visokoj vjerovjesničkoj uputi da bi mrko gledala ili bila okrutna i gruba prema svojoj djeci, bez obzira koliko ona po svojoj prirodi bila gruba, okrutna ili suhoparna. To je stoga što vjerovjesnička uputa mora dotaći samo dno majčinog srca i izazvati izljeve nježnosti i blagosti i rasplamsati iskrice ljubavi, jer djeca su “dijelovi roditeljskih nutrina” koji idu po zemlji, kao što to kaže pjesnik Hittan bin el - Mu’alla:[373]

“ Doista su naša djeca među nama,
naše džigerice koje idu po zemlji,
Ako zapahne vjetar neke od njih,
za čas oko zatreperi. “

Tako su majka i otac otopina ljubavi i nježnosti, izvor brižnosti i pažnje, val zabrinutosti, požrtvovanja i roditeljskog zagrljaja.

Nema sumnje da ovaj izliv nježnosti koji osjeća majka muslimanka prema svojoj djeci predstavlja jedan od najvećih razloga njene sreće u žvotu. To je izgubila zapadna žena koju je zaokupio materijalni život, koju je iscrpio njen neprekidni svakodnevni posao, te je izgubila osjećaj za ovaj porodični izliv nježnosti. O svemu ovome govori Selam el - Hafar, članica jednog ženskog pokreta u Šamu, nakon njene posjete Americi. Ona priča:

“Uistinu je žalosno da žena gubi najvredniju i najznačajniju funkciju koju joj je priroda odredila[374], mislim na njenu ženstvenost, a potom i svoju sreću, jer neprestani, iscrpljujući posao uzrokuje gubitak malih vrtova koji su podjednako prirodno pribježište i za ženu i čovjeka, a čije pupoljke ne može otvoriti niti pustiti da se širi njihov miris niko drugi osim majke domaćice. U okrilju porodice nalazi se sreća za društvo i pojedince, ona je osnova nadahnuća i izvor dobra i kreativne sposobnosti.[37]

NE PRAVI RAZLIKU IZMEĐU SVOJIH SINOVA I KĆERI

Mudra, svjesna žena muslimanka ne pravi razliku među svojom djecom, nego je pravedna među njima. Ona ni u čemu ne daje prednost jednom od njih nad drugima, jer zna da je po islamskim propisima pokuđeno pretpostavljati jedno dijete nad drugom djecom. To davanje prednosti jednom djetetu nad drugom djecom ostavlja loš trag u duši djeteta nad kojim je prednost data njegovom bratu ili sestri. Tako, dijete koje ne osjeća jednakost između njega i njegove braće i sestara raste u gorčini, mrzovolji i žalosti, njegovo srce proždire ljubomora,

mržnja i zavidnost. Nasuprot tome je dijete koje raste s osjećajem jednakosti između njega i njegove braće i sestara, koje raste u zdravoj sredini, lišenoj bilo kakvog odbacivanja, daleko od mržnje, zavidnosti, pakosti ili ljubomore, a njegova duša ispunjena je optimizmom, zadovoljstvom, ljubavlju, nesebičnošću i tolerancijom. To je ono što islam traži od roditelja i to je ono na što ih islam podstrekava.

Buharija, Muslim i drugi bilježe od En - Numana bin Bešira, r.a., da je njegov otac došao s njime kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao:

’"Doista sam ja ovom svom sinu darovao svoga slugu’, pa mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ’Jesi li svu svoju djecu darovao kao što si ovog sina?’ Odgovorio je: ’Nisam.’ Na to mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ’Onda ga vrati.’" U drugom predanju stoji: “Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: ’Jesi li tako postupio i sa svom svojom djecom?’ Odgovorio je: ’Nisam.’ Rekao je: ’Bojte se Allaha i budite pravedni prema svojoj djeci.’ Potom se moj otac vratio i povratio svoj poklon.” U drugom predanju stoji: “Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: ’O Bišre, imaš li ti još djece osim ovog sina?’ Odgovorio je: ’Imam.’ Rekao je: ’Jesi li svima darovao ovo što si darovao ovom sinu?’ Odgovorio je: ’Nisam.’ Rekao je: ’Onda ne traži od mene da to potvrdim. Ja ne mogu potvrditi nepravdu.’ A zatim je rekao: ’Raduje li te da svi jednako prema tebi dobročinstvo čine?’ Odgovorio je: ’Raduje.’ Rekao je: ’Onda to ne čini.’"[376]

Zato je bogobojazna, mudra i svjesna žena muslimanka pravedna prema svoj svojoj djeci, ne daje prednost ni jednom djetetu nad drugim, bez obzira da li se radilo o izdržavanju, ili o poklonu, ili o postupanju prema njima. Stoga se pred njom otvaraju sva njihova srca, njihovi jezici su zauzeti činjenjem dove za nju, a njihove duše ispunjene su poštivanjem, uvažavanjem i dobročinstvom prema njoj.

U SVOJOJ NJEŽNOSTI I BRIZI NE PRAVI RAZLIKU IZMEĐU SINOVA I KĆERI

Iskrena žena muslimanka u svojoj nježnosti i svojoj brizi ne pravi razliku između sinova i kćeri, kao što to čine neke žene koje se još uvijek nisu oslobodile džahilijetskog poimanja. Naprotiv, žena muslimanka na svoje sinove i kćeri podjednako gleda u milosti, pravednosti, brizi i nježnosti. Ona, doista, zna da su djeca dar od Allaha i da je Allahov dar u sinovima i kćerima blagodat koju niko ne može podariti, niti promijeniti, a niti odbiti:

"...On poklanja žensku djecu kome hoće, a kome hoće - mušku, ili im daje i mušku i žensku, a koga hoće, učini bez poroda; On, uistinu, sve zna i sve može."[377]

Žena muslimanka koja je obasjana svjetlom upute, ne zaboravlja ogromnu nagradu koju je Allah, dž.š., pripremio za onoga ko lijepo odgoji svoje kćeri, kao što se to navodi u mnogobrojnim vjerodostojnim hadisima. Jedan od njih je i hadis koji bilježe Buharija i Muslim od Aiše, r.a., koja kaže:

"Došla mi je jedna žena, koja prosi, s dvije kćeri, a ja joj nisam imala ništa dati osim jedne hurme. Ja joj dadoh tu hurmu, a ona je uze, raspolovi i dade svojim kćerima, a ona nimalo ne uze. Zatim je ustala i otišla. Poslije toga došao nam je Allahov Poslanik, s.a.v.s., i ja mu ispričah šta se desilo, a on reče: "Ko bude stavljen na kušnju s ma koliko kćeri pa bude dobar prema njima i lijepo ih odgoji, one će mu bit štit od Vatre na Sudnjem danu."[378]

U drugom predanju koju bilježi Muslim od Aiše, r.a., prenosi se da je pričala:

"Došla mi je sirotica noseći dvije kćeri, pa sam im dala da pojedu tri hurme. Dala je svakoj od njih po hurmu, a treću je podigla do svojih usta da je pojede, ali su njene dvije kćeri tražile da je pojedu. Tu hurmu koju je htjela pojesti, raspolovila je među njima dvjema. Svidjelo mi se šta je učinila, pa sam ispričala Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., šta je učinila, a on je rekao: 'Doista joj je Allah zbog njih zagarantovao Džennet' ili je rekao: 'Oslobodio ju je zbog njih od vatre džehenemske.'"[379]

Prenosi se od Ebu - Hurejrea, a on od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

"Ko bude imao tri kćeri, pa bude strpljivo podnosio njihove nevolje i ko bude strpljiv u njihovoj radosti i tuzi, Allah će ga uvesti u Džennet zbog njegove milosti prema njima." Na to je jedan čovjek upitao: "A ko bude imao dvije kćeri, o Allahov Poslaniče ?" Rekao je: "I ko bude imao dvije kćeri." Upitao je čovjek: "A ko bude imao jednu kćer, o Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "I ko bude imao jednu kćer."[380]

Prenosi se od Ibn - Abbasa, r.a., da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: 'Kome se rodi kćer, pa je živu ne zakopa, niti je ponizi, niti daje prednost sinu - to jest muškoj djeci - nad svojom kćeri, Allah će ga radi nje uvesti u Džennet.'"[381]

Milost plemenitog Poslanika, s.a.v.s., širi se na ženski rod, pa pored kćeri njegova milost obuhvata, također, i sestre. To se navodi u hadisu koji bilježi El - Buhari u djelu "El Edebul - mufred " od Ebu - Se'ida el - Hudrija, koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Svako od vas ko bude imao tri kćeri ili tri sestre i bude lijepo prema njima postupao, ući će u Džennet."[382]

U predanju koje bilježi Et - Taberani stoji: '"Neće biti niko od mog ummeta, ko bude imao tri kćeri ili tri sestre, pa se o njima bude brinuo dok ne postanu punoljetne, a da neće sa mnom biti u Džennetu ovako, pa je sastavio kažiprst i srednji prst ruke."[383]

Koja se to inteligentna, razborita i staložena majka žali zbog odgoja kćeri, ili koja to majka daje prednost sinovima nad njima nakon što je čula uzvišeno poslaničko usmjerenje po kojem se uzdiže pitanje odgoja kćeri? Ta poslanička uputa obećava onome ko ih odgoji

ili ko bude lijepo postupao prema njima, da će ući u Džennet koji je prostran kao nebesa i Zemlja, kao i da će biti u pratnji plemenitog Poslanika, s.a.v.s. !?

Doista je u muslimanskoj porodici i u islamskom društvu koje je na pravom putu, djevojka čedna, neporočna, omiljena i počašćena. Ona uvijek može naći toplo okrilje i potpunu zaštitu i brigu svojih roditelja, a posebno majke, bez obzira koliko dugo bila u kući svojih roditelja ili svoje braće, ili, pak, u kući nekog drugog ko se mora starati o njoj, bilo da pređe u kuću svoga muža ili, pak, ne pređe. Tako se islam stara da njen život bude neporočan, ponosan i koristan, on je štiti od nepristojnosti, pokvarenosti, neimaštine ili propasti s čime se susreće žena u ljudskim društvima zalutalim od Allahove upute. Pošto djevojka napuni osamnaest godina, pošto izađe iz toplog okrilja svojih roditelja, susrest će se s okrutnim materijalizovanim životom koji je ispunjen opasnostima i neugodnostima, i to u vrijeme kada ona ima najjaču potrebu za zaštitom, nježnošću, brigom i čednošću.

Doista je ogromna i neopisiva razlika između Allahovog, dž.š., zakonodavstva, koje je došlo kako bi usrećilo ljude, i nepotpunog ljudskog zakonodavstva s kojim čovjek muku muči.

Nema sumnje da ćemo na Zapadu, kao rezultat ovog materijalističkog zakonodavstva, naći vojsku raspuštenih i izbezumljenih mladića, kao i skupine posrnulih majki koje nisu udate, skupine djevojaka koje su nesretne i upropaštene, a njihov broj je u neprestanom porastu iz dan u dan.

NE PROKLINJE SVOJU DJECU

Prosviježena žena muslimanka ne proklinje svoju djecu, jer se povodi za Poslanikovom, s.a.v.s., naredbom, kojom se zabranjuje proklinjanje djece iz straha da se ta molba (kletva) istog trena ne usliša. To se navodi u dugom hadisu koji se prenosi od Džabira u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Ne proklinjite sami sebe, ne proklinjite svoju djecu i ne proklinjite svoje imetke, kako ne biste potrefili trenutak u kojem Allah udovoljava onima koji traže od Njega.”[384]

Stoga, proklinjanje djece nije lijep običaj niti je to plemenito moralno svojstvo. Za sve ono što majka učini u trenutku srdžbe, pokaje se onog trena kada je srdžba prođe i kada joj se povrati njena razboritost. Majku, koja je prosvijetljena uputom njene vjere, ne može zadesiti da izgubi svoju svijest i uravnoteženost, pa da proklinje svoju djecu, bez obzira šta dočekala od njih, jer se ne zadovoljava time da propadne kao što propadaju agresivne, lahkoumne i lahkovjerne žene.

PAZI NA SVE ONO ŠTO OSTAVLJA TRAGA NA NJIHOV RAZVOJ I USMJERENJE

Svjesna žena muslimanka budno prati svoju djecu, motri na njihovo kretanje, njihove aktivnosti i njihove hobije. Ona zna šta oni čitaju, šta pišu i kakva prijateljstva sklapaju, kao što zna koja mjesta oni istražuju u slobodno vrijeme. Sve ovo ona zna, a da njena djeca ne osjećaju da ih ona prati. Tako ona kod njih otkriva bilo kakvu neispravnost u mišljenju, usmjerenju, obrazovanju, hobiju, ili pak otkrije kod njih povezanost s lošim društvom, ili da zalaze na mjesta koja nisu poželjna, ili da upražnjavaju neke loše navike kao što je pušenje, ili da su sklona pokuđenim ili zabranjenim igrama, zabavama ili bilo čemu drugom što proturječi moralnom muslimanu, što ubija vrijeme, uludo troši energiju i što maloljetnika privikava na dokolicu, zabavu i trivijalnosti. Kad majka bilo šta od toga osjeti, ona istog trena nastoji popraviti tu neispravnost i pomoću svoje nježnosti, ustrajnosti, mudrosti i energičnosti nastoji ih vratiti na pravi put, da ih svojom razboritošću, mudrošću, uvjerljivošću i marljvošću ograniči na ono što je ispravno. U svemu ovome ona, doista, ima više mogućnosti od oca, zbog toga što je ona u neposrednoj blizini svoje djece, zato što se duže zadržava u njihovom okruženju, što su oni otvoreniji prema njoj i što svojoj majci, više nego svome ocu, otkrivaju sve ono što se nalazi u njihovim dušama. Stoga je velika odgovornost majke za pravilan odgoj djece, njihovom zdravom formiranju ličnosti koje će biti kompatibilne sa temeljima islama, njegovim vrijednostima i tradicijom.

Tako se svako novorođenče rodi u islamu (fitretu) pa ga roditelji učine jevrejom ili kršćaninom ili medžusijom, kao što se to navodi u vjerodostojnom hadisu koji bilježi Buharija.

Nepobitno je da roditelji ostavljaju veliki trag u formiranju intelekta novorođenčeta, kao i u formiranju njegove ličnosti i odgoju njegove duše, s napomenom da tu postoje i pedagoški faktori koji utiču na njegovu ličnost od njegovog djetinjstva pa sve do njegove punoljetnosti.

Knjiga koja će zadržati djecu na njenom proučavanju treba biti takva da bistri njihove umove, da formira njihove duše na lijepom vladanju, da njihove ličnosti snabdijeva uzvišenim vrijednostima, a ne da bude knjiga koja će atakovati na njihove umove, koja će pomutiti njihovu urođenu vjeru islam niti to treba biti knjiga koja će ugasiti iskrice dobra u njihovim dušama.

Hobiji trebaju razvijati dobre strane u njima, a ne loše strane. Oni trebaju paliti iskrice istine u njihovim srcima, a ne iskrice neistine. Oni trebaju u njima odgajati zdrave, a ne bolesne osjećaje i čula.

Sudrug (prijatelj) treba biti takav da vodi u Džennet, a ne u Vatru, da usmjerava ka istini, a ne ka neistini, da upućuje na mudrost, plemenitost, uspjeh i dobročinstvo, a ne na zabludu, propast, razočarenje i neposlušnost. A koliko je samo prijatelja koji su odveli svoga prijatelja na loša mjesta, mjesta propasti, bijedne bezdane, a da ni očevi a ni majke ne znaju ništa o svojoj djeci? A šta ima mudrije od riječi pjesnika Adijja bin Zejda el - Ibadija o čovjeku i njegovom prijatelju (koji se druži s njim):[385]

“ Kada dođeš u neki narod, druži se s njihovim dobrima,
a ne druži se s propalim, jer ćeš propasti s propalima.
Za čovjeka ne pitaj, nego pitaj za druga njegova
jer svaki se drug na onoga s kim se druži ugleda.”

Tako, majčino oko budno motri na njenu djecu, ono ih budno motri pri njihovom odgoju, pri njihovom usmjeravanju na određenu knjigu, časopis, na određenog druga, hobi, pri njenom usmjerenju vezanom za školu, predavače, klubove i informativna sredstva. Sve ovo ima uticaja na formiranje ličnosti njene djece, na odgoj njihovog intelekta, njihovih duša i uvjerenja, a ponekad, kada je to neophodno, ona interveniše nagradom ili kaznom i uz pomoć oca, ako se za to ukaže potreba. Ona će izabrati mudar i nov način koji će u sebi sadržavati djelotvornu pedagošku dobrobit za djecu, a koja će ih sačuvati od bolesti, nesreća i loših djela.

A koliko porodica, za uspjeh u odgoju djece, odaje priznanje oštroumnoj, snalažljivoj, obrazovanoj i razboritoj majci koja je svjesna svoje odgovornosti vezane za njenu djecu, te ju je ispunila na najbolji mogući način i odgojila djecu koja su svojim roditeljima uzvratila dobrim kao i društvu i svim ljudima.

Djeca bi bila loša i propala bi da nije roditelja, a posebno majke, koji znaju za svoju odgovornost naspram njihove djece, pa su na najbolji način nastojali ispuniti tu obavezu.

USAĐUJE U NJIH PLEMENITO VLADANJE

Svjesna žena muslimanka vodi brigu o tome da u duše svoje djece usadi plemenite osobine, kao što su: ljubav prema drugima, održavanje rodbinskih veza, briga za siromašne, poštovanje prema starijima, milost prema mlađima, radost zbog učinjenog dobra, iskrenost u riječima i djelu, ispunjenje obećanja, pravednost pri presudi i slične lijepe moralne osobine i pohvalne karakterne crte.

Mudra i oštroumna žena muslimanka zna kako prodrijeti do najskrivenijih dijelova duša svoje djece, kako u njih usaditi ove divne ćudi i pohvalne moralne osobine, koristeći se pri tom najraznovrsnijim i najdovitljivijim metodama, kao što su: pružanje dragog i prihvatljivog primjera, jednostavnost, druženje, lijepo postupanje, milost, nježnost, zalaganje, skromnost,

praštanje, ljubav, pažnja, briga i bodrenje, blagost, jednakost, pravednost, savjetovanje, izjednačavanje i usmjeravanje, pružajući im pri tom nesebičnu pažnju i nježnost, strogost bez grubosti, razgovor i pozivanje na odgovornost bez pokazivanja nezadovoljstva i zanemarivanja nekih pogrešaka bez kažnjavanja. Tako djeca izrastaju na ispravan i uravnotežen način, bistrih umova, zrelog razmišljanja, izrastaju kao dobri, čestiti, pošteni, sposobni da daju, pripremljeni za konstruktivni doprinos i izgradnju u svim aspektima ljudskog života. Nema sumnje da će odgoj majke muslimanke uroditi najzrelijim plodovima, jer ona predstavlja prvu školu u odgoju pokoljenja, ona je prvi učitelj talentiranih koji su začetnici civilizacija, kao što to kaže pjesnik Hafiz Ibrahim:[386]

“ Majka je škola, koju ako pripremiš,
pripremio si pokoljenje dobrog ponašanja.
Majka je učitelj prvih učitelja,
njihova slavna djela privlače pažnju kroz sva vremena.”

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJIH SNAHA I ZETOVA

a) PREMA SVOJIM SNAHAMA

ODNOS PREMA SVOJOJ SNAHI

Žena muslimanka, koja je svjesna svoje vjere i koja se odlikuje visokim moralnim osobinama, na svoju snahu gleda kao na jednu od svojih kćeri koja je predodređena da bude žena njenog sina, koja je došla u porodicu i postala jednim od njenih članova. Isto tako, djevojka muslimanka, koja je odrasla na vrijednostima islama i njegovom moralu, nakon što je napustila kuću svojih roditelja i došla u novu bračnu zajednicu, gledat će na svoju svekrvu kao na svoju majku.

IZABIRE SEBI DOBRU SNAHU

Svaka od njih prije braka vodit će računa o dobrom odabiru i svaka od njih će se pobrinuti da oni koji stupaju u tazbinstvo budu predani vjeri, moralu, ispravnom odgoju i da imaju dobru reputaciju.

Mudra žena muslimanka kada prosi djevojku za svoga sina i kad traži odgovarajuću djevojku za njega, neprestano mora imati na umu da u svoju porodicu pridružuje novu kćer svojim kćerima, da joj kao i njima pripada podjednako poštovanje, ljubav i uvažavanje, da ona kao i one ima iste obaveze koje izvršavaju u okrilju velike porodice. Ona će svojoj snahi, koja je stupila u svoj bračni život, poželjeti uspjeh, sreću i smiraj. Stoga, kod djevojaka koje su za udaju, neće je zavesti njihova varljiva pojava čije su karakteristike ljepota, ljubaznost i privlačnost, nego će prije i poslije svega toga tražiti ispravnu vjeru, lijep moral, postojanu i staloženu ličnost, pri svemu tome povodeći se za uputom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji je rekao:

"Žena se uzima zbog četiri stvari: njenog imetka, dobrog roda (porijekla), njene ljepote i zbog njene vjere. Drži se one koja ima vjeru. "[387]

PRIHVATA REALNOST NJENE PRISUTNOSTI U BRAČNOJ ZAJEDNICI

Iz ovog mudrog i postojanog odnosa prema snahi i njenom prisustvu u bračnoj zajednici, kao i ova mudra predodžba snahinog mjesta među članovima nove porodice kojoj će se snaha pridružiti, proizilazi lijepo postupanje svekrve prema svojoj snahi i nadvladava pravednost i pravičnost u različitim situacijama, postupcima, djelima i reakcijama.

Bogobojaznoj svekrvi muslimanki, koja je napojena islamskim odgojem i njegovim vrijednostima, ne pada na pamet da joj je snaha otrgnula od nje sina, koga je dugi niz godina odgajala, koja je za njegov odgoj i bdijenje nad njim potrošila mnoge noći i dane, pa čak i kad je odrastao i postao muškarcem koji je sposoban da daje i da se žrtvuje. Njoj ne pada na pamet da ga je njegova žena povela u sretno bračno gnijezdo, unutar kojeg će zaboraviti svoju majku i sav trud koji je potrošila i uložila u njegov odgoj i njegovu spremnost. Ova šejtanska misao ne pada na pamet dobroj ženi muslimanki, jer ona zna da je to Allahov zakon u ovom životu, kao što zna da njen sin, koga je nadojila islamom od ranog djetinjstva, nikako ne može zaboraviti svoju majku zbog svoje lijepe žene. Ona, isto tako, zna da njena snaha, koju je izabrala između mnogih dobrih djevojaka vjernica, nikako ne može biti zadovoljna da njen muž zaboravi svoju majku, jer bi to bila neposlušnost prema roditelju, a to islam strogo zabranjuje.

A ako bi ipak u jednom trenutku ljudske slabosti svekrva bila ljubomorna na svoju snahu, potražit će utočište u svojoj vjeri, bogobojaznosti i pobožnosti, te će se osloboditi tog ružnog osjećaja, povratit će se budnosti svoga imana i bogobojaznosti i povratit će se mudrom i ispravnom odnosu prema svojoj snahi. Ovako postupaju bogobojazni vjernici i vjernice čim ih šejtanska sablazan dodirne, oni se prisjete i odjednom sagledaju pravu istinu:

" Oni koji se Allaha boje, čim ih sablazan šejtanska dodirne, prisjete se i odjednom dođu sebi."[388]

Ovako se odvija ravnoteža između snahe, svekrve i muža i ovako sve stvari teku svojim prirodnim i mirnim tokom kojim ne gospodare strasti, oluje, nedaće i zablude, nego njime gospodare vjera, intelekt, mudrost i uputa.

SAVJETUJE, A NE ZALAZI U PRIVATNE STVARI

Mudra, bogobojazna žena muslimanka od prvog trenutka u kojem se njena snaha udala za njenog sina, prihvata da njena snaha ima pravo živjeti svoj bračni život u pravom smislu riječi, sve dok je taj brak u okviru onoga što je dozvoljeno i sve dok je u dozvoljenim granicama Šerijata. Niko nema prava da zalazi u privatne stvari bračnh drugova, osim ako se za to ukaže potreba, neophodnost, u smislu savjeta koji se traži od svakog muslimana, povodeći se za riječima plemenitog Poslanika, s.a.v.s.: "Vjera je savjetovanje..."[389]

Pravilo ovog mudrog ponašanja kod svekrve, bogobojazne muslimanke jeste njen postupak prema svojoj kćeri. Kako ona želi svojoj kćeri da živi svoj bračni život u pravom smislu, da bude sretna, samostalna, zadovoljna, da njen život ne remeti uznemiravajuće uplitanje u njene privatne stvari, tako ni svojoj snahi, bez izuzetka, neće poželjeti ono što ne želi ni svojoj kćeri.

ČINI JOJ DOBROČINSTVO I LIJEPO POSTUPA PREMA NJOJ

Mudra svekrva muslimanka čini dobročinstvo prema svojoj snahi, poštuje je, lijepo postupa prema njoj, nastoji da ona osjeti njenu ljubav i poštovanje, pomno sluša izlaganje njenog mišljenja, slaže se s onim što je ispravno, podržava i podstrekava na ono što je ispravno, pažljivo postupa prilikom pogreške i pri njenom ispravljanju. Njen glavni vodič pri svemu tome je nepristrasnost, pravednost i dobročinstvo, a presuda je onakva kakva bi bila prema vlastitoj kćeri da je na mjestu njene snahe, a tu presudu njena majka očituje povodeći se za riječima Uzvišenog Allaha:

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu."[390]

Ona ne zaboravlja da s vremena na vrijeme izrazi svoju sreću koja ispunjava njenu dušu, jer vidi da je njen sin sretan sa svojom ženom, čime će ispuniti dušu svoga sina i snahe najljepšim i najplemenitijim osjećajima. Ona, također, ne zaboravlja ni to da se u svim prilikama prema svojoj snahi odnosi kao što se odnosi prema svojim kćerima, pa je i ona prati zajedno s njima, što čžini da se snaha osjeća jednom od njih, i ne samo to, nego i da je

ona jedan dragi član porodice otkako je ušla u bračno gnijezdo i otkako se udala za njenog dragog sina.

Tako svekrva postaje draga svojoj snahi, jer je ona potvrdila da joj je njena snaha draga, što je suprotno onome što vidimo u zalutalim i zabludjelim društvima koja su skrenula od Allahove upute. Kod njih vidimo mržnju, osvetoljublje i prezir između svekrve i njene snahe do te mjere da je to neprijateljstvo postalo očita, tradicionalna nužnost, o čemu su izrečene mnoge poslovice, ispjevane mnoge pjesme, kao što vidimo i da je to neprijateljstvo između snahe i njene svekrve tradicionalno neprijateljstvo koje je neizbježno. Sve to što se dešava ne bi se desilo da svaka od njih, i svekrva i snaha, istinski odluče živjeti onako kako je to islam zacrtao. Sve se to ne bi desilo kada bi svaka od njih zastala na granici na kojoj joj je naređeno da zastane. Stoga su i prestala ta tradicionalna neprijateljstva između svekrve i snahe u svjesnim islamskim sredinama koje se pridržavaju svoje vjere, njenih propisa, vrijednosti i običaja.

MUDRA JE I PRAVEDNA PRILIKOM PRESUĐIVANJA SVOJOJ SNAHI

Ponekad svekrva biva iskušana snahom koja nije lijepog ponašanja, pa čak ponekad biva neučtiva i ružnog ponašanja. U ovom slučaju do izražaja dolazi mudrost svekrve i njeno životno iskustvo po kojem zlo dobrim treba uzvratiti, čineći to na osnovu riječi Uzvišenog Allaha:

"Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo srećni." [391]

Pod *dobrim zlo uzvratiti*, podrazumijeva se da svekrva od svoga sina sakrije ono što je negativno kod njene snahe, kao i njene pogreške, u onoj mjeri koliko je to ona u mogućnosti, da je u osami posavjetuje dajući joj na znanje da ona brine o tome da u njenoj kući vlada dobrota, ljubav i dobro djelovanje. Ona će nastaviti da je savjetuje sve dok se ne riješi svega toga što je negativno ili bar dok to ne umanji. Na taj način će snaha osjetiti da joj je svekrva bliska i draga prijateljica, a ne svadljivi neprijatelj koji neprestano vreba u zasjedi.

Mudra i bogobojazna svekrva muslimanka bit će pravedna prilikom presuđivanja između njene snahe i njenog sina ako uvidi da je njen sin oklevetao njenu snahu, a to je zbog toga što je njena bogobojaznost i pobožnost sprečavaju da stane na stranu svoga sina ili da bude pristrasna na račun istine. Ona neće prikrivati njegovu nepravdu niti će šurovati s njim u nečemu što ne valja, postupajući po riječima Uzvišenog Allaha:

"... i kad govorite, da krivo ne govorite, pa makar se ticalo i srodnika..."[392]

"... i kada ljudima sudite, da pravično sudite..."[393]

A svjesna, mudra žena muslimanka, koja razmišlja o uputi ove veličanstvene vjere, neće zapasti u grijeh i prilikom svoje presude zadovoljit će je samo pravedna presuda, makar ona bila u korist njene snahe, a protiv njenog dragog sina.

b) NASPRAM SVOJIH ZETOVA

ODNOS PREMA ZETU

Odnos punice muslimanke, koja je obasjana uputom svoje vjere, prema njenom zetu ne razlikuje se od odnosa svekrve prema njenoj snahi. Tako, kako svekrva gleda na svoju snahu kao na svoju kćer, tako i punica gleda na svoga zeta kao na svoga sina. Kako želi da njen sin bude jedan od najboljih ljudi, isto tako, želi da i njen zet bude jedan od najboljih ljudi.

IZABIRE SEBI DOBROG ZETA

Tako punica izabire dobrog muža za svoju kćer i bit će zadovoljna samo ako bude vjernik, ako bude lijepog ponašanja i ako bude imao lijepu reputaciju, kao što je to preporučio Allahov Poslanik, s.a.v.s., govoreći:

"Ako vam neko dođe, čijom ste vjerom i moralom zadovoljni, oženite ga. Ako to ne učinite, nastat će fitneluk i veliki nered na Zemlji. "[394]

Kod zaručnika njene kćeri neće je zavesti elegantani izgled ili visoki položaj ili obilno bogatstvo, jer ona zna da će udajom svoje kćeri za njega, pridružiti svojim sinovima još jednog sina kojem povjerava svoju kćer, njen život i njenu sreću. Sve ovo može imati samo čovjek koji je lijepog morala, vjere, ugleda i ljudskosti.

POŠTUJE GA I ČINI MU DOBROČINSTVO

Neminovno je da njen zet bude predmetom njenog poštovanja, dobročinstva i uvažavanja, da ona u svakoj prilici čini da on osjeća da je postao članom porodice otkako se oženio njenom kćerkom. Neminovno je da ona želi njemu i njenoj kćeri sreću i uspjeh u njihovom drugom životu, da joj je on drag, da on čuva ono što joj je najvrednije, da je on taj od kojeg se očekuje da ostvari nadanja i velike želje njene kćeri. Ona, isto tako, nastoji da on osjeća da mu je ona druga majka, koja se ne ustručava da ga posavjetuje niti žali truda da omogući sreću njemu, njegovoj ženi i njegovoj djeci.

SAVJETUJE SVOJU KĆER DA BUDE POSLUŠNA SVOME MUŽU I DA LIJEPO POSTUPA PREMA NJEMU

Svjesna i mudra žena muslimanka neće prestati savjetovati svoju kćer, nego će joj saopćiti sve ono što je korisno za nju u kućnim poslovima, u odnosu prema mužu i prema njenoj djeci. Ona neprestano otvara oči svoje kćeri kako da usreći i oraspoloži svoga muža, ona je podstrekava na to da obavlja svoje bračne i porodične dužnosti na najljepši mogući način. Ako uvidi da kod njene kćeri postoji neki nedostatak ili nepravda ili nebriga, požurit će da je posavjetuje, uputi i da joj pomogne da otkloni taj nedostatak kako ne bi svome zetu ostavila mogućnost da je omalovaži ili da umanji njenu vrijednost u njegovim očima. Ona ne zaboravlja da s vremena na vrijeme istakne vrijednosti i pozitivne strane kod njenog zeta, ponavljajući to svojoj kćeri kako bi je još više vezala za njega, kako bi povećala njenu ljubav prema njemu i kako bi povećala njeno zadovoljstvo onim što joj je Allah, dž.š., odredio. Tako ona postaje najboljim pomoćnikom svojoj kćeri u učvršćivanju njenog bračnog života i njegovog kontinuiteta i širenja sreće unutar toga braka.

ONA JE PRAVEDNA I NIJE PRISTRASNA PREMA SVOJOJ KĆERI

Punica muslimanka pravedna je u svom presuđivanju ako dođe do razilaženja ili nerazumijevanja između njene kćeri i njenog muža, ili ako uvidi da njena kći uskraćuje lijep suživot i poslušnost svome mužu ili ne ispunjava svoje kućne obaveze ili ne vodi brigu o muževim željama. U tom slučaju ona neće stati na stranu svoje kćeri, nego će govoriti istinu i onako kako je pravedno, radeći po riječima Uzvišenog Allaha: ***"...i kad govorite, da krivo ne govorite, pa makar se ticalo i srodnika..."***[395]

"O vjernici, bojte se Allaha i govorite samo istinu."[396]

Ako primijeti da je njena kći sklona krađi, rasipanju i neograničenom trošenju, da njenoj kćeri ne koristi savjet, ona će govoriti istinu, pri tom ukazujući svojoj kćeri na njenu grešku i na njeno prelaženje propisane granice koja je zakonom određena za trošenje, povodeći se za riječima Uzvišenog Allaha pri opisu Allahovih robova koji su na pravom putu i koji su počašćeni:

"I oni koji kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine."[397]

A ako u ličnosti svoje kćeri primijeti nasilničku snagu i nastojanje da umanji dostojanstvo čovjeka i njegovu pretpostavljenost u brizi za porodicom, požurit će da urazumi svoju kćer na najrječitiji način: da muškarci vode brigu o ženama, sprovodeći u djelo riječi Uzvišenog Allaha:

"Muškarci vode brigu o ženama zato što je Allah dao prednost jednima nad drugima i zato što oni troše imetke svoje...."[398]

Ona će svojoj kćeri ukazati na to da briga muškarca o ženi ima dva dragocjena razloga, koja žena nikad ne smije zaboraviti, a to su: prednost i trošenje imetka… ***"Muževi imaju prednost pred njima za jedan stupanj...."***[399]

Snalažljiva i oštroumna punica muslimanka, koja je obasjana svjetlošću svoje vjere, u ovakvoj pravednoj i mudroj situaciji ne pravi razliku između svoje kćeri i svoga zeta. Kako ona želi da njen sin ostvari svoje pravo na brigu o svojoj ženi, kako mu želi da on upravlja svojim bračnim životom uz pomoć svoje muževnosti, odlučnosti, racionalnosti i mudrosti, ona to, također, želi i svome zetu, pa makar njena kći osjetila malo i poteškoće, jer jezik pravednosti i pravičnosti to zahtijeva od svake žene koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan.

Kako punica muslimanka zamjera svojoj snahi na prekomjernom trošenju, ako prekomjerno troši, a sve to iz milosti prema svome sinu i suosjećanja prema njemu, tako će i svojoj kćeri zamjeriti na tome, ako prekomjerno troši i ako je prešla granicu, kako bi ostvarila pravednost i pravičnost i kako bi slijedila uputu časnog Kur'ana: ***"... i kad govorite, da krivo ne govorite, pa makar se ticalo i srodnika..."*** [400]

MUDRA I SNALAŽLJIVA PRI SUOČAVANJU S PROBLEMIMA

Ponekad zet bude posebnog intelekta zbog čega ne miruju ni njegova žena, a ni punica, a ponekad bude i izrazitog temperamenta koji njima ne odgovara. Otud dolazi do međusobne netrpeljivosti, razilaženja u mišljenju i razmirica. Dužnost punice muslimanke koja obiluje uputom svoje vjere, jeste da se u ovakvoj situaciji svome zetu obraća na što je moguće ljepši način, da bude mudra prilikom postupanja prema njemu, da bude snalažljiva i razborita kako bi doprla do njegove ličnosti i njegove razboritosti, ne odustajući u ostvarenju toga cilja od strpljenja, ustrajnosti i lijepog postupanja.

Ona će veoma paziti da svojoj kćeri ne preuveliča negativnosti svoga zeta, nego će, naprotiv, nastojati da te negativnosti umanji koliko je to u mogućnosti. Ona će se truditi da ispravi te negativnosti na dozvoljen način i mudrim metodama, dokle god te negativnosti ne povređuju ličnost muža u njegovom moralu, a niti vjeri, jer ona ne zaslužuje da bude uzrok propasti okrilja bračnog života.

Na ovaj način punica muslimanka, koja je obasjana Allahovom uputom, biva dobrobit i blagodat za svoju kćer i zeta. Ona je svojom pravednošću i bogobojaznošću jedan od čvrstih podupirača bračnog života, dajući tako dokaz da je ona druga majka svome zetu, a ne tradicionalni neprijatelj bračnih drugova, kao što je to rašireno u nekim zalutalim i zastranjenim zajednicama, kao što mnoge anegdote govore o tom utvrđenom i vječitom neprijateljstvu. A to je u stvari posljedica lošeg sprovođenja vjerskih propisa od muslimana, kao i nedostatak njihovog pridržavanja islamskog morala i njegovih vrijednosti.

Mi samo možemo pretpostaviti kolika je sreća dvaju porodica: porodice njenog sina i porodice njene kćeri, zbog ovakve punice i svekrve, koja je dobra vjernica, bogobojazna, dobrodušna i koja je podjednako draga prijateljica i zetu i snahi, a rezultat te ljubavi je sreća dvaju porodica.

Ona je svojom mudrošću, bogobojaznošću, pravednošću, razboritošću i lijepim postupanjem prema svome zetu i snahi povećala sreću u životu svoje kćeri i svoga sina, a

na taj način je ostvarila u njihovim porodicama čistotu, rahatluk i spokojstvo, a njima dvoma je posebno veliku korist učinila, ona je ta koja će se vratiti njenom sinu i kćeri, prije snahe i zeta.

Šta ima ljepše od ovakvog postupka razborite i dovitljive punice vjernice! Šta to ima potrebnije od toga da se sinovi i kćeri vezuju za nju!

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJE RODBINE I MAHREMA

ŽENA MUSLIMANKA I BLIŽA RODBINA

Žena muslimanka koja je obasjana uputom svoje vjere ne zaboravlja da njena bliža rodbina ima pravo na nju, da se od nje traži da s njima održava rodbinske veze, da ih poštuje i da im čini dobročinstvo. U bližu rodbinu ubrajaju se oni rođaci koji su povezani s čovjekom po srodstvu (krvnoj vezi), bilo da se radi o nasljednicima ili onim koji to nisu.

PAŽNJA ISLAMA PREMA ODRŽAVANJU RODBINSKIH VEZA

Islam je ukazao veliku pažnju održavanju rodbinskih veza, pažnju koju čovječanstvo nije upoznalo ni u jednoj drugoj vjeri, zakonima, sistemima i filozofijama. Islam preporučuje održavanje rodbinskh veza, podstiče na njih i strogo osuđuje one koji to negiraju i koji prekidaju rodbinske veze.

Velika pažnja islama prema održavanju rodbinskih veza očituje se u veličanstvenoj slici rodbinske veze koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zacrtao, kada ona ustaje pred Allahom, dž.š., na širokom platou na kojem je On stvorio stvorenja, i kada ona traži od Njega da ju sačuva od prekidanja rodbinskih veza. Tada Gospodar prima ovu molbu onoga ko traži od Njega, a čovjek obilazi onoga ko i njega obilazi, a prekida rodbinske veze s onim ko s njim prekida rodbinske veze. Ovo se nalazi u vjerodostojnom hadisu koji bilježe Buharija i Muslim od Ebu - Hurejrea koji je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Allah, dž.š., stvorio je stvorenja, pa kad je završio s njihovim stvaranjem, rodbinska krvna veza je ustala i rekla: 'Ovo je mjesto onoga ko traži kod Tebe utočište od kidanja rodbinskih veza.' Rekao je: 'Da, jeste.' 'Zar nisi zadovoljna da obilazim onoga ko tebe obilazi, a da ne posjećujem onoga ko tebe ne posjećuje?' Odgovorila je: 'Da, jesam.' Rekao je: 'Tako će ti i biti.' Zatim je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Učite ako želite:

- ***Zar vi ne biste, kad biste se vlasti dočepali, nered na Zemlji činili i rodbinske veze kidali! To su oni koje je Allah prokleo i gluhim i slijepim učinio.*** ""[401]

Jedan za drugim redali su se ajeti časnog Kur'ana, potvrđujući ulogu održavanja rodbinskh veza u islamu. Oni podstiču na činjenje dobročinstva prema rodbini i upozoravaju na to da se sa njom loše ne postupa niti da im se nanosi nepravda, kao što podstiču i na razvijanje osjećaja rodbinske povezanosti i na ispunjavanje tog prava održavanja rodbinskih veza. Jedan od tih ajeta jeste i ajet u kojem Allah, dž.š., kaže:

"...I Allaha se bojte, s imenom čijim jedni druge molite, i rodbinske veze ne kidajte..."[402]

Naređeno je da se samo Allaha treba bojati i odmah pored toga da treba rodbinske veze održavati. To je tako naređeno iz počasti prema rodbinskim vezama, što potvrđuje njihovo mjesto i važnost u islamu. Ovaj ajet podstiče i na njihovo održavanje i na činjenje dobročinstva prema rodbini.

Kako bi spominjanje održavanja rodbinskih veza bilo živo u osjećajima muslimana, Allah, dž.š., u mnogim ajetima odmah nakon vjerovanja u Allaha i činjenja dobročinstva prema roditeljima, naređuje da se održavaju rodbinske veze i da se rodbini čini dobročinstvo:

"Gospodar tvoj zapovijeda da se samo Njemu klanjate i da roditeljima dobročinstvo činite..."[403]

A ubrzo nakon toga Allah, dž.š., kaže:

"Daj bližnjemu svome pravo njegovo, i siromahu, i putniku - namjerniku, ali ne rasipaj mnogo."[404]

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama bližnjim, i komšijama daljim, i drugovima, i putnicima - namjernicima..."[405]

U činjenju dobročinstva stupanj rođaka dolazi odmah nakon roditelja, jer usmjerenje časnoga Kur'ana ide ovdje od najvišeg ka najnižem stupnju. Kur'an časni objavljuje ljestvicu ljudskih veza i određuje njihove stupnjeve, počinjući od roditelja, preko rođaka, siročadi, siromaha, putnika - namjernika i komšija, jer dobročinstvo doseže i širi se sve dalje i dalje na rođake i rodbinu, sve dok ne dođe do svih onih kojima je potrebna pomoć u velikoj ljudskoj porodici - čovječanstvu. Ovo je poredak koji je uzet na osnovu onoga čemu teži ljudska duša, a to je da se započne od onoga ko joj je najbliži, čineći to po islamskom programu uređenja islamskog društva. Islam je učinio da društvena solidarnost počinje iz okrilja porodice, zatim se proširuje na krug rodbine, a onda se spontano i lagahno širi na društvenu zajednicu, ostvarujući povezanost, međusobnu naklonost, razumijevanje i održavanje veza među ljudima, a time se ostvaruje sreća, radost i veselje u životu.

U pažnju islama prema održavanju rodbinskih veza spada i to što je on svrstao održavanje tih veza u prvu kategoriju principa i velikih načela islama s kojim je došla ova vjera čovječanstvu od prvog dana kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., javno istupio s naredbom

njegovog Gospodara, ukazujući na temelje ove nove vjere i pojašnjavajući njena značenja. Islam je održavanje rodbinskih veza učinio jednim od najveličanstvenijih i najjasnijih značenja u Šerijatu. To nalazimo u dugom razgovoru između Ebu - Sufjana i Heraklea kada je upitao Ebu - Sufjana:

"A šta vam naređuje vaš Poslanik?" Odgovorio mu je: "On kaže: 'Jedino se Allahu klanjajte, nemojte Mu druga pripisivati i ostavite ono što vaši očevi govore. Naređuje nam da obavljamo molitvu, da budemo iskreni, pošteni i da održavamo rodbinske veze.'"

Održavanje rodbinskih veza nalazi se u skupini velikih obilježja ove čiste vjere, u koja spadaju i Allahova jednoća (tevhid), obavljanje namaza, pridržavanje iskrenosti i poštenja. Tako je održavanje rodbinskih veza jedna od najizrazitijih značajki ove vjere koju je Ebu - Sufjan prezentovao Herakleu, kada ga je po prvi put pitao o islamu, tražeći da mu objasni ono što je najvažnije s čime je islam došao.

U dugom hadisu koji se prenosi od Amra bin Abesea spominje se određeni broj temelja islama i njegovi adabi. On u njemu kaže: "U Meki sam ušao kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., to jest u prvo vrijeme njegovog poslanstva, pa sam mu rekao: 'Šta si ti?' Odgovorio je: 'Vjerovjesnik.' Pa sam ga upitao: 'A šta je vjerovjesnik?' Rekao je: 'Allah me je poslao.' Upitao sam ga: 'A s čime te je poslao?' Odgovorio je: 'Poslao me je da naređujem održavanje rodbinskih veza, rušenje kipova i da se Allah jedino veliča i da Mu se niko ravnim ne smatra...'"[407]

Očito je da je u ovom hadisu plemeniti Poslanik, u pojašnjenju najvažnijih temelja islama i njegovih propisa, najprije spomenuo održavanje rodbinskh veza, te je tako njihovim spominjanjem u kontekstu islamskih temelja i načela ukazao na njihovu veliku ulogu i visoko mjesto u programu ove vjere koju je Allah, dž.š., objavio iz milosti prema svom svijetu.

Stoga i imamo brojne tekstove koji podstiču na održavanje rodbinskih veza, koji ih preporučuju, pobuđuju želju za njima, upozoravaju na prekidanje rodbinskih veza i obećavaju kaznu onima koji ih ne održavaju.

Od Ebu - Ejjuba el - Ensarije prenosi se da je neki čovjek rekao: "Allahov Poslaniče, obavijesti me o djelu koje će me uvesti u Džennet", pa mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao: "Robuj Allahu i nikog Mu ne smatraj ravnim, obavljaj namaz, daji zekat i obilazi rodbinu."[408]

Kako je veliko pitanje održavanja rodbinskih veza! Kako je samo teško na vagi ljudskih djela! Ono dolazi u jednom kontekstu zajedno s robovanjem Allahu, Njegovom jednoćom (tevhid), obavljanjem namaza i davanjem zekata. Onda je održavanje rodbinskih veza jedno od najuzvišenijih dobrih djela koja uvode u Džennet, a čuvaju od Džehennema.

Od Enesa, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Ko želi da svega ima u izobilju i da mu se život produži, neka obilazi svoju rodbinu."[409]

Održavanje rodbinskih veza jeste blagodat i izobilje za onoga ko održava rodbinske veze, kao što je blagodat i za njegov život. Obilaženje rodbine predstavlja povećanje imetka i njegovo unapređenje, kao i produženje njegovog života i njegov blagoslov.

Ibn - Omer bi govorio: “Onaj ko se boji svoga Gospodara, ko obilazi svoju rodbinu, njegov život će biti produžen, imetak će mu se povećati i njegova porodica će ga voljeti.”[410]

Žena muslimanka ne zaboravlja da se od nje traži održavanje rodbinskih veza, kao što se to , isto tako, traži i od čovjeka. Ona zna da je ova naredba upućena muslimanu, bilo da se radi o ženi ili muškarcu, kao što je to slučaj sa svim općim šerijatskim obavezama. Bogobojazna žena muslimanka pristupit će održavanju rodbinskih veza svom svojom iskrenošću, marljivošću i toplinom i od toga je neće odvratiti razne obaveze, zauzetost niti odgovornosti, bez obzira kolike one bile.

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, zna da ženino održavanje rodbinskih veza predstavlja blagodat u njenoj opskrbi i njenom životu, da predstavlja Allahovu milost koja će je zadesiti i na ovom i na budućem svijetu, da predstavlja povod za to da je ljudi vole i hvale. Nasuprot tome, prekidanje rodbinskih veza predstavlja nesreću, belaj i mržnju od Allaha, dž.š., i ljudi, kao što predstavlja i njenu udaljenost od Dženneta u kući vječnosti (na onom svijetu). Dovoljno joj je da čuje Poslanikove, s.a.v.s., riječi:

“U Džennet neće ući onaj ko prekida rodbinske veze.”[411]

Dovoljno joj je da zna da je Allahova milost izolovana od onoga ko prekida rodbinske veze, pa se ne spušta na njega a ne spušta se ni na narod u kojem se nalazi taj ko prekida rodbinske veze, kao što se to navodi u hadisu koji bilježi Buharija u “El - Edebul - mufred“:[412]

“Doista se milost ne spušta na onoga ko prekida rodbinske veze.”

Zato veliki ashab Ebu - Hurejre nije bio zadovoljan da čini dovu Allahu na sijelu u kojem se nalazio neko ko ne obilazi rodbinu, jer to sijelo prođe bez spuštanja Allahove milosti i bez primanja dove. Na jednom od takvih sijela u noći uoči petka, rekao je: “Insistiram da između nas ustane svako ko ne obilazi svoju rodbinu”, pa niko nije ustao, sve dok to nije ponovio tri puta. Tako je mladić otišao svojoj tetki po ocu koju je napustio prije dvije godine. Otišao je kod nje, a ona mu je rekla: “Bratiću moj, šta je to pa si došao?” Rekao je: “Čuo sam Ebu - Hurejrea da kaže: ’Ovako i ovako.’ Rekla je: “Vrati se njemu i upitaj ga: ’Zašto je to rekao?’ Odgovorio je: “Čuo sam Vjerovjesnika, s.a.v.s., da kaže:

’Doista se djela sinova Ademovih izlažu pred Uzvišenim Allahom u noći uoči svakog petka, pa se ne primaju djela onoga ko ne obilazi rodbinu.’”[413]

Unutrašnjost žene muslimanke, čija osjetila su islamska naučavanja izoštrila i koja su je navela da čini dobra djela, uzdrmaju ovi tekstovi koji joj ukazuju na odurnost prekidanja rodbinskih veza, jer ona žena koja prekida rodbinske veze biva izolovanom od milosti, ne prima joj se dova niti djelo. To je, doista, velika nesreća koja će zadesiti onu ženu koja

prekida rodbinske veze. Ona čini dovu, a ona joj se ne prima, čini djela, a ona joj se ne primaju, traži utočište u okrilju milosti svoga Gospodara, ali se udaljava od nje. Iz ovoga zaključujemo da žena muslimanka čije srce je uspunila radost islama nikako ne može prekidati rodbinske veze.

Prekidanje rodbinskih veza jeste grijeh koji ne odgovara ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan, čija je duša otvorena pred božanskom uputom, čija duša je učinila da zaboravi slast pokornosti prema Allahu. Naprotiv, ona izbjegava da zapadne u takvo stanje, a posebno kad zna da je prekidanje rodbinskih veza jedan od grijeha čiju kaznu Allah, dž.š., ubrzava na ovome svijetu, prije ahireta, kao što na to ukazuje hadis:

"Nema goreg grijeha, čiju kaznu će Allah ubrzati na ovome svijetu - pored onoga što mu se nakupi za ahiret - od nepravde i prekidanja rodbinskih veza."[414]

Prekidanje rodbinskih veza i činjenje nasilja predstavljaju dvije ekvivalentne stvari, te je, stoga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., te dvije stvar u svome hadisu zajedno spomenuo, potvrđujući vezu između prekidanja rodbinskih veza i nasilja. I doista, prekidanje rodbinskih veza je veliko nasilje. Koje nasilje je veće od prekidanja rodbinskih veza i raskidanja veza rodbinske ljubavi i naklonosti?

Allahov Poslanik, s.a.v.s., rodbinske veze oslikava na taj način kao da se žale Allahu, dž.š., zbog nasilja prekidanja koja im se dešavaju, te im Allah, dž.š., odgovara da će obilaziti onoga ko je obilazi, a da će prekinuti vezu s onim ko je prekine s njome:

"Rodbinska veza je dio imena Rahmana. Ona kaže: 'Gospodaru, nada mnom je nasilje učinjeno. Gospodaru, prekinuta je moja veza! Gospodaru..." Pa joj On odgovara: 'Zar nisi zadovoljna da Ja prekinem vezu s onim ko je tvoju vezu prekinuo i budem u vezi s onim ko tvoju vezu održava?'"[415]

U hadisi-kudsijju Allahov Poslanik, s.a.v.s., veliča rodbinu, jer obavještava da je Allah, dž.š., njeno ime izveo iz svoga imena, a u ovoj izvedbi imena nalazi se počast i veličanje koje joj Allah, dž.š., ukazuje:

"Ja sam Rahman i Ja sam stvorio srodstvo i njegovo ime sam izveo od Svoga imena. Ko bude obilazio svoju rodbinu i Ja ću njega obilaziti, a ko ih prekine i Ja ću prekinuti vezu s njime."[416]

U ovim tekstovima nalaze se nepobitni dokazi da je onaj ko obilazi rodbinu sretan, voljen i poštovan, da je blagoslovljen zadovoljstvom svoga Gospodara i Njegovom milošću, kao što se u njima nalaze dokazi da je onaj ko prekida rodbinsku vezu bijedan, nesretan, prezren i izolovan od milosti njegovog Gospodara, a Njegov oprost i zadovoljstvo su mu zabranjeni.

ŽENA MUSLIMANKA OBILAZI RODBINU U SKLADU S UPUTOM ISLAMA

Ženi muslimanki, koja je svjesna upute svoje vjere, održavanje rodbinskih veza nije nepoznanica. Naprotiv, ona neprestano održava s rodbinom veze i od toga je ne odvraćaju majčinski poslovi niti odgovornosti za kuću i muža. Ona svoje vrijeme raspoređuje tako da može posjetiti svoju rodbinu, slijedeći islamsku uputu u davanju prednosti rodbini. Ona u obilaženju rodbine počinje s posjećivanjem majke, zatim oca, zatim bliže i dalje rodbine, kao što na to upućuje Vjerovjesnikova, s.a.v.s., praksa. Jednom prilikom je neki čovjek došao kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., i rekao:

"O Allahov Poslaniče! Ko je najpreči da se s njim družim i prema njemu lijepo postupam?" Odgovorio je: "Tvoja majka, zatim tvoja majka, zatim tvoja majka, zatim tvoj otac, a zatim tvoja bliža i dalja rodbina."[417]

Žena muslimanka za svoje dobročinstvo prema rodbini i za održavanje veza s njima ima dvije nagrade: nagradu za rodbinsku vezu i nagradu za sadaku (potpomaganje), ako je bogata i ako je u mogućnosti da im materijalno pomogne, ako su tome potrebni. Na taj način će se ona obogatiti za dvije nagrade kod Uzvišenog Allaha, a srca njene rodbine bit će ispunjena ljubavlju i dovom za nju. Islam voli ovakav način postupanja, a i Poslanik, s.a.v.s., tome poziva u hadisu koji prenosi Zejneba es - Sekafijje, žena Abdullaha bin Mesuda, r.a., koja kaže: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

'O žene udijelite, pa makar i od svog nakita.' Ona kaže: "Vratila sam se Abdullahu bin Mesudu, te sam mu rekla: 'Ti si slabog imovnog stanja, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam je naredio da udijelimo sadaku. Idi i pitaj ga da li ću ja za to imati nagradu(tj. ako sadaku dam tebi), a ako nemam za to nagrade, udijelit ću je nekom drugom.' Na to je Abdullah rekao: 'Ne, nego mu ti idi.' Tako sam mu se zaputila, kad pred vratima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stoji žena ensarijka koja je imala istu potrebu kao i ja. Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., dato je poštovanje, pa je pred nas izašao Bilal. Mi smo mu rekle: 'Idi Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i obavijesti ga da se pred njegovim vratima nalaze dvije žene koje ga pitaju da li će imati nagradu ako sadaku udijele svojim muževima i jetimima o kojim se staraju? A nemoj ga obavijestiti ko smo mi.' Ušao je Bilal kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i pitao ga. Allahov

Poslanik, s.a.v.s., ga je upitao: 'Ko su njih dvije?' Odgovorio je: 'Žena ensarijka i Zejneb.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je: 'Koja Zejneb je ona?' Rekao je: 'Abdullahova žena.' Zatim je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'One imaju dvije nagrade: nagradu za rodbinsku vezu i nagradu za sadaku.'"[418]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže: "Sadaka koja se udijeli siromahu je sadaka, a sadaka koja se udijeli bližnjemu je dvostruka: sadaka i rodbinska veza."[419]

U djelu "Sahihul - Buhari" navodi se da je Mejmuna bint ummu Haris, majka vjernika, r.a., obavijestila Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je oslobodila robinju, a da prethodno nije tražila dopuštenje od njega. Kada je nastupio njen dan (u kojem Poslanik, s.a.v.s., dolazi kod nje) i kada je došao kod nje, rekla mu je: "Allahov Poslaniče, da li znaš da sam oslobodila svoju robinju?" Odgovorio je: "A zar si to uradila?" Rekla je: "Jesam." Rekao je: "Kamo sreće da si je poklonila svojim tetkama po majci, tvoja nagrada bi bila veća."[420]

Poslanik, s.a.v.s., potvrđivao je vrijednost činjenja dobročinstva prema bližnjima u svakoj prilici koja bi mu se ukazala. Pošto je objavljen ajet: ***"Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže...",*** ustao je Ebu - Talha do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao mu: "Allahov Poslaniče, Uzvišeni Allah kaže: ***'Nećete zaslužiti nagradu sve dok ne udijelite dio od onoga što vam je najdraže...',*** a ono što je meni najdraže jeste palmovik i on je sadaka u ime Allaha, a ja molim da on bude dobročinstvo i blago kod Allaha, dž.š. Allahov Poslaniče, daj ga tamo gdje ti misliš da je najpotrebnije." Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Oh, to je veliki imetak, to je veliki imetak! Čuo sam šta si rekao, a ja smatram da ga trebaš dati rodbini." Tada je Ebu - Talha rekao: "Učinit ću tako, Allahov Poslaniče", pa ga je Ebu - Talha podijelio svojim bližnjim i svojim amidžićima.[422]

Allahov Poslanik, je duboko prodro kroz vrijeme oporučujući održavanje rodbinskh veza, koje sežu kroz vijekove i vremena, kada je oporučio da se lijepo postupa sa egipatskim narodom, u hadisu koji bilježi Muslim, a u kojem se kaže:

"Vi ćete osvojiti Egipat, a to je zemlja u kojoj se mjere stvari kiratom, pa kada osvojite, lijepo postupajte prema njenim stanovnicima, jer oni imaju zaštitu i srodstvo", ili je rečeno: "zaštitu i tazbinstvo."[423]

A učenjaci u tumačenju ovog hadisa kažu da je rodbinska veza koju oni imaju porijeklo Hadžere, majke Ismailove, koja je njima pripadala, a tazbinstvo je po Mariji, majci Ibrahima, sina Allahovog Poslanika, koja je također njima pripadala.

Kako je samo velika vjerovjesnička čestitost! Kako je to širokogrudno dobročinstvo! Kakav li je to samo ljudski poziv koji se produžava i širi, tako da obuhvata i potomstvo od te dvije plemenite rodbinske veze kroz dugi niz godina!

Žena muslimanka kada čuje ovu vjerovjesničku uputu, požurit će da se sretne sa svojom rodbinom, ukazujući im svu svoju iskrenu ljubav, neprestanu vezanost za njih kao i svoje dobročinstvo prema njima.

ODRŽAVA RODBINSKE VEZE SA SVOJIM BLIŽNJIM, MAKAR BILI I NEMUSLIMANI

Žena muslimanka promatrat će uputu svoje vjere, pa će uočiti da ona teži praštanju i ljudskosti, pa tako preporučuje održavanje rodbinske veze, makar njeni bližnji bili i nemuslimani. U hadisu koji se prenosi od Abdullaha bin Amra bin el -'Asa, r.a., kaže se da je rekao: "Čuo sam Vjerovjesnika da glasno kaže:

'Potomci tog i tog čovjeka nisu moji prijatelji. Moj prijatelj je Allah i dobri vjernici, ali oni imaju rodbinsku vezu i ja ih obilazim na najljepši način.'"[424]

Nakon što su objavljene riječi Uzvišenog Allaha: "I opominji rodbinu svoju najbližu"[425], Allahov Poslanik, s.a.v.s., pozvao je Kurejšije, te su se oni sakupili i on im je rekao: "O sinovi Ka'ba bin Luejja, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O sinovi Murreta bin Ka'ba, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O sinovi Abduš-Šemsa, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O sinovi Abdul-Menafa, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O sinovi Hašimovi, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O sinovi Abdul-Muttalibovi, spasite svoje duše od vatre džehenemske. O Fatima, spasi svoju dušu od vatre džehenemske. Ja vam ništa ne mogu dati od Allaha osim rodbinske veze, koju ću održavati kao što vodu obilazim."[426]

Ova se uzvišena vjerovjesnička uputa odmah u početku islama uvukla u čula muslimana i muslimanki i učinila je ono što je učinila u njihovim dušama, pa su činili dobročinstvo svojim bližnjim i svojoj rodbini koji nisu bili muslimani. Svjedočanstvo o tome nalazi se u hadisu kojeg bilježe Ibn - Abdul - Birr u djelu "El - Isti'abu" i Ibn - Hadžer u djelu " El - Isabetu ", u kojem se kaže da je robinja Safijje, majke vjernika, došla kod vladara pravovjernih Omera bin El - Hattaba, r.a., i rekla: "Vladaru pravovjernih, Safijja voli subotu i održava rodbinske veze sa židovima." Omer je poslao poruku Safijji da je pita o tome, pa mu je ona odgovorila: "Što se tiče subote, ja je ne volim otkako mi ju je Allah, dž.š., zamijenio petkom, a što se tiče židova, pa ja među njima imam bližnje i ja održavam vezu s njima." Potom se okrenula prema robinji i upitala je šta ju je navelo da je tako potvori, te joj je ona odgovorila: "Šejtan!" Safijjin odgovor na to je bio: "Idi, ti si slobodna."[427]

Omer, r.a., nije vidio nikakave smetnje da pokloni ogrtač koji mu je Poslanik, s.a.v.s.,

dao svome bratu po majci - mušriku.[428]

Iz svega ovoga žena muslimanka može vidjeti da se ljudska dobrota ne odvaja od srca čovjeka koji izgovori šehadet, nego se iz njega prelijeva na bližnje, održavanjem rodbinskih veza putem potpomaganja, obilaženja i dobročinstva, makar oni bili pripadnici druge vjere mimo islama. Stoga se Allahov poslanik, s.a.v.s., i izjasnio o tome na najljepši mogući način, riječima: "... osim rodbinske veze koju ću održavati na najljepši način", jer je rodbinsku vezu uporedio sa zemljom koja se natapa održavanjem rodbinske veze i činjenjem dobročistva, i rađa; plod je ljubavi i međusobne povezanosti. Sve to presušuje ako dođe do prekida rodbinske veze i do razdvajanja, te tu raste mržnja i međusobno otuđenje. Istinski musliman omiljen je kod svih ljudi jer oni u njemu vide otjelovljenje plemenitih moralnih vrijednosti i uzvišenih svojstava.

Islam podstiče na činjenje dobročinstva prema roditeljima, makar oni bili i mušrici, a evo sada podstiče i na činjenje dobročinstva prema bližoj rodbini, makar oni bili i nemuslimani, polazeći od praštanja, ljudskosti i milosti s kojom je došla ova vjera, upućena svim ljudima:

"A tebe smo samo kao milost svjetovima poslali."[429]

ODRŽAVANJE RODBINSKH VEZA RAZUMIJE U ŠIROKOM ZNAČENJU TOG POJMA

Kod žene muslimanke mnogobrojne su strane održavanja rodbinskih veza i njihovo područje se širi, njeni načini i oblici su raznovrsni. Ponekad je to imetak koji otklanja oskudicu, koji prekida bijedu i koji umanjuje brigu. Ponekad je to draga posjeta koja učvršćuje povezanost bliže rodbine, koja pospješuje međusobnu ljubav i pažnju. Ponekad je to savjet, nježnost i nesebičnost, kao i druga djela pored dobročinstva i međusobne povezanosti koja pročišćavaju ljudsku osjećajnost, koja razvijaju osjećaj privrženosti, međusobne milosti, osjećajnosti, solidarnosti i ljubavi među bližnjom rodbinom.

Stoga je i došla vjerovjesnička uzvišena preporuka da se nastavi s održavanjem rodbinskh veza, makar i u najprostijim oblicima koji najmanje koštaju i najmanje iziskuju napor:

"Održavajte veze sa svojim bližnjim, makar sa selamom. "[430]

OBILAZI SVOJE BLIŽNJE I ONDA KADA JE ONI NE OBILAZE

Žena muslimanka, koja je napojila svoju dušu uputom svoje istinite vjere, održava svoje rodbinske veze, makar ih oni prekinuli s njome. Ona neće prema njima postupati po pravilu "obilazi ih ako je obilaze, a prekida s njima veze ako oni prekinu s njome veze." Žena muslimanka jeste ta koja održava rodbinske veze i to čini u ime Allaha i radi Njegove nagrade. Ona, zbog održavanja svojih rodbinskh veza, ne želi nagradu prema pravilu niti želi razmjenu rodbinskih veza. Ona svojim djelom i svojim ponašanjem predstavlja najuzvišeniji primjer ljudskog ponašanja o kojem islam neprestano vodi brigu kako bi takvo ponašanje prodrlo do duša muslimana i muslimanki. To je, doista, veliki uspon koji je težak, osim za one koje Allah uputi i čije duše su se potčinile Njegovom zadovoljstvu. Žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, spada u ovaj uzvišeni primjer naprednih žena, koje vode brigu o lijepom postupanju prema rodbini i bližnjima, postupajući prema riječima Poslanika, s.a.v.s., koji kaže:

"Nije dovoljno samo uzvratiti posjetu svojoj rodbini. Pravilno se ponaša prema rodbini onaj koji, kada ga rodbina zaboravi ili odbaci, obnavlja s njima veze."[431]

Ovo je uzvišeni ljudski moral koji islam traži i želi da muslimani i muslimanke teže njemu pri postupanju prema rodbini i bližnjima. Stoga, vjerovjesnička uputa veliča kod njih moralne vrijednosti: zrelost, strpljivost, oprost i međusobno praštanje, a posebno u duši onoga ko održava veze sa svojom rodbinom, a od njih nalazi samo prekidanje veza, odvratnost, odbacivanje, grubost i nepravdu. Vjerovjesnička uputa konstatuje da je Allah, dž.š., na strani onih koji održavaju rodbinske veze, a ne uzvraća im se istom mjerom. Ona predočava zastrašujuću sliku kazne koja će stići grube, odvratne, nezgrapne, one koji negiraju obaveznost održavanja rodbinskih veza i one koji ih prekidaju. Jednom prilikom je neki čovjek došao kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekao:

"Allahov poslaniče! Imam rodbinu koju pazim i obilazim, a oni mene ne obilaze niti me posjećuju. Činim im dobro, a oni meni uzvraćaju zlim. Ja sam prema njima blag, a oni prema meni grubi." Na to mu je odgovorio: "Ako je tako kao što kažeš, onda kao da im u oči sipaš vreo lug, a s tobom je Allahov pomagač sve dok se tako ponašaš."[432]

Divno li je održavanje rodbinskih veza!! Kako li je samo teško na vagi održavanje rodbinske veze roba - vjernika! Bijedni li su oni ljudi i žene koji ih negiraju, i ljudi i žene koji

prekidaju uže ljubavi prema rodbinskoj vezi! Kako li je veličanstvena nagrada one žene koja obilazi svoju rodbnu, koja strpljivo podnosi prekid rodbinske veze od njene rodbine! Pa čak i Allah, dž.š., pomoći će joj da održava rodbinske veze, čuvajući je od njih i ulijevajući u njeno srce snagu podnošenja njihovog zlostavljanja i učvršćujući je u tome da nastavi u svom moralu i ljudskosti! Kako li je samo velik grijeh onih ljudi i žena koji prekidaju rodbinske veze! A Allahov Poslanik, s.a.v.s., usporedio ih je s onim koji jede vreo pepeo, kao nagradu za prekidanje rodbinskih veza s vjernicima i vjernicama koji su ih održavali!

Tako, u svakom slučaju, iskrena žena muslimanka, koja obilazi svoju rodbinu, neće prekinuti veze s njima ni onda kad oni prekinu veze s njome, jer ona želi time zadobiti zadovoljstvo svoga Gospodara, uzdižući se iznad zabluda, gluposti i loših djela. Ona s vremena na vrijeme posjećuje svoju rodbinu izbjegavajući beznačajne stvari koje zaokupljaju male ljude i rasplamsavaju srdžbu u njihovim srcima. Ona čvrsto vjeruje da je iznad toga da padne na nivo beznačajnih, trivijalnih stvari, zabluda i gluposti koje upropaštavaju djela i ostavljaju traga na čistotu povezanosti rodbine i bližnjih. Ona ne bi trebala pasti na ovaj stupanj, a istovremeno sluša riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže:

“Rodbinske veze su zakačene za Arš i govore: “Ko me obilazi, Allah će ga obilaziti, a ko prekine moje veze, Allah će prekinuti veze s njime.”[433]

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJIH KOMŠIJA

MUSLIMANKA ČINI DOBROČINSTVO I OMILJENA JE KOD SVOJIH KOMŠIJA

Jedno od moralnih svojstava žene muslimanke, koja je svjesna upute svoje vjere i koja se pridržava njenih najčvršćih veza, jeste i lijepo ponašanje prema komšijama, dobročinstvo prema njima i briga o njihovom stanju.

PRIDRŽAVA SE UPUTE ISLAMA U POGLEDU PREPORUKE ČINJENJA DOBROČINSTVA KOMŠIJAMA

Mudra žena muslimanka svjesna je uzvišene upute islama u njegovoj toploj preporuci da se brine o komšijama, pa čak da je to i najjasnije mjesto za koje zna čovječanstvo na ljestvici ljudskih veza, a koje se nalazi samo u ovoj vjeri koja mnogo daje.

Allah, dž.š., jasno i očito naredio je da se čini dobročinstvo prema komšiji:

"I Allahu se klanjajte i nikoga Njemu ravnim ne smatrajte! A roditeljima dobročinstvo činite, i rođacima, i siročadi, i siromasima, i komšijama bližnjim, i komšijama daljim, i drugovima, i putnicima - namjernicima..."[434]

Bližnji je komšija onaj s kojim te, pored blizine, vežu i rodbinske ili vjerske veze, a daljnji komšija je onaj s kojim te vežu rodbinske ili vjerske veze, a drug je onaj ko je uz tebe u onome što je dobro.

Otud svako ko se nalazi pored čovjeka muslimana ima pravo na komšiluk, makar i ne bilo među njima rodbinske veze ili vjerske povezanosti. U ovome se očituje poštovanje prema komšiji i uzdizanje povezanosti komšiluka u Šerijatu.

Navode se mnogobrojni hadisi koji potvrđuju ove veličanstvene ljudske vrijednosti u povezanosti s komšijama, jer ti hadisi preporučuju povezanost s komšijom, bez obzira na rodbinsku povezanost ili na njegovu vjeru:

"Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju, tako da sam pomislio da će ga proglasti nasljednikom."[435]

To je visoko i ugledno mjesto koje je Šerijat odredio za komšiju, a koje preporučuje Džibrili Emin Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., što je potvrdio u nekoliko navrata, tako da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., pomislio da će Džibrilove preporuke vezane za komšiju podići na stupanj rodbine i učiniti ga nasljednikom poput rodbine.

Nasuprot Džibrilove ponavljane preporuke o komšiji, Allahov Poslanik, s.a.v.s., neprestano je podstrekavao na činjenje dobročinstva prema komšiji i to je naređivao u svakoj prilici koja bi mu se ukazala. U historijskoj hutbi na Oprosnom hadžu Poslanik, s.a.v.s., govorio je i o komšiji. Kada znamo da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., u ovoj svojoj veličanstvenoj hutbi sažeo sve što je želio reći vjernicima, jer je osjećao da je to njegova posljednja hutba na tom veličanstvenom mjestu, onda nam je jasno kolika je važnost dobročinstva prema komšiji. Časni ashab Ebu - Umame, r.a., primijetio je veliku pažnju koju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posvetio u svom govoru na Oprosnom hadžu, te je mislio da će Poslanik, s.a.v.s., također učiniti komšiju nasljednikom. To je očito iz njegovih riječi: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a nalazio se na svojoj devi prilikom Oprosnog hadža, gdje kaže: 'Preporučujem vam komšiju.' To je ponavljao sve dok nisam pomislio: 'Učinit će ga zakonitim nasljednikom.'"[436]

Ponekad je Allahov Poslanik, s.a.v.s., izazivao osjećaje ashaba podstrekivajući ih na činjenje dobrih djela, pa bi svoj govor započinjao riječima: "Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka radi ovako i ovako..." On bi ponavljao ovaj sugestivni stil naređujući dobro ili kada bi podstrekavao na moralno ponašanje. Jedan od hadisa u kojem je upotrijebio ovu sintagmu jeste hadis u kojem kaže:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka lijepo postupa prema svome komšiji. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka lijepo ugosti svoga gosta. Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka govori samo ono što je dobro, u protivnom neka šuti."[437]

U predanju koje bilježi Buharija, stoji:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka ne zlostavlja svoga komšiju..."[438]

U samom početku hadisa on preporučuje činjenje dobročinstva prema komšiji, te je, tako, dobročinstvo učinio jednim od znakova vjerovanja u Allaha i Sudnji dan, kao i jednim od Njegovih lijepih plodova.

SVOJIM KOMŠIJAMA VOLI ONO ŠTO VOLI SAMOJ SEBI

Žena muslimanka koja je otvorila svoju dušu prema božanskoj uputi ima nježno srce, darežljivu dušu, blagu prirodu, koja je draga njenim komšijama. Ona ima istančano osjetilo za sve ono što će im nauditi ili što će povrijediti njihovu čast i ugled ili što će im nauditi i nanijeti štetu. Ona njima voli dobro kao što ga voli samoj sebi, raduje se njihovoj radosti i boluje za njihovom boli. Ona sve to čini na osnovu njenog razumijevanja Poslanikovih, s.a.v.s., riječi:

"Niko od vas neće istinski vjerovati sve dok ne bude volio svome bratu ono što voli samom sebi."[439]

U predanju koje bilježi Muslim od Enesa, a on od Vjerovjesnika, s.a.v.s., stoji da je rekao: "Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, rob neće vjerovati sve dok ne bude volio svome komšiji" - ili je rekao "svome bratu - ono što voli samom sebi."[440]

Svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da se s vremena na vrijeme obaveže da će svojim komšijama koji se nalaze u teškoj situaciji nešto dati, pokloniti. Ili, pak, svaki put kada bi se širio miris kuhanja ili pečenja iz njene kuće, te taj miris izazove njihovu strast za ukusnom hranom, a oni nisu u mogućnosti da sami naprave jelo slično njemu, ona će im poslati jedan dio tog jela, pokazujući na taj način društvenu solidarnost koju preporučuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svom obraćanju Ebu - Zerru:

"O Ebu - Zerre! Kada budeš kuhao čorbu, dospi malo više vode, pa od nje pošalji svojim susjedima."[441]

U drugom predanju stoji:

"Kada budeš kuhao čorbu, dospi malo više vode, zatim pogledaj ima li ikog od članova porodice tvojih komšija, pa jedan dio od nje njima odlij."[442]

Doista, ženi muslimanki, čiju svijest je islam izoštrio, nikako ne dolikuje da vidi svoje komšije u siromaštvu, tegobi ili lišenosti, kao što joj ne dolikuje da im ne pomogne u onome što je dobro ili da im ne pruži podršku, poštovanje ili pomoć u hrani, a posebno ako živi u blagostanju, rahatluku i bogatstvu, ako uživa u Allahovim blagodatima. Ne dolikuje joj da živi raskošnim životom, a da u isto vrijeme sluša riječi plemenitog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ne vjeruje u mene onaj ko zaspi sit, a pored njega njegov komšija je gladan, a on to zna."[443]

"Nije vjernik onaj ko je sit, a njegov komšija gladan."[444]

LIJEPO SE PONAŠA PREMA SVOJIM KOMŠIJAMA U SKLADU SA SVOJIM MOGUĆNOSTIMA

Žena muslimanka, koja je svjesna svoje vjere, ne smatra beznačajnim dobročinstvo koje čini svojoj komšinici, već joj čini dobročinstvo, bez obzira koliko ono malo bilo. Njen stid i njena ljubav prema umnožavanju imetka i hvalisanju, ne sprečavaju je da pruži makar malo od tog svog bogatstva pod izgovorom da je to nepodesno, pa da zbog toga ni to malo ne pruži svojoj komšinici sve dok ne bude u prilici da joj pruži nešto više. Ona bi na taj način zabranila i sebi i svojoj komšinici predodređeno dobro pri iščekivanju nečeg više, a to više ne bi dočekala, te bi tako propustila priliku da učini dobro djelo. Na ovo plemeniti Poslanik, s.a.v.s., upozorava, posebno žene, pa kaže:

"O žene muslimanke! Neka komšinica ne ponižava svoju komšinicu, makar to bilo koliko nokat od ovce."[445]

"Nokat od ovce" označava njen papak, i to je alegorija za malu količinu, to jest, neka komšinica ne omalovažava komšinicu koja joj je pružila neko dobro, makar ono bilo malo koliko ovčiji nokat, jer je to bolje od ničega, a Allah, dž.š., kaže:

"Onaj ko bude uradio koliko trun dobra - vidjet će ga." [446]

A Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je:

"Čuvajte se vatre džehenemske, pa makar s dijeljenjem polovine datule, a ako je ne budete imali, onda lijepom riječju."[447]

Ovaj hadis, na osnovu njegovog općenitog konteksta, moguće je da u sebi sadrži zabranu omalovažavanja upućenu komšinici kojoj je udijeljeno. Onda to ima sljedeće značenje: neka komšinica ne omalovažava dobro koje joj je udijelila njena komšinica, makar to dobro bilo koliko ovčiji nokat. Naprotiv, ona joj treba zahvaliti na tome, jer se zahvaljivanjem za učinjeno dobro širi prijateljstvo i bliskost među komšijama, te se razvija ljubav, solidarnost i međusobna milost u njihovim životima. U ljudskoj zahvali na učinjenom dobru nalazi se jedno od islamskih moralnih svojstava koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., potvrdio i preporučio riječima:

"Allahu ne zahvaljuje onaj ko ne zahvaljuje ljudima."[448]

Islam želi raširiti međusobnu ljubav, povezanost i bliskost među komšijama, a ljudski putevi do ove ljubavi, povezanosti i bliskosti su mnogobrojni. Jedan od njih jeste i davanje

poklona, te je, stoga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio, posebno ženama, da omalovažavaju hediju (poklon) za njenu komšinicu ili hediju od njene komšinice, bez obzira koliko mala ona bila, jer je žena osjetljiva u ovakvim i sličnim prilikama, te to može uticati na nju i njene osjećaje prema njenoj komšinici. Žena muslimanka treba obratiti pažnju na to da hedija ima posebno značenje ljudskosti koje se krije iza hedije, a ne materijalnu vrijednost te hedije. Svjesna žena muslimanka ne smije zaboraviti ovo značenje ljudskosti, pa da umanjuje vrijednost hedije koju je poklonila svojoj komšinici ili da umanjuje hediju koju je dobila od svoje komšinice, jer u islamu značenja određenih stvari imaju prednost pred materijalnim vrijednostima.

OBRAĆA POSEBNU PAŽNJU NA DOBROČINSTVO PREMA KOMŠIJAMA, MAKAR ONI BILI NEMUSLIMANI

Kod žene muslimanke se krug dobročinstva proširuje i na komšije, te ga neće uskratiti svojim komšijama bez obzira da li oni bili njena rodbina ili samo muslimani. Naprotiv, ona se neće ograničiti samo na njih, nego će obuhvatiti i svoje komšije nemuslimane, slijedeći uputu islama, njegovu velikodušnost, preporuku dobročinstva prema svim ljudima, bez obzira na različitost vjera i grupacija, ukoliko od njih ne dođe nasilje ili neprijateljstvo prema muslimanima:

"Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone - Allah, zaista, voli one koji su pravični."[449]

Otud bi časni ashab Abdullah bin Amr, kada bi mu bila zaklana ovca, upitao svoga slugu: "Da li si šta poklonio našem komšiji židovu? Da li si šta poklonio našem komšiji židovu? Da li si šta poklonio našem komšiji židovu? Ja sam, doista, čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., gdje kaže: 'Džibril mi je neprestano preporučivao komšiju, tako da sam pomislio da će ga proglasti nasljednikom.'"[450]

Nije li ovo najobuhvatnija milost islama prema ljudima! Ima li šta ljepše od pomoći onih koji žive u njegovom okrilju i pod njegovim prostranim i sigurnim hladom! Historija svjedoči da su ehlu-kitabije (sljedbenci knjige - kršćani i židovi) u mnogim islamskm predjelima živjeli pored muslimana u potpunoj sigurnosti, gdje su bili sigurni za svoje živote, zemlju, imetke i za svoja uvjerenja. Živjeli su bezbrižno u lijepim komšijskim odnosima, plemenitom postupanju i slobodnom uvjerenju, a njihove crkve postoje još od najstarijeg doba u muslimanskim selima, na obroncima planina, a oko njih se nalaze na hiljade muslimana okružujući svoje komšije sljedbenike knjige, pažnjom, brigom, dobročinstvom i lijepim komšijskim odnosima.

U SVOM DOBROČINSTVU PREMA KOMŠIJAMA DAJE PREDNOST BLIŽIMA

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, ne zaboravlja precizno ustrojstvo koje je islam uspostavio u činjenju dobročinstva prema komšijama, jer je preporučio da se dobročinstvo čini onome ko je najbliži, vodeći računa o povezanosti komšija, koji su jedan uz drugoga i zbog osjećaja koje obično izaziva ta pažnja kako bi se sačuvala bliskost, ljubav i harmonija.

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Upitala sam: 'O Allahov Poslaniče! Ja imam dvojicu komšija. Kojem od njih da dam hediju?' Odgovorio je: 'Onome čija vrata su ti najbliža.'"[451]

Ovo razvrstavanje u činjenju dobročinstva prema komšijama ne znači da žena muslimanka ne treba voditi brigu i o daljim komšijama kao i o dobročinstvu prema njima. Sve dobre komšinice koje se nalaze u krugu njene kuće ulaze u skupinu komšija i one kod nje imaju komšijsko pravo. Prethodno spomenuto razvrstavanje u davanju prednosti najbližem komšiji predstavlja poredak pri kojem je plemeniti Poslanik, vodio računa o mentalitetu bližih komšija, jer se obično između dva najbliža susjeda nalazi povezanost, kontakt, bliskost, ljubav i međusobna saradnja.

ISKRENA MUSLIMANKA NAJBOLJA JE KOMŠINICA

Nema sumnje da je iskrena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, najbolja komšinica u društvu. To je stoga jer dobročinstvo prema komšiji spada u pohvalno islamsko moralno svojstvo koje se nalazi duboko u svijesti žene muslimanke koja je odgojena na temeljima islamskog ponašanja i na njegovim lijepim svojstvima. To moralno ponašanje predstavlja komšinicu, koja najviše čini dobročinstvo komšinici, najboljim komšijom kod Allaha:

"Najbolji prijatelji kod Allaha jesu oni koji su najbolji prema svome prijatelju, a najbolje komšije kod Allaha su oni koji su najbolji prema svome komšiji."[452]

Poslanikova je praksa potvrdila da je dobra komšinica jedan od stupova sreće u životu čovjeka muslimana, jer ona za komšiju znači: radost, rahatluk, sigurnost i smiraj:

“Sreću čovjeka muslimana na ovome svijetu predstavlja: dobar komšija, prostrana kuća i udobno prevozno sredstvo.”[453]

Časni ljudi iz prvih generacija veličali su vrijednosti dobrog komšiluka, smatrajući da je on blagodat koja se ne može mjeriti imetkom, kapital koji se ne može mjeriti ničim u životu na ovome svijetu. O tome svjedoči historija koja bilježi da se komšija Seida bin El - ‘Asa cjenkao za svoju kuću tražeći sto hiljada dirhema, a zatim je rekao mušteriji: “Ovo je vrijednost kuće, a za koliko ćeš kupiti komšiluk sa Seidom?” Pošto je za to Seid saznao, poslao mu je tu vrijednost i tražio od njega da ostane u svojoj kući.

Ovo je svijetla i jasna strana dobre komšinice, a kakva je strana loše komšinice?

LOŠA KOMŠINICA I NJENA CRNA STRANA

Vjerodostojni tekstovi potvrđuju da je strana loše komšinice tamna, mračna i da bogobojazna i senzibilna žena muslimanka ne može živjeti s njom, a da samu sebe ne uzdrma i ispuni strepnjom zbog loše komšinice, da svoje osjećaje ne ispuni mješavinom mržnje, odvratnosti i gađenja prema njoj.

LOŠA KOMŠINICA LIŠENA JE BLAGODATI IMANA

Dovoljno je mučno, odurno i jadno to da je ona lišena blagodati imana - vjerovanja, najveće i najuzvišenije blagodati u ljudskom životu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., potvrdio je odvojenost ove blagodati od svakog čovjeka koji je istrajan u činjenju nasilja prema svome komšiluku do te mjere da se ubraja u lošeg komšiju. To je čvrsta, kategorička potvrda bez popustljivosti i odstupanja, jer se tri puta zakleo Allahom potvrđujući odvojenost imana od takve osobe:

“‘Tako mi Allaha, nije vjernik. Tako mi Allaha, nije vjernik. Tako mi Allaha, nije vjernik.’ Upitaše prisutni: ‘A ko to, Allahov Poslaniče?’ ‘Onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija’ - odgovori Poslanik, s.a.v.s.”[454]

U Muslimovom predanju stoji:

“Neće ući u Džennet onaj od čijeg zla nije siguran njegov komšija.”[455]

Ima li većeg zločina od toga!? Ima li većeg grijeha od toga!? Zapast će u njeg čovjek ako

bude zlo nanosio svome komšiji, te će se time odvojiti od blagodati imana i bit će mu zabranjen ulazak u Džennet!!!

Iskrena žena muslimanka, koja je čiste duše, proživljava ove tekstove, stroge propise koje oni ugrađuju u svijest i tamnu sjenu koju navlače na dušu, a koja okružuje lošu komšinicu, pa joj nije ni na kraj pameti da nanese zlo svojim komšijama, bez obzira u kakvom se stanju i uvjetima nalazila. To je stoga što činjenje zla svojim komšinicama i upuštanje s njima u spletke, varke, neprijateljstvo i svađu, ne spada u male grijehe i beznačajne pogreške, nego spada u velike grijehe koji odstranjuju iman i prijete njenom završetku na onome svijetu. Da li se zbog propasti, nakon gubitka imana i propasti na ahiretu, uznemiri srce žene muslimanke, da li ustreperi njena duša i da li se uzdrma njeno biće?

LOŠA JE KOMŠINICA ŽENA ČIJE DJELO JE UZALUDNO

Ako je loša komšinica izgubila iman, kao što se to navodi u prethodnom hadisu, onda je ona žena čija su sva djela uzaludna. Neće joj koristiti nakon toga ni pokornost niti će joj biti primljeno dobro djelo, sve dok je ustrajna u činjenju zla svojim komšijama. To je stoga što se dobra djela u osnovi temelje na vjerovanju u Allaha, a vjerovanje u Allaha nije brza riječ koju jezik nepromišljeno izgovara. To je precizno sprovođenje onoga što Allah, dž.š., traži od Svojih robova. Pošto je loša komšinica izgubila svoj iman svojom istrajnošću i upornošću u nanošenju zla svojim komšijama, nakon toga ona ne žudi za tim da Allah, dž.š., primi od nje dobro djelo, bez obzira koliko ono bilo, nego ga uništava i ne ostavlja nikakva traga, makar u njega utrošila dane i noći.

Rečeno je Vjerovjesniku:

“Allahov Poslaniče! Doista, ta i ta žena noću klanja, a danju posti. Ona čini dobra djela i udjeljuje, ali svojim jezikom nanosi zlo svojim komšijama.” Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: “U njoj nema dobra. Ona je stanovnik Džehennema.” Rekli su: “Ta i ta žena klanja propisane namaze, udjeljuje suhi sir i nikome zlo ne nanosi.” Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: “Ona je stanovnik Dženneta.”[456]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., opisao je lošeg komšiju kao čovjeka od kojeg nema nikakve koristi, riječima:

“Od troje nema nikakve koristi: vladara - ako mu dobročinstvo učiniš, nezahvalan je, a ako zlo učiniš, ne prašta; lošeg komšije - ako vidi dobro, prikrije ga, a ako vidi zlo, razglasi ga i žene - ako si prisutan, vrijeđa te, a ako si odsutan, vara te.”[457]

Ovako se smjenjuju tekstovi koji oslikavaju odurnu sliku loše komšinice od koje duša čiste žene muslimanke osjeća odvratnost. Stoga je ona oprezna da ne bi zapala u grijeh zlostavljanja komšiluka. Stoga je ona veoma daleko, da ne može biti dalje od toga da jednog dana ne postane loša komšinica, kako ne bi raspirivala svađu između nje i njenih komšinica, ili da ne bi nastupilo među njima neprijateljstvo, ili se razvila zavist, ili raširila mržnja. Tako, Poslanikovo, s.a.v.s., upozorenje, zbog zlostavljanja komšiluka putem svađe ili mržnje, ne napušta njen sluh niti to ona zaboravlja svaki put kad se raširi zlo, razdor i svađa među komšijama:

"Prva dva parničara na Sudnjem danu će biti dvojica komšija."[458]

MUSLIMANKA NE USKRAĆUJE PRUŽANJE POMOĆI SVOJIM KOMŠIJAMA

Bogobojaznoj ženi muslimanki nije dovoljno da se kloni zlostavljanja svojih komšinica, nego neprestano nastoji da im pruži pomoć, onoliko koliko je u mogućnosti. Ona im širom otvara vrata dobročinstva, dobra i pomoći, strahuje da ih ne uskrati u njihovom pravu. A svaki put kada neko poziva na brigu o njima, na njihovo poštovanje i činjenje dobročinstva prema njima, strahuje da se ne ostvari ono što je Allahov Poslanik, s.a.v.s., objavio u vezi s pitanjem prezrenog, nezahvalnog i škrtog komšije koji malo pomaže:

"Koliko će biti komšija na Sudnjem danu zakačenih za svoga komšiju koji će govoriti: "Gospodaru! Ovaj je zatvorio svoja vrata preda mnom i tako uskratio svoju pomoć."[459]

Lošeg li kraja! Kakve li propasti za pohlepnog i škrtog komšiju koji ne pomaže svome komšiji! Kakva li je njegova propast onoga dana kada ljudi stanu pred svoga Gospodara!!

S aspekta islama muslimani i muslimanke su čvrsta i kompaktna građevina. Njene cigle su sinovi ovoga ummeta, a svaka cigla treba biti čvrsta, koherentna i čvrsto povezana s drugim ciglama kako bi se osigurala kompaktnost, čvrstina i stabilnost građevine. Ako ne bude takva, ta građevina je izložena propadanju, rušenju i devastiranju.

Islam je svoje cigle okružio čvrstom vezom duhovne opskrbe koja čuva njihovu povezanost, potpomaganje i čvrstinu, kako bi zdanje muslimana ostalo čvrsto, koje ne mogu poremetiti nikakvi događaji niti ga iz temelja mogu uzdrmati silni uragani.

Šta ima ljepše od Poslanikovog, s.a.v.s., primjera povezanosti muslimana i muslimanki, njihove solidarnosti i potpomaganja. To se nalazi u riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Vjernik podupire vjernika kao što dijelovi građevine podupiru jedan drugi."[460]

"Primjer vjernika u njihovoj međusobnoj ljubavi, samilosti, suosjećajnosti sličan je

organizmu. Kada se jedan organ razboli, na to odgovore ostali dijelovi tijela nesanicom i groznicom."[461]

Islam vodi brigu o povezanosti članova ovog ummeta. Ova čudnovata povezanost sama po sebi učvršćuje vezu komšije s njegovim komšijom, a ova veza se temelji na čvrstim osnovama ljubavi, dobročinstva, solidarnosti i lijepog postupanja.

STRPLJIVA JE KADA JOJ NJENE KOMŠINICE NANOSE ZLO

Nije nikakvo čudo da je žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, strpljiva kada joj njene komšinice nanose zlo. Ona im na njihovo zlo ne uzvraća na isti način, niti se rasrdi ako je zadesi neka od nedaća, niti im za zlo uzima njihove zablude, nedostatke i pogreške. Naprotiv, ona im prašta, na taj način zarađujući nagradu kod Allaha, dž.š., zbog svoje strpljivosti, praštanja, čvrsto vjerujući da kod Allaha, dž.š., neće propasti ovo njeno plemenito praštanje. Naprotiv, On joj omogućava da zaradi Njegovu ljubav i zadovoljstvo. O tome svjedoči hadis kojeg prenosi Ebu - Zerr, a govori o njegovom susretu sa Mutarrifom bin Abdullahom koji mu je tom prilikom rekao:

"O Ebu - Zerr! Do mene je dopro tvoj hadis, pa sam žudio da te sretnem." Rekao je: "Tvoj otac pripada uzvišenom Allahu!"[462]

"Pa evo, susreo si me." Rekao sam: "Do mene je dopro govor da je s tobom razgovarao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i da je rekao: 'Uzvišeni Allah voli troje i prezire troje.' Rekao je: 'A kako bih ja sebi mogao uobraziti da slažem na Allahovog Poslanika, s.a.v.s., ?' Rekao sam: 'Ko su ta trojica koje Allah voli?' Odgovorio je: 'Čovjek koji se strpljivo bori na Allahovom putu nadajući se nagradi, pa se bori sve dok ne pogine, a vi ćete to naći u Allahovoj knjizi, zatim je proučio: ***'Allah voli one koji se na Njegovom putu bore u redovima kao da su čvrsti bedem.'***[463]

Upitao sam: 'I ko još?' Nastavio je: 'Čovjek koji ima lošeg komšiju koji mu zlo čini, pa je strpljiv na njegovo zlo sve dok ga Allah ne poštedi od njega za života ili smrti...'"[464]

Doista, među svojstva žene muslimanke, čiju dušu je islam odgojio i istančao njene osjećaje, spada i strpljivost pri zlostavljanju od njenih komšinica, u onolikoj mjeri koliko je to ona u mogućnosti, kao i uzvraćanje na njihovo zlo onim što je dobro. Ona ovim svojim strpljenjem i mudrim ponašanjem predstavlja za njih najbolji primjer lijepog postupanja prema komšiji i iskorjenjuje iz njihovih duša korijenje zla, skrivenu mržnju i prezir koji su se u njima taložili. A iznad svega ovoga ona slijedi uputu Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji kaže:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka ne uznemirava svoga komšiju..."[465]

Neka poslušaju komšince, od onih žena koje gube osjećaj za pravdu, kada se neko od njene djece posvađa s djetetom od komšija, kako tada zažmire, osipajući na svoje komšinice paljbu, žustre i zajedljive riječi i bolne psovke, mlateći komšijskim vezama o zid, kidajući veze ljubavi, suživota i bliskosti u trenutku srdžbe. Neka poslušaju kako su se usprotivile islamskoj uputi u postupanju s komšijama i kako su zadovoljne time da budu loše komšinice.

Neka su radosne odgojene komšinice koje su okićene strpljenjem, nježnošću, ustrajnošću, staloženošću i lijepim postupanjem, kao i one koje na isti način ne uzvraćaju zlo svojim komšinicama, neka su radosne zbog toga što su one dobre komšinice čijim je mudrim ponašanjem Allah zadovoljan.

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJIH SESTARA I PRIJATELJICA

VOLI IH I PRIJATELJUJE S NJIMA U IME ALLAHA

Povezanost iskrene žene muslimanke i njene veze s njenim sestrama muslimankama i prijateljicama razlikuje se od njenih veza s drugim ženama i te veze imaju društveni karakter. Ona svoje veze i povezanost sa svojim sestrama muslimankama gradi na osnovu bratimljenja u ime Allaha. A ovo bratimljenje u ime Allaha najvrednija je veza koja povezuje ljude, muškarce i žene. To je veza imana - vjerovanja u Allaha, koju je Allah postavio među svim vjernicima u riječima:

"Doista su vjernici samo braća..." [466]

Bratimljenje po vjerovanju - imanu najčvršća je povezanost srca, najčvršća veza duša i najuzvišenija povezanost umova i duša.

Nesumnjivo je da ćemo sestre muslimanke koje su se bratimile u ime Allaha neprestano vidjeti u jakoj i čvrstoj povezanosti koja se zasniva na ljubavi u ime Allaha, a to je najvrednija, najčistija i najčednija ljubav u ljudskom životu. To je ljubav koja je lišena bilo kakve koristi, koja je oslobođena bilo kojeg cilja, koja je čista od bilo kakvog nedostatka, jer se njena čistota i prozirnost crpe iz svjetiljke objave i Poslanikove, s.a.v.s., upute. To je čista ljubav u kojoj muslimani i muslimanke nalaze čistotu imana:

"Kod koga se nađu tri stvari ,osjetit će slast imana: da mu Allah i Njegov Poslanik, budu draži od svega, da voli čovjeka samo u ime Allaha, da prezire povratak u nevjerstvo nakon što ga je Allah izbavio iz njega, kao što prezire da bude bačen u vatru (džehenemsku)."[467]

STUPANJ ONIH KOJE SE VOLE U IME ALLAHA

Došli su mnogobrojni, uzastopni, iscrpni i vjerodostojni tekstovi koji uzdižu one koji se vole u ime Allaha, bilo da se radi o muškarcima ili ženama. To su tekstovi koji opisuju njihov veličanstveni stupanj, njihovo plemenito mjesto, visoki ugled koji će im Allah, dž.š., ukazati na dan kada će ljudi stati pred svoga Gospodara.

Muškarcima i ženama koji se vole u ime Allaha dovoljni su ugled i čast koje će im ukazati njihov Gospodar, Koji će na Sudnjem danu obratiti pažnju na njih, pa će pozvati:

"Gdje su oni koji su se međusobno voljeli u Moje ime? Ja ću ih danas staviti pod Moj hlad, gdje nema drugog hlada osim Moga hlada." [468]

Kakva je to veličanstvena čast! Kako je to visok stupanj! Kako je to uzvišena počast! Ljudi i žene koji se vole u ime Allaha to će osjetiti tog strahovitog i žestokog dana, dana velike žalosti.

To stoga što iskrena, čista i nesebična ljubav, koja treperi u ljudskom srcu prema njegovom bratu čovjeku, želeći time samo Allahovu nagradu, predstavlja težak i naporan uspon koji mogu savladati samo oni čije su duše čiste, za koje su dunjaluk i užici na njemu beznačajni, pa su se njihove duše uzdigle iznad privlačnosti materijalnog života, njegovih strasti, užitaka i koristi. Oni žude za blagodatima koje su kod Allaha, a Njegovo zadovoljstvo je najveće. Nema sumnje da će Allah, dž.š., podići ovu izuzetnu ljudsku vrstu na najviši stupanj i da će im pripremiti mjesto i blagodati koje dolikuju njihovoj veličini, uznesenosti i njihovoj isključivoj predanosti Allahu, dž.š. To nalazimo u hadisu koji prenosi Mu'az od Vjerovjesnika, s.a.v.s., koji kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

"Rekao je Uzvišeni Allah: "Oni koji se vole u Moje ime imaju balkone od svjetlosti na kojim će im zavidjeti vjerovjesnici i šehidi."[469]

Nije nimalo čudno da Allah, dž.š., pokloni ovim plemenitim robovima ono što je veličanstvenije, uzvišenije od tog stupnja i blagodati. On im poklanja Svoju veličanstvenu i dragocjenu ljubav koju ljudi dostići ne mogu (sami sobom) na ovome i na budućem svijetu. To se navodi u hadisu koji prenosi Ebu - Hurejre, r.a., od Vjerovjesnika s.a.v.s.:

"Neki čovjek krenuo je posjetiti svoga brata muslimana u drugom selu. Allah mu je u toku njegovog putovanja poslao meleka, pa kad je došao do njega, melek je upitao: 'Kuda želiš da ideš?' Rekao je: 'Želim kod svoga brata u ovome selu.' Upitao je: 'Imaš li neku potrebu kod

njega?' Odgovorio je: 'Nemam, osim što ga volim u ime Allaha Uzvišenoga.' Rekao je: 'Ja sam, doista Allahov izaslanik tebi i Allah je, doista, tebe zavolio kao što si ti Njega zavolio u ime Njegovo.'"[470]

Nema blagoslovljenije stvari za čovjeka od ljubavi koja ga podiže na stupanj na kojem zaslužuje Allahovu, dž.š., ljubav i Njegovo zadovoljstvo!

Allahov Poslanik, s.a.v.s., znao je koliki trag ostavlja ova čista ljubav na učvršćivanje ljudskih zajednica i društava, na njihovo uzdizanje i na njihovu sreću. On nikad nije propuštao priliku da muslimanima preporuči međusobnu ljubav, bliskost i prijateljstvo. On im naređuje da obznane ovo svoje prijateljstvo kako bi se otvorili zasuni na srcu i kako bi se raširila ljubav, harmonija i čistota u ljudskim dušama.

Od Enesa, r.a., prenosi se da je neki čovjek bio kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je pored njega prošao neki čovjek i rekao: "Allahov Poslaniče! Ja doista volim ovog čovjeka." Na to ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., upitao: "Da li si ga obavijestio o tome?" Odgovorio je: "Nisam." Rekao je: "Obavijesti ga." On ga je sustigao i rekao mu: "Ja te, doista, volim u ime Allaha." Odgovorio je: "Allah te zavolio, Koji je učinio da me ti zavoliš u Njegovo ime."[471]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., to je i sam činio, poučavajući muslimane kako da grade društvo ljubavi, bratstva, prijateljstva i čistote. Jednog dana je uzeo Muaza za ruku i rekao:

"Muaze! Tako mi Allaha, ja te uistinu volim, i preporučujem ti, o Muaze: 'Nemoj završiti namaz, a da ne proučiš: 'Allahu moj, pomozi mi da istrajem u spominjanju Tebe, i u zahvalnosti prema Tebi, te u lijepom robovanju prema Tebi.'"[472]

Tako se Muaz prepustio širenju miomirisa ove čiste ljubavi u kućama islama među muslimanima. Govorio im je o tome šta je čuo od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o tome kakvu je veličanstvenu nagradu Allah, dž.š., pripremio za one koji se vole u ime Allaha, a Njegova ljubav je veća od svega. Imam Malik u svom djelu "El - Muvetta'" bilježi hadis s vjerodostojnim senedom od Ebu - Idrisa el - Havlanija, koji je rekao:

"Ušao sam u džamiju u Damasku, kad tamo mladić blistavog osmjeha (bijelih zuba) i oko njega ljudi. Kada se oko nečega raziđu, njemu se obrate i postupe po njegovom mišljenju. Pitao sam o njemu, pa mi je rečeno: "Ovo je Muaz bin Džebel, r.a." Sutradan sam poranio, ali sam ga našao da je došao prije mene. Našao sam ga kako klanja, pa sam pričekao da završi sa svojim namazom, a zatim sam stao ispred njega, nazvao mu selam, a zatim rekao: 'Tako mi Allaha, ja te, uistinu, volim.' Na to je upitao: 'U ime Allaha?' Rekao sam: 'U ime Allaha.' Upitao je: 'U ime Allaha?' Rekao sam: 'U ime Allaha'. Prihvatio je kraj moga ogrtača i privukao me sebi, pa je rekao: 'Raduj se. Ja sam, uistinu, čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad kaže: 'Rekao je Uzvišeni Allah: 'Moja ljubav je obavezna za one koji se u Moje ime vole, za one koji sijele u Moje ime, za one koji se posjećuju u Moje ime i za one koji su darežljivi u Moje ime.'"[473]

UTICAJ LJUBAVI U IME ALLAHA NA ŽIVOT MUSLIMANA I MUSLIMANKI

Islam je došao da izgradi najbolje društvo koje će se bazirati na ljubavi, prijateljstvu i međusobnom savjetovanju. Zato je neophodno da se zasije ljubav u srcima pojedinaca koji sačinjavaju društvo. Stoga je ova ljubav među vjernicima i među vjernicama postala jednim od uvjeta vjerovanja s kojim će ući u Džennet. Imam Muslim bilježi od Ebu - Hurejrea da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

"Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, u Džennet nećete ući sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete voljeli. Hoćete li da vas uputim na nešto, ako ga budete radili, međusobno ćete se voljeti? Širite među sobom selam."[474]

To je precizno i prodorno vjerovjesničko gledanje, koje uočava da ništa ne može iz duša izbaciti mržnju niti iz prsa sprati prljavštine suparništva i zavidnosti, osim iskreno, časno i uzvišeno bratstvo i prijateljstvo. To je bratstvo i prijateljstvo koje rukovodi životom muslimana i muslimanki, koje ga ispunjava ljubavlju, međusobnim savjetovanjem, bliskošću i čistotom i koje ga čisti od mržnje, razdora, varanja, zlobe, prezira i zavidnosti. A put do svega toga vodi kroz širenje selama kako bi otvorio srca za bliskost, dobročinstvo, ljubav i čistotu.

Zato je Allahov Poslanik, s.a.v.s., često ponavljao značenje ovih riječi, namjeravajući u srca ubaciti iskrice ljubavi, želeći da se vodi briga o njoj, sve dok ta velika, čista i blistava ljubav ne urodi plodovima, koje islam neprestano želi vjernicima i vjernicama.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., putem ove čiste ljubavi izgradio je duše prve generacije muslimana i muslimanki. Oni su s pravom bili čvrsti temelj na kojem se gradio uznositi islam. Bili su svjetlucave zvijezde na tamnom nebu čovječanstva koje su narodima osvjetljavale put.

Putem ove čiste i iskrene ljubavi Allahov Poslanik, s.a.v.s., uspio je izgraditi najuzornije islamsko društvo utemeljeno na bratstvu. Ono je predstavljalo pravo čudo po svojoj čvrstini i stamenosti, sposobnosti podnošenja tereta džihada i žrtvovanja na putu širenja islama i uzdizanja njegovih zastava i na istoku i na zapadu, kao što je predstavljalo čudo u međusobnoj povezanosti, potpomaganju i solidarnosti unutar tog bratstva koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., opisao na najveličanstveniji način:

"Vjernik podupire vjernika kao što dijelovi građevine podupiru jedan drugi."[475]

"Primjer vjernika u njihovoj međusobnoj ljubavi, samilosti, saosjećanju, sličan je organizmu. Kada se jadan organ razboli, na to odgovore ostali dijelovi tijela nesanicom i groznicom."[476]

Žena je muslimanka u svojim prvim danima, a i kroz historiju, učestvovala u izgradnji te veličanstvene građevine islama na temeljima bratstva u vjeri. Ona još uvijek učestvuje u toj blagoslovljenoj gradnji širenjem vrednota ljubavi u ime Allaha i širenjem njenog miomirisa u islamskim društvima. Ona svojim sestrama i prijateljicama prilazi punog srca i osjećaja, te na taj način učvršćuje svoje bratimljenje i prijateljstvo u ime Allaha, kao što učvršćuje veze ljubavi unutar tog prijateljstva.

NE PREKIDA VEZE SA SVOJIM SESTRAMA I NE ODBACUJE IH

Žena muslimanka, koja je svjesna propisa svoje vjere, ne zaboravlja da islam podstiče na bratimljenje, međusobnu ljubav i bliskost. Islam je taj koji je zabranio prekidanje veza, svađanje i zanemarivanje. Islam potvrđuje da nedaće koje se dešavaju, ne razdvajaju dvije žene koje se iskreno vole u ime Allaha. To je stoga što je veza ljubavi u ime Allaha jača i čvršća od toga da je bi je prekinula prva pogreška koju počini jedna od njih. O tome svjedoče riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Dvojica se muslimana međusobno ne vole u ime Allaha ili u ime islama, kad ih može razdvojiti prva pogreška koju je izazvao jedan od njih."[477]

Dušom žene nekada ovlada poriv srdžbe u trenutku ljudske slabosti, te tako sestra muslimanka nanese zlo svojoj sestri muslimanki. Ponekad srdžba i svađa među njima uzrokuje prekid veza. Žena muslimanka ne smije zaboraviti da islamskoj uputi nije nepoznata priroda ljudske duše, da je ona podložna srdžbi, izljevima osjećaja i njihovim promjenama. Stoga je islam odredio granicu u okviru koje ljudska duša može smiriti svoje uzbuđenje i obuzdati glas srdžbe, a taj rok je tri dana. Islam zabranjuje ženama koje su se posvađale da provedu ova tri dana, a da se ne potrude da to izglade, raščiste i pomire se. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Muslimanu nije dozvoljeno da ne govori sa svojim bratom muslimanom duže od tri dana i da pri susretu okreću glavu jedan od drugoga. Od njih dvojice bolji je onaj koji prvi nazove selam."[478]

Očito je da riječ "musliman" podjednako podrazumijeva i muškarca i ženu u ovakvim obligatnim i zakonodavnim tekstovima koji uređuju život pojedinca, porodice i društva u islamskom svijetu.

Uočit ćemo da žena muslimanka, čije je osjećaje islam oblikovao, čiju dušu je odgojila njegova mudra uputa, ne prekida veze ni s jednom od svojih sestara muslimanki, bez obzira koji razlozi za to bili, nego će nastojati da to s njom raščisti i da se s njome poselami. Ona zna da je od njih dvije bolja ona koja prva nazove selam, pa ako njena sestra muslimanka odgovori na njen selam, obje će učestvovati u nagradi za njihovo pomirenje. A ako ne odgovori na selam, ona koja je nazvala selam oslobođena je grijeha za prekidanje veza i zbog toga što nije govorila s njome, a ona koja nije odgovorila na selam, sama će imati za to grijeh. Na ovo upućuje islam u hadisu koji se prenosi od Ebu-Hurejrea koji kaže: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

’Čovjeku nije dozvoljeno da ne govori sa svojim bratom muslimanom duže od tri dana. Kada prođu tri dana, neka se susretne s njim i neka mu nazove selam. Ako mu odgovori na selam, zajedno će imati udjela u nagradi, a ako ne odgovori na selam, onaj koji je nazvao selam oslobođen je grijeha zbog toga što ne govore.’”[479]

Nema potrebe da se objašnjava da riječ “čovjek” u kontekstu hadisa o prekidanju odnosa i napuštanju, podjednako obuhvata i muškarca i ženu. Koliko god se produži taj prekid veza, produžava se i grijeh, povećava pogreška i potvrđuje obećanje dato onim ženama koje se svađaju i koje ne govore. Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je:

“Ko ne govori sa svojim bratom muslimanom godinu dana, kao da je prolio njegovu krv.”[480]

Strašan li je zločin prekidanja veza i negovorenja u Šerijatu ! Šta ima teže od njihovog tereta za onoga ko ih počini! To se, čak, izjednačava s prolijevanjem krvi! Islamski program u odgoju duša temelji se na ljubavi, bratimljenju, povezanosti i solidarnosti. Pored toga, islam traži od muslimana i muslimanki da iz svog života odstrane međusobnu mržnju, zavidnost i neprijateljstvo. Islam nije zadovoljan time da njihov život remeti bilo šta od tih loših moralnih osobina koje su strane bratimljenju u vjeri. Stoga, njegova uputa dopire do čula, ispisujući najveličanstveniji moralni kodeks za koji je čovječanstvo saznalo otkako je čovjek na Zemlji:

“Ne raskidajte međusobne veze, ne okrećite leđa jedni drugima, ne mrzite se i ne zavidite jedni drugima. Budite braća kao što vam je Allah naredio.”[481]

“Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najlažniji govor. Nemojte prisluškivati, nemojte špijunirati, nemojte se nadmetati (u onome što je loše), nemojte zavidjeti jedni drugima, nemojte se međusobno mrziti, nemojte jedni drugima leđa okretati. O Allahovi robovi, budite braća.”[482]

“Ne zavidite jedni drugima, ne podižite cijenu robe ne želeći je kupiti[483], nemojte se međusobno mrziti, ne okrećite leđa jedni drugima, neka niko od vas ne prodaje nešto kvareći drugome njegovu prodaju.[484]

O Allahovi robovi, budite braća. Musliman je muslimanu brat, i on mu ne čini nepravdu,

ne ponižava ga i ne prezire. Bogobojaznost je ovdje" - i pokaza na svoje grudi tri puta. "Dovoljno je čovjeku zla da prezire svoga brata muslimana. Svakom muslimanu je zabranjena krv, čast i imetak drugog muslimana."[485]

Žena muslimanka, čije je osjećaje islam odgojio, razmišlja o ovim tekstovima poslaničke upute, koji u sebi sadrže sve lijepe moralne osobine, kao što su: ljubav, međusobno prijateljstvo, bratimljenje, savjetovanje, samilost i nesebičnost, u svojim grudima ne može gajiti netrpeljivost niti može dugo držati veze prekinutim. Insistirati na neprijateljstvu i prekidu veza može samo žena u čijem srcu je bolest, u duši krutost, u naravi devijacija, a u razumu okamenjenost. Bogobojazna žena muslimanka veoma je udaljena od svih ovih loših moralnih osobina.

Zato je i došla žestoka prijetnja onima čija su srca okrutna, umovi okamenjeni, muškarcima i ženama, koji su skrenuli s Njegovog puta, čije duše su zaklonjene od Njegovog praštanja, svjetlosti i velikodušnosti, zbog njihove upornosti u prekidanju veza i odnosa. Ona predstavlja prijetnju za njihovu poziciju na onome svijetu, zaklanja od njih milost i oprost njihovog Gospodara i zatvara ped njima vrata Dženneta. To nalazimo u riječima Poslanika, s.a.v.s.:

"Vrata Dženneta otvaraju se svakog ponedjeljka i četvrtka, i oprosti se svakom robu koji Allahu ne pripisuje druga, izuzev onoga ko je zavađen sa svojim bratom muslimanom. Tada se kaže: 'Sačekajte ovu dvojicu dok se izmire. Sačekajte ovu dvojicu dok se izmire. Sačekajte ovu dvojicu dok se izmire.'"[486]

Časni ashab Ebu - Derda' govorio je: "Hoćete li da vam kažem šta je bolje od sadake i posta? Popravljanje međusobnih odnosa. Mržnja, doista, briše nagradu."

Doista je ovo ispravno, dalekovidno i duboko gledanje ovog časnog ashaba. Duh ove vjere, koja se temelji na ljubavi, bratimljenju i međusobnoj povezanosti, natjerao je ove žene da razmišljaju o njihovim svađama, vrijeđanjima i prepirkama. Ovaj časni ashab, koji je bio izvor povjerenja plemenitog Poslanika, s.a.v.s., zbog svoje domišljatosti i zbog svog čvrstog stava, smatra da mržnja upropaštava djelo, briše nagradu i uništava dobra djela. Zato je za muslimanku popravljanje poremećenih odnosa okretanjem ka svojoj sestri muslimanki bolje od sadake i posta, jer njen neprekidni prekid veza, okretanje leđa i mržnja vodi ka brisanju njenih dobrih djela u njenom ibadetu.

BLAGA JE PREMA NJIMA I PRAŠTA IM

Žena muslimanka, čija se duša napila islamske upute, blaga je prema svojim sestrama muslimankama i prema svojim prijateljicama. Ona ne drži u sebi prikrivenu mržnju, srdžbu i prezir. Ako je zadesi srdžba prema nekoj od sestara muslimanki, svoju srdžbu savlada i

oprosti svojoj sestri muslimanki koja je zgriješila, na najjednostavniji i najlakši način, a da ne osjeti samo prezir i omalovažavanje u činu praštanja. Naprotiv, ona će u svom oprostu prema sestri muslimanki, koji izvire iz dubine njene velkodušne duše, pronaći dobročinstvo koje Allah voli kod Svojih robova, a koje Mu ih približava za jedan stupanj:

"... i koji srdžbu svladuju i ljudima praštaju - a Allah voli one koji dobra djela čine."[487]

Stoga, ako kazani srdžbe proključaju u ljudskoj duši, a vlasnik ili vlasnica ih priguše ne popratívši to oprostom, pretvorit će se u neprijateljstvo, mržnju i prikriveni prezir, a to je za čovjeka teže i opasnije od srdžbe. Ali ako čovjek učini da srdžbu prati oprost i praštanje, to će ugasiti iskrice srdžbe i očistiti dušu od mržnje i prezira, a to je stupanj dobročinstva kojem Allah, dž.š., voli da teže Njegovi robovi: vjernici i vjernice: "A Allah voli one koji dobra djela čine."

Žena muslimanka, koju je islam na temeljima njegove upute formirao kao model dobročinitelja, nikako neće u sebi čuvati mržnju koja se rasplamsava u njenim grudima, jer je plamteća mržnja težak teret na duši, sve dok je ne savlada, a ona je plamen i para koji prže srce. Naprotiv, ona će požuriti s oprostom i praštanjem, pa će se tako njena duša vinuti ka horizontima svjetlosti, ploveći kroz atmosferu velikodušja i praštanja. Ona će tada osjetiti hladnoću smirenja koja se spušta na njeno srce, dok rahatluk, mir i radost preplavljuju njenu unutrašnjost i osjećanja.

Ženi muslimanki, u savlađivanju ovog teškog moralnog uspona, pomaže saznanje da joj njeno praštanje sestri muslimanki koja joj je zlo nanijela, neće donijeti poniženje niti sramotu, nego će joj uvećati ugled i visoki položaj kod Allaha. Na to ukazuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u riječima:

"Allah će robu koji prašta povećati ugled i niko neće biti ponizan Allahu, a da ga Allah ne uzdigne."[488]

Ako uporedimo razlike između ove časti i ugleda i između stupnja dobročinstva do kojeg je došla žena koja je velikodušna, koja prašta, uočit ćemo veličanstveni ugled koji uživa ova žena. Ona je kod Allaha jedna od onih koje čine dobra djela,a kod ljudi je jedna od uzornih, omiljenih i plemenith žena.

Doista, žena muslimanka koja je osjetila dašak upute njene vjere, ne može nikako u svom srcu imati ni najmanji trag mržnje ili prezira prema bilo kome, jer ona u potpunosti zna kolika je vrijednost oprosta i čistote srca i duše od ovih prljavština na Allahovoj vagi, Njegovom oprostu i Njegovom zadovoljstvu, kao što je to pojasnio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u riječima:

"Bit će oprošteni ostali grijesi onom čovjeku kod kojeg se ne nađe troje: ko umre, a ne bude Allahu pripisivao sudruga, ko ne bude sihirbaz koji slijedi put sihirbaza i ko ne bude mrzio svoga brata muslimana."[489]

DOČEKUJE SVOJE SESTRE MUSLIMANKE VEDRA LICA

Iskrena je žena muslimanka vedra čela, sjajnih obraza, blistavog lica i osmijeha. Svaki put kada sretne svoje sestre muslimanke, prilazi im vedrog, blistavog i nasmijanog lica, kao što to preporučuje Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Nemojte nipodaštavati, ni omalovažavati bilo šta od dobročinstva, pa makar da svoga brata (muslimana) sretneš vedra lica."[490]

Vedrina je lica jedno pohvalno svojstvo na koje upućuje islam i on je vedrinu lica učinio vrijednim ljudskim nakitom na ovome svijetu, putem kojeg osoba zadobija ljudsku ljubav. Islam vedrinu lica ubraja u dobra djela koja donose sevab i nagradu, jer blistavo i vedro lice uglavnom dokazuje čistotu duše. Islam vodi brigu o tome da se muslimani i muslimanke okite ovom unutarnjom i vanjskom čistotom i da to uzmu kao svoju stalnu moralnu osobinu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., preporučuje:

"Tvoj je osmijeh upućen tvome bratu (muslimanu) sadaka."[491]

Poslanik, s.a.v.s., bio je vedra lica, osmjehivao se svojim ashabima svaki put kad bi pogledao prema njima. O tome govori časni ashab Džerir bin Abdullah el - Bedželi:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije mi zabranjivao da uđem kod njega otkako sam primio islam, a niti me je vidio, a da se nije osmjehnuo."[492]

Islam želi muslimanima i muslimankama da među njima vladaju čvrste veze ljubavi, kao što želi i da korijeni bratstva budu čvrsti i postojani. Stoga im je islam omilio širenje selama, vedrinu lica, lijep razgovor i lijep susret kako bi duše ostale čiste i otvorene za prihvatanje međusobne pomoći, dobročinstva i dobrih djela, kako bi bile u stanju da izvrše islamske dužnosti, bez iziskivanja truda i požrtvovanosti.

ONA IH SAVJETUJE

Jedno od svojstava iskrene žene muslimanke jeste to da savjetuje druge i upućuje ih da vjeruju u Allaha, Njegovog Poslanika, savjetuje vođe muslimana i ostale, kao što je to došlo u vjerodostojnom hadisu:

"Vjera je nasihat (iskren i čist odnos)." Rekli smo: "A kome?" Odgovorio je Poslanik, s.a.v.s.: "Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, rukovodiocima (vladarima) muslimana i općenito svim muslimanima."[493]

Ovo moralno svojstvo čini ženu muslimanku savjetnikom svojim sestrama muslimankama. Ona ih ne vara, ne obmanjuje i ne krije od njih dobro. Pošto je ona neprestani savjetnik svojim sestrama i prijateljicama, ona to ne čini iz kurtoazije niti zbog iskazivanja društvene blagosti, nego to čini iz uvjerenja da je savjetovanje jedan od osnovanih islamskih temelja, na čije činjenje su se prvi muslimani zavjetovali Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. To povrđuju riječi Džabira bin Abdullaha r.a.:

"Zavjetovao sam se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ću obavljati namaz, davati zekat i da ću savjetovati svakog muslimana."[494]

Prethodno smo uočili da je Poslanik, s.a.v.s., riječ "vjera" označio riječju " savjetovanje." Ovo je njegova potvrda da je savjetovanje jedan od temelja vjere, njen čvrsti oslonac i čvrsti temelj. Savjetovanje je jedan od uvjeta za ispravnost vjerovanja (imana) i uvjet za njegovu potpunost, kao što se to razumije iz riječi plemenitog Poslanika, s.a.v.s.:

"Niko od vas neće vjerovati sve dok ne bude volio svome bratu ono što voli samom sebi."[495]

Sasvim je logično da čovjek ne može voljeti svome bratu ono što voli samom sebi, osim ako je savjetnik.

Da čovjek voli svome bratu ono što voli samom sebi nije nimalo lahka stvar, već to ljudi teško dostižu i potreban je naporan uspon kojeg mogu savladati samo oni muškarci i žene čije osjećaje je islam odgojio, iz grudi im je istrgao nanose egoizma, pročistio njihova srca i duše od mržnje, zavidnosti i prezira i zasadio u njih ljubav prema drugima.

Iskrena žena muslimanka u čijim se dubinama duše učvrstilo mišljenje da je jedan od uvjeta ispravnosti vjerovanja i njegove potpunosti da voli svojoj sestri ono što voli samoj sebi i da se njena vjera temelji na savjetovanju, predisponirana je za postizanje ovog teškog stupnja. Dapače, ova su uzvišena značenja normalna stvar u njenom životu, u njenom postupanju prema njenim sestrama i prijateljicama. Ona je prema njima iskreno ogledalo, ona ih savjetuje, upućuje i želi im samo dobro, kao što to kaže Ebu - Hurejre r.a.:

"Vjernik je ogledalo svome bratu (vjerniku). Ako vidi kod njega neku negativnu osobinu, ispravi je."[496]

Ovaj uzvišeni govor Ebu-Hurejrea jeste, zapravo, posuđeni isječak Vjerovjesnikove s.a.v.s., upute, jer on kaže:

"Vjernik je ogledalo vjerniku i vjernik je vjerniku brat: čuva mu njegovu imovinu i štiti ga u njegovoj odsutnosti."[497]

Prirodno je da veze iskrene žene muslimanke s njenim sestrama i prijateljicama i njen odnos prema njima budu na ovako visokom i uzvišenom stupnju. Pa čak i kad bi htjela da se spusti ispod ovog nivoa, ne bi to bila u mogućnosti, jer nije moguće za onoga ko je u čistom i nezagađenom okruženju živio s miomirisom ljubavi, poštenja, dobrote i bratimljenja da

spadne na najniži stupanj mržnje, obmane, prezira, egoizma i odvratne ljubomore. Iz svake posude se zalijeva onim što je u njoj, a samo misk oko sebe miris širi i samo iz plodne zemlje raste dobro bilje.

ČINI IM DOBROČINSTVO I ODANA IM JE

Islam se ne zadovoljava podstrekavanjem svojih sinova i kćeri na činjenje dobročinstva samo prijateljima i prijateljicama, nego ih podstrekava, također, i na činjenje dobročinstva prema prijateljima roditelja, potvrđujući na taj način vrijednost odanosti i dobročinstva u ljudskoj duši i učvrćujući ih u islamskom životu. Klasična djela ispunjena su vijestima o odanosti i dobročinstvu čije primjere imamo u čestitim prethodnicima, koji su se njima kitili u svom životu i u svom postupanju. Oni su bili blještavi biseri na čelu čovječanstva.

O ovome imamo predanje koje bilježi Muslim u svome "Sahihu" od Ibn - Omera, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

"Najveće je dobročinstvo da čovjek obilazi prijatelje svoga oca."[498]

Allahov je Poslanik, s.a.v.s., s radošću sijao sjeme odanosti i dobročinstva u dušama muslimana, svaki put kada bi detaljno svojim ashabima opisivao svoju uzvišenu vjeru. Jednom je prilikom došao neki čovjek iz plemena Benu-Seleme, te je rekao:

"Allahov Poslaniče! Da li sam obavezan činiti dobročinstvo svojim roditeljima i nakon njihove smrti?" Rekao je: "Da jesi: činiti dovu Allahu za njih, tražiti oprosta za njih, ispuniti njihova obećanja koja su dali za života, održavati rodbinske veze koje su oni održavali i paziti na njihove prijatelje."[499]

Plemeniti Poslanik, postavio je svjetiljku ženi muslimanki uz pomoć koje traži pravi put u odanosti i dobročinstvu, jer je vodio brigu o prijateljicama Hatidže, r.a., nakon njene smrti i nikad ih nije zaboravio u svom dobročinstvu. Ovo pridavanje važnosti, od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., Hatidižnim prijateljicama nije bilo po volji majci vjernika Aiši, r.a., te je bila na nju ljubomorna. Potvrdu za to nalazimo u hadisu Aiše, r.a., u kojem kaže:

"Ni na jednu od Vjerovjesnikovih, s.a.v.s., žena nisam bila ljubomorna kao što sam bila ljubomorna na Hatidžu, r.a., a nikad je nisam vidjela. Ali on ju je često spominjao i često bi zaklao ovcu, podijelio je na dijelove i poslao ih Hatidžinim prijateljicama. Često sam mu govorila: "Kao da nije bilo na ovome svijetu druge žene osim Hatidže!" Na to bi on rekao: "Ona je bila to i to i bila takva i takva..."[500]

U drugom predanju stoji:

"A kada bi zaklao ovcu, poklonio bi njenim prijateljicama od nje, onoliko koliko im je bilo dovoljno."[501]

U ovom Poslanikovom, s.a.v.s., postupku i njegovoj praksi nalazi se potvrda odanosti i dobročinstva koje se širi i obuhvata dalje prijatelje, priijateljice od očeva, supružnika i majki, a kako je onda s bližim prijateljicama koje su žive?

NJEŽNA JE PREMA NJIMA

Žena muslimanka, čija duša se napojila islamske upute, ne uzdiže se iznad svojih sestara i prijateljica niti ih mrko gleda niti im se mrko obraća u govoru, nego je neprestano s njima blaga, nježna, obazriva, druželjubiva i slatkorječiva. Dovoljno joj je da prouči riječi Uzvišenog Allaha koje govore o svojstvu vjernika i vjernica: ***"...prema vjernicima ponizne, a prema nevjernicima ponosite..."***[502] pa da se pred njom ukaže stanje u kakvom treba biti žena muslimanka sa svojim sestrama i prijateljicama. To je uzorno stanje skromnosti, nježnosti i lijepog postupanja koje doseže do vrhunca nježnosti, do te mjere da ona čak sliči poniznosti.

Kada žena muslimanka obrati pažnju na poslaničku uputu, uočava da je ona sva u znaku omiljavanja čovjeku svojstva blagosti, čak, čini ga ukrasom svega u životu. To se nalazi u riječima plemenitog Poslanika, s.a.v.s.:

"Blagost i nježnost ne nalaze se ni u čemu, a da ga ne ukrase, niti je se bilo šta lišava, a da ga ne unakazi."[503]

Žena muslimanka razmišlja o Poslanikovoj, s.a.v.s., siri (biografiji) i zadivljena je veličanstvenim svojstvima kojim se odlikuje njegova ličnost: visokim moralom, krajnjom samilošću, dražesnom blagošću i velikom nježnošću u njegovom postupanju. Ne zna se da je ikad ikog mrko pogledao, ili mu se grubo obratio, ili da je bio osoran i grub prema njemu. Istinu govori veličanstveni Allah kada ga opisuje:

"... a da si osoran i grub, razbjegli bi se iz blizine tvoje...."[504]

Ovo je Enes, r.a., njegov sluga, koji opisuje njegov moral i visoke moralne osobine, riječima:

"Služio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., deset godina i nikad mi nije rekao: 'Uf', niti mi je ikad za nešto što sam uradio, rekao: 'Zašto si to uradio?', a niti mi je kad za nešto što nisam uradio, rekao: 'Zašto nisi ovako uradio!?'"[505]

Enes, također, priča:

"Vjerovjesnik, s.a.v.s., nije grdio niti je u govoru nepristojan bio, a niti je proklinjao. Prilikom prijekora rekao bi: 'Šta mu je, zaprašilo mu se čelo!'"[506, 507]

NE OGOVARA IH

Oprezna i svjesna žena muslimanka ne uvlači se u ogovaranje na sijelima na kojima se to dešava, nego će općenito svoj jezik suzdržavati od učešća u ogovaranju, a posebno će ga sačuvati od ogovaranja njenih sestara i prijateljica. Ona smatra svojom obavezom da treba čuvati sijelo od zapadanja u zagađenu baruštinu ogovaranja, jer je ogovaranje zabranjeno kur'anskim tekstom:

"... I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso svog umrlog brata - a vama je to odvratno - zato se bojte Allaha, Allah, zaista, prima pokajanje i samilostan je." [508]

Bogobojazna žena muslimanka neprestano čuva svoj jezik od zapadanja u razgovore u kojim se ogovara, znajući iz upute svoje vjere da je jezik taj koji svog vlasnika ili vlasnicu vodi u vatru džehenemsku. To se nalazi u hadisu u kojem je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upozorio Muaza bin Džebela, nakon što je prihvatio svoj jezik i rekao mu:

"Čuvaj se ovoga." Na to je Muaz rekao: "Allahov Vjerovjesniče, zar ćemo mi odgovarati za ono što govorimo?" Rekao je Vjerovjesnik, s.a.v.s.: "Jadna ti majka! Pa da li će šta drugo ljude na njihova lica", ili je rečeno, "na njihove noseve, u vatru bacati, osim onoga što požanju njihovi jezici."[509]

Ogovaranje je pokuđena moralna osobina, kojom se ne može karakterisati žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere niti joj njena ličnost koja je napojena vrijednostima ove vjere dozvoljava da ima dva lica i dva jezika, da bude prijetvorna da se prilagođava i ulizuje. Njena ličnost joj ne dozvoljava da ogovara svoje sestre i prijateljice na sijelima, a kada ih susretne, obraduje im se i pokaže im svoju ljubav i prijateljstvo, jer zna da je ova prijetvornost zabranjena u Šerijatu koji se temelji na ustrajnosti, iskrenosti i jasnoći, a time je obojio vjernike i vjernice. On im je učinio odurnim kolebanje, prijetvornost i dvoličnjaštvo. Upravo je kod njih izazvao odvratnost prema tim moralnim osobinama, proglasivši one koji se kite tim svojstvima, osobama sa dva lica, a muškarci i žene koji imaju dva lica kod Allaha su najgori ljudi. O tome govori Poslanik, s.a.v.s.:

"Na Sudnjem će danu kod Allaha najgori ljudi biti oni koji imaju dva lica, pa dolaze jednima s jednim, a drugima s drugim licem."[510]

Iskrena žena muslimanka ima samo jedno lice, a ne dva lica i to je najbezazlenije, najsjajnije, najvedrije, blistavo i jasno lice, koje nije prevrtljivo, ne mijenja se i to je lice sa kojim sve ljude susreće. Ona ne zaboravlja da je žena s dva lica dvoličnjak, a islam i dvoličnjaštvo nikako ne idu zajedno, a žene dvoličnjaci će biti u najnižim dijelovima Džehennema.

IZBJEGAVA S NJIMA SVAĐU I ŠALU KOJA ŠTETI I IZBJEGAVA IZNEVJERITI OBEĆANJE

Jedno od svojstava žene muslimanke jeste uravnoteženost, mudrost i dovitljivost u postupanju prema svojim sestrama i prijateljicama. Ona ih ne uništava prepirkom, svađom i odvratnim i dosadnim zanovijetanjem, niti ih opterećuje šalom koja šteti, niti ih iznevjeri u nečemu što je obećala, povodeći se za riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže:

"Ne svađaj se sa svojim bratom, ne šali se s njim i ne obećaji mu nešto što ćeš iznevjeriti. "[511]

Učestale svađe i prepirke, doista, raspiruju grudi, uzrokuju odbojnost i mržnju, a mnoge šale koje pogađaju i štete, remete čistotu između dvaju sestara, kao što obećanja koja se iznevjere, slabe veze bratstva i prijateljstva i umanjuju uzajamno povjerenje među njima. Prosvijećena žena muslimanka daleko je od zapadanja u ovakve, čovjeku nedolične društvene devijacije.

DAREŽLJIVA JE, VELIKODUŠNA I PLEMENITO SE PONAŠA PREMA SVOJIM SESTRAMA

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, plemenita je, darežljiva, njena ruka je velikodušna prema svojim sestrama i prijateljicama, a njeno lice je vedro, veselo i radosno kada ih poziva sebi, kada ih dočekuje, kada ih ugošćuje i kada ih hranom nudi.

Prijeteljski susreti na sobetu, učvršćuju bratske veze i snaže veze ljubavi među sestrama. Ti susreti u njihovim životima šire duh plemenite ljudske suosjećajnosti koju je izgubila žena na zapadu. Nju je odgajala savremena materijalistička civilizacija, koja je u njenoj duši razvila koristoljublje, egoizam i individualizam i ona pati od duhovne praznine i bezosjećajnosti što rezultira osjećanjem gubitka prijateljstva i iskrenih prijateljica. Ovo se dešava općenito čovjeku na zapadu, a posebno ženi. A šta je njeno radosno prihvatanje pasa i njeno prihvatanje njihovog odgoja, maženja i brige o njima, do nadoknada za izgubljenu

ljudsku osjećajnost koju je u njenoj duši isušila materijalistička filozofija? U francuskom izvješću stoji da se 7 miliona pasa nalazi u Francuskoj, u zemlji u kojoj živi 52 miliona stanovnika. Ovi psi žive sa svojim vlasnicima kao da su njihovi bližnji. Nije nimalo neobično u pariškim restoranima vidjeti kako psi i njihovi vlasnici objeduju zajedno za jednim stolom. Kada je odgovorni u Društvu za brigu o životinjama u Parizu upitan zašto se Parižani ponašaju prema svojim psima kao što se ponašaju prema sebi, odgovorio je: "Zato što oni žele da vole, ali ne nalaze među ljudima nikoga koga bi voljeli."[512]

Čovjek materijalista na Zapadu ili na Istoku u svom društvu ne nalazi iskrenog i dragog prijatelja kojem će pokloniti svoju ljubav i nježnost, te se okreće ovim životinjama u kojim nalazi više prisnosti i odanosti nego što ih nalazi kod ljudi koji ga okružuju. Ima li šta pored ove destrukcije ljudske osjećajnosti koja srozava čovjeka i čini ga prisnim sa životinjama, nakon što je izgubio svjetlost upute i blagodat imana?

Ova destrukcija osjećajnosti koju doživljava čovjek na Zapadu, te presušuju izvori ljudskih osjećaja u njegovoj duši, prvo je na što su obratili pažnju književnici emigranti, muslimani i nemuslimani. To je stoga što su oni promatrali materijalizovani život na Zapadu koji preplavljuje čovjeka u zapadnim društvima, te ga takav život čini predmetom koji od života zna samo za naporan posao, proizvodnju i grubu konkurenciju oko profita. Njegovo srce se ne obraduje prijatelju niti mu se usne razvuku u osmijeh ljubavi prema sudrugu, nego je on duševno rastresen, obuzet žurbom, mašinama i gužvom. Ti književnici su se uplašili od svega toga jer su oni odrasli u islamskim mjestima, živjeli u ambijentu njihove duhovne prostodušnosti i njihova duša je ispunjena ljubavlju čovjeka prema njegovom bratu čovjeku. Počeli su ljude na Zapadu vatreno pozivati na ljubav, bratimljanje i međusobno upoznavanje. Nesib 'Arida nosi zastavu ovog humanističkog poziva te poziva zapadnog čovjeka, čije je srce obuzela materija, čiji su pogled zaslijepila civilizacijska svjetla i čije uši je oglušila buka mašina, govoreći mu:

"Dragi moj, prijatelju moj, druže moj,
parazitska ni preteška nije ljubav moja.
Prijatelju moj, s 'brate moj' odgovori mi,
i ponovi. Doista, to je izkaz najljepši.
A ako želiš da budeš sam,
i ako ti budem dosadan,
idi, ali ćeš čuti glas moj.
Ispuni obavezu 'brate moj'.
Gdje god bio, doći će ti odjek moje ljubavi
pa ćeš njenu ljepotu i veličanstvenost znati ti."

U tim zemljama pojačava se pritisak materijalističkog života na Jusufa Esada Ganima, te se osjeća odbojnost prema ovom životu, preopterećenom tegobama, prepavljenog valom jake materijalističke struje do kojeg ne dopire svježi dah duhovnosti, bratstva i međusobne ljubavi, te se u njegovoj duši rasplamsavaju izvori žudnje i nježnosti prema arapskoj zemlji, zemlji islama, gdje je izvorište poslanstava, izvor duhovnosti, gdje je zavičaj ljubavi, bratstva i čistote. On želi živjeti pod arapskim šatorom, ostaviti svijet civilizacije i njegovu vrevu, buku i blještava svjetla, pa kaže:

"Kada bi sav moj život ispario za kratko vrijeme u nekom arapskom predjelu, zahvaljivao bih Allahu na kratkom životu u predjelu, gdje se Allah nalazi u srcima njegovih stanovnika... Na Zapadu sam se umorio toliko da mi je dosadio taj umor. Uzmite auto i avion, a dajte mi devu i konja. Uzmite zapadnjački svijet, i zemlju, i more, i nebo, a dajte mi arapski šator da ga podignem na nekom od brežuljaka moje domovine Libana, na obali Barade[513], na obalama Eufrata i Tigrisa, u građevinama Amana, u pustinji Saudijje, u neispitanim dijelovma Jemena, u podnožju piramida, u oazama Libije. Dajte mi arapski šator, stavit ću ga na jednu stranu, a ovaj svijet ću staviti na drugu stranu i ja sam na dobitku..."[514]

Tekstovi koji pulsiraju ovim taktom mnogobrojni su u emigrantskoj književnosti. Zadovoljit ću se s ova dva teksta, a svaki od njih oslikava izbjegličku žeđ za sentimentalnim natapanjem koji su izgubili u materijalističkom svijetu Zapada. Taj gubitak je u njihovim dušama razbuktao izvore žudnje i čežnje za Istokom, u kojem je islam raširio ljubav, bratstvo, suosjećanje i solidarnost...

Na Istoku je islam u dušama zasijao mladicu ljubavi i u srcima zasadio biljku bratstva i ljubavi. Islam preporučuje međusobno posjećivanje, bliskost, razmjenu posjeta i poziva i učinio je one ljude i žene, koji pozivaju na ovakve i slične skupove i susrete, najboljim ljudima: "Najbolji među vama jesu oni koji nahrane gladnoga i koji odgovore na selam."[515]

A obradovao je plemenite, velikodušne i darežljive muškarce i žene time da će s mirom ući u Džennet: "Širi selam, nahrani gladnoga, obilazi rodbinu, obavljaj noćni namaz kad ljudi spavaju, pa ćete spokojno (sa selamom) ući u Džennet."[516]

On ovim velikodušnim ljudima obećaje specijalne sobe u Džennetu:

"U Džennetu se nalaze sobe čija spoljašnost se vidi iznutra i čija unutrašnost se vidi izvana. Njih je Allah pripremio za one koji nahrane gladnoga, koji blago govore, koji redovno poste i koji noću klanjaju kada ljudi spavaju."[517]

POTAJNO UČI DOVU SVOJIM SESTRAMA

Iskrena žena muslimanka, čije je srce ispunjeno sjajem imana, voli svojoj sestri ono što voli samoj sebi. Stoga, ona ne zaboravlja da joj potajno uči dovu, dovu odsutne za odsutnu,

ispunjena toplinom iskrenog bratstva, koja proizlazi iz srca iskrenog prijatelja. Ona zna da se ovakve dove najprije ispunjavaju, zbog iskrenosti skrušene molitve, zbog topline osjećaja i uzvišenog cilja. To potvrđuju riječi Poslanika, s.a.v.s.:

"Dova koja se najbrže uslišava jeste dova odsutnoga za odsutnoga."[518]

Ovo značenje ustalilo se u srcima plemenitih ashaba, te su tražili od svoje braće da čine dovu za njih, svaki put kada im se nešto desi, žudeći za tim da im se dova usliša. U tome su ravnopravni i muškarci i žene, što ukazuje na visok nivo cijelog društva u tom svijetlom periodu naše historije. Buharija u "El - Edebul - mufred" bilježi od Safvana bin Abdullaha bin Safvana, a za njeg je bila udata Ed - Derda' bint Ebi - Derda', koji je pričao:

"Stigao sam u Šam i našao sam Ummu Derda' u kući, a nisam zatekao Ebu - Derda'a. Rekla je: 'Da li to želiš hadž obaviti?' Rekao sam: 'Da, želim' Rekla je: 'Moli za nas hajr (dobro).' Doista je Vjerovjesnik govorio: 'Dova čovjeka muslimana koju potajno učini za svog brata, primljena je. Kod njegove glave nalazi se melek koji je za to zadužen. Svaki put kada moli za svoga brata hajr (dobro), on kaže: 'Amin, a i tebi je isto tako.'"[519]

Pričao je: "Pa sam sreo Ebu - Derda'a na pijaci, te je i on rekao slično tome, prenoseći od Vjerovjesnka, s.a.v.s. " Allahov Poslanik, s.a.v.s., usađivao je i razvijao društveni duh u dušama muslimana i muslimanki i učvršćivao među njima veze ljubavi u ime Allaha, širio je među njima duh altruizma i u svakoj prilici koja bi mu se ukazala odstranjivao je sklonost ka individualizmu i egoizmu kako bi učvrstio u muslimanskom društvu osjećaje ljubavi, povezanosti, solidarnosti, prijateljstva, kontinuiteta i nesebičnosti.

Jedno od njegovih uputstava, koje u dušu zasađuje duh zajedništva jeste i ono koje je rekao čovjeku koji je uzviknuo moleći: "Gospodaru moj, oprosti grijehe samo meni i Muhammedu." Rekao mu je: "Uskratio si ga mnogim ljudima."[520]

U ovakvim odgojnim prilikama Allahov Poslanik, s.a.v.s., ne ispravlja samo ovog čovjeka koji moli, već usađuje u cijeli islamski ummet duh zajedništva i podučava svakog muslimana i muslimanku, u svakom vremenu i na svakom mjestu, da niko ko je izgovorio dva svjedočanstva (šehadet) ne treba da traži dobro samo za sebe jer vjernik uvijek treba voliti svome bratu muslimanu ono što voli samom sebi.

Ovo je žena muslimanka koju je islam odgojio. Ona voli svoje sestre, bratimi se s njima u ime Allaha i ona je u svojoj ljubavi i svom prijateljstvu iskrena i brižna savjetnica u svemu što im koristi. Ona njima voli ono što voli samoj sebi, vodi brigu o opstanku veza prijateljstva i ljubavi koje ih povezuju. Ona ne prekida s njima veze niti ih napušta. Ona prašta njihove pogreške i posrtaje i u sebi ne nosi ni malo mržnje, ili zavidnosti, ili prezira prema njima. Uvijek ih susreće vedra, radosna i blistava lica. Ona im čini dobročinstvo, odan im je i vjeran pratilac. Ona ih ne ogovara niti vrijeđa njihove osjećaje putem žestoke svađe, prepirke i neprijateljstva. Ona je prema njima velikodušna, plemenita i u tajnosti im dovu čini.

Nije čudno da se ovako opisuje žena muslimanka čije je osjećaje islam odgojio i čiju je ličnost formirao putem ovih svojstava. To je islamska muždžiza (čudo) u odgoju čovjeka: muškarca ili žene, u bilo kojem vremenu da su živjeli i na bilo kojem mjestu se nalazili.

ŽENA MUSLIMANKA NASPRAM SVOJE ZAJEDNICE I DRUŠTVA

UVOD

Žena muslimanka je u svojim obavezama ista kao i muškarac. Ona je nosilac poslanice u životu, te je stoga obavezno da bude društvena, aktivna i utjecajna, koliko joj u tome dozvoljavaju okolnosti njenog života, života njene porodice i njenih mogućnosti. Ona se druži sa ženama onoliko koliko je u mogućnosti, obraća im se u skladu s visokim islamskim ahlakom koji čini da se ona ističe među ostalim ženama.

Gdje god se nađe svjesna žena muslimanka, ona je blistavi svjetionik, svjetiljka upute, izvor usmjerenja i faktor izgradnje, usmjerenja i osvješćenja- riječima i djelom.

Žena muslimanka, koja je obasjana uputom Kur'ana časnoga i koja se napaja s izvora čistog poslaničkog sunneta, prvoklasna je društvena i kulturna ličnost. Ona je kvalificirana za obavljanje njene obaveze misionarstva u društvima žena. Ona je otvorenih očiju, intelekta i razmišljanja o uputi ove veličanstvene vjere koja je u svijetu uzdigla ženu u veoma ranom periodu historije žene. Islam joj je podario veoma veliku skupinu lijepih moralnih osobina, o kojim govore kur'anski i hadiski tekstovi ove čiste vjere. Islam je učinio vjerom prihvatanje tih moralnih osobina, za koje će čovjek biti nagrađen, a ako ih ostavi, bit će kažnjen. Ovi su tekstovi uspjeli učiniti ličnost žene, iskrene prema svome Gospodaru, jedinstvenim primjerom društvene, kulturne, odgojene, bogobojazne, nježne, velikodušne i čedne žene.

Žena je muslimanka svjesna propisa svoje vjere. Ona se ističe u svakom društvu u kojem se nalazi, otjelovljujući vrijednosti i lijepe vrline njene istinite vjere, praktičnom primjenom ovih vrijednosti i kiteći se tim vrlinama. Osnova njene izvanredne društvene ličnosti jeste ogroman saldo tih islamskih vrijednosti u njenom društvenom ponašanju i u postupanju prema ljudima. Iz ovog velikog i bogatog izvora žena muslimanka crpi svoje navike, običaje, vladanje i ponašanje. Sa ovog čistog i prijatnog izvora žena muslimanka napaja se kako bi pročistila svoju dušu i formirala svoju ličnost društvene muslimanke.

LIJEPOG JE MORALA

Bogobojazna je žena muslimanka lijepog morala, plemenitog suživota, darežljiva je, nježnog govora, blagog obraćanja, dobroćudna je i druželjubiva. U svemu tome ona za svoj uzor uzima moral plemenitog Poslanika, s.a.v.s., o kojem svjedoči njegov sluga Enes, r.a., kad kaže: “Bio je čovjek najljepšeg morala.”[521]

To je stoga što Enes, r.a., nije vidio ni kod jednog ljudskog bića moral kakav je vidio kod plemenitog Poslanika, s.a.v.s., niti se tim moralom može opisati ijedno ljudsko biće. Pustimo ga da nam priča o jednoj od osobina morala plemenitog Poslanika, s.a.v.s. On priča:

“Služio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., deset godina i nikad mi nije rekao: ’Uf’, niti mi je ikad za nešto što sam uradio, rekao: ’Zašto si to uradio?’, a niti mi je kad za nešto što nisam uradio, rekao: ’Zašto nisi ovako uradio!?’”[522]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je uzvišenog morala, kao što ga je i njegov Gospodar opisao: ***“Jer ti si, zaista, najljepše ćudi.”***[523]

On je svojim ashabima ponavljao kakav trag ostavlja lijepa ćud u formiranju ličnosti čovjeka muslimana, kao i u podizanju njegovog stupnja kod Allaha, dž.š., i o njegovom visokom položaju među ljudima. O tome on kaže:

“Najbolji ljudi među vama su oni koji su najboljeg morala (ćudi).”[524]

“Zaista su mi od vas najdraži i sjedit će najbliže meni na Sudnjem danu oni koji su najljepše ćudi. A zaista su mi najmrži od vas i bit će najudaljeniji od mene na Sudnjem danu, ’sersarun’ (nametljivi govornici), ’mutešeddikun’(oni koji se samodopadno prenemažu u svom govoru, oholo pokušavajući da istaknu svoju stručnost i sposobnost) i ’mutefejhikun’ (oni koji pričaju ispunjenih i razvučenih usta, diveći se svome govoru i uzdižući se nad drugima).” Ashabi rekoše: “Allahov Poslaniče! Mi znamo ko su ‘sersarun’ i ‘mutešeddikun’, ali ko su ‘mutefejhikun?’”Rekao je: “To su ’mutekebbirun’ (uobraženjaci koji sebe uzdižu nad ostalima).”[525]

Časni ashabi, neka je Allah zadovoljan njima, muškarci i žene, slušali su ovu veličanstvenu Poslanikovu, s.a.v.s., uputu o lijepom moralu, a i svojim su očima gledali živo utjelovljenje plemenitog morala u ličnosti Poslanika, s.a.v.s. Tako se u njihove duše urezivalo plemenito ćudoređe koje je postajalo jednom od njihovih karakteristika i jednom od njihovih moralnih osobina. Tako je izrasla ta jedinstvena moralna generacija, u tom najboljem društvu i u najboljem vijeku.

Enes, r.a., priča:

“Vjerovjesnik je bio milostiv i niko mu ne bi došao, a da mu nije obećao ili ispunio mu ako

je mogao. Jednom prilikom je uspostavljen namaz te je došao neki beduin, uzeo ga za odjeću i rekao: "Ja imam jednu malu molbu i bojim se da je ne zaboravim."Ustao je Poslanik s njime i udovoljio njegovoj molbi, a zatim je stupio u namaz."[526]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije vidio drugog izlaza do da sasluša beduina i da udovolji njegovoj potrebi, iako je namaz već uspostavljen. On se nije ljutio zbog tog beduina koji ga je uzeo za odjeću, koji je uporno tražio da udovolji njegovoj potrebi. Postupio je tako jer je gradio moralno društvo i zato što je praktično podučavao muslimane, kako se musliman treba ponašati prema svome bratu čovjeku. On im je uspostavljao moralni temelj koji treba da gospodari muslimanskim društvom.

Ako se lijepo ćudoređe (moral) kod nemuslimana i temelji na lijepom odgoju, pravilnom izrastanju i naprednom obrazovanju, ono se kod muslimana temelji, prije svega, na uputi vjere koja je moral učinila temeljnim svojstvom čovjeka muslimana koje podiže njegov stupanj na ovome svijetu i prevagnjuje tas na njegovom mizanu na ahiretu. Jer, na Sudnjem danu, na dan kada će se račun polagat, neće bit težeg djela na mizanu (vagi) čovjeku vjerniku od lijepog ćudoređa, kao što nas o tome obavještava Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Ništa na mizanu vjernika, na Sudnjem danu, neće biti teže od lijepog ćudoređa, a Uzvišeni Allah, doista, prezire onoga ko bestidni razvrat čini."[527]

Štaviše, islam je lijepo ćudoređe učinio potpunošću imana, jer smatra da su najboljeg ćudoređa ljudi čiji je iman najpotpuniji. O tome govori Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Najpotpunijeg su imana vjernici koji su najljepšeg ćudoređa."[528]

Islam je ljude najljepšeg ćudoređa učinio najdražim Allahovim robovima. O tome svjedoči hadis Usame bin Šurejka u kojem kaže:

"Sjedili smo kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., kao da je na našim glavama ptica i niko od nas nije govorio sve dok mu nisu došli neki ljudi i upitali: "Koji su Allahovi robovi najdraži Uzvišenom Allahu?" Odgovorio je: "Oni koji su najljepšeg ćudoređa."[529]

Nije nimalo čudno da ljudi najljepšeg ćudoređa budu ujedno i najdraži Allahu, jer je lijepo ćudoređe u Šerijatu nešto veličanstveno. To je nešto najteže što se stavlja na mizan svakog roba na Sudnjem danu. Kao što smo vidjeli, lijepo se ćudoređe izjednačava s namazom i postom, s dva velika rukna islama, kao što to potvrđuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svojim riječima:

"Na mizan neće biti stavljeno ništa teže od lijepog ćudoređa, a lijepo ćudoređe će svoga vlasnika dovesti do stupnja posta i namaza."[530]

U drugom predanju stoji:

"Doista će rob svojim lijepim ćudoređem dosegnuti stupanj onoga ko posti i ko klanja."

Allahov Poslanik, s.a.v.s., je plemenitim ashabima potvrđivao važnost lijepog ćudoređa i podsticao ih na to da se njime uljepšaju i da ga zavole. To je činio na različite načine: svojim govorom i svojim djelom, znajući koliki on trag ostavlja u odgoju karaktera, u pročišćenju

duša i uljepšavanju moralnih osobina. O tome govore njegove riječi upućene Ebu - Zerru:

"O Ebu - Zerre! Hoćeš li da te uputim na dvije osobine koje najmanje opterećuju, a koje su teže od bilo čega drugog na mizanu?"Rekao je: "Hoću, Allahov Poslaniče." Rekao je: "Na tebi je da se lijepo ponašaš i da mnogo šutiš. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, stvorenja se neće uljepšati ničim sličnim poput ovih osobina."[531]

"Lijepo je ćudoređe razvitak, a loše ćudoređe je nesreća. Dobročinstvo je produžetak života, a milosrđe sprečava neprirodnu smrt."[532]

Jedna od Poslanikovih, s.a.v.s., dova je:

"Gospodaru moj, u lijepom liku si me stvorio, pa uljepšaj i moje ćudoređe."[533]

Dova plemenitog Poslanika, s.a.v.s., da uljepša njegovo ćudoređe, a o njemu Uzvišeni Allah kaže: "Jer ti si, zaista, najljepše ćudi"[534], dokaz je njegovog velikog pridavanja važnosti lijepom ćudoređu kao što je i dokaz njegove tople želje da muslimani neprestano traže njegovo povećanje, bez obzira koliko se uspeli na njegovim lijepim stepenicama, kao što je njihov veličanstveni Vjerovjesnik tražio njegovo povećanje putem ove dove.

Lijepo ćudoređe sveobuhvatni je izraz pod kojim se podrazumijeva svako plemenito svojstvo koje krasi čovjeka, koje ga pročišćava i uzdiže, kao što je: stid, blagost, nježnost, praštanje, velikodušnost, vedrina, iskrenost, povjerljivost, savjetovanje, postojanost, čistodušje i druga lijepa moralna svojstva.

Temeljiti istraživač tekstova društvenog usmjerenja u islamu ima pred sobom veoma veliki broj ovih tekstova, koji podstiču na svaku od ovih visokih društvenih moralnih osobina, što ukazuje na dostignuti cilj islama u pogledu preciznog formiranja društvene ličnosti čovjeka muslimana; on se ne zadovoljava općim stvarima, nego zastaje kod svakog djelića i elementa morala koji formira jedan od aspekata potpune društvene ličnosti. Ova sveobuhvatnost i potpunost ne nalaze se ni u kojem ustrojstvu društvenog odgoja, kao što se nalaze u ustrojstvu ove vjere.

Neophodno je da istraživač koji se bavi prikazom ličnosti žene muslimanke, zastane kod svih ovih tekstova, da se upozna s uputom, usmjerenjem i propisima koje oni sadrže kako bi mogao prikazati izuzetnu društvenu ličnost po kojoj se ističe čovjek musliman, bilo da se radi o muškarcu ili ženi, i odredi karakter i osobine te osobene ličnosti, a neke od njih obrađene su u sljedećim poglavljima.

ISKRENA

Žena muslimanka iskrena je sa svim ljudima, jer je razumjela islamska načela koja podstrekavaju na iskrenost, koja predstavljaju vrhunac vrijednosti i vrhunac plemenitog ćudoređa, a koja zabranjuju laž, koja priprema izvore pokvarenosti, nevaljalštine i loših djela. Žena muslimanka smatra da iskrenost vodi ka dobročinstvu koje vodi u Džennet i da laž vodi ka razvratu koji vodi u Džehennem, kao što nas o tome obavještava plemeniti Poslanik, s.a.v.s.:

"Iskrenost, doista, vodi dobročinstvu, a dobročinstvo vodi u Džennet. Čovjek, doista, govori istinu sve dok se kod Allaha ne upiše istinoljubivim. Laž, doista, vodi u razvrat, a razvrat vodi u Džehennem. Čovjek, doista, laže sve dok se kod Allaha ne upiše kao lažljivac."[535]

Zbog toga žena muslimanka vodi brigu o tome da bude iskrena, da se pridržava iskrenosti u svom govoru i u svojim djelima. Iskrenost, doista, predstavlja visoki stupanj do kojeg dolazi bogobojazna žena muslimanka putem svoje iskrenosti i čistote duše, te se zbog toga kod svoga Gospodara upisuje istinoljubivom i časnom.

LAŽNO NE SVJEDOČI

Čestita žena muslimanka, čiju su ličnost formirala islamska naučavanja i njegova visoka uputa, lažno ne svjedoči, jer je lažno svjedočenje zabranjeno (haram) u Šerijatu: "Klonite se lažnog svjedočenja."[536]

Lažno svjedočenje, pored toga što je zabranjeno, ruši povjerenje, šteti časti, i obezvređuje ličnost onoga ko to radi, čineći ga u očima ljudi izopačenim, razvratnim i bezvrijednim. Stoga islam odsječno zabranjuje ovo svojstvo kod Rahmanovih čestitih i odabranih robova: i kod muškaraca i kod žena podjednako, kao što im zabranjuje velike grijehe, jer kaže: ***"I oni koji ne svjedoče lažno, i koji, prolazeći pored onoga što ih se ne tiče, prolaze dostojanstveno."[537]***

Nema boljeg dokaza za težinu ove neposlušnosti od toga da ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., stavio odmah poslije dva najveća grijeha u klasifikaciji grijehova koji čovjeka lišavaju blagodati imana, a to su širk (pripisivanje ortaka Allahu) i neposlušnost prema roditeljima. To je muslimanima ponovio nekoliko puta, upozoravajući ih da ne zapadnu u njih, i to je rekao u stanju najdubljeg uzbuđenja:

“Hoćete li da vam kažem koji je grijeh najveći?”Odgovorismo: “Hoćemo, Allahov Posilaniče.” Rekao je: “Pripisivanje Allahu druga i neposlušnost prema roditeljima.”Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je naslonjen pa je sjeo i rekao: “I lažan govor i lažno svjedočenje.” Ponavljao je zadnje riječi toliko da smo pomislili: “Da hoće ušutjeti.”[538]

SAVJETUJE

Svjesna i bogobojazna žena muslimanka ne zadovoljava se samo čistotom svoje duše od loših osobina, nego savjetuje svaku ženu koja joj dođe, a koja je skrenula od Allahove upute. A koliko samo ima žena u ženskim društvima koje su mnogo grješne i koje imaju potrebu za tim da ih neko posavjetuje, da im skrene pažnju na pravi put, kojim je Allah naredio da se ide.

Dijeljenje savjeta od mudre žene muslimanke nije njena dobrovoljnost, blagonaklonost niti plemenitost, nego je to obaveza na koju vjera podstrekava. Pa čak, sama vjera je savjetovanje, kao što nas je o tome obavijestio plemeniti Poslanik, s.a.v.s., rječima:

“Vjera je nasihat (iskren i čist odnos).” Rekli smo: “A kome?” Odgovorio je Poslanik, s.a.v.s.: “Allahu, Njegovoj Knjizi i Njegovom Poslaniku, rukovodiocima (vladarima) muslimana i općenito svim muslimanima.”[539]

Časni ashabi zavjetovali su se Poslaniku, s.a.v.s., na namaz, zekat i savjetovanje svakog muslimana. O tome svjedoče riječi Džabira bin Abdullaha, r.a.:

“Zavjetovao sam se Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., da ću obavljati namaz, davati zekat i da ću savjetovati svakog muslimana.”[540]

Divne li su riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže: “Vjera je nasihat (iskren i čist odnos).” Sažeo je i sabrao cijelu vjeru u jednu riječ - savjetovanje, kako bi svakom muslimanu ukazao na vrijednost savjetovanja i na njegov veliki trag koji ono ostavlja na život pojedinaca, porodica i društava. Savjetovanje se nije raširilo ni u jednom narodu, a da nisu bili upućeni na pravi put i nije nestalo savjetovanje ni u jednom narodu, a da nisu veoma mnogo zalutali.

Stoga, savjetovanje i jeste bilo jedna od prvih stvari na koje se zavjetovao musliman Vjerovjesniku, s.a.v.s., i ono dolazi nakon namaza i zekata, kao što se to vidi iz prethodnog hadisa Džabira bin Abdullaha.

U izjednačavanju savjetovanja s namazom i zekatom i u zavjetovanju ovog časnog ashaba Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nalazi se dokaz vrijednosti savjetovanja na vagi djela čovjeka muslimana, kao i opasnosti od njegovog završetka na ahiretu. Savjetovanje je i jedna od vrlih osobina iskrenog i bogobojaznog muslimana, koji vodi brigu o svom liijepom ishodu na dan kada će ljudi stati pred Gospodara svjetova.

Stoga znamo da je odgovornost u islamu općenita i da obuhvata i muškarce i žene, svako od njih odgovoran je u njegovom društvenom okruženju, kako nam je pojasnio Allahov Poslanik, u riječima:

"Svi ste vi pastiri i svaki pastir će biti odgovoran za svoje stado. Vladar je pastir i odgovoran je za svoje stado, i čovjek je pastir svojoj porodici i odgovoran je za svoje stado, i žena je pastirica u kući svoga muža i odgovorna je za svoje stado, i sluga je pastir u imetku svoga gospodara i odgovoran je za svoje stado. Dakle, svi ste vi pastiri i svi ste odgovorni za svoje stado."[541]

Ako to znamo, spoznali smo odgovornost žene u pružanju savjeta svakom onom kome će koristiti njen savjet, u okruženju u kojem ona živi.

UPUĆUJE NA DOBRO

Bogobojazna žena muslimanka, čiju je dušu islam odgojio i očistio od egoizma i ljubavi prema isticanju, upućuje na dobro otkako je saznala za njega (islam), kako bi izašao na svjetlo i kako bi ljudi imali koristi od njega. Za nju je istovjetno da li ona učinila to dobro ili neko drugi, jer ona zna da onaj ko uputi na dobro ima nagradu onoga ko ga je i učinio, kao što nas je o tome obavijestio Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Ko ukaže i povede nekoga da uradi dobro djelo, ima nagradu izvršioca."[542]

Žena muslimanka je daleko od toga da samo za sebe prigrabi dobro, kako bi se njime hvalila pred ljudima, kao što to rade žene egoisti, koje su iskušane time da vole isticanje i hvalu. Ženi muslimanki, koja je usmjerena ka činjenju dobra, dovoljno je da zna da je njena nagrada postojana kod Allaha, dž.š, u oba slučaja, a Allahova, dž.š., nagrada za bogobojaznu ženu muslimanku veća je i veličanstvenija od reputacije, popularnosti i isticanja. Na taj način širi se dobro u društvu kako bi svaki pojedinac učinio od dobra ono što mu je Allah, dž.š., omogućio da učini.

Koliko su samo ove duševne nesreće uništile dobra u društvima, jer njihovi nositelji umjesto drugih sami žele da učine dobro, ali njihovi uvjeti im ne omogućavaju da to sprovedu. Na taj način dobro ostaje samo kao želja, interesi su blokirani, a društva su lišena tog dobra koje je kružilo u nekim glavama koje su ga skrile i prešutjele, iščekujući priliku koja će im omogućiti njegovo sprovođenje. Ali, ova prilika im se neće, možda, ukazati, a život će se završiti, i tako će dobro ostati zatvoreno u njihovim mračnim glavama.

A muslimani, muškarci i žene, oni koji se nadaju zadovoljstvu njihovog Gospodara i Njegovoj nagradi, daleko su od ovih bolesti. Oni upućuju na dobro čim saznaju za njega i tako zadobijaju nagradu njihovog Gospodara, kao i onaj ko je učinio dobro.

NE VARA, NE OBMANJUJE I NE IZDAJE

Iskrena žena muslimanka, koja je uobličila iskrenost, i kojoj je ona postala jednom od njenih osobina, ne vara ljude, ne obmanjuje ih niti ih izdaje, jer varanje, obmana i izdajstvo ružna su svojstva, koja proturječe iskrenosti i nekompatibilna su s njom. To je stoga što iskrenost zahtijeva savjetovanje, postojanost, odanost, nepristrasnost i pravičnost, a odbacuje varanje, laž, obmanjivanje, podvalu i podmuklost.

Priroda žene muslimanke, koja je napojena uputom čistoga islama, bježi od varanja, obmane i izdajstva i u tim lošim svojstvima, kod onoga ko ih posjeduje, vidi znak udaljavanja od pripadnosti islamu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji bilježi Muslim, kaže:

“Ko na nas potegne oružje nije od nas i ko nas vara nije od nas (ne pripada nama).”[543]

U drugom Muslimovom predanju stoji da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., prošao (na pijaci) pored gomile hrane pa je u nju stavio svoju ruku, a njegovi prsti su se od vlage ukvasili, te je rekao:

“Šta je ovo, o vlasniče hrane?”Odgovorio je: “Pokisla je, Allahov Poslaniče.” Rekao je: “Zašto je nisi stavio po vrhu kako bi je ljudi vidjeli! Ko vara, ne pripada meni. “[544]

Muslimansko se društvo temelji na čistoti ljudskih osjećaja, savjetovanju svakog muslimana i ispunjenju obećanja datog bilo kojem njegovom pojedincu. Ako se među tim pojedincima nalazi varalica, obmanjivač ili izdajica, onda je on uljez u ovom (muslimanskom) društvu, udaljen je od njegovih pojedinaca i daleko je njihovih divnih osobina i njihovih lijepih svojstava.

Varanje, obmanu i izdaju islam ubraja u odvratne zločine koji ponižavaju svog vlasnika na ovome svijetu i potamnjuju njegovo lice na ahiretu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., objavio je da će svaki prevarant biti proživljen na Sudnjem danu noseći zastavu svoje prevare, a iznad glava prisutnih glasnik će povikati upirući u njega, obraćajući pažnju na njegovu zastavu i vikat će:

“Na Sudnjem danu svaka varalica ima zastavu, pa će se reći: ’Ovo je prevara tog i tog.’”[545]

Kakva će to biti sramota za ljude i žene prevarante koji su smatrali da je vrijeme prekrilo njihove prevare, kad će se sve to na Sudnjem danu razglasiti iznad glava prisutnih, a zastave njihovih prevara bit će uzdignute njihovim rukama.

A njihova će sramota biti još veća i poniženje još gore kada nađu Allahovog Poslanika,

s.a.v.s., od koga se iščekuje i traži šefa'at (zagovorništvo kod Allaha) na ovom veličanstvenom mjestu, a on obznanjuje da im je Gospodar protivnik, jer su počinili gnusni zločin prevare, a to je, doista, veliki zločin koji lišava i udaljava svoga vlasnika od Allahove milosti i zabranjuje mu šefa'at - zagovorništvo njegovog plemenitog Poslanika, kod Allaha, dž.š.:

"Allah, dž.š., kaže: 'Ja ću na Sudnjem danu biti protivnik trojici ljudi: čovjeku koji zada riječ, zaklinjući se u Moje ime, pa prevari, čovjeku koji proda slobodnog čovjeka kao roba, pa potroši te pare i čovjeku koji ne dadne platu najamnom radniku koji mu završi ugovoreni posao.'"[546]

Iskrena žena muslimanka, koja se napojila sa vrela upute njene istinite vjere, izbjegava svojstva varanja, obmane i izdajstva u svim njihovim oblicima, a oni su mnogobrojni u svijetu savremne žene. Ona bježi od toga da se nađe u u skupini žena varalica, obmanjivača i izdajica koje Allahov Poslanik, s.a.v.s., ubraja u munafike (licemjere):

"Kod koga se nađu četiri svojstva, bit će čisti licemjer, a kod koga se nađe jedno od tih svojstava, naći će se kod njega svojstvo licemjerja sve dok ga ne ostavi: kada mu se nešto povjeri-iznevjeri, kada govori-laže, kada obeća-prevari i kada se prepire-prelazi svaku granicu."[547]

IZVRŠAVA OBEĆANJE

U moralna svojstva žene muslimanke spada i izvršenje datog obećanja jer je ono blisko iskrenosti, ono je njen prirodni rezultat i jedan od mnogih njenih zrelih plodova.

Izvršenje obećanja su jedno pohvalno svojstvo koje ukazuje na savršenstvo žene koja se njime kiti. To je svojstvo koje joj pomaže da uspije u životu, da zadobije ljubav, poštovanje i uvažavanje ljudi.

Ne može se sakriti trag moralne osobine izvršenja obećanja u usađivanju duhovnih i moralnih vrijednosti kod sinova i kćeri kada uvide da se njihove majke kite tim vrijednostima te im tako pružaju najbolji primjer i predstavljaju najbolji uzor.

Svojstvo izvršenja obećanja, kod žene muslimanke, nije društvena odlika kojom se ponose njene prijateljice, vršnjakinje i drugarice. To je jedno od najboljih svojstava islamskog morala, to je svojstvo koje najviše upućuje na ispravnost imana i iskrenost islama. O izvornosti ovog svojstva i o preporuci uljepšavanja njime govore mnogobrojni tekstovi iz Allahove, dž.š., Knjige i iz sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s.:

"O vjernici izvršavajte obaveze!..."[548]

"...I ispunjavajte obavezu, jer će se za obavezu, zaista, odgovarati."[549]

Ovo je, doista, stroga božanska naredba Njegovim robovima, vjernicima i vjernicama, da izvršavaju obavezu i ono što proistječe iz nje bez ikakvih prekršaja oslobađanja od te obaveze. Muslimanima i muslimankama ne dolikuje da kada preuzmu neku obavezu, pokušaju da se izvuku i ne izvrše je. Naprotiv, oni su obavezni da je izvrše. U nekim se ajetima obećanje pridaje Allahu, dž.š, što ukazuje na Njegovu svetost i uzvišenost, kao i na obaveznost izvršenja obećanja: ***"I ispunjavajte obaveze na koje ste se Allahovim imenom obavezali..."***[550]

Islam prezire ljude i žene koji su nametljivi govornici, koji se hvale svojim obećanjima, kao i brbljivce i brbljivice, koji ništa ne poduzimaju niti izvršavaju niti šta sprovode:

"O vjernici, zašto jedno govorite, a drugo radite? O, kako je Allahu mrsko kad govorite riječi koje djela ne prate."[551]

Allah prezire da Njegovi robovi, vjernici i vjernice, padnu u ponor praznog brbljanja i letećih obećanja koja potom iznevjeravaju, izbjegavajući njihovo izvršenje i neispunjavajući preuzete obaveze, jer to ne dolikuje ni vjerniku ni vjernici. Na početku ajeta nalazi se osuđujuće pitanje koje govori o toj velikoj odvratnosti koju Allah prezire i ne želi da u nju zapadnu Njegovi robovi, vjernici, govoreći ono što ne rade.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Tri su svojstva munafika: Kada govori-laže, kada obeća-iznevjeri i kada mu se nešto povjeri-prevari."[552]

U Muslimovom predanju stoji:

"I ako posti i klanja i misli da je on, doista, musliman."[553]

Lijep islam žene muslimanke ne sastoji se samo u obavljanju ibadeta, već u njenom saživljavanju sa islamskim učenjem, njegovim visokim moralom i također vrhunskim vrijednostima, tako da ona čini samo ono čime je Allah, dž.š., zadovoljan. U životu iskrene žene muslimanke, koja razumije učenja njene čiste vjere i koja radi po njenoj uputi, nema iznevjeravanja obećanja, nema varanja pri postupanju s ljudima niti obmane prilikom ugovora i sporazuma, jer sve je to suprotno islamu i njegovim pripadnicima i nalazi se samo u moralu licemjera i licemjerki.

Neka znaju tu istinu žene koje lažu svojoj djeci, koje im nešto obećaju, pa onda iznevjere svoja obećanja, te na taj način usađuju u dušama svoje djece sjeme laži i neispunjavanja obećanja. Neka to znaju žene koje potcjenjuju obećanja i dogovore i koje ne drže do riječi koju same izriču. Neka znaju da ovim svojim omalovažavanjem ispunjavanja datog obećanja ulaze u skupinu licemjerki i neka znaju da je kazna za licemjerstvo, kao što je poznato, samo dno vatre džehenemske.

KLONI SE LICEMJERSTVA

Iskrena i mudra žena muslimanka jasna je u svom govoru i svom prosuđivanju. Ona je daleko od zabranjenog licemjerstva, obmanjivanja, ulagivanja i lažnog hvalospjeva jer iz upute svoje vjere zna da je licemjerstvo zabranjeno i da ne priliči ličnosti iskrene muslimanke.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., postavio nam je putokaz spasa od ovog zastrašujućeg pada u glib licemjerstva i obmanjivanja, kada je članovima plemena Benu-Amir, koji su ga hvalili riječima: "Ti si naš gospodar", rekao: "Allah je Gospodar." Oni su nastavili: "I najbolji si među nama po dobročinstvu i najvećeg si ugleda." Rekao je: "Govorite onako kako vi govorite, ili jedan dio onoga kako govorite i šejtan vas neće opunomoćiti.[554] Ja ne želim da me uzdižete iznad moga stupnja na koji me je Allah postavio. Ja sam Muhammed, sin Abdullahov, Allahov rob i Njegov Poslanik."[555]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., onima je koji hvale, prekinuo put prekomjernog hvalisanja ljudi, jer među njima ima i onih koji ne zaslužuju hvalu, time što je zabranio onim koji su ga hvalili da ga opisuju kao gospodara, dobročinitelja i kao uglednog. A on je, bez sumnje, poglavar Poslanika i najboljih muslimana i on je najbolji među njima, jer on zna da ako se širom otvore vrata hvalospjeva, to će dovesti do opasnog pokliznuća u licemjerstvo, koje ne odobrava čisti i slobodni duh islama niti ga prihvata istina na kojoj se temelji ova vjera. Poslanik, s.a.v.s., ashabima je zabranjivao da čovjeka u lice hvale, kako onaj ko hvali ne bi bio odvučen u licemjerstvo i kako ne bi onoga ko se hvali, obuzela opijenost hvalospjevom, gordošću, ohološću i samoljubljem.

Buharija i Muslim bilježe od Ebu - Bekra, r.a., da je rekao:

"Jedan čovjek pohvalio je drugog čovjeka kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., pa je on rekao: 'Teško tebi! Prerezao si vrat svome prijatelju. Prerezao si vrat svome prijatelju.' Ponovio je to više puta. Zatim je rekao: 'Ako je nužno da neko od vas pohvali svoga prijatelja, neka kaže: 'Smatram da je taj i taj takav, a Allah ga najbolje zna i ne tvrdim da iko bolje od Allaha zna kakav je on. Ja smatram da je taj (ako ga poznaje) takav i takav.''"[556]

Ako je neophodno da se neko pohvali, onda ta pohvala treba biti iskrena i u skladu s osobinama osobe koja se hvali. Ta hvala treba biti umjerena i odmjerena, bez preuveličavanja i pretjerivanja. Samo se na taj način pročišćava društvo od epidemija licemjerstva, laži, obmanjivanja, ulagivanja i dvoličnjaštva.

Buharija u djelu “El - Edebul - Mufred “prenosi od Redža’, a ona od Mihdžena el - Eslemija, r.a., da su Allahov Poslanik, s.a.v.s., i Mihdžen bili u džamiji te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vidio čovjeka kako klanja, čini sedždu i ruku’, pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao: “Ko je ovaj?” Mihdžen ga je počeo hvaliti, govoreći: “Allahov Poslaniče, ovo je taj i taj i taj je...” Poslanik, je rekao: “Stani. Nemoj da te čuje, upropastit ćeš ga!”[557]

U Ahmedovom predanju stoji:

“‘Allahov Vjerovjesniče! Ovaj čovjek je jedan od najboljih stanovnika Medine’, ili je rekao: ‘Medinlija koji najviše klanja.’ Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: ‘Nemoj da te čuje, upropastit ćeš ga.’ Rekao je to dva ili tri puta. ‘Vi ste ummet kojem želim ono što je lahko.’”[558]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., slušanje hvalospjeva nazvao je propašću, zbog dubokih psiholoških tragova koje ostavlja u ljudskoj duši, koja veoma voli da ga čuje. Ako se onaj kojeg hvale među ljudima uzoholi, uzdigne nos i prezrivo odvrati lice od njih i ako to ponavljaju hvalitelji, dvoličnjaci, lažljivci i obmanitelji, a najviše ih ima oko uticajnih, uglednih i vladajućih ljudi, to će mu postati običaj koji udovoljava silnoj želji u njegovoj duši. Nakon toga, takva osoba prezire da čuje savjet i kritiku, a prihvata samo pohvalnu kritiku, hvalu i uzdizanje. Nakon svega toga, ne bi bilo nimalo čudno da nestane istine i pravednosti, da se zakopa darežljivost i da nastane nered u društvu.

Zbog toga je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio svojim ashabima da bace prašinu u lice onima koji hvale druge, kako se oni ne bi namnožili u islamskom društvu i kako se zbog njihovog mnoštva ne bi raširilo licemjerstvo, laskanje i belaj.

Časni su ashabi izbjegavali prekomjernu hvalu hvalitelja, iako su oni bili najpreči da se hvale, čuvajući se i strahujući od propasti u koju vodi hvala i kiteći se islamskim ahlakom, koji je daleko od ovih niskih i jadnih manifestacija. Prenosi se od Nafi’a, r.a., i drugih ljudi, da je neki čovjek Ibn - Omeru, r.a., rekao:

“O najbolji čovječe!”, ili je rekao: “O sine najboljeg čovjeka!” Na to mu je Ibn - Omer rekao: “Ja nisam najbolji čovjek niti sam sin najboljeg čovjeka. Ali, ja sam jedan od Allahovih robova. Nadam se Allahovoj milosti i bojim Ga se. Tako mi Allaha, nećete neprestano hvaliti nekog čovjeka a da ga ne upropastite.”[559]

Ovo je, doista, jedna veličanstvena izreka jednog časnog ashaba istančanog islamskog osjećaja koji se pridržava Vjerovjesnikove, s.a.v.s., upute kojom se krasi u svojoj tajnosti i na javi.

Plemeniti su ashabi razumjeli ovu preciznu primjedbu na koju je neprestano ukazivao plemeniti Poslanik, s.a.v.s., u djelima i riječima, u njihovoj čistoti od licemjerstva. Njima je postala jasna velika razlika između čiste istine radi Allaha i između licemjerstva i obmane.

Prenosi se od Ibn - Omera da su ljudi rekli:

“Mi ulazimo kod svojih vladara i govorimo im drugačije nego kad izađemo od njih.” Ibn-

Omer je pričao: “Ovo smo ubrajali u licemjerstvo u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”[560]

Iskrenoj ženi muslimanki uputa njene vjere daje ono što će je spriječiti od propadanja u provaliju opasnog licemjerstva u koju zapadaju mnogobrojne žene ovoga vijeka, jer misle da neće preći granice laskanja. A nisu znale da postoji zabranjeno laskanje koje ih vodi, a da i ne znaju, u duboku provaliju odvratnog i pogibeljnog licemjerstva, a to se dešava nakon što prešute pojašnjenje istine (vjere) ili nakon što se prepuste hvalospjevu nekoga ko to i ne zaslužuje.

ODLIKUJE SE STIDOM

Nepobitno je da je žena po prirodi stidljiva. Stid koji se ovdje podrazumijeva jeste, kao što su to definisali učenjaci, plemenito svojstvo koje neprestano podstiče na napuštanje onoga što je ružno i na udaljavanje od uskraćivanja nečijeg prava. Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je najbolji primjer stidljivosti, kao što ga je opisao časni ashab Ebu - Seid el - Hudri:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je stidljiviji od djevice (kada se prvi put osami sa mužem) u svojoj odaji. Kada bi vidio nešto što prezire, vidjeli bismo to na njegovom licu.”[561]

Plemeniti je Poslanik u mnogobrojnim hadisima hvalio svojstvo stida, pojašnjavajući da je ono čisto dobro za onoga ko ga posjeduje kao i za društvo u kojem živi.

Prenosi se od Ibn-Imrana Husajna, r.a., da je rekao: “Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.: “Stid donosi samo dobro (hajr)”[562]

U Muslimovom predanju stoji:

“Stid je svako dobro”, ili je rekao: “Svaki stid je dobro.”[563]

Prenosi se od Ebu - Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Iman se sastoji od sedamdeset i nekoliko ogranaka (dijelova) ili šezdeset i nekoliko ogranaka. Najvredniji je ogranak svjedočenje da nema drugog boga osim Allaha, a najniži je uklanjanje prepreke (onoga što smeta) s puta, a i stid je dio imana.”[564]

Od iskrene, bogobojazne, odgojene, dobrodušne i osjećajne žene muslimanke ne dolazi riječ niti djelo koji nanose zlo ljudima ili vrijeđaju njihovu čast.

Svojstvo stida, koje je ukorijenjeno u njenoj prirodi, pojačano islamskim razumijevanjem stida, odvraća je od bilo kojeg suprotstavljanja Šerijatu, odvraća je od bilo kakve devijacije u postupanju s ljudima; ne iz stida od njih, nego je to, doista, od stida prema Allahu, dž.š, iz bojazni da se njen iman ne zaodjene nasiljem, jer je stid jedan od ogranaka imana. Ovo je nešto najviše do čega je mogla doći žena putem svojstva stida. Tako se žena muslimanka, koja se odlikuje stidom, razlikuje od zapadne žene koja je skinula sva njegova vela.

ČEDNA JE I PONOSNE DUŠE

Ono po čemu se ističe žena muslimanka, koja razumije uputu svoje vjere, jeste čednost i ponositost. Ako je obuzme tjeskoba, ako je zadesi siromaštvo, ona će pribjeći saburu (strpljenju) i potražit će utočište u čednosti i ponositosti i povećat će svoje napore u traženju izlaza iz krize oskudice koja ju je zadesila i ni na kraj pameti joj nije da prosi, jer islam oslobađa iskrenu muslimanku od toga da se stavi u takvu situaciju i poziva je da se suzdrži, da traži od Allaha obilje i da bude strpljiva. A Allah, dž.š., pomoći će joj i učvrstit će je u strpljivosti, bogatstvu i čednosti.

"Ko traži čednost, Allah će ga učiniti čednim. Ko se zadovolji s onim što ima, Allah će ga učiniti zadovoljnim, a ko traži strpljenje, Allah će ga učiniti strpljivim. Nikom nije dato ništa bolje niti obilnije od strpljenja." [565]

Žena koja je obasjana uputom svoje vjere, zna da je islam u imetku bogatih učinio pravo siromašnih koje će oni ostvarivati bez prigovaranja, zlostavljanja ili omalovažavanja. Islam traži od siromašnih istovremeno da rade na tome da im to pravo bude nepotrebno, te je obznanio da je gornja ruka (ruka koja udjeljuje) bolja od donje ruke (ruke koja prosi) i da muslimani, muškarci i žene, trebaju raditi na tome da njihove ruke ne budu donje. To im je prikladnije, doličnije i plemenitije i u tome se nalazi podsticaj siromašnim ljudima i ženama da povećaju svoj trud i da se ne oslanjaju na sadaku i davanja. Time će sačuvati svoje dostojanstvo i svoju čast od poniženja. Allahov Poslanik, s.a.v.s., s minbera je obznanio, spominjući sadaku i suzdržanost od prošenja, sljedeće:

"Gornja ruka bolja od donje ruke. Gornja ruka je ona koja daje, a donja ruka je ona koja prosi."[566]

NE MIJEŠA SE U ONO ŠTO JE SE NE TIČE

Mudra, inteligentna i svjesna žena muslimanka ne miješa se u ono što je se ne tiče niti upire svoje oči ka nekoj od žena koje su oko nje, čačkajući i istražujući njihove karakteristike, svoj nos ne zabada u njihove lične stvari, ne miješa se u stvari koje se tiču drugih ljudi i ni izbliza, a ni izdaleka to je ne zanima, jer se zbog toga grijeh vraća njoj. Ona se kloni zavlačenja u ono što je se ne tiče, čuva se bespotrebnog govora i praznog naklapanja, naprotiv, ona se pridržava morala njene čvrste vjere koja čovjeka muslimana uzdiže od beznačajnih i glupih stvari, povećava mu lijepa moralna svojstva i upućuje ga na najbolje

načine u postupanju s ljudima.

"U lijep islam nekog čovjeka ubraja se i ostavljanje onoga što ga se ne tiče."[567]

Od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

'Allah, dž.š., zadovoljan je da se kod vas nađe troje, a prezire da se kod vas nađe troje. Zadovoljan je da samo Njega obožavate, da Mu ništa ravnim ne smatrate i da se svi držite Allahovog užeta i da se ne razilazite. Kod vas prezire 'rekla - kazala', da mnogo zapitkujete i da uzaludno trošite imetak.'"[568]

U društvu koje živi po božanskoj uputi, a koje islam razvija, nema osnove za 'rekla - kazala' niti za prošenje, kao ni za zalaženje u privatne stvari ljudi, jer njegovi članovi, muškarci i žene, zauzeti su stvarima koje su važnije i veće od toga. Oni su zauzeti obavljanjem njihove poslanice u životu, svako u svom okruženju i u okviru svojih kompetencija, kako bi sve svoje napore usmjerili ka ostvarenju Allahove "Riječi"na Zemlji i kako bi raširili vrijednosti islama među ljudima. A oni koji se zalažu za ova značajna djela, ne nalaze vremena za upuštanje u te grijehe.

IZBJEGAVA ZADIRANJE U ČAST LJUDI I ISTRAŽIVANJE NJIHOVIH SLABOSTI

Bogobojazna žena muslimanka svoj jezik čuva od istraživanja ljudskih nedostataka i od zadiranja u njihovu čast, kao što prezire širiti ovakve priče u islamskom društvu. Ona slijedi usmjerenje časnog Kur'ana i čistog sunneta, koji ljudima i ženama koji šire fesad - nered i koji kaljaju čast ljudi, nagovještavaju žestoku kaznu na ovome i na budućem svijetu:

"One koji vole da se o vjernicima šire bestidne glasine čeka teška kazna na ovome i na onome svijetu..."[569]

Onaj ko zadire u čast ljudi i širi bestidne glasine u društvu, isti je kao i onaj ko čini to bestidno djelo, kao što o tome kaže Alija bin Ebi - Talib, r.a.:

"Onaj ko bestidno govori i onaj ko to širi, istovjetni su u grijehu."[570]

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, zna da liječenje ljudske slabosti kod nekih tolerantnih žena i žena s nedostacima ne može biti putem ispitivanja njihovih nedostataka i mahana kao ni putem njihovog širenja i upoznavanja društva s njima, nego biva tako da im se uputi lijep savjet, da im se u lijepom svjetlu predstavi pokornost prema Allahu, dž.š, i da im se u ružnom svjetlu prikaže nepokornost Allahu, bez klevetanja, konfrontacija ili prkošenja. Ugodom riječju, lijepim savjetom i lijepim izlaganjem istine, otvaraju se zasuni na srcu, duše bivaju vođene, a dijelovi su tijela pokorni. Stoga je Uzvišeni Allah

zabranio da se uhodi, da se istražuju nedostaci muslimana i muslimanki, riječima:

"...I ne uhodite jedni druge.."[571]

Obznanivanje nedostataka ljudi i žena, ispitivanje njihovih slabosti, njihovo uhođenje i ogovaranje, ne samo da sve ovo njima nanosi štetu nego nanosi štetu i većini društva u kojem žive. Zato Kur'an žestoko prijeti onima koji vole da šire bestidni govor u društvu. Ukoliko se raširi razvrat u društvu, umnoži ogovaranje, glasine, tračevi i sumnje, u njeg će se uvući bolest raspada, a zapadanje u grijeh bit će nešto što dušama neće teško padati, pokidat će se sve veze bratstva, a među njegovim članovima pojavit će se neprijateljstvo, preziri; mržnja i fesad postat će sveobuhvatani. Na ovo upućuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Ako budeš istraživao nedostatke ljudi, iskvarit ćeš ih ili gotovo si ih iskvario."[572]

Zbog svega ovoga Allahov Poslanik, s.a.v.s., žestoko je zabranio da se kalja čast i da se istražuju nedostaci. On je zaprijetio onome ko je u tome nemaran da će ga razotkriti i osramotiti, makar tražio utočište u svojoj kući.

"Ne nanosite zlo Allahovim robovima, ne sramotite ih i ne tražite njihove nedostatke, jer onaj ko bude tražio nedostatak svoga brata muslimana, Allah će tražiti njegov nedostatak sve dok ga ne osramoti u njegovoj kući."[573]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., osjećao je veliku neprijatnost od onih koji se bave besposlicama, nagađanjima, sumnjičenjima, a i onih koji ugrožavaju ugled i čast ljudi. Njegova časna duša uznemiri se svaki put kada do njega dođe nešto od ovih napasnika što vrijeđa druge. Ibn - 'Abbas opisuje ljutnju plemenitog Poslanika, s.a.v.s., i njegovu žestinu prema onim ljudima i ženama koji kaljaju čast i ugled ljudi:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., držao je hutbu tako da su ga čule i djevojke u svojim odajama. Rekao je: 'O vi, koji vjerujete samo svojim jezikom i u čija srca iman nije još ušao, ne pratite i ne istražujte mahane muslimana, jer ko bude istraživao mahane svoga brata muslimana, Allah će razotkriti njegove mahane. A čiju On mahanu istraži, razotkrit će ga, makar i u njegovoj kući.'"[574]

To je, doista, vatrena hutba u kojoj se duša plemenitog Poslanika, s.a.v.s., rasplamsala tako da su ga čule i djevojke u svojim odajama, a započeo ju je ovom prijetećom formulacijom: "O vi, koji vjerujete samo svojim jezikom i u čija srca iman nije još ušao." Kako je samo sramotno to djelo! Kako je to veliki grijeh! Allahov Poslanik, s.a.v.s., lišava imana one ljude i žene koji ugrožavaju čast i ugled ljudi.

ONA JE DALEKO OD LICEMJERJA

Mudra, dalekovida žena muslimanka ne zapada u baruštinu licemjerstva i hvalisanja, jer u uputi svoje vjere ona nalazi spas i odbranu. Ona je iz svoje vjere naučila da je bit ove vjere iskreno vjerovanje u Allaha, riječima i djelom, kao što je naučila da bilo kakvo licemjerstvo poništava nagradu, briše djelo i svome vlasniku priprema poniženje na Sudnjem danu.

Stoga i jeste robovanje Allahu cilj stvaranja ljudi i džina, kao što to Uzvišeni kaže:

"Džine i ljude stvorio sam samo zato da Mi se klanjaju." [575]

Ovo robovanje Allah prihvata samo ako je iskreno u Njegovo ime:

"A naređeno im je da se samo Allahu klanjaju, da Mu iskreno, kao pravovjerni, vjeru ispovijedaju..." [576]

Kada djelo žene muslimanke poprati licemjerstvo ili želja za pokazivanjem i ugledom ili slavom i popularnosti, njeno djelo propada. Potvrda tome nalazi se u kur'anskom jasnom i konačnom upozorenju, upućenom ljudima koji troše svoj imetak, a koji svoju milostinju prate prigovaranjem i uvredama, čime vrijeđaju čast onih kojima je milostinja potrebna i koji su uzeli tu milostinju.

"O vjernici, ne kvarite svoju milostinju prigovaranjem i uvredama, kao što to čine oni koji troše imetak svoj da bi se ljudima pokazali, a ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet; oni su slični litici sa oskudnom zemljom; kad se na nju sruči pljusak pa je ogoli; oni neće dobiti nikavu nagradu za ono što su radili. - A onima koji neće da vjeruju, Allah neće ukazati na pravi put." [577]

Prigovor na onome što se da siromasima, uništava nagradu za tu milostinju, kao što voda nosi prašinu s glatkog kamena na koji pada. A zastrašujući osvrt dolazi na kraju ajeta, pojašnjavajući da ti licemjeri ne zaslužuju Allahovu uputu i da se oni ubrajaju u skupinu kafira (nevjernika).

To je stoga što je cilj licemjera da se pokažu pred ljudima činjenjem dobrih djela i njima nije važno Allahovo, dž.š., zadovoljstvo. Allah, dž.š., priča nam o njihovom stanju, riječima:

"...I samo zato da bi se pokazali pred svijetom, a Allaha gotovo da i ne spominju." [578]

Tako im njihovo djelo biva odbijeno, jer su Allahu sudruga pripisali, a Allah prima samo djela koja su iskrena i jedino u ime Allaha, kao što se to navodi u hadisu Ebu-Hurejrea koji je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

‘Rekao je Uzvišeni Allah: ***‘Ja sam jedino neovisan od sudioništva. Ko uradi neko djelo u kojem Mi je pripisao sudruga, Ja ću ga ostaviti njegovom širku (mnogoboštvu).’’’***[579]

Žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, oprezna je u svojim dobrim djelima kako ne bi zapala u ovu opasnu provaliju u koju će se obrušiti mnoge žene koje čine dobra djela, a da ni same ne znaju, jer ponekad očekuju hvaljenje svojih napora, spominjanje svojih imena i isticanje u svim prilikama. Tako dolazi do oklizivanja i istrošenog pada.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., detaljno je govorio o ovom pitanju, ukazujući na strašnu sramotu i poniženje koje će doživjeti licemjeri na dan polaganja računa, na dan u kojem neće pomoći ni imetak, a ni sinovi, osim onih koji toga dana dođu čistog srca. To se navodi u hadisu Ebu - Hurejrea u kojem kaže: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako kaže: ‘Među prvim ljudima koji će na Sudnjem danu polagati račun jeste čovjek koji je poginuo kao šehid. Bit će doveden pred Allaha i saopćit će mu se njegova blagodat i on će je prepoznati. Reći će Allah: ‘Pa šta si ti uradio s njome?’ Odgovorit će: ‘Borio sam se u ime Tebe sve dok nisam poginuo kao šehid.’ Reći će: ‘Lažeš. Ti si se borio da se kaže: ‘Hrabar je!’ ’ Zatim će biti naređeno da se odvede pa će biti vučen po zemlji sve dok ne bude bačen u Džehennem. Isto će se desiti i sa čovjekom koji je sticao znanje, podučavao druge i koji je učio Kur’an. Bit će doveden pred Allaha i saopćit će mu se njegova blagodat i on će je prepoznati. Reći će Allah: ‘Pa šta si ti uradio s njome?’ Odgovorit će: ‘Sticao sam znanje i podučavao i učio sam Kur’an u ime Tvoje.’ Reći će: ‘Lažeš. Sticao si znanje da se kaže: ‘Učen je’. Učio si Kur’an da se kaže: ‘Vrsnog li učača!’ Pa je rečeno: ‘Zatim će biti naređeno da se odvede pa će biti vučen po zemlji sve dok ne bude bačen u Džehennem. To će se desiti i sa čovjekom prema kojem je Allah bio darežljiv i kojem je dao raznovrsni imetak. Bit će doveden pred Allaha i saopćit će mu se njegova blagodat i on će je prepoznati. Reći će Allah: ‘Pa šta si ti uradio s njome?’ Odgovorit će: ‘Ni jedan način, na koji Ti voliš da se troši, nisam propustio, a da nisam potrošio u ime Tvoje.’ Reći će: ‘Lažeš. Činio si to da se kaže: ‘Darežljiv je !’ Pa je rečeno: ‘Zatim, će biti naređeno da se odvede pa će biti vučen po zemlji sve dok ne bude bačen u Džehennem.’”[580]

Prosvijećena žena muslimanka koja je udahnula dašak božanske upute iz Knjige njenog Gospodara i iz sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s., čuva se da ne sklizne u licemjerstvo u bilo kojem obliku. Ona povećava svoju brigu o tome da se u svim svojim djelima preda isključivo Allahu, dž.š, želeći time da se susretne s Njime, rukovodeći se prema Poslanikovim, s.a.v.s., riječima, svaki put kad se pred njom prikaže strašna avet licemjerja:

“Ko svoje djelo, hvaleći se , obznani među ljudima, Allah će ga osramotiti na Sudnjem danu. A ko se bude hvalio svojim djelom među ljudima kako bi ga uzdizali, Allah će ga prokazati.”[581]

PRAVEDNA JE U SVOM PRESUĐIVANJU

Ponekad sudbina ženu muslimanku stavlja u situaciju u kojoj se traži da ona kaže svoje mišljenje ili da presudi. U ovome izlazi na vidjelo iman žene muslimanke, njena mudrost i bogobojaznost. Mudra žena muslimanka pravedno presuđuje. Ona ne postupa nepravedno, niti je kome naklonjena, niti je pristrasna, bez obzira u kakvim se uvjetima i situacijama nalazila, jer ona iz upute svoje vjere zna da su pravednost i suprotstavljanje nasilju srž vjere i njeno jezgro. O tome govore jasni i odsječni tekstovi iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika, s.a.v.s. U njima je naredba u kojoj nema odstupanja niti kalkulacija:

"Allah vam zapovijeda da odgovorne službe onima koji su ih dostojni povjeravate i kada ljudima sudite, da pravedno sudite...." [582]

Pravednost, čiju srž je žena muslimanka razumjela iz upute svoje vjere, jeste čista, nepristrasna, precizna i iskrena pravednost čiju mjeru ne remeti ni ljubav, a ni mržnja i na njenu čistotu ne utječu ni prijateljstvo, ni rodbinstvo, ni porijeklo, a niti simpatije:

"O vjernici, dužnosti prema Allahu izvršavajte, i pravedno svjedočite! Neka vas mržnja koju prema nekim ljudima nosite nikako ne navede da nepravedni budete! Pravedni budite, to je najbliže čestitosti, i bojte se Allaha, jer Allah dobro zna ono što činite!" [583]

"...I kad govorite, krivo ne govorite, pa makar se ticalo vaših srodnika i obaveze prema Allahu ne kršite..." [584]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., dao je najbolji primjer pravednosti, onda kada je Usame bin Zejd došao da se zauzme za ženu Mahzumijku koja je ukrala, te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio da joj se odsječe ruka. Poslanik, s.a.v.s., tada mu je rekao:

"Zar ćeš se to zauzimati u pogledu jedne od Allahovih kazni? Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kći Muhammedova nešto ukrala, odsjekao bih joj ruku."[585]

Pravednost je sveobuhvatna i apsolutna i za veliko i malo, i za vladara i podanike, i za muslimana i nemuslimana. Niko joj ne može izmaći. Ovo je razdjelnica između pravednosti u islamskom društvu i drugim društvima.

Ono što je historija zabilježila, o čemu se s poštovanjem govorilo u palatama pravde u cijelom svijetu kroz vijekove, jeste stajanje vladara pravovjernih Alije bin Ebi - Taliba, r.a., pored svoga protivnika židova koji je ukrao njegov oklop, pred kadijom Šurejhom, koga nije spriječila veličina i slava vladara pravovjernih da traži od njega jasni dokaz krađe njegovog

oklopa od židova. Pošto vladar pravovjernih nije imao dokaz, kadija je presudio u korist židova. Historija islama bilježi primjere ovakvih vijesti koje ukazuju na autoritet istine i pravde u islamskom društvu.

Stoga je žena muslimanka, koja se pridržava svoje vjere, pravedna u svojim riječima i djelima. Ovo njeno svojstvo snaži činjenica da je istina starodrevna u njenoj baštini i da je pravda ukorijenjena u njenom ummetu. Odstupanje od istine i pravde je zabranjeno (haram) u njenom zakonodavstvu (Šerijatu).

NE ČINI NASILJE

I prema tome koliko bogobojazna žena muslimanka vodi brigu o pravdi u njenim riječima i djelima, ona će se kloniti nepravde u njima, jer je nepravda tmina na Sudnjem danu, koja će poklopiti nasilnike i nasilnice, kao što je to obznanila Poslanikova, s.a.v.s., uputa:

"Boj se nepravde, jer je nepravda tmina na Sudnjem danu. "[586]

Islam je strogo zabranio nasilje i njemu nema mjesta za raspravljanje o tome ili kalkulisanje. To se nalazi u hadisi - kudsijju:

"O moj robovi, Ja sam Samom Sebi zabranio nasilje i učinio sam ga među vama zabranjenim, pa ne činite nasilje."[587]

Ako je Allah, Stvoritelj, Vladar, Silni, Svemogući i Uzvišeni Samom Sebi zabranio nasilje i učinio ga među robovima zabranjenim, pa da li da bude dopušteno slabom i prolaznom robu da učini nasilje svome bratu čovjeku?

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., odbacio je činjenje nasilja muslimana i muslimanki prema braći po uvjerenju i vjerovanju, bez obzira na sve razloge, okolnosti i uvjete, jer je nezamislivo da nasilje učini čovjek musliman koji se pridržava najčvršće veze njegove vjere:

"Musliman je muslimanu brat, ne čini mu nasilje niti ga na cjedilu ostavlja. Ko pomogne svome bratu u nekoj njegovoj potrebi, Allah će njemu pomoći u njegovoj potrebi. Ko od muslimana otkloni nekakvu tegobu, Allah će od njega otkloniti neku njegovu tegobu na Sudnjem danu. Ko pokrije sramotu muslimana, Allah će pokriti njegovu sramotu na Sudnjem danu."[588]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije se zadovoljio odbacivanjem nasilja prema čovjeku muslimanu, muškarcu ili ženi, nego odbacuje i bilo kakvo ostavljanje na cjedilu svoga brata muslimana. U ovom ostavljanju na cjedilu nalazi se nasilje - i to kakvo nasilje! On podstiče muslimane da pomažu svome bratu u njegovoj potrebi, da otklone od njega njegovu tegobu i da pokriju njegovu sramotu. On kao da ukazuje na to da je oklijevanje u ovim vrlinama zapravo nasilje, grijeh i neispunjavanje obaveze bratstva koje povezuje muslimana i njegovog brata.

U prethodnom odlomku vidjeli smo tekstove koji podstrekavaju na apsolutnu pravednost na koju ne utiču ni ljubav, ni mržnja, ni pristrasnost, ni rodbinstvo, a niti porijeklo. Vidjeli smo, u ovom odlomku, tekstove koji zabranjuju nasilje prema svakom čovjeku, makar i ne bio musliman. Uzvišeni Allah naređuje da se bude pravedno i da se čini dobročinstvo, a zabranjuje nasilje i zlostavljanje bilo kojeg čovjeka:

"Allah vam ne zabranjuje da činite dobro i da budete pravedni prema onima koji ne ratuju protiv vas zbog vjere i koji vas iz zavičaja vašeg ne izgone - Allah, zaista, voli one koji su pravični." [589]

PRAVEDNO POSTUPA PREMA ONOME KOGA NE VOLI

Ponekad život ženu muslimanku obavezuje na suživot s nekom ženom koju ne voli, kao što to čini isti krov nad glavom koji je sastavlja sa ženom iz kuće njene svekrve ili nekom drugom ženom s kojom se nije izmirila i prema kojoj njeno srce nije otvoreno. Ovo se dešava u mnogim kućama, što je nemoguće zanijekati, jer duše su mnogobrojne i raznovrsne, ako se međusobno upoznaju, harmonične su, a koje se međusobno ne upoznaju razilaze se, kao što je to Allahov Poslanik, s.a.v.s., obznanio u hadisu koji bilježe Buharija i Muslim. Kako, onda, žena muslimanka, koju je islam odgojio svojom uputom, može doći u ovakvu situaciju?

Da li će biti negativna u svojim postupcima, stanovištima i reakcijama? Ili će biti dobrodušna, pravična i inteligentna prijateljica i dobra drugarica, pa čak i s onim koga ne voli?

Odgovor je da je žena muslimanka, koja je obasjana uputom islama i čija duša je osjetila zrake njene veličanstvene i zadivljujuće vjere, nepristrasna, inteligentna, razborita, dobrodušna; ne pokazuje onome koga ne voli ono što se nalazi u njenoj duši, ne promiče joj postupak, situacija ili reakcija koja ukazuje na njene hladne osjećaje prema ženi koju ne voli, nego se pokazuje u svjetlu koje prikriva mržnju, odsustvo ljubavi i zadovoljstva koje se nalazi u njenoj duši, te se osmjehuje toj ženi, nježna je prema njoj i obraća joj se lijepim riječima. Ovo je moral s kojim je živio Allahov Poslanik, s.a.v.s., i plemeniti ashabi. Prenosi se od Ebu - Derda'a, r.a., da je rekao:

"Mi se, doista, smiješimo (nekim) ljudima, a naša srca ih proklinju."[590]

Od Urvea bin ez - Zubejra prenosi se da ga je Aiša obavijestila da je neki čovjek tražio dozvolu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da uđe kod njega, pa je rekao:

"'Dozvolite mu. Loš li je on sin plemena' ili 'loš li je on brat plemena.' Pošto je ušao kod njega, bio je blag u razgovoru s njim, te sam rekao: 'Allahov Poslaniče, rekao si ono što si rekao, a zatim si bio blag u razgovoru s njime?' Odgovorio je: 'Ah, Aiša! Najgori čovjek kod Allaha je onaj koga ljudi ostave, ili napuste, čuvajući se njegove neuljudnosti.'"[591]

Ljubaznost prema ljudima, blagost i nježnost prema njima, ubraja se u moral vjernika i vjernica, a brižnost, blag razgovor i izbjegavanje grubosti prema ljudima u razgovoru, jedan je od najvažnijih razloga prisnosti, međusobne ljubavi i bliskosti koju islam preporučuje muslimanima i muslimankama u njihovom postupanju prema ljudima.

Žena muslimanka, koju je islam formirao, ne povodi se za svojim osjećanjima, bilo da se radi o ljubavi ili mržnji, nego je umjerena, objektivna, pravedna, realna i nepristrasna u svojim istupima i razmišljanjima o ženi koju ne voli. U svemu tome presuđuje njen intelekt, vjera, ljudskost i njen moral. Ona samo istinito svjedoči, pravedno i nepristrasno presuđuje, povodeći se u svojim istupima i razmišljanjima za majkama vjernika koje su bile na vrhuncu nepristrasnosti, pravednosti i bogobojaznosti u razmišljanju jednih o drugima.

Aiša, r.a., bila je najbliža Vjerovjesnikovom, s.a.v.s., srcu, a u tome se s njom takmičila majka vjernika Zejneba bint Džahš. Prirodno je da među njima postoji ljubomora, ali ova ljubomora nije im zabranjivala da istinito svjedoče, te je svaka od njih opisivala svoju sestru onim svojstvima koja je ona, doista, posjedovala, ne umanjujući ništa od onoga po čemu je bila poznata niti prikrivajući bilo koju vrlinu kojom se opisivala.

U djelu "Sahihu Muslim " Aiša o Zejnebi kaže:

"Bila je sa mnom izjednačena u svom mjestu kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Nikad u životu nisam vidjela ženu bolje vjere od Zejnebe, niti bogobojaznije, iskrenije žene, žene koja više obilazi svoju rodbinu, koja više udjeljuje milostinju, koja se više žrtvuje u činjenju dobrih djela kojima se približava Uzvišenom Allahu, osim što bi se brzo ljutila, ali bi je to brzo prolazilo."[592]

U Buharijinom "Sahihu", u kontekstu hadisa o potvori zbog koje je Allah, dž.š., objelodanio njenu nevinost, veličajući Zejnebino svjedočenje o njoj Aiša, r.a., kaže:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., pitao je Zejnebu bint Džahš o meni te joj je rekao: "O Zejneba! Šta znaš? Šta si vidjela?"Odgovorila je: "Allahov Poslaniče, ja čuvam svoj sluh i vid. Tako mi Allaha, o njoj znam samo dobro." Zatim je nastavila Aiša, r.a.: "Ona se sa mnom nadmetala i Allah ju je zaštitio putem pobožnosti."[593]

Ko istražuje knige o biografijama, pronaći će mnogobrojne izreke majki vjernika u kojima inače one jedna o drugoj nepristrasno i pohvalno govore.

Jedna od tih izreka jeste i ono što se prenosi od Ummu Seleme o Zejnebi, r.a.:

"Zejneba je bila draga Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., i bio je mnogo kod nje. Bila je dobra, mnogo je klanjala, postila i bila je vješta, a udjeljivala je i milostinju siromasima."

Prenosi se od Aiše o Zejnebi kada joj je došao smrtni čas:

"Otišla je hvale vrijedna, pobožna; ona koja je bila utočište jetima (siročadi) i udovica."[594]

Aiša, r.a., je o Mejmuni rekla:

"Tako mi Allaha, otišla je i Mejmuna... Ona je, doista, bila jedna od najbogobojaznijih među nama i jedna od onih koje su najviše obilazile rodbinu."[595]

Ovo je bio primjer morala, nepristrasnosti i pravednosti majki vjernika prema inočama, a i među njima je postojala ljubomora, takmičenje i osjetljivost. A na nama je da zamislimo koliko je na visokoj razini bio njihov moral s drugim ženama, pored inoča. One su ovim svojim primjerenim životom ženama muslimankama dale program naprednog ljudskog suživota koji apsorbuje mržnju proširenjem intelektualnog obzorja i ograničava prekomjernu ljubomoru, ako je ima, nadvladanjem nepristrasnosti i dobročinstva. Na taj se način žena muslimanka nepristrasno ponaša prema onoj ženi koju ne voli, bez obzira u kakvim rodbinskim ili bilo kojim drugim vezama bile. Ona je pravedna u prosuđivanju o njoj i staložena, razborita i dobrodušna u postupanju prema njoj.

NIJE ZLOBNA NI PREMA KOME

Bogobojazna i iskrena žena muslimanka, čija se duša napojila upute čistog islama i koja je odgojena u duhu njegovog morala, nije zlobna ni prema kome od ljudi, jer je zloba pokuđeno, štetno i neprimjereno ponašanje, koje se ne može naći kod bogobojazne žene koja poznaje uputu svoje vjere. Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio je ovakvo ponašanje i upozorio na njegovo činjenje, riječima:

"Ne pokazuj zlobu prema svome bratu, pa da mu se Allah smiluje, a tebe iskuša."[596]

U duši žene muslimanke, koju je odgojio islam, nema mjesta za zlobu, naprotiv, ona je nježna prema onim ženama koje su iskušane, žalosna je zbog njihovog stanja, nastoji im olakšati i suosjeća s njihovim bolom. Zloba se ne javlja u dušama koje se rukovode islamskom uputom, koje su obasjane njegovom blistavom svjetlošću, nego se javlja u mračnim, škrtim, okrutnim, okamenjenim i zlobnim dušama koje su sklone obmani, osveti, mržnji; koje vole klevetu, nasilje i koje su osvetoljubive. Bogobojazna žena muslimanka je oslobođena i udaljena od svega ovoga.

KLONI SE SUMNJIČENJA

Jedna od karakteristika iskrene žene muslimanke jeste i ta da ne sumnjiči ljude za nešto o čemu nema dokaza. Naprotiv, ona se kloni mnogih sumnjičenja, kao što je to naredio Allah u Svojoj Knjizi:

"O vjernici, klonite se mnogih sumnjičenja, neka sumnjičenja su, zaista, grijeh..."[597]

Ona, doista, zna da nagađanje o ljudima može onoga koji nagađa, odvesti u grijeh, a naročito kada onaj koji nagađa, prepusti svojoj mašti punu slobodu maštanja i raznih mogućnosti. Tada takva osoba propisuje ljudima mahane, lijepi im etikete, a oni s time nemaju ništa, i to je ono zabranjeno sumnjičenje u islamu.

Stoga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., strogo upozorava na sumnjičenje i nagađanje, koje je daleko od istine i stvarnosti. On kaže:

"Čuvajte se sumnjičenja, jer je sumnjičenje najlažniji govor."[598]

Vjerovjesnik, s.a.v.s., sumnjičenje ubraja u najlažniji govor. Bogobojazna i iskrena žena muslimanka iskrena je u svom govoru i na njenom jeziku nema tragova laži, pa kako, onda, ona može zapasti u najlažniji govor?

Vjerovjesnička uputa upozorava na sumnjičenje, ubraja ga u najlažniji govor i usmjerava muslimane i muslimanke da prihvataju ona ljudska djela koja su vidljiva, a da se udaljavaju od sumnjičenja, pretpostavki, glasina i varki. Nije moralno niti je bitno za čovjeka muslimana da otkriva tajne ljudi, da zalazi u njihove lične stvari i da kalja njihovu čast. Skrivene tajne poznaje, otkriva ih i obračunava za njih Bog, Koji zna tajne i skrivene misli. A što se tiče čovjeka, on o svome bratu zna samo ono što je vidljivo. Tako su radili časni prethodnici: ashabi i tabi'ini, koji su udahnuli dašak ove Upute koja je čista i sačuvana od bilo kakve mahane i nedostatka.

Abdurrezak prenosi od Abdullaha bin Utbea bin Mes'uda da je rekao:

"Čuo sam Omera bin el - Hattaba da kaže: 'Doista su ljudi prihvatali objavu u vrijeme Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a objava je prekinuta i sada ćemo od vaših djela uzimati ono što je vidljivo. Ko nam se prikaže dobrim, vjerovat ćemo mu i približiti mu se. Mi ne znamo njegove skrivene misli i on će Allahu račun polagati zbog svojih skrivenih misli. A ko nam se pokaže lošim, nećemo se uzdati u njega, niti ćemo mu vjerovati, makar i rekao: 'Doista su njegove skrivene misli dobre.''"[599]

Zato je žena muslimanka koja je svjesna upute svoje vjere, i koja prihvata samo načela bogobojaznosti i dobrog djela, oprezna i vodi računa o svakoj riječi koju izgovori da njome ne povrijedi svoju sestru muslimanku, izdaleka ili izbliza; provjerava svaku presudu koja se tiče prava ljudi. Ona uvijek ima na umu riječi Uzvišenog Allaha:

"Ne povodi se za onim što ne znaš! I sluh, i vid, i razum, za sve to će se, zaista, odgovarati."[600]

Ona stoji kod ove stroge zabrane, govori samo kad je sigurna i donosi presudu samo kad ima jasni dokaz.

Bogobojazna je žena muslimanka neprestano svjesna tog meleka koji neprestano prati čovjeka, koji je zadužen za zapisivanje svake riječi koja dođe s njenog jezika, svake presude koja dođe od nje. Tako se kod nje povećava strah od zapadanja u grijeh sumnjičenja:

"On ne izusti ni jednu riječ, a da pored njega nije prisutan Onaj Koji bdije."[601]

Prosvijećena žena muslimanka cijeni odgovornost za riječ koju izusti, jer zna da je ova riječ, koju izgovori, uzdiže do stupnja Allahovog, dž.š., zadovoljstva ili, pak, zbog nje pada u Njegovu srdžbu i bijes. O tome govori Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Doista, čovjek govori riječi kojima je Allah zadovoljan i ne misli da će one dosegnuti ono što su dosegnule i da će mu Allah zbog njih upisati Svoje zadovoljstvo sve do Dana kada će Ga susresti. A, doista, čovjek govori riječi koje izazivaju Allahovu srdžbu i ne misli da će one dosegnuti ono što su dosegnule i da će mu Allah zbog njih upisati Svoju srdžbu sve do Sudnjeg dana."[602]

Kako je samo velika odgovornost za riječ! I kako su velike posljedice izjava u koje zapadaju jezici brbljivaca!

Inteligentna i bogobojazna žena muslimanka ne bavi se mnogo glasinama, govorkanjima, sumnjičenjima i fantazijama koje kruže na sijelima, a naročito onim sijelima na kojima prisustvuju besposlene i neodgovorne žene. Ona ne dopušta sebi da prihvati ta brbljanja, glasine i sumnjičenja, i dalje ih priča i prenosi bez dokaza o njihovoj ispravnosti, vjerodostojnosti i pouzdanosti. Naprotiv, ona je spremna prenijeti ove glasine prije potvrde njihove ispravnosti i nepostojanja laži koja je zabranjena, a o kojoj Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Čovjeku je dovoljno laži da govori sve ono što čuje."[603]

ČUVA SVOJ JEZIK OD GIBETA I NEMIMETA

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, bogobojazna je i boji se Allaha u tajnosti i na javi. Ona vodi brigu o tome da joj ne izmakne riječ u kojoj će biti gibet (ogovaranje) ili nemimet (prenošenje tuđih riječi), kojom će rasrditi svoga Gospodara i koja će je učiniti jednom iz skupine žena koje ogovaraju i prenose tuđe riječi, a kojima Allah, dž.š., žestoko prijeti.

Učeći riječi Uzvišenog Allaha:

"...I ne ogovarajte jedni druge! Zar bi nekom od vas bilo drago da jede meso umrloga brata svoga - a vama je to odvratno - zato se bojte Allaha, Allah,

zaista, prima pokajanje i samilostan je",[604] ona osjeća zločin gibeta kao grozno i omraženo djelo jer se poredi s jedenjem mesa umrlog brata. Ona tada žuri da učini tevbu (pokajanje) koju Allah, dž.š., spominje na kraju ajeta i utočište traži u istigfaru (traženju oprosta za svoje grijehe), čim nekoga ogovori.

Ona sluša riječi plemenitog Vjerovjesnika koji kaže:

"Pravi je vjernik onaj vjernik od čijeg jezika i ruke su sigurni muslimani."[605]

Ona osjeća da je gibet grijeh koji ne dolikuje muslimanki koja je izgovorila dva šehadeta i da se ona žena kojoj gibet pređe u naviku na njenim sijelima, ne ubraja u dobre muslimanke.

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla:

"Dovoljno ti je da o Safijji znaš to i to" - neki prenosioci kažu: znači da je ona bila niska - pa je rekao Poslanik, s.a.v.s.: "Rekla si jednu riječ koja bi, ako bi pala u more, nadvladala ga. "[606]

Žena muslimanka pomno sluša saopćenje o sedam velikih grijeha u kojem Allahov Poslanik, s.a.v.s., traži da ih se kloni. Ona pronalazi da postoje i gori i opasniji grijesi od gibeta, a to je potvaranje za blud čestitih žena i bezazlenih vjernica, što se dešava nekim ženama u njihovim društvima:

"Klonite se sedam velikih grijeha! Upitan je: "Allahov Poslaniče, a koji su to?" Odgovorio je: "Pripisivanje druga Allahu, sihr, ubijanje nedužne osobe, uzimanje kamate, bespravno trošenje imetka siročadi, bježanje s bojnog polja i potvaranje za blud čestitih žena i bezazlenih vjernica."[607]

Žena muslimanka razumije i shvata ovo veličanstveno usmjerenje kako bi prestala s gibetom, te kako ne bi zaglibila u neki od njegovih oblika. Ona nikome ne dozvoljava da ogovara na njenom sijelu. Naprotiv, ona štiti svoje sestre od jezika nepravde i neprijateljstva i odbacuje loš govor o njima, slijedeći riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

"Ko zaštiti meso svoga brata od ogovaranja, Allah će ga osloboditi od Vatre."[608]

Bogobojazna žena muslimanka čuva svoj jezik, također, i od prenošenja tuđih riječi i ona, doista, zna kakva je uloga ovog poroka u rasprostranjenosti zla i nepravde u društvu i u prekidanju veza ljubavi i prijateljstva među njegovim članovima, kao što to obznanjuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Najbolji Allahovi robovi jesu oni koji čine zikr Allahu, a najgori Allahovi robovi su oni koji prenose tuđe riječi, koji rastavljaju one koji se vole i koji nanose nepravdu nedužnim ljudima."[609]

Ženi koja prenosi tuđe riječi, koja zavađa one koji se vole, koja širi neprijateljstvo, dovoljno je poniženje na ovome svijetu i vatra na ahiretu, ako ravnodušno nastavi u svojoj zabludi, zalutalosti i prenošenju tuđih riječi među ljudima. Ovo je vjerodostojni i jasni hadis koji svakom ko prenosi tuđe riječi, zabranjuje blagodati Dženneta:

"U Džennet neće ući onaj ko prenosi tuđe riječi."[610]

Ono što dušu vjernice uznemirava i ispunjava je strepnjom i strahom od teških posljedica prenošenja tuđih riječi jeste činjenica da se Allahova kazna obrušava na svakog ko prenosi tuđe riječi, odmah nakon što se položi u njegov kabur. To nalazimo u vjerodostojnom hadisu koji pored Buharije i Muslima bilježe i drugi, od Ibn - Abbasa r.a.:

"Pričao je: 'Allahov Poslanik, prošao je pored dva kabura, pa je rekao: 'Ova dvojica se sada kažnjavaju, a ne kažnjavaju se zbog velikog grijeha! Jedan je od njih prenosio tuđe riječi, a drugi se nije čuvao od mokraće kada bi mokrio.'" Pričao je dalje: "'Te je potražio zelenu granu, raspolovio je, a zatim jedan dio usadio na jedan kabur, a drugi dio na drugi. Potom je rekao: 'Možda će im biti olakšano dok se ne osuše.'"[611]

KLONI SE PSOVKE I BESTIDNOG GOVORA

Žena muslimanka koju je islam odgojio nema na svom jeziku besramnog govora ili bestidnog razgovora i nikoga ne psuje i ne grdi, jer zna da moralna usmjerenja islama izazivaju odvratnost pri čemu i psovku čine nemoralom koji djeluje na ljepotu čovjekovog islama. Ta usmjerenja bestidnika i bezobraznika čine osobu nepoželjnom i omraženom osobom kod Uzvišenog Allaha:

Od Ibn - Mesuda, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

'Psovanje muslimana je razvrat, a njegovo ubistvo je nevjerstvo.'[612]

'Allah, doista, ne voli ni jednog neuljudnog i bestidnog čovjeka.'[613]

'Doista Uzvišeni Allah prezire besramnog čovjeka koji je neuljudan.'"[614]

To su, doista, svojstva koja ne dolikuju ženi muslimanki koja je iz upute islama udahnula dašak Božanske upute, čije je srce ispunjeno svjetlošću imana i čiji jezik i osjećaji su odgojeni putem propisa i nauke Šeriata. Ona je, potom, udaljena i od vrijeđanja ili prostih prepirki u kojima se isprepliću psovke i prosti govor. Prosvijećena žena muslimanka sve je dalje od ovog moralnog propadanja i posrtaja kad god se pred njom ukaže lijepi primjer u riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u njegovim djelima i njegovoj izvanrednoj biografiji. Poznato je da od njega nije potekla ni jedna uvredljiva riječ koja bi povrijedila osjećaje nekog čovjeka ili povrijedila njegov ugled ili omalovažila nečije ljudsko dostojanstvo.

Enes bin Malik, r.a., koji je bio sluga Allahovog Poslanika, s.a.v.s., dugi niz godina, kaže:

"Vjerovjesnik, s.a.v.s., nije psovao, prosto govorio, niti je proklinjao. Kada bi nekoga ružio, rekao bi: 'Šta mu je? Palo mu čelo u prašinu.'"[615, 616]

Štaviše, Allahov Poslanik, s.a.v.s., čuvao je svoj jezik od proklinjanja mušrika, koji su se udaljili od njega i svoja srca zatvorli da ne slušaju njegovo pozivanje u vjeru. On ih nije

zlostavljao niti im je upućivao uvredljive riječi. O tome nas obavještava cijenjeni sahabija Ebu - Hurejre kad kaže:

"Rečeno je: 'Allahov Poslaniče! Prokuni mušrike.' Rekao je: 'Ja nisam poslat da proklinjem. Ja sam, doista, poslat kao milost.'"[617]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., teži iskorjenjivanju zla, mržnje i neprijateljstva iz ljudskih duša, sve dok ne postigne maksimum u tome. On muslimanima predočava da je onaj ko svoj jezik koristi u neprijateljstvu prema ljudima, atakuje na njihovu čast i njihove imetke, istinski muflis (bankrot) koji će izgubiti i dunjaluk i ahiret, jer će njegova lahkomislena neprijateljstva prema ljudima izbrisati dobra djela koja je učinio u svom životu i sva će njegova djela propasti i na dan zastrašujućeg polaganja računa bit će nezaštićen i neće mu biti spasa od vatre džehenemske.

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao je svoje ashabe: 'Znate li ko je muflis (bankrot)?' Odgovorili su: 'Muflis je kod nas onaj čovjek koji nema novca, a niti robe.' Rekao je: 'Doista je muflis onaj čovjek iz mog ummeta koji na Sudnjem danu dođe s namazom, postom i zekatom (koje je na ovome svijetu izvršio), ali dođe i s time da je ovoga opsovao, onoga napadao, zakinuo imetak ovoga, prolio krv onoga i udario ovoga, pa će od njegovih dobrih djela biti dato ovome i onome. Ako se iscrpe njegova dobra djela prije nego što se podmire njegovi dugovi, onda će se od njih uzimati grijesi i njemu natovariti, a zatim će biti bačen u Vatru."[618]

Nema sumnje da su iz života iskrenih muslimanki, koje su napojene s vrela čistog islama, odstranjene isprazne besposlice, kao što su odstranjene prepirke i svađe koje vode psovkama i vrijeđanjima u ženskom islamskom društvu, koje se temelji na vrijednostima, odgoju i poštovanju ljudskih osjećaja i društvenom progresu u ponašanju i dijalogu.

NE RUGA SE NIKOME

Ličnost žene muslimanke, koja je napojena ljubavlju prema skromnosti i udaljenošću od oholosti i uobraženosti, doista, odlikuje se osobinom da nije moguće da se bilo kome ruga i ismijava ga. Kur'anska uputa, koja joj je usadila ljubav prema skromnosti i prezir prema oholosti, doista, je ta koja je štiti i čuva od podrugljivosti i ismijavanja drugih žena, njihovog omalovažavanja i potcjenjivanja.

"O vjernici, neka se muškarci jedni drugima ne rugaju, možda su oni bolji od njih, a ni žene drugim ženama, možda su one bolje od njih. I ne kudite jedni druge i ne zovite jedni druge ružnim nadimcima! O, kako je to ružno da se

vjernici spominju podrugljivim nadimcima! A oni koji se ne pokaju - sami sebi - čine nepravdu."[619]

Iz izvora poslaničke upute, žena muslimanka, također, crpi osobine skromnosti i blagosti, kloni se oholosti, ruganja i omalovažavanja ljudi, jer ona čita riječi Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje bilježi Muslim, u kojim se kaže da je omalovažavanje ljudi čisto zlo:

"Dovoljno je čovjeku zla da omalovažava svoga brata muslimana."[620]

BLAGO POSTUPA PREMA LJUDIMA

Žena je po prirodi, nježna, ljubazna, blaga i dobrodušna i to je najprikladnije fizionomiji žene i njenoj konstituciji. Otud dolazi do toga da se žene nazivaju nježnijim polom.

Žena muslimanka, koja se napaja iz upute svoje čiste vjere, najljubaznija je prema ženama koje su u njenom okruženju, najdobrodušnija je i najblaža u suživotu s njima, jer su nježnost, blagost i čednost osobine koje Allah, dž.š., voli kod Svojih robova vjernika i On čini da su oni, koji se kite tim svojstvima, bliski dušama i dragi srcima.

"Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo srećni."[621]

Kur'anski i hadiski tekstovi, jedan iza drugoga, omiljavaju blagost (ljubaznost) i na nju podstiču, potvrđujući da je to visok moral koji treba vladati u islamskom društvu i kojim će se odlikovati svaki čovjek musliman koji živi u tom društvu, koji razumije propise svoje vjere i osvjetljava put njenom blještavom uputom. Ženi muslimanki dovoljno je da zna da je blagost jedno od Allahovih uzvišenih svojstava koje On želi Svojim robovima u svim stvarima.

"Doista je Allah blag i voli blagost u svim stvarima."[622]

Doista je to visoko moralno svojstvo koje Allah obilato nagrađuje više od bilo kojeg drugog moralnog svojstva.

"Doista je Allah blag i voli blagost. On za blagost (ljubaznost) daje ono što ne daje za grubost niti za bilo šta drugo."[623]

Veličanstvena vjerovjesnička uputa uznosi blagost do te mjere da je čini ukrasom svega. Pri čemu god se nađe, ukrasi ga i čini je dragim dušama i pogledima, a sve ono iz čega se ukloni blagost, pokvari ga i odbije od njega srca i duše:

"U čemu god se nađe blagost (ljubaznost), ona to ukrasi, a gdje god ne bude blagosti, to bude unakaženo (manjkavo)."[624]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučavao je muslimane blagosti u postupanju prema ljudima, usmjeravao ih je ka najrazboritijem načinu postupanja koji dolikuje muslimanu koji poziva u

vjeru Allaha Milostivog, Blagog prema Svojim robovima, bez obzira koliko situacija izazivala srdžbu i raspirivala ljutnju i gnjev.

Od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao:

"Ustao je jedan beduin i mokrio u džamiji, te su ga ljudi napali zbog toga. Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao im je: "Pustite ga. A na njegovu mokraću izlijte veliku kofu vode ili veliku kantu vode. Vama je, doista, naređeno da olakšavate, a ne da otežavate.'"[625]

Blagošću, olakšavanjem, ugodnom riječju i praštanjem otvaraju se otvori na srcima ljudi. Ljudi se pozivaju istini,a ne nasilju, otežavanju, grubosti, grdnji i prijetnji. Otud Allahov Poslanik, s.a.v.s., upućuje:

"Obradujte i nemojte biti odbojni, olakšavajte i nemojte otežavati."[626]

Prirodno je da ljudi bježe od grubosti, surovosti i nasilja i da im je prirođena nježnost, dobrodušnost, popustljivost i blagost (ljubaznost). Zato Uzvišeni Allah kaže Svome Poslaniku, s.a.v.s.:

"...a da si osoran i grub, razbježali bi se iz tvoje blizine...."[627]

Ovo je, doista, vječni govor, postojan i čvrst zakonik za svaku ženu misonarku koja se prihvatila pozivanja žena u vjeru, jer je na njoj da do njihovih srca dođe na najbolji način i da pri tome iskoristi sve metode blagosti, vještine, dobrodušnosti i nježnosti, pa makar od onih koje poziva doživjela i odbacivanje, indiferentnost i izbjegavanje. Blaga, nježna i draga riječ, bez sumnje, pronalazi svoj put do svih dijelova duša i njihovih otvora, kao što je neminovno da ostavi željeni trag na dušama onih kojim se obraća. Ovim je Allah, dž.š., posavjetovao Svoga vjerovjesnika Musaa, a.s., i njegovog brata Haruna, kada ih je poslao tagutu (silniku) i oholom Faraonu:

"Idite Faraonu, on se, doista, osilio, pa mu blagim riječima govorite, ne bi li razmislio ili se pobojao!"[628]

Nema sumnje da blagost u uputi ove vjere predstavlja svako dobro. Kome bude data, postići će svako dobro, a kome bude uskraćena, bit će mu uskraćeno svako dobro. To se nalazi u hadisu koji prenosi Džerir bin Abdullah koji kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

'Kome bude uskraćena blagost (ljubaznost), uskraćeno mu je svako dobro.'[629]

Vjerovjesnikova praksa pojašnjava nam da se ovo dobro razlijeva na pojedince, porodice i narode, ako je blagost vodič u njihovom životu i ako je to jedna od njihovih lijepih i veličanstvenih moralnih osobina. To nalazimo u hadisu Aiše, r.a., u kojem joj Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"O Aiša, budi blaga (ljubazna). Ta, Allah, doista, kada ukućanima želi dobro, uputi ih da budu blagi."[630]

U drugom predanju stoji:

“Kada Allah želi ukućanima dobro, među njih unese blagost.”[631]

Prenosi se od Džabira, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Kada Allah jednom narodu želi dobro, među njih unese blagost.”[632]

Šta ima veličanstvenije od moralne osobine kojom se okiti ljudsko biće, te mu bude zaštta od vatre džehenemske? O tom nas je obavijestio plemeniti Poslanik, s.a.v.s., u drugom hadisu, u kojem kaže:

“Hoćete li da vas obavijestim ko je zabranjen džehenemskoj vatri ili kome je vatra džehenemska zabranjena? Zabranjena je svakom bliskom, ljubaznom, blagom i jednostavnom (čovjeku).”[633]

Vjerovjesnikova uputa uzvisuje čovjeka, ona u njeg zasađuje osobinu blagosti (ljubaznosti) i od njega traži da bude blag, pa čak i sa životinjom koju kolje i to ubraja u dobročinstvo kao najviši stupanj do kojeg dolaze najbogobojazniji dobri ljudi.

“Allah je, doista, propisao dobročinstvo (lijep postupak) u svakoj prilici: pa kada ubijate, ubijajte lijepo (dostojanstveno), a kada koljete, koljite lijepo, i neka onaj ko hoće da kolje (neku životinju) prvo naoštri svoj nož i neka položi svoju žrtvu.”[634]

Blagost prema životinji, doista, dokaz je nježnosti ljudske duše koja je kolje, čime se poistovjećuje sa svakim živim bićem. A u čijoj duši se učvrsti ovo značenje pri postupanju prema živim bićima, takva će osoba biti najblaži i najnježniji čovjek.

Bogobojazna žena muslimanka može predočiti sebi obuhvatnost islamskih smjernica upućenih ljudskom rodu vezanih za blagost koja, čak, obuhvaća i blagost prema životinjama.

MILOSTIVA JE

Žena muslimanka, čija duša se napaja iz upute njene vjere, milostiva je. Iz njenog velikog srca razbukatavaju se izvori milosti i nježnosti i njena duša je dobronamjerna, jer zna da je njena milost prema ljudima koji je okružuju , uzrok izliva milosti s nebesa na nju samu. Ona zna da onaj ko nije milostiv prema ljudima neće zadobiti ni Allahovu milost, kao što zna da onaj od koga je Allahova milost zaklonjena pripada skupini onih koji su propali i kojima je ona zabranjena, kao što se to navodi u sunnetu Allahovog Poslanika, s.a.v.s.:

“Budi milostiv prema onome ko je na Zemlji, prema tebi će biti milostiv Onaj Koji je na nebesima.”[635]

“Onaj ko ne bude milostiv prema ljudima, Allah neće biti milostiv prema njemu.”[636]

“Milost se ne odstranjuje ni od koga osim od nesretnika.”[637]

U duši bogobojazne žene muslimanke nije milost ograničena samo na njenu porodicu,

njenu djecu, bliže i dalje rođake, nego se u njenoj duši krug milosti proširuje, sve dok ne obuhvati sve ljude, jer ona sluša Vjerovjesnkovu uputu, koja obuhvata sve ljude i koja milost čini jednim od uvjeta imana:

"Nećete biti pravi vjernici sve dok ne budete milostivi." Rekli su (prisutni): "Allahov Poslaniče, svi smo mi milostivi." Rekao je: "Nije milost da bilo koji od vas bude milostiv prema svome prijatelju, nego je to milost prema ljudima, milost prema svima općenito."[638]

To je sveobuhvatna i potpuna milost čije je izvore islam rasplamsao u srcu vjernika i vjernica, koji je milost učinio jednim od svojstava po kojem se raspoznaju, kako bi islamsko društvo, sa svojim muškarcima i ženama, svojim bogatim i siromašnim ljudima, kao i ostalim njegovim pojedincima, bilo solidarno i samilosno, društvo u kojem vlada milost, u čijim dijelovima se i širi bratstvo i među kojima vlada atmosfera međusobne blagosti i nježnosti.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je jedinstven primjer iskrene i suptilne milosti. Čak kada bi čuo plač djeteta, dok bi predvodio džema't, skratio bi svoj namaz, uvažavajući osjećaje majke koja čezne za djetetom.

Buharija i Muslim bilježe hadis od Enesa, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao:

"Ja, doista, stupim u namaz i želim da ga oduljim, pa začujem plač djeteta, te skratim svoj namaz, znajući kolika je jačina osjećaja majke zbog njegovog plača."

Jednom mu je došao beduin i upitao ga: "Zar vi ljubite svoju djecu? Pa mi ih ne ljubimo." Na to mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., odgovorio: "Ne mogu ispuniti tvoje srce milošću ako ju je Allah, dž.š., odstranio iz tvoga srca."[640]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., poljubio je Hasana, sina Alijinog, r.a., a kod njega je bio El - Akre' bin Habis et - Temimi, te je El - Akre' rekao: "Ja imam desetero djece i nikad ni jedno od njih nisam poljubio." Allahov Poslanik, s.a.v.s., pogledao je u njega, a zatim rekao: "Onaj ko nema milosti prema drugima, neće ni drugi imati milosti prema njemu."[641]

Omer, r.a., htio je da jednog muslimana postavi za valiju (namjesnika), pa je čuo da kaže ono što je rekao i El - Akre' bin Habis - da on ne ljubi svoju djecu. Omer je odustao od postavljanja ovog čovjeka za valiju, govoreći: "Ako iz tvoje duše ne izvire milost prema tvojoj djeci, kako ćeš onda biti milostiv prema drugim ljudima? Tako mi Allaha, nikad te neću postaviti za valiju." Potom je pocijepao pismo kojim se postavlja za valiju.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., proširio je krug milosti u dušama muslimana i muslimanki, te je učinio da se ona ne svodi samo na milost prema ljudima, nego obuhvata i životinje, također. To se navodi u mnogobrojnim vjerodostojnim hadisima, a jedan od njih jeste i hadis koji bilježe Buharija i Muslim od Ebu - Hurejrea, r.a., koji kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Jednom prilikom neki čovjek išao je putem te je ožednio. Pronašao je bunar, pa se u njeg spustio i napio, a zatim je izašao. Kad tamo pas dahće od žeđi i jede vlažno tle od žeđi.

Na to je čovjek rekao: ‘Ovaj pas je ožednio kao što sam ja bio ožednio.’ Potom se spustio u bunar i napunio svoju cipelu vodom, prihvatio je ustima, popeo se i napojio psa. Allah mu je (zbog toga) zahvalio i oprostio mu (prijašnje grijehe). Upitali su (prisutni): ‘Zar mi imamo nagradu i za hizmet stoke?’ Odgovorio je: ‘Za svaku “vlažnu jetru” (živo biće) ima nagrada.”[642]

Također, Buharija i Muslim prenose hadis od Ibn - Omera u kojem se kaže da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Kažnjena je žena zbog mačke koju je zatvorila sve dok nije umrla od gladi, te je zbog nje ušla u Džehennem. Rekao je: ‘Pa su rekli: ‘Allah najbolje zna: ti je nisi ni nahranila ni napojila kad si je zatvorila, a nisi je ni pustila pa da jede insekte i (sitne) gmizavce (koji su izlazili) iz zemlje.’’”[643]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., težio je uzdizanju milosti do krajnjih granica. Jednom prilikom je legao te je došla ptica crvendać lepršajući po njegovoj glavi, kao da traži utočište kod njega, žaleći se na nasilje jednog čovjeka koji je uzeo njeno jaje. Rekao je:

“Kako li je žalosna zbog svoga jajeta?!” Potom je čovjek rekao: “Allahov Poslaniče, ja sam uzeo njeno jaje.” Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je: “Vrati joj ga iz milosti prema njoj.”[644]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., ovom svojom smjernicom želio je da u duše muslimana i muslimanki usadi osjećaj duboke, potpune i sveobuhvatne milosti, kako bi, svako ko je izgovorio dva šehadeta, u svojoj prirodi i naravi postao milostiv, pa i prema životinji. Kada srce čovjeka bude milostivo čak i prema životinji, nemoguće je da bude grubo prema svome bratu čovjeku.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio je milostiv prema čovjeku i prema životinji i ništa ga nije sprečavalo da u svojim usmjerenjima navraća na milosrđe među ljudima i da ga produbljuje u dušama muslimana i muslimanki, potvrđujući da je milosrđe ključ Allahove milosti prema Njegovim robovima i jedan od razloga Njegovog oprosta i nagrade onima koji su milostivi, makar oni bili neposlušni Allahovi robovi i grešnici. Muslim u svome “Sahihu” navodi hadis od Ebu - Hurejrea koji kaže: “Rekao je Allahov Poslaniik, s.a.v.s.:

‘Jednom priliikom pas je kružio oko bunara, a žeđ samo što ga nije ubila, kada ga je ugledala jedna prostitutka (pripadnica) Benu - Israil. Uzela je svoju cipelu, napunila ju je i napojila ga, te joj je zbog njega bilo oprošteno (pređašnji grijesi).’”[645]

Kakva je to milost! Nema veće blagodati za čovjeka od nje! Kakva je to milost! Nema od nje ljepše moralne osobine kojom se kiti čovjek! Dovoljna joj je čast i ugled u tome da je Uzvišeni Allah po njoj uzeo Svoje ime, a On je Milostivi, Samilosni!

POMAŽE LJUDIMA I OTKLANJA NEVOLJU OD NJIH

Iskrena žena muslimanka, koja svoju dušu napaja iz upute njene istinite vjere, vodi brigu o tome da bude element izgradnje, koristi i dobra, ne samo za sebe nego i za sve ljude. Ona neprestano istražuje prilike za činjenje dobra, žureći da ga učini onoliko koliko je u mogućnosti. Ona to radi na osnovu riječi Uzvišenog Allaha:

"... I dobra djela činite da biste postigli ono što želite."[646]

Ona zna da je činjenje dobra drugim ljudima ibadet, sve dok time želi Allahova nagradu. Vrata činjenja dobra su otvorena pred svim muslimanma koji su u mogućnosti da prođu kroz njih kada god žele, te time zadobiju Allahovu milost i zadovoljstvo. Načini dobročinstva, dobra i pokornosti Allahu, dž.š., mnogobrojni su i njihovo polje djelovanja jeste prostrano i široko. Ono je dovoljno prostrano za sve one koji rade na Allahovom putu. Bilo koje djelo plemenitih ljudi, koje učine u ime Allaha, upisat će im se kao sadaka (milostinja).

"Svako dobro djelo je sadaka."[647]

"Lijepa riječ je sadaka."[648]

Doista je Allahova milost sveobuhvatna i ona obuhvata i svaku muslimanku koja je pročistila svoju dušu i čiji nijet je iskren u ime Allaha. Ona će razumjeti, ako učini dobro i ako ne učini dobro, pod uvjetom da se kloni zla.

"Prenosi Ebu - Musa, r.a., od Vjerovjesnika, s.a.v.s., da je rekao: 'Svaki musliman je dužan da udijeli sadaku (milostinju).' Upitaše: 'Allahov Poslaniče, šta ako nema ništa da udijeli?' Odgovorio je: 'Neka radi svojim dvjema rukama, koristit će samom sebi i udijelit će sadaku.' Upitaše: 'Šta ako to ne bude mogao ili to ne bude činio?' Odgovorio je: 'Neka pomogne jadnom siromahu.' Upitaše: 'Ako to ne učini?' Odgovorio je: 'Neka naređuje dobročinstvo ili dobro.' Rekoše: 'Ako to ne čini?' Rekao je: 'Neka se kloni zla. To mu je, doista, sadaka.'"[649]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., započinje hadis riječima: "Svaki musliman je dužan udijeliti sadaku", a potom nabraja nijanse dobročinstva i dobra, pomoću kojeg je svaki musliman i muslimanka u mogućnosti da ubere plodove nagrade tih milosrđa. Tako je, žena muslimanka dužna udijeliti sadaku, tj. na njoj je da čini plemenita djela koja će graditi njeno društvo. A ako to nije u stanju, ili to ne čini iz nekog razloga, nema ništa manje od toga da svoj jezik i svoja čula čuva od činjenja svega onoga što je loše, a i to je sadaka. Sva aktivna i pasivna djela kod muslimana i muslimanki usmjerena su ka služenju istine koja vlada društvom muslimana i muslimanki. A čovjek je musliman onaj od čijeg jezika i ruku su mirni ostali muslimani."[650]

Zato žena muslimanka neprestano nastoji činiti dobro, težeći ka njemu i nadajući se da će ga učiniti. Ona se kloni zla, izbjegava ga i ustrajna je u tome da ne zapadne u njega. Time ona spada u najbolje muslimane i muslimanke u islamskom društvu. O tome nas obavještava Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji bilježi imam Ahmed u kojem se navodi da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., zastao kod ljudi koji su sjedili i rekao:

"Hoćete li da vas obavijestim o najboljim i najgorim među vama?" Narod je šutio. Ponovio je to tri puta, pa je jedan čovjek iz tog naroda rekao: "Da, Allahov Poslaniče." Rekao je: "Najbolji je među vama onaj od kojeg se očekuje dobro i od čijeg se je zla sigurno, a najgori među vama jeste onaj od kojeg se očekuje dobro, a od čijeg zla nije se sigurno."[651]

Žena muslimanka, koja je svjesna svog islama, koja se napaja s izvora čiste upute, spada u vrstu od koje se očekuje dobro i od čijeg zla se sigurno. Ako joj se pruži prilika da učini dobro djelo na ovome svijetu, ona je, doista, sigurna da njen trud neće propasti i da se njeno nastojanje neće izjaloviti. Ona je sigurna da će biti nagrađena za svoje dobročinstvo na ovome i na onome svijetu:

"Ko od vjernika otkloni jednu od ovosvjetskih tegoba, Allah će od njega otkloniti jednu od tegoba na Sudnjem danu. A ko olakša onome kome je teško, Allah će njemu olakšati na ovome i na onome svijetu."[652]

Žena muslimanka ne žali truda u činjenju dobra, ako je to u stanju. A kako i da ne bude tako? Ona iz Poslanikove, s.a.v.s., upute zna da oklijevanje u činjenju dobra, kada je to u stanju, prijeti iščeznuću blagodati:

"Ne postoji nijedan rob koga je Allah obilno obasuo nekom blagodati, zatim je učinjeno da ljudi imaju potrebu kod njega, pa on pokaže mrzovolju, a da ta blagodat neće biti izložena iščeznuću."[653]

Žena muslimanka ne omalovažava ni jedno dobro djelo, bez obzira koliko malo bilo, sve dok ga prati iskreni nijjet (odluka) i činjenje djela samo u ime Allaha, dž.š. Ponekad je dobro djelo u funkciji otklanjanja zla od muslimana i muslimanki. Ovu situaciju oslikava nekoliko vjerodostojnih hadisa na najveličanstveniji način. Jedan je od njih hadis u kojem Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

"Vidio sam čovjeka koji uživa u Džennetu zbog drveta koje je posjekao sa sredine puta, a koje je štetilo ljudima."[654]

Dobro ima dva lica i na muslimanima i muslimankama je da ih čine i da se takmiče u Allahovom zadovoljstvu putem njihovog činjenja: činjenje dobra i koristi ljudima i otklanjanje zla i nevolje od njih.

Otklanjanje zla i nevolje od muslimana nije nimalo manje od činjenja dobra i koristi prema njima. Oboje se ubraja u dobra djela za koja će imati nagradu i biti nagrađen onaj ko ih čini. Društva u svim vremenima i na svim mjestima imaju potrebu za ove dvije vrste djela zajedno, jer se putem njih širi dobro i dobročinstvo u društvu, učvršćuju korijeni ljubavi među

pojedincima i putem njih oni osjećaju ljepotu i zadovoljstvo života. Ovo je cilj čijem ostvarenju islam teži putem svog neprestanog podstrekavanja na činjenje dobra i koristi prema ljudima i na otklanjanje nevolje od njih.

Jedno od visokih islamskih usmjerenja u otklanjanju zla i nasilja od muslimana i muslimanki nalazi se u hadisu koji prenosi Ebu - Berzeh, a koji kaže: "Rekao sam: 'Allahov Vjerovjesniče! Poduči me nečemu čime ću se okoristiti.' Rekao je:

'Skloni s puta ono što šteti muslimanima.'"[655]

U drugom predanju stoji:

"'Allahov Poslaniče! Uputi me na djelo koje će me uvesti u Džennet.' Rekao je: 'Ukloni s puta ono što šteti. To ti je sadaka.'"[656]

Koje je društvo odgojeno i napredno kao ovo koje islam gradi, jer ubacuje u osjećaje svakog pojedinca da su dobra djela ta koja približavaju Allahu, koja svog vlasnika uvode u Džennet zbog otklanjanja s puta onoga što šteti ljudima?

Čovječanstvo je danas u najvećoj potrebi za ovakvim odgojenim i naprednim društvom koje islam gradi. U njemu svaki pojedinac osjeća da učestvuje u činjenju dobra i u napretku društva, što ga približava Allahu i uvodi u Džennet, makar njegovo djelo bilo i otklanjanje s puta onoga što šteti ljudima. Postoji razlika između društva koje formira ove osjetljive duše koje ne podnose da gledaju raskalašenost, nazadnost i nemarnost u društvu, i između društva koje ne obraća pažnju na formiranje ličnosti njegovih pojedinaca. Vidjet ćeš ih kako ne mare za tim da na put bacaju izmet, nečistoću i ono što će štetiti, ne obraćajući pažnju na to da će time nasilje učiniti ljudima. Ovo nemarno društvo prisiljeno je da izdaje zakonike i odredbe koji će kažnjavati prestupnike.

Kako je samo velika razlika između društva koje je na pravom putu, uz pomoć upute ove vjere, društva u kojem pojedinci žure da sklone s puta ono što šteti ljudima, povodeći se za Allahovom naredbom i želeći Njegovu nagradu i između društva zalutalog od Allahove upute, društva u kojem njegovi pojedinci ne mare za tim ko baca svoj izmet koji je bačen sa balkona, prozora i terasa njihovih kuća!!

Ako je civilizovani zapadni svijet dostigao visoki stupanj uređenja, privikavanjem njegovih pojedinaca na poštivanje tog uređenja i njegovog preciznog i energičnog sprovođenja, pa islam ga je u tome pretekao još prije skoro petnaest vijekova s ogromnom razlikom. Ta razlika očituje se u tome da se pojedinac musliman predaje sprovođenju uređenja svojom iskrenošću i odanošću, jer on smatra da njegova nemarnost i izlazak iz okvira tog uređenja predstavlja nepokornost Allahu, dž.š., za koju će biti kažnjen na Sudnjem danu. Za razliku od toga zapadnjak u suprotstavljanju uređenju vidi samo građanski prekršaj, za koji će koriti samog sebe, ili, pak, neće ni koriti, i tako se stvar završava, osobito ako bi bio daleko od očiju ljudi i od očiju vlasti.

POMAŽE ŽENI U NEVOLJI

Bogobojazna žena muslimanka ističe se po prirodi svoje moralne i duševne konstitucije stvaranja i njena ličnost odlikuje se praštanjem, lijepim moralom i lijepim postupanjem. Ako joj njena sestra nešto duguje i približi se vrijeme ispunjenja tog duga, a njena sestra koja joj duguje nalazi se u teškoj situaciji, ona će je pričekati dok je ne prođe ta njena nevolja i dok za nju ne nastupi olakšanje. Ona će tako postupiti na osnovu riječi Uzvišenog Allaha, Koji kaže:

***"A ako je u nevolji, onda pričekajte dok bude imao..."*[657]**

Čekanje na vraćanje duga onoga ko je u nevolji ubraja se u plemeniti moral koji islam preporučuje, jer se u njemu nalazi ostvarenje ljudskosti čovjeka u njegovom postupanju prema njegovom bratu čovjeku, makar mu on dugovao.

Žena muslimanka, ako se povodi za ovim značenjem ljudskosti u čekanju na ispunjenje duga njene sestre koja je u nevolji, ona se povodi za naredbom svoga Gospodara i time čini dobro djelo koje će je spasiti od tegobe na Sudnjem danu, koje će joj omogućiti hladovanje u hladovini veličanstvenog Arša, na dan kada neće biti drugog hlada osim njegovog.

Od Ebu - Katadea, r.a., prenosi se da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

'Koga raduje da ga Allah spasi od tegoba na Sudnjem danu, neka pričeka onoga ko je u nevolji[658], ili neka mu dug[659] oprosti. "[660]

Od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Ko pričeka onoga ko je u nevolji, ili mu oprosti dug, Allah će ga na Sudnjem danu staviti u hladovinu Njegovog Arša, onog dana kada ne bude drugog hlada osim njegovog."[661]

Iskrena žena muslimanka može se popeti do ovih visina ako je bogata i imućna, te će svojoj sestri, koja joj duguje, oprostiti njen dug ili jedan njegov dio. Na taj način joj pomaže u ispunjenju tog duga i time zarađuje veličanstvenu nagradu, jer će joj Allah, dž.š., zbog praštanja duga njene sestre, nadoknaditi većim, bogatijim i veličanstvenijim oprostom, nadomještajući ono čime je uskraćena, praštajući joj njene grijehe i spašavajući je od užasa na Sudnjem danu.

Prenosi se od Ebu - Hurejrea, r.a., da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Bio je jedan čovjek koji je ljudima davao pozajmice pa bi svome slugi govorio: "Kada dođeš do siromaha koji je u teškoj situaciji, oprosti mu (dug). Možda Allah nama oprosti. Susreo je Allaha (umro je) i On mu je oprostio."[662]

Od Ebu - Mesuda el - Bedrija, r.a., prenosi se da je rekao: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je:

‘Čovjek koji je živio prije vas, polagao je račun (pred Allahom), pa se kod njega nije zadesilo ništa (od dobrih djela), osim da je trgovao s ljudima i davao im pozajmice i opraštao im dugove.[663] Bio je bogat te je naređivao svojim slugama da oproste dug onome ko je u teškoj situaciji. Allah, dž.š., rekao je: ‘Mi smo u tome preči od njega. Oprostite mu (grijehe).”’[664]

Od Huzejfe, r.a., prenosi se da je rekao:

“Alahu je doveden jedan od njegovih robova kojem je dat imetak, te ga je upitao: ‘Šta si uradio na dunjaluku?’, a Allahu neće moći sakriti nikakav govor. Odgovorio je: ‘Gospodaru, dao si mi imetak i ja sam pozajmljivao ljudima. U moj moral spada i praštanje. Olakšavao sam bogatom, a čekao sam onog ko je u teškom stanju.’ Uzvišeni je Allah rekao: ‘Ja sam u tome preči od tebe. Oprostite (grijehe) Mome robu.’ Ukbe bin ‘Amir i Ebu - Mes’ud el - Ensarij, r.a., rekli su: ‘Ovako smo čuli iz usta Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’”[665]

ONA JE PLEMENITA I VELIKODUŠNA

Jedno od svojstava žene muslimanke, koja se pridržava propisa svoje vjere jeste i to da je krase moralne osobine: dobrodušnost, velikodušnost, plemenitost i darežljivost. Ona je velikodušna. Njene ruke su darežljive prema onim koji su u teškoj situaciji i prema siromasima, one obiluju davanjem i dobrotom, svaki put kada neko zatraži davanje i svaki put kada se pojavi prilika u kojoj je pohvalna velikodušnost.

Ona je u potpunosti sigurna da dobro koje učini neće propasti kod Allaha, nego će ostati sačuvano kod Mudrog i Sveznajućeg.

"...A ono što od imetka drugima date - Allah, sigurno, za to zna."[666]

Ona, doista, vjeruje da će joj, sve ono što potroši na Allahovom putu, Allah mnogostruko nadoknaditi, jer će na ovome svijetu zadobiti veliku čast i ugled, a na ahiretu ogromnu nagradu.

"Oni koji imanja svoja troše na Allahovom putu liče na onoga koji posije zrno iz kojeg nikne sedam klasova i u svakom klasu po stotinu zrna. - A Allah će onome kome hoće dati i više; Allah je neizmjerno dobar i sve zna."[667]

"... Što god vi udijelite, On će to nadoknaditi..."[668]

"... Imetak koji udijelite drugima u vašu je korist, ono što udijelite drugima neka bude samo iz želje za Allahovim licem. A ono što od imetka udijelite drugima, potpuno će vam se nadoknaditi i neće vam biti učinjena nepravda."[669]

Ona, također, zna da ako se ne čuva škrtosti i ako je zaokupi briga o sabiranju imetka i blaga, pogodit će je propast njenog imetka i njegovo umanjivanje i raspadanje, kao što o tome obavještava Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Nema ni jednog dana u kojem (Allahovi) robovi osvanu, a da ne siđu dva meleka. Jedan od njih kaže: 'Allahu moj, nadoknadi onome ko daje.' A drugi kaže: 'Allahu moj, podari propast onome ko ne daje.'"[670]

U hadisi - kudsijju stoji:

"Dijeli, o sine Ademov, i tebi će se davati."[671]

Iskrena je žena muslimanka u potpunosti sigurna da njeno davanje nimalo neće umanjiti njen imetak, nego će ga uvećavati, očistiti i dati blagoslov u njemu, jer to potvrđuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Sadaka neće umanjiti imetak..."[672]

Naprotiv, ona je uvjerena da ono što potroši na Allahovom putu, ustinu neće propasti, jer je to zapisano u stranici njenih djela, a sve ostalo je prolazno i kratkotrajno. Allahov Poslanik, s.a.v.s., muslimanima i muslimankama obraća pozornost na ovo uzvišeno značenje darežljivosti, velikodušnosti i plemenitosti, kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., upitao Aišu, r.a., o tome šta je ostalo od zaklane ovce:

"Šta je od nje ostalo?" Odgovorila je: "Od nje je ostala samo njena plećka." Rekao je: "Ostalo je sve osim njene plećke."[673]

Zbog svega ovoga, žena muslimanka, koja razumije propise svoje vjere, nastoji biti velikodušna, prepustiti se davanju i prednjačiti u plemenitosti sredstvima koja posjeduje i koja stiče, kada god čuje da neko poziva na velikodušnost i davanje.

Jedan od primjera velikodušnosti, po kojoj je žena poznata, nalazi se u hadisu koji bilježi Buharija od Ibn - Abbasa, r.a., koji kaže:

"Na dan Bajrama, Vjerovjesnik, s.a.v.s., izašao je i klanjao dva rekata prije, a nije klanjao ništa prije niti poslije. Potom je došao kod žena i naredio im da daju sadaku, te je (svaka) žena davala sadaku u svojoj halki[674] ili ogrlici."[675]

U drugom Buharijinom predanju stoji:

"Došao je kod žena i naredio im da daju sadaku, te su bacale burme[676] i prstenje u Bilalov ogrtač."[677]

U trećem predanju Buharija bilježi od Ibn - Abbasa, r.a., da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., klanjao dva rekata, prije i poslije kojih nije ništa klanjao, zatim je došao kod žena, a s njim je bio Bilal, i naredio im da daju sadaku, pa je (svaka) žena bacala svoje menđuše.[678, 679]

Majke vjernika i žene časnih ljudi iz prvih generacija predstavljaju najveličanstveniji primjer velikodušnosti, darežljivosti i plemenitosti, a historija sve to bilježi svijetlim slovima.

Ez - Zehebi u svom djelu "Sijeru e'alamin - nubelai "[680] bilježi u biografiji o majci vjernika

Aiši, r.a., da je ona dala sadaku u vrijednosti od sedamdeset hiljada dirhema, a ona je, doista, krpila dijelove svoje košulje.

Muavija joj je poslao sto hiljada dirhema i ona nije zanoćila sve dok ih nije podijelila, a njena slušknja joj je rekla: “Da si nam od njih za jedan dirhem kupila mesa”, na što je ona rekla: “Da mi to nisi rekla?”

Muavija joj je, također, poslao ogrlicu od sto hiljada dirhema, pa ju je podijelila zajedno s majkama vjernika.

Ibn ez - Zubejr poslao joj je blaga u dvije velike lanene vreće, u kojim je bila vrijednost od sto hiljada (dirhema). Tražila je tablju (da na nju sve to istrese), te je sve to podijelila ljudima. Pošto je zanoćila, rekla je: “Sluškinjo moja, daj mi moj iftar”, a ona je cijelo vrijeme postila, te joj je sluškinja rekla: “Majko vjernika, zar nisi mogla da nam kupiš mesa za jedan dirhem?” Odgovorila je: “Ne ruži me. Da si mi napomenula, učinila bih to.”

Njena sestra Esma nije bila ništa manje velikodušna. Abdullah bin ez - Zubejr, r.a., obavještava, govoreći: “Nisam vidio velikodušnijih žena od Aiše i Esme, a njihova velikodušnost je različita. Što se tiče Aiše, ona je sakupljala, a kada bi sakupila, podijelila bi. A što se tiče Esme, ništa ne ostavlja za sutra.

Majka vjernka Zejneba bint Džahš radila bi svojim rukama pa bi to dijelila. Ona je bila među majkama vjernika najdarežljivije ruke u sadaki, davanju i činjenju dobra. O njoj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojim ženama, u hadisu koji bilježi Muslim od Aiše, r.a., rekao:

“Od vas će mi se najprije pridružiti ona koja je najpruženije ruke (najdarežljivija).”Aiša je rekla: “Međusobno su se nadmetale koja je od njih najdarežljivija, pa je među nama najdarežljivija bila Zejneba, jer je svojim rukama pravila i to dijelila kao sadaku.”[681]

Poslao joj je Omer bin el - Hattab, r.a., poklon, pa pošto joj je unesen, rekla je: “Neka Allah oprosti Omeru. Bilo koja druga moja sestra bila je preča od mene da ovo dobije.” Rekli su: “Sve je ovo tebi.” Uzviknula je: “Subhanallah (Slava Allahu)! Istresite ga i prekrijte ga ogrtačem.” Nakon toga je Berzeti bint Rafi’, koja prenosi ovaj haber, rekla: “Zavuci svoju ruku i zahvati koliko možeš i idi s time do plemena tog i tog do plemena tog i tog, do njene rodbine i njenih siročadi. I sve je tako bilo dok nije nešto malo ostalo ispod ogrtača. Berzeta bint Rafi’ reklajoj je: “Neka ti Allah oprosti, majko vjernika. Tako mi Allaha, mi u ovome imamo pravo na jedan dio.” Na to je ona rekla: “Vama pripada ono što se nalazi ispod ogrtača”, pa smo mi pod njim našli osamdeset pet dirhema. Nakon toga podigla je svoje ruke prema nebesima i rekla: “Allahu moj, podari mi da me nakon ove godine ne zatekne Omerov poklon, te je i umrla prije tog poklona.”[682]

Ibn - Sa’d prenosi da je, nakon što je Zejnebi odnio ovo blago, ona rekla: “Allahu moj podari mi da me ne zatekne imetak koji dolazi iza ovoga, jer je on fitnet (kušnja).” Zatim ga je dijelila svojoj rodbini i siromasima sve dok ga nije dokrajčila. To je doprlo do Omera, pa je

on rekao: " Ovom se ženom želi postići dobro." Otišao je do njenih vrata, nazvao selam i rekao: "Doprlo je do mene šta si podijelila", pa joj je poslao hiljadu dirhema, tražeći od nje da ih ostavi za sebe. Ona je i to potrošila i nijednog dirhema nije ostavila za sebe.

Jedna od žena čiju velikodušnost i darežljivost bilježi historija bila je i Sekina bint el - Husajn, koja je bila darežljiva s onim što je posjedovala. Ako ne bi našla novaca, skinula bi svoj nakit i poklonila ga potrebnim i siromašnim.

Među njih spada i Atika bint Jezid bin Muavija, koja se lišila sveg svog imetka, podijelivši ga sromasima porodice Ebu - Sufjan.

Među njih se ubraja i Ummul - Benin, sestra Omera bin Abdul - Aziza. Ona je bila znak plemenitosti i darežljivosti. Govorila bi: "Svaki narod ima strast za nečim, a moja je strast u davanju." Svakog petka bi oslobodila po jednog roba i darovala bi konjski tovar na Allahovom putu, govoreći: "Uh, škrtosti. Da imam (još jednu) košulju, ne bih je obukla, a da trebam ići na put, ne bih išla."[683]

Jedna od njih je i Zubejda, žena halife Haruna er - Rešida koja je dala da se, za stanovnike Meke i za hadžije, iskopa tekuća rijeka koja je sabirala izvore vode i kišnicu, a koja je nazvana "Ajnu Zubejda." Ta rijeka bila je jedno od čuda toga vremena. Pošto je njen blagajnik smatrao da taj projekat puno košta, izrekla je ove neprolazne riječi: "Radi, makar te svaki udarac sjekirom koštao jedan dinar."

Kada bismo željeli istaknuti velikodušnost i darežljivost žena u našoj historiji, nedostajalo bi nam prostora. Dovoljno nam je da znamo da ova vrsta velikodušnih i darežljivih vjernica, koje dijele sadaku, ni u kom slučaju ne nedostaje islamskim društvima od samog početka islama pa sve do današnjih dana. Naprotiv, žena je diljem islamskog svijeta, u svakom vremenu i na svakom mjestu, bila posebna i istaknuta pojava o čijem dobru i plemenitosti svjedoče mnogobrojni vakufi, veličanstvena dobrotvorna društva, škole, džamije, bolnice i druga djela dobročinstva i darežljivosti. Svojim dobročinstvima brinule su se o potrebama svih građana i obilato su darovale sredstva za dobrotvorne programe koji će koristiti muslimanima i muslimankama, koji će ljude oslobađati tegobe, siromaštva, neimaštine i bijede. One su brisale tugu iz očiju siročadi, ublažavale patnju siromaha, otklanjale tegobu onih koje ona zadesi, pokrivale tijelo razgolićenih i zbrinjavale nemoćne.

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, ne omalovažava sadaku, bez obzira koliko ona bila mala, nego troši onoliko koliko je u mogućnosti. Ona je sigurna u Allahovu nagradu koliko god njeno davanje bilo malo, povodeći se za riječima Uzvišenog Allaha: ***"Allah nikoga ne opterećuje preko mogućnosti njegovih..."***[684] i radeći po riječima Poslanika, s.a.v.s.:

"Bojte se Vatre, makar i dijeljenjem jedne polovine hurme."[685]

"O Aiša, boj se Vatre makar polovinom hurme, jer ona gladnome nadomješta sitost."[686]

Na ženi je muslimanki da dijeli sadaku od onoga što kod sebe ima, bilo da se radi o hrani koju ima u kući ili o novcu njenog muža, ukoliko vidi da je on zadovoljan davanjem sadake i poklona. Time će imati nagradu za ono što je potrošila, njen muž će imati nagradu za ono što je zaradio, a i blagajnik će imati nagradu, kao što se to navodi u mnogobrojnim hadisima koje bilježe Buharija, Muslim i drugi muhaddisi. Jedan od takvih hadisa jeste sljedeći:

"Kada žena udijeli jedan dio hrane iz njene kuće" - u Muslimovom predanju stoji: "Iz kuće njenog muža" , a da ne izazove fesad (nered), imat će nagradu za to što je udijelila, njen muž će imati nagradu za to što je zaradio, a i blagajnik će imati istu nagradu. Nagrada jednoga neće umanjiti nagradu drugih."[687]

Islam muslimanima i muslimankama želi da budu faktori izgradnje, dobra, podrške i pomoći u njihovim društvima, da njihovo dobro neprestano obasipa bespomoćne i siromašne, zavisno od njihovih mogućnosti. Islam im je učinio sadakom svako činjenje dobra, kao što to Allahov Poslanik, s.a.v.s., potvrđuje svojim riječima:

"Svaki musliman je dužan da udijeli sadaku (milostinju)." Upitaše: "Allahov Poslaniče, šta ako ne nađe ništa da udijeli?" Odgovorio je: "Neka radi svojim dvjema rukama, koristit će samom sebi - i udijelit će sadaku." Upitaše: "Šta ako to ne bude mogao ili to ne bude činio?" Odgovorio je: "Neka pomogne jadnom siromahu." Upitaše: "Ako to ne učini?" Odgovorio je: "Neka naređuje dobročinstvo ili dobro." Rekoše: "Ako to ne čini?" Rekao je: "Neka se kloni zla. To mu je, doista, sadaka."[688]

Islam je širom otvorio vrata za činjenje dobra. Otvorio ih je za muškarce i žene, za bogate i siromašne, kako bi ga svi činili. Naredio je svakom ko izgovori dva šehadeta da čini dobro i to je nazvao sadakom (dijeljenjem), kako siromah bez ičega ne bi osjećao da mu je zabranjeno učestvovanje u društvenom dobročinstvu zbog toga što nema bogatstva. Islam mu je, stoga, otvorio vrata ovog učestvovanja i učinio sadakom činjenje bilo kojeg dobra i dobročinstva, za koje će siromah biti nagrađen kao što će biti nagrađen i bogataš, zbog svoje darežljivosti i plemenitosti.

"Svako je dobročinstvo sadaka."[689]

Time je islam ostvario učešće svih članova društva u činjenju dobra, izgradnji društva i njegovom razvoju, progresu i poboljšanju. On je u sva njihova srca unio rahatluk, smiraj, veselje i radost ovim učešćem koje čini čovjeka da osjeća svoju čovječnost, čuva njegovo dostojanstvo, stavlja ga pred njegovu odgovornost u ovome životu i ostvaruje njegovu nagradu.

Plemenita i darežljiva muslimanka svojim davanjem suosjeća sa skupinom bijednih nesretnih siromaha koji skromno žive i ne prose nasrtljivo, a ljudi smatraju da su bogati zbog njihove skromnosti, te se brinu o njima koliko su u mogućnosti. Oni su najpreči da se prema njima bude velikodušan, plemenit, darežljiv, nježan, da im se pomaže. Oni su ti o kojim se

Allahov Poslanik, s.a.v.s., brine, govoreći:

"Nije pravi siromah onaj koga vrate jedna ili dvije hurme niti jedan ili dva zalogaja. Pravi je siromah, doista, onaj ko se susteže od prošenja."[690]

U drugom predanju, koje bilježe Buharija i Muslim, stoji:

"Niije pravi siromah onaj koji proseći kruži među ljudima, kojeg vraća jedan ili dva zalogaja i jedna ili dvije hurme. Pravi je siromah onaj ko ne nalazi ono čime će zadovoljiti potrebu svoju niti se umije snaći osim da mu se udijeli sadaka, a niti hoda i prosi od ljudi."[691]

Svjesna žena muslimanka svojim davanjem suosjeća sa siročetom koliko je u mogućnosti. Ona se stara o njemu, ako je bogata, odgaja ga i troši na njega i brine se o svemu što je vezano za njega. Za ovo njeno vrijedno trošenje bit će nagrađena kod Allaha, dž.š., Koji je za staratelja siročeta pripremio visoki stupanj, počasno mjesto i veliki ugled, jer mu je dodijelio blizinu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u Džennetu. O tome nas obavještava Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Ja i staratelj siročeta smo u Džennetu ovako (blizu)", pa pokaza kažiprstom i srednjakom, malo ih rastavivši."[692]

Dobrodušna, bogobojazna žena muslimanka svojim davanjem suosjeća s udovicom i siromahom. Uputa ove čiste vjere preporučuje dobročinstvo prema njima i obećava vrijednu nagradu onome ko im čini dobročinstvo i to upoređuje s nagradom postača i onoga ko klanja ili nagradom onoga ko se bori na Allahovom putu, kao što nas o tome obavještava plemeniti Poslanik, s.a.v.s.:

"Onaj ko zbrine (siromašnu) udovicu i siromaha, isti je kao i borac na Allahovom putu", a mislim da je (prenosilac) još rekao: "I kao klanjač koji se ne umara i kao postač koji nikako ne iftari."[693]

Dobročinstvo prema udovici i siromahu, kao i starateljstvo nad siročetom, ubrajaju se u najčasnija djela i najplemenitija ljudska dobročinstva koja se pripisuju ženi muslimanki, koja kod nje povećavaju nježnost, ljudskost, čistotu i plemenitost.

NE PRIGOVARA NA ONOME ŠTO IM DADNE

Kada Allah jednog dana uputi plemenitu i darežljivu ženu muslimanku na davanje i darežljivost na Allahovom putu, ona, zaista, neće zapasti u glib prigovaranja i vrijeđanja, nego će se brinuti o tome da njeno davanje bude čisto i iskreno, u ime Allaha, te tako biva jednom od onih o kojim govori Allah, dž.š.:

"One koji troše imetke svoje na Allahovom putu, a onda ono što potroše ne poprate prigovaranjem i uvredama, čeka nagrada u Gospodara njihova - ničega

se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati." [694]

Žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, ne zaboravlja da nagradu za sadaku neće upropastiti ništa poput prigovaranja i vrijeđanja. Ona ne zaboravlja da Allahov poziv vjernicima i vjernicama, i kad se radi o zabrani ili upozorenju od prigovaranja koje djelo čini beskorisnim i briše nagradu za učinjenu sadaku, ispunjava njen sluh, potresa njeno biće i čini da ne razmišlja o riječima u kojim bi se osjetilo prigovaranje ili vrijeđanje.

"O vjernici, ne kvarite svoju milostinju prigovaranjem i uvredama..." [695]

Prigovaranje čovjeku siromahu, koga je potreba natjerala na primanje milostinje, doista je omalovažavanje njegove ljudskosti, poniženje njegove časti i degradacija njegove vrijednosti. Sve je ovo zabranjeno u islamskom zakonu, koji onog ko daje i onog ko uzima, smatra dvojicom braće među kojima nema razlike, osim u bogobojaznosti i dobrim djelima. A brat neće prigovoriti svome bratu, on neće uvrijediti njegovu ličnost niti njegovu čast. Zato je i obećana stroga kazna za onoga ko prigovara na učinjenoj milostinji u hadisu koji bilježi Muslim od Ebu - Zerra. Allahov je Poslanik, s.a.v.s., takvog čovjeka svrstao u grupu nesretnika kojim se Allah, dž.š., neće obratiti na Sudnjem danu niti će ih pogledati, a ni očistiti od grijeha i njima pripada bolna patnja. On kaže:

"Allah, dž.š., neće se obratiti trojici na Sudnjem danu, niti će pogledati u njih, nit će ih očistiti (od grijeha) i njih čeka bolna patnja." Allahov Poslanik, s.a.v.s., izgovorio je to tri puta. Ebu - Zerr je rekao: "Izgubili su i propali. Ko su oni Allahov Poslaniče?" Odgovorio je: "Uobraženjak kojem se odjeća vuče po zemlji, onaj ko prigovara (na učinjenoj milostinji) i onaj ko prodaje svoju robu lažno se zaklinjući." [696]

BLAGA JE (DOBRODUŠNA)

Mudra žena muslimanka, koja se napaja s obilna izvora islama i koja se okitila njegovim visokim moralnim karakteristikama, doista je blaga (dobrodušna), ona svoju dušu uči samosavlađivanjem u srdžbi, uči je praštanju i uzvraćanju dobrim na učinjeno zlo, postupajući po riječima Uzvišenog Allaha:

"...koji srdžbu svoju savlađuju i ljudima praštaju - a Allah voli one koji dobra djela čine." [697]

"Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi; to mogu postići samo vrlo srećni." [698]

Savlađivanje srdžbe, blagost i tolerancija ubrajaju se u najljepša moralna svojstva muslimana i muslimanki koje Allah, dž.š., voli kod Svojih robova vjernika. To potvrđuje Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji se prenosi od Ibn - Abbasa, r.a., u kojem je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je Ešdžu Abdul - Kajsu:

"Ti kod sebe imaš dvije osobne koje Allah voli: blagost i smirenost."[699]

Otud je Allahov Poslanik, s.a.v.s., čovjeku koji je od njega tražio savjet, uputio savjet jednom riječju: "Ne ljuti se." Čovjek je nekoliko puta ponavljao riječi: "Posavjetuj me", a odgovor Allahovog Poslanika, s.a.v.s., svaki put bio je sadržan u riječi koja u sebi sadrži plemeniti moral: "Ne ljuti se."[700]

Žena se muslimanka ponekad naljuti, ali ta njena srdžba bude radi Allaha, a ne radi nje same. Ona se rasrdi kada u ženskim društvima naiđe na potcjenjivanje islamskih vrijednosti, odustajanje od njegovih učenja i propisa i bezočnu drskost u vjeri. U ovakvim i sličnim situacijama, ona ima pravo da se ljuti, a tako je smatrao i Allahov Poslanik, s.a.v.s., u hadisu koji bilježe Buharija i Muslim:

"Allahov se Poslanik, s.a.v.s., ne sveti (kažnjava) zbog samog sebe, nego kada se krše Allahovi propisi, te se on sveti (kažnjava) zbog Allaha."[701]

Poslanik, s.a.v.s., ljutio se i njegovo lice bi promijenilo boju kada bi naišao na krnjenje ugleda vjere ili kada bi naišao na neko loše sprovođenje njenog propisa, ili nemarnost u uspostavljanju njenih hududa (granica ili kazni).

Naljutio se jednog dana kada mu je došao neki čovjek i rekao: "Ja kasnim na sabah-namaz zbog tog i tog koji nam oduljuje s namazom." Niko nikad nije vidio srditijeg Vjerovjesnika, s.a.v.s., kao što se tada rasrdio, te je rekao:

"O ljudi, među vama, doista, ima onih koji razgone ljude. Ko od vas predvodi ljude (ko je imam), neka skrati, jer su iza njega stari ljudi, djeca i oni koji imaju neku potrebu."[702]

Naljutio se i jednog dana kada je došao s puta Aiši, r.a., i ugledao finu prostirku koja je bila oslikana. Pošto ju je ugledao, sklonio ju je, a njegovo lice promijenilo je boju, te je rekao:

"O Aiša, ljudi koji će najgore biti kažnjeni kod Allaha na Sudnjem danu jesu oni koji oponašaju Allahovo stvaranje."[703]

Naljutio se onog dana kada je Usame bin Zejd razgovarao s njime u vezi žene Mahzumijke koja je ukrala, te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., htio da nad njom izvrši kaznu, a ljudi su rekli: "Ko će o njoj govoriti Allahovom Poslaniku, s.a.v.s. ?" Rekli su: "To se ne smije usuditi niko osim Usamea bin Zejda, ljubimca Allahovog Poslanika, s.a.v.s." Razgovarao je s njim Usame, te mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., srdito rekao:

"Zar ćeš se zauzimati u jednoj od Allahovih kazni?" Potom je ustao i održao hutbu, a zatim rekao: "Upropašteni su prije vas oni koji bi, kada bi ukrao ugledan čovjek, pustili bi ga, a kada bi ukrao siromah, kaznili bi ga! Tako mi Allaha, kada bi Fatima, kći Muhammedova, nešto ukrala, odsjekao bih joj ruku."[704]

Ovakva je bila srdžba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i ovo su razlozi srdžbe u islamskom zakonu, a to je da srdžba bude radi Allaha, a ne radi samog sebe.

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, uzima za primjer Poslanikov,

s.a.v.s., ahlak, njegova usmjerenja i njegova djela, te se suzdržava od srdžbe na ljude, a njena srdžba biva samo radi Allaha, Njegove vjere i Njegovih svetinja.

TOLERANTNA JE, NE MRZI I NIJE PAKOSNA

Žena muslimanka ne mrzi niti pakost pronalazi puta do njenog srca. To je stoga što je islam iz njenog srca izvadio crnilo mržnje, ugasio vatru pakosti, očistio njenu dušu od zlobe i u njoj zasijao korijenje bratstva, ljubavi, tolerancije i praštanja.

Islam je objavio nemilosrdni rat neznanju, fanatizmu, mržnji, odmazdi, neprijateljstvu i osveti, a u dušama vjernika i vjernica omilio je praštanje, međusobnu ljubav i prijateljstvo i dobročinstvo. Uzvišeni Allah kaže:

"...koji srdžbu svoju savlađuju i ljudima praštaju - a Allah voli one koji dobra djela čine."[705]

Ovaj ajet, doista, u sebi sadrži uzdizanje onih koji svoju srdžbu savlađuju, koji ne mrze i koji ne pakoste, nego su se uzdigli do obzorja praštanja, a to je, doista, visoko i svijetlo obzorje i visoko mjesto do kojeg se teško dolazi. Do tog mjesta mogu doći samo oni čije su duše očišćene i koje su odbacile poriv za agresivnim ponašanjem, osvetom, mržnjom i prezirom. Oni time zaslužuju da dostignu stupanj dobročinstva, a Allah, dž.š., voli one koji su dobročinitelji.

Ovom veličanstvenom uputom islam je bio u mogućnosti da duboko prodre u dubine duša, da ih očisti i pročisti, da srca koja su prekrili zloba, neprijateljstvo i mržnja preinači u srca koja trepere ljubavlju, potpomaganjem i prijateljstvom.

Jedan od najistaknutijih primjera tog čudnog preinačivanja nalazimo kod Hinde bint Utbe. Njeno je srce prije prihvatanja islama bilo ispunjeno otrovom mržnje i vatrom neprijateljstva prema Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., njegovim ukućanima i njegovim prijateljima, da je čak Allahov Poslanik, s.a.v.s., na dan osvojenja Meke, dozvolio prolijevanje njene krvi kao kaznu za ubistvo njegovog amidže Hamze, r.a., u Bici na Uhudu. Nakon što je primila islam i nakon što je islam prodro do najskrivenijih dijelova njene duše, došla je kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i rekla:

"Allahov Poslaniče! Na Zemlji mi nije bilo ništa draže od poniženja ukućana tvoga šatora (tvoje kuće - tvoje porodice), a danas na ovoj Zemlji ničiji ugled nije mi draži od ugleda tvoje porodice."[706]

Na Allahovom putu, na putu Njegove istinite vjere, oprašta se prolivena krv, nestaje osamljenosti, okupljaju se raštrkana srca, iskorjenjuje zloba i odstranjuje poriv mržnje.

Kur'an časni služi se najsavršenijim načinima uzdizanja ljudske duše do tog teškog visokog uspona, jer je odredio da onaj koga zadesi nepravda može uzvratiti istom mjerom

i odbiti atak na sebe, jer je kazna za zlo isto takvo zlo. Ali, islam čovjeka kome je učinjena nepravda ne prepušta osjećaju gnjeva i osvetoljubivosti, nego ga nježno vodi ka stupnju praštanja, kao što mu je i omilio ovaj stupanj, jer ponavlja da je to jedna od najveličanstvenijih stvari po kojoj treba postupiti:

"I za one koji se odupiru onima koji ih ugnjetavaju. Nepravda se može uzvratiti istom mjerom, a onoga koji oprosti i izmiri se, Allah će nagraditi; On, ustinu, ne voli one koji nepravdu čine. Neće odgovarati onaj koji istom mjerom uzvrati za pretrpljenu nepravdu, a odgovarat će oni koji ljude tlače i bez ikakva osnova red na Zemlji remete; njih čeka bolna patnja. Strpljivo podnositi i praštati - tako treba svaki pametan postupati." [707]

Nakon što je val tuge prekrio dušu Ebu - Bekra es - Siddika, r.a., povodom događaja "ifka" (potvore), o čemu su grješni jezici govorili, a koji su dosezali do njegove iskrene i čestite kćeri, zakleo se da će prekinuti pomoć i podršku onima koji su pogrešno govorili o njemu, a on lijepo postupao prema njima i bio se obavezao da će im udjeljivati i da će plemenit prema njima biti. U dubini svoje tuge i gnjeva, vidio ih je kako su nezahvalni na dobroti, kao što je uvidio da ne zaslužuju dobročinstvo. Ali, Allah je učvrstio srce Ebu - Bekra, koga je u potpunosti posvetio Allahu i Njegovom Poslaniku, i nije dozvolio da se ono prepusti osjećajima zlobe i osvete, koji su se javljali u njegovoj duši. On je svoje srce vratio njegovom pravom izvoru, očistio je svoju vjerničku dušu i krenuo ka stepenicama oprosta, te je Allah, dž.š., spustio objavu:

"Neka se čestiti i imućni među vama ne zaklinju da više neće pomagati rođake i siromahe, i one koji su na Allahovom putu rodni kraj svoj napustili; neka im oproste i ne zamjere! Zar vama ne bi bilo drago da i vama Allah oprosti? A Allah prašta i samilostan je." [708]

U društvu koje se temelji na bratstvu po vjerovanju, međusobni odnosi između njegovih članova ne temelje se na bilježenju i hvatanju pogrešaka niti na zlobi, osveti ili na ličnim pobjedama, nego se temelje na međusobnom bratimljenju, obzirnosti, praštanju i na zaboravljanju pogrešaka. Ovome poziva islam, a podstiče na njega i bratstvo po vjeri.

"Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi: to mogu postići samo vrlo srećni."[709]

Zlo ako se neprestano uzvraća zlim, upalit će među ljudima vatru neprijateljstva, mržnje i prezira i raspalit će gnjev. Ako se zlo dobrim uzvrati, ugasit će vatru neprijateljstva, umirit će glas srdžbe, utišat će duševni nemir, oprat će nečistoće pakosti i zlobe i utišat će glasove kivnosti. Odjednom će dvojica neprijatelja bliski i iskreni prijatelji postati, zbog jedne lijepe riječi ili osmijeha jednog od njih. Doista je to velika pobjeda da žena zlo uzvrati dobrim, te prijateljstvo zamijeni neprijateljstvo, a ljubav zamijeni mržnju. Do ove veličanstvene pobjede doći će samo ona koja je srećna, a na čiju sreću ukazuje plemeniti ajet. Pobjedu će postići

putem strpljenja, smirivanja živaca i tako što će zlo dobrim uzvratiti.

Ovo je moral iskrenih vjernica u muslimanskom društvu, društvu koje se temelji na međusobnoj ljubavi, prijateljstvu i praštanju. Brojni tekstovi plemenitog Kur'ana i hadisa časnoga zajedno djeluju u pravcu učvršćivanja ovog morala u dušama i njihovog neprestanog privikavanja na praštanje, koje iza sebe ne ostavlja prostora za mržnju, prezir ili pakost.

"...zato ti velikodušno oprosti."[710]

Allahov Posalnik, s.a.v.s., svojim je riječima i djelom bio živi tumač ovog visokog i plemenitog islamskog morala, morala praštanja, oprosta i preporuke da se njime čovjek okiti.

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikad nikoga svojom rukom udario: niti ženu, niti slugu, osim kada se borio na Allahovom putu. Nikada ga nije nešto snašlo od nekoga i da mu se on osvetio, osim kada bi bili povrijeđeni Allahovi propisi, te bi se osvetio radi Allaha."[711]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., povodio se za uputom njegovog Gospodara, Koji ga je uputio:

"Ti sa svakim - lijepo! I traži da se čine dobra djela, a neznalica se kloni!"[712]

"Zlo dobrim uzvrati."[713]

I bio je jedinstven znak božanskog morala. Sve ljude obuhvaćao je svojim veličanstvenim ahlakom (moralom); na zlo nije uzvraćao zlim, već je uzvraćao na zlo praštanjem, darežljivošću i izbjegavanjem neznalica; uzvraćao je zlo dobrim.

Prenosi se od Enesa, r.a., da je rekao:

"Išao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., i na njemu je bio nedžranski ogrtač, grubih obruba, pa ga je pristigao jedan beduin (seljak) i grubo ga povukao za odjeću, te sam vidio na Vjerovjesnikovom, s.a.v.s., vratu trag od grubog ogrtača, koji je nastao prilikom tog trzaja. Beduin, zatim, reče: 'Muhammede, naredi da mi se dadne iz Allahovog imetka koji posjeduješ!' Allahov Poslanik, pogleda ga, osmjehnu se i naredi da mu se dadne."[714]

Čvrstina moralne vrijednosti praštanja i njegova dubina u njegovoj časnoj duši bila je tolika da je on oprostio jednoj ženi židovki koja mu je poklonila zatrovanu ovcu. To se nalazi u predanju u kojem Buharija i Muslim bilježe da je žena židovka poklonila Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., zatrovanu ovcu. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nešto je pojeo od nje, kao i skupina njegovih ashaba. Potom im je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: "Prestanite, ona je otrovana." Doveli su ženu Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., te ju je upitao: "Šta te je navelo da to uradiš?" Odgovorila je: "Željela sam da saznam, ako si Vjerovjesnik, pa Allah će te obavijestiti o tome i neće ti naškoditi, a ako nisi Vjerovjesnik, otarasit ćemo te se." Rekli su: "Zar da je ne ubijemo?" Rekao je: "Nemojte" i oprostio joj.[715]

Nakon što je pleme Devs postalo nepokorno i odbilo pokornost Allahovoj naredbi i naredbi Njegovog Poslanika, Et - Tufejl bin Amir ed - Devsi, r.a., došao je kod Allahovog

Poslanika, s.a.v.s., i rekao: "Pleme Devs je nepokorno i odbija (poslušnost), pa moli Allaha za njih." Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se prema kibli, podigao svoje ruke, a ljudi su rekli: "Propao je Devs." Ali Allahov Poslanik, s.a.v.s.,milostiv je, blag, dobronamjeran i brižljiv prema robovima, kako ih ne bi zadesila Allahova, dž.š., kazna, te je učinio dovu za Devs, govoreći:

"Allahu moj, uputi Devs i izvedi ih (na pravi put). Allahu moj, uputi Devs i izvedi ih (na pravi put). Allahu moj, uputi Devs i izvedi ih (na pravi put)."[716]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., u duše je muslimana i muslimanki usađivao moralne vrijednosti oprosta i praštanja, makar se suočili sa zlostavljanjem, odbacivanjem, izbjegavanjem i prekidanjem rodbinskih veza, jer je svojom pedagoškom pronicljivošću, kojom ga je Allah obdario, znao da se ljudi više odazivaju ako im se prilazi nježno, blago i s praštanjem, nego što se odazivaju uz upotrebu nasilja, grubosti i kažnjavanja. Stoga je i rekao Ukbeu bin Amiru, nakon što ga je ovaj upitao riječima: "Allahov Poslaniče! Obavijesti me o najboljim djelima."

"O Ukbe, obilazi onoga ko je prekinuo rodbinske veze s tobom, dadni onome ko ti nije dao i ostavi onoga ko ti je zlo nanio." U drugom predanju stoji: "I oprosti onome ko ti je zlo nanio."[717]

Ovaj visoki moral uvukao se u dušu majki vjernika, r.a. O ovom pitanju prenosi se da je sluškinja Safijje, majke vjernika, r.a., otišla kod vladara pravovjernih Omera bin el - Hattaba i rekla: "Vladaru pravovjernih, Safijja voli subotu i održava rodbinske veze sa židovima." Omer se zaputio Safijji da je pita o tome, pa mu je ona odgovorila: "Što se tiče subote, ja je ne volim otkako mi ju je Allah, dž.š., zamijenio petkom, a što se tiče židova, pa ja među njima imam bližnje i ja ih obilazim." Potom se okrenula prema robinji i upitala je šta ju je navelo da je tako potvori, te joj je ona odgovorila: "Šejtan!" Safijjin odgovor na to bio je: "Idi, ti si slobodna."[718]

Nema sumnje da je majka vjernika Safijja, r.a., jedna od onih o kojima Uzvišeni govori:

"Dobro i zlo nisu isto! Zlo dobrim uzvrati, pa će ti dušmanin tvoj odjednom prisni prijatelj postati. To mogu postići samo strpljivi: to mogu postići samo vrlo srećni."[719]

Ona je s pravom jedna od onih koje su srećne.

OLAKŠAVA, A NE OTEŽAVA

Žena koja je svjesna upute svoje vjere, olakšava, a ne otežava, jer je olakšavanje jedno od najboljih moralnih svojstava kojim je Allah, dž.š., zadovoljan da se ono nađe kod Njegovih robova vjernika:

"...Allah želi da vam olakša, a ne da poteškoće imate..."[720]

Otud i Allahov Poslanik, s.a.v.s., podstrekava muslimane i muslimanke na olakšavanje, zabranjujući im da otežavaju:

"Podučavajte, olakšavajte, a ne otežavajte, a kada se neko od vas naljuti, neka ušuti."[721]

Ona koja pribjegava otežavanju i kompliciranju stvari, nakon što joj se islamska uputa jasno ukazala, nije bogobojazna niti pravedna žena. Otežavanju, dok joj Šeriat omiljava olakšavanje, pribjegava samo ona žena u čijem moralu se nalazi neki poremećaj, u čijoj duši se nalazi kompliciranost; u ličnosti je neki poremećaj, u odgoju je propust i u prirodi je krutost. Što se tiče pravedne žene muslimanke, koja je pokorna svome Gospodaru, koja se pridržava upute svoje vjere, ne zna za otežavanje niti kompliciranje: niti pribjegava ometanju stvari niti njihovom otežavanju. Ona se u tome povodi za moralom plemenitog Poslanika, s.a.v.s., o kojem nas obavještava majka vjernika Aiša, r.a., govoreći:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikada birao između dvije stvari, a da nije odabrao onu koja je lakša, a u kojoj nije bio grijeh, a ako bi bio grijeh, on je bio najudaljeniji čovjek od njega. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije se nikad svetio (ili nekoga kažnjavao) zbog nečega radi samog sebe, osim kada bi se oskrnavila Allahova svetinja, te bi se tada svetio (kažnjavao druge) radi Allaha."[722]

Svjesna i bogobojazna žena muslimanka zastaje kod upute Poslanika, s.a.v.s., ne krši njegovu uputu niti se suprotstavlja njegovoj naredbi.

NIJE ZAVIDNA

Najviše zbog čega obična žena zapada u zavidnost jeste to kada pored sebe vidi mnoge lijepe, obrazovane i pametne žene koje su utonule u bogatstvo, blagostanje i komfor, a ona nema sreće da ima imalo od onoga što one posjeduju i što imaju u životu. Ali, prosvijećena, mudra žena muslimanka sigurna je od ove teške moralne situacije, zato što je razumjela propise svoje istinite vjere, koja ju je naučila da se sve na ovome svijetu odvija po Allahovoj volji i određenju, da su ovosvjetski užici, ma koliki oni bili, uistinu, mali u odnosu na

ono što je Allah, dž.š., pripremio za pokorne vjernice koje su zadovoljne s onim što im je Allah dodijelio. Ona je svjesna da je istinska vrijednost žene u prevazi njenog tasa, na vagi bogobojaznosti i dobrih djela, a ne u onome što je sakupila od ovosvjetskih prolaznih i privremenih dobara. Što su čvršće i stabilnije ove vrijednosti u duši žene, njena duša je čistija, smirenija i ona će biti od stanovnika Dženneta, od onih koje su zadobile zadovoljstvo svoga Gospodara, makar ona i ne bila od onih koje mnogo ibadet čine. Imam Ahmed bilježi hadis s dobrim (hasen) senedom od Enesa bin Malika, r.a., u kojem se kaže:

"Sjedili smo s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., pa je rekao: 'Sada će pred vas izaći čovjek dženetlija', pa je izašao jedan ensarija. Njegova brada bila je čista od abdesta, a u desnoj ruci je držao papuče. Kada je osvanuo sutrašnji dan, Vjerovjesnik, s.a.v.s., rekao je isto, te je izašao isti taj čovjek, kao i prvi put. Kada je došao treći dan, Vjerovjesnik je s.a.v.s., također, isto rekao, te je taj čovjek izašao u istom stanju u kakvom je i ranije bio. Pošto je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ustao, slijedio ga je[723] Abdullah bin Amr bin El - 'As, r.a., pa je rekao: 'Ja sam se posvađao sa svojim ocem, pa sam se zakleo da neću unići kod njega tri dana. Pa, šta veliš da me primiš na konak dok ne prođe to vrijeme?' Rekao je: 'Da (primam te).'" Enes je rekao: "Abdullah je pričao da je s njim prespavao tri noći i nije ga vidio da ikako ustaje klanjati, osim što bi, kada bi se probudio, okrenuo se u svojoj postelji, spomenuo Allaha i proučio tekbir i sve tako dok ne ustane na sabah-namaz. Abdullah je pričao: 'Od njega sam čuo samo dobro. Pošto su prošle tri noći, a gotovo sam potcijenio njegovo djelo, rekao sam: 'O Abdullahu, između mene i mog oca nije postojala nikakva svađa niti razdvajanje, ali sam čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kad je tri puta rekao: 'Sada će pred vas izaći čovjek dženetlija', pa si ti izašao sva tri puta. Htio sam da me primiš kod sebe kako bih vidio šta radiš, pa da se ugledam u tebe. Nisam vidio da ti radiš nešto veliko, pa šta je to zbog čega te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., spomenuo?' Rekao je: 'Nije ništa drugo do ono što si vidio.' Pošto sam se okrenuo od njega, pozvao me je te je rekao: 'Nije ništa drugo do ono što si vidio, osim što ja u svojoj duši ne gajim ni prema kojem muslimanu bilo kakvu zlobu i želju za prevarom niti bilo kome zavidim na dobru koje mu je Allah darovao.' Na to je Abdullah rekao: 'To je ono što ti imaš i to je ono što mi ne možemo.'"[724]

Ovaj hadis ukazuje na utjecaj čistote duše od mržnje i zavidnosti i čistote grudi od zlobe i prevare na sudbinu čovjeka na onome svijetu, kao što ukazuje na podizanje njegovog mjesta kod Allaha, i kao što ukazuje na primanje njegovih djela, makar ona bila i malobrojna. Ovaj je utjecaj veoma jasan u poređenju između slučaja ovog čovjeka, koji je malo činio ibadet, a ušao je u Džennet zbog svoje čistote duše i zbog sigurnosti ljudi od njegovog zla, i slučaja žene o kojoj je Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio upitan, a to je žena koja je noću klanjala a danju postila, ali je zlo nanosila svojim komšijama, te je on rekao:

"U njoj nema dobra. Ona je stanovnik Džehennema."[725]

Čovjek čiji tas uvijek prevagnjuje na vagi islama jeste čovjek čije je srce pročišćeno, a duša očišćena od prevare, mržnje, prezira i zavidnosti, makar njegov ibadet bio sasvim mali.

A što se tiče čovjeka koji mnogo čini ibadet, a njegova duša je ispunjena osjećajima mržnje, zavidnosti i izdajstva, doista je njegov ibadet formalistički i ne temelji se na čvrstim temeljima imana, te stoga ne ostavlja trag pročišćenju njegove duše od zavidnosti; a Poslanik, s.a.v.s., obavještava da se ne može zajedno naći zavidnost i iman u čovjekovom srcu:

"U dubini (duše) roba ne mogu se zajedno naći iman i zavidnost."[726]

Od Damurea bin S'alebe, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je:

"Ljudima će biti dobro sve dok međusobno ne budu zavidjeli jedni drugima."[727]

Razborita i svjesna žena muslimanka ne spaja lijep ibadet i čistotu duše s tamom zavidnosti, gomilom mržnje i talogom pakosti. Ona teži ka višim stupnjevima bogobojaznosti i na taj način dolazi do najvišeg stupnja kod svoga Gospodara. Ona na ovome svijetu zadobija ljubav ljudi, njihovo poštovanje i veličanje. Na taj način ona biva jednom od čistih i čvrstih cigli u zgradi čistog, povezanog i naprednog islamskog društva, dostojnog poslanice njegovog Gospodara koju je poslao ljudima.

UDALJENA JE OD HVALISAVOSTI I ŽELJE ZA ISTICANJEM

Jedno od svojstava žene muslimanke, koja je svjesna upute svoje vjere, koja se kiti njenim lijepim moralom, jeste i to da je ona skromna, realna i iskrena, da ne zna za oholost, nadmenost niti laž. Ona se ne hvali onim što nema niti traži ono što joj ne pripada niti se "puše" pred svojim prijateljicama i vršnjakinjama. Ona se kloni ovog ružnog i lošeg moralnog svojstva, jer ono ne odgovara njenoj ličnosti, koju su formirale islamske vrijednosti i njegova načela. Jednom je neka žena došla kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pitajući ga da li da kaže da joj je muž, doista, dao ono što joj nije dao, radi hvalisanja, koketerije i pokazivanja, te joj je Poslanik, s.a.v.s., rekao:

"Onaj ko je uobražen i hvalisav onim što mu nije dato, poput je onoga ko obuče dva lažna odijela."[728]

Islam je vjera koja se temelji na iskrenosti, čistoti, skromnosti i realnosti. Islam prezire laž, varanje, umišljenost, oholost, uobraženost i reklamaciju onoga što je loše. Nakon toga

islam prezire da se kod njegovih sinova i kćeri nađe moralno svojstvo hvalisavosti s nečim što je loše, umišljenosti nad drugim Allahovim robovima, kao što prezire da se kod njih nađe oholost, uzdizanje i gramzivost. Islam pojačava propast čovjeka koji se okiti ovim moralom, kao što će propasti i onaj ko obuče dva odijela koja obmanjuju.

KLONI SE CIJEPIDLAČENJA I IZVJEŠTAČENOSTI

Mudra je žena muslimanka prirodna u svom moralu, svojim postupcima i djelima. Ona ne mudruje u svom govoru niti usiljeno i izvještačeno priča, izazivajući pažnju i želeći da se istakne. Izvještačenost je omražena u svemu, a sitničavost je neprihvatljiva kod onih koji imaju zdravu i ispravnu prirodu. Žena koja je sitničava u svom govoru, koja je usiljena i izvještačena u svojim postupcima u svojoj prirodi ima neki nedostatak, u njenoj naravi je neki poremećaj, a u njenom moralnom i duševnom ustrojstvu je neka manjkavost. Stoga je i Allahov Poslanik, s.a.v.s., bio strog prema sitničavim muškarcima i ženama, a u tome ga slijede i njegova dva prijatelja, časna ashaba - Ebu - Bekr i Omer, r.a. Čak i Abdullah bin Mesud kaže:

"Tako mi Onoga, osim Koga drugog boga nema, nisam vidio da je neko strožiji prema sitničavim ljudima od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., niti sam vidio nakon njega strožijeg čovjeka prema takvima od Ebu - Bekra, a ja, doista, smatram da su se Omera najviše plašili."[729]

NJENA LIČNOST OMILJENA JE KOD LJUDI

Žena muslimanka vodi brigu o tome da bude omiljena kod ljudi tako što čini dobra djela, korisno djeluje u njihovim sredinama i lijepim ugledom koji ima u društvu.

Ljubav ljudi prema njoj dokaz je Allahove ljubavi, jer joj je podario na Zemlji prihvatljivost, te srca ljudi otvaraju svoje otvore prema njoj jer je ona draga svakom ko je zna ili ko je čuo za nju od ljudi. O tome Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Doista, Allah, kad zavoli nekog roba, pozove Džibrila i kaže: 'Ja volim tog i tog, pa ga i ti zavoli', te ga i Džibril zavoli. Potom on pozove stanovnike nebesa i kaže: 'Doista Allah voli tog i tog, pa i vi ga zavolite', pa ga zavole stanovnici nebesa, te mu se potom spusti prihvatanje na Zemlji. A kada (Allah) zamrzi nekog roba, pozove Džibrila i kaže: 'Ja, doista,

mrzim tog i tog, pa ga i ti zamrzi', te ga i Džibril zamrzi, a potom pozove stanovnike nebesa: 'Doista Allah mrzi tog i tog, pa i vi ga zamrzite.'" Rekao je: "Pa ga i oni zamrze, a potom mu se spusti mržnja na Zemlji."[730]

Ovo je skrivena božanska tajna koja stoji iza činjenice da neki muslimani i muslimanke uživaju ljubav ljudi prema njima. To je, doista, Allahova ljubav koju je raširio među stanovnicima nebesa i Zemlje, te im je spustio prihvatanje na Zemlji. Ili je to Njegova mržnja, te im je spustio mržnju na Zemlji.

Allahovu ljubav zadobija samo onaj ko Mu se približi želeći Njegovo zadovoljstvo, a Njegov gnjev na sebe navlači samo onaj ko se odmetne od Njegove upute i ko mu je nepokoran.

Radosna vijest o Allahovoj ljubavi i Njegovom zadovoljstvu bit će samo za vjernike i vjernice koji budu vjerovali i činili dobra djela, i ljudi im budu zahvaljivali na tim njihovim djelima. Oni su ti kojima Allah, dž.š., ubrzava radosnu vijest o dobru koje će ih zadesiti u njihovom životu, te će im ljudi zahvaljivati i voljeti ih, kao što se to nalazi u vjerodostojnom hadisu koji bilježi Muslim od Ebu - Zerra koji kaže: "Rečeno je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s.: 'Šta misliš o čovjeku koji čini dobro djelo, a ljudi mu na njemu zahvaljuju?' Rekao je:

'To je ubrzana (na ovom svijetu) i radosna vjest vjerniku'", a u drugom Muslimovom predanju stoji: "I ljudi ga vole zbog toga (djela)."[731]

Žena muslimanka, koju kite lijepe moralne osobine, zastaje kod Allahovih granica. Ona slijedi ono što je naređeno, a kloni se onoga što je zabranjeno. Ona je žena koja je dostojna ove ubrzane radosne vijesti i ona je draga onome ko je zna ili ko je čuo za njena dobra djela, kao što su: praštanje i izbjegavanje žena neznalica, uzvraćanje zla dobrim, nježnost prema nesretnim i siromašnim ženama, ljubav prema činjenju dobra ljudima, altruizam, lijep govor, kratkoća u govoru, pravednost u presuđivanju, pravičnost u ponašanju, udaljavanje od ogovaranja, prenošenja tuđih riječi i klevetanja ljudi, kao i druga djela koja se ubrajaju u kreposne moralne osobine koje islam preporučuje. Islam ih je učinio vrijednom ogrlicom kojom se uljepšava vrat svake žene muslimanke koja je razumjela propise svoje vjere, koja je svjesna njene veličanstvene upute, te je tako zaslužila ljubav ljudi na ovome svijetu, Allahovo zadovoljstvo i Njegove dženetske bašče na ahiretu.

PRISNA JE PRIJATELJICA

Razborita inteligentna žena muslimanka prisna je i druželjubiva, prijazna je prema ženama, druži se s njima i voli ih, pa su i one prisne s njome, druže se s njom i vole je zbog dobrodušnosti, privlačnosti, nježnosti i kolegijalnosti kojim se odlikuje njena ličnost. Ovo su najviša društvena svojstva do kojih može doći žena. Ona joj omogućavaju pristup ženskim društvima kao i sticanje njihovog povjerenja i uticaja na njih. Ova društva slušaju samo onu ženu koja je prijazna, u koju imaju povjerenja i od koje su sigurna. Zadovoljavaju se samo govorom koji dolazi od žene prema kojoj ova društva imaju povjerenje, koju vole, poštuju i cijene.

Otud se i navode tekstovi koji uzvisuju ovu odabranu i dobrodušnu skupinu koja je prijazna i prema kojoj se prijazno, bez obzira da li to bila skupina muškaraca ili žena. Ti tekstovi čine ih Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., najdražim skupinama, i njemu najbližim koje će kraj njega sjediti na Sudnjem danu: “Hoćete li da vas obavijestim o onim koji su mi najdraži i koji će mi najbliže sjediti na Sudnjem danu?” Ponovio je to triput ili dvaput. Rekli su: “Hoćemo, Allahov Poslaniče.” Rekao je: “Oni koji su najljepšeg morala.”[732]

U nekim predanjima dodaje se: “Plemeniti koji su prijazni i prema kojiim se prijazno.”

Jedno od najvažnijih svojstava žene muslimanke jeste da bude omiljena, prijazna, da se prema njoj prijazno, da voli žene i da je vole, da joj prilaze svaki put kad god im se pruži prilika da čuju njen ugodan govor, njena krasna usmjerenja i njeno korisno djelo. Ovakva blistava žena muslimanka u stanju je dostaviti svoju poslanicu, učiniti korist, djelovati na preporodu i baviti osvješćivanjem. Ovim se bavi svjesna žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, koja je prijazna i prema kojoj se prijazno, a ona žena koja nije takva, u njoj nema nikakva dobra, kao što se to navodi u hadisu časnome:

“Vjernik je prijazan i prema njemu se prijazno, a nema dobra u onome ko nije prijazan i prema kome se nije prijazno.”[733]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., svome ummetu predstavlja najuzvišeniji primjer u svom lijepom ponašanju s ljudima i u pridobijanju i sjedinjavanju ljudskih srca. On poziva svoj ummet da ga oponaša u riječima, djelu i ponašanju. On mu je zacrtao najkraći put u načinu prodiranja do srca ljudi, zadobijanja njihove ljubavi, simpatije i prijateljstva. Poslanik, s.a.v.s., uvjek je bio vedar (nasmijan), popustljiv, blag, a ne grub. Kada bi se pridružio nekom društvu, sjeo bi na kraju tog društva, a to je naređivao i drugima; poklanjao je pažnju svim prisutnim u društvu, tako da niko ko je sjedio na tom sijelu nije osjećao da je neko plemenitiji

od njega. Ko god bi nešto tražio od njega, nije ga odbio, a da mu nije udovoljio ili da mu se nije lijepim riječima obratio. Ljude je obuzimala njegova jednostavnost i njegov moral, te im je postao poput oca, a oni su kod njega u pravima bili isti. U njegovom sijelu, ljudi su bili ravnopravni, razlikovali su se jedni od drugih jedino po bogobojaznosti, bili su skromni, poštovali su starije a bili milostivi prema mlađima, činili su dobročinstvo prema siromasima i brinuli su se o strancu.

Poslanik, s.a.v.s., bio je takav da onaj ko od njega nešto očekuje, nije očajavao niti se u njega razočarao. Sebi nije dopustio troje: prepirku, pretjerivanje i ono što ga se ne tiče, a ljude je poštedio troga: nije nikoga kudio, sramotio i nije istraživao nečiji nedostatak. Govorio je samo o onome u čemu je tražio nagradu (kod Allaha). Kada bi govorio, oni koji su sjedili s njime, pognuli bi glave kao da su im na glavama ptice, a kada bi on zašutio, oni bi govorili i nisu se kod njega svađali. Smijao bi se onome čemu bi se oni smijali i čudio bi se onome čemu bi se i oni čudili. Bio je strpljiv prema strancu koji bi grubo s njime govorio i pitao. Takav je bio u govoru, pa bi njegovi ashabi cijedili iz njega govor. Govorio bi: "Kada vidite siromaha, pomozite mu." Nije prihvatao pohvalu, osim od onoga kome nešto učini. Nije nikoga prekidao u njegovom govoru sve dok ne bi završio ono što je započeo, tako što bi završio govor ili ustao.[734]

Aiša, r.a., priča nam da se on čuvao zlih ljudi, pridobijajući njihovu naklonost blagim govorom i lijepim postupanjem. Neki je čovjek tražio dozvolu od Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da uđe kod njega, pa je rekao:

"Dozvolite mu. Loš li je on sin plemena" ili "loš li je on brat plemena." Pošto je ušao kod njega, bio je blag u razgovoru s njim, te je Aiša rekla: "Allahov Poslaniče, rekao si ono što si rekao, a zatim si bio blag u razgovoru s njime!" Odgovorio je: "Ah, Aiša! Najgori čovjek kod Allaha jeste onaj kojga ljudi ostave - ili koga ljudi napuste - čuvajući se njegove neuljudnosti."[735]

Nema sumnje da zrela žena muslimanka koja je otvorena prema Poslanikovoj, s.a.v.s., uputi, slijedi tragove svoga Poslanika, s.a.v.s., u njegovom postupanju prema ljudima, dobrim i lošim, te tako biva omiljenom, prihvatljvom i cjenjenom u ženskim društvima koja je poznaju ili su čula za nju.

ČUVA TAJNU

Zrela i svjesna žena muslimanka ne zaboravlja da je čuvanje tajne jedno od najljepših moralnih osobina kojim se čovjek može okititi, bilo da je muškarac ili žena. Čuvanje tajne ukazuje na zrelost ličnosti, čvrstinu karaktera, dostojanstvenost ponašanja i razboritost.

Otud i žena muslimanka, koja slijedi islamsku uputu, pomno čuva tajnu i u čistim islamskim ličnostima ugrađuje prepoznatljivu moralnu osobinui najbolju ćud.

Jedan od najistaknutijh dokaza da su se prvi ashabi kitili vrlinom čuvanja tajne i da su bili uporni u pridržavanju te vrline, jeste i situacija između Ebu - Bekra i Osmana naspram Omera kada im je predložio da se ožene njegovom kćerkom Hafsom, nakon što joj je muž umro, kao i njihovo čuvanje tajne Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Imam Buharija bilježi od Abdullaha bin Omera, r.a., da je Omer bin el - Hattab, r.a., nakon što je umro muž njegove kćeri Hafse, pričao:

“Sreo sam Osmana bin Affana, r.a., te sam mu ponudio da se oženi Hafsom, rekavši: ‘Ako želiš, udat ću za tebe Hafsu bint Omer.’ Rekao je: ‘Vidjet ću.’ Prošlo je nekoliko noći te me je susreo i rekao: ‘Ja danas nemam potrebe da se oženim’, pa sam susreo Ebu - Bekra es - Siddika, r.a., i rekao mu: ‘Ako želiš udat ću za tebe Hafsu bint Omer.’ Ebu - Bekr, r.a., šutio je i nije mi ništa odvratio, te sam se na njega više naljutio nego na Osmana. Prošlo je nekoliko noći, a potom ju je zaprosio Vjerovjesnik, s.a.v.s., i ja sam je udao za njega. Susreo me je Ebu - Bekr i rekao mi: ‘Mora da si se naljutio na mene kada si mi ponudio Hafsu, pa ti ništa nisam odgovorio?’ Rekao sam: ‘Da, jesam.’ Rekao je: ‘Ništa me nije sprečavalo da ti odgovorim na ono što si mi ponudio, osim što sam znao da ju je Vjerovjesnik, s.a.v.s., spomenuo, te nisam mogao razglasiti tajnu Allahovog Poslanika, s.a.v.s. A da ju je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ostavio, ja bih prihvatio (da je oženim).’”[736]

Vrlina čuvanja tajne nije se ograničavala samo na muškarce, nego je, naprotiv, obuhvatala i žene i djecu koji su se napojili islamskom uputom, koja je prosvijetlila njihova srca i njihove umove svojom blistavom svjetlošću. To nalazimo u predanju koju bilježi imam Muslim od Enesa, r.a., koji kaže:

“Došao je kod mene Allahov Poslanik, s.a.v.s., a ja sam se igrao s dječacima, te nas je poselamio i poslao me da nešto obavim, pa sam zakasnio svojoj majci. Pošto sam došao do nje, upitala me je: ‘Šta te je zadržalo?’ Odgovorio sam joj: ‘Poslao me je Allahov Poslanik, s.a.v.s., da nešto obavim.’ Rekla je: ‘A šta je to bilo?’ Rekao sam: ‘To je tajna.’ Rekla je: ‘Nemoj nikoga obavijestiti o tajni Allahovog Poslanika, s.a.v.s.’ Pričao je Enes: “Tako mi Allaha, da sam bilo koga obavijestio o njoj, obavijestio bih tebe, Sabite.’”[737]

Enesova je majka vidjela koliko njen sin vodi brigu o čuvanju tajne Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te je učvrstila u njemu tu brigu, jer je tražila od njega da nikoga ne obavijesti o tajni Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te on o njoj nije nikome govorio, čak ni tabi’inu Sabitu El - Bunanijju, koji je prenosio hadis od njega. Ni ljubav prema uvidu u stvari nije je natjerala da prevari svoga malog sina, kako bi saznala tajnu koju je sakrio od nje. Ovo je islamski odgoj i ovo je visoki stupanj do kojeg on uzdiže čovjeka, bez obzira da li se radilo o muškarcu, ženi ili djetetu.

Ako je razotkrivanje tajni jedno od najgorih navika kojim se čovjek stavlja na kušnju, onda je najgora vrsta razotkrivanja tajni ona koja je vezana za bračni život. A onaj ko bude iskušan ovom ružnom navikom spada među ljude koji će imati najgori stupanj na Sudnjem danu, kao što je to obznanio Allahov Poslanik, s.a.v.s., riječima:

"Najgoreg stupnja na Sudnjem danu kod Allaha bit će onaj čovjek koji konzumira bračni život sa ženom, a i ona s njime, pa potom proširi njenu tajnu."[738]

Lične stvari trebaju ostati brižljivo i dobro čuvane, skrivene, za koje neće niko znati osim onih čije su. Svoje lične stvari širi među ljudima samo onaj čovjek koji je tupoglav, nesabran i osoba koja je vodnjikava, bez imalo ljubomore. A muslimani i muslimanke su daleko od svega ovoga i zaštićeni su onim što uče iz upute svoje vjere, kao što se kite njenim čistim i besprijekornim moralnim osobinama.

VEDROG JE LICA

Prosvijećena žena muslimanka ne zaboravlja da je jedan od najvažnijih faktora njenog uspjeha u privatnom životu s njenim mužem, kao što je jedan od najvažnijih faktora i njenog društvenog života uopće, da bude vedrog lica, da bude nasmijana, da njeno lice blista osmjehom i da njene usne preplavljuje radost. Sve je ovo čini omiljenom među ljudima i bliskom njihovim srcima. Vedrina lica se, također, ubraja i u ljepotu morala, ljepotu karaktera, privlačnost ćudi, kao i u dobro na koje islam podstrekava.

U Muslimovom "Sahihu" navodi se da Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

"Nemoj ništa omalovažavati od dobrih djela, makar da susretneš svoga brata (muslimana) vedrog lica."[739]

U praksu plemenitog Poslanika, s.a.v.s., spada i da se čovjek musliman osmjehne svome bratu (muslimanu). Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikog od svojih ashaba susreo, a da nije bio nasmijan i vedrog lica, kao što se to navodi u hadisu koji bilježe Buharija i Muslim od časnog ashaba Džerira bin Abdullaha, koji je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije me sprečavao da uđem otkako sam primio islam i nikad me nije vidio, a da mi se nije osmjehnuo."[740]

Nasmijana i prijazna žena unosi radost u srce svoga muža svaki put kad je on pogleda, te tako kod njega povećava ljubav i poštovanje prema njoj. Isto tako, ona se ovako ponaša i u ženskom društvu u kojem živi, jer ljubav, poštovanje i prijateljstvo u društvu ne širi ništa kao prijazno lice, radosna i otvorena duša i visoka moralnost. To su, doista, svojstva, karakteristike i osobine koje dolikuju dobrodušnoj ženi muslimanki, misionaru i ona joj omogućavaju da prodre do ljudskih srca, da prodre u najskrivenije dijelove duša.

PRIJATNA JE I SIMPATIČNA

Prosvijećena je žena muslimanka prijatna, osjećajna i slatkorječiva. Ona ne odbija da se našali sa svojim sestrama i prijateljicama u vrijeme koje odgovara za to. Ona se nježno šali i voli da se duše oraspolože.

Šala žene muslimanke ističe se po islamskoj formi koja je Šerijatom dozvoljena, koja ne prelazi u glupost, neukusnost i vulgarnost.

Allahov Poslanik, s.a.v.s., šalio se sa svojim ashabima, ali svojom šalom i igrom nije prelazio granice istine. Od ashaba se prenose njihove riječi upućene plemenitom Poslaniku, s.a.v.s.: "Ti se, doista, šališ s nama", na što je on rekao: "Ja ne govorim ništa drugo osim istine."[741]

Isto tako i o plemenitim ashabima prenose se zanimljive i prijatne vijesti o njihovoj šali i igri koja se odvijala između njih i Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Jedna od ovakvih vijesti navodi se i u hadiskim i biografskim knjigama, u kojoj se kaže da se Allahov Poslanik, s.a.v.s., šalio s jednim malim djetetom, jednim od sinova njegovih ashaba, kojeg su zvali Ebu - Umejr. To dijete imalo je ptičicu kojom se igralo. Jednog dana vidio ga je tužnog, pa je rekao: "Šta ja to vidim da je Ebu - Umejr tužan?" Odgovorili su: "Uginula je njegova ptičica kojom se igrao, Allahov Poslaniče." Vjerovjesnik se našalio s djetetom govoreći: "Ebu - Umejre, šta je uradila ptičica?"[742]

Jednom je prilikom neki čovjek došao kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., tražeći da ga ponese, te mu je Vjerovjesnik, s.a.v.s., šaleći se, rekao: "Ponijet ću te na devinom djetetu." Čovjek je rekao: "Allahov Poslaniče, šta ću s devinim djetetom?" Odgovorio mu je Poslanik, s.a.v.s.: "A šta drugo deva rađa osim deve?"[743]

Imam Ahmed bilježi od Enesa, r.a., da je neki čovjek, beduin, kojem je bilo ime Zahir, dao Vjerovjesniku, s.a.v.s., neki poklon sa sela. Vjerovjesnik, s.a.v.s., pripremio bi ga kada bi želio izaći, te bi rekao: "Zahir je naše selo, a mi smo njegov grad", a Vjerovjesnik, s.a.v.s., ga je veoma volio. On je bio ružnog izgleda, te je jednom prilikom Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao do njega, a on je prodavao svoju robu, pa ga je s leđa pritisnuo na svoje grudi, a čovjek ga nije mogao vidjeti, te je rekao: 'Pusti me!' 'Ko je ovo?' Okrenuo se i poznao Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te nije oklijevao da svoja leđa nasloni na Vjerovjesnikova, s.a.v.s., prsa, nakon što ga je prepoznao. Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio je: 'Ko će kupiti roba?' On je rekao: 'Allahov Poslaniče, onda, tako mi Allaha, ti me nalaziš bezvrijednim.' Na to je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Ali ti kod Allaha nisi bezvrijedan' - ili je rekao: 'Ali ti si kod Allaha dragocjen.'"[744]

Došla je neka starica kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., i rekla: "Allahov Poslaniče! Moli Allaha

da me uvede u Džennet." Rekao je, šaleći se: "O majko, tog i tog, u Džennet ne ulaze starice (i starci)." Starica je počela plakati, te je rekao: "Obavijestite je da u njeg neće ući kao starica. Uzvišeni Allah, doista, kaže: ***'Stvaranjem novim Mi ćemo hurije stvoriti i djevicama ih učiniti.'"***[745, 746]

Među hadise koji ukazuju na razdraganost duše i ljubav prema šali i igri ubraja se i hadis koji bilježi imam Ahmed od Aiše, r.a., koja kaže:

"Izašla sam s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., na jedno od njegovih putovanja, a ja sam bila mršavi djevojčurak. Rekao je ljudima: 'Udaljite se', pa su se udaljili. Zatim mi je rekao: 'Hodi ovamo da se utrkujem s tobom', pa sam se utrkivala s njim i pobijedila ga. Nije to spominjao sve dok se nisam udebljala i dok to nisam zaboravila. Izašala sam s njime prilikom njegovog putovanja, te je rekao ljudima: 'Udaljite se', pa su se udaljili. Zatim mi je rekao: 'Hodi ovamo da se utrkujem s tobom', pa sam se utrkivala s njim i pobijedio me je. Smijao se govoreći: 'Ovo ti je za ono.'"[747]

Poslanik, s.a.v.s., ponekad se šalio, a bio je imam muslimanima, njihov vođa i učitelj, a nekada bi bio ozbiljan. Nije ga sprečavao teret upravljanja koji bi nosio na putu formiranja islamskog ummeta i uspostave islamske države, vođenje borbenih odreda niti drugi uzvišeni poslovi, sve ovo ga nije odvraćalo od ugodne igre i šale, koja bi unosila radost u duše njegovih ashaba i u duše njegovih žena.

Nešto od toga nam Aiša, r.a., prenosi, pa kaže:

"Došla sam Vjerovjesniku, s.a.v.s., sa supom od brašna i mlijeka koju sam mu skuhala. Rekla sam Sevdi, r.a., a Vjerovjesnik, s.a.v.s., bio je između mene i nje: 'Jedi', pa je ona odbila. Rekla sam: 'Jest ćeš, ili ću ti lice umazati', pa je odbila, te sam ja stavila svoju ruku u supu i umazala joj lice, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., smijao se. Svoju ruku stavio je u njenu odbranu i rekao joj: 'Umaži i ti njeno lice...'" A u drugom predanju stoji: "Izašao joj je u susret postavljajući svoj lakat pred nju tražeći da mi se osveti, te je malo uzela s lica i time zamazala moje lice, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., smijao se."[748]

Ovi dokazi i predanja predstavljaju blistavi dokaz čistote i velikodušnosti islama i njegovih pripadnika, kao što ukazuju na prijaznost koju islam traži od svojih sinova i kćeri, kao i razdraganost i ugodnost duha. Ovo su svojstva koja su poželjna kod savremene i plemenite žene muslimanke koja svojoj ličnosti time pridodaje veću privlačnost, ljepotu i djelotvornost.

UNOSI RADOST U SRCA

Svjesna žena muslimanka u razgovoru i dijalogu s drugim ženama svesrdno nastoji da među njih unese živost, radost, veselje i aktivnost, tako što im donosi i priča radosne vijesti i ugodne i prijatne šale. Unošenje radosti u srca, u granicama onoga što je Allah, dž.š., dozvolio, predstavja zahtjev islama na kojem insistira ispravni Šerijat, koji podstiče na njegovo prakticiranje. To je stoga kako bi atmosfera među vjernicima i vjernicama bila ispunjena ljubavlju, namirisana mirisima sreće, preplavljena radošću i optimizmom i kako bi žena muslimanka bila spremna da prihvati svaki ozbiljan posao s obavezama i odricanjima (žrtvama) koja to zahtijevaju.

Iz tog razloga islam nagrađuje onoga ko unosi radost u srca muslimana i muslimanki, tako što će postići najveću radost koju će mu Allah, dž.š., dati u njegovom srcu na Sudnjem danu:

"Ko sretne svog brata muslimana s onim što voli Allah kako bi ga obradovao time, Allah će ga obradovati na Sudnjem danu."[749]

Razborita i inteligentna žena muslimanka nalazi razne načine dozvoljenog razveseljavanja, koje može unijeti u srca njenih sestara muslimanki, kao što su: topao pozdrav (selam), lijepa riječ, oštroumna primjedba (zapažanje), vješta dosjetka, radosna vijest, umiljat osmijeh, iskrena (dobronamjerna) posjeta, poklon koji raduje, neprekidno održavanje rodbinskih veza, iskrena potpora i usluga i tješenje koje umiruje, a sve to otvara zasune na srcima, sije klicu ljubavi, spaja veze prijateljstva i učvršćuje bratske i sestrinske veze.

NIJE STROGA

Jedna od odlika žene muslimanke, koja razumije uputu svoje vjere, jeste i to da ona nije stroga i ne pretjeruje u stvarima koje je dozvolio Šerijat i koje je dopustio u posebnim prilikama, kao što je dopuštena vrsta pjevanja (muzike) uz bajrame, vjenčanja, veselja i prisustvovanje nekim rekreacionim igrama koje ne prati fesad (nered, nemoral) i iz kojih ne proizilazi fitneluk.

Međutim, i kada učestvuje u igri i zabavama, u određenim prilikama, ona tu zabavu ne pretvara u svoju naviku i preokupaciju, nego slijedi uputu svoje vjere, koja dopušta zabavu, s vremena na vrijeme, a o tome govore mnogobrojni vjerodostojni hadisi.

U Buharijinom “Sahihu” navodi se da je majka vjernika Aiša, r.a., jednu djevojku siroticu koja je bila pod njenim skrbništvom, spremala za udaju za jednog čovjeka ensariju, pa joj je Allahov Poslanik, rekao:

“O Aiša, zar niste spremile zabavu, pa ensarije, doista, vole zabavu.”[750]

Imam El - Buhari, također od Aiše, r.a., prenosi da je rekla: “Ušao je kod mene Allahov Poslanik, s.a.v.s., a kod mene su bile dvije robinje koje su pjevale pjesme Bu’asa.[751]

On je legao na postelju i okrenuo svoje lice (od nas). Potom je ušao Ebu-Bekr, prekorio me i rekao: ’Zar pjesma šejtanska kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s.?’ Potom se Allahov Poslanik, s.a.v.s. okrenuo prema njemu i rekao: ‘Pusti ih.’ Kada Ebu - Bekr nije vidio, ja sam im namignula da izađu i one su izašle.”[752]

U drugom predanju El - Buhari bilježi: “Pa je Allahov Poslanik, rekao:

“O Ebu - Bekre, zaista svaki narod ima svoj blagdan, a ovo je naš blagdan.”[753]

El - Buhari, također, bilježi riječi Aiše, r.a., koja kaže:

“Na Bajram su se crnci (Abesinci) igrali noževima i štitovima, a ja ili sam pitala Vjerovjesnika, s.a.v.s., ili mi je sam rekao: ‘Uživaš i gledaš?’ Odgovorila sam: ‘Da’, pa me je postavio iza sebe, a njegov obraz bio je prislonjen uz moj i govorio je: ‘Nastavite, o Benu-Erfide (nadimak za Abesince).’ Kada sam se zasitila gledanja, on me je upitao: ‘Je li to doista?’ Odgovorila sam mu: ‘Da, jeste.’ Rekao je: ‘Idi, onda.’”[754]

Ibn - Hadžer navodi više predanja ovog hadisa od Aiše, r.a. Jedno od tih predanja je i ovo koju bilježi Ez - Zuhri:

“Dok nisam ja bila ta kojoj je dosadilo.”[755]

U predanju kod Muslima, putem Zuhrija stoji:

“…Zatim je stajao zbog mene sve dok nisam ja bila ta koja je (prva) otišla.”[756]

U ta predanja spada i predanje Jezida bin Rumana koje bilježi En - Nesai:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., govorio bi: ‘Zar se nisi zadovoljila?’ Ja sam govorila: ‘Nisam’, kako bih vidjela svoj položaj (vrijednost) kod njega.”[757]

En - Nesai bilježi predanje Ebu - Seleme od Aiše, r.a., koja kaže:

“Rekla sam: ‘O Allahov Poslaniče! Nemoj žuriti’, pa je ustao prema meni i rekao: ‘Je li ti dovoljno?’ Odgovorila sam: ‘Nemoj me požurivati!’ Aiša, r.a., dalje priča: ‘Ja nisam imala želju da ih gledam, nego sam htjela da žene doznaju za njegovo stajanje zbog mene i moje mjesto kod njega.’”

Dodaje u poglavlju “En - Nikahu” u predanju putem Zuhrija:

“Poštujte položaj mlade djevojke koja voli zabavu.”[758]

U djelu “Fethul - Bari” navodi se: Es - Siradž prenosi putem Ebu - ez - Zinada, on od Urvea, a on od Aiše, r.a., da je Vjerovjesnik tada rekao:

“Neka znaju židovi da u našoj vjeri postoji širina. Ja sam, uistinu, poslan s čistom i tolerantnom vjerom.”

Et - Tirmizi u svom “Sunenu” od Aiše, r.a., prenosi njene riječi:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., sjedio je, te smo čuli galamu i glasove djece. Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao je, kad je Abesinka plesala, a oko nje bila su djeca, te je rekao: 'O Aiša, dođi, pogledaj!' Došla sam i stavila svoju bradu na rame Allahovog Poslanika, s.a.v.s., te sam je promatrala između ramena i njegove glave. Potom mi je rekao: 'Zar se nisi zasitila?' A ja sam mu odgovorila: 'Nisam', kako bih vidjela moj položaj kod njega. Tada se pojavi Omer, r.a., i svijet se raziđe od nje, a Allahov Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ja gledam u šejtane, džinske i ljudske, kako pobjegoše od Omera.'" Pričala je: "Te sam se vratila."[759]

Ovi i njima slični tekstovi koji su sadržani u hadiskim zbirkama, doista su jasni svjedoci lijepog morala Vjerovjesnika, s.a.v.s., kao muža, njegove nježnosti prema supruzi i njegove želje za njenom srećom i radošću. Ovi tekstovi, također, svjedoče o širini, toleranciji i lahkoći islama, kao i o njegovoj ljubaznosti prema ženi, jer joj je dozvolio uživanje u jednom vidu zabave, što neki današnji ljudi, strogih stavova, smatraju gnusnim zločinom zbog kojeg se žena kažnjava okrutnom izolacijom.

Žena muslimanka koja je uviđavna i razumije uputu svoje vjere, u većini slučajeva treba biti ozbiljna i okrenuta vrijednim stvarima, a ostavljati bezvrijedne stvari. Međutim, ovo je ne sprečava da se zabavi u prilikama koje je Šerijat dozvolio i u kojim je muslimanima i muslimankama učinio određenu širinu i prostranstvo. To je stoga što Mudri Zakonodavac zna prirodu duše koja je sklona opuštanju, odmoru, razonodi i rekreaciji, s vremena na vrijeme, kako bi se poslije toga čovjek okrenuo marljivosti i kako bi s više elana, odlučnije i spremnije podnosio teškoće i odgovornosti. To je ono što je islam ostvario za čovjeka kroz svoj ravnomjerni, umjereni, potpuni i mudri program.

NIJE OHOLA

Iskrena i svjesna muslimanka nije ohola i ne diže nos, smatrajući se većom od drugih žena koje su od nje na nižoj razini ljepote, imetka, porijekla ili položaja (ugleda). Jer žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, uistinu, zna da oholost, uzdizanje i uobraženost na ovom svijetu onemogućuju uživanje blagodati na ahiretu, čije uživanje je Allah zabranio muškarcima i ženama koje su ohole. A učinio ih je za one koji ne žele oholost, kočopernost i uznošenje na Zemlji.

"Taj drugi svijet dat ćemo onima koji ne žele da se na Zemlji ohole i da nered čine, a one koji se Allaha boje, čeka srećan kraj."[760]

On, također, zna da Allah, dž.š., ne voli ni gordog ni hvalisavog.

"I iz oholosti ne okreći od ljudi lice svoje i ne idi zemljom nadmeno, jer Allah ne voli ni gordog ni hvalisavog."[761]

Ko dobro razmotri tekstove "čistog sunneta", bit će zapanjen veličinom pažnje koju

Poslanik, s.a.v.s., daje iskorjenjivanju oholosti iz ljudskih duša, tako što je zabranjuje, udaljava ljude od nje i upozorava muškarce i žene koji su iskušani tom bolešću, kako ne bi u potpunosti izgubili ahiret ako se u njihove duše uvuče trunka oholosti koju u njih ubaci šejtan i kako ne bi postali oholi ljudi kojim je Allah, dž.š., zabranio ulazak u Džennet, kao što to stoji u hadisu kojeg bilježi Muslim:

"'Neće ući u Džennet onaj u čijem srcu ima i koliko trunka oholosti.' Jedan čovjek na to reče: 'Čovjek, zaista, voli da mu odjeća bude lijepa, a i obuća da mu je lijepa.' Rekao je (Poslanik, s.a.v.s.): 'Doista je Allah lijep i voli ljepotu. Oholost je odbacivanje istine i omalovažavanje ljudi.'"[762]

Od Harisa bin Vehba prenosi se da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da je rekao:

'Hoćete li da vas obavijestim o stanovnicima Vatre: svaki osori, oholi i u hodu gordi čovjek.'"[763]

Oholim, uznositim i gordim ženama dovoljno je poniženje koje im je Allah, dž.š., pripremio na ahiretu, time što će im zabraniti da Ga vide, da On s njima govori i da ih On očisti od grijeha. To je, doista, poniženje poslije kojeg nema poniženja.

Allahov Poslanik, kaže:

"Allah neće na Sudnjem danu pogledati onoga ko iz oholosti pusti (po zemlji) svoj ogrtač."[764]

"Trojici se Allah na Sudnjem danu neće obratiti (s njima govoriti) niti će ih očistiti (od grijeha), a nit će ih pogledati i njima pripada bolna kazna: starac bludnik, vladar lažac i oholi siromah."[765]

Ovo je stoga što je gordost (kibrija') jedna od osobenosti Allaha, dž.š., a ne slabašnih, stvorenih robova, i svaki čovjek kome je njegova duša oholost i gordost učinila lijepim, time zadire u uluhijjet i pokušava sebi prisvojiti jedno od uzvišenih svojstava Stvoritelja i tako zaslužuje poniženje, sramotu i žestoku kaznu na Sudnjem danu, kao što se to navodi u hadisi - kudsijju kojeg bilježi Muslim:

"Uzvišeni Allah kaže: 'Moć je Moj plašt, a gordost (uzvišenost) je Moj ogrtač. Ko pokuša da Mi otme i ospori nešto od toga, Ja ću ga kazniti.'"[766]

Otud tekstovi "čistog sunneta" dolaze jedni za drugim, upozoravajući vjernike i vjernice da ih ne obuzima napad oholosti u bilo kojem momentu nehajnosti i ljudske slabosti, kako bi bili spašeni od toga da ih zahvati ova prezrena osobenost i kako bi bili zaštićeni od zapadnja u nju.

Jedan od tih upozoravajućih tekstova je i slijedeći:

"Ko sebe veliča i smatra velikim i ko hoda nadmeno, srest će Allaha, srditog na njega."[767]

SKROMNA JE

Žena muslimanka, koja je obavijena makar jednim dijelom upute njene vjere, treba da je skromna, blaga, širokogrudna (tolerantna) i nježnih osjećaja, jer nasuprot tekstovima u kojima se prijeti i obećaje kazna oholima, ona nalazi tekstove koji podstiču, bodre i čine dragim skromnost i poniznost, kao što obećavaju moć, ugled i čast svakom onom ko bude ponizan Allahu, dž.š. U riječima Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koje bilježi Muslim, stoji:

"Niko nije ponizan Allahu a da ga On ne uzdigne."[768]

"Allah mi je, zaista, objavio: 'Budite skromni kako se niko nikad ne bi iznad nekog uznosio niti mu nasilje učinio.'"[769]

Žena muslimanka koja pomno promatra biografiju Odabranog i njegovu ličnost, nalazi živi i jedinstveni primjer poniznosti, skromnosti, pokornosti, ozarenosti, plemenite ćudi i širokogrudnosti. Tako, kada bi prolazio pored djece koja se igraju, poselamio bi ih ozarenog lica, šaleći se s njima. U ovoj velikoj skromnosti nije ga sprečavao ni njegov stupanj poslanstva, niti veličina vođstva, a niti visina položaja.

Enes, r.a., spominje da je jednom prošao pored djece, poselamio ih i rekao: "Vjerovjesnik bi tako radio."[770]

Enes, r.a., u vezi sa skromnošću Vjerovjesnika, s.a.v.s., prenosi i to da bi jedna medinelijska robinja uzela Vjerovjesnika, s.a.v.s., za ruku i vodila ga po Medini kuda je htjela, kako bi joj ispunio njene potrebe.[771]

I Temim bin Usejd dolazi u Medinu kako bi pitao o islamskim propisima. Ovaj čovjek, stranac, željan susreta s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., ne nalazi nikakve žice, čuvare niti vratare, već vidi plemenitog Poslanika, s.a.v.s., na minberu kako drži govor ljudima. On mu prilazi pitajući i tražeći pojašnjenje. Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., okreće mu se sav vedar, ponizan i nježan i odgovara mu na njegovo pitanje. No, pustimo Temima da nam o svemu tome priča, kako to od njega prenosi imam Muslim, pa kaže:

"Došao sam do Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a on je držao govor (hutbu), pa sam rekao: 'Allahov Poslaniče, čovjek stranac došao je i pita o svojoj vjeri, jer ne zna šta mu je vjera.' Allahov Poslanik, s.a.v.s., okrenuo se prema meni, ostavio svoj govor (hutbu) i prišao mi. Njemu je donesena stolica na koju je sjeo, a potom me počeo podučavati onome što ga je podučio Allah. Potom se vratio svome govoru i završio ga."[772]

Vjerovjesnik, s.a.v.s., u dušama ashaba zasađivao je osobine poniznosti i skromnosti zasnovane na toleranciji, blagosti i lijepoj ćudi, dajući lični primjer time što se odazivao na pozive običnih ljudi, što je prihvatao njihove poklone, bez obzira koliko oni bili skromni i

obični. U hadisu koji bilježi El - Buhari navodi se:

"Kada bih bio pozvan na gozbu na kojoj je spremljen but ili potkoljenica, ja bih se odazvao, a kada bi mi bio poklonjen but ili potkoljenica, ja bih to prihvatio."[773]

O kako je divna skromnost u njenom najvišem obliku i najuzvišnijem značenju?!

UMJERENA JE U OBLAČENJU I SPOLJAŠNOSTI

Žena muslimanka, koja razumije uputu svoje vjere, pridržava se umjerenosti u svim stvarima, a naročito u svom oblačenju i spoljašnjem izgledu. Ona svesrdno nastoji da njen spoljašnji izgled bude lijep, ali bez pretjerivanja, neumjerenosti i oholosti. Ona ne trči za svakom ženom koja zagovara pretjerivanje, rasipništvo u mijenjanju i odbacivanju odjeće nakon prvog oblačenja, dahćući i žudeći, tako, za novinama u modi koje nemaju granica. Tako čine neke neuke, besposlene i rasipničke žene. S druge strane, ona ne zanemaruje svoj izgled, odjeću i umjerenu i privlačnu eleganciju.

"I oni koji kad udjeljuju, ne rasipaju i ne škrtare, već se u tome drže sredine."[774]

Žena muslimanka pazi da ne postane rob mode kojom upravljaju modne kuće i oni koji stoje iza njih, a koji se ne boje Allahove, dž.š., sile i koji ženi ne žele dobro, a naročito ne ženi muslimanki. Žena muslimanka, dakle, čuva se ove vrste robovanja na koju je upozorio Allahov Poslanik, s.a.v.s., proglašavajući je izvorom propasti, nedaće i gubitka:

"Propao je rob dinara, i dirhema, i kadife, i hamise.[775] Ako mu se nešto da zadovoljan je, a ako mu se ne dadne - nije zadovoljan."[776]

Žena muslimanka u uputi svoje vjere ima ono što je čuva od pada u provalije oholosti, šepurenja, narcisoidnosti i dr., a o čemu nas je obavijestio Allahov Poslanik, kada je rekao:

"Dok se čovjek šepuri hodajući zamotan u dva svoja ogrtača i diveći se sam sebi, Allah je na njega izvrnuo zemlju i on će u nju tonuti, sve do Sudnjeg dana."[777]

Žena muslimanka nosi i upotrebljava dopušteni nakit, ukrase i dozvoljenu eleganciju, te oblači lijepu, skupu i elegantnu odjeću. To sve spada u lijepe stvari (tajjibat) koje je Allah, dž.š., dozvolio, ali ona neće skrenuti s pravog puta u provaliju pretjerivanja, rasipanja i suvišnosti. Ovo je ta umjerenost koja poziva i na koju podstiče islam. A ogromna je razlika između umjerene, mudre i pametne žene i žene rasipnice, besposličarke, koja je nepromišljena i lahkoumna.

Razumna žena muslimanka u svom odijevanju i izgledu daleko je od neumjerenosti i nemarnosti. Ona ne rasipa i umjerena je u svom gizdanju, u svom izgledu i odjeći. Ona nije zapuštena niti je oskudna u odjeći, pojavi i izgledu, tako da to graniči sa škrtošću ili oskudnošću

u ukrasima, eleganciji i lijepom izgledu, smatrajući da tom oskudicom i asketizmom čini ibadet svome Gospodaru i da će steći Njegovo zadovoljstvo.

Međutim, žena koja oblači lijepu odjeću iz ponosa, umišljenosti, oholosti i uobraženosti prema svojim prijateljicama, grješna je, jer Allah, dž.š., ne voli ni ohologa, a ni hvalisavog. Ona, pak, koja oblači odjeću pokazujući Allahove, dž.š., blagodati i koja se time pomaže u pokornosti Allahu, dž.š., ona spada u one koje su pokorne i ona će imati nagradu. Žena koja ostavlja lijepu odjeću iz škrtosti, nema ugleda niti poštovanja kod ljudi niti ima nagradu kod Allaha, dž.š. A ona koja ostavlja lijepu odjeću iz asketizma, misleći da čini Allahu ugodno djelo time što sebi zabranjuje dozvoljene stvari, također je grješna, kao što to kaže šejhul - islam Ibn - Tejmijje, Allah mu se smilovao.[778]

Osnova ženine sreće u njenoj vjeri i u njenom dunjaluku jeste u: umjerenosti, sredini i ravnomjernosti. Ovo je slučaj sa ženom muslimankom koja razumije uputu svoje vjere i koja se pridržava njenih plemenitih i lahkih propisa. Njena je odjeća lijepa, uredna, elegantna i odgovarajuća njoj i njoj sličnim ženama. Njena odjeća ističe Allahove, dž.š., blagodati na njoj, bez pretjerivanja,umišljenosti i hvalisavosti.

PRIDAJE VAŽNOST VRIJEDNIM STVARIMA

Žena muslimanka, koja razumije uputu svoje vjere, pridaje važnost samo vrijednim stvarima i udaljava se od niskih, jeftinih i prezrenih stvari koje od ozbiljnog i naprednog čovjeka ne zaslužuju nikakvu pažnju niti zainteresovanost. Ona svoje odnose s drugim ženama gradi na osnovi plemenitih ciljeva, namjera i vrijednosti. U njenom životu nema mjesta za brbljive, lahkoumne i besposlene žene, kao ni za preokupaciju sitnim i bezvrijednim stvarima. Ona nema vremena za beskoristan govor, besposličarenje i niskosti. To je ono što Allah, dž.š., voli kod Svojih robova, vjernika i vjernica, kao što o tome obavještava plemeniti Poslanik, s.a.v.s., u svojim riječima:

"Uistinu je Uzvišeni Allah plemenit i voli plemenite, i voli vrijedne stvari, a prezire bezvrijedne stvari."[779]

ZAINTERESOVANA JE ZA STANJE MUSLIMANA

Pažnja i zanimanje žene muslimanke, koja razumije propise svoje vjere, ne ograničava se samo na njenu kuću, muža i djecu, već ona pridaje važnost i stanju muslimana, te prati vijesti o njima. Ona tako postupa po uputi ove uzvišene vjere, koja sve muslimane smatra braćom, koja je njihova ljubav, samilost i suosjećanje uporedila s jednim tijelom koje kada jedan njegov organ oboli, ostali organi mu se “odazovu” nesanicom i groznicom.[780]

A isto tako, ova vjera ih poredi i s građevinom čiji se dijelovi međusobno podupiru.[781]

Otud zainteresiranost savremene i razumne žene muslimanke za svakog muslimana, porodicu, društvo i ummet, koja izvire iz njene muslimanske ličnosti, nadojene duhom islama, njegovim uputama, propisima i njegovim pogledima na čovjeka, život i svemir. Ta zainteresovanost izvire i iz njenog osjećaja odgovornosti kojom je islam zadužio svakog muslimana i muslimanku, a to je dostavljanje islama i objašnjenje njegovih propisa ljudima.

U historiji žene muslimanke postoje mnogobrojni primjeri dobrih žena koje su poznate po svojoj brizi i zainteresovanosti za muslimane i muslimanke, kako za pojedince tako i za skupine ljudi. U te primjere spada i ono što prenosi Muslim od Salima, roba Šeddadovog. Rekao je: “Ušao sam kod Aiše, supruge Allahovog Poslanika, s.a.v.s., onog dana kad je umro Sa’d bin Ebi - Vekkas, pa je, zatim, ušao Abdurrahman bin Ebi - Bekr i abdestio se kod nje. Ona je rekla: ‘O Abdurrahmane, lijepo i potpuno uzmi abdest, a ja sam čula Allahovog Poslanika, da kaže:

‘Teško petama od Vatre.‘”[782]

Pažnju Aiše, r.a., skrenulo je to što njen brat Abdurrahman nije dobro oprao pete prilikom abdesta i ona to nije prešutila, nego ga je upozorila na dužnost potpunog uzimanja abdesta, onako kako je to čula od Allahovog Poslanika, s.a.v.s. Ovo ne samo da predstavlja pohvalnu brigu, nego je to i obaveza svakom muslimanu i muslimanki kad god to zatreba; bilo da se radi o naređivanju činjenja dobra ili o zabrani činjenja zla.

Kada je ranjen Omer bin El - Hattab, r.a., i kada je osjetio da mu se bliži smrt, rekao je svome sinu Abdullahu: “Idi Aiši i prenesi joj selam. Traži od nje dozvolu da budem ukopan u njenoj kući s Poslanikom, s.a.v.s., i Ebu - Bekrom, r.a.” Abdullah je otišao kod Aiše, r.a., i

prenio joj Omerove riječi, a ona je rekla: "Da, iz počasti." Potom je rekla: "O sinko moj, dostavi Omeru moje selame i reci mu: 'Ne ostavljaj ummet Muhammedov bez pastira. Odredi nekoga ko će te naslijediti i nemoj ih ostaviti same (bez vođe), jer se za njih bojim smutnje.'"[783]

Doista je to mudro dalekosežno i pravilno promišljanje stanja ummeta, kao i briga za njim da ne ostane bez pastira i vladara koji će se brinuti za njih i koji će čuvati njihovo jedinstvo i sigurnost.

Savremena žena muslimanka u riječima Aiše, majke vjernika, ima svjetiljku koja joj osvjetljava put do pravilnog razumijevanja suštine islama i svoje odgovornosti spram vjere i ummeta i važnosti brige o stanju muslimana. To je stoga kako bi razborito djelovala u izvršenju svoje obaveze u pogledu progresa muslimana i muslimanki i njihovog poziva da ponovo postanu ono što od njih želi njihov Gospodar - najbolji ummet koji se ikada pojavio.

UGOŠĆUJE GOSTA

Iskrena žena muslimanka obraduje se dočeku gosta i žuri da ga počasti, odazivajući se pozivu svoga vjerovanja u Allaha, dž.š., i Sudnji dan, kao što je to opisao plemeniti Poslanik:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan neka počasti (ugosti) svoga gosta"[784]

Žena muslimanka, kada ugošćuje gosta, ona time potvrđuje svoje vjerovanje u Allaha i Sudnji dan i time izvršava svoju dužnost gostoprimstva o čemu govori hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i to naziva nagradom, kao da je ona (domaćica) zahvalna gostu što je omogućio domaćinu da uradi dobro djelo, čime potvrđuje svoj iman i čime čini da je Allah, dž.š., zadovoljan njime:

"Ko vjeruje u Allaha i Sudnji dan, neka počasti svoga gosta njegovom nagradom." Ashabi rekoše: "A šta mu je nagrada, Allahov Poslaniče?" On odgovori: "Njegov je dan i noć, a gostoprimstvo je tri dana. Sve što bude iznad toga, sadaka je."[785]

Zbog toga je ugošćavanje gosta drago i omiljeno djelo svakoj muslimanki, koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan, a za šta će biti nagrađena kod Allaha, dž.š., a bit će i predmet priča i spominjanja među ljudima. Islam je uredio instituciju gostoprimstva i odredio joj norme i pravila. Tako je nagrada gostu jedan dan i noć, a potom dolazi obaveznost gostoprimstva čiji je rok tri dana, a ono što pređe preko toga, spada u sadaku i to se piše u knjigu djela plemenite i gostoljubive žene.

U islamu ugostiti gosta ne predstavlja stvar izbora koja ovisi o ličnim prohtjevima, htijenju i promišljanju, već je to obaveza svakog muslimana i muslimanke i oni su dužni to

uraditi, ako neko na njihova vrata zakuca ili se pred njihovom kućom nađe gost.

"Noć (gostoprimstvo) gosta jeste pravo i obaveza svakog muslimana. Pa u čijem se dvorištu nađe gost, to mu je dug. Ako hoće, vratit će taj dug ili će ga ostaviti."[786]

Oni koji su mrzovoljni kad treba primiti gosta i koji pred njim zatvaraju vrata, u njima nema nikakvog dobra, kao što je došlo u hadisu koji bilježi imam Ahmed od Vjerovjesnika:

"Nema dobra u onome ko ne ugošćuje."[787]

Islam je svakom muslimanu i muslimanki stavio u obavezu pružanje gostoprimstva i ono je propisano (obavezno) pravo gosta i ne priliči muslimanu da mu uskraćuje to pravo. Ako se desi da ljudima zavlada škrtost do te mjere da gostu uskrate njegovo pravo, u tom slučaju islam dozvoljava gostu da uzme svoje pravo, na osnovu hadisa kojeg bilježe El - Buhari, Muslim i drugi od Ukbea bin Amira koji je rekao: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, ti nas pošalješ i mi se nađemo kod ljudi, ali nas oni ne ugoste, pa šta misliš o tome?' Poslanik, s.a.v.s., reče: 'Ako se nađete kod nekih ljudi pa vam se pruži ono što treba pružiti gostu, to prihvatite, a ako vam to ne pruže, vi uzmite od njih pravo gosta koje oni trebaju pružiti.'"[788]

Ugošćavanje gosta originalni je islamski bonton, te stoga nećeš naći muslimanku lijepog islama da je škrta, da ne pruža i da uskraćuje gostoprimstvo, ili, pak, da odvraća svoga muža od dočeka i ugošćavanja gosta, bez obzira kakva je njihova materijalna situacija. To je zato što je hrana za dvoje dovoljna i za troje, hrana za troje dovoljna je i za četvero i uopće, nema straha od iznenadnog pojavljivanja gosta. Od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao: "Rekao je Allahov Poslanik, s.a.v.s.:

"Hrana za dvoje, dovoljna je za troje, a hrana za troje dovoljna je za četvero."[789]

Od Džabira se prenosi da je rekao: "Čuo sam Allahovog Poslanika, da kaže:

'Hrana za jedno dovoljna je za dvoje, hrana za dvoje dovoljna je za četvero i hrana za četvero dovoljna je za osmero.'"[790]

Žena muslimanka, čiju je dušu islam formirao, čiji karakter je odgojila uzvišena uputa, ne strahuje od mnoštva ruku koje idu za hranom, kao što je to situacija na Zapadu, koji ne prima gosta kojem prethodno nije pripremljena hrana. Naprotiv, muslimanka prima goste, makar je njihova posjeta i iznenadila i iskazuje im gostoprimstvo i dobrodošlicu time što će se gosti pridružiti jelu koje ona i njena porodica imaju. Njoj ne predstavlja ništa to što će u njen stomak ući manja količina hrane i manji broj zalogaja, jer je iskrenoj ženi muslimanki glad lakša od uskraćivanja gostoprimstva, koje je Allah, dž.š., naredio, kao i Njegov Poslanik, s.a.v.s. I ne samo to, nego je ona uvjerena da Allah, dž.š., daje bereket hrani za jednu osobu, pa ona postaje dovoljna za dvoje, a hrana za dvoje postaje dovoljna za četvero itd. Nema potrebe za tom odvratnom suhoparnošću i škrtosti koja je prisutna kod "zapadnog" čovjeka, koja je plod civilizacije materijalizma, kako na Zapadu tako i na Istoku.

Prve generacije časnih ashaba pružile su najljepši primjer u ugošćavanju gostiju, tako

da se čak uzvišeni Allah čudio tome kako su postupali neki od njih ugošćavajući gosta. Primjer za to nalazimo u hadisu kojeg bilježe El - Buhari i Muslim od Ebu - Hurejrea, r.a., da je neki čovjek došao Vjerovjesniku, s.a.v.s., pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., poslao nekog njegovim ženama, te su one rekle: "Kod nas nema ništa osim vode." Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je: "Ko će prihvatiti ili ugostiti ovog čovjeka?!" Jedan ensarija reče: "Ja ću, Allahov Poslaniče." Poveo ga je svojoj kući i rekao ženi: "Ugosti Poslanikovog, s.a.v.s., gosta. "Ona je rekla: "Nemam ništa osim hrane za djecu." Čovjek joj na to reče: "Pripremi hranu, spremi svjetiljku i uspavaj djecu kada htjednu večeru." Žena je pripremila večeru, pripremila svjetiljku i uspavala djecu, a zatim je ustala kao da hoće da popravi svjetiljku, pa ju je ugasila, te su se pravili da jedu (a gost nije vidio u mraku), a potom su legli gladni. Kada je svanulo, ovaj čovjek otišao je Allahovom Poslaniku, a on mu reče: "Allah se začudi vašem postupku s gostom ove noći." Nakon toga Allah, dž.š., objavio je:

"... I više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se uščuvaju lahkomosti, oni će sigurno uspjeti."[791]

Žena muslimanka, uistinu je plemenita i gostoljubiva, s dobrim gosta dočekuje u bilo koji vakat on došao i ne strahuje od njegovog iznenadnog dolaska. Ona je, stoga, najbolji pomagač svome mužu kako bi i on bio plemenit i gostoljubiv poput nje, kako bi se obradovao gostu i pohitao da ga ugosti vesela, nasmijana i ozarena lica, kao što kaže pjesnik:

"Osmjehujem se svome gostu prije nego stigne,
kod mene je izobilje i kad vrijeme škrto je.
Nije obilje gostima u mnoštvu posuda,
već u licu plemenitog obilje je."[792]

VIŠE VOLI DRUGIMA NEGO SEBI

Žena muslimanka, koja je nadojena uputom islama, više voli drugima nego samoj sebi, pa makar bila u oskudici i bez dovoljnog imetka. To je zato što je altruizam jedna plemenita i omiljena osobina na koju podstiče i ukazuje islam, kako bi bila odlika po kojoj se ističe plemeniti, iskreni čovjek musliman.

Ensarije, Allah njima bio zadovoljan, prvi su pioniri altruizma poslije Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o njima su objavljeni ajeti koji se uče i koji ukazuju na njihov jedinstveni altruizam koji ih je učinio "trajnim" svjetionikom čovječanstva, učeći ga kakva plemenitost (darežljivost) i altruizam treba biti, onda kada su dočekali svoju braću muhadžire koji nisu imali ništa, pa su im dali sve:

"I onima koji su još prije njih Medinu za življenje i iman odabrali, oni vole one koji im se doseljavaju i u grudima svojim nikakvu tegobu, zato što im se daje, ne osjećaju, i više vole njima nego sebi, mada im je i samima potrebno. A oni koji se uščuvaju lahkomosti, oni će sigurno uspjeti."[793]

Život Vjerovjesnika, s.a.v.s., bio je prepun altruizma, a samim tim on ga je i usadio u duše prvih muslimana, u njihove karaktere i običaje. Od Sehla bin Sa'da prenosi se da je neka žena došla kod Allahovog oPoslanika, s.a.v.s., s ogrtačem kojeg je sama istkala, te je rekla: "Svojim sam ga rukama istkala da bi ga ti obukao", te ga je Vjerovjesnik, s.a.v.s., uzeo jer mu je bio potreban. Izašao je pred nas, a taj ogrtač mu je bio i košulja. Jedan čovjek reče: "Kako je lijep! Daj ga meni da ga ja nosim." Poslanik, s.a.v.s., reče: "Dobro" i sjede u medžlis. Potom se vratio u kuću, smotao taj ogrtač i poslao tom čovjeku. Ljudi su tom čovjeku rekli: "Nisi lijepo postupio. Poslanik, s.a.v.s., obukao ga je jer mu je bio potreban, a ti si mu ga tražio od njega." Čovjek odgovori: "Tako mi Allaha, nisam ga tražio od njega da ga nosim, već da mi bude moj ćefin." Sehl kaže: "I taj ogrtač mu je i bio ćefin."[794]

Poslanikova, s.a.v.s., duša i srce bili bi radosni kada bi vidio da sjeme altruizma koje je posijao, daje svoje plodove u životu muslimana i kada bi vidio da za to postoji razlog, kao što je neimaština i oskudica. On o tome kaže:

"Zaista pleme Eš'arije (pleme Ebu - Musaa el - Eš'arija) kada im u boju nestane hrane ili kada njihove porodice u Medini budu u oskudici, oni sakupe sve što imaju u jedan komad odjeće, zatim to iz jedne posude međusobno i podjednako podijele. Oni pripadaju meni i ja pripadam njima."[795]

Kako je samo lijep taj altruizam kojeg je čovječanstvo upoznalo od ensarija i od plemena Eš'arija, kao i od njima sličnih islamskih generacija! Kako je samo velika zasluga plemenitog Poslanika, s.a.v.s., koji je zasijao sjeme altruizma u dušama prvih muslimana i muslimanki, od kojih su ga naslijedile sve generacije muslimana, tako da je altruizam postao originalna islamska osobina u islamskom društvu.

SVOJE ADETE MJERI MJERILIMA ISLAMA

Žena muslimanka koja razumije propise svoje vjere, ne povodi se za svakim običajem raširenim među ljudima, jer ponekad običaj biva naslijeđe starog ili novog džahilijeta kojeg islam ne odobrava. Prema shvatanju muslimanke takav običaj nije prihvatljiv, makar se svi ljudi držali tog običaja.

Stoga, žena muslimanka ne ukrašava svoju kuću figurama, kipovima, slikama (ljudi i životinja) niti drži psa u kući, osim psa čuvara, ali izvan kuće, jer je Allahov Poslanik,

s.a.v.s., zabranio držanje psa u kući. Vjerodostojni hadisi, koji se od njega prenose, to oštro zabranjuju i u tome nema popuštanja niti traženja olakšica.

Od Ibn - Omera prenosi se da je Allahov Poslanik, rekao:

“Na Sudnjem danu bit će kažnjeni oni koji prave likove. Reći će im se: ‘Oživite ono što ste napravili.’”[796]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: “Allahov Poslanik, s.a.v.s., vratio se s jednog putovanja, a ja sam bila zastrla prozor zavjesom na kojoj su bile slike. Kada je to ugledao, lice Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pocrvenje i on reče: ‘Aiša, Allah će na Sudnjem danu najžešćom kaznom kazniti one koji oponašaju Allahovo stvaranje!’ Aiša priča: ‘Pa smo zavjesu pocijepali i od nje napravili jedan ili dva jastuka.’”[797]

Od Ibn - Abbasa prenosi se da je rekao: “Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

‘Svaki onaj ko pravi likove (musavvir) u Vatru će. Svaki lik koji je oblikovao oživit će se, pa će ga taj lik mučiti u Džehennemu.’”

A Ibn - Abbas kaže: “Ako baš moraš to raditi, onda pravi (oblikuj) drveće koje nema dušu.”[798]

Od Ebu-Talhe prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

“Meleki ne ulaze u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika (čovjeka ili životinje).”[799]

Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: “Džibril je ugovorio s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., da će mu doći u određeno vrijeme. Kad je to vrijeme došlo, on nije došao.” Aiša priča: “U ruci Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bio je štap pa ga je bacio i rekao: ‘Allah Svoje obećanje ne iznevjeri niti Njegovi izaslanici.’ Potom se okrenuo i ugledao štene koje je bilo ispod njegove postelje. Tada upita: ‘Kada je ušao ovaj pas?’ Odgovorih mu: ‘Tako mi Allaha, nisam znala za njega!’ Naredio je da se iznese, pa je iznesen. Potom mu je došao Džibril, a s., te mu je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao: ‘Obećao si mi i ja sam te čekao, a ti nisi došao!’ Džibril odgovori: ‘Spriječio me je pas u tvojoj kući. Mi ne ulazimo u kuću u kojoj se nalazi pas ili slika.’”[800]

Mnogobrojni su tekstovi koji o tome govore i svi zabranjuju postavljanje slika i kipova. Vrijeme je otkrilo mudrost te zabrane, naročito u ovo današnje vrijeme u kojem se licemjeri i licemjerke, laskavci i laskavice i oni koji žude za ostvarenjem svojih ambicija i strasti utrkuju da silnicima uljepšaju ustrajnost u njihovom nasilništvu. Tako im izgrađuju biste, za njihova života ili nakon njihove smrti, kako bi ih učinili božanstvima ili polubožanstvima koja sjede na prijestolju moći i bičuju leđa nemoćnih ljudi i žena.

Islam, koji je došao s vjerovanjem o “tevhidu” (Allahovoj jednoći), koji je srušio idole širka i džahilijeta prije skoro petnaest vijekova, ne prihvata da se ovi idoli ponovo vrate u život muslimana i muslimanki u ime ovjekovječenja uspomena na nekog vođu, odavanjem

počasti nekom umjetniku ili, pak, veličanjem nekog učenjaka, pjesnika ili književnika. Islamsko društvo je monoteističko društvo koje ne priznaje veličanje, hvaljenje niti slavljenje nekog drugog mimo Allaha, dž.š., te, stoga, u njemu nema mjesta ovakvim idolima i božanstvima.

Što se tiče posjedovanja psa, ono nije zabranjeno, ako se radi o lovačkom psu i psu čuvaru stoke ili zemlje, kao što o tome govori hadis kojeg prenosi Ibn - Omer koji kaže: "Čuo sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže:

"Ko bude posjedovao psa, osim lovačkog psa i psa čuvara, njegova nagrada svaki dan će biti umanjena za dva kirata."[801]

Što se tiče držanja psa u kućama, na način kako to rade ljudi na Zapadu, koji im posvećuju posebnu pažnju, maze ih, kupuju im specijalnu hranu i sapune (šampon), prave im specijalna kupatila i druge stvari na koje Zapad i Amerika u godini dana potroše milione dolara, to nema nikakve veze s islamom niti s njegovim čistim i besprijekornim običajima. Ako su duševna stanja ljudi na Zapadu i materijalistički, suhoparni način života kojim žive, učinili da oni skrenu u ekstremizam u odgoju pasa, kako bi im to nadomjestilo ljudsku nježnost koju su u svom društvenom životu izgubili, nasuprot tome, doista je društveni život u islamu prepun ljudske nježnosti i nema potrebe za ovakvim devijacijama.

Žena muslimanka koja razumije propise svoje vjere, ne jede i ne pije iz zlatnih i srebrenih posuda, koliko god živjela u izobilju, bogatstvu i blagostanju, jer je upotreba zlatnih i srebrnih posuda po Šerijatu zabranjena. Tu zabranu nalazimo u mnogim vjerodostojnim i kategoričkim hadisima Allahovog Poslanika, s.a.v.s.

Od Ummu Seleme, r.a., prenosi se da je Allahov Poslanik, rekao:

"Onaj ko pije iz srebrene posude, u svoj stomak saljeva vatru Džehennema."[802]

U predanju kod Muslima stoji:

"Zaista onaj ko jede i pije iz zlatne i srebrne posude…"[803]

A u drugom (njegovom) predanju, također, stoji:

"Ko pije iz zlatne ili srebrene posude, taj saljeva u svoj stomak vatru iz Džehennema."[804]

Svjesna žena muslimanka na svakom mjestu vrednuje i procjenjuje svaki običaj u svom društvu u duhu islamskih propisa, njegovih vrijednosti i poimanja. One običaje koji se slažu s islamom ona prihata, a ono što mu je u suprotnosti, ona ne prihvata i odbacuje ga, bilo da se radi o prosidbi i sklapanju braka ili o kućnom, porodičnom i društvenom životu. U islamskim zemljama i među islamskim narodima običaji su mnogobrojniji i raznovrsni, u obzir se uzima šerijatski legalitet nekog običaja i njegova podudarnost s islamom, a ne njegova rasprostranjenost i cirkulacija među ljudima.

PRIDRŽAVA SE ISLAMSKOG BONTONA PRI JELU I PIĆU

Prosvijećena žena muslimanka ističe se po svojoj brizi za pridržavanjem islamskog bontona pri jelu i piću. Pa, kada je vidiš za sofrom da jede ili kada vidiš raspored te njene sofre, znat ćeš da je to posljedica islamskog bontona kojeg se ona pridržava u jelu i piću, kao i u rasporedu i urednosti njene sofre.

Ona ne počinje jelo prije nego što spomene Allaha, dž.š. Ona jede desnom rukom i jede ispred sebe, radeći po riječima Allahovog Poslanika:

"Spomeni Allaha, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe."[805]

A ako zaboravi da spomene Allahovo ime prije nego počne s jelom, to će ispraviti u toku jela i reći će: "Bismillahi evvelehu ve ahirehu" - "U ime Allaha na početku i na kraju", kao što se to nalazi u hadisu kojeg prenosi Aiša, r.a., koja kaže: "Rekao je Allahov Poslanik:

'Kada neko od vas jede, neka spomene ime Uzvišenog Allaha, a ako zaboravi da spomene ime Uzvišenog Allaha na početku, neka kaže: 'U ime Allaha na početku i na kraju (objeda)''"[806]

Što se tiče drugog pitanja, a to je jedenje desnom rukom, muslimanka koja je odgojena islamskim odgojem jede desnom rukom, a ne lijevom. Naredba o jedenju desnom rukom, a zabrana jedenja lijevom rukom dvije su potpuno jasne i nedvosmislene stvari koje se nalaze u mnogim hadisima. U jednom od njih Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Kada neko od vas jede, neka jede desnom rukom; kada neko od vas pije, neka pije desnom rukom. Doista, šejtan jede svojom lijevom rukom i pije svojom lijevom rukom."[807]

"Neka niko od vas ne jede svojom lijevom rukom i neka niko od vas ne pije svojom lijevom rukom, jer, doista, šejtan jede svojom lijevom rukom i pije njome."[808]

A Nafi bi dodavao: "I neka njome ne uzima i ne daje njome."[809]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi vidio nekog da jede lijevom rukom, zabranio bi mu to, posavjetovao bi ga i podučio islamskom bontonu. Ponekad bi se, možda, i naljutio i kletvu izricao kada bi vidio da je taj čovjek ohol i uporan u tom svom postupku.

Od Seleme bin El - Ekve'a, r.a., prenosi se da je neki čovjek kod Allahovog Poslanika, s.a.v.s., jeo lijevom rukom, te mu je on rekao: "Jedi desnom rukom." Rekao je: "Ne mogu" A on je na to rekao: "Dabogda i ne mogao!" Samo ga je njegova oholost sprečavala da posluša. I on više nije podigao svoju ruku prema ustima.[810]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., volio je u svemu davati prednost desnoj strani i na to je podsticao. O tome bilježe El - Buhari, Muslim i imam Malik od Enesa, r.a., da je Allahovom

Poslaniku, doneseno (kiselo) mlijeko pomiješano s vodom iz bunara. S njegove desne strane bio je beduin, a s njegove lijeve strane Ebu - Bekr es - Siddik. Popio je nešto od tog mlijeka, a potom ga dodao beduinu i rekao: “Sdesna i opet sdesna.”[811]

Drugom prilikom doneseno mu je nešto za piće, a s njegove desne strane je bio dječak[812], a s lijeve strane ljudi. Poslanik, je pio, a potom je rekao dječaku: “Tvoj je red da piješ, pa ako hoćeš da ga ustupiš ovim starcima?” Dječak je rekao: “Neću, tako mi Allaha. Neću nikom dati prednost da pije ono što je iza tebe ostalo, o Allahov Poslaniče!” Hadis o ovome je prenesen od Suhejla bin Sa’da , a njegov tekst je sljedeći:

“Doneseno je Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., nešto za piće, te je pio. S njegove desne strane bio je dječak, a s lijeve strane bili su stariji ljudi. Rekao je dječaku: ‘Dozvoljavaš li mi da njima dam?’ Dječak je rekao: ‘Ne, tako mi Allaha. Nikome neću prepustiti svoj dio (onoga što je ostalo) od tebe’, pa ga je (piće) Allahov Poslanik, stavio u njegovu ruku.’”[813]

Doista, ovi primjeri i hadisi, a njih je mnogo, kategorički upućuju na to da je davanje prednosti desnoj strani veoma važan islamski edeb (odgoj), kojeg se istinski musliman pridržava bez oklijevanja, nemarnosti i olakšavanja. To je ono na čemu su bili ashabi i tabi’ini bez ijednog izuzetka. Zapovjednik vjernika Omer bin El - Hattab, r.a., veliku pažnju je pridavao davanju prednosti desnoj strani i nije mu promicalo ako bi neko bio nemaran u tome. Prilikom jednog njegovog uobičajenog obilaska svojih podanika, prilikom kojeg se interesovao za njihovo stanje, vidio je čovjeka kako jede lijevom rukom. Odmah mu je rekao: “O Allahov robe, jedi desnom rukom.” Drugi put ga je vidio da ponovo jede lijevom rukom, pa je rekao: ‘’O Allahov robe,jedi desnom rukom!” A vidio ga je i treći put kako jede lijevom rukom, pa ga je malo udario i oštro mu rekao: “O Allahov robe, jedi desnom rukom!” Čovjek mu je tada odgovorio: ” O zapovjedniče vjernika, moja desna ruka je zauzeta.” “A šta ju je zauzelo?”, upita ga Omer? Čovjek odgovori: “Dan bitke na Mu’ti zauzeo ju je (tj. tada je odsječena)” Omer tada zaplaka izvinjavajući se i tješeći čovjeka, te ga upita: “Ko ti pomaže da uzimaš abdest? Ko te služi? Ko ti pomaže?” Potom je naredio da se taj čovjek služi i pazi.

Pridavanje važnosti zapovjednika vjernika, ovom segmentu bontona jednog od njegovih podanika, samo potvrđuje njegovu važnost, ukazuje na ličnost muslimana, na njegov specifičan identitet i na jako Omerovo nastojanje da se taj segment primijeni u životu muslimana i muslimanki. Zato i nije dozvoljeno olahko držanje i zanemarivanje ovog važnog segmenta.

Želio bih ove riječi uputiti gospođama muslimankama koje su prihvatile zapadni bonton prilikom objedovanja, a koji zahtijeva da se viljuška drži u lijevoj ruci, a nož u desnoj, tako da se nožem siječe jelo, a lijevom zalogaj donosi do usta. One su taj bonton prihvatile bez ikakvih izmjena, te jedu lijevom rukom, radeći suprotno uputama njihove vjere. One se nimalo ne trude da viljušku stave u desnu ruku, a nož u lijevu ruku, kako bi jele desnom

rukom, bojeći se da se ne prekrši bonton Zapada. Ovo je jedan vid osjećaja duhovne inferiornosti koja je zahvatila naš ummet u pogledu novih pojava i običaja koji do nas dolaze i koje mi prihvatamo bez ikakvog akomodiranja ili izmjene koje bi odgovarale našem identitetu, vjeri i našim izvornim vrijednostima. Svjesna žena muslimanka daleko je od ovakvog slijepog, lošeg, bijednog i papagajskog oponašanja.

Uviđavna i svjesna žena muslimanka, koja se ponosi uputama svoje ispravne vjere i njenim uzvišenim propisima, jede desnom rukom; tome poziva druge žene i ne stidi se da o tome javno govori na skupovima i u društvu koje se još uvijek doslovno drži onoga što nam je došlo sa Zapada. Ona to radi da bi skrenula pažnju nemarnih muškaraca i žena i onih koji ne haju, kako bi se svi vratili pravom putu u slijeđenju uputa čistog Poslanikovog, s.a.v.s., sunneta, u vezi sa davanjem prednosti desnoj strani u jelu i piću.

Što se tiče trećeg pitanja a što je, također, islamski bonton objedovanja, to je jedenje ispred sebe. U mnogim hadisima o tome postoji jasna i nedvosmislena vjerovjesnička naredba, koja dolazi uz naredbu o spominjanju Allahovog imena i jedenja desnom rukom. Jedna od tih naredbi nalazi se u hadisu kojeg prenosi Omer bin Ebi - Seleme, r.a.: "Kao dječak sam bio pod skrbništvom Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a moja se ruka pomjerala i pružala po svim dijelovima posude, te mi je Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao:

'Dječače, spomeni Allahovo ime, jedi desnom rukom i jedi ispred sebe.'" [814]

Svjesnoj i odgojenoj ženi muslimanki, primjereno je da kada uzima hranu svojom rukom, to čini mirno, blago i suzdržano, kao što je to činio Allahov Poslanik, s.a.v.s. On je hranu uzimao s tri prsta i ne bi svoju cijelu šaku zamakao u hranu, od čega bi se gadilo drugima. O tome priča Ka'b bin Malik, pa kaže:

"Vidio sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da jede s tri prsta, a kada bi završio s jelom, oblizao bi ih."[815]

Poslanik, a.s., naređivao je da se obližu prsti i da se obriše posuda. Džabir prenosi da je Allahov Poslanik, a.s, naredio da se obližu prsti i obriše posuda i da je rekao:

"Vi, doista, ne znate u kojoj vašoj hrani je bereket."[816]

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi završio s jelom, oblizao bi svoja tri prsta i rekao: 'Kada nekom od vas ispadne zalogaj, neka ga uzme, otkloni ono što se na njega nalijepilo, neka ga pojede i neka ga ne ostavlja šejtanu!' A naređivao nam je i da obrišemo posudu (iz koje smo jeli) i govorio bi: 'Vi, doista, ne znate u kojoj vašoj hrani je bereket.'"[817]

U ovoj plemenitoj poslaničkoj uputi, pored traženja bereketa, podsticaj na održavanje čistoće ruku i posude, a iz posude brisanje ostataka hrane priličniji je odgojenom i čistom čovjeku, a to je i dokaz njegove čistoće, pedantnosti i istančanog ukusa. Zapad je danas prihvatio ovaj lijepi adet koji je propisao Allahov Poslanik, a.s., prije nešto više od četrnaest

vijekova, te tako danas Evropljani prazne tanjire i ne ostavljaju na njima ništa.

Samo po sebi razumljivo je da odgojena žena muslimanka, istančanog osjećaja, koja je odgojena islamskim odgojem, ne mljacka prilikom jela niti puše prilikom žvakanja hrane, i na taj način ne proizvodi uznemirujuće i neprijatne glasove. Ona, također, neće uzimati preveliki zalogaj kako joj usta ne bi bila napuhana, mizerna i ružnog izgleda, što bi umanjilo ljepotu njene ženstvenosti, nježnosti i ljupkosti.

Kada završi sa svojim jelom, pokrenut će svoj jezik zahvalom Allahu, dž.š., putem predivne konstrukcije riječi kojoj nas je poučio plemenit Poslanik, s.a.v.s., zahvaljujući Allahu na Njegovoj blagodati, tražeći od Njega nagradu onih koji Ga hvale i zahvaljuju Mu.

Od Ebu - Umame, r.a., prenosi se da bi Vjerovjesnik, s.a.v.s., kada bi se podigla sofra, rekao:

"Hvala Allahu, mnogobrojnom, lijepom i blagoslovljenom zahvalom.

Hvala Allahu, našem Gospodaru, Kome niko nije potreban, Koga se ne može izostaviti (u molbi) i bez Koga se ne može."[818]

Od Muaza bin Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., rekao je:

"Ko, nakon što jede, kaže: 'Hvala Allahu, Koji me je ovim nahranio i opskrbio bez učešća moje snage i moći', bit će mu oprošteni prethodni grijesi."[819]

Žena muslimanka, koja je odgojena islamskim odgojem, ne nalazi mahane hrani, bez obzira kakva ona bila, prihvatajući vjerovjesničku uputu o tome i slijedeći praksu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kada bi mu bila donesena hrana.

Od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., nije nikad nalazio mahanu hrani. Ako bi mu se svidjela, jeo bi je, a ako ne bi, ostavio bi je."[820]

Što se tiče njenog bontona prilikom pića, on se, također, uzima iz islamskog bontona koji je na lijep način odgojio čovjeka u svim životnim stvarima i situacijama.

Ona popije dva ili tri gutljaja, nakon što spomene Allahovo ime, ne puše u posudu, ne pije s grlića posude, ukoliko je to moguće, ne puše u piće i pije sjedeći, ako je moguće.

Što se tiče pijenja od dva ili tri gutljaja, tako je činio Allahov Poslanik, s.a.v.s., a o tome nas obavještava Enes, r.a., koji kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., tri puta bi predahnuo [821] kada bi pio."[822]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., zabranio je pijenje odjedanput (bez predaha) riječima:

"Nemojte piti na jedan dušak kao što pije deva, već pijte od dva ili tri puta. Spomenite Allahovo ime kada pijete i zahvalite Mu kada podignete sofru."[823]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio je puhanje u piće, a u hadisu koji prenosi Ebu - Seid el - Hudri nalazi se da je Vjerovjesnik, a.s., zabranio puhanje u piće, te je neki čovjek rekao: "Ja u njemu (piću) vidim trunku." Vjerovjesnik reče: "Prospi ga." Ja se ne mogu napiti u jednom dahu, reče čovjek. Poslanik, mu tada reče: "Onda, ukloni posudu od usta i udahni."[824]

Iz izloženih hadisa o bontonu pijenja jasno je da je bolje i ispravnije da musliman ne pije s grlića posude, ukoliko je to moguće. To je bolje, potpunije i ispravnije, kao što na to ukazuju hadisi koji govore na ovu temu, iako je dozvoljeno pijenje s grlića posude i stojeći, jer je Poslanik, s.a.v.s., pio u svim ovim situacijama.

PRIDRŽAVA SE ISLAMSKOG POZDRAVA

Jedan od adaba po kojem se ističe žena muslimanka jeste i pridržavanje islamskog pozdrava. Naziva ga muslimanima i muslimankama koje sretne, u skladu s pravilima koja je islam uredio, jer je naredio da se naziva selam u mnogim tekstovima iz Allahove Knjige i sunneta Njegovog Poslanika.

Nazivanje selama u islamu jeste izvorni, striktno određeni i uređeni islamski bonton koji je naredio Gospodar Moći u Svojoj časnoj Knjizi, čije temelje i osnove je uredio i uspostavio Njegov povjerljivi Poslanik, s.a.v.s., u mnogobrojnim vrijednim hadisima, koje su muhaddisi sabrali u posebno poglavlje koje su nazvali “Kitabus - selam” ili “Babus - selam”.

Uzvišeni Allah u Svojoj Jasnoj knjizi, naredio je vjernicima da nazivaju selam, te On kaže:

"O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite; to vam je bolje, poučite se."[825]

Naredio je i da se na selam odgovori ljepšim ili istim pozdravom, te je dužnost svakog ko čuje selam, da na njega odgovori i da ga ne zanemaruje, niti da olahko drži uzvraćanje selama:

"Kada pozdravom pozdravljeni budete, ljepši od njega recite ili ga uzvratite..."[826]

Vjerovjesnička je uputa obilata i bogata i ona s toplinom podstiče na nazivanje selama onome koga znamo, kao i onome koga ne znamo. Od Abdullaha bin Amra bin el - ‘Asa, r.a., prenosi se da je neki čovjek Vjerovjesnika, s.a.v.s., upitao: “Koji islam je najbolji?” Odgovorio je:

“Da gladnog nahraniš, da nazoveš selam onome koga poznaješ i onome koga ne poznaješ.”[827]

Selam je i jedna od sedam preporuka koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio svojim ashabima, kako bi se je pridržavalo u svom društvenom životu, kao što će se nje pridržavati i islamski ummet poslije njih. Tih sedam preporuka (naredbi), kako ih je nabrojao El - Bera’ bin Azib su slijedeće. On kaže:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je sedam stvari: obilazak bolesnika, praćenje dženaze, onome ko kihne reći: ‘Allah ti se smilovao’, potpomoći slaboga, pomoći onoga nad

kim je nasilje učinjeno, nazvati selam i pomoći drugom u ispunjenju njegove zakletve." [828]

Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., pitanju nazivanja selama posvetio je veliki dio svoje pažnje, podsticao je na njegovu primjenu, omilio ga je ljudima u jednom velikom broju svojih hadisa, jer je znao da on ima veliki uticaj u širenju ljubavi u dušama u učvršćivanju povezanosti srca i u jačanju veza ljubavi, zbližavanja i čistote odnosa među pojedincima i među zajednicama. On ga je, čak, učinio uzrokom ljubavi koja vodi ka imanu, a on ka Džennetu. To se nalazi u njegovim riječima:

"Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moja duša, nećete ući u Džennet sve dok ne budete vjerovali, a nećete vjerovati sve dok se ne budete voljeli. Hoćete li da vas uputim na stvar koju, ako budete činili, zavolit ćete se? Nazivajte selam jedni drugima."[829]

Učinio je da su najbliži ljudi Allahu, dž.š., Njegovom zadovoljstvu, blagodatima i Njegovom dobru oni koji prvi ljudima nazivaju selam.

"Doista je Allahu najpreči čovjek onaj koji prvi naziva selam."[830]

Zato bi Abdullah bin Omer, r.a., ujutro išao na pijacu i ne bi prošao ni pored koga a da ne nazove selam. Jednom je upitan: "Šta ti radiš na pijaci jer ne trguješ ni sa čim, ne raspituješ se o robi, ne pitaš za cijenu niti sjediš na mjestu gdje se sjedi na pijaci?" On bi odgovorio: "Mi idemo na pijacu radi toga da nazovemo selam onima koji nas sretnu."[831]

Selam u islamu nije društvena tradicija koju su ustanovili i uredili ljudi u različitim vremenima i sredinama, te se on mijenja i razvija u skladu s društvenom sredinom ili vremenom u kojem je propisan. To je tačno određen islamski bonton po svojoj formi, pravilima i osnovama, kao što smo prethodno naveli. Selam ima jednu formulaciju koje se drže svi muslimani i muslimanke, oni koji poimaju i razumiju adabe svoje vjere i koji svesrdno nastoje da primjene njegovu izvornu i specifičnu uputu. Ta formulacija glasi: "Es - selamu 'alejkum ve rahmetullahi ve berekatuhu". Nju izriče onaj ko prvi naziva selam. Selamom se izražava množina, makar se selam nazivao samo jednoj osobi. Onaj ko odgovara na selam ili ona koja odgovara na selam, kaže: "Ve 'alejkumus - selam ve rahmetullahi ve berekatuhu."

Žena muslimanka koja nastoji da se ističe njen islamski identitet, drži se ove formulacije, ovog blagoslovljenog i izvornog islamskog pozdrava i ne traži nikakvu zamjenu za njega.

Ovu originalnu šerijatsku formulaciju pozdrava ne može zamijeniti ni jedna druga formulacija poput ''Im sabahan" - dobro jutro, ili novija formulacija "Sabahul - hajr" - dobro jutro, koja je doslovan prijevod engleskog "Good morning" ili francuskog "Bonjour", kao i druge formulacije koje su raširene u muslimanskim zajednicama koje su zaostale u odnosu na uputu svoje ispravne vjere.

Ovaj islamski pozdrav jeste pozdrav kojeg je Uzvišeni Allah odabrao Svojim robovima od kako je stvorio Adema, a.s., otkako ga je poučio njemu i naredio mu da njime pozdravi meleke i otkako je htio da ga se Ademovo, a.s., potomstvo pridržava tog pozdrava u svim

vremenima i različitim zemljama, jer ovaj pozdrav u sebi nosi značenje mira (selama), čovjeku najdraže stvari u svakom vremenu i na svakom mjestu. Ovaj originalni božanski pozdrav zadržao je samo ummet islama koji je ostao u čistoj vjeri u kojoj nije ništa promijenjeno niti izmijenjeno niti je on (ummet) skrenuo od njegove upute. O tome Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Kada je Allah stvorio Adema, a.s., rekao mu je: 'Idi i poselami one (grupu meleka koji su sjedili) i slušaj čime će ti otpozdraviti, a taj pozdrav je i tvoj pozdrav i pozdrav tvoga potomostva.' Adem je rekao: 'Esselamu 'alejkum' a oni su odgovorili: 'Es - selamu 'alejke ve rahmetullahi', te su u odnosu na njegov selam dodali: 'Ve rahmetullahi.'"[832]

Nije čudo, dakle, da je ovo formulacija, lijepog i blagoslovljenog pozdrava, jer nam je došla od Uzvišenog Allaha, jer nam je naredio da je uzmemo za naš pozdrav i da se ne prihvatamo drugog pored njega.

"...A kada ulazite u kuće, vi ukućane njene pozdravite od Allaha pozdravom propisanim, blagoslovljenim i uljudnim..."[833]

Zbog ovoga, Džibril, a.s., držao se ove formulacije kada je poselamio Aišu, r.a., a i ona se držala te formulacije kada mu je otpozdravila, kao što se to navodi u hadisu koji bilježe El - Buhari i Muslim. Od Aiše, r.a., prenosi se da je rekla: "Rekao nam je Allahov Poslanik:

'Ovo je Džibril koji te selami.'" Pričala je dalje: "Rekla sam: 'Neka je na njega selam, Allahova milost i blagoslov."[834]

Selam u islamu ima svoja pravila, a muslimanka koja se pridržava uputa svoje vjere nastoji da ta pravila nauči i da ih u potpunosti praktikuje u svom društvenom životu. Ova su pravila sažeta u hadisu koji bilježi El - Buhari i drugi, od Ebu - Hurejrea koji kaže: "Rekao je Allahov Poslanik:

"Onaj ko jaše, naziva selam onome ko ide pješice, onaj ko ide pješice, naziva selam onome ko sjedi i manji broj ljudi naziva selam većem broju ljudi."[835]

A u predanju kod Buharije stoji: "A mlađi naziva starijem"[836]

Selam se naziva i muškarcima i ženama, što potvrđuje hadis kojeg prenosi Esma bint Jezid, r.a., (koja kaže) da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., jednog dana prošao kroz džamiju, a grupa žena je sjedila, te je mahnuo rukom, pozdravljajući ih.[837]

Selam se, također, naziva djeci, navikavajući ih time na adabe pozdrava i selama. Tako se od Enesa, r.a., prenosi da je prošao pored djece, poselamio ih i rekao: "Ovako je radio Allahov Poslanik."[838]

U propise i pravila nazivanja selama u islamu spada i to da se noću naziva blago, obazrivo i tihim glasom, tako da ga čuje onaj ko je budan, a da ne probudi onoga ko spava. Ovako je postupao Allahov Poslanik, s.a.v.s., kako to prenosi El - Mikdad u drugom hadisu u kojem, između ostalog, kaže:

"Ostavljali smo Vjerovjesniku, s.a.v.s., njegovo sljedovanje mlijeka, pa bi on noću dolazio

i nazivao selam, tek da ne bi probudio spavača, a da bi ga čuo onaj ko je budan. Tako je Vjerovjesnik, s.a.v.s., došao kao što je i uobičajio dolaziti, pa je nazvao selam, kao što je uobičajio nazivati selam."[839]

Selam se naziva i prilikom dolaska na sijelo i kad se izlazi sa sijela. O tome Poslanik, a.s., kaže:

"Kada neko od vas dođe na sijelo, neka nazove selam i kada htjedne ustati, neka nazove selam, jer prvi selam nije preči od drugoga."[840]

Svjesna žena muslimanka, koja se ističe po svom izvornom islamskom bontonu, shvata ovu veličanstvenu Poslanikovu, s.a.v.s., smjernicu vezanu za selam i njegove adabe. Ona je do kraja praktično sprovodi u svom privatnom i javnom životu, kao što podstiče i na njegovu primjenu i prihvatanje njegovih principa.

NE ULAZI U KUĆE DRUGIH OSIM S DOPUŠTENJEM

Žena muslimanka, koja se napila s čistog i bistrog izvora islama, ne ulazi u kuću drugih ljudi prije nego zatraži dozvolu i prije nego nazove selam ukućanima. Ovo traženje dozvole Allahova je naredba prema kojoj nije dozvoljeno biti indifirentan, nemaran ili je omalovažiti:

"O vjernici, u tuđe kuće ne ulazite dok dopuštenje ne dobijete i dok ukućane ne pozdravite; to vam je bolje, poučite se! A ako u njima nikoga ne nađete, ne ulazite u njih dok vam se ne dopusti; a ako vam se rekne: 'Vratite se!' - vi se vratite, bolje vam je, a Allah zna ono što radite." [841]

A kada djeca vaša dostignu spolnu zrelost, neka onda uvijek traže dopuštenje za ulazak, kao što su tražili dopuštenje oni stariji od njih…"[842]

Neka u mislima žene muslimanke ne kruži misao da može tražiti dozvolu da uđe u kuću, u koju joj u osnovi nije dozvoljeno ulaziti, kao npr. kuća u kojoj su samo muškarci koji joj nisu mahremi. Ona će tražiti dozvolu za ulazak u kuću u kojoj su žene ili u kuću u koju joj je dozvoljeno ući. Neminovno je da traži dozvolu za ulazak u kuću, provodeći na taj način naredbu Allaha, dž.š., i Njegovog Poslanika.

Za traženje dozvole za ulazak u kuću postoje i adabi o kojima islam brine kako bi ih učinio ukrasom za muslimane i muslimanke, kao što im je naredio da se okite njima svaki put kad god bi ih noge nosile u posjetu nekom čovjeku.

Prvi adab jeste da žena koja traži dozvolu ne staje ispred vrata, nego će stati malo desno ili lijevo. Tako je praktikovao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Od Abdullaha bin Busra,

Vjerovjesnikovog druga, prenosi se da je rekao: "Vjerovjesnik, s.a.v.s., doista, kada bi došao pred vrata želeći da traži dozvolu (za ulazak), ne bi stao pred njih, nego bi došao s desne ili lijeve strane. Kada bi mu se dozvolilo da uđe, ušao bi, a u protivnom, vratio bi se."[843]

To traženje dozvole upravo je zbog (nedozvoljenog) pogleda, kao što se navodi u hadisu kojeg prenosi Sehl bin Sa'd, r.a., koji kaže: "Allahov Poslanik, s.a.v.s., veli:

"Traženje dozvole za ulazak, naređeno je radi (čuvanja) pogleda."[844]

Zato, onome ko traži dozvolu, bio muškarac ili žena, nije dozvoljeno da stoji nasuprot vratima kroz koja bi pao pogled kada se ona otvore.

Drugi adab jeste nazivanje selama, pa traženje dozvole, a traženje dozvole prije nazivanja selama nije ispravno. O ovome je došla uputa od Poslanika, a.s., u hadisu Rib'ijja bin Hiraša koji kaže: "Kazivao nam je čovjek iz plemena Benu-Amir da je tražio dozvolu da uđe kod Vjerovjesnika, a.s., a bio je u kući, pa je rekao: 'Da li da uđem?' Allahov Poslanik, s.a.v.s., svom slugi je rekao: 'Izađi pred ovoga i podući ga kako se traži dozvola i reci mu: 'Reci: 'Es - selamu 'alejkum, da li da uđem?' ' To je čuo ovaj čovjek, pa je rekao: 'Es - selamu 'alejkum, da li da uđem?' Vjerovjesnik mu je dozvolio i on je ušao."[845]

Treći adab jeste da se nazove imenom ili prezimenom po kojem je ta osoba poznata. Kada joj se kaže: "Ko si ti?", neka ne kaže neku nejasnu riječ, poput: "Ja" i slično tome. Vjerovjesnik, s.a.v.s., prezirao je da onaj ko kuca na vrata, odgovori: "Ja", koje ne otkriva njegov identitet niti njegovu ličnost, te je naredio da se jasno spomene ime prilikom pitanja.

Od Džabira, r.a., prenosi se da je rekao: "Došao sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., te sam pokucao na vrata, a on je rekao: 'Ko je to?', a ja sam odgovorio: 'Ja.' Rekao je: 'Ja, ja!!?' - kao da je to prezirao."[846]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., time nas je podučio da je sunnet kod traženja dozvole, jasno spominjanje imena i to je bila njegova praksa i praksa njegovih časnih drugova, kako muškaraca tako i žena.

Od Ebu - Zerra, r.a., prenosi se da je rekao: "Jedne noći izašao sam i vidio Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kako sam ide. Išao sam u sjeni mjeseca, a kada se okrenuo, vidio me je i rekao: 'Ko je to?' a ja sam odgovorio: 'Ebu - Zerr.'"[847]

Od Umu Hani'e, r.a., prenosi se da je rekla: "Došla sam kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., dok se kupao, a Fatima ga je ograđivala (od pogleda), pa je upitao: 'Ko je je to?' Odgovorila sam: 'Ja, Ummu Hani'.'"[848]

Četvrti je adab da se vrati ako joj bude rečeno: "Vrati se" i da se ne osjeti poniženom, jer o tome postoji Allahova, dž.š., naredba Njegovoj časnoj Knjizi:

"...A ako vam se rekne: 'Vratite se' - vi se vratite, bolje vam je, a Allah zna ono što radite." [849]

O tome govori i Poslanikova, a.s., uzvišena uputa koja pojašnjava da traženje dozvole

treba biti tri puta, pa ako se dozvoli, na onome je ko traži dozvolu da uđe, u protivnom da se vrati. To se navodi u hadisu Ebu - Musaa el - Eš'arija, r.a., koji kaže: "Rekao je Allahov Poslanik:

'Dozvolu za ulazak treba tražiti tri puta, pa ako ti bude dozvoljeno da uđeš, ti uđi, u protivnom vrati se.'"[850]

Jednom prilikom Ebu - Musa el - Eš'arijj tražio je dozvolu od Omera, r.a, pa mu Omer, r.a., nije odgovorio i on se vratio. Omer je onda poslao nekoga po njega te je među njima tekao dijalog o traženju dozvole i o vraćanju. Korisno je ovaj dijalog navesti u cjelosti, kako bi čitatelj imao uvida u preciznost časnih ashaba u ispitivanju upute plemenitog Poslanika, s.a.v.s., i njihovo nastojanje da tu uputu od srca u praksi sprovedu. Ebu - Musa kazuje:

"Zatražio sam dozvolu za ulazak kod Omera, ali mi to nije dopušteno. Uradio sam to tri puta, a onda sam se vratio. Poslao je po mene, te je rekao: 'O Allahov robe, teško ti je palo da budeš zadržan pred mojim vratima? Znaj da ljudima isto tako teško pada da budu zadržani pred tvojim vratima!' Rekoh: 'Ali, ja sam tri puta zatražio dozvolu za ulazak i nisam je dobio, pa sam se vratio, (a bilo nam je tako naređivano).' On me upita: 'Od koga si to čuo?' Rekao sam: 'Čuo sam od Vjerovjesnika, s.a.v.s.' Rekao je: 'Zar si čuo od Vjerovjesnika, s.a.v.s., nešto što mi nismo čuli? Ako mi za ovo ne doneseš dokaz, zasigurno ću te učiniti poukom drugima!' Ja sam ih, potom, obavijestio o onome šta je rekao Omer. Rekli su: 'S tobom neće poći niko osim najmlađeg među nama.' Tako je sa mnom pošao Ebu - Se'id el - Hudri - ili Ebu - Mes'ud do Omera i reče mu: 'Izašli smo s Vjerovjesnikom, s.a.v.s., a imao je namjeru da ode do Sa'da bin 'Ubadea. Kada smo došli kod njega, nazvao je selam, ali mu nije dopušteno, potom je nazvao selam drugi, pa treći put, ali mu nije dopušteno.' Rekao je: 'Obavili smo ono što smo bili dužni', a potom se vratio. U putu ga je sustigao Sa'd i rekao: 'Allahov Poslaniče, tako mi Onoga Koji te je poslao s istinom, svaki put kad si nazvao selam ja sam čuo i odgovarao ti, ali sam volio da što više nazoveš selam meni i mojoj porodici.' Ebu - Musa tada reče: 'Tako mi Allaha, ja sam bio povjerljiv u pogledu hadisa Allahovog Poslanika,s.a.v.s.' 'Da' - odgovori Omer - 'ali ja sam volio da se uvjerim.'"[851]

U Muslimovom predanju također stoji da je Omer, koreći sebe, kada se uvjerio u ispravnost hadisa, rekao: "Zar mi je ova stvar od Allahovog Poslanika,s.a.v.s., bila skrivena!?" Od toga me je samo sprečavao izlazak na pijacu, tj. izlazak radi trgovine."[852]

Eto, to su bili islamski adabi traženja dozvole za ulazak u kuću. Nema sumnje da prosvijećena žena muslimanka, koja vodi brigu o tome da bude odgojena islamskim odgojem, predstavlja oličenje tih adaba, da ih praktikuje u svom stvarnom životu, svaki put kad zakuca na nečija vrata tražeći dozvolu da uđe kod ukućana, kao što će svoje sinove i kćeri podučavati ovim adabima i islamskom bontonu.

NA SIJELU SJEDA GDJE IMA MJESTA

U odgoju žene muslimanke, koja je obasjana uputom islama, spada i njeno sjedanje na sijelu tamo gdje ima mjesta, svaki put kad dođe na sijelo na koje su došle druge žene prije nje. To je, doista, visok društveni bonton koji se crpi iz verbalne i praktične upute Vjerovjesnika, s.a.v.s.. Taj bonton, svakog onog ko se kiti njime, čini primjerom istančanog ukusa, društvenog napretka i lijepog ćudoređa.

Žena muslimanka, koja je odgojena ovim visokim moralom, ne prekoračuje preko žena koje sjede niti ih stješnjuje, kako bi joj napravile mjesto među njima, a u tome ona slijedi ispravan društveni bonton kojem je Allahov Poslanik, s.a.v.s., podučio svoje plemenite ashabe, kada bi dolazili na sijelo na kojem se on nalazio.

Od Džabira bin Semmure, r.a., prenosi se da je rekao: “Kada bismo dolazili kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., svako od nas bi sjeo na slobodno mjesto.”[853]

Pametna žena muslimanka izbjegava da se utrpava među dvije žene, te da ih na taj način razdvaja, osim u nuždi i uz dopuštenje ove dvije žene. To je, stoga, što je razdvajanje dvaju žena, bez njihove dozvole, nešto što je zabranio i na što je upozorio plemeniti Poslanik:

“Čovjeku nije dozvoljeno da razdvoji dvojicu (ljudi), osim s njihovim dopuštenjem.”[854]

Uguravanje žene među druge dvije žene, bilo to na sijelu ili negdje drugo, spada u nepoželjne i neprilične stvari, na čiju ružnoću islam mnogo ukazuje i upozorava na udaljavanje od nje. Hadisi i predanja o tome su mnogobrojna, a izrečeni su u formi upozorenja kako bi ljude upozoravali na ove adabe koje je odredio Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada je bio među muškarcima. Međutim, svi ovi hadisi odnose se i na žene, jer se Poslanikove, s.a.v.s., norme odnose na sve muslimane, na muškarce i žene podjednako, kako je to već poznato, i svi su zaduženi da sprovedu njegova naređenja i da slijede njegovu časnu praksu (uputu).

Jedan od ovih hadisa jeste i hadis koji prenosi Se’id el - Makburijj koji kaže: “Prošao sam pored Ibn - Omera, a s njim je bio neki čovjek s kojim je razgovarao. Prišao sam im, a on me je udario po prsima i rekao: ‘Kada vidiš dvojicu ljudi da razgovaraju, nemoj im se pridruživati niti sjediti s njima sve dok ne zatražiš dozvolu od njih.’ Rekao sam na to: ‘Allah te učinio boljim, o Ebu - Abdurahmane. Ja sam se samo nadao da ću od vas dvojice čuti neko dobro.’”[855]

Ponekad neka od žena koje sjede, ustane da bi napravila mjesto ženi koja je došla, a

ono što je ispravnije u ovom slučaju jeste da žena koja je došla ne prihvati sjesti na njeno mjesto, što odgovara onome kako su postupali ashabi, r.a.

Od Ibn - Omera prenosi se da je rekao: “Allahov Poslanik, je rekao:

“Neka niko od vas ne podiže nekoga s njegovog mjesta kako bi sjeo na to mjesto. Ali, vi se raširite i načinite mjesta.”[856]

A Ibn - Omer ne bi sjedao na mjesto čovjeka koji bi mu ustao i napravio mjesto.[857]

Žena muslimanka nastoji u ovakvim situacijama i prilikama postupati po uputi čistog islama i po onome kako su radili ashabi, r.a., te da, tako, postigne visoki društveni bonton, omiljen ljudima i da zasluži Allahovu, dž.š., nagradu zbog slijeđenja sunneta Allahovog Poslanika.

NE DOŠAPTAVA SE S DRUGOM ŽENOM U PRISUSTVU TREĆE

Islamska naučavanja dolaze kako bi formirala naprednog čovjeka, čovjeka istančanog osjećaja, preciznog zapažanja i čovjeka koji poštuje osjećaje drugih ljudi. Za postizanje svega toga, Mudri Zakonodavac propisao je etička pravila i društvene norme, učinio ih suštinskim elementom vjere i naredio da se njima ukrasi i da se one moraju primjenjivati u stvarnom životu.

U ta pravila i norme koje je zacrtao Allahov Poslanik, s.a.v.s., spada i to da se dvije žene ne došaptavaju dok je među njima treća žena:

“Ako vas je troje, neka se dvojica ne došaptavaju u prisustvu trećega, sve dok se ne pomiješaju s drugim ljudima, kako to ne bi rastužilo trećega.”[858]

Imajući ovo u vidu, žena muslimanka čije je osjećaje islam istančao, koji je u njoj uzgojio visoki društveni ukus, doista se ne izdvaja u razgovoru s jednom ženom u prisustvu treće, koja će ostati sama, po strani i s osjećajem nelagodnosti. Naprotiv, ona vodi brigu i o osjećajima ove treće sestre, bez obzira u kakvim se okolnostima nalazila. Ako, pak, nastane potreba za razgovorom ove dvije žene, zatražit će dopuštenje od treće i skratiti će razgovor uz izvinjenje.

Ovo je moral žene muslimanke, koja je nadojena uputom čistog islama, te se ona opskrbila mudrošću, inteligentnošću i razboritošću. Ovo je njen visoki društveni način postupanja s drugim ženama, a do kojeg je ona došla iz upute njene vjere i iz životopisa

ashaba, r.a., u čije dubine duša je ušao islam, čija krv je pomiješana s njegovom ljepotom i moralom, tako da nisu zanemarivali ovako osjetljive stvari u njihovom postupanju s ljudima. O tome svjedoče mnoga predanja koja opisuju njihovo visoko društveno ponašanje i njihovu brigu o ljudskim osjećajima. Jedno od tih predanja jeste i ovo koje bilježi imam Malik u djelu "El - Muvetta'", od Abdullaha bin Dinara koji kaže:

"Bio sam s Ibn - Omerom kod kuće Halida bin Ukbea, koja se nalazi na pijaci pa je došao neki čovjek koji je htio nasamo s njim razgovarati, a s Ibn - Omerom nije bio niko osim mene. Ibn - Omer pozvao je drugog čovjeka kako bismo bili četverica, te je rekao meni i ovom čovjeku koga je pozvao: 'Udaljite se malo. Ja sam, doista, čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Neka se dvojica ne došaptavaju u prisustvu trećega.''"[859]

Žena muslimanka, koja slijedi uputu svoje vjere i njeno vrhunsko prakticiranje u odabranom dobu doista oponaša postupak Ibn - Omera, r.a., jer on nije bio zadovoljan da priča nasamo s čovjekom koji mu je iznenada iskrsnuo na ulici, zato što se našao pred trećim čovjekom koji može osjetiti nelagodnost zbog njegovog odstranjivanja i izolovanja iz razgovora. On nije bio zadovoljan time da sluša šta će ga ovaj čovjek pitati sve dok nije pozvao i četvrtog čovjeka. Ovim postupkom učinio je da svi razumiju da je ovo sunnet (praksa) Allahovog Poslanika, s.a.v.s., tako što je izgovarajući časni hadis pred njima, potvrdio da je ovo postupak kojeg se treba pridržavati u ovakvim situacijama, vodeći brigu na taj način o osjećajima ljudi i slijedeći sunnet Vjerovjesnika.

Kako je samo uzvišen ovaj društveni moral na koji islam podstiče?! Šta ima veličanstvenije od poštovanja islama prema čovjeku!? I šta ima preciznije od njegovog poštovanja čovjekovih osjećaja!?

POŠTUJE STARIJE I UČENE ŽENE

Islamsko naučavanje sadrži veliku skupinu visokih moralnih pravila koja zasađuju u ličnost čovjeka ljudskost, plemenitost, moral i odgoj. Jedno od najistaknutijih moralnih pravila jeste i poštivanje i iskazivanje počasti starijima i iskazivanje dužnog poštovanja i uvažavanje prema učenima.

Inteligentna žena muslimanka, koja neprestano crpi upute iz svoje vjere, ne propušta se prihvatiti ovih orginalnih, islamskih pravila i osnova koji muslimanki daju njen originalni identitet u islamskom društvu. A ona koja izgubi ta pravila i osnove prestaje biti članom ovog društva, zajednice i biva joj oduzeta čast pripadanja islamskom ummetu, kao što to potvrđuju riječi Allahovog Poslanika:

"Mom ummetu ne pripada onaj ko ne poštuje naše starije, i ko nema milosti prema

našim mlađima i ko ne poštuje (ne priznaje) prava naših učenih."[860]

Poštivanje starijih žena, po njihovim godinama i položaju, i davanje njima prednosti nad mlađima od njih, znak je čistote i uznositosti jednog društva, kao i toga da njegovi članovi prihvataju etičke smjernice islama i da se ravnaju prema njegovim društvenim adabima. To je, također, znak čistote i etičnosti duša članova tog društva, bilo da se radi o muškarcima ili ženama.

Zato je Allahov Poslanik, s.a.v.s., vodio brigu o produbljivanju ovog značenja u dušama muslimana i muslimanki, udarajući temelje islamskog društva i učvršćujući etičke osnove unutar tog društva.

U svjedočanstva njegove brige o ovim značenjima spadaju i njegove riječi koje je uputio Abdurrahmanu bin Sehlu, kada ga je vidio da govori, a bio je najmlađi u delegaciji koja je došla Allahovom Poslaniku, s.a.v.s., rekavši mu: "Neka govori stariji. Neka govori stariji", te je Abdurrahman zašutio, pa je govorio neko ko je stariji od njega.[861]

Savremena žena muslimanka time što poštuje stariju ženu i što odaje poštovanje i pažnju učenoj i čestitoj ženi, čini jednu veliku etičku radnju i na taj način izvršava jednu vrstu ibadeta, jer je poštivanje starijih učenih i čestitih žena, ustvari, poštivanje Allaha, dž.š., kao što to kaže Allahov Poslanik:

"U poštivanje Uzvišenog Allaha spada iskazivanje počasti prema starcu muslimanu, onome koji zna Kur'an napamet, ali ne zanemaruje njegovo učenje i slijeđenje[862], i iskazivanje počasti prema pravednom vladaru."[863]

Ovim svojim društvenim djelovanjem, ona, uistinu, izvršava naredbu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., o davanju ljudima njihovog mjesta i položaja u islamskom društvu. Ovo spominje imam Muslim na početku svoga "Sahiha" gdje kaže:

"Od Aiše, r.a., spominje se da je rekla: 'Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je da ljudima dajemo mjesto koje oni zaslužuju.'"[864]

Prosvijećena žena muslimanka ne zaboravlja da davanje ljudima njihovog mjesta i položaja zapravo znači poznavanje njihovog stupnja i njihove vrijednosti. Tako, daje se prednost starijim, učenim, onima koji Kur'an znaju napamet, intelektualcima i čestitim, bilo da su muškarci ili žene.

NE UPIRE SVOJ POGLED U UNUTRAŠNJOST TUĐE KUĆE

U vrline odgojene i staložene žene muslimanke spada i to da ona ne gleda u tuđu kuću, ispitujući i istražujući njenu unutrašnjost. Ovo se ne ubraja u pohvaljeni moral muslimanke koja je odgojena i pametna. Naprotiv, to se ubraja u prezreni, omraženi i neprilični moral. Allahov Poslanik, s.a.v.s., zaprijetio je onima čije oči na sijelima lete, istražujući ono što je nedozvoljeno i sramotno, i dozvolio je da im se izbiju oči, jer kaže:

"Ko zaviri u kuću drugih ljudi, bez njihove dozvole, dozvoljeno je da mu izbiju njegove oči."[865]

IZBJEGAVA ZIJEVANJE NA SIJELU KOLIKO JE GOD TO MOGUĆE

U oštroumnost svjesne žene muslimanke i njeno poimanje bontona na sijelima spada i to da ne zijeva na sijelu, koliko je to god moguće. Ako je spopadne i obuzme zijevanje, pokušat će da to spriječi, koliko je moguće. Na to upućuje plemenit Poslanik, s.a.v.s.,riječima:

"Kada neko od vas zijeva, neka to priguši koliko je moguće."[866]

Ako ne može prigušiti niti odagnati zijevanje, neka stavi ruku na svoja usta, kako to naređuje Allahov Poslanik:

"Kada neko od vas zijeva, neka stavi ruku na svoja usta, jer šejtan ulazi kroz usta."[867]

Zijevanje je, doista, nešto ružno i odvratno i nešto što ne dolikuje odgojenom čovjeku, te ga, stoga, treba spriječiti ili izbjeći time što će otvorena usta prekriti rukom i na taj način spriječiti da taj prizor vide prisutni. U tom smislu dolazi i uputa plemenitog Poslanika, s.a.v.s., koja podučava muslimane i muslimanke primjernom društvenom ponašanju od kojeg prisutni na sijelu neće osjećati odvratnost niti će ih učiniti da osjećaju da je dosadno u njihovom društvu osobi koja zijeva, te da ta osoba želi da oni odu od nje. Ovo je upravo ono kako ne postupa žena muslimanka koja je odgojena islamskim odgojem.

PRIDRŽAVA SE ISLAMSKOG BONTONA PRI KIHANJU

Ženi muslimanki, koja poznaje propise svoje vjere, nije nepoznato da je islam taj koji je odredio bonton pri zijevanju na sijelima, kao i da je odredio bonton vezan za kihanje. Islam je podučio muslimane i muslimanke šta trebaju raditi kada ih obuzme kihanje, šta će tada reći i šta im se kaže u vidu dove, a to je ono što se u hadisu zove "Et - tešmitu".

Od Ebu - Hurejrea prenosi se da je Allahov Poslanik, s.a.v.s.,rekao:

"Zaista Allah voli kihanje, a ne voli zijevanje. Pa, kada neko od vas kihne i zahvali Allahu, dužnost je svakog muslimana da mu kaže: 'Allah ti se smilovao' ('Jerhamukellah'). A što se tiče zijevanja, ono je od šejtana, pa kada neko od vas zijeva, neka to spriječi, onoliko koliko može, jer kada neko zijeva, šejtan mu se, doista, smije."[868]

Ova neznatna refleksna pojava ne pojavljuje se tek tako u životu čovjeka muslimana, a da za nju nema propisa, pravila i adaba koji čine da muslimani i muslimanke u dubinama svojih duša osjećaju da je ova vjera u svemu dobro za njih. Ova vjera nije propustila ni jednu, ni veliku ni malu stvar, a da je nije uredila i odredila specifične fraze i forme, vezane za svaku stvar, jer one drže čovjeka muslimana u neprestanoj vezi s Allahom, Gospodarem svjetova.

Kada kihne žena muslimanka, na njoj je da kaže: "El - hamdu lillah" ("Hvala Allahu"), a na onom je ko ju je čuo, da kaže: "Jerhamukellah" ("Allah ti se smilovao"). Na njoj je, potom da kaže dovu: "Jehidikumullah ve juslihu balekum" ("Allah vas uputio i poboljšao vaše stanje"). Ovako upućuje hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., kojeg bilježi El - Buhari:

"Kada neko od vas kihne, neka kaže: 'El - hamdu lillah', a njegov brat ili drug, neka kaže: 'Jerhamukellah'. Kada kaže: 'Jerhamukellah', neka kaže: 'Jehdikumullah ve juslihu balekum.'"[869]

Formulacija dove "Jerhamukellah" naziva se "Et - tešmitu" i mustehabb je da se kaže onome ko zahvali Allahu prilikom kihanja. A ako ne zahvali Allahu, onda mu se i ne kažu ove riječi, a o tome Vjerovjesnik, s.a.v.s., kaže:

"Kada neko od vas kihne, pa zahvali Allahu, recite mu: 'Allah ti se smilovao', a ako ne zahvali Allahu, nemojte mu to ni reći."[870]

Od Enesa, r.a., prenosi se da je rekao: "Neka dva čovjeka kihnula su kod Vjerovjesnika, s.a.v.s., te je jednom od njih rekao: 'Jerhamukellah', a drugom nije. Na to upita onaj kome nije Vjerovjesnik, s.a.v.s., uputio dovu: 'Kihnuo je ovaj čovjek i ti si mu rekao 'jerhamukellah', a

i ja sam kihnuo, pa mi to nisi rekao?' On mu odgovori: 'Ovaj je zahvalio Allahu, a ti nisi izrazio zahvalnost Allahu.'"[871]

Proučavajući ove formulacije koje je Vjerovjesnik, s.a.v.s., preporučio kod kihanja, do izražaja dolazi plemeniti cilj, a to je spominjanje i zahvaljivanje Allahu Jedinom, kao i učvršćivanje niti bratstva, ljubavi, prijateljstva i iskrenosti među muslimanima i muslimankama. Čovjek koji zahvali Allahu, dž.š., prilikom kihanja, zahvaljuje na oslobađanju reakcija, nadražaja i podražaja koji su stavljeni u pogon u njegovoj glavi. Onaj ko ga čuje da zahvaljuje Allahu, moli Allaha da mu se smiluje, jer onaj ko zahvaljuje Allahu zaslužuje trajnu Allahovu milost. A onaj ko kiše, uzvraća duljom i potpunijom dovom onome ko mu je rekao: "Allah ti se smilovao", a ta dova obiluje značenjima dobra, ljubavi, samilosti i srdačnosti.

Na ovaj način islam usmjerava spontane, nagonske i instinktivne pojave u životu muslimana i muslimanki i čini ih prilikom koja ih podsjeća na njihovog Gospodara, a njihovi jezici izjavljuju Njemu zahvalu i u njihovim dušama učvršćuju se niti ljubavi, samilosti i bratstva.

U bonton kihanja spada i to da čovjek stavi ruku na svoja usta ili maramicu i da, koliko je moguće, utiša glas koji to kihanje prati, a upravo tako je postupao i plemeniti Poslanik, s.a.v.s., prilikom kihanja.

Od Ebu - Hurejrea prenosi se da je rekao:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., prilikom kihanja stavio bi svoju ruku ili dio odjeće na usta i utišao - ili spustio - time njegov popratni glas." [872]

Svjesna i islamski odgojena žena muslimanka, u ovakvim iznenadnim situacijama koje iskrsnu pred čovjeka, ne zaboravlja postupiti onako kako je taj postupak muslimanima i muslimankama zacrtao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Ona napamet zna dove koje se prenose od Poslanika,s.a.v.s., kako bi ih izrekla onda kada je spopadne kihanje ili kad neko drugi kihne, ili kako bi uzvratila dovu njene sestre muslimanke, u skladu s uputstvima plemenitog Poslanika, s.a.v.s., vezanim za islamski bonton kod kihanja.

NE ŽELI RAZVOD BRAKA DRUGOJ ŽENI KAKO BI JOJ TA ŽENA USTUPILA SVOJE MJESTO

Bogobojazna i svjesna žena muslimanka osjeća da živi u muslimanskoj zajednici čiji su članovi njena braća i sestre. U takvom društvu koje se pokorava njihovom Gospodaru,

smatra se zabranjenim varanje, prevara i obmanjivanje, kao i druga sramna svojstva koja uzimaju maha u društvima koja ne traže uputu u Allahovoj, dž.š., uputi.

Jedna od najodvratnijih loših osobina jeste nastojanje žene da oženjenog čovjeka prisvoji sebi od njegove žene, nakon što se on razvede s njom, kako bi bio samo njen i kako bi samo ona uživala sva dobra. Bogobojazna žena muslimanka veoma je daleko od ovakvih ružnih i sramnih osobina koje je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zabranio u kontekstu njegove zabrane sličnih ružnih osobina i običaja. To se nalazi u hadisu kojeg bilježe El - Buhari i Muslim od Ebu - Hurejrea koji kaže: Allahov Poslanik, s.a.v.s.,rekao je:

"Ne podižite cijenu robe, ne želeći je kupiti i neka čovjek ne prodaje robu koju upravo prodaje njegov brat (drugi čovjek). Neka onaj iz grada ne prodaje onome iz pustinje (sa sela). Neka čovjek ne prosi djevojku koju je već isprosio njegov brat (drugi mladić). Neka žena ne traži razvod braka drugoj ženi kako bi otela ono što je u njenoj posudi."[873, 874]

U predanju kod Buharije, također, od Ebu - Hurejrea stoji:

"Nije dozvoljeno ženi da traži razvod braka njenoj sestri (drugoj ženi), kako bi ispraznila njenu posudu, jer njoj pripada ono što joj je određeno."[875]

To je zato što je muslimanka sestra drugoj muslimanki i ona vjeruje da će ono što joj je odredio Allah, dž.š., neizbježno doći i da ona nije istinska vjernica ako ne voli svojoj sestri (muslimanki) ono što voli samoj sebi, kao što to potvrđuje Allahov Poslanik, riječima:

"Niko od vas nije vjernik sve dok ne bude volio svome bratu ono što voli samome sebi."[876]

Stoga muslimanka u svojoj svijesti i vjeri ima ono što je štiti od zapadanja u zamku ove pogreške i prljanja u glibu ovog grijeha. Čuvajući sebe od zapadanja u ovu strašnu klizavicu, ona tako postupa iz pokornosti prema Allahu, dž.š., Njegovom Poslaniku, s.a.v.s., odazivajući se njihovim naredbama i slijedeći visoke ljudske vrijednosti koje je islam ugradio u njenu ličnost, a ne zato da izbjegne sramotu koja pogađa ženu unutar društva zbog tog strašnog postupka, jer žena nekad može sakriti svoj postupak i djelo i spasiti se od kritike i društvene osude, ali ona se ne može spasiti od Allaha, Gospodara Moći i Uzvišenosti, Koji zna tajne i ono što je skriveno, Koji zna poglede koji kriomice gledaju i Koji zna ono što srca kriju.

ODABIRE POSAO KOJI ODGOVARA NJENOJ ŽENSTVENOSTI

Islam je s pleća žene muslimanke odstranio teret rada, kako bi izdržavala samu sebe i odredio je njenom ocu, ili bratu, ili mužu, ili nekom od njene bliže rodbine da troši na nju i da se brine o njoj. Stoga, svjesna žena muslimanka ne iščekuje da radi van svoje kuće, osim ako ima potrebu za zaradom, pošto nema nikoga ko će joj garantovati častan i slobodan život, ili pošto njeno društvo ima potrebu za njenim radom kako bi obavljala posao za koji se specijalizovala, koji bi odgovarao njenoj ženstvenosti i koji bi čuvao njenu čast, vjeru i ahlak.

Islam je obavezao muškarca da osigurava opskrbu svojoj porodici i zadužio ga je troškovima života, kako bi ženu oslobodio za bračni život i majčinstvo. Ona je cvijet kuće, njena intimnost, ljepota, miomiris i vedrina; ona je mozak organizacije kućnih poslova, dobrota i nježnost koja prodire u sve pore doma i lebdeći duh koji kruži oko svoje djece.

Ovo je islamski pogled na ženu i porodicu i ovo je njegova filozofija u bračnom i porodičnom životu.

Nasuprot ovome, nalazi se filozofija zapada vezana za ženu i kuću, porodicu i djecu. Djevojka kada dostigne određen broj godina, a to je u većini slučajeva sedamnaest godina, njen otac ili brat ili bilo ko drugi iz njene bliže rodbine nije obavezan da troši na nju niti da se brine o njoj, nego je na njoj da traži posao kako bi se brinula o sebi - i da sabire ono što će predočiti svom budućem mužu, a to nazivaju “mirazom.”A kada se uda, na njoj je da učestvuje, zajedno sa svojm mužem, u osiguranju opskrbe za domaćinstvo i djecu. Kada ostari i ako je još uvijek u mogućnosti da zarađuje, na njoj je da nastavi s radom kako bi stekla moć, makar imala i bogatu djecu.

Nema sumnje da mudra žena muslimanka shvata ogromni kontrast i veliku razliku između stanja žene muslimanke i žene na Zapadu. U prvom nalazi se poštovanje žene, njena zaštita i sigurno osiguranje njenog časnog i uzvišenog življenja, a u drugom je iscrpljivanje žene, njeno preopterećivanje, naprezanje i njeno omalovažavanje, a posebno kada dođe u godine starosti.

Uslijedile su optužbe zapadnih mislilaca zbog svega onog što je loše, a što se dešava ženi na Zapadu, od kraja prošlog stoljeća. Počeli su upozoravati svoje narode na srozavanje zapadne civilizacije koje će se desiti ukoliko se nastavi s pogreškama koje nastaju izlaskom žene iz njene kuće, cijepanjem porodice i lutanjem djece.

Veliki islamski aktivista dr. Mustafa es - Siba’i, Allah mu se smilovao, u svojoj knjizi “El -

Mer'etu bejnel - fikhi vel - kanuni" (Žena između fikha i zakona), sakupio je u vezi s ovim pitanjem jedan dio mišljenja zapadnih mislilaca. Ta mišljenja odražavaju žestoki gnjev i duboku bol koju osjećaju ovi mislioci zbog stanja u kojem se nalazi žena na Zapadu. Izložit ću neka od ovih mišljenja u kojim se nalazi živa slika stanja žene na Zapadu.

Francuski stručnjak za filozofiju ekonomije Džul Sejmon, kaže: "Žene su postale tkalje, daktilografkinje, itd...Vlada ih je iskoristila u svojim postrojenjima - radnim mjestima, čime one zarađuju nekoliko novčića, ali su nasuprot tome potkopale i porušile temelje svojih porodica. Da, muškarac je počeo iskorištavati zaradu svoje žene, ali nasuprot tome, njegova zarada se umanjuje zbog toga što mu ona konkuriše u njegovom poslu."

On, također, kaže: "Postoje od njih i naprednije žene koje rade u knjigovodstvu, prodavnicama, koje u vlada koristi u obrazovanju. Među njima mnoge žene su i u francuskim telegrafima, poštama, željeznicama i bankama, ali ova zaposlenja odvajaju ih od njihovih porodica."[877]

On, također, kaže i sljedeće: "Žena treba da ostane žena. Ona ovom svojom svojstvenošću može da pronađe svoju sreću i da je pokloni ženi sličnoj njoj. Hajde da popravimo stanje žena, ali ne i da ih promijenimo, da se čuvamo i strepimo od onih koji su ih pretvorili u muškarce, jer su one time izgubile mnogobrojno dobro, a mi gubimo sve. Priroda je uredila sve ono što je stvorila[878], pa hajde da je proučavamo, da budemo aktivni u njenom poboljšanju, da strahujemo od svega onoga što udaljava od njenih zakonitosti i njenih modela."[879]

Poznata engleska spisateljica Eni Rord kaže: "Da naše kćeri rade u kućama kao sluškinje, ili poput sluškinja, bolje je i manje zlo od njihovog zapošljavanja u fabrikama. Tako djevojka postaje zagađena kojekakvim prljavštinama, a ljepota njenog življenja ide u nepovrat. Kamo sreće da su naše zemlje poput muslimanskih zemalja u kojim je ljepota u čednosti, nježnosti i čistoti. Sluškinja i rob pružaju ugodan i raskošan život i ponašaju se onako kako se ponašaju djeca ukućana i ne čini im se ništa nažao. Da, sramota je za engleske gradove da se njihove kćeri, na primjer, čine poročnim zbog mnogostrukog miješanja s muškarcima. Šta nam je pa ne idemo za tim da djevojka radi ono što je u skladu s njenim prirodnim nagonom za održavanjem kuće i za ostavljanjem muških poslova muškarcima, kako bi se sačuvala njena čast?!"[880]

Žena na Zapadu zavidi ženi muslimanki i žudi za tim da uživa, makar u jednom dijelu onoga što uživa žena muslimanka, kao što su njena prava, poštovanje, zaštita i sigurnost. Dokazi o tome su mnogobrojni, a neke smo već napominjali.[881]

Jedan od njih je i mišljenje djevojke Italijanke koja studira pravo na Oksfordskom univerzitetu, nakon što je nešto čula o pravima žene u islamu i kako joj je islam podario sve vidove poštovanja time što ju je oslobodio osiguravanja životne opskrbe, nakon što joj je

omogućio završenje njene bračne i porodične poslanice. Ona kaže: “Ja doista, zavidim ženi muslimanki i voljela bih da sam rođena u vašim zemljama.”[882]

Ova se istina učvrstila i u mislima žena koje predvode ženske pokrete u arapskim zemljama, a posebno kod nepristrasnih žena. Gospođa Selma el - Hafar el - Kezberi koja je više puta posjetila Evropu i Ameriku, u novinama “El - Ejjam”, (izdate 3. septembra 1962. god), komentarišući govor Šefika Džebrija u njegovoj knjizi “Erdus - sahri” o teškom položaju žene u Americi, kaže:

“Putopisac, na primjer, zapaža da Amerikanci usmjeravaju svoju djecu kroz igru od ranog djetinjstva da vole sprave i herojstva, kao što uočava da su žene počele raditi muške poslove u fabrikama automobila, da čiste puteve, te on tako iskazuje svoj bol zbog teškog i nesretnog položaja žene koja troši svoju mladost i svoj život u onome što ne odgovara njenoj ženstvenosti, karakteru niti njenom temperamentu. Usrećilo me je ono što je rekao gospodim Džebri, jer sam se vratila sa svog putovanja u Ameriku od prije pet godina, žaleći za stanjem žene koje joj je donio val slijepog izjednačavanja, te je postala bezobzirna u svojoj borbi za opstanak. Ona je, čak, izgubila i svoju slobodu, apsolutnu slobodu za koju se dugo borila, jer je postala zarobljenikom aparata i vremena. Povratak je postao težak i uistinu je žalosno da žena izgubi ono što je najveličanstvenije i najuzvišenije što joj je “priroda “darovala, mislim na njenu ženstvenost, a potom i njenu sreću. Neprestani i iscrpljujući posao uskraćuje joj male užitke koji su prirodno sklonište i za ženu i za muškarca. A ništa drugo ne može otvoriti pupoljke i raširiti njihov miris do žena i domaćica. U krugu i unutar same porodice nalazi se sreća društva i pojedinaca, kao i izvor nadahnuća i izvorište dobra i kreacije.

Bacanje žene u kovitlac posla, u središte životne borbe, da pravi konkurenciju muškarcima kako bi zauzela njihova mjesta ili kako bi zajedno s njima učestvovala u poslu na tim mjestima, bez potrebe koju iziskuje opći interes, čista je zabluda i bijedno posrtanje koje je zadesilo narode u periodima dekadence, smutnje, lutanja i zablude. Žena muslimanka, koja je obasjana uputom Knjige svoga Gospodara i praksom Njegovog Poslanika, s.a.v.s., nije nikako zadovoljna da bude bačena u tu užarenu peć. Ona odbija biti jeftina roba koju će progutati pohlepni bogataši, ili da bude zasljepljujuća marioneta koja zabavlja bezobrazne poluljude. Ona u potpunosti odbacuje takav lažni, neispravni progres koji poziva tome da žena izađe otkrivena, prozirne odjeće, razgolićena, pokazujući svoje draži i ukrase, kako bi uz muškarca radila na radnim mjestima. Ona svojm časnim, čvrstim, razboritim i mudrim stavom, svojoj zemlji, svom društvu i svom narodu čini veliku uslugu, kao i svojim pozivom da prestane ova velika komedija u vidu tiskanja žena i muškaraca u njihovim poslovima. A sve ono što prati ovu komediju, poput izopačenosti u ahlaku (moralu), zapuštanja porodice i rasipanje imetka, doista, je veće od koristi koju žena pruža na svom poslu. Na to ukazuju

riječi poglavara Sjeverne Koreje na kongresu Unije žena, koji je održan u njegovoj zemlji 1971.god.:

‘Mi, doista, činimo da žene uđu u društvo, sigurno ne zato što imamo manjak radne snage. Da otvoreno kažemo, ono što sada država podnosi zbog upošljavanja žena veće je od koristi koju žene pružaju državi putem učestvovanja u poslu, nakon što su ušle u društvo.’ Potom je rekao: ‘Onda, zašto želimo da se žene aktiviraju u njihovom izlasku u društvo? To je stoga što njihov izlazak uglavnom ima za cilj revolucioniziranje žena i njihovo modifikovanje prema modelu radničke klase putem društvenog života. Naša partija ohrabruje izlazak žena u društvo putem njihove aktivnosti, radi revolucioniziranja žena i njihovog pretvaranja u radničku klasu, bez obzira koliko to koštalo državu.’”

Nesumnjivo je da je svjesna i mudra žena muslimanka spoznala svoj put i stazu kojom kroči, nakon što je uvidjela veliku razliku između Allahovog zakona i zakona džahilijeta, te je izabrala Allahov zakon, ne gledajući i ne obazirući se na neznabožačke i lahkomislene povike, koji iskrsavaju s vremena na vrijeme i otud i ovdud.

“Zar oni traže da se kao u pagansko doba sudi? A ko je od Allaha bolji sudija narodu koji čvrsto vjeruje?”[883]

NE OPONAŠA MUŠKARCE

Doista, žena koja se ponosi svojom ličnošću muslimanke, nikada ne oponaša muškarce, jer zna da je ženino oponašanje muškarca kao i muškarčevo oponašanje žene haram (zabranjeno) u Šerijatu.

Allahova Mudrost i Njegov vječiti Zakon u svemiru, životu i u čovjeku određuju da ličnost muškarca ima određene specifičnosti u odnosu na ženu i da žena ima određene specifičnosti u odnosu na muškarca, jer svako od njih ima svoju specifičnu ulogu u životu. Ova specifičnost osnovne funkcije svakog pola, kao i njegova uloga u životu, u potpunosti je povezana sa specifičnošću ličnosti svakog pola, to jest, putem različitosti muškarca od žene i žene od muškarca.

Islam je stvari postavio na njihova mjesta precizirajući ulogu muškarca i žene u životu i olakšavajući svakom od njih ulogu zbog koje je stvoren. Svaki izlazak iz ovog božanskog okvira predstavlja izlazak iz okvira prirode u kojoj je Allah, dž.š., stvorio ljude, kao što predstavlja falsificiranje ljudske naravi i odstupanje od postojane i iskonske originalnosti. To je ono što preziru oba pola, a nema boljeg dokaza za to od toga da žena prezire ženskobanjastog, malaksalog muškarca koji oponaša žene, kao što muškarac prezire grube, muškobanjaste žene koje oponašaju muškarce. Izgradnja svijeta i sreća čovječanstva neće biti potpuni i pravilni osim ispoljavanja specifičnosti svakog od dva pola, uživanjem

svakog od njih u specifičnostima drugog pola i njihovim zajedničkim potpomaganjem u izgradnji svijeta i usrećenju čovječanstva.

Zbog svega ovoga dolaze strogi i kategorički islamski tekstovi koji obećavaju kaznu za muškarce koji oponašaju žene i kaznu za žene koje oponašaju muškarce.

Od Ibn - Abbasa, r.a., prenosi se da je rekao:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo je muškarce koji oponašaju žene i žene koje oponašaju muškarce.”[884] Od Ibn - Abbasa, r.a., također, prenosi se da je rekao:

“Vjerovjesnik, s.a.v.s., prokleo je ženskobanjastog muškarca i muškobanjastu ženu” i rekao je: ‘Izvedite ih iz njihovih kuća.’” Rekao je: “Pa je Vjerovjesnik, s.a.v.s., izveo nekog čovjeka, a Omer je izveo neku ženu.”[885]

A od Ebu - Hurejrea, r.a., prenosi se da je rekao:

“Allahov Poslanik, s.a.v.s., prokleo je muškarca koji oblači žensku odjeću i ženu koja oblači mušku odjeću.”[886]

Onog dana kada su muslimani bili u životnoj snazi, kada im je sudio Šerijat, kada su njihova društva bila obasjana svjetlošću islama, nije bilo nikakvog traga problemu oponašanja žena muškaraca i muškaraca žena. A danas, nakon što se zaštita islama naglo udaljila od muslimana, nakon što se njegovo svjetlo ugasilo u njihovim društvima, u tim mnogobrojnim društvima nalazimo djevojke koje oblače uske pantalone ocrtavajući njihova tijela i košulje koje su raširene i među muškarcima i među ženama. One su otkrile svoje glave, razotkrile svoje mišiće, sve dok nisu postale poput mladih muškaraca. Isto tako, mi nalazimo i skupinu ženskobanjastih, dugokosih mladića koji su oko svojih vratova objesili zlatne lančiće koji ukazuju na njihova razotkrivena prsa. Pustili su svoju kosu i iščešljali je tako da njihova glava izgleda poput glave neke djevojke, da je, čak, teško uočiti razliku među njima.

Ovo su mizerni prizori koji se javljaju u nekim islamskim zemljama koje su pretrpjele idejnu agresiju i u kojim su mnogi mladići doživjeli duhovni poraz. To su prizori koji su strani islamskim narodima, njihovim zajednicama, vrijednostima i islamskim običajima. Ti prizori do njih stižu podjednako i sa iskvarenog Zapada i sa nevjerničkog Istoka, gdje su se raširile različite tendencije, od egzistencijalističke, do nihlističke, kao i druge zablude, putem kojih je čovječanstvo skrenulo s pravog puta i zapalo u veliku nesreću, jer su ga udaljili od njegove čiste i ispravne naravi ka ekscentričnosti, anomalijama i devijacijama, jer su tim narodima povratile natrag najteže posljedice, najmučnije defektnosti i najopasnije bolesti, a od svega ovoga nas pogađaju samo posljedice. Život žena i muškaraca koji su zalutali od Allahove upute, raširio se u nekim muslimanskim zemljama, nakon što je raskinut hilafet, nakon što se raspalo jedinstvo ummeta i nakon što su se u nekim muslimanskim zajednicama i društvima uzdrmale mnoge njegove vrijednosti. Tako su ti muškarci i žene, koji su izuzeci, postali strani dijelovi tijela islamskog ummeta. Oni se udaljavaju od njegovog jasnog puta, njegove postojane vrijednosti i njegovog specifičnog karaktera.

POZIVA KA ISTINI

Žena muslimanka, koja je svjesna upute svoje vjere, zna da čovjek nije uzalud stvoren na ovome svijetu, nego je stvoren radi toga da ispuni svoju zadaću, ponese emanet i da izvrši svoju obavezu, a to je ibadet Allahu, dž.š.:

"Džine i ljude sam stvorio samo zato da Mi se klanjaju."[887]

Ibadet Allahu očituje se u svakom pozitivnom i konstruktivnom ljudskom pokretu, u izgradnji svemira, u ostvarenju Allahove Riječi na Zemlji i u sprovođenju Njegovog programa u životu. Sve ovo je Istina kojoj muslimani i muslimanke trebaju pozivati druge ljude.

Otud iskrena žena muslimanka osjeća svoju obavezu, onoliko koliko je u mogućnosti, pozivanja drugih žena ka Istini, u koju ona vjeruje, želeći time postići veličanstvenu nagradu koju je Allah, dž.š., obećao onima koji pozivaju Allahu, kao što se to navodi u Vjerovjesnikovim, s.a.v.s., riječima upućanim Aliji, r.a.:

"Tako mi Allaha, da Allah putem tebe uputi na pravi put jednog čovjeka, bolje je nego da posjeduješ blago crvenih deva."[888, 889]

Lijepa riječ koju žena muslimanka uputi u društvu žena koje su u zabludi, ili koju uputi ženi koja je zalutala od Allahove upute, te ta riječ ostavi traga na dušama, za to će se sestri misionaru vratit veličanstvena nagrada koja prevazilazi bogatstvo crvenih deva, koje je bilo najdragocjenije blago Arapa u to doba. Ovoj nagradi pridodaje se nagrada one žene koja je pomoću nje upućena na pravi put, kao što nas o tome obavještava plemeniti Poslanik, s.a.v.s.:

"Onaj ko poziva na pravi put, imat će nagradu poput nagrade onih koji ga slijede, a to neće nimalo umanjiti od njihove nagrade."[890]

Žena muslimanka koja je misionar nimalo ne omalovažava svoj kapital u znanju kada poziva žene ka Allahu. Dovoljno joj je da prenese znanje koje je stekla ili savjete i uputu koju je čula, makar to bio jedan ajet iz Allahove Knjige, a to Vjerovjesnik, s.a.v.s., oporučuje svojim ashabima:

"Dostavite od mene makar jedan ajet..."[891]

Ovaj ajet, ili ova jedna riječ misionara može naići na skrovište imana, jer se u duši žene koja sluša, upali iskrica upute, te ona prihvati Istinu i njen cijeli život osvjetljava blistavom svjetlošću Istine.

Zato žena muslimanka, misonarka, ne žali truda u pozivanju žena ka Istini, a to im je veoma potrebno u ovom vremenu, želeći time postići Allahovo zadovoljstvo, šireći time

svijest među ženama koje još nisu stekle ovu svijest, kulturu i usmjerenje, nudeći dokaz da je ona vjernica koja svojoj sestri (muslimanki) voli ono što voli samoj sebi. Ovo je moral misionarke, koja se ističe među običnim ženama. To je, doista, veličanstven i visok moral koji ističe i veliča Allahov Poslanik, s.a.v.s., i koji njemu poziva, riječima:

"Neka Allah uljepša i da blagodat čovjeku koji je od nas nešto čuo i to prenio onako kako je čuo. Pa, možda je onaj kome je to saopćeno bolji od onoga ko je to čuo i prenio."[892]

Žena muslimanka, prosvijetljena uputom Knjige i sunneta, sliči svjetljci koja obasjava put ženama koje idu u tamnoj i mračnoj noći. Ona ne može svoju svjetlost zakloniti od njenih sestara koje posrću u pomrčini tamne noći, nakon što je uvidjela kako je ogromna nagrada koju je je Allah pripremio za iskrene i istnoljubive misionarke.

NAREĐUJE ČINJENJE DOBRA, A ODVRAĆA OD ZLA

Obaveza naređivanja činjenja dobra i odvraćanja od zla ne ograničava se samo na muškarce, nego podjednako obuhvata i muškarca i ženu, kao što se to nalazi u riječima Uzvišenog Allaha:

"A vjernici i vjernice prijatelji su jedni drugima: traže da se čine dobra djela, a od nevaljalih odvraćaju, i molitvu obavljaju i zekat daju, i Allahu i Poslaniku Njegovu se pokoravaju. To su oni kojma će se Allah sigurno smilovati. - Allah je, doista, silan i mudar."[893]

Islam je ženu postavio na ovo visoko društveno mjesto time što joj je u zadatak stavio ovu veličanstvenu društvenu obavezu, obavezu naređivanja činjenja dobra i odvraćanja od zla, jer je po prvi put u historiji učinjeno da ona naređuje, a bila je poznata, osim u svijetu islama, samo kao ona kojoj se naređuje.

I prema ovom zaduženju, koje je u stvari počast, žena muslimanka se obavezom naređivanja činjenja dobra i odvraćanjem od zla unapređuje u granicama i sferama koje odgovaraju njenoj ženstvenosti i koje ulaze u okvir njenog polja djelovanja i njene specijalnosti, te se tako suprotstavlja zlu, kojeg ima podosta u svijetu žena. Kada ga vidi, zabranjuje ga razboritošću, razmatranjem, mudrošću, dobrodušnošću i lijepim pristupom, te to zlo otkloni rukom, ako je u mogućnosti, a da njeno otklanjanje ne izazove još veći nered, a ako nije u mogućnosti, svojim jezikom obznani ono što je ispravno, a ako ni to nije u mogućnosti, onda svojim srcem odbacuje ono što nije ispravno. Ona će razmišljati o načinima i metodama koji će dovesti do njegovog otklanjanja i iskorjenjivanja. Ovaj način otklanjanja zla, način je koji

je naredio Poslanik, s.a.v.s., svojim riječima:

"Ko od vas vidi neko zlo, neka ga otkloni rukom, pa ako ne mogne, onda svojim jezikom, a ako ni to ne mogne, onda svojim srcem, a to je najslabiji vid imana."[894]

Prosvijećena žena muslimanka, kada obavlja svoju obavezu naređivanja činjenja dobra i odvraćanja od zla, savjetuje svoje sestre, zalutale muslimanke ili one koje su uskraćene u slijeđenju upute čistog islama. A vjera je savjetovanje, kao što je to veoma koncizno, jezgrovito i statistički dotjerano utvrdio Allahov Poslanik, s.a.v.s. kada je cijelu vjeru sažeo u jednu riječ, a to je "savjetovanje". Pošto je vjera savjetovanje, neminovno je da se izvršava obaveza naređivanja činjenja dobra i odvraćanja od zla, kako bi se ostvarilo savjetovanje koje je spomenuo Allahov Poslanik, s.a.v.s., a koje je temelj vjere:

"Vjera je iskren i čist odnos." Rekli smo: 'Prema kome?' Rekao je: 'Allahu, Njegovoj Knjizi, Njegovom Poslaniku, starješinama muslimana i ostalim muslimanima.'"[895]

Javno savjetovanje i naređivanje činjenja dobra i odvraćanja od zla u ženskim sredinama, od mudre i svjesne žene muslimanke, dovest će do ispravljanja mnogih stvari i raširenih stanja kod žena, a koja se zasnivaju na tradiciji, običaju i kontinuitetu, što je suprotno uputi islama i njegovoj mudrosti, a što se često dešava u sredinama zalutalih žena. Žena muslimanka, ako se suprotstavi uspostavljanju ovih običaja i ako se prihvati jasnog izražavanja islamskog stanovišta o njima, to će njenom društvu i njenom narodu pružiti najbolje djelo i ona će biti jedna od najboljih osoba.

"Neki je čovjek ustao do Vjerovjesnika, s.a.v.s., dok je on bio na minberu i upitao: 'Allahov Poslaniče! Koji ljudi su najbolji?' Odgovorio je: 'Najbolji ljudi među vama su oni koji najviše uče Kur'an, koji su najbogobojazniji, koji najviše naređuju činjenje dobra, koji najviše zabranjuju zlo i koji najviše od vas obilaze i održavaju rodbinske veze.'"[896]

Na taj način prosvijećena žena muslimanka, koja ima ulogu i zadaću u životu, ne prešućuje ono što je loše niti odustaje od pojašnjenja istine, kao što nije ni zadovoljna devijacijama. Ona neprestano radi na koristi za njene sestre u islamskom društvu i na njihovom izbavljenju iz tromosti, zaostalosti, neznanja i devijacije u kojima se nalaze. Ona izvršava svoju obavezu naređivanja činjenja dobra i odvraćanja od zla, povodeći se za naredbom Allaha i Njegovog Poslanika, s.a.v.s., štiteći se od Allahove kazne koja obuhvata društva u kojim se ne podižu glasovi koji naređuju dobro, a zabranjuju zlo.

Pošto je Ebu - Bekr, r.a., postavljen za halifu, popeo se na minber, zahvalio Allahu, a potom rekao:

"O ljudi, vi doista, učite ovaj ajet: ***'O vjernici, brinite se o sebi; ako ste na pravom putu, neće vam nauditi onaj koji je zalutao!...'***[897], a vi ga ne postavljate na njegovo mjesto. Ja sam, uistinu, čuo Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: 'Doista, ljudi kada vide zlo, pa ga ne promijene, Allah će ih brzo sve kazniti.'"[898]

Muslimanka, koja je iskrena u svom islamu, koja je ispunjena imanom i čiji je um

prosvijetljen svjetlošću božanske upute, neprestano se kreće na putu dobra, naređuje činjenje dobra, a odvraća od zla, upućuje savjet, popravlja iskvarene stavove i ne dozvoljava samoj sebi neaktivnost, pasivnost, nezainteresovanost niti opuštenost, kao što nikada ne zanemaruje neko od pitanja koje se dotiče vjere i njenih obreda, a niti izbjegava njenu uputu i njen duh. Pitanja vjere i akide (vjerovanja) predstavljaju ozbiljnost u kojem nema šale i nije dozvoljeno šutjeti na bilo koju devijaciju ili pogrešku u vjeri, jer ćemo u suprotnom zapasti u situaciju u koju su zapali židovi, onog dana kada se Allah rasrdio na njih, jer je vidio kod njih popustljivost, lijenost i nezainteresovanost u pitanjima njihove vjere.

"Među sinovima Israilovim koji su bili prije vas, kada bi neko od njih uradio neko pogrešno djelo pa mu neko to zabrani, pravdajući se, sutradan bi sjedio zajedno s njime, jeo i pio, kao da ga nije vidio da griješi. Kada je Uzvišeni Allah to vidio kod njih, učinio je njihova srca međusobno suprotstavljenim 'jezikom Davuda i Isaa, sina Merjemina, zato što su se bunili i uvijek granice zla prelazili.' 'Tako mi Onoga u Čijoj ruci je moja duša, ili ćete naređivati činjenje dobra, odvraćati od zla, sprečavati onoga ko zlostavlja i privoliti ga na istinu ili će, u protivnom, Allah vaša srca okrenuti jedne protiv drugih i prokleti vas kao što je njih prokleo.'"[899]

SNALAŽLJIVA JE I MUDRA U SVOM MISIONARSTVU

Žena muslimanka, misionarka, snalažljiva je, oštroumna i dovitljiva u svom misionarstvu, mudra je i pažljiva u svom obraćanju ženama koje poziva u vjeru. Ona procjenjuje njihov intelektualni i društveni položaj i na lijep način ulazi u njihova srca i umove svojom mudrošću i savjetom, kao što to preporučuje časni Kur'an:

"Na put Gospodara svoga mudro i lijepim savjetom pozivaj..."[900]

Sestra misionarka pazi na oduljivanje, dosadu i opterećenje slušateljica, te ne oduljuje svoj govor i u svom govoru ne obuhvata nejasna pitanja koja je teško razumjeti, nego im predočava misao koju im želi dostaviti putem jasne konciznosti koja ne ostavlja značenje nedorečenim, zanimljivim i privlačnim stilom koji nije zamoran i u nekoliko navrata kako bi, ona koja se poziva u vjeru, mogla shvatiti misao koja joj se izlaže i prezentira i kako bi to mogla primijeniti s lahkoćom, zadovoljstvom i velikom željom. Ovako je Allahov Poslanik, s.a.v.s., postupao kada bi savjetovao ljude (vazio ljudima), kao što nas o tome obavještava časni ashab Abdullah bin Mesud, r.a.

Abdullah bin Mesud, r.a., bio se obavezao da će ljudima vaziti svakog petka, te mu je neki čovjek rekao: "O Ebu - Abdurrahman, volio bih kad bi nas podsjećao (vazio nam) svaki dan." Odgovorio mu je: "Jedino što me u tome sprečava jeste to što ja prezirem da vam

dosađujem. Ja vas, doista, s vremena na vrijeme savjetujem[901], kako nas je savjetovao Allahov Poslanik, s.a.v.s., bojeći se da nam ne postane dosadno."[902]

Najneophodnije osobine dovitljive, oštroumne i mudre aktivistkinje jesu da bude blaga i ljubazna prema onima koje poziva u vjeru, pa je strpljiva zbog nedovoljnog razumijevanja nekih od njih, nepoznavanja mnogih vjerskih pitanja, ponovljenih grešaka i dosadnih i mnogobrojnih pitanja; povodit će se u tome za poglavarom svih misionara i misionarki, Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., koji je bio primjer strpljivosti, tolerancije, uviđavnosti, blagosti, širokogrudnosti i koji je pristupao onima koji ga pitaju kao dragi i prisni upućivač i kao učitelj, korektor i reformator. Nije mu smetalo njihovo sporo razumijevanje niti su mu bila dosadna njihova mnogobrojna pitanja, kao ni njegovo neprestano ponavljanje odgovora na ta pitanja, sve dok ih dobro ne bi razumjeli i dok ne bi od njega otišli zadovoljni i radosni zbog toga što su razumjeli.

Jedan od dokaza za to jeste i predanje koje prenosi ashab Muavija bin el - Hakim es - Sulemijj, r.a., koji kaže:

"Klanjao sam s Allahovim Poslanikom, s.a.v.s., kada je neki čovjek[903] kihnuo, te sam rekao: 'Jerhamukellah (Allah ti se smilovao).' Ljudi su bacili pogled na mene, pa sam rekao: 'Teško mu majci, šta gledate u mene?' Počeli su udarati rukama po svojim butinama. Uvidio sam da me ušutkuju[904], pa sam zašutio. Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s., klanjao, a kao otac i kao majka mi je bio, nisam vidio prije njega, a ni poslije njega boljeg učitelja. Tako mi Allaha, nije me korio niti me je udario, a ni izružio. Rekao je: 'U ovom namazu nije ispravno da ljudi govore. On je, doista, slavljenje, veličanje i učenje Kur'ana', ili kako je već rekao Allahov Poslanik, s.a.v.s. Rekao sam: 'Allahov Poslaniče! Ja sam u ovom novom vremenu neznalica. Allah nam je poslao islam, a među nama ima ljudi koji idu vračevima!' Rekao je: 'Pa, nemoj im ti ići.' Rekao sam: 'Među nama ima i ljudi koji su praznovjerni!' Rekao je: 'To je nešto što nalaze u svojim prsima i to ih ne sprečava.'"[905, 906]

U ahlak uspješne i mudre misionarke i u njen privlačni i efikasani metod (pozivanja u vjeru) spada i to da ona ne ponižava one koje su nešto loše učinile, zbog tog lošeg djela, niti žene koje imaju nedostatak, zbog njihovog nedostatka. Naprotiv, ona je blaga i lijepo postupa prilikom dijaloga njima. Ona im blago, a ne direktno, ukazuje na njihova loša djela i na njihov nedostatak, tražeći od njih da se mudro i razborito oslobode tih loših stvari i nedostataka. Ona tako postupa vodeći brigu o tome da ne povrijedi njihove osjećaje i da njihove duše ne pobjegnu pred pozivom u vjeru. Ovo je mudar i razborit metod koji prodire do duša, koji najviše ostavlja traga na srca i koji je najuspješniji u liječenju nedostataka i duševnih, moralnih i društvenih bolesti. To je metod koji je slijedio Allahov Poslanik, s.a.v.s., u svom va'zu (savjetovanju). Aiša, r.a., kazuje:

"Vjerovjesnik, s.a.v.s., kada bi mu nešto rekli o nekom čovjeku, ne bi rekao: 'Šta je tom

i tom čovjeku pa to kaže?', ali bi rekao: 'Šta je tim ljudima, pa govore to i to?!'"[907]

Među svojstva misionarke koja su važna i obavezujuća za uspjeh u njenom misionarstvu, svakako se ubrajaju i objašnjavanje, jasnoća i ponavljanje koje nije zamorno, dok ne prevlada mišljenje da su one, kojim se obraća, shvatile govor koji su čule i da je on prodro do njihovih srca. Ovo je, također, činio Allahov Poslanik, s.a.v.s., kao što to kazuje Enes, r.a.:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., kada bi nešto (važno) govorio, ponovio bi to tri puta, kako bi se razumjelo, a kada bi došao do naroda i poselamio ih, poselamio bi ih tri puta."[908]

A Aiša, r.a., kazuje:

"Govor Allahovog Poslanika, s.a.v.s., bio je razgovijetan. Razumio ga je svako ko ga je slušao."[909]

DRUŽI SE S KREPOSNIM ŽENAMA

Žena muslimanka trudi se da u svojoj povezanosti s drugim ženama odabire kreposne žene među njima, kako bi joj bile sestre i prijateljice. Ona se prijazno osjeća u njihovom društvu, međusobno se potpomaže s njima u dobročinstvu, bogobojaznosti, dobrim djelima, usmjeravanju žena u sredinama u kojim je nedostatna islamska svijest i njihovom osviješćivanju. Druženje s kreposnim ženama i sijeljenje s njima neprestano donosi dobro, korist i sveobuhvatnu nagradu. Sve to kod žena u njihovim društvima povećava postojanost u mišljenju, kao što povećava njihovu obrazovanost u vjeri i njihovo prihvatanje Istine. Stoga, u Kur'anu časnome i dolazi podstrek na takvo ponašanje.

"Budi čvrsto uz one koji se Gospodaru svome mole ujutro i navečer iz želje za Licem Njegovim, i ne skidaj očiju svojih s njih iz želje za sjajem u životu na ovome svijetu, i ne slušaj onoga čije smo srce nehajnim prema Nama ostavili i koji strast svoju slijedi i čiji su postupci daleko od razboritosti."[910]

Iskrena žena muslimanka voli samo kreposne, bogobojazne, plemenite i časne žene.

"Svojim druženjem s plemenitima,
ti pripadaš njima,
zato ne pokazuj svoju prisnost s drugima."

Svjesna i prosvijetljena žena muslimanka ne nalazi nikakav nedostatak u druženju s kreposnim ženama, makar one naizgled bile i bez društvenog i materijalnog stupnja. Ibret (pouka) nalazi se u dragocjenosti ličnosti, karakteru, a ne u njenoj pojavi ili izgledu i bogatstvu. Allahov vjerovjesnik Musa, a.s., išao je za Dobrim Robom kako bi od njega naučio, obraćajući mu se s punim poštovanjem i uvažavanjem:

"Mogu li da te pratim, ali da me poučiš onome čemu si ti ispravno poučen?" [911]

A kada mu je Dobri Rob odgovorio: ***"Ti sigurno nećeš moći sa mnom izdržati"***[912], rekao mu je Musa, a.s., s iskrenom ljubavlju i neizmjernom uljudnošću: ***"Vidjet ćeš da ću strpljiv biti, ako Allah da, i da ti se neću ni u čemu protiviti."***[913]

Svjesna žena muslimanka, odabirući svoje prijateljice među čestitim ženama, ne zaboravlja da su ljudi poput rudnika. Neke od njih su vrijedne, a neke su bezvrijedne, a tako i ljudi. O tome nas obavještava plemeniti Poslanik, s.a.v.s., klasificirajući ih i pojašnjavajući njihovu supstancu:

"Ljudi su rude poput rude srebra i zlata. Oni koji su bili najbolji među njima u džahilijetu najbolji su i u islamu ako su učeni. A duše su mnogobrojna (raznovrsna) vojska. One koje se poznaju sjedine se, a one koje se ne poznaju raziđu se."[914]

Ona, iz upute svoje vjere, doista, zna da postoje dvije vrste sagovornica: čestita sagovornica i loša sagovornica. Čestita je sagovornica poput one koja nosi misk (miris); poklanja svojoj sagovornici miomirisnu aromu, a loša sagovornica je poput onoga ko puše u kovački mjeh; svojoj sagovornici pribavlja samo vrućinu, paru, plamen i smrad. Allahov Poslanik, s.a.v.s., nam o tome daje najbolji primjer u riječima:

"Primjer dobrog i lošeg sagovornika jeste kao i primjer onog ko nosi miris i onog ko puše u kovački mjeh. Onaj ko nosi miris, ili će ti ga pokloniti, ili ćeš ga od njega kupiti, ili ćeš od njega osjetiti ugodan miris. A onaj ko puše u kovački mijeh, ili će ti zapaliti odjeću, ili ćeš od njega osjetiti ružan miris."[915]

Zato su časni ashabi vodili brigu o posjećivanju dobrih ljudi, čestitih muškaraca i čestitih žena, koji su podsjećali na Allaha i Sudnji dan, koji su razmekšavali srca, koji su iz očiju izazivali suze strahopoštovanja, podsjećanja i pouke. O tome Enes, r.a., prenosi ovu upečatljivu priču:

"Nakon Vjerovjesnikove, s.a.v.s., smrti, Ebu - Bekr, r.a., reče Omeru, r.a.: 'Hajde da posjetimo Ummu - Ejmen[916] kao što ju je Allahov Poslanik, s.a.v.s., posjećivao.' Kada su došli kod nje, zaplakala je, te su joj njih dvojica rekla: 'Šta te je rasplakalo? Ono što je kod Allaha bolje je za Allahovog Poslanika, s.a.v.s.' Na to je rekla: 'Ne plačem zbog toga što ne znam da je ono što je kod Allaha bolje za Allahovog Poslanika, s.a.v.s., nego plačem zbog toga što je prekinuta Objava s nebesa.' Ona ih je rasplakala, te su i oni plakali zajedno s njome.'"[917]

Druženja čestitih žena na kojima se spominje Allah, dž.š., i na kojima se odvijaju korisni razgovori, okružuju meleki, a Gospodar, slavan neka je On, spušta na njih Svoju milost. Ovakva i slična druženja pročišćavaju dušu, razbistravaju umove i glačaju duše. Žene, dobre vjernice, u stanju su da ih mnogo održavaju i da ubiru njihove zrele plodove zadobijajući koristi na ovome svijetu i pohvalno mjesto na ahiretu.

TEŽI KA IZMIRENJU MEĐU MUSLIMANKAMA

Islamsko društvo ističe se po tome što je to društvo u kojem vlada bratstvo, ljubav i prijateljstvo i u kojem se širi međusobno posjećivanje, praštanje i srdačnost.

No, i pored svojih vrijednosti i odlika ono ostaje ljudska zajednica u kojoj se ponekad dešavaju prepirke i svađe između njenih članova, pa tako dođe do razmirica, svađe i raskida međusobnih veza.

S obzirom da su ove svađe ponekad izbijale i u islamskim društvima, one nisu dugo trajale zbog toga što su članovi ovog društva podučavani iz mudre nebeske upute koja postavlja čvrste temelje bratstvu, prijateljstvu i međusobnom približavanju i zbog toga što iz korijena čupa neprijateljstvo, mržnju i prekidanje međusobnih veza, a i zahvaljujući plemenitim naporima koje islam preporučuje svojim sljedbenicima s ciljem izmirenja među muslimanima i muslimankama, svaki put kad se pojavi razdor među prijateljima, svaki put kada šejtan zavadi braću i kad se među njima desi prekid veza i prepirka. Prethodno smo vidjeli da dvojici zavađenih muslimana islam zabranjuje prekidanje međusobnih veza duže od tri dana:

“Čovjeku nje dozvoljeno da s vjernikom ne govori duže od tri dana. Kada prođu tri dana, neka ga susretne, nazove mu selam, pa ako mu odgovori na selam, obojica učestvuju u nagradi, a ako mu ne odgovori na njega, musliman je oslobođen odgovornosti zbog prekida veza.”[918, 919]

Muslimanima i muslimankama naređeno je da izmiruju dvije zavađene skupine:

"Ako se dvije skupine vjernika sukobe, izmirite ih; a ako jedna od njih, ipak, učini nasilje drugoj, onda se borite protiv one koja je nasilje učinila, sve dok se Allahovim propisima ne prikloni. Pa ako se prikloni, onda ih nepristrasno izmirite i budite pravedni; Allah, zaista, pravedne voli."[920]

Društvom vjernika i vjernica dominira pravednost, ljubav i harmonija i u njemu se poštuje bratstvo:

"Vjernici su samo braća, zato pomirite vaša dva brata i bojte se Allaha da bi vam se milost ukazala."[921]

Zato se od žene muslimanke traži da izmiri zavađene sestre, čineći to na osnovu upute čistog islama. Islam joj je olakšao da u svom govoru može i slagati kako bi pridobila naklonost zavađenih duša, kako bi raznježila čvrsta i okamenjena srca, a u ovu olakšicu se ne ubraja laž koja je zabranjena i za koju slijedi kazna onome ko je izgovori. To nalazimo u hadisu

Ummu Kulsum bint Ukbe bin Ebi - Mu'ajt, r.a., koja kaže:

"Čula sam Allahovog Poslanika, s.a.v.s., da kaže: "Nije lažac ona koji izmiruje ljude, te time uveća dobro, ili kaže ono što je dobro."[922]

U predanju kod Muslima dodaje se:

"Nisam ga čuo da daje olakšicu u nečemu što ljudi kažu (lažu), osim u tri slučaja: kada se radilo o ratu, izmirenju ljudi i onoga što čovjek kaže ženi i što žena kaže čovjeku."[923]

DRUŽI SE SA ŽENAMA I STRPLJIVO PODNOSI NJIHOVO UZNEMIRAVANJE

Iskrena, revnosna žena muslimanka zna šta radi; ona je nosilac misije (zadaće) i pionir misionarstva. Ko se prihvati svih ovih krupnih zadaća, mora se pripremiti za to da bude strpljiv, postojan i da podnosi žrtve na tom putu.

Djelatna i aktivna žena muslimanka mora posjedovati sabur, strpljenje na postupke nekih žena, njihovih osornih reakcija, njihovog nerazumijevanja i nepoštovanja njene plemenite zadaće, kao i kod ismijavanja njenog pozivanja pridržavanju islamskih adaba i propisa, njihovih besmislenih stavova i površnih razmišljanja, sporog prihvatanja istine, njihove brige za same sebe i lične interese kod njihovih besmislenih preokupacija, odavanja dunjaluku, igri i zabavi - ne misleći na polaganje računa na ahiretu niti o izvršavanju vjerskih naredbi, te kod drugih gluposti i ispraznosti koje mogu poteći od ljudi, što bi izazvalo tegobu u grudima djelatnica. U momentima tegobe, klonulosti, apatije, događa se da one pomišljaju na to da se osame, povuku i ostave ovaj posao na Allahovom putu. Sa svim ovim suočavaju se misionari (da'ije), kako muškarci tako i žene, u svim vremenima i u svim prostorima.

Upravo zbog toga, Allahov Poslanik, s.a.v.s., snaži odlučnost misionara koji rade na polju islama, učvršćuje njihova srca i noge, izjavljujući da su oni koji su strpljivi i one koje su strpljive na dugom i trnovitom putu misionarstva (da'veta) bolji od onih koji nisu strpljivi na vagi bogobojaznosti i dobrih djela.

"Vjernik koji se druži s ljudima i strpljivo podnosi njihovo uznemiravanje bolji je od onoga ko se druži s ljudima, a ne podnosi strpljivo njihovo uznemiravanje."[924]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., i vjerovjesnici prije njega bili su znak i primjer strpljivog podnošenja ljudskih gluposti, nepromišljenosti i besmislica, što itekako trebaju proučavati misionari, muškarci i žene, kada god potroše svoj sabur i kada osjete tegobu zbog onoga što im se dešava od ljudi, poput omalovažavanja, zlostavljanja i uznemiravanja.

Primjer tog velikog sabura bilježe El - Buhari i Muslim, kada je Vjerovjesnik, s.a.v.s.,

podijelio plijen, kao što je to običavao. Jedan ensarija je, međutim, rekao: "Tako mi Allaha, ta podjela nije bila radi Allaha, dž.š." Ta nepravedna izreka doprla je do plemenitog Poslanika, s.a.v.s., te mu je to teško palo. Njegovo lice se zacrvenjelo, naljutio se i rekao: "Musa, a.s., bio je uznemirivan više od ovoga, pa je bio strpljiv."

Izgovarajući ove malobrojne riječi, srdžba Allahovog Poslanika, s.a.v.s., stišala se, ljutnja se umirila, a njegova plemenita duša, duša koja prašta, smirila se.

Ovo je moral Allahovih vjerovjesnika i iskrenih misionara u svim vremenima i prostorima, a to je sabur i podnošenje uznemiravanja ljudi, njihovih izmišljotina, ogovaranja i kleveta. Bez ove moralne osobine misionarstvo bi bilo zaustavljeno, a misionari se ne bi mogli održati na tom putu.

Razboritoj ženi muslimanki, misionarki, ne fali niti joj nedostaje mudrosti i oštroumnosti u procjeni ćudi i karaktera onih ljudi kojima se ona obraća niti u procjeni njihovih intelektualnih mogućnosti i društvenog stupnja, kao ni u procjeni načina obraćanja svakoj vrsti ljudi, na onaj način koji toj vrsti odgovara, na način koji je privlači i koji ima uticaja na nju.

UVAŽAVA UČINJENO JOJ DOBRO I ZAHVALJUJE NA NJEMU

Jedna od moralnih osobina iskrene žene muslimanke jeste i to da je čestita, da poštuje učinjeno joj dobro i da zahvaljuje na njemu onoj ženi koja joj ga je učinila, te i sama podstiče na njega, djelujući u skladu s riječima Poslanika:

"Kome je učinjeno neko dobro djelo, pa kaže onome ko ga je učinio: 'Džezakellahu hajren' ('Allah te nagradio dobrim') , dostojno se zahvalio."[925]

Ko od vas zatraži zaštitu preklinjući vas Allahovom,zaštite ga, a ko vam učini kakvo dobro, uzvratite mu."[926]

Zahvala za učinjeno dobro djelo, po mišljenju prosvijećene žene muslimanke, dug je na koji podstiče uputa plemenitog Poslanika, s.a.v.s., i to nije varijabilna društvena etika kojom upravljaju ćudi, strasti i interesi.

Ona koja učini dobro djelo, po mišljenju žene muslimanke, zaslužuje zahvalu za to, iako ona od toga nije imala nikakvih materijalnih koristi. Dovoljno joj je to da se odazvala pozivu na činjenje dobra, dobročinstva, plemenitosti, ljudskosti i što je učinila dobro djelo te je time zaslužila zahvalu koja izvire iz srca. To je ono što islam želi muslimanima i muslimankama - zahvala na plemenitoj smjernosti, odazivanje pozivu ljudskosti i hitanje ka činjenju dobra, bez obzira na rezultate i na to da li će se ostvariti interesi, koristi i želje.

Nastojanje islama da u duši muslimana usadi i učvrsti osobenosti uvažavanja učinjenog dobra i zahvale na njemu, dostiglo je taj stupanj da je (islam) učinio da zahvala Allahu, dž.š., nije potpuna bez zahvale ljudima za učinjeno dobro. Karakter čovjeka koji se nije navikao na to da zahvaljuje ljudima koji su mu učinili dobro prkosan je, nezahvalan i nepokoran; on ima karakter koji ne uvažava blagodati dobrote, učinjenog dobra i ne zahvaljuje na tome. Taj karakter nije podesan da zahvaljuje Uzvišenom Allahu, Onome Koji daruje blagodati i dobra. U ovom smislu, Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Ne zahvaljuje Allahu onaj ko ne zahvaljuje ljudima."[927]

Prosvijećena žena muslimanka ne zaboravlja da je zahvala onoj koja joj je učinila dobro, ustvari, širenje dobra, podsticanje i bodrenje na njegovo činjenje. U zahvali se, također, nalazi i uvažavanje i priznavanje učinjenog dobra. Sve ovo spada u visoke moralne osobine ličnosti muslimanke koju islam nastoji kreirati i formirati u islamskom društvu.

OBILAZI BOLESNE

Obilazak bolesnih jedan je od lijepih islamskih običaja čije temelje je zacrtao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i učinio ga obaveznim muslimanima i muslimankama i pravom svakog muslimana kod njegovog brata (muslimana). Ako mu to pravo uskrati ili ga zanemari, on je grješan i čini nasilje i nepravdu prema sebi, kao što to pojašnjava Allahov Poslanik, kada kaže:

"Musliman kod muslimana ima pravo na pet stvari: odvraćanje selama, obilazak bolesnika, slijeđenje dženaze, odazivanje pozivu i onome ko kihne reći: 'Jerhamukellah' ('Allah ti se smilovao')."[928]

U drugom predanju Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Musliman kod muslimana ima pravo na šest stvari." Rečeno je: "Koje su to stvari, Allahov poslaniče?" Rekao je: "Kada ga sretne, da mu nazove selam; kada ga pozove, da mu odgovori; kada traži savjet od njega, da ga posavjetuje; kada kihne i zahvali Allahu, da mu kaže: 'Jerhamukkelah'; kada oboli, da ga obiđe i kada umre, da slijedi njegovu dženazu."[929]

Mudra žena muslimanka kada obilazi bolesnika, ne ubraja to u kurtoaziju, dobrovoljno ili neobavezno djelo, nego to smatra izršavanjem islamske obaveze i dužnosti na koju podstrekava čista vjera kroz naredbu Allahovog Poslanika, s.a.v.s., koji kaže:

"Nahranite gladnoga, obiđite bolesnoga i oslobodite zarobljenika."[930]

On, također, u predanju koje prenosi El - Bera' bin 'Azib kaže:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., naredio nam je da obilazimo bolesnika, da slijedimo dženazu, da govorimo: 'Allah ti se smilovao' onome ko kihne, da (kao istinu) prihvatimo zakletvu onoga ko se zakune, da pomognemo onoga nad kim je nasilje (nepravda) učinjeno, da

odgovorimo na poziv i da nazivamo selam."[931]

Žena muslimanka, koja je prosvijetljena učenjima njene vjere, kada obilazi bolesnika, u tome ne nalazi nikakvu poteškoću, dosadu niti zlovolju, zbog atmosfere oko bolesnika, a koja je ispunjena potištenošću, bolešću, tugom, brigom i nevoljom. Naprotiv, ona u svojoj posjeti bolesniku osjeća ugodno duhovno osvježenje i radost koju osjeća samo onaj ko razmišlja o značenjima ovog divnog hadisa koji oslikava veličinu posjete bolesniku, kao i veličinu dobra, nagrade i bereketa koje ona u sebi sadrži. Allahov Poslanik, s.a.v.s., kaže:

"Uzvišeni Allah će na Sudnjem danu reći: 'O sine Ademov, razbolio sam se, a ti Me nisi obišao.' Čovjek će upitati: 'Gospodaru moj, kako da Te obiđem kad si Ti Gospodar svjetova?!' Allah će na to reći: 'Zar nisi znao da je taj i taj Moj rob bolestan, pa ga nisi obišao?' Zar nisi znao da si ga obišao, našao bi Me kod njega!? O sine Ademov, tražio sam da Me nahraniš, pa nisi to učinio!?' A čovjek će reći: 'Gospodaru moj, kako da Te nahranim kad si Ti Gospodar svjetova?!' Zar nisi znao da je taj i taj Moj rob tražio da ga nahraniš, pa ga nisi nahranio!? 'Zar nisi znao da si ga nahranio, da bi to našao kod Mene. O sine Ademov, tražio sam da me napojiš, pa nisi to učinio.' A čovjek će tada reći: 'Gospodaru moj, kako da Te napojim kad si Ti Gospodar svjetova?!' A Allah će reći: 'Taj i taj Moj rob tražio je da ga napojiš, pa ga nisi napojio! Zar nisi znao da si ga napojio da bi to našao kod Mene?!'"[932]

Šta je berićetnije od posjete bolesniku!? Kako je samo važna ta posjeta! Kako je to samo veliko djelo! Obavlja ga muslimanka naspram svojih slabih i bolesnih sestara, te se tako nađe u prisustvu Gospodara Veličine i Moći, Koji prisustvuje (svjedoči) njenom velikom djelu i nagrađuje je zbog toga obilnom nagradom. Pa, ima li veće, bolje i berićetnije posjete od posjete koju čini blagoslovljenom, koju uzdiže i na koju podsrekava Gospodar nebesa i Zemlje?!

Kako je samo velika nesreća koja okružuje ženu koja je nemarna u ovom obilasku i kako je samo velika nesreća koja ju je zadesila! A kako će tek biti strašan ukor i kritika koju će objaviti Gospodar Moći pred svjedocima!

"O sine Ademov, razbolio sam se, a ti Me nisi obišao! Zar nisi znao da je taj i taj Moj rob bolestan, pa ga nisi obišao?! Zar nisi znao da si ga obišao, našao bi Me kod njega!?"

Pustimo mašti da zamisli gorčinu kajanja i sramote koja će razdirati dušu one žene koja je bila nemarna i koja je uskraćivala obilazak svoje bolesne sestre, a to neće biti momenat za kajanje!

Bolesnik u islamskom društvu, u trenutku nedaća i teškoća, osjeća da nije sam, da su osjećaji onih koji su ga došli obići svud oko njega i da je obasut njihovim dovama koje olakšavaju njegovu bol. Ovo je vrhunac ljudskog napretka i vrhunac čistote ljudskih osjećaja. Ni jedna zajednica u historiji nije poznavala ovaj izliv osjećaja niti ovu društvenu solidarnost kao što je to poznavao i poznaje islamski ummet. Bolestan čovjek na Zapadu može naći

bolnicu koja će ga primiti, doktora koji će ga paziti, liječiti, ali rijetko može naći nježni dodir, riječ koja liječi, osmijeh koji osvježava, iskrenu dovu i iskreno unutrašnje suosjećanje.

To je zato što je materijalistička filozofija zavladala životom "zapadnog" čovjeka, ugasila u njemu svjetlost ljudskih osjećaja, prekrila istančanost bratskih osjećaja i zaklonila čovjeka od nematerijalističkih pobuda u činjenju dobra.

Zapadni čovjek ne osjeća nikakav poticaj za obilazak bolesnika jer ga s njim ne veže nikakav interes od kojeg bi on prije ili kasnije mogao imati materijalnu dobit. Za razliku od njega, nalazimo muslimana koji obilazi bolesnika potaknut nagradom koju je Allah, dž.š., pripremio za one koji na tom putu upraše svoje noge.

Tekstovi koji o tome govore mnogobrojni su. Oni u duši otvaraju izvore bratskih osjećaja i čovjeka podstiču iz dubine duše da obiđe bolesnika. Jedan od tih tekstova jeste i hadis Allahovog Poslanika, s.a.v.s., u kojem kaže:

"Zaista je musliman koji obiđe svoga brata muslimana u neprestanim dženetskim plodovima, sve dok se ne vrati."[933]

"Nema ni jednog muslimana, koji ujutro obiđe muslimana, a da na njega ne donosi salavat (blagosilja ga) sedamdeset hiljada meleka sve dok ne omrkne. A ako ga obiđe i uveče, blagosilja ga sedamdeset hiljada meleka sve dok ne osvane i imat će ubrane plodove u Džennetu."[934]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., svojom prodornom intuicijom, kojom je prodirao u ljudske duše, znao je i koliki trag ostavlja obilazak bolesnika u duši bolesnog čovjeka i njegove porodice, te, stoga, nije oklijevao u obilasku bolesnika, u upućivanju najnježnijih riječi utjehe i dova. Čak ga je njegova plemenita duša odvela i u obilazak dječaka židova koji ga je služio. O tome kazuje Enes, pa kaže:

"Jedan dječak, židov, služio je Allahovog Poslanika, s.a.v.s., pa se razbolio. Vjerovjesnik, s.a.v.s., otišao je da ga obiđe, pa je sjeo kod njegove glave i rekao mu: 'Primi islam!' Dječak je pogledao u svoga oca koji je bio kod njega, pa je ovaj rekao: 'Pokori se Ebu - el - Kasimu!' I tako je on primio islam. Poslanik, s.a.v.s., potom je izašao od dječaka govoreći: 'Hvala Allahu, Koji ga je izbavio iz Vatre.'"[935]

Vjerovjesniku, s.a.v.s., koji je obilazio ovog bolesnog dječaka židova, nije promaklo da ga pozove u islam, jer je znao koliki uticaj njegova plemenita posjeta ima u duši dječaka i njegovog oca koje je Poslanik, s.a.v.s., obasuo svojom plemenitošću, dobrotom i ljepotom pristupa. Njih dvojica odazvali su se pozivu plemenitog Poslanika, s.a.v.s., tako da je posjeta urodila uputom, a Plemeniti Poslanik, s.a.v.s., završavajući je, iskazuje zahvalu Allahu, dž.š., Koji je putem njega izbavio dušu dječaka iz Vatre. Kako je samo Poslanik, s.a.v.s., veliki čovjek! Kako je samo bio mudar i vješt misionar i upućivač!

O pridavanju pažnje i važnosti obilasku bolesnika od plemenitog Poslanika, s.a.v.s.,

govori i to da je tom obilasku postavio princip i norme postupanja, koje su od njega zapamtili časni ashabi, a koje je zabilježio čisti Poslanikov, s.a.v.s., sunnet.

U te principe i norme spada da se sjedne kod glave bolesnika, kao što smo vidjeli iz posjete dječaku židovu, a kao što nas o tome obavještava i Ibn - Abbas koji kaže:

"Kada bi obilazio bolesnika, Vjerovjesnik, s.a.v.s., sjeo bi kod njegove glave, a zatim bi sedam puta ponovio: 'Es'elullahel - 'azime, rabbel - 'aršil - 'azimi en ješfijeke' 'Molim Allaha Veličanstvenoga, Gospodara veličanstvenog Arša da te izliječi.'"[936]

U njih spada i potiranje bolesnikovog tijela desnom rukom, kao i dova za njega upućena Allahu, dž.š., kao što to prenosi Aiša, r.a., koja kaže:

"Vjerovjesnik, s.a.v.s., prilikom obilaska bolesnika iz bliže rodbine, potirao bi ga desnom rukom i govorio: 'Allahu moj, Gospodaru ljudi! Otkloni tegobu. Izliječi. Ti si Onaj Koji liječiš. Nema lijeka osim Tvoga lijeka. Izliječi liječenjem poslije kojeg nema bola.'"[937]

Od Ibn - Abbasa prenosi se da je Vjerovjesnik, s.a.v.s., ušao kod jednog beduina da ga obiđe u bolesti, a inače kada bi obilazio bolesnika, govorio bi:

'Ništa, ništa. Čist od grijeha, inšallah.'"[938]

Žena muslimanka, čije je osjećaje islam istančao, čije srce je učinio izvorištem plemenite ljudskosti, žuri se da obiđe bolesnika čim za njega čuje, bez ikakvog oklijevanja, kolebanja ili neodlučnosti, jer ova posjeta ima plemenito značenje koje ona osjeća u dubinama svoje duše. Tu užurbanost u obilasku bolesnika opisuju vjerodostojni tekstovi hadisa Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a odabrane žene iz prvog perioda islama, prevele su ih u praktični i pohvalni ljudski postupak. Taj obilazak nije se ograničavao samo na obilazak žene, nego, također, podrazumijeva i obilazak bolesnih muškaraca, ali u granicama čednosti, skromnosti i čuvanja od iskušenja (fitneta).

El - Buhari u svom "Sahihu" bilježi da je Ummu Derda' obišla jednog bolesnog ensariju koji je bio stalni posjetitelj džamije.

Takođe, El - buhari bilježi: "Kazivao nam je Kutejbe od Malika, a on od Hišama bin 'Urvea, a on od svoga oca, a on od Aiše, r.a., da je ona rekla:

"Kada je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao u Medinu, razbolili su se Ebu - Bekr i Bilal, r.a., i ja sam ušla kod njih da ih obiđem." Rekla je: 'Moj oče, kako se osjećaš? Bilale, kako se osjećaš?'"[939]

Žena muslimanka u početku islama, shvatala je smisao obilaska bolesnika, kao i da taj obilazak znači uzajamnu vezu, ljubav, pažnju, samilost i solidarnost, te se odmah odazivala ovoj plemenitoj obavezi, liječeći ranu bolesnog, brišući suze tužnog, odstranjujući brigu, učvršćujući bratske veze i izazivajući izviranje ljubavi i pružajući utjehu nevoljniku. Prirodno je da se savremena žena muslimanka ugleda na nju u oživljavanju ove pohvalne islamske i ljudske prakse.

NE NARIČE ZA UMRLIM

Žena muslimanka, koja razumije propise svoje vjere, koja je prosvijetljena njenom uputom, oštroumna je, uravnotežena i postojana. Kada smrt iznenada zadesi neku njoj dragu osobu, tuga joj ne obuzima razum niti je napušta samokontrola, kao što je to slučaj sa lahkovjernim, slabim i neukim ženama. Naprotiv, ona saburi i smirena je. U tim teškim trenucima svaki njen postupak usklađen je s islamskom uputom.

Ona ni u kom slučaju ne nariče za umrlim, jer naricanje nije svojstveno muslimanima. To je postupak nevjernika i to je moral džahilijeta. Tekstovi su kategorični u zabrani naricanja do te mjere da ga ubrajaju u nevjerstvo.

"Dvije stvari koje se nađu kod ljudi predstavljaju kufr (nevjerstvo): osporavanje porijekla i naricanje za umrlim."[940]

Poslanik, s.a.v.s., isključio je iz skupine muslimana muškarce i žene koji nariču i kukaju za umrlim, riječima:

"Nama ne pripada onaj ko se udara po licu, ko trga odjeću na prsima ili ko moli džahilijetskim dovama."[941]

Žena muslimanka, koja razumije propise svoje vjere, uistinu, vjeruje da je smrt istina, da će svakog zadesiti i da je život samo prolaz do ahireta, gdje je vječnost u blizini Gospodara svjetova. Stoga je besmisleno ovo nekontrolisano očajanje pri kojem čovjek izgubi pribranost i ravnotežu, pa udara po licu, trga odjeću, kuka i nariče.

Ashabi, iako doskorašnji džahili, pravilno su razumjeli ovaj šerijatski propis, te su zabranjivali svojim ženama da nariču, da podižu svoje glasove, da zapomagaju i da trgaju odjeću, kao što su to činile žene u džahilijetu. Time su pojašnjavali da islam ne prihvata postupke džahilijeta niti će ikad biti zadovoljan da, s vremena na vrijeme, izbiju na površinu. Oni su se takvih postupaka odricali, kao što je to činio i Allahov Poslanik.

Od Ebu - Burde bin Ebi - Musaa prenosi se da je rekao: "Ebu - Musa je u bolesti izgubio svijest, a glava mu je klonula u krilo njegove supruge, te je ona zakukala, a on joj nije mogao ništa uzvratiti. Kad se povratio, rekao je: 'Ja sam čist od onoga od čega je čist Allahov Poslanik, s.a.v.s. Doista, Allahov Poslanik, s.a.v.s., nema ništa s onom ženom koja glas podiže, s onom koja obrije svoju glavu niti s onom koja trga svoju odjeću (kad je nevolja zadesi).'"[942]

Islam je zabranio lahkomislene džahilijetske postupke poput udaranja po obrazima, trganja odjeće, naricanja i kukanja, a dozvolio je tugu koja ostaje u dubini duše i suzu koja iz oka sklizne za voljenim umrlim putnikom. Sve je ovo odraz dozvoljene ljudske osjećajnosti,

duboko usađene u dušama, kao i milosti Gospodara koju je Allah usadio u srcima ljudi. O svemu ovome izrazio se Allahov Poslanik, s.a.v.s., putem svoje riječi i prakse.

Od Usamea bin Zejda prenosi se da je rekao: "Bili smo kod Vjerovjesnika kad je jedna od njegovih kćeri poslala izaslanika po njega, pozivajući ga i obavještavajući da joj je dijete ili sin na samrti, te je Poslanik, s.a.v.s., rekao: 'Vrati joj se i obavijesti je da Allahu pripada ono što uzme i ono što daje i sve kod Njega traje od određenog vremena. Naredi joj da bude strpljiva i suzdržana.' Izaslanik se vratio i rekao: 'Ona te je, uistinu, zaklela da joj dođeš.'" Pričao je: "Pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ustao, a s njim je ustao i Sa'd Ubade, Muaz bin Džebel, a i ja sam se zaputio s njima. Dijete je podignuto i dato mu, a iz njega se čuo glas kao glas vode kada se sipa u praznu mješinu. Oči Poslanika, s.a.v.s., zasuziše, a Sa'd reče: 'Šta je to Allahov Poslaniče?' Odgovorio je: 'Ovo je milost koju je Allah stavio u srca Njegovih robova. A Allah je doista milostiv prema onim Svojim robovima koji su milostivi.'"[943]

Od Abdullaha bin Omera, r.a., prenosi se da je rekao: "Sa'd Ubade žalio se na bolest, te je Allahov Poslanik, s.a.v.s., došao da ga obiđe zajedno s Abdurrahmanom bin 'Avfom, Sa'dom bin Ebi - Vekkasom i Abdullahom bin Mesudom. Pošto je ušao kod njega, zatekao ga je na samrti te je upitao: 'Da li je preselio?' Rekli su: 'Nije, Allahov Poslaniče', pa je Allahov Poslanik, s.a.v.s., zaplakao. Kada je svijet vidio plač Allahovog Poslanika, s.a.v.s., i oni su zaplakali: Tada je rekao: 'Čujte dobro! Allah, doista, ne kažnjava zbog suze iz oka niti tuge u srcu, ali kažnjava zbog ovoga - i pokaza na svoj jezik - ili je milostiv.'"[944]

Od Enesa, r.a, se prenosi da je Allahov Poslanik, s.a.v.s., ušao kod svoga sina Ibrahima, a on je bio na izdisaju. Oči Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zasuzile su, te mu je Abdurrahman bin 'Avf rekao: "I ti Allahov Poslaniče?" Rekao je: "O sine Avfov, doista je ona (suza) milost", a potom je slijedila druga. Rekao je: "Uistinu, oko suzi, a srce tuguje, a i kažemo samo ono čime je zadovoljan naš Gospodar: 'Mi smo, uistinu, žalosni zbog rastanka s tobom, Ibrahime.'"[945]

Allahov Poslanik, s.a.v.s., dozvolio je izražavanje žalosti slijevanjem suza iz oka, jer nema potrebe da ih čovjek suzdržava prilikom nedaće, a zabranio je svaki postupak koji pospješuje vatru žalosti. Spontano i umjereno prolijevanje suza pomaže u smanjenju tuge, pomaže pri ublažavanju žestine boli koja razdire, kao što pomaže u ublažavanju nesreće. Što se tiče kukanja, naricanja, pomaganja i glasnog vikanja, to su džahilijetski postupci, a sve to povećava žalost i tugu, pojačava žestinu bola, uznemirenost, očaj i nervni slom u dušama. A tako su postupali Arapi u džahilijetu, jer su to preporučivali, naricali za mrtvim, kukali za njim nabrajajući njegove vrline i lijepe osobine i čineći nesreću još strašnijom.

Sve ovo islam kategorično zabranjuje, jer predstavlja rasipanje ljudske snage, što je suprotno prihvatanju Allahovog, dž.š., određenja i otvara vrata zabludi i šejtanskom zavođenju. Na ovo ukazuje Poslanik, s.a.v.s., u hadisu kojeg prenosi Ummu Seleme, r.a., a u kojem se

navodi:

"Pošto je umro Ebu - Seleme, rekla sam: 'Stranac u stranoj zemlji. Plakat ću za njim toliko da će se pričati o tome.' Pripremila sam se za oplakivanje kad mi je jedna žena iz Es - Sa'ida[946] prišla, želeći da mi pomogne[947], te joj je prišao Allahov Poslanik, s.a.v.s., i rekao: 'Zar želiš da uvedeš šejtana u kuću iz koje ga je Allah istjerao dva puta?'[948]

Pa, sam odustala od oplakivanja i nisam plakala."[949]

Pridavanje važnosti Allahovog Poslanika, s.a.v.s., zabrani naricanja, naročito među ženama, dostiglo je toliki stupanj da je, kada je primao prisegu od žena, tražio od njih da mu se obavežu da će poštovati zabranu naricanja i da će ga se kloniti. To se nalazi u hadisu kojeg bilježe El - Buhari i Muslim od Ummu Seleme, koja je rekla:

"Allahov Poslanik, s.a.v.s., uzeo je od nas prisegu da nećemo naricati."[950]

U drugom predanju kod Muslima, od Ummu Atijje, stoji da je rekla:

"Pošto je objavljen ajet: ***'...da ti polože prisegu: da neće Allahu nikoga ravnim smatrati...da ti neće ni u čemu što je dobro, poslušnost odricati...'***[951], rekla je: 'Među njima je i naricanje.'"[952]

Onoj ženi koja nariče, ako se ne pokaje prije smrti, zaprijećeno je da će na Sudnjem danu biti proživljena u ružnom, mizernom i zastrašujućem liku, da će obući crnu odjeću od katrana i košulju od hrđe:

"Ona koja nariče, ako se ne pokaje prije svoje smrti, na Sudnjem danu će ustati, a na njoj će biti odjeća od katrana i košulja od hrđe."[953]

Upozorena je na to da će biti daleko od meleka milosti i da neće za nju dovu činiti, sve dok uporno nariče i potpiruje žalost. To se nalazi u hadisu koji bilježi Ahmed:

"Meleki ne donose salavat na onu ženu koja nariče niti na onu koja jadikuje."[954]

Nasuprot ovoj kategoričnoj i jasnoj uputi o zabrani naricanja, jadikovanja, kukanja, kidanja odjeće na prsima i drugih džahilijetskih postupaka, bogobojazna žena muslimanka teži samo ka slijeđenju i pokoravanju Allahovoj naredbi i naredbi Njegovog Poslanika, s.a.v.s., kao i udaljavanju od svega onoga što bi moglo poremetiti njen islam i čistotu njenog vjerovanja u Allahovo, dž.š., određenje. Ona se ne zadovoljava time, nego neuke žene poziva pridržavanju Allahovog zakona i Njegove naredbe o izbjegavanju naricanja, nakon što je o tome obznanjen Allahov propis i propis Njegovog Poslanika.

NE PRATI DŽENAZU

Žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, ne slijedi dženazu, povodeći se za naredbom Allahovom Poslanika, s.a.v.s., kao što nas o tome obavještava Ummu ‘Atijje, r.a., riječima:

“Zabranjeno nam je da pratimo dženazu, ali ne tako kategorički.”[955]

U vezi s ovim pitanjem, ona se nalazi nasuprot muškarcu. Islam podstrekava muškarca da prisustvuje dženazi i da je slijedi sve dok mejita ne pokopaju, a to ne preporučuje i ženama zbog mogućnosti nastanka situacije koja ne priliči i ne dolikuje uzvišenosti smrti i ispraćaju umrloga i svega onog što prati taj ispraćaj, sve do ukupa, a to je: ibret i pouka onim koji ispraćaju, traženje oprosta umrlome i podsjećanje na smisao smrti koja će zadesiti svakog živog:

"Ma gdje bili, stići će vas smrt, makar bili i u visokim kulama..."[956]

Pošto je Allahov Poslanik, s.a.v.s, ženama zabranio da slijede dženazu zabranom koja znači pokuđenost a ne strogu zabranu (haram), njegova, a.s., zabrana dovoljna je mudroj, inteligentnoj ženi muslimanki, da postupi u skladu s njom i slijedi je, iskazujući time ljepotu svog islama, iskrenost svoje pokornosti Allahu i Njegovom Poslaniku i slijeđenje prečih i boljih postupaka.

POGOVOR

Na prethodnim stranicama prikazan je lik žene muslimanke, onakve kakvu je islam želi, u skladu s njegovim usmjerenjima, njoj upućenim u svim oblastima života i sukladno njegovoj mudroj uputi u formiranju njenog intelekta, duše, karaktera, morala i ponašanja. O svemu tome govore jasni ajeti i vjerodostojni hadisi, ostvarujući savršenu i preciznu ravnotežu unutar njene ličnosti, kako ne bi bio zanemaren ni jedan aspekt njene ličnosti, iscrtavajući tako najsvjetliji primjer ponašanja u postupanju prema roditeljima, rodbini, mužu, djeci, komšijama, sestrama (muslimankama), prijateljicama i drugim osobama koje ima priliku da susretne u društvu u kojem živi.

U prethodnim poglavljima pokazalo se da žena muslimanka nije predodređena samo za sjedenje u kući, čuvanje djece i uređenje kuće. Ona je, uistinu, uz sve ovo i odgajateljica generacija, kreator velikana, pionir islamskog poziva, faktor prosperiteta, progresa i izgradnje u svim životnim segmentima. Ona stoji uz rame čovjeku u izgradnji zemlje, obogaćenju života, postojanja i osvježenju životne monotonije.

Sasvim je jasno da je žena muslimanka, koja je obasjana uputom svoje vjere, veličanstvena, odgojena, samosvjesna, inteligentna, produktivna, djelotvorna, pročišćena i visokog morala. Svjesna je i zna svoje obaveze (vadžibe) prema svom Gospodaru, prema samoj sebi, prema svojim roditeljima, prema svome mužu i svojoj djeci, prema svojoj bližoj rodbini i rođacima, prema svojim komšijama, prema svojim sestrama i prijateljicama i prema sveukupnom društvu, ljudima, događajima i odnosima koji se u njemu dešavaju; pokorava se Allahovoj, dž. š., naredbi, kloni se onoga što je zabranio, zadovoljna je Njegovom odredbom i određenjem i traži zaštitu i oprost grijeha od svoga Gospodara - ako posrne ili ako je zadesi kakav nemar, malaksalost ili neka manjkavost. Ona osjeća odgovornost pred svojim Gospodarom za članove svoje porodice, vodi brigu o Allahovom, dž.š., zadovoljstvu u svakom poslu koji obavlja, predstavlja pojam robovanja Allahu i pomaganje Njegove istinite vjere i naređuje činjenje dobra i odvraća od zla u granicama svojih mogućnosti i sposobnosti.

Ona je svjesna obaveza prema samoj sebi. Ona shvata da je ljudsko biće to koje je konstituisano od tijela, razuma i duše, da njeno tijelo ima svoje komponente i potrebe, da razum i duša, također, imaju svoje komponente i potrebe te, stoga, vodi brigu o savršenom skladu između njenog tijela, razuma i duše. Ona ne posvećuje pažnju samo jednom aspektu svoga bića na račun ostala dva aspekta, nego se brine o svim ovim aspektima i poklanja im potrebnu pažnju za ostvarenje uravnotežene i skladne ljudske ličnosti, povodeći se u svemu tome za uputom njene savršene vjere - Allahovom, dž.š. Knjigom, sunnetom Njegovog

Poslanika, i biografijom selefi - saliha, koji su slijedili plemenitog Poslanika, s.a.v.s., u njegovom dobročinstvu.

Ona se brine o svojoj spoljašnosti, bez pretjerivanja, neumjerenosti, oholosti i nastranosti. Ona brine i o svojoj unutrašnjosti, o sebi kao ljudskom biću koga je Allah počastio, Koji je učinio da Mu meleki učine sedždu, Koji joj je podredio sve što je na nebesima i na Zemlji kako bi njena ličnost bila uravnotežena, umjerena, omiljena i prijatna u svom izgledu i svojoj pojavi i po svom intelektu, razmišljanju, ponašanju, postupcima i reakcijama.

Njena briga o tijelu i intelektu ne sprečava je da razmišlja i o duši. Naprotiv, ona svom tjelesnom i intelektualnom odgoju pridodaje i duhovni odgoj. Ona svoju dušu oplemenjuje ibadetom, zikrom i učenjem Kur'ana, a cilj svega toga jeste savršena i precizna skladnost svih aspekata njene ličnosti.

Ona je poslušna svojim roditeljima, zna njihovu vrijednost i svoje obaveze prema njima. Ona je veoma osjetljiva i boji se neposlušnosti prema njima. Ne ostavlja ni jednu mogućnost u izboru najljepšeg puta i najboljeg metoda u činjenju dobročinstva prema njima, u njihovom okruživanju svim vrstama brige i pažnje i u ukazivanju njihovog poštovanja i veličanja.

Sa svojim mužem ona je primjer inteligentne, mudre, poslušne, pokorne, velikodušne i drage žene koja vodi brigu o njegovom zadovoljstvu, o poštivanju njegove porodice i o njihovom ugošćavanju. Ona skriva njegovu tajnu i pomaže ga u činjenju dobročinstva, u bogobojaznosti i činjenju dobrih djela. Ona ispunjava njegovu dušu i čini da on osjeća sreću i lagodnost.

Sa svojom djecom ona je nježna i osjećajna majka. Ona je svjesna i razumije veličinu svoje pedagoške zadaće. Svjesna je i svoje majčinske odgovornosti. Ona čini da oni osjećaju njenu ljubav, nježnost i milost. Pravilno ih usmjerava i ne zanemaruje da otkloni eventualne propuste, ako za njih ima potrebe, kako bi se razvijali na najbolji islamski način koji u njihovim dušama pobuđuje plemeniti moral i ljubav prema najuzvišenijim odredbama.

Sa svojim snahama i zetovima ona je dobronamjerna, pravedna, mudra i savjetodavna. Ona ne zalazi u njihove lične stvari, lijepo prema njima postupa, nastoji ojačati i učvrstiti ljubav i spriječiti duh zla i svađa.

Sa svojom bližom i daljom rodbinom ona održava rodbinske veze. Ona ne zanemaruje održavanje rodbinskih veza s njima kao ni činjenje dobročinstva prema njima. Ona vodi brigu o tome da ih neprestano obilazi, čak i ako je oni ne obilaze, postupajući tako na osnovu upute čistog islama o pitanju učvršćivanja rodbinskih spona i razbuktavanja izvora ljubavi i prijateljstva.

Ona čini dobročinstvo prema svojim komšijama, vodi brigu o njihovoj situaciji i poznaje njihovo veliko pravo koje je Džibril (Er - Ruh El - Emin) prenio Allahovom Poslaniku, s.a.v.s, tako da je Poslanik, s.a.v.s., mislio da će komšiju učiniti njihovim nasljednikom. Stoga, ona njima voli ono što voli samoj sebi, lijepo se ponaša prema njima, brine se o njihovim osjećajima,

podnosi njihovo uznemiravanje, pretvara se da ne vidi njihove pakosti i pogreške i čuva se da im ne napakosti ili da ih ne uskrati prilikom postupanja i činjenja dobročinstva prema njima.

Sa svojim sestrama i prijateljicama ona se ističe među drugim ženama po svojoj izgradnji veza i spona s njima na temeljima ljubavi u ime Allaha. A to je najvrednija, najčistija i najspecifičnija ljubav u životu čovječanstva. To je ljubav koja nije uvjetovana interesom niti nekim nečasnim ciljem, čista je od bilo kakve natruhe; ona svoju čistotu i istančanost crpi iz Objave i Poslanikove, s.a.v.s, upute. Zato je žena muslimanka u svojoj ljubavi i prijateljstvu prema svojim sestrama iskrena, savjetodavna i velikodušna. Ona brine o opstanku spone bratstva (sestrinstva) i ljubavi koja ih spaja, a nikako razdvaja. Ona ih ne vrijeđa, ne ogovara, ne vrijeđa njihove osjećaje svađom, raspravama ili mržnjom. Ne prezire ih niti svoju ruku usteže u činjenju dobročinstva prema njima i uvijek ih susreće vedra, nasmijana i razdragana lica.

U svojim društvenim vezama i sponama ona je društvena žena prvoklasnog tipa jer je tako uči njena vjera i njeni brojni propisi, koje je usvojila u načinu postupanja, čistoti međuljudskih odnosa i visokom moralu. Iz ovog bogatog i velikog izvora žena muslimanka uzima svoja saznanja, običaje, ponašanje i odnos prema ljudima. Iz ovog pitkog izvora i čistog izvorišta, ona crpi vrijednosti i moral koji je pročišćava i formira njenu osobenu društvenu ličnost.

Ona je, uistinu, divnog morala; iskrena je i postojana u odnosu prema svim ljudima. Ona ne vara, ne zakida, ne spletkari, nije licemjerna i lažno ne svjedoči. Ona savjetuje, upućuje na dobro i ispunjava svoje obećanje. Odlikuje se stidom, čistotom duše, ne zalazi u ono što je se ne tiče, udaljava se od omalovažavanja i iznošenja tuđih nedostataka. Ona je udaljena od pretvaranja (licemjerstva), pravedna je u svom prosuđivanju i ne zlostavlja. Ona je umjerena prema osobama koje ne voli, nije ni prema kome zlonamjerna, kloni se ružnog mišljenja, čuva svoj jezik od ogovaranja i prenošenja tuđih riječi, kloni se psovke i vulgarnog govora i nikog ne ismijava. Ona je prijatna prema ljudima, milostiva je, želi korist ljudima i otklanja od njih zlo, pomaže ženi u nevolji, plemenita je i velikodušna. Ona ne ističe svoju dobronamjernost prema onome kome udijeli, blaga je, prašta, a ne prezire niti vrijeđa, olakšava, a ne otežava i ne zavidi. Udaljena je od samoisticanja i želje za eksponiranjem, kloni se sitničavosti i detaljisanja. Njena ličnost je draga ljudima, omiljena je i voljena, čuva tajnu, vedrog je lica, gotovo da je neprimijetna i unosi sreću u ljudska srca. Ona nije dosadna, ohola; skromna je, umjerena je u svojoj odjeći i svom izgledu. Ona pridaje važnost uznositim stvarima, brine se o pitanjima muslimana, ugošćuje gosta, vodi računa o sebi, svoje običaje podređuje islamskim normama i pridržava se islamskog pozdrava. Ona ne ulazi u tuđu kuću bez dozvole, sjeda na mjesto koje je slobodno na sijelu, ne sašaptava se s drugom ženom u prisustvu treće, uvažava i poštuje starije, a milostiva je prema mlađima. Svoj pogled ne pušta u (unutrašnjost) tuđu kuću, izabire posao koji odgovara njenoj ženstvenosti, ne

oponaša muškarce, poziva istini i naređuje činjenje dobra, a odvraća od zla. Ona je snalažljiva i mudra u svom misionarstvu, prijateljuje s čestitim ženama, teži ka izmirenju među muslimanima, druži se sa ženama i strpljiva je kod njihovog uznemiravanja, vrednuje učinjeno dobro i zahvaljuje na njemu, obilazi bolesnike i ne slijedi dženazu.

Ovo je ličnost žene muslimanke, koju je islam formirao svojom savršenom uputom, koji je njeno srce i biće osvijetlio svojom blistavom svjetlošću.

Tako mi Allaha, ona je uistinu, najuzvišeniji model žene za koju su ikada znala ljudska društva. U tom modelu sabrana su plemenita moralna svojstva, koja smo već spomenuli, poput razboritosti, čistote i uznositosti duše, ispravnog poimanja svemira, života i čovjeka, kao i dubina svijesti o njenoj izuzetno važnoj misiji u životu.

Nema sumnje da je ženino postizanje ovog veličanstvenog stupnja, moralnog, duhovnog, psihičkog i misaonog formiranja, zapravo velika ljudska blagodat kojoj nije ravna ni jedna druga blagodat za kojom ljudi tragaju. To je najveće civilizacijsko dostignuće do kojeg je čovječanstvo ikada moglo doći. Dosezanje žene do tog visokog stupnja formiranja znači razvoj njene ljudskosti, zrelosti ličnosti i savršenost sposobnosti za ispunjenje njene najveće zadaće u životu.

Danas smo svjedoci zaostalosti žene muslimanke u mnogim dijelovima islamskog svijeta, u odnosu na ovaj visoki stupanj koji joj islam želi. Razlog tome je u udaljavanju muslimana općenito od čistog izvora njihove vjere, kao i njihovo lutanje po stranputicama džahilijeta ili intelektualno i duhovno slijeđenje drugih. Svega ovoga ne bi bilo da su se muslimani, općenito, a žena muslimanka, posebno, okrenuli svojim izvorima misli i duhovnosti, da su muškarci i žene iz njih počeli crpiti i uzimati čistu hranu koja bi im dala imunitet, izvornost i osebujnost.

Ako je napad na islamski svijet bio usmjeren protiv ličnosti muslimana općenito, muškarca ili žene, kako bi je uzdrmao, udaljio od njenog korijena i pomutio njene misaone izvore, nema sumnje da je taj napad imao za cilj ličnost žene muslimanke posebno, u mnogim kampanjama za njeno otkrivanje i ostavljanje odjeće čednosti po kojoj je poznata kroz svoju dugu historiju kao i kampanje da obuče izazovnu, usku i prozirnu odjeću, koja će od nje u njenom liku, mišljenju i ponašanju načiniti sliku nemuslimanke.

Ogromni napori uloženi su na tom polju. Razna udruženja, klubovi i pokreti pozivaju vesternizaciji žene muslimanke. Svi oni, hvala Allahu, propali su pred buđenjem obrazovane žene muslimanke koja je svjesna upute svoje vjere. Mnogi zagovornici vesternizacije među ženama i muškarcima počeli su uzmicati priznajući dubinu vjerovanja žene muslimanke kao i autentičnost islama u njenom razmišljanju, psihi i osjećajima.

Ogromne nade vezane za ženu muslimanku, svjesnu svoje uzvišene misije, zahtijevaju od nje dodatno učvršćenje njene ličnosti, ma gdje ona bila i u ma kakvim uvjetima živjela. U učvršćenju ličnosti žene muslimanke jasan je dokaz njene svijesti, uznositosti, iskrenosti njene pripadnosti vječnom islamu i njegovoj osobenoj humanističkoj civilizaciji. U tome se, također, nalazi i očiti dokaz njene zasluge za preporod ummeta kome pripada kao i napredak domovine u kojoj živi.

BILJEŠKE

[1] *Ovaj hadis bilježi Buharija (u svome "Sahihu") u knjizi "El - Enbija", poglavlje "Jeziffun".* Pogledaj "Fethul - bari šerhu Sahihil - Buhari" od Ibn - Hadžera, Darul - ma'rife, 6/396.

[2] Str. 441,442.

[3] El - Mu'minun, 88, 89.

[4] El - Gašija, 26.

[5] El - Mu'minun, 115.

[6] El - Mulk, 1,2.

[7] El - Mu'min, 17.

[8] Ez - Zilzal, 7, 8.

[9] El - Enbija', 47.

[10] Pogledaj "Ihja' ulumid - din", 1/147.

[11] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunne" od Imama El - Begavija 2/176, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Fadlus - salavatil - hams", El - Mektebul - islamijj.

[12] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunne" 2/175, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Fadlus - salavatil - hams".

[13] "Sahihu Muslim bi šerhi En - Nevevi", knjiga "El - mesadžid", poglavlje "Fadlus - salatil - mektubeti fi džema'atin", 5/170, Izdavač "Riasetu idaratil - buhusil - 'ilmijje vel - ifta'i ved - da'veti vel - iršadi" u Saudijskoj Arabiji.

[14] "Sahihi Muslim", 3/112, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "Fadlul - vudui ves - salati akbihi".

[15] Tj. bile su umotane u svoje ogrtače i vela.

[16] "Fethul - bari", 1/482, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Fi kem tusalli el - mer'etu fis - sijabi".

[17] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 2/195, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Te'džilu salatil - fedžri".

[18] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 3/410, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "At - Tahfifu li emrin jahdusu".

[19] Hadis bilježe Ebu - Davud, 1/221 u knjizi "Es - salatu", poglavlje "Ma džae fi hurudžin - nisai ilel - mesdžidi", i Ahmed, 2/76 i ovo je hadis hasenun li gajrihi.

[20] "Fethul - bari",2/351, knjiga "El - Ezan", poglavlje "Isti'zanul - mer'eti zevdžeha bil - hurudži ilel - mesadžidi" i "Sahihu Muslim", 4/161, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Hurudžun - nisai ilel - mesdžidi".

[21] "Fethul - bari", 2/382, knjiga "El - Džumu'atu", 13. poglavlje "El - Iznu lin - nisai bil - hurudži ilel - mesadžidi".

[22] Pogledaj "Fethul - bari", 1/506, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Ma džae fil - kibleti" i "Sahihu Muslim", 5/10, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Tahvilul - kibleti minel - Makdisi ilel - Ka'beti".

23 "Sahihu Muslim", 6/162, knjiga "El - Džumu'atu", poglavlje "Tehijjetul - mesdžidi vel - imamu jahtubu ''.

24 Ibid, 6/160, knjiga "El - Džumu'atu", poglavlje "Hutbetul - hadžeti".

25 Hadis se prenosi od Abdullaha bin Omera, a bilježe ga Ebu - 'Avane, Ibn - Huzejme i Ibn - Hibban u svojim "Sahihima", a pogledaj i "Fethul - bari", 2/357, knjiga "El - Džumu'a", poglavlje "Fadlul - gusli jevmel - džumu'ati".

26 Pogledaj "Fethul - bari ", 3/236,237, knjiga "El - Dženaizu ", poglavlje "Ma džae fil - kusufi" i "Sahihu Muslim", 6/212, knjiga "El - Kusufu", poglavlje "Ma 'urida 'alen - nebijji fi salatil - kusufi minel - Dženneti ven - nari".

27 Pogledaj "Fethul - bari", 2/529, knjiga "El - Kusuf", poglavlje "Es - Sadekatu fil - kusufi " i "Sahihu Muslim", 6/212, knjiga "El - Kusuf", poglavlje "Ma' urida alen - nebijji fi salatil - kusufi minel - Dženneti ven - nari".

28 Pogledaj "Sahihu Muslim ", 18/84, knjiga "El - Fitenu ve ešratus - sa'ati", poglavlje "Kadijjetul - džessaseti".

29 Hadis bilježi Ahmed. Pogledaj "Silsiletul - ehadis es - sahiha", br.900, 2/601.

30 Pogledaj str. 7.

31 Pogledaj "Fethul - bari", 2/347, knjiga "El - Ezanu", poglavlje "Hurudžun - nisai ilel - mesadžidi" i "Sahihu Muslim" , 5/137, knjiga "El - Mesadžidu", poglavlje "Vaktul - 'išai ve te'hiruha".

32 "Sahihu Muslim" knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Tesvijetus - sufufi ve ikametuha".

33 Pogledaj "Fethul - bari", 2/349, knjiga "El - Ezanu", poglavlje "Intizarun - nasi kijamel - imam El - Alimi ".

34 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunne", 3/273, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Et - Tesbihu iza nabehu šej'un fis - salati".

35 "Al - Mudevvenetu",1/106.

36 Pogledaj fusnotu br.1.

37 Pogledaj "Sahihu Muslim", 4/161,162, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Hurudžun - nisai ilel - mesadžidi".

38 Ibid, 4/162,163.

39 Ibid, 4/161.

40 "Fethul - bari", 2/382, knjiga "El - Džumu'atu", (13.) poglavlje "El - Iznu lin - nisai bil - hurudži ilel - mesadžidi " i "Sahihu Muslim", 4/161, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Hurudžun - nisai ilel - mesadžidi".

41 "Sahihu Muslim" 4/161, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Hurudžun - nisai ilel - mesadžidi".

42 Ibid, 4/163.

43 Ibid, 4/163.

44 Ibid, 4/163.

45 Ibid, 6/178,179, knjiga "Salatul - 'idejni", poglavlje "Ibahatu hurudžin - nisai fil - 'idejn ilel - musalla".

46 Ibid, 6/179.

47 Ibid, 6/180.

48 "Fethul - bari", 2/469, knjiga "Salatul - 'idejni", poglavlje "Iza lem jekun leha džilbabun fil - 'idi".

49 "Fethul - bari", 2/461, knjiga "El - 'Idejni", poglavlje "Et - Tekbiru ejjame Mina".

50 "Fethul - bari", 2/466, knjiga "El - 'Idejni", poglavlje "Mev'izatul - imami en - nisae jevmel - 'idi" i "Sahihu Muslim " 6/174, knjiga "Salatul - 'idejni".

51 Otkrio je Ibn - Hadžer u djelu "Fethul - bari", 2/468, da je to bila Esma bint Jezid bin es - Seken koja je poznata kao govornica ženama, a bila je i mlada.

52 "Fethul - bari ", 2/466, knjiga "El - 'Idejni", poglavlje "Mev'izatul - imami en - nisae jevmel - 'idi" i "Sahihu Muslim " 6/171, knjiga "Salatul - 'idejni ".

53 Pogledaj djelo "Ahkamun - nisai " od Ibn - Dževzija, str.186,204, Bejrut, kao djelo "El - Mugni " od Ibn - Kudame 2/202, Rijad.

54 "Fethul - bari ", 11/341, knjiga "Er - Rikak", poglavlje "Et - Tevadu'".

55 "Sahihu Muslim",16/184, knjiga "El - Birru vel - adabu ves - siletu", poglavlje "Iza ehabbellahu 'abden ".

56 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunne" 4/45, knjiga "Es - Salatu ", poglavlje "El - idžtihadu fi kijamil - lejli".

57 Pogledaj "Sahihu Muslim", 6/72,73, knjiga "Salatul - musafirin", poglavlje "Fadiletul - 'amelid - daimi".

58 Ibid, 6/73.

59 Ibid, 6/72.

60 Ibid, 6/70 - 72.

61 "Sahihu Muslim" 5/89,90, knjiga "El - mesadžid", poglavlje "Istihbabuz - zikri ba'des - salati".

62 Pogledaj knjigu "Rijadus - salihin" od imama En - Nevevija, str.621, knjiga "El - Ezkar", poglavlje "Fadluz - zikri vel - hassu 'alejhi" i "Sahihu Muslim", 5/83 - 95, knjiga "El - Mesadžid", poglavlje "Istihbabuz - zikri ba'des - salati".

63 "Sahihu Muslim", 5/95, knjiga "El - Mesadžid", poglavlje "Istihbabuz - zikri ba'des - salati".

64 El - Me'arid, 19 - 25.

65 Pogledaj "Sahihu Muslim" 1/207, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Vudžubu kitalin tarika ehadi erkanil - islami".

66 El - Maida, 55.

67 El - Bekara, 43.

68 El - Bekara, 277.

69 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/217, knjiga "Es - sijamu", poglavlje "Sevabu men same ramadane".

70 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.570, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Fi emris - saimi bi hifzi lisanihi ve dževarihihi 'anil - muhalefat".

71 "Fethul - bari ", 4/116, knjiga "Es - Savmu", poglavlje "Men lem jede' kavlez - zuri vel - 'amele bihi fis - savmi ".

72 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/221, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Fadlus - sijami".

73 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 4/116, knjiga "En - Nevafilu", poglavlje "Kijamu šehri ramdani ve fadluhu ".

74 "Sahihu Muslim ",8/70, knjiga "Es - Savmu", poglavlje "El - idžtihadu fil - 'ašril - evahiri min šehri ramadan".

75 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti ", 6/389, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "El - Idžtihadu fil - 'ašril - evahiri ".

76 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/380, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Ma dža'e fi lejletil - kadri ".

77 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/379, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Ma dža'e fi lejletil - kadri ".

78 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/251, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Fadlus - sehuri".

79 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/253, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Fadlus -sehuri".

[80] El - Kehf, 30.

[81] "Sahihu Muslim", 8/51, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Istihbabu sijami jevme 'Arefeti ".

[82] "Sahihu Muslim", 8/12, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Savmu jevmi ašura".

[83] "Sahihu Muslim", 8/51, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Istihbabu sijami jevme ašura".

[84] "Sahihu Muslim", 8/13, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Savmu jevmi ašura".

[85] "Sahihu Muslim", 8/56, knjiga "Es - sSjamu", poglavlje "Istihbabu sijamin sittete ejjamin min ševal".

[86] "Fethul - bari" ,4/226, knjiga "Es - Savmu", poglavlje "Sijamu ejjamel - bidi" i "Sahihu Muslim", 5/234, knjiga "Salatul - musafirin", poglavlje "Istihbabu salatud - duha".

[87] "Sahihu Muslim", 5/235, knjiga "Salatul - musafirin", poglavlje "Istihbabu salatud - duha".

[88] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/362, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Savmud - dehri".

[89] "Sahihu Muslim", 8/48, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Istihbabu sijamin selasete ejjamin min kulli šehrin ".

[90] "Fethul - bari", 4/72, knjiga "Džezaus - sajdi", poglavlje "Hadždžun - nisai".

[91] Ibid.

[92] El - Ahzab, 35.

[93] En - Nahl, 97.

[94] Ali - 'Imran, 195.

[95] "Sahihu Muslim", 15/56, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Havdu Nebijjina s.a.v.s.,ve sifetuhu".

[96] Ibid, 15/54.

[97] El - Mudžadela, 1 - 4.

[98] Pogledaj "Muhtesaru tefsir Ibn - Kesir", 3/459; El - Mudžadela 1 - 4, Darul - Kur'anil - kerimi, Bejrut.

[99] El - Ahzab, 36.

[100] El - Ahzab, 36.

[101] El - Ahzab, 37.

[102] Pogledaj "Fethul - bari", 13/403, knjiga "Et - Tevhid", poglavlje "Ve kane 'aršuhu 'alel - ma'i".

[103] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 7/18, knjiga "El - Hadžu", poglavlje "El - mer'etu la tahrudž illa me'a mahremin".

[104] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 9/26, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "En - Nehj 'an en jahlur - redžulu bil - mer'etil - edžnebijjeti".

[105] En - Nur, 31.

[106] "Sahihu Muslim", 14/109, knjiga "El - Libasu vez - zinetu", poglavlje "En - Nisaul - kasijat el - 'arijat ".

[107] "Fethul - bari", 8/489, knjiga "Et - Tefsiru", poglavlje "Vel - Jadribn - e bi humurihinne 'ala džujubihinne ".

[108] "Fethul - bari", 8/489,490, knjiga "Et - Tefsiru", poglavlje "Vel - Jadribn - e bi humurihinne 'ala džujubihinne ".

[109] Et - Tevba, 81.

[110] Junus, 19.

[111] El - Mu'minun, 51,52.

[112] El - Enbija', 91,92.

[113] En - Nur, 63.

114 Kuvajtski časopis “El - Medžella “ br.932.
115 Ibid, br. 931.
116 Ibid.
117 El - Mumtehine, 10.
118 Tj. učinile bi šerijatsku prisegu Allahovom Poslaniku
119 “Fethul - bari”, 9/420, knjiga “Et - Talaku”, poglavlje “Iza eslemetil - mušriketu evin - nasranijjetu tahtez - zimmijj evil - harbijj.”
120 “Fethul - bari” ,2/566, knjiga “Taksirus - salati”, poglavlje “Fi kem jaksirus - salatu”.
121 “Sahihu Muslim”, 9/103, knjiga “El - Hadždžu”, poglavlje “Seferul - mer’eti me’a mahremin”.
122 Ibid, 9/102 - 109.
123 El - ‘Asr.
124 “Sahihu Muslim”, 18/125, knjiga “Ez - Zuhdu”, poglavlje “Fi ehadisin muteferrkatin”.
125 “El - Isabetu”, 8/66,67.
126 Ez - Zumer, 10.
127 El - A’raf, 201.
128 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti” 10/61, knjiga “El - Imare vel - kadau”, poglavlje “Er - Ra’i mesulun ‘an ra’ijjetihi”.
129 Tj. prezirat će ga.
130 Hadis bilježi Et - Tirmizi, 4/34 na kraju poglavlja o zuhdu. Ovaj hadis je hasen.
131 Ez - Zarijat, 56.
132 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 1/401, knjiga “Et - Taharetu”, poglavlje “En - Nijjetru fil - vudui ve gajrihi minel - ‘ibadat”.
133 Ez - Zarijat, 56.
134 “Tabekatu Ibn - Sa’din”, 8/280, Bejrut.
135 Pogledaj djela “Tabekatu Ibn - Sa’din”, 7/35 i “El - Isabetu”, 8/83.
136 Pogledaj djelo “Siretu Ibn - Hišam”, Hidžra u Medinu.
137 “Fethul - bari”, 7/233 - 240, knjiga “Menakibul - ensari”, poglavlje “Hidžretun - nebijji ve ashabihi ilel - medineti”i 6/ 129, knjiga “El - Džihadu”, poglavlje “Hamluz - zadi fil - gazvi”.
138 “Ahkamun - nisai”, djelo od Ibn - Dževzija, str.439.
139 El - Mumtehine, 10.
140 En - Nahl, 106.
141 Pogledaj “Sahihu Muslimin”, 12/194, knjiga “El - Džihadu ves - sijeru”, poglavlje “En - Nisaul - gazijat”.
142 Pogledaj “Sahihu Muslimin”, 12/188, knjiga “El - Džihadu ves - sijeru”, poglavlje “Gazvetun - nisai”.
143 Pogledaj “Fethul - bari”, 6/80, knjiga “El - Džihad “, poglavlje “Mudavatun - nisail - džerha fil - gazvi”.
144 “Fethul - bari”, 7/361, knjiga “El - Megazi”, poglavlje “Iz hemmet taifetani minkum en tefšela” i “Sahihu Muslimin”, 12/189, knjiga “El - Džihadu ves - sijeru”, poglavlje “Gazvetun - nisai me’ar - ridžali”.
145 Tj. unuci Allahovog Poslanika, s.a.v.s., a ona je najmlađa Fatimina kći. Stoga su za nju i govorili “kći Allahovog Poslanika, s.a.v.s.”
146 “Fethul - bari”, 6/79, knjiga “El - Džihadu “, poglavlje “Hamlun - nisail - kirebe ilen - nasi fil-gazvi “ i “Sahihu Muslimin “ 7/366, knjiga “El - Megazi “, poglavlje “Zikru Ummu Selit “.

147 "Fethul - bari", 7/372, knjiga "El - Megazi", poglavlje "Ma esaben - nebijje s.a.v.s., minel - džerahi jevme Uhudin".

148 Ali- 'Imran, 153.

149 Pogledaj "Ahbaru gazveti Uhud" u djelima "Siretu Ibn - Hišam", "Insanul - 'ujun", "Asarul - muhammedijjeti", "Tabekatu Ibn - Sa'din", "El - Isabetu" i "Usdul - gabeti".

150 Pogledaj "Sijeru e'alamun - nubelai", 2/281.

151 "Sahihu Muslimn", 12/187,188, knjiga "El - Džihadu ves - sijeru", poglavlje "Gazvetun - nisai me'ar - ridžal".

152 Rumejsa (Krmeljica) to je izraženo u deminutivu i to je nadimak za Ummu Sulejm, jer je imala krmeljice u oku.

153 Muttefekun alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 14/86, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu Omer bin el - Hattab".

154 Ona je Muavijina žena.

155 Pogledaj "El - Megazi", 1/278, i "Ensabul - ešrafi", 1/327, "Delailun - nubuvveti" od Bejhekija, 3/311.

156 "El - Hiljetu", 2/62 i "Sifetus - safveti", 2/70.

157 Pogledaj djela: "El - Megazi", 1/278, "Ensabul - ešrafi", 1/326 i "Delailun - nubuvveti" od Bejhekija, 3/311.

158 Pogledaj djela: "El - Megazi", 2/301,315,316, "Tarihul - islami", 2/201 od Ez - Zehebija i "Es - Siretul - Halebijje ", 2/545,546.

159 El - Feth, 18.

160 "El - Bidajetu ven - nihajetu", 7/13, a pogledaj i "Tarihut - Taberi", 2/335 i dalje, Darul - Kutub el - 'Ilmijje.

161 "El - Isabetu", 4/229, a pogledaj i djelo "Medžme'uz - zevaid" od El - Hejsemija u kojem se nalazi ovaj haber. On kaže: "Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosoci su pouzdani "sikatun". Pogledaj i "Sijeru e'alamun - nubelai", 2/297.

162 Pogledaj "Sijeru e'alamun - nubelai", 2/297.

163 Ali - 'Imran 159.

164 En - Nahl, 97.

165 En - Nahl, 58,59.

166 Et - Tekvir, 8,9.

167 Pogledaj "El - Mer'etu fil - islami" od dr. Ma'rufa ed - Devalibija, str.23.

168 El - Maida, 3.

169 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/4, knjiga "El - Isti'zanu", poglavlje "Birrul - validejni".

170 Lukman, 14.

171 Et - Tahrim, 11.

172 Et - Tevba, 71.

173 En - Nisa', 20.

174 Količina iz Kur'ana koju će svakodnevno učiti.

175 Muttefekun alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 4/431, knjiga "Fedailul - Kur'ani", poglavlje "Fadlu tilavetil - Kur'ani''.

176 "Sahihu Muslim", 6/90, knjiga "Salatul - musafirin", poglavlje "Fadlu kiraetil - Kur'ani".

177 Muttefekun alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 4/431, knjiga "Fedailul - Kur'ani",

poglavlje "Fadlu tilavetil - Kur'ani".

178 Ez - Zarijat, 56.

179 Bilježi ga Ebu - Davud, 4/83, knjiga "El - Libas", poglavlje "Ma džae fi isbalil - izari." Ovaj hadis ima vjerodostojan sened.

180 El - A'raf, 31.

181 Hadis je hasenun - sahihun. Bilježi ga Ahmed, 4/132 i Et - Tirmizi, 4/18 u knjizi "Ez - Zuhdu", poglavlje "Ma džae fi kerahijjeti kesretul - ekli".

182 "Kenzul - 'ummali", 15/433. Pogledaj i vrijedni tekst o "Štetnost prekomjernog jela na tijelo, intelekt i dušu" od liječnika dr. Muhammeda Nazima Nesimija koji se nalazi u časopisu "Hadaretul - islami " br.5 i 6, god.15.

183 "Fethul - bari", 2/370, knjiga "El - Džumu'atu ", poglavlje "Ed - Duhnu lil - džumu'ati".

184 Hadis se prenosi od Abdullaha bin Omera, a nalazi se u "Sahihima " Ebi - 'Avane, Ibn - Huzejme i Ibn - Hibana. Pogledaj i "Fethul - bari ", 2/356, knjiga "El - Džumu'atu ", poglavlje "Fadlul - gusli jevmul - džumu'ati ".

185 Muttefekun alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti ", 2/166, knjiga "El - Hajdu ", poglavlje "Guslul - džumu'ati ".

186 Pogledaj djelo "Od ropstva do gospodstva", koje je napisala Samiha Ajvorti. Izdanje Damla yayinevi nu 89, str.28 i dalje.

187 "Fethul - bari ", 3/599, knjiga "El - 'Umretu", poglavlje "Kem i'temeren - nebijju".

188 "Sahihu Muslimin", 8/236, knjiga "El - Hadždžu", poglavlje "Adedu 'umrin - nebijji s.a.v.s.,ve zemanihinne".

189 Hadis je hasenun. Bilježi ga Ahmed, 6/160 i Ebu - Davud 1/46, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "Es - Sivak".

190 "Fethul - bari", 2/374, knjiga "El - Džumu'atu", poglavlje "Es - Sivaku jevmul - džumu'ati" i "Sahihu Muslimin", 3/143, knjiga "Et - Taharetu ", poglavlje "Es - Sivak".

191 "Sahihu Muslimin", 3/143, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "Es - Sivak".

192 "Sahihu Muslimin", 5/50, knjiga "El - Mesadžid", poglavlje "Nehju akilis - sevmi vel - besali žan huduril - mesd'idi".

193 Bilježi ga Ebu - Davud, 4/107 u knjizi "Et - Teredždžulu", poglavlje "Islahuš - ša'ri." Lanac predanja je hasen.

194 "El - Muvetta' ", 2/949, knjiga "Eš - Ša'ru", poglavlje "Islahu' - ša'ri."

195 Hadis je vjerodostojan, a bilježe ga Ahmed, 3/357 i En - Nesai, 8/183, knjiga "Ez - Zinetu", poglavlje "Teskinuš - ša'ri".

196 Pogledaj Kurtubijev tefsir, 7/197, El - A'raf 32.

197 El - Furkan, 67.

198 Hadis hasen. Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/206, knjiga "El - Isti'zanu", poglavlje "Eserun - ni'meti alel - 'abdi".

199 Ibid, 4/346.

200 Pogledaj "Et - Tergibu vet - terhibu", 3/93, knjiga "El - Libasu vez - zinetu".

201 El - 'Araf, 31,32.

202 "Sahihu Muslim", 2/89, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Tahrimul - kiburi".

203 Pogledaj izvod hadisa na str.78.

204 "Fethul - bari ", 10/334, knjiga "El - Libasu", poglavlje "Kassuš - šaribi" i "Sahihu Muslim ", 3/146, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "Hisalul - fitreti".

205 "Fethul - bari", 6/81, knjiga "El - Džihadu", poglavlje "El - Hurrasetu fil - gazvi fi sebilillah".

206 Pogledaj "Džemheretu eš'aril - 'arebi", 1/300, izdanje "Darul - kalemi ", 1406.god. po Hidžri.

207 Ta - ha, 114.

208 Hadis je hasenun. Bilježi ga Ibn - Madže, 1/81, predgovor, poglavlje "Fadlul - 'ulemai vel - hassu 'ala talebil - 'ilmi".

209 "Fethul - bari" 1/195, knjiga "El - 'Ilmu", poglavlje "Hel jedž'alu lin - nisai jevmun 'ala hiddetin fil - 'ilmi".

210 Ona je jedna od najučenijih žena muslimanki. Bila je predavač i mudžahid. Dala je prisegu i učestvovala je u Bici na Jermuku. Ubila je devet Rimljana stupom od njenog šatora.

211 Sidr je biljka lijepog mirisa kojom se čisti.

212 Tj. rekla joj je tiho da bi je jedva čula, a da je niko od prisutnih ne bi mogao čuti.

213 "Fethul - bari", 1/414, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Delkul - mer'eti nefseha iza tahheret minel - hajdi" i "Sahihu Muslimin", 4/15,16, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Istihbabu isti'malil - mugtesileti minel hajdi el - misk".

214 Pogledaj "Fethul - bari", 1/414, knjiga "El - 'Ilmu", poglavlje "El - Haja'u fil - 'ilmi " i "Sahihu Muslimin ", 4/16, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Guslul - mustehadati ve salatuha".

215 Ovo je uzrečica kod Arapa kojom se izražavaju lijepe želje.

216 Pogledaj "Fethul - bari", 1/414, knjiga "El - 'Ilmu", poglavlje "El - Haja'u fil - 'ilmi" i "Sahihu Muslimin", 3/223,224, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Vudžubul - gusli 'alel - - mer'eti bi hurudžil - menijji minha".

217 "Sahihu Muslimin", 3/223,224, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Vudžubul - gusli 'alel - mer'eti bi hurudžil - menijji minha."

218 "Fethul - bari", 7/310, knjiga "El - Megazi ",poglavlje "Istifatau Subej'a bin El - Haris El - Eslemijje" i "Sahihu Muslimin", 10/110, knjiga "Et - Talaku", poglavlje "Inkidau 'iddetel - muteveffa 'anha zevdžuha bi vad'il - hamli".

219 Pogledaj "Šerhun - Nevevi li sahihi Muslimin", 10/109, knjiga "Et - Talaku", poglavlje "Inkidau 'iddetel - muteveffa'anha zevdžuha bi vad'il - hamli".

220 Hadis je hasen. Bilježi ga Ibn - Madže, 1/81, predgovor, poglavlje "Fadlul - 'ulemai vel - hassu 'ala talebil - 'ilmi".

221 Hadis je hasen. Bilježi ga El - Bejheki od Aiše, r.a., u djelu "Šu'abul - imani", 4/334.

222 "El - Isti'abu", 4/1883 i "El - Isabetu", 8/140.

223 "Tarihut - Taberi": "Događaji 58.god. po Hidžri", "Es - Semtus - seminu", str.82 i "ElIsti'abu", 4/1885.

224 "Sahihu Muslim", 5/46, knjiga "El - Mesadžidu", poglavlje "Kerahetus - salati bi hadretit - ta'ami".

225 "El - Egani", 10/57.

226 El - Inšikak, 8.

227 "Fethul - bari", 1/196, knjiga "El - 'Ilmu", poglavlje "Men semi'a šej'en fe radže'a hatta ja'rifuhu ".

228 Bilježi ga Et - Tirmizi, 5/364 u knjizi "El - Menakibu", poglavlje "Min fadli Aiše." Rekao je: "Hadis je hasen sahih garib."

229 "Tuhfetl - fukahai", 1/12.

230 "Fethul - bari", 1/7.

231 "Mizanul - i'tidali", 3/395.

232 Pogledaj "Sahihu Muslimin", 14/227, knjiga "Es - Selamu", poglavlje "Tahrimul - kehaneti ve itjanul - kehani".

233 Hadis je hasenun. Bilježi ga Ebu - Davud, 4/21, knjiga "Et - Tibbu", poglavlje "Fil - kehani".

234 El - 'Araf, 201.

235 Bilježi ga Ahmed sa senedom koji je džejjid, 2/359.

236 Pogledaj "'Adijj bin Zejd el - 'Abadijj", djelo autora ove knjige, str.172.

237 Nisam našao ko je rekao ovaj stih.

238 Poledaj "'Adijj bin Zejd el - 'Abadijj", str.171.

239 Bilježi ga Ahmed sa senedom koji je dobar (hasenun), 3/265.

240 "Hajatus - sahabeti", 3/329.

241 Ibid.

242 Eš - Šems, 7 - 10.

243 El - Kehf, 28.

244 Pogledaj "Kitabul - ezkari "En - Nevevi i "El - Me'surat" Hasana el - Bena.

245 "Sahihu Muslimin", 17/53, knjiga "Er - Rikaku", poglavlje "Ekseru ehlil - Dženneti el - fukarau ve ekseru ehlin - nari en - nisau".

246 En - Nisa', 36.

247 El - Isra', 23, 24.

248 En - Nisa', 36.

249 El - 'Ankebut, 8.

250 Lukman, 14.

251 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 2/176, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Fadlus - salavatil - hamsi".

252 Muttefekun 'alejhi. Poledaj "Rijadus - salihin", str. 191, poglavlje "Birrul - validejni".

253 Ibid.

254 Lukman, 15.

255 Ovaj dječak je jedan od trojice koji su govorili u kolijevci. A preostala dvojica su: Isa bin Merjem i dječak koji je bio s majkom među onima koji su stradali u Uhudu.

256 Pogledaj "Fethul - bari", 3/78, knjiga "El - 'Amelu fis - salati", poglavlje "Iza de'atil - ummu veledeha fis - salati" i 5/136, knjiga "El - Mezalimu", poglavlje "Iza hedeme haitan fel - jebni gajrehu".

257 Pogledaj "Fethul - bari" 4/64, knjiga "Džezaus - sajdi", poglavlje "El - Hadždžu ven - nuzuru."

258 "Sahihu Muslimin", 8/25, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Kada'us - savmi 'anil - mejjiti".

259 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/13, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Siletul - validil - mušriki".

260 El - Isra', 23.

261 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/15, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Tahrimul - 'ukuki".

262 Ibid, 13/4,

263 Bilježi ga El - Buhari u djelu “Edebul - mufredi”, 1/45, poglavlje “Birrul - ummi”.
264 Lukman, 14.
265 Bilježi ga El - Buhari u “Edebul - mufredi”, 1/62, poglavlje “Džezaul - validejni”.
266 Pogledaj “Sahihu Muslim”, 16/95, knjiga “Fedailus - sahabeti”, poglavlje “Min fedaili ‘Uvejs el - Kareni”.
267 El - Isra’, 23,24.
268 Lukman, 14,15.
269 Er - Rum, 21.
270 “Sahihu Muslim”, 10/56, knjiga “Er - rida’”, poglavlje “Istihbabu nikahil - bikri”.
271 Pogledaj “Fethul - bari”, 9/194, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Ikrahul - binti ‘alez - zevadži”, Ibn - Madže, 1/602, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Men zevvedže Ibn - etehu ve hije karihetun” i “El - Mebsut”, 5/2.
272 Tj. Bojim se ako bih ostala kod njega da ne zapadnem u nešto što bi me odvelo u kufr.
273 “Fethul - bari”, 9/395, knjiga “Et - Talaku”, poglavlje “El - Hul’u”.
274 “Fethul - bari”, 9/308, knjiga “Et - Talaku”, poglavlje “Šefa’atun - nebijji fi zevdži Berire...”
275 Hadis je hasenun. Bilježe ga Et - Tirmizi, 2/274, poglavlja o “En - Nikahu”, 3 i Ibn - Madže, 1/633, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “El - Ekuffau”.
276 En - Nur, 26.
277 En - Nisa’, 34.
278 El - Ahzab, 35.
279 Bilježi ga En - Nesai s vjerodostojnim senedom 6/114, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Et - tezvid’u ‘alel - islami.”
280 “Fethul - bari”, 7/476, knjiga “El - Megazi”, poglavlje “Gazvetu Hajber”.
281 Pogledaj “Fethul - bari”, 7/71, knjiga “ Fedailus - sahabeti”, poglavlje “Menakibu Alijj bin Ebi - Talib” i “Sahihu Muslim”, 17/45, knjiga “Ez - Zikru ved - du’au”, poglavlje “Et - -Tesbihu evvelun - nehari ve ‘inden - nevmi”.
282 To su riječi koje se izgovaraju kako bi deva kleknula.
283 Tj. ljubomora njenog muža Ez - Zubejra.
284 Pogledaj “Fethul - bari”, 9/319, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “El - Giretu”.
285 Bilježe ga Ahmed i El - Bezzar, a njegovi prenosioci su ridžalus - sahih. Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 9/4, poglavlje “Hakkuz - zevdži ‘alel - mer’eti”.
286 Hadis je hasen - sahih. Bilježi ga Et - Tirmizi, 2/314, u poglavljima o “Er - rida’u”, str.10.
287 Bilježi ga El - Bezzar sa senedom koji je hasenun. Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 4/ 308, poglavlje “Hakkuz - zevdži ‘alel - mer’eti”.
288 Bilježe ga Ahmed i En - Nesai sa senedima koji su “džejjdun”, a bilježi ga i El - Hakim. On kaže: Sened mu je sahihun. Pogledaj “Et - Tergibu vet - terhibu “od El - Mund’rija, 3/52, poglavlje “En - Nikahu”.
289 Str. 331.
290 Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani i njegovi prenosioci su “sikat.” Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 4/ 306, poglavlje “Hakkuz - zevdži ‘alel - mer’eti”.
291 Bilježe ga Ibn - Madže, 1/595, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Hakkuz - zevdži ‘alel - mer’eti “ i El - Hakim, 4/173, knjiga “El - Birru ves - siletu” i rekao je: “Sened je sahih.”
292 Bilježi ga Et - Taberani, a njegovi prenosoci su “Muhtedždžun bihim fis - sahihi.” Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 4/ 312.

293 "Fethul - bari ", 9/294, knjiga "En - Nikahu ", poglavlje "Iza batet el - mer'etu muhadžirete firaše zevdžiha" i "Sahihu Muslim ", 10/8, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Tahrimu imtina'il - mer'eti min firaši zevdžiha".

294 "Sahihu Muslim", 10/7, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Tahrimu imtina'il - mer'eti min firaši zevdžiha".

295 Hadis je sahihun a bilježi ga Et - Taberani u "El - Evset" i "El - Kebir." Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 4/ 296, poglavlje "Fi men jedžuha zevdžuha fe ta'tellu".

296 Bilježi ga El - Bezzar, a njegovi prenosioci su "ridžalus - sahih."Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 4/ 312.

297 Hadis je hasenun - sahihun. Bilježi ga Et - Tirmizi, 2/314, poglavlja "Er - Rida'", 10 i Ibn - Hiban u svom "Sahihu", 9/473, knjiga "En - Nikahu".

298 "Sahihu Muslim", 9/178, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Nedebun min re'jil - mer'eti fe veka'at fi nefsihi ila en je'ti imre'etihi ".

299 Bilježi ga Ibn - Hiban u svom "Sahihu", 12/178, knjiga "El - Ešribetu", 2.dio.

300 Bilježi ga El - Hakim, 2/190, knjiga "En - Nikahu." Rekao je: "Sened mu je sahih".

301 "Fethul - bari", 9/295, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "La te'zenul - mer'etu fi bejti zevdžiha li ehadin illa bi iznihi".

302 "Sahihu Muslim", 7/115, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Edžrul - hazini vel - mer'eti iza tesaddekat min bejti zevdžiha..."

303 Muttefekum 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 9/327, knjiga "El - 'Iddetu", poglavlje "Nefekatul - evladi vel - ekaribi".

304 Muttefekum 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 10/61, knjiga "El - Imaretu vel - kada'u", poglavlje "Er - ra'i mesulun 'an ra'jetihi".

305 Pogledaj "Sahihu Muslim", 16/81, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Min fedaili nisail - Kurejši".

306 "Sahihu Muslim", 8/99, knjiga "El - Hadžu", poglavlje "Istihbabut - tibi kablel - ihrami".

307 "Fethul - bari", 3/585, knjiga "El - Hadžu", poglavlje "Et - Tibbi".

308 "Sahihu Muslim", 8/100, knjiga "El - Hadžu", poglavlje "Istihbabut - tibi kablel - ihrami".

309 Ibid.

310 "Sahihu Muslim", 3/208, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Dževazu guslil - haidi re'se zevdžiha ve terdžiluhu".

311 "Fethul - bari", 1/403, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Mubašeretul - haidi" i "Sahihu Muslim", 3/209, knjiga "El - Hajdu", poglavlje "Dževazu guslil - haidi re'se zevdžiha ve terdžiluhu".

312 Bilježe ga Ibn - Hiban u svom "Sahihu" i El - Bezzar sa senedom koji je džejjd. Njegovi prenosioci su "Sikatun mešhurun". Pogledaj "Ahkamun - nisai"od Ibn - Dževzija , str. 311.

313 "Džemhertu huttabil - 'areb", 1/145.

314 "Fethul - bari", 3/327, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Ez - Zekatu 'alez - zevdži vel - ejtami fil - hudžri" i "Sahihu Muslim", 7/86, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Ez - Zekatu 'alel - ekaribi".

315 "Fethul - bari", 3/325, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Ez - Zekatu 'alel - ekaribi".

316 "Fethul - bari", 3/325, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Ez - Zekatu 'alel - ekaribi" i "Sahihu Muslim", 7/86, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanu nuksanil - imani bi naksit - ta'ati".

317 "Fethul - bari", 1/83, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Kufranul - 'aširi".

318 Bilježi ga Ahmed, 3/428. Njegovi prenosioci su "ridžaluhus - sahih".

319 "Et - Tabekatul - kubra", 7/208 - 209.

320 "Sahih Muslim", 16/11, Fedailus - sahabe, poglavlje "Fedail Ebi - Talha".

321 Pogledaj "Sahihu Muslim", 16/11, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu Ummu Sulejm".

322 Ovo je dio dugog hadisa koji bilježe El - Buhari i Muslim. Pogledaj "Fethul - bari", 5/116, knjiga "El - Mezalimu", poglavlje "El - Gurfetu vel - 'illijetul - mušrife" i "Sahihu Muslim", 7/195, knjiga "Es - Siijamu", poglavlje "Bejanun enneš - šehre jekunu tis'an ve 'išrine".

323 Hadis je hasenun - sahihun. Bilježi ga Et - Tirmizi, 2/329, poglavlja o "Et - Talaku", str. 11 i Ibn - Hiban, 9/490, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Mu'ašaetuz - zevdžejni".

324 "Sahihu Muslim", 10/8, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Tahrimu ifšai sirrel - mer'eti " i "Et - Tergibu vet - terhibu", 3/86, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Et - Terhibu min ifšais - sirri bejnez - zevdžejni".

325 Hadis koji govori o odvojenosti Vjerovjesnika od njegovih žena bilježe El - Buhari i Muslim, a i drugi. Pogledaj "Fethul - bari", 5/116, knjiga "El - Mezalimu", poglavlje El - Gurfetu vel - 'illijetul - mušrife" i 8/656, knjiga "Et - Tefsiru", poglavlje "Suretut - tahrim" i "Sahihu Muslim", 7/195, knjiga "Es - Sijamu", poglavlje "Bejanun enneš - šehre jekunu tis'an ve 'išrine".

326 Et - Tahrimu, 3.

327 Ibid, 4.

328 Ibid, 5.

329 Pogledaj "Fethul - bari", 2/162, knjiga "El - Ezanu", poglavlje "Men kane fi hadžeti ehlihi".

330 Pogledaj pod naslovom "Radi na potpomaganju Allahove, dž.š., vjere."

331 "Fethul - bari", 1/23, knjiga "Bidul - vahji", poglavlje "Hadisu Aišete evvelu ma budie bihil - vahju" i "Sahihu Muslim", 2/197, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bidul - vahji".

332 Pogledaj "Šerhus - sunneti", 14/155, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Menakibu Hadidžetin."

333 "Es - Siretu", 3/331. Pogledaj "Fethul - bari", 6/281, knjiga "El - Džizjetu vel - mevadi'atu", poglavlje "Hadisu Sehl bin Hanif" i "Sahihu Muslim", 12/141, knjiga "El - Džihadu ves - sijeru", poglavlje "Sulhul - Hudejbijja".

334 "Es - Siretu", 3/331.

335 "Zadul - me'ad", 3/295 i Et - Taberi, 2/124.

336 "Sahihu Muslim", 12/141, knjiga "El - Džihadu ves - sijeru", poglavlje "Sulhul - Hudejbijja".

337 Misli se na grozdove hurmi. Pogledaj "Sahihu Muslim", 7/33, knjiga "El - Dženaizu", poglavlje "El - Lahdu ve nasbul - lebeni 'alel - mejjiti".

338 Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani, a njegovi prenosioci su "ridžalus - sahihi". Pogledaj "Medžme'uz - zevaid ", 9/324, knjiga "El - Menakibu ", poglavlje "Ma dža'e fi Ebi ed - Dahdah".

339 Bilježe ga Ebu - Davud, 2/45, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "Kijamul - lejli" i El - Hakim, 1/309, knjiga "Salatut - tetavvu'i "On kaže da je vjerodostojan hadis po Muslimovim uvjetima.

340 "Sahihu Muslim", 10/56, knjiga "Er - Rida'u", poglavlje "Istihbabu nikahil - bikri".

341 Bilježi ga Ahmed, 1/168 a njegovu prenosioci su "ridžalus - sahihi".
342 Sredstvo kojim se boji kosa.
343 "Ahkamun - nisai", Ibn - Dževzi, str. 343.
344 "Fethul - bari", 9/484, knjiga "Et - Talaku", poglavlje "Ihdadul - muteveffa 'anha zevdžuha".
345 Buharija ga bilježi u djelu "El - Edebul - mufred", 1/310, poglavlje "Men la ješkurun - nase".
346 Bilježi ga El - Hakim u "El - Mustedrek", 2/190, knjiga "En - Nikahu". On kaže da je hadis s vjerodostojnim senedom (Sahihul - isnadi).
347 En - Nur, 31.
348 Er - Rahman, 56.
349 "Fethul - bari", 9/ 338, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "La tubaširul - mer'etul - mer'ete fe ten'atuha li zevdžiha".
350 Er - Rum, 21.
351 En - Nur, 22.
352 Str. 118.
353 Str. 68.
354 Str.115.
355 Str. 115.
356 Pogledaj "Sahihu Muslim", 15/203, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu ummul - mu'minine Aišete".
357 "Zadul - me'ad", 3/261 - 264.
358 Pogledaj na str. 61,62.
359 Pogledaj na str. 38.
360 "Sahihu Muslim", 10/56, knjiga "Er - Rida'u", poglavlje "Istihbabu nikahil - bikri".
361 El - Kehf, 46.
362 Et - Tahrim, 6.
363 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunnet", 10/61, knjiga "El - Imaretu vel - kada'u", poglavlje "Er - Ra'i mes'ulun 'an re'ijjetihi."
364 Bilježi ga Buharija u djelu "El - Edebul - mufred ", 1/371, poglavlje "Husnul - huluki ".
365 Bilježe ga Ahmed, 2/187 i Ebu - Davud, 1/193, knjiga "Es - Salatu ", poglavlje "Meta ju'merul - gulame bis - salati". Sened ovog hadisa je "hasenun" (dobar).
366 "Sahihu Muslim", 15/75, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Rahmetuhu, s.a.v.s., ve tevadu'uhu".
367 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 12/264, knjiga "El - Isti'zanu", poglavlje "Et - Teslimu 'ales - sibjani".
368 Bilježe ga Ahmed, 2/185, El - Hakim 1/62, knjiga "El - Imanu" i njegov sened je vjerodostojan.
369 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/ 34, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Rahmetul - veledi ve takbiluhu".
370 "Fethul - bari ", 10/426, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Rahmetul - veledi ve takbiluhu".
371 Pogledaj "Fethul - bari", 8/135, knjiga "El - Megazi", poglavlje "Mereduhu, s.a.v.s., ve vefatuhu" i Ebu - Davud, 4/480, knjiga "El - Edebu ", poglavlje "Ma dža'e fil - kijami".
372 "Fethul - bari", 6/472, knjiga "Ehadisul - enbijai", poglavlje "Kavluhu te'ala: 45 - 48 min Ali- 'Imran".

373 "El - Hamasetu" od Ibn - Temama ,1/167.
374 Allah je Taj Koji joj određuje funkciju, a ne priroda. Ova je sintagma jedan od tragova uticaja zapadne civilizacije.
375 Isječak iz teksta Selme el - Hafar u novinama "El - Ejjam", Damask, 03.09.1962.god.
376 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 8/296, knjiga "El - 'Ataja vel - hedaja", poglavlje "Er - Rudžu'u fi hibetil - veledi vet - tesvijetu bejnel - evladi fin - nahli".
377 Eš - Šu'ra, 49, 50.
378 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/187, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Fadlus - sadekati 'alel - evladi vel - ekaribi ".
379 "Sahihu Muslim", 16/179, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "El - Ihsanu ilel - benati".
380 Bilježe ga Ahmed, 2/335 i El - Hakim, 4/176, knjiga "El - Birru ves - siletu" i on kaže: "Sened je vjerodostojan".
381 Bilježi ga El - Hakim u "El - Mustedreku", 4/177, knjiga "El - Birru ves - siletu" i on kaže: "Sened je vjerodostojan".
382 Bilježi ga El - Buhari u "Edebul - mufredi",1/162, poglavlje "Men 'ale selase ehavatin".
383 Bilježi ga Et - Taberani u "El - Evset" sa dva seneda, a prenosoci jednog tog seneda su "ridžalus - sahihi". Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/157.
384 "Sahihu Muslim", 18/139, knjiga "Ez - Zuhdu", poglavlje "Hadisu Džabirit - tavil".
385 Pogledaj 'Adijj bin Zejd El - 'Ibadi: "Kreativni pjesnik", str.171,172.
386 "Divanu Hafiz Ibrahim ", str. 282, izdanje "Darul - kitab el - misrijje."
387 Muttefekun 'alejhi, Pogledaj "Šerhus - sunneti", 9/8, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "Ihtijaru zatel - jedejni".
388 El - A'raf, 201.
389 "Sahihu Muslim", 2/37, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanu enned - dine nasihatun".
390 Al - Ahzab, 70.
391 Fussilet, 34,35.
392 Al - En'am, 152.
393 En - Nisa, 58.
394 Hadis je hasen. Bilježe ga Et - Tirmizi, 2/274, poglavlja o "En - nikahu" i Ibn - Madže, 1/633, knjiga "En - Nikahu", poglavlje "El - Ekuffau".
395 El - En'am, 152.
396 El - Ahzab, 70.
397 El - Furkan, 67.
398 En - Nisa', 34.
399 El - Bekara, 228.
400 Al - En'am, 152.
401 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/20, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Sevabu siletir - rahimi ve ismun men kata'aha." Muhammed, 22, 23.
402 En - Nisa', 1.
403 Al - Isra', 23.
404 Al - Isra' ,26.
405 En - Nisa', 36.
406 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 51, poglavlje "Es - Sidku".

407 "Sahihu Muslim ", 6/115, knjiga "Salatul - musafirine ", poglavlje "El - Evkatul - let nuhije 'anis - salati fiha".

408 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 195, poglavlje "Birrul - validejni ve siletul - erhami".

409 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/19, knjiga "El - Birru ves - siletu ", poglavlje "Sevabu siletir - rahimi".

410 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/140, poglavlje "Men vesale rahimehu ehabbehullah".

411 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/19, knjiga "El - Birru ves - siletu ", poglavlje "Sevabu siletir - rahimi ve ismun men kata'aha".

412 1/144, poglavlje "La tenzilur - rahmetu 'ala kavmin fihim kati'ur - rahimi".

413 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/142, poglavlje "Birrul - akrebi fel - akreb".

414 Bilježe ga Ahmed, 5/38 i Ibn - Madže, 2/37, knjiga "Ez - Zuhdu", poglavlje "El - Bagju". Sened je vjerodostojan.

415 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/146, poglavlje "Ismu kati'ir - rahimi".

416 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/132, poglavlje "Fadlu siletir - rahimi".

417 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 189, poglavlje "Birrul - validejni ve siletul - erhami".

418 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/187, knjiga "Ez - Zekatu ", poglavlje "Fadlus - sadekati 'alel - evladi vel - ekaribi".

419 Bilježi ga Et - Tirmizi, 2/84, poglavlja o "Ez - Zekatu". On je rekao da je hadis hasen.

420 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunnet", 6/195, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Fadlus - sadekati 'alel - evladi vel - ekaribi".

421 Ali - 'Imran, 92.

422 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/189, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Fadlus - sadekati 'alel - ekaribi".

423 "Sahihu Muslim", 16/97,knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Vesijjetun - nebijji s.a.v.s.,bi ehli Misr".

424 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/29, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Sevabu siletir - rahimi".

425 Eš - Šu'ra', 214.

426 "Sahihu Muslim", 3/79, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Men mate 'alel - kufri la telhakuhuš - šefa'atu ".

427 "El - Isti'abu", 4/1872, "El - Isabetu", 8/127.

428 "Fethul - bari", 10/414, knjiga "El - Edebu ", poglavlje "Siletul - ehil - mušrik".

429 El - Enbija', 107.

430 Bilježi ga El - Bezzar od Ibn - Abbasa, onako kako se navodi u djelu "Kešful - estar " od El - Hejsemija, 2/373. Njegovi putevi predanja jačaju jedni druge, kao što se to navodi u djelu "El - Mekasidul - haseneti" od Es - Sehavija, str. 146.

431 "Fethul - bari", 10/414, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Lejsel - vasilu bil - mukafi'i".

432 "Sahihu Muslim", 16/115, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahrimut - tehasudi vet - tebagudi ".

433 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 191, poglavlje "Birrul - validejni ve siletul - erhami".

434 En - Nisa', 36..

435 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/71, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Hakkul - džari".

436 Bilježi ga Et - Taberani sa senedom koji je džejjid. Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/ 165.

437 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 191, poglavlje "Hakkul - džari vel - vesijjetu bihi ".

438 "Fethul - bari", 10/414, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Men kane ju'minu billahi vel - jevmil - ahiri fe la ju'zi džarehu".

439 Muttefekun'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/60, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Hakkul - džari".

440 "Sahihu Muslim", 2/17, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Min hisalil - imani en tuhibbu li ehike ma tuhibbu li nefsike".

441 "Sahihu Muslim", 6/177, knjiga "El - Edebu", poglavlje "El - Vesijjetu bil - džari vel - ihsanu ilejhi".

442 "Sahihu Muslim", 6/177, knjiga "El - Edebu", poglavlje "El - Vesijjetu bil - džari vel - ihsanu ilejhi ".

443 Bilježe ga Et - Taberani i El - Bezzar sa senedom koji je hasen. Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/167.

444 Bilježe ga Et - Taberani i Ebu - Ja'la. Njegovi prenosioci su povjerljivi (sikatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/167.

445 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/141, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Et - Tesadduk biš - šejil - jesir".

446 Ez - Zilzal, 7.

447 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/141, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Et - Tesadduk biš - šejil - jesir."

448 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/310, poglavlje "Men lem ješkurin - nase".

449 El - Mumtehine, 8.

450 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/71, knjiga "El - Birru ves - siletu ", poglavlje "Hakkul - džari".

451 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/198, poglavlje "Tuhdi ila akrebihin baben".

452 Bilježi ga Et - Tirmizi sa vjerodostojnim senedom, 3/224, poglavlja "El - Birru ves - siletu", dio "Ma dža'e fi hakkil - dživari".

453 Bilježi ga El - Hakim sa vjerodostojnim senedom, 4/166, knjiga "El - Birru ves - siletu".

454 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 185, poglavlje "Fi hakkil - džari vel - vesijjetu bihi ".

455 "Sahihu Muslim ", 2/17, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanu tahrimi izail - džar".

456 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/210, poglavlje "La ju'zi džarehu".

457 Bilježi ga Et - Taberani u "El - Kebir", 18/267, a njegovi prenosoci su pouzdani (sikat).

458 Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani sa dobrim (hasen) senedom. Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/170.

459 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/200, poglavlje "Men aglekal - babe 'alel - džari".

[460] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/47, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Te'avunul - mu'minine ve terahumuhum".

[461] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti ", 13/46, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Te'avunul - mu'minine ve terahumuhum".

[462] Izreka kod Arapa koja označava radost.

[463] Es - Saff, 4.

[464] Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani s vjerodostojnim senedom. Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/171.

[465] "Fethul - bari", 10/445, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Men kane ju'minu billahi vel - jevmil - ahiri fe la ju'zi džarehu".

[466] El - Hudžurat, 10.

[467] Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/49, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Halavetul - imani".

[468] "Sahihu Muslim", 16/123, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlul - hubbi fillah".

[469] Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/24, pogalvlje "Ma dža'e fil - hubbi fillah". On kaže da je hadis hasen - sahih.

[470] "Sahihu Muslim", 16/124, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlul - hubbi fillah".

[471] Bilježi ga Ebu - Davud s vjerodostojnim senedom, 4/452, knjiga "El - Edebu ", poglavlje "Ihbarur - redžuli bi mehabbetihi ilejhi ".

[472] Bilježi ga Ahmed, 5/245, s vjerodostojnim snedom.

[473] Bilježi ga Malik u svom "El - Muvetta'", 2/953, knjiga "Eš - Ši'aru", poglavlje "Ma dža'e fil - mutehabbine fillahi".

[474] "Sahihu Muslim", 2/35, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanun ennehu la jedhulul - Džennete illa el - mu'minune".

[475] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/47, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Te'avunul - mu'minine ve terahumuhum".

[476] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/46, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Te'avunul - mu'minine ve terahumuhum".

[477] Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/493, poglavlje "Hidžretul - muslimi".

[478] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/100, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "En - Nehju 'an hedžranil - ihvani".

[479] Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/505, poglavlje "Innes - selame jedžzi'u mines - sarim ".

[480] Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/497, poglavlje "Men hedžere ehahu seneten".

[481] "Sahihu Muslim", 16/120, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahrimuz - zanni vet - tedžessusi vet - tenafusi".

[482] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/109, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Ma la jedžuzu minez - zanni".

[483] Tj. da poveća cijenu robe, ne zato što je želi kupiti, nego da bi prevario drugoga i da bi ga obmanuo kako bi povećao cijenu i sam kupio robu.

[484] Tj. da nekome ko je već nešto kupio prilikom izbora, kaže: "Batali to. Ja ću ti to isto prodati za manju cijenu."

485 "Sahihu Muslim", 16/120, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahrimu zulmil - muslimi ve hazlihi ve ihtikarihi".

486 "Sahihu Muslim", 16/120, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "En - Nehju 'aniš - šahna'i".

487 Ali - 'Imran, 134.

488 "Sahihu Muslim", 16/120, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Istihbabul - 'afvi vet - tevadu'i ".

489 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/505, poglavlje "Eš - šahna'u".

490 "Sahihu Muslim", 16/177, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Istihbabu talakatil - vedžhi 'indel - likai".

491 Bilježi ga Et - Tirmizi, 3/228, poglavlja "El - Birru", 36. On kaže da je hadis hasen - garib.

492 "Fethul - bari", 10/504, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Et - tebessumu ved - dahiku" i "Sahihu Muslim", 16/35, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu Džerir bin Abdullah".

493 "Sahihu Muslim", 2/37, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanun enned - dine en - nasihatu.'

494 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/63, knjiga "El - Imanu", poglavlje "El - Bej'atu 'alel -islani".

495 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/60, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Juhibbu li ehihi ma juhibbu li nefsihi".

496 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/333, poglavlje "El - Muslimu mir'atu ehihi".

497 Ibid.

498 "Sahihu Muslim", 16/110, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlu sileti asdikail - ebi vel - ummi".

499 Bilježi ga Ibn - Hiban u svom "Sahihu", 2/162, knjiga El - Birru vel - ihsanu", poglavlje "Hakkul - validejni".

500 "Fethul - bari", 7/133, knjiga "Menakibul - ensari", poglavlje "Tezvidžun - nebijji s.a.v.s.,Hadidžete ve fadluha" i "Sahihu Muslim ", 15/201, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Fedailu Hadidžete".

501 "Fethul - bari", 7/133, knjiga "Menakibul - ensari", poglavlje "Tezvidžun - nebijji s.a.v.s.,Hadidžete ve fadluha".

502 El - Maida, 54.

503 "Sahihu Muslim", 16/177, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu ", poglavlje "Fadlur - rifki".

504 Ali -'Imran, 159.

505 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus-salihin", str. 336, poglavlje "Husnul-huluki".

506 Za ovu sintagmu u tefsiru se kaže: "Vjerovjesnik želio je njome izraziti dovu da mnogo čini sedždu. U tome se za njega nalazi uputa i razriješenje."

507 "Fethul - bari", 10/452, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Lem jekunin-nebijju fahišen ve la mutefehhišen".

508 El - Hudžurat, 12.

509 Hadis je hasen sahih, a bilježi ga Ibn - Madže, 2/1315, knjiga “El - Fitenu”.

510 “Fethul - bari”, 10/452, knjiga “El - Edebu”, poglavlje “Ma kile fi zil - vedžhejni” i “Sahihu Muslim “, 16/157, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Zemmu zil - vedžhejni”.

511 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 1/485, poglavlje “La te’id ehake šej’en fe tahlifuhu”.

512 Iz članka prof. Vehiduddina Hana pod nazivom”Obaveznost primjene Šerijata u svakom vremenu i na svakom mjestu”, Kuvajtski časopis “El - Mudžteme’u”, izdanje br. 325, 24. zul - ka’de 1396 god.p.H. / 16.novembar 1976. godine.

513 Naziv rijeke u Siriji.

514 Pogledaj “Edebul - mehdžeri” od ‘Isaa En - Na’uri, Darul - me’arif, Egipat, str.527.

515 Hadis je hasen i bilježi ga Ahmed, 6/16.

516 Hadis je vjerdostojan. Bilježe ga Ahmed, 2/295 i El - Hakim, 4/129, knjiga “El - At ‘imetu”.

517 Hadis je hasen. Bilježe ga Ahmed, 5/343 i Ibn - Hiban, 2/262, knjiga “El - Birru vel - ihasanu”, poglavlje “Ifšaus - selami ve it’amut - ta’ami”.

518 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 2/83, poglavlje “Du’aul - ehi bi zahril - gajbi”.

519 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred” ,2/84, poglavlje “Ed - Du’au bi zahril - gajbi”.

520 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred” ,2/85, poglavlje “Ed - Du’au bi zahril - gajbi”.

521 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 13/235, knjiga “El - Fedailu”, poglavlje “Husnu hulukihi s.a.v.s.”

522 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str.336, poglavlje “Husnul - huluki”.

523 Al - Kalem ,4.

524 “Fethul - bari “, 10/456, knjiga “El - Edebul - mufred”, poglavlje “Husnul - huluki “i “Sahihu Muslim “, 15/78, knjiga “El - Fedailu”, poglavlje “Kesretu hajaihi, s.a.v.s.”

525 Bilježi ga Et - Tirmizi, 3/249, poglavlja “El - Birru”, str. 70. On kaže da je hadis hasen.

526 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 1/375, poglavlje “Sehavetun - nefsi”.

527 Bilježi ga Et - Tirmizi, 3/244, poglavlja “El - Birru” - dio “Husnul - huluki”. Hadis je hasen sahih.

528 Bilježi ga Et - Tirmizi, 2/315, poglavlja “Er - Rida’u”, str.11. Hadis je hasen sahih.

529 Bilježi ga Et - Taberani u “El - Kebir”, 1/181,183. Njegovi prenosioci su “ridžalus - sahihi”.

530 Bilježi ga Et - Tirmizi, 3/245, poglavlja “El - Birru ves - siletu”, str.61. Njegovi prenosioci su pouzdani (sikatun).

531 Bilježe ga Ebu - Ja’la i Et - Taberani u djelu “El - Evsat “a prenosioci kod Ebu - Ja’laa su puzdani (sikatun). Pogledaj “Medžme’uz - zevaid “, 8/22.

532 Bilježi ga Ahmed, 3/502 i njegovi prenosioci su sikatun.

533 Bilježi ga Ahmed, 3/403 i njegovi prenosioci su ridžalus - sahih.

534 El - Kalem, 4.

535 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str.50, poglavlje “Es - Sidku”.

536 El - Hadždž, 30.

537 El - Furkan, 72.

538 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str.689, poglavlje “Gilezu tahrimi šehadetiz - zuri”.

539 "Sahihu Muslim ", 2/37, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanun enned - dine en - nasihatu".

540 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/92, knjiga "El - Imanu", poglavlje "En - Nasihatu".

541 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 10/61, knjiga "El - Imaretu vel - kada'u", poglavlje "Er - Ra'i mes'ulun 'an ra'ijjetihi".

542 "Sahihu Muslim ", 13/38, knjiga "El - Imaretu", poglavlje "Fadlu i'anetil - gazi fi sebi - lillah".

543 "Sahihu Muslim", 2/108, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Kavlun - Nebijji s.a.v.s., men gaššena fe lejse minna".

544 "Sahihu Muslim", 2/109, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Men gaššena fe lejse minna".

545 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 10/71 - 73, knjiga "El - Imaretu vel - kada'u", poglavlje "Ve'idul - gadri" i "Rijadus - salihin", str.705, poglavlje "Tahrimul - gadri".

546 "Fethul - bari", 4/417, knjiga "El - Buju'u", poglavlje "Ismu men ba'a hurren".

547 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/74, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Alamatun - nifaki".

548 El - Maida, 1.

549 El - Isra', 34.

550 En - Nahl, 91.

551 Es - Saff , 2,3.

552 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/72, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Alamatun - nifaki".

553 "Sahihu Muslim ", 2/48, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanu hisalil - munafiki".

554 Govorite onako kako govorite u običnom govoru i ne činite svoj govor prefinjenim i istančanim i ne preuzimajte na sebe obavezu kao da ste šejtanovi zastupnici i njegovi izaslanici, kao da govorite njegovim jezikom.

555 "Hajatus - sahabeti", 3/99.

556 "Fethul - bari", 10/476, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Ma jekrehu minet - temaduhi" i "Sahihu Muslim ", 18/126, knjiga "Ez - Zuhdu", poglavlje "En - Nehju 'anil - ifrati fil - medhi".

557 "El - Edebul- mufred", 1/433, poglavlje "Fi vudžuhil - meddahin".

558 Bilježi ga Ahmed, 5/32, njegov sened je vjerodostojan.

559 "Hajatus - sahabeti", 3/103.

560 "Fethul - bari", 13/170, knjiga "El - Ahkamu", poglavlje "Ma jukrihu min senais - sultani".

561 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.364, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Fil - haja'i ve fadlihi".

562 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.363, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Fil - haja'i ve fadlihi".

563 "El - Haja'u šu'betun minel - imani".

564 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.363, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Fil - haja'i ve fadlihi".

565 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.35, poglavlje "Es - Sabru".

566 "Sahihu Muslim", 7/124, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Bejanun ennel - jed el - 'ulja hajrun minel - jedis - sufla".

567 Bilježe ga Et - Tirmizi, 3/382, poglavlja "Ez - Zuhdu", str.8 i Ibn - Madže, 2/1316,

knjiga “El - Fitenu”, poglavlje “Kufful - lisani ‘anil - fitneti”.

568 “Sahihu Muslim”, 12/10, knjiga “El - Akdijetu”, poglavlje “En - Nehju ‘an kesretil - mesa’ili min gajri hadžetin”.

569 En - Nur, 19.

570 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 1/419, poglavlje “Men semi’a bi fahišetin f e efšaha”.

571 El - Hudžurat, 12.

572 Bilježi ga Ebu - Davud, 4/375 knjiga “El - Edebul - mufred”, poglavlje “Fin - nehji ‘anit - tedžessusi”. Hadis je s vjerodostojnim senedom.

573 Bilježi ga Ahmed, 5/279. Sened mu je hasen.

574 Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosioci su pouzdani (sikatun). Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 8/94.

575 Ez - Zarijat, 56.

576 El - Bejjina, 5.

577 El - Bekara, 264.

578 En - Nisa’, 142.

579 “Sahihu Muslim”, 18/115, knjiga “Ez - Zuhdu”, poglavlje “Tahrimur - rija’i”.

580 “Sahihu Muslim”,13/50, knjiga “El - Imaretu”, poglavlje “Men katele lir - rijai ves - sumdati”.

581 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 10/323, knjiga “Er - Rikaku”, poglavlje “Er - Rija’u ves - sum’atu”.

582 En - Nisa’, 58.

583 El - Maida, 8.

584 El - En’am, 152.

585 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 10/328, knjiga “El - Hududu”, poglavlje “Kat’u jediš - šerifi vel - mer’eti veš - šefa’atu fil - haddi”.

586 “Sahihu Muslim”, 16/134, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Tahrimuz - zulmi”.

587 “Sahihu Muslim”, 16/134, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Tahrimuz - zulmi”.

588 “Fethul - bari”, 5/97, knjiga “El - Mezalimu”, poglavlje “La jazlimul - muslimu el - muslime ve la juslimuhu”.

589 El - Mumtehine, 8.

590 “Fethul - bari”, 10/527, knjiga “El - Edebu - mufred”, poglavlje “El - Mudaratu me’an - nasi.”

591 “Fethul - bari”, 10/528, knjiga “El - Edebul - mufred”, poglavlje “El - Mudaratu me’an - nasi.”

592 “Sahihu Muslim”, 15/206, knjiga “Fedailus - sahabeti”, poglavlje “Fedailu ummil - mu’minin Aiša”.

593 “Fethul - bari”, 8/455, knjiga “Et - Tefsiru”, poglavlje “Lev la iz semi’tumuhu zannel - mu’minune vel - mu’minatu bi enfusihim hajren”.

594 “Es - Semtus - semin”, str.110, “El - isti’abu”, 4/1851, “El - Isabetu”, 8/93.

595 “El - isabetu”, 8/192.

596 Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/662 u knjizi (dijelu) “Sifetul - kijame”, str.54. On kaže da je hadis hasen sahih.

[597] El - Hudžurat, 12.

[598] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/109, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Ma la jedžuzu minez - zanni".

[599] "Hajatus - sahabeti", 2/151.

[600] El - Isra', 36.

[601] Kaf , 18.

[602] Hadis je vjerodostojan, a bilježi ga Malik u svom djelu "El - Muvetta'", 2/985, knjiga "El - Kelamu ", poglavlje "Ma ju'meru bihi minet - tehaffuzi fil - kelami".

[603] "Sahihu Muslim ", 1/73, uvod, poglavlje "En - Nehju 'anil - hadisi bi kulli ma semi'a".

[604] El - Hudžurat, 12.

[605] "Sahihu Muslim ", 2/12, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanu tefadulil - islami".

[606] Bilježe ga Ebu - Davud, 4/371, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Fil - gibeti" i Et - Tirmizi, 4/660, knjiga "Sifetul - kijameti", str. 51. On kaže da je hadis hasen sahih.

[607] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/86, knjiga "El - Imanu", poglavlje "El - Kebairu".

[608] Bilježi ga Ahmed, 6/461 sa senedom koji je hasen.

[609] Bilježi ga Ahmed, 4/227 s vjerodostojnim sahih senedom.

[610] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/147, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Ve'idun - nemmami".

[611] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/370, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "El - istitaretu 'inde kadail - hadžeti".

[612] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 1/76, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Alamatun - nifaki".

[613] Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani a njihovi prenosioci su pouzdani (sikatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/64.

[614] Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosioci su pouzdani (sikatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/64.

[615] "Palo mu čelo u prašinu" izreka je Arapa koja nema doslovno značenje - Da Bog da mu čelo palo u prašinu, nego se njome izražava želja za dobrim.

[616] "Fethul - bari", 10/452, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Lem jekunin - nebijju fehhašen ve la mutefehhišen".

[617] "Sahihu Muslim", 16/150, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Men le'anehu Ennebijju s.a.v.s."

[618] "Sahihu Muslim ", 16/135, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahirmuz - zulmi".

[619] El - Hudžurat, 11.

[620] "Sahihu Muslim ", 16/120, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahrimu zulmil - muslimi ve hazlihi ve ihtikarihi".

[621] Fussilet, 34,35.

[622] Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 340, poglavlje "El - Hilmu vel - enatu ver - rifku".

[623] "Sahihu Muslim", 16/146, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlur - rifki".

[624] "Sahihu Muslim", 16/146, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlur - rifki".

625 “Fethul - bari”, 1/323, knjiga “El - Vudu’u”, poglavlje “Sabbul - mai ‘alel - bevli fil - mesdžidi”.

626 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 10/67, knjiga “El - imaretu vel - kadau”, poglavlje “Ma ‘alel - vulati minet - tejsiri”.

627 Ali -‘Imran, 159.

628 Ta - ha, 43,44.

629 “Sahihu Muslim “, 16/145, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Fadlur - rifki”.

630 Bilježi ga Ahmed, 6/104. Njegovi prenosioci su vjerodostojni (ridžalus - sahih).

631 Ibid.

632 Bilježi ga El - Bezzar i njegovi prenosioci su vjerodostojni (ridžalus - sahih). Pogledaj “Medžme’uz - zevaid, “8/18, poglavlje “Ma džae fir - rifki”.

633 Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/654, knjiga “Sifetul - kijameti”, str.45. On kaže da je hadis hasen.

634 “Sahihu Muslim”, 13/106, knjiga “Es - Sajdu”, poglavlje “El - Emru bi ihsaniz - zebhi”.

635 Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosioci su vjerodostojni (ridžalus - sahih). Pogledaj “Medžme’uz - zevaid, “8/187, poglavlje “Rahmetun - nasi”.

636 Bilježi ga Et - Taberani sa dobrim (hasen) senedom. Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 8/187, poglavlje “Rahmetun - nasi”.

637 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 1/466, poglavlje “Irham men fil - erdi”.

638 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 13/34, knjiga “El - Birru ves - siletu”, poglavlje “Rahmetul - veledi ve takbiluhu”.

639 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 3/410, knjiga “Es - Salatu”, poglavlje “Et - tahfifu li emrin jahdusu”.

640 “Fethul - bari”, 10/426, knjiga “El - Edebul - mufred”, poglavlje “Rahmetul - veledi ve takbiluhu”.

641 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 13/34, knjiga “El - Birru ves - siletu”, poglavlje “Rahmetul - veledi ve takbiluhu”.

642 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 2/229, knjiga “Es - Salatu”, poglavlje “Fadlu salatil - ‘išai vel - fedžri fi džema’atin”.

643 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 6/171, knjiga “Ez - Zekatu”, poglavlje “Fadlu sekjil - mai”.

644 Bilježi ga Buharija u “El - Edebul - mufred”, 1/472, poglavlje “Ahzul - bejdi minel - hummereti”.

645 “Sahihul Muslim”, 14/242, knjiga “Katlul - hajjat ve nahveha”, poglavlje “Fedlu sekjil - behaimi”.

646 El - Hadždž, 77.

647 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 6/142, knjiga “Ez - Zekatu”, poglavlje “Kullu ma’rufin sadekatun”.

648 Dio iz hadisa muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 6/145, knjiga “Ez - Zekatu”, poglavlje “Kullu ma’rufin sadekatun”.

649 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 6/143, knjiga “Ez - Zekatu”, poglavlje “Kullu ma’rufin sadekatun”.

650 “Fethul - bari”, 1/53, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Men selimel - muslimune min lisanihi ve jedihi”.

651 Bilježi ga Ahmed i njegovi prenosioci su ridžalus - sahih. Pogledaj “Medžme'uz - zevaid”, 8/183, poglavlje “Fi men jurdža hajruhu”.

652 “Sahihu Muslim”, 17/21, knjiga “Ez - Zikru ved - du'au”, poglavlje “Fadlul - idžtima'i 'ala tilavetil - Kur'ani ve 'alez - zikri”.

653 Bilježi ga Et - Taberani u “El - Evsat” sa dobrim (džejjid) senedom. Pogledaj “Medžme'uz - zevaid”, 8/192, poglavlje “Fadlu kadail - havaidži”.

654 “Sahihu Muslim”, 16/171, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Fadlu izaletil - eza 'anit - tariki”.

655 “Sahihu Muslim”, 16/171, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Fadlu izaletil - eza 'anit - tariki”.

656 Hadis je vjerodostojan i bilježi ga Ahmed, 4/423.

657 El - Bekara, 280.

658 Tj. da otkloni od njega tegobu time što će pričekati na vraćanje njegovog duga, ako mu je dužan, ili će mu taj tug pokloniti.

659 Tj.da mu pokloni njegov dug.

660 “Sahihu Muslim”, 10/227, knjiga “El - Musakatu vel - muzare'a”, poglavlje “Fadlu inzaril - mu'siri”.

661 Hadis je hasen sahih. Bilježi ga Et - Tirmizi, 3/590, knjiga “El - Buju'u”, poglavlje “Ma džae fi inzaril - mu'siri”.

662 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti “, 8/196, knjiga “El - Buju'u”, poglavlje “Sevabu men enzare mu'siren”.

663 Trgovao je s njima i davao im zajmove.

664 “Sahihu Muslim”, 10/226, knjiga “El - Musakatu vel - muzare'a”, poglavlje “Fadlu inzaril - mu'siri”.

665 “Sahihu Muslim”, 10/225, knjiga “El - Musakatu vel - muzareža”, poglavlje “Fadlu inzaril - mu'siri”.

666 El - Bekara, 273.

667 El - Bekara, 261.

668 Se'be, 39.

669 El - Bekara, 272.

670 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 6/155, knjiga “Ez - Zekatu”, poglavlje “Ma jekrehu min imsakil - mali”.

671 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str.301, poglavlje “El - Keremu vel - džudu vel - infaku fi vudžuhil - hajri”.

672 “Sahihu Muslim”, 16/141, knjiga “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Istihbabul - 'afvi vet - tevadu'i”.

673 Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/644, knjiga “Sifetul - kijameti”, str.33.

674 Radi se malim halkama od zlata ili srebra, bilo da su minđuše ili prstenovi.

675 “Fethul - bari”, 10/330, knjiga “El - Libasu”, poglavlje “El - Kalaidu ves - sihabu lin - nisai”.

676 Prstenje bez dragog kamena.

677 “Fethul - bari”, 10/330, knjiga “El - Libasu”, poglavlje “El - Kalaidu ves - sihabu lin - nisai”.

678 Bilo da se radi o minđušama od čistog zlata ili srebra, ili da su s biserom ili nekim dragim kamenom.

679 "Fethul - bari", 10/331, knjiga "El - Libasu", poglavlje "El - Kurtu lin - nisai"
680 2/187.
681 "Sahihu Muslim", 16/8, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu ummul - mu'minine Zejneb".
682 "Tabekatu Ibn - Sa'd", 8/109,110, "Sifetus - safveti", 2/48 i "Sijeru e'alamin - nubelai", 2/212.
683 "Ahkamun - nisai", Ibn - Dževzi, str.446.
684 El - Bekara, 286.
685 "Fethul - bari", 3/283, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Ittekun - nare ve lev bi šekki temrin".
686 Bilježi ga Ahmed s vjerodostojnim senedom, 6/79.
687 "Fethul - bari", 3/293, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Men emere hadimehu bis - sadeka".
688 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/143, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Kullu ma'rufin sadekatun".
689 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 6/142, knjiga "Ez - Zekatu", poglavlje "Kullu ma'rufin sadekatun".
690 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.167, poglavlje "Mulatafetul - jetimi vel - miskini".
691 Pogledaj "Rijadus - salihin", str.167, poglavlje "Mulatafetul - jetimi vel - miskini".
692 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/43, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Sevabu kafilil - jetimi".
693 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/45, knjiga "El - Birru ves - siletu", poglavlje "Es - Sa'i 'alel - ermeleti".
694 El - Bekara, 262.
695 El - Bekara, 264.
696 "Sahihu Muslim", 2/114, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Tahrimu isbalil - izari vel - menni bil - 'atijjeti".
697 Ali -'Imran, 134.
698 Fussilet, 34, 35.
699 "Sahihu Muslim ", 1/189, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Mubaje'a vefdu Abdul - Kajs".
700 "Fethul - bari", 10/519, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "El - Hazru minel - gadabi".
701 "Fethul - bari", 6/566, knjiga "El - Menakibu", poglavlje "Sifetun - Nebijji "u "Sahihu Muslim", 15/83, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Muba'adetuhu s.a.v.s.,lil - asam".
702 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 3/409, knjiga "Es - Salatu", poglavlje "El - Imamu juhaffifus - salate", a tekst je uzet od Muslima.
703 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 12/128, knjiga "El - Libasu", poglavlje "Et - Tesavir", a tekst je uzet od Muslima.
704 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 10/328, knjiga "El - Hududu", poglavlje "Kat'u jediš - šerifi vel - mer'etu veš - šefa'atu fil - haddi".
705 Ali -'Imran, 134.
706 "Fethul - bari", 7/141, knjiga "Menakibul - ensari", poglavlje "Zikru Hind bint 'Utbe".
707 Eš - Šura, 39 - 43.
708 En - Nur, 22.
709 Fussilet, 34,35.

710 El - Hidžr, 85.

711 "Sahihu Muslim", 15/84, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Muba'adetuhu lil - asam".

712 El - A'raf, 199.

713 Fussilet, 34.

714 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 344, poglavlje "El - 'Afvu vel - i'radu 'anil - džahilin".

715 Buharija i Muslim hadis bilježe ovim riječima. Pogledaj "Fethul - bari", 7/497, knjiga "El - Megazi", poglavlje Eš - Šatul - mesmumetu ", i 5/230, knjiga "El - Hibetu, poglavlje "Kabulul - hedijjeti minel - mušrikine" i "Sahihu Muslim", 14/178, knjiga "Es - Selamu", poglavlje "Es - Summu".

716 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 5/150, knjiga "Ed - Da'vatu", poglavlje "Ed - Du'au lil - kuffari bil - hidajeti".

717 Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani, a prenosioci kod Ahmeda su pouzdani (sikatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/188, poglavlje "Mekarimul - ahlaki".

718 "El - Isti'abu" 4/1872, "El - Isabetu "8/127.

719 Fussilet, 34,35.

720 El - Bekara, 185.

721 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/342, poglavlje "El - 'Afvu ves - safhu 'anin - nasi".

722 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 13/260, knjiga "El - Fedailu", poglavlje "Ihtijaruhu ejserul - emrejni".

723 Tj. slijedio je tog čovjeka.

724 Ahmedov "El - Musned", 3/166.

725 Bilježi ga Buharija u "El - Edebul - mufred", 1/210, poglavlje "La ju'zi džarehu".

726 Bilježi ga Ibn - Hiban u svom "Es - Sahihu"(10) 466, knjiga "Es - Sijeru", poglavlje "Fadlul - džihadi".

727 Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosioci su pouzdani (sukatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/78, poglavlje "Ma džae fil - hasedi vez - zanni".

728 "Sahihu Muslim", 14/110, knjiga "El - Libasu vez - zinetu", poglavlje "En - Nehju 'anit - tezviri fil - libasi ve gajrihi".

729 Bilježe ga Ebu - Ja'la i Et - Taberani, a njihovi prenosioci su pouzdani (sukatun). Pogledaj "Medžme'uz - zevaid ", 10/251, poglavlje "Ma džae fil - mutene'imin vel - mutenetti'in".

730 "Sahihu Muslim",16/184, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Iza ehabbellahu'abden".

731 "Sahihu Muslim", 16/189, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Iza usnije 'ales - salihi fe hije bušra".

732 Bilježi ga Ahmed sa senedom koji je dobar (džejjid), 2/185.

733 Bilježe ga Ahmed i El - Bezzar, a prenosioci kod Ahmeda su ridalus - sahih. Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/87, poglavlje "El - Mu'minu je'lefu ve ju'lefu".

734 Pogledaj "Hajatus - sahabeti ", 1/22,23.

735 "Fethul - bari", 10/471, knjiga "El - Edebul - mufred", poglavlje "Ma jedžuzu min igtijabi ehlil - fesadi ver - rijebi - i "Sahihu Muslim", 16/144, "El - Birru ves - siletu vel -adabu", poglavlje "El - Mudaratu men jutteka fuhšehu".

736 “Fethul - bari”, 9/175, knjiga “En - Nikahu”, i 7/317 knjiga “El - Megazi”, poglavlje “’Ardul - insan ibnetehu ‘ala ehlil - hajri”.

737 “Sahihu Muslim”, 16/41, “Fedailus - sahabeti”, poglavlje “Fedailu Enes.” A Sabit je tabi’in koji je prenosio hadis od Enesa.

738 “Sahihu Muslim”, 10/8, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Tahrimu ifšai sirril - mer’eti”.

739 “Sahihu Muslim”, 16/177, “El - Birru ves - siletu vel - adabu”, poglavlje “Istihbabu talakatil - vedžhi”.

740 “Fethul - bari”, 10/504, knjiga “El - Edebul -mufred”, poglavlje “Et - Tebessumu ved - dahiku i “Sahihu Muslim”, 16/41, “Fedailus - sahabeti”, poglavlje “Fedailu Džerir bin Abdullah”.

741 Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul- mufred”, 1/365, poglavlje “El - Mizahu”.

742 “Hajatus - sahabeti”, 3/149.

743 Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul - mufred”, 1/366, poglavlje “El - Mizahu”.

744 Bilježi ga Ahmed i njegovi prenosioci su “ridžalus - sahih.” Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 9/368, poglavlje “Ma džae fi Zahir bin Hazam”.

745 El - Vaqi’a, 35, 36.

746 Bilježi ga Et - Tirmizi “Eš - Šemailu”, str.111. Hadis je “hasenun bi ševahidihi”.

747 Hadis je vjerodostojan i bilježe ga Ahmed, 6/264 i Ebu - Davud 3/41, knjiga “El - Džihadu”, poglavlje “Fis - sebki ‘aler - redžuli”.

748 Bilježi ga Ebu - Ja’la. Njegovi prenosioci su “ridžalus - sahih”, osim Muhammeda bin Amra bin Alkame. Njegov hadis je hasen. Pogledaj “Medžme’uz - zevaid”, 4/316.

749 Bilježi ga Et - Taberani u djelu “Es - Sagir”, sa senedom koji je hasen. Pogledaj “Med’me uz - zevaid”, 8/193, poglavlje “Radlu kadail - havaidž”.

750 Fethul - bari”, 9/225, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “En - Nisvtul - lati jehdinel - mer’ete ila zevd’iha”.

751 Bu’as je područje, dio Medine u kojem se prije islama vodio rat između plemena Evsa i Hazredža i taj dan je nazvan “Jevmu Bu’as”. Pjesnici su o tome opjevali mnoge pjesme koje se pjevaju.

752 Isto, 2/440, knjiga “El - ‘Idejni”, poglavlje “El - Hirabu ved - dereku jevmel - ‘idi”.

753 Isto, 2/445, poglavlje “Sunnetul - ‘idejni li ehlil - islami”.

754 Isto, 2/440.

755 Isto, 2/440.

756 Isto.

757 Isto.

758 Pogledaj predaje u djelu “Fethul - bari”, 2/444.

759 Bilježi ga Et - Tirmizi, 5/621, knjiga “El - Menakibu”, poglavlje “Menakibu Umer”, str. 18. On kaže da je hadis hasen sahih garib u ovom obliku.

760 El - Kasas, 83.

761 Lukman, 18.

762 “Sahihu Muslim”, 2/89, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Tahrimul - kibri”.

763 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 334, poglavlje “Tahrimul - kidbri vel - i’džabi”.

764 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 12/9, knjiga “El - Libasu”, poglavlje “Raksirus - sijabi”.

765 "Sahihu Muslim", 2/115, knjiga "El - Imanu", poglavlje "Bejanus - selasetil - lezine la jukellimuhumullahu jevmel - kijameti".
766 Isto, 16/173, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Tahrimul - kibri" i "El - Edebul - mufred" 2/9, poglavlje "El - Kibru".
767 "Edebul - mufred", 2/7 poglavlje "El - Kibru".
768 "Sahihu Muslim", 16/173, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Istihabul - 'afvi vet - tevadu'i".
769 Isto, 17/200, knjiga "El - Džennetu ve sifetu ne'imiha ve ehliha", poglavlje "Es - Sifatul - leti ju'refu biha fiddunja ehlul - dženneti".
770 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 331, poglavlje "Et - Tevadu'u".
771 "Fethul - bari", 10/489, knjiga "El - Edebu", poglavlje "El - Kibru".
772 "Sahihu Muslim" 6/165, knjiga "El - Džumu'atu", poglavlje "Et - Ta'limu fil - hutbeti".
773 "Fethul - bari", 5/199, knjiga "El - Hibetu", poglavlje "El - Kalilu minel - hibeti".
774 El - Furkan, 67.
775 El - hamisa je odjeća od svilene ili vunene tkanine koju su ljudi nekada oblačili.
776 "Fethul - bari", 6/81, knjiga "El - Džihadu", poglavlje "El - Hirasetu fil - gazvi fi sebilillahi".
777 "Sahihu Muslim", 14/64, knjiga "El - Libasu vez - zinetu", poglavlje "Tahrimut - tebehturi fil - mešji".
778 "Fetava Ibnu - Tejmijje", 22/138, 139.
779 Bilježi ga Et - Taberani u "El - Kebir" i njegovi prenosioci su "sikatun". Pogledaj "Medžme'uz - zevaid", 8/188.
780 "Sahihu Muslim", 16/140, knjiga "El - Birru ves - siletu el - adabu", poglavlje "Terahumul - mu'minine ve te'atufuhum".
781 Isto, 16/139.
782 Isto, 3/128, knjiga "Et - Taharetu", poglavlje "Vudžubu guslir - ridžlejni".
783 "Tabekatu Ibnu - Sa'din", 3/363.
784 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 14/312, knjiga "Er - Rikaku", poglavlje "Hifzul - lisani".
785 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 379, knjiga "El - Edebu", poglavlje "Ikramud - dajfi".
786 Bilježi ga El - Buhari u "El - Edebul - mufred", 2/207, poglavlje "Džaizetud - dajfi".
787 Bilježi ga imam Ahmed, 4/155 i njegovi prenosioci su "ridžalus - sahih".
788 Pogledaj "El - Edebul - mufred", 2/10, poglavlje "Iza asbehad - dajfu mahrumen".
789 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Šerhus - sunneti", 11/320, knjiga "El - At'imetu", poglavlje "Ta'amul - isnesjni jekfis - selasete".
790 "Sahihu Muslim", 14/22, knjiga "El - Ešribetu", poglavlje "Fadiletul - muvasati fit - ta'amil - kalili".
791 El - Hašr, 9. "Fethul - bari", 8/631, knjiga "Et - Tefsiru", poglavlje "Ve ju'sirune 'ala enfusihim" i "Sahihu Muslim", 4/12, knjiga "El - Ešribetu", poglavlje "Ikramud - dajfi".
792 On je Hatim Et - Taijj kao što se navodi u djelu "El - 'Ikdul - ferid",1/236.
793 El - Hašr, 9.
794 "Fethul - bari", 3/143, knjiga "El - Dženaizu", poglavlje "Men iste'addel - kefn" i 4/318, knjiga "El - Buju'u", poglavlje "En - Nessadžu".

795 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 310, poglavlje “El - Isaru vel - muvasatu”.
796 Isto, str. 741, knjiga “El - Umurul - munhijj ‘anha”, poglavlje “Tahrimus - suveri”.
797 Isto, 742.
798 Isto.
799 Isto, 743
800 “Sahihu Muslim”, 14/81, knjiga “El - Libasu vez - zinetu”, poglavlje “Tahrimu tasviril - hajvani”.
801 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 744, knjiga “El - Umurul - menhijj’anha”, poglavlje “Tahrimu ittihazil - kelbi illa li sajdin ev mašijetin”.
802 Isto, str. 788, poglavlje “Tahrimu isti’mali inaiz - zehebi vel - fiddati”.
803 “Sahihu Muslim”, 14/29, knjiga “El - Libasu vez - zinetu”, poglavlje “Tahrimu isti’mali evaniz - zehebi velfiddati”.
804 Isto, 30.
805 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 394, knjiga “Adabut - ta’ami”, poglavlje “Et - Tesmijetu fi evvelihi vel - hamdu fi ahirihi”.
806 Bilježe ga Ebu - Davud, 3/475, knjiga “El - At’imetu”, poglavlje “Et - Tesmijetu” i Et - Tirmizi, 4/288, knjiga “El - At’imetu”, poglavlje “Ma džae - fit - tesmijeti’alet - ta’ami”.
807 “Sahihu Muslim”, 13/191, knjiga “El - Ešribetu”, poglavlje “Adaput - ta’ami veš - šerabi”
808 Isto, str. 192
809 Isto,
810 Isto.
811 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 11/385, knjiga “El - Ešribetu”, poglavlje El - Bidaetu bilejmeni”.
812 To je bio Ibn - Abbas.
813 Isto, 11/386, knjiga “El - Ešribetu”, poglavlje “El - Bidaetu bil - ejmeni”.
814 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 399, knjiga “Adabut - ta’ami”, poglavlje “El - Eklu mimma - jelihi”.
815 “Sahihu Muslim”, 13/204, knjiga “El - Ešribetu”, poglavlje “Istihbabu la’ikil - esabi’i”.
816 Isto, str. 13/207.
817 Isto.
818 “Fethul - bari”, 9/580, knjiga “El - At’imetu”, poglavlje “Ma jekulu iza ferega min ta’amihi”.
819 Bilježe ga Ebu - Davud, 4/63, knjiga “El - Libasu”, poglavlje - prvo i Et - Tirmizi, 5/508, knjiga “Ed - Da’vatu”, str. 56. On kaže da je hadis hasen.
820 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 11/290, knjiga “El - At’imetu”, poglavlje “La je’ibut - ta’ame”.
821 Tj. predahnuo bi izvan posude.
822 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 406, knjiga “Adabut - ta’ami”, poglavlje “Adabuš - šerabi”.
823 Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/302, knjiga “El - Ešribetu”, str. 13. On kaže da je hadis hasen.
824 Isto, str. 15. On kaže da je hadis hasen sahih.
825 En - Nur 27.
826 En - Nisa’ 86.

[827] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 12/260, knjiga “El - Isti’zanu”, poglavlje “Fadlus - selami”.

[828] Muttefekun ‘alejhi, “Rijadus - salihin”, str. 437, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Fadlus - selami”, Riječi iz jedne od predaja koje bilježi El - Buhari.

[829] “Sahihu Muslim”, 2/35, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Bejanun ennehu la jedhulul - džennete illelmu’minune”.

[830] Bilježi ga Ebu - Davud sa senedom koji je džejjidun, 5/380, knjigu “El - Edebu”, poglavlje “Fi fadli men bede’es - selame”.

[831] Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul - mufred”, 2/465, poglavlje “Men heredže jusellim ve jusellem ‘alejhi”.

[832] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 437, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Fadlus - selami”.

[833] En - Nur 61.

[834] Isto, str. 439, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Kejfijjetus - selami”.

[835] Isto, str. 440, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Fi adabis - selami”.

[836] Bilježi ga El - Buhari. Isto, str. 440

[837] Bilježi ga Et - Tirmizi, 5/58, knjiga “El - Isti’zanu”, poglavlje “Ma džae fit - teslim ‘alen - nisa’i”. On kaže da je hadis hasen.

[838] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 442, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Es - Selamu ‘alessibjani”.

[839] “Sahihu Muslim”, 14/14, knjiga “El - Ešribetu” poglavlje “Ikramud - dajfi, Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 439.

[840] Bilježe ga Ebu - Davud, 5/386, knjiga “El - Edebu”, poglavlje “Es - Selamu” i Et - Tirmizi, 5/62, knjiga “El - Isti’zanu”, str. 15. On kaže da je hadis hasen.

[841] En - Nur, 27, 28.

[842] En - Nur, 59.

[843] Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul - mufred”, 2/513, poglavlje “Kejfe jekumu ‘indel - babi”.

[844] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 445, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “El - isti’zanu ve adabuhu”.

[845] Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul - mufred”, 2/518 poglavlje “Iza kale: “E edhulu” ve lem jusellim”. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 445.

[846] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 447, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Fi bejanin ennes - sunnete en jusemmil - muste’zinu nefsehu”.

[847] Isto.

[848] Isto.

[849] En - Nur, 28.

[850] Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 445, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “El - isti’zanu ve adabuhu”.

[851] “Fethul - bari”, 11/26, knjiga “El - Isti’zanu”, poglavlje “Et - Teslim vel - isti’zanu” i “Sahihu Muslim”, 14/130, knjiga “El - Adabu”, poglavlje “El - Isti’zanu”.

[852] “Sahihu Muslim”, 14/134, knjiga “El - Adabu”, poglavlje “El - Isti’zanu”.

[853] Bilježe ga Ebu - Davud, 5/164, knjiga “El - Isti’zanu”, str. 16 i Et - Tirmizi, 5/73, knjiga “El - Isti’zanu”, str. 29 i on kaže da je hadis hasen sahih garib.

854 Bilježe ga Ebu - Davud, 5/175, knjiga “El - Edebu”, str. 24 i Et - Tirmizi, 5/73, knjiga “El - Edebu”, str. 11. On kaže da je hadis hasen sahih.

855 Bilježi ga El - Buhari u “El - Edebul - mufred”, 2/580, poglavlje “Iza rea kavmen jetenadžune fe la jedhulu me’ahum”.

856 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 12/296, 297, knjiga “El - Isti’zanu”, poglavlje “La jukimur - redžule min medžilisihi iza hadare”.

857 “Sahihu Muslim”, 14/161, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “La jetenadža isnanun dune salisin”.

858 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 13/90, knjiga “El - Birru ves - siletu”, poglavlje “La jetendža isnani dunes - salisi”.

859 “El - Muvetta’”, 2/988, knjiga “El - Kelamu”, (6.)

860 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 207, poglavlje “Tevkirul - ‘ulemai vel - kibari ve ehlil - fadili”.

861 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 207, poglavlje “Tevkirul - ‘ulemai vel - kibari ve ehlil - fadli”.

862 Tj. ko zanemaruje da uči Kur’an i da radi prema onome što se nalazi u njemu.

863 Bilježi ga Ebu - Davud, 5/174, knjiga “El - Edebu”, str. 23. Hadis je hasen.

864 “Sahihu Muslim”, 1/55.

865 Isto, 14/138, knjiga “El - Adabu”, poglavlje “Tahrimun - nezari fi bejti gajrihi”.

866 “Fethul - bari”, 10/611, knjiga “El - Edebu”, poglavlje “Iza tesaebe fel - jeda’ jedehu ‘ala fihi” i “Sahihu Muslim”, 18/123, knjiga “Ez - Zuhdu”, poglavlje “Kerahetut - -tesaubi”.

867 “Sahihu Muslim”, 18/122, knjiga “Ez - Zuhdu”, poglavlje “Kerahetut - tesaubi”.

868 “Fethul - bari”, 10/611, knjiga “El - Edebu”, poglavlje “Iza tesaebe fel - jeda’ jedehu ‘ala fihi”.

869 Isto, 10/6608, poglavlje “Iza ‘atase kejfe jušemmitu”.

870 “Sahihu Muslim”, 18/121, knjiga “Ez - Zuhdu”, poglavlje “Tešmitul - ‘atisi”.

871 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj” Rijadus - salihin”, str. 448, knjiga “Es - Selamu”, poglavlje “Istihabu tešmitil’atisi”.

872 Bilježe ga Ebu - Davud, 5/288, knjiga “El - Edebu”, str. 98 i Et - Tirmizi, 5/86, knjiga “El - Edebu”, str. 6. On kaže da je hadis hasen sahih.

873 Tj. neka ne traži od čovjeka da pusti svoju ženu kako bi se ova udala za njega i kako bi ona imala sve ono što je kod njega imala razvedena žena.

874 “Fethul - bari”, 4/352, 453, knjiga “El - Buju’u”, poglavlje “La jebi’u ala bej’i ehihi” i “Sahihu Muslim”, 9/198, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Tahrimu hitbetir - redžul ‘ala hitbeti ehihi”, a tekst ovog hadisa je kod Muslima.

875 “Fethul - bari”, 9/219, knjiga “En - Nikahu”, poglavlje “Eš - Šurutu elleti la tehilu fin - nikahi”.

876 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 13/60, knjiga “El - Birru ves - siletu”, poglavlje “Juhibbu li ehihi ma juhibbu li nefsihi”.

877 “El - mer’etu bejnel - fikhi vel - kanuni”, str.176.

878 Ovo je izražavanje heretičkog Zapada: “Priroda” umjesto Allah, Stvoritelj, nakon što je Zapad okrenuo leđa vjeri.

879 “El - Mer’etu bejnel - fikhi vel - kanuni”, str.178.

880 Ibid, str.179.

881 Pogledaj poglavlje “Ponosna je svojom islamskom ličnošću i svojom istinitom vjerom”, str.58.

882 “El - mer’etu bejnel - fikhi vel - kanuni “, str.181.

883 El - Maida, 50.

884 Pogledaj “Fethul - bari “,10/332, knjiga “El - Libasu “, poglavlje “El - Mutešebbihine bin - nisai vel - mutešebbihatu bir - ridžali”.

885 Pogledaj “Fethul - bari “,10/333, knjiga “El - Libasu “, poglavlje “Ihradžul - mutešebbihine bin - nisai minel - bujuti”.

886 Hadis je vjerodostojan a bilježe ga Ebu - Davud, 4/86, knjiga “El - Libasu” i Ibn - Hiban (13) 63, knjiga “El - Hazru vel - ibahatu “, poglavlje “El - La’nu”.

887 Ez - Zarijat, 56.

888 Misli se na to da ima bogatstvo u devama koje bi podijelio kao sadaku.

889 “Fethul - bari “, 7/476, knjiga “El - Megazi”, poglavlje “Gazvetu Hajber”.

890 “Sahihu Muslim “, 16/227, knjiga “El - ‘Ilmu”, poglavlje “Men senne sunneten haseneten”.

891 “Fethul - bari “, 6/496, knjiga “Ehadisul - enbijai”, poglavlje “Ma zukire ‘an Beni Israil”.

892 Bilježi ga Et - Tirmizi, 5/34, knjiga “El - ‘Ilmu”, str.7. On kaže da je hadis hasen sahih.

893 Et - Tevba, 71.

894 “Sahihu Muslim”, 2/22, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Bejanu kevnin - nehji ‘anil - munkeri minel - imani”.

895 “Sahihu Muslim “, 2/37, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Bejanun enned - dine en - nasihatu”.

896 Bilježe ga Ahmed i Et - Taberani, a njihovi prenosioci su “sukatun.” Pogledaj “Med’me’uz - zevaid”, 7/263, poglavlje “Fi ehlil - ma’rufi ve ehlil - munkeri”.

897 El - Maida, 105.

898 “Hajatus - sahabeti”, 3/233.

899 Bilježi ga Et - Taberani i njegovi prenosioci su “ridžalus - sahih”, 10/146.

900 En - Nahl, 125.

901 To jest, ja sam se obavezao da vam vazim u različitim danima.

902 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 374, knjiga “El - Edebul - mufred”, poglavlje “Fil - va’zi vel - iktisadi fihi”.

903 Tj. jedan od klanjača.

904 Tj. da traže od mene da ušutim, rasrdio sam se.

905 Tj. To im ne zabranjuje njihovo stanovište i to, doista, ne koristi niti šteti.

906 “Sahihu Muslim”, 5/20, knjiga “El - Mesadžidu”, poglavlje “Tahrimul - kelami fis - salati”.

907 “Hajatus - sahabeti”, 3/129.

908 “Fethul - bari”, 1/188, knjiga “El - I’lmu”, poglavlje “Men e’adel - hadise selasen li jufheme ‘anhu”.

909 Bilježi ga Ebu - Davud, 4/360, knjiga “El - Edebu - mufred”, str. 21, a njegov sened je “sahihun”.

910 El - Kehf, 28.

911 Ibid, 66.

912 Ibid, 67.

913 Ibid, 69.

914 "Sahihu Muslim ", 16/185, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu ", poglavlje "El - Ervahu džunudun mudžennedetun".

915 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str.211, poglavlje "Zijaretu ehlil - hajri ve mud'alesetuhum".

916 Ona je odgojteljica Allahovog Poslanika, s.a.v.s.,i njegova sluškinja u djetinjstvu. Vjerovjesnik, s.a.v.s., oslobodio ju je ropstva kada je odrastao i oženio se njom Zejd bin Harise, a Vjerovjesnik, s.a.v.s., poštovao ju je i činio joj dobročinstvo. Govorio bi: "Ummu Ejmen je moja majka."

917 "Sahihu Muslim ", 16/9, knjiga "Fedailus - sahabeti", poglavlje "Fedailu Ummu Ejmen".

918 Tj. čist je od grijeha zbog njegove šutnje.

919 Bilježi ga El - Buhari u "El - Edebul - mufred", 1/505, poglavlje "Innes - selame jedžziu mines - sarimi".

920 El - Hudžurat, 9.

921 El - Hudžurat, 10.

922 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin ", str.687, knjga "El - Umurul - menhijju 'anha ", poglavlje "Bejanun ma jed'uzu minel - kezibi".

923 "Sahihu Muslim ", 16/157, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu ", poglavlje "Tahrimul - kezibi ve bejanun ma jubahu minhu".

924 Bilježi ga El - Buhari u "El - Edebul - mufred", 1/478, poglavlje "Ellezi jasbiru 'ala ezan - nasi".

925 Bilježi ga Et - Tirmizi, 4/380, knjiga "El - Birru ves - siletu", str. 87. Hadis je hasenun - džejjidun - garibun.

926 bilježe ga Ebu - Davud, 2/172, knjiga "Ez - Zekatu", str. 548 i Ahmed, 2/68, i njegov sened je sahihun.

927 Bilježi ga El - Buhari u "El - Edebul - mufred", 1/310, poglavlje "Men lem ješkurin - nase".

928 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 452, poglavlje" 'Ijadetul - meridi".

929 "Sahihu Muslim", 14/143, knjige "Es - Selamu", poglavlje "Min hakkil - muslimi lil - muslimi reddus - selami".

930 "Fethul - bari", 9/517, knjiga "El - At'imetu", poglavlje "Kulu min tajjibatin ma rezaknakum".

931 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 451, poglavlje "'Ijadetul - meridi".

932 "Sahihu Muslim", 16/125, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlu 'ijadetil - meridi".

933 "Sahihu Muslim", 16/125, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlu 'ijadetil - meridi"

934 "Sahihu Muslim", 16/125, knjiga "El - Birru ves - siletu vel - adabu", poglavlje "Fadlu 'ijadetil meridi".

935 "Fethul - bari", 3/219, knjiga "El - Dženaizu", poglavlje "Hel ja'rudu 'ales - sabijji el - islamu".

936 Bilježi ga El - Buhari "El - Edebul - mufred", 1/633, poglavlje "Ejne jak'udul - 'aidu".

937 Muttefekun 'alejhi. Pogledaj "Rijadus - salihin", str. 454, knjiga "'Ijadetul - meridi", poglavlje "Fi ma jedde'i lil - meridi".

938 “Fethul - bari”, 10/118, knjiga “El - Merda”, poglavlje “’Ijadetul - a’rabi”.
939 Isto, 10/117, poglavlje “’Ijadetun - nisair - ridžale”.
940 “Sahihu Muslim”, 2/57, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Itlakul - kufri ‘alet - ta’ni fin - nesebi ven - nijahati”.
941 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 5/436, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “En - Nehju ‘anin - nijahati en - nedebi”.
942 “Sahihu Muslim”, 2/110, knjiga “El - Imanu”, poglavlje “Tahrimu darbil - hududi ve šekkil - džujubi”.
943 “Sahihu Muslim”, 6/224, 225, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “El - Bukau ‘alel - mejjiti”.
944 Muttefekun ‘alejhi. Pogledaj “Šerhus - sunneti”, 5/429, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “El - Bukau ‘alel - mejjiti”.
945 Bilježe ga El - Buhari i Muslim Pogledaj “Rijadus - salihin”, str. 463, knjiga “’Ijadetul - meridi”, poglavlje “Dževaul - bukai ‘alel - mejjiti bi gajri nedebin ve la nijahatin”.
946 Tj. iz gornjeg dijela Medine.
947 Tj. u plakanju i naricanju.
948 Prvi put: Nakon što je duša Ebu - Selemea preselila na onaj svijet, uznemirili su se članovi njegove porodice, te im je Allahov Poslanik, s.a.v.s, rekao: “Molite za sebe samo dobro, jer meleki kažu ‘Amin’ nakon onoga što vi kažete”, a potom je molio Allaha za Ebu - Selemu. A drugi put: Nakon što je duša Ummu Seleme govorila samo sebi da ga oplakuje, a potom je odustala od toga.
949 “Sahihu Muslim”, 6/224, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “El - Bukau ‘alel - mejjiti”.
950 “Fethul - bari”, 3/176, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “Ma junha minen - nuhi vel - bukai” i “Sahihu Muslim”, 6/237, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “Tahrimun - nijahati”.
951 El - Mumtehine, 12.
952 “Sahihu Muslim”, 6/238, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “Tahrimun - nijahati”.
953 Isto, 6/235.
954 “Musnedu imami Ahmed”, 2/362, a njegovi prenosioci su i sikatun.
955 “Fethul - bari”, 3/144, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “Itba’un - nisai’l - dženaize” i “Sahihu Muslim”, 7/2, knjiga “El - Dženaizu”, poglavlje “Nehjun - nisa’i ‘an itba’il - dženaiz”.
956 *En - Nisa’, 78.*

SADRŽAJ